

ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย

พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี)
6430831112002
258 หน้า (5 เล่ม)

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567

ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย

พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี)

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567

BUDDHIST- ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY

PHRAMAHA TEERAWEE TEERAWATTAMETEE (PUNSRI)

A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DOCTOR DEGREE OF POLITICAL SCIENCE
FACULTY OF SOCIAL SCIENCE
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2024

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์	:	**ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย**
ชื่อนักศึกษา	:	**พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี)**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต**
ปีพุทธศักราช	:	**2567**
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	**รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์**
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	**ดร.วีรนุช พรมจักร์**

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

คณบดีคณะสังคมศาสตร์ .....

(พระมหาสุรไกร ชินพุทฺธิสิริ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์)

คณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์

ประธานกรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ เผือกคง)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก) .....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม) .....

(ดร.วีรนุช พรมจักร์)

กรรมการ .....

(ดร.อาทิตย์ แสงเฉวก)

กรรมการ .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรมกุล)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Dissertation Topic	:	Buddhist-oriented political soft power in thai society
Student's Name	:	Phramaha teerawee teerawattanametee (punsri)
Degree Sought	:	Doctor of Political Science
Anno Domini	:	2024
Advisor	:	Assoc. Prof. Dr. Sukhapat Anonjarn
Co-Advisor	:	Dr. Weeranuch Promjak

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Doctor of Political Science.

Dean of Faculty of Social Sciences .....

(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri, Asst.Prof.)

Dissertation Committee:

Chairman .....

(Assoc. Prof. Dr. Chaiwat Phuakkhong)

Member (Advisor) .....

(Assoc. Prof. Dr. Sukhapat Anonjarn)

Member (Co-Advisor) .....

(Dr. Weeranuch Promjak)

Member .....

(Dr. Artit Saengchawek)

Member .....

(Asst. Prof. Dr. Suraphon Promgun)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์	:	**ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย**
ชื่อนักศึกษา	:	**พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี)**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
ปีพุทธศักราช	:	**2567**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**รองศาสตราจารย์ ดร. สุขพัฒน์ อนนท์จารย์**
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	**ดร.วีรนุช พรมจักร์**

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1)เพื่อศึกษาแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย (2) เพื่อสังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก (3) เพื่อสร้างรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธมาปรับใช้ในสังคมไทย เป็นวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิจัยเอกสารที่ใช้ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา ตำรา และคัมภีร์ปกรณ์วิเสสต่าง ๆ และหนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน รวมถึงการจัดสัมมนากลุ่มย่อยจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 คน และสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นแบบตรวจสอบแบบสามเส้า(Data Source Triangutation)นำเสนอเป็นความเรียงผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1.แนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทยมีตัวชี้วัดคือ 1) วัฒนธรรมทางการเมือง 2) ค่านิยมทางการเมือง และ 3) นโยบายทางการเมือง

2. สังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก ปรากฏพบว่า พระเจ้าพิมพิสาร พระเจ้าอโศกมหาราช พวกวัชชีบุตร มาฆมาณพ ชาวกาลามะ และจักกวัตติสูตรล้วนใช้ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองทั้ง 3 ด้านคือ ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ด้านค่านิยมทางการเมือง และนโยบายทางการเมืองที่สอดคล้องหลักธรรมทั้ง 4 คือ หลักอปริหานิยธรรรม 7 หลักหลักทศพิธราชธรรม 10 หลักจักกวัตติวัตรธรรม 5 และหลักสังคหวัตถุธรรม 4

3. รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธได้แก่ “พลังธัมมิกรัฐ” ได้แก่ 1) ศีล คือการไม่เบียดเบียนกัน 2) สมาธิ คือ การฝึกฝนจิตใจให้มั่นคง 3) ปัญญา คือ รู้เหตุผลพัฒนาตนอยู่เสมอ สามารถนำไปปรับใช้ในสังคมไทยเกิดเป็นนวัตกรรมที่เป็นองค์ความรู้ใหม่

คำสำคัญ ซอฟต์พาวเวอร์, การเมืองเชิงพุทธ, สังคมไทย

ABSTRACT

Dissertation Topic	:	**Buddhist-Oriented Political Soft Power In Thai Society**
Student's Name	:	**Phamaha Teerawee Teerawattanameete (Punsri)**
Degree Sought	:	**Doctor** Political Science
Anno Domini	:	**2024**
Advisor	:	**Assoc. Prof. Dr. Sukhapan Anonjarn**
Co-Advisor	:	**Dr. Weeranut Promjak**

The objectives of the research were 1) to study the concept of Buddhist political soft power in Thai society, 2 to synthesize the phenomena of political soft power in the Tripitaka, and 3) to construct and apply the model of Buddhist political soft power to Thai society. The study was engaged in the documentary research and the qualitative research. The data sources consisted of Tripitaka, commentaries, textbooks, special texts, books, research reports, and dissertations. The research tool was the structured interview, used to collect the data from eight experts, including a small-group seminar of six out of eight experts. The content analysis was based on the data source triangulation, and the narrative presentation was utilized.

The research results were as follows:

1. The concept of political soft power in Thai society consisted of three indicators; political culture, political values, and political policy.

2. The synthesis of the phenomenon of political soft power in the Tripitaka revealed that King Bimbisara, King Asoka the Great, the Vajjian's sons, Makhamanava, Kalama villagers, and Chakkawatti Sutta utilized the political soft power in three aspects; political culture, political values, and political policy. The political soft power was consistent with four Buddha's teachings; 1) Aparihaniya-dhamma 7, 2) ten principles of a righteous king, 3) Chakkawattivatta-dhamma 5, and 4) Sanghavatthu 4.

3. The formation of Buddhist political soft power comprised "the Power of Dhammika State" , including 1) precepts (Sila in Pali), referring to no harming, 2) concentration (Samadhi in Paly), meaning making the human mind stable, 3) wisdom (Panya), describing always reasonable and self-developing. It was able to be applied to Thai society and led to an innovation as a new knowledge base.

Keywords: Soft Power, Buddhist Politics, Thai Society

กิตติกรรมประกาศ

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความกรุณาอย่างสูงยิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้เมตตาให้ความรู้ ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และตรวจแก้ไขงานตลอดเวลาในการดำเนินการจัดทำ อีกทั้งยังช่วยแก้ไขข้อบกพร่อง ให้มีความชัดเจนและให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าสูงยิ่ง พร้อมทั้งให้กำลังใจในการทำงานผู้วิจัยซาบซึ้งและถือเป็นพระคุณอย่างสูงยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขารัฐศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้และให้คำแนะนำด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณพระเดชพระคุณ พระเทพวัชรบัณฑิต, ผศ.ดร., พระศรีวชิรวาที,ผศ.ดร.,พระเมธีวัชรบัณฑิต, ศ.ดร., พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ,ศ.ดร. ขอขอบพระคุณท่าน ศ.ดร. อุทิส ศิริวรรณ ศ.ดร. สมบูรณ์ สุขสำราญ ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง ดร.ดิเรก ถึงฝั่ง ผศ.ดร.วินิจ ผาเจริญ รศ.ดร. ภาสกร ดอกจันทร์ ผศ.ดร. ดร. กรรณิกา ไวโสภา พระมหาวิจิตร กลฺยาณจิตฺโต,ผศ.ดร.ไชยา เสนพรหมยา รศ.ดร.สุพรต บุญอ่อน รศ.ดร.วรกฤต เถื่อนข้าง ผศ.ดร.ประจวบ ทองศรี ผศ.ดร.ณรรช หลักชัยกุล ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณที่ให้ความกรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่ง เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ให้คำแนะนำในการจัดทำแบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูล และสัมมนากลุ่ม

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษารัฐศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต รหัส 64 รุ่นที่ 1 ทุกท่าน ที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาและให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีเสมอมาและขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวถึง ณ ที่นี้

คุณงามความดีและประโยชน์อันพึงมีจากดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่พระคุณของบิดา มารดา และครอบครัวที่คอยให้กำลังใจ ตลอดจนพี่น้องและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมที่สำคัญยิ่งในการทำดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

พรมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี)

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... **จ**

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... **ฉ**

กิตติกรรมประกาศ ..... **ช**

สารบัญ ..... **ซ**

สารบัญตาราง ..... **ฎ**

สารบัญภาพ ..... **ฐ**

บทที่ 1 บทนำ **1**

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 คำถามการวิจัย 4

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 5

1.4 ขอบเขตการวิจัย 5

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย 5

1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย 5

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 7

บทที่ 2 ศึกษาแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทย **8**

2.1 แนวคิดทฤษฎีของซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ทางการเมือง 8

2.1.1 ความหมายของซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) 8

2.1.2 แนวคิดของซอฟต์พาวเวอร์ 10

2.1.3 ตัวชี้วัดซอฟต์พาวเวอร์ 12

2.1.4 ฮาร์ดพาวเวอร์ทางการเมือง (Political Hard Power) 13

2.1.5 แนวคิดทางการเมืองเชิงพุทธ 14

2.1.6 ซอฟต์พาวเวอร์การเมืองเชิงพุทธ 22

2.2 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทย 40

2.2.1 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองสมัยสุโขทัย 40

2.2.2 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองสมัยอยุธยา 43

2.2.3 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น 46

2.2.4 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองสมัยกรุงรัตนโกสินทร์หลัง 2475 50

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.2.5 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในปัจจุบัน 54
2.3 แนวคิดของค่านิยม 62
2.3.1 ความหมายของค่านิยม 62
2.3.2 วิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย 64
2.3.3 ปัจจัยของการล่มสลายของวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย 65
2.4 แนวคิดรูปแบบ 67
2.4.1 ความหมายของรูปแบบ 67
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 70
2.5.1 งานวิจัยในประเทศ 70
2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ 74
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย 75

บทที่ 3 สังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก 76

3.1 ปรากฏการณ์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก 76
3.1.1 ปรากฏการณ์ทางการเมืองของวัชชีบุตร 76
3.1.2 ปรากฏการณ์ทางการเมืองของพระเจ้าพิมพิสาร 78
3.1.3 ปรากฏการณ์ทางเมืองของพระเจ้าอโศกมหาราช 80
3.1.4 ปรากฏการณ์ทางการเมืองของจักกวัตติสูตร 85
3.1.5 ปรากฏการณ์ทางการเมืองในกุฏทันตสูตร 91
3.1.6 ปรากฏการณ์ทางการเมืองของมาฆมาณพ 92
3.1.7 ปรากฏการณ์ทางการเมืองของอัคคัญญสูตร 94
3.1.8 ปรากฏการณ์ทางการเมืองของชาวกาลามะ 95
3.2 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก 95
3.2.1 หลักด้านวัฒนธรรมทางการเมืองในพระไตรปิฎก 95
3.2.2 หลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองด้านค่านิยมทางการเมืองในพระไตรปิฎก 102

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.2.3 หลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองด้านนโยบายทางการเมืองในพระไตรปิฎก 106
3.3 สรุปสังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก 115

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 118
4.1 แนวคิดซอฟต์พาวเวอร์การเมืองในสังคมไทย 118
4.2 สังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก 119
4.3 รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธมาปรับใช้ในสังคม 132
4.4 ผลการสัมภาษณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ 137
4.4.1 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธวัฒนธรรมทางการเมือง 137
4.4.2 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธบนพื้นฐานค่านิยมทางการเมือง ... 149
4.4.3 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธบนพื้นฐานนโยบายทางการเมือง .. 152
4.5 ผลการสัมมนากลุ่มย่อยเพื่อยืนยันรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ .. 156

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 162
5.1 สรุปผลการวิจัย 162
5.1.1 ศึกษาแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทย 162
5.1.2 สังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก ... 163
5.1.3 สร้างรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธมาปรับใช้ในสังคมไทย .. 164
5.2 อภิปรายผลการวิจัย 164
5.2.1 ศึกษาแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทย 164
5.2.2 สังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก ... 166
5.2.3 สร้างรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธมาปรับใช้ในสังคมไทย .. 167
5..3 ข้อเสนอแนะ 171

บรรณานุกรม 173

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก **181**

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย..... 182

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย... 184

ภาคผนวก ค รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ 191

ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ 194

ภาคผนวก จ รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม (Focus group)..... 203

ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม (Focus group) 205

ภาคผนวก ช แบบสัมภาษณ์..... 212

ภาคผนวก ซ แบบสนทนากลุ่ม..... 233

ประวัติผู้วิจัย **243**

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

2.1 องค์ประกอบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมือง 11
2.2 องค์ประกอบการเมืองเชิงพุทธ 33
2.3 สังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ในพระไตรปิฎก 116
4.1 สรุปผลการสัมมนากลุ่มเรื่อง “รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย” 157

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	75
4.1	ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย	159
5.1	รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธนำมาปรับใช้ในสังคมไทย.....	170

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การเมืองไทยมีลักษณะเฉพาะผูกพันกับเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์และบริบททางสังคม ความคิดทางการเมืองไทยโบราณเกิดขึ้นจากการหล่อหลอมแนวคิดของศาสนาฮินดูและพุทธ โดยฮินดูให้เน้นอำนาจเด็ดขาด ในขณะที่พุทธเป็นตัวกำหนดความชอบธรรมของอำนาจนั้น มีรากฐานตั้งแต่สมัยสุโขทัยที่มีบริบทการเมืองทั้งแบบพ่อขุนและแบบธรรมราชา แบบพ่อขุนมีก่อนสมัยสุโขทัย เช่น พ่อขุนผาเมือง พ่อขุนกลางบางเฒ่าหรือกลางหาว เป็นต้น มีการใช้เรื่อยมาจนถึงสมัยพ่อขุนรามคำแหง และพระมหาธรรมราชาลิไท ประกอบด้วย ทศพิธราชธรรม จักกวัตติวัตร ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือในการปกครองเรื่อยมา (ไชยวัฒน์ เผือกคง, 2566, หน้า 62-63) สมัยอยุธยาพระรามาธิบดีที่ 1 หรือพระเจ้าอู่ทองได้สร้างกรุงศรีอยุธยาภายใต้การยอมรับนับถือศาสนาพราหมณ์ ที่เข้ามามีบทบาทพร้อมกับการสร้างอิทธิพลของขอมและละโว้ที่มาจากอินเดียทำให้ผู้ปกครองหรือกษัตริย์เป็นอวตารของพระผู้เป็นเจ้ามาเกิด ทรงเป็นเทวราชาหรือสมมติเทพที่อยู่เหนือกว่าบุคคลธรรมดาสามัญและมีอำนาจสูงสุด เป็นที่มาของความคิดเรื่องผู้ปกครองเผด็จการผู้ทรงธรรมและเมตตา (benevolent dictator) (Sombat Chantornvong and Chai-Anan Samudavanija, 1980, p. 3) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครองจึงห่างเหินกันแต่ก็สร้างความมั่นใจในการปกครองประชาชนให้อยู่เย็นไปสุข ต่อมาสมัยรัตนโกสินทร์ ได้รับความคิดทางเมืองการปกครองแบบธรรมราชา ผู้ปกครองหรือกษัตริย์หรือเหมือนพระโพธิสัตว์หรือเน้นพุทธราชาของคติธรรมราชาของพระมหากษัตริย์ชัดเจนมากขึ้น เป็นการเสริมสร้างสิทธิธรรมและความชอบธรรมทางการเมืองให้กับพระราชวงศ์ จนกระทั่งถึงการเมืองสมัยรัตนโกสินทร์ต้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2475 การเมืองไทยเคลื่อนตัวจากยุคดั้งเดิมมาถึงยุคปัจจุบัน ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เกิดการถกเถียงกับความคิดทางการเมืองตะวันตก มีการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองอยู่ 4 รูปแบบ คือ รูปแบบที่1 ปิตุราชาธิปไตย เริ่มตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยกรุงธนบุรี เน้นการปกครองแบบธรรมราชาทรงใช้การแนะนำสั่งสอนใกล้ชิดกับประชาชนของพระองค์ดุจครอบครัวเดียวกัน ทรงบำบัดทุกข์ด้วยการให้ทูลร้องทุกข์อย่างไม่เลือกชนชั้น ทรงใช้หลักศีลธรรมเป็นบรรทัดฐานทางการเมือง ทรงบำรุงสุขปกป้องคุ้มครองให้ราษฎรมีความปลอดภัย ส่งเสริมการค้าขายได้อย่างเสรีและสันติสุข (ไชยวัฒน์ เผือกคง, 2566, หน้า 63) รูปแบบที่ 2 สมบูรณาญาสิทธิราชย์ ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 7 คงใช้แบบผสมผสานคือ การปกครองแบบธรรมราชาผสานกับอำนาจนิยมของผู้ปกครองเพื่อสร้างความสมดุลกับราษฎร ภายใต้แนวคิดกษัตริย์คือ พระโพธิสัตว์หรือเป็นเทวราชาเป็นอวตารที่

ลงมาจากสวรรค์เพื่อสร้างสิทธิธรรมและความชอบธรรมทางการเมือง (สมปอง ทิพย์สมบัติ, 2022, หน้า 332-339) ความเชื่อมั่นศรัทธาต่อผู้นำที่เป็นสมมติเทพ อันจะสร้างความสุขปกป้องและขยายราชอาณาจักรได้อย่างสงบสุข แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโลกของตะวันตกที่เข้ามาขยายอาณานิคมในประเทศ แต่ก็ไม่ทิ้งรูปแบบการปกครองที่อำนาจจะอยู่ที่พระมหากษัตริย์ แต่ก็ทรงรับมาปรับเพื่อให้เข้ากับสังคมโลก เช่น มีการทำสนธิสัญญาเบอร์นีและสนธิสัญญาเบาว์ริง เป็นต้น จนนำไปสู่การเตรียมการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการปกครองโดยรัฐกาลที่ 5 นำไปสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ของกลุ่มคนที่เรียกว่า “คณะราษฎร์” สู่รูปแบบทางการเมืองที่เป็นสากล รูปแบบที่ 3 อภิชนาธิปไตยหรือคณาธิปไตยร่วมรัฐราชการ ซึ่งเป็นคณะราษฎร์ที่ต้องการเห็นการพัฒนาทางการเมืองแบบตะวันตก จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง และการศาล เป็นต้น (สุทธิพจน์ สุทธิวจโน, 2564, หน้า 67-77) รูปแบบที่ 4 อนุรักษณ์นิยมผสมประชาธิปไตยแบบไทยภายใต้ 4 พลังใหญ่ด้วยกันคือ อนุรักษ์นิยม จารีตนิยม เสนานิยม และทุนนิยม การเมืองในสังคมไทยที่เกิดจากกระบวนการเสรีนิยมกับอนุรักษ์นิยม นำโดยทหารผสมกับพลเรือนผ่านนายกที่มาจากประชาชนจนทำให้เกิดประชาธิปไตยกินได้ ทำให้ทหารกลับมาทบทวนบทบาทที่กำลังจะลดทอนอำนาจนิยมลง (สุชาติ บำรุงสุข, สัมภาษณ์มติชนรายการพิเศษ The Politics 88 ปี ประชาธิปไตยไทย ตอนที่ 3, 2020) มีการนำธุรกิจการเมืองเข้ามาผสมกับข้าราชการจนทำให้เกิดประชาธิปไตยแบบธนาธิปไตย และการใช้อำนาจนิยมทั้งทางกฎหมายหรือตุลาการภิวัฒน์ จนนำไปสู่ความรุนแรงที่เกิดในอดีตแม้สังคมไทยเป็นสังคมพุทธศาสนาก็ตาม

สังคมไทยที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีพื้นฐานทางพระพุทธศาสนา ทำให้เกิดความเอื้ออำนวยต่อกันสร้างแนวทางให้เกิดสังคมสันติสุขบนวิธีทางแห่งความเป็นไทย ผู้นำทุกคนหรือแม้แต่พระมหากษัตริย์จะต้องยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาและเป็นพุทธมามกะมาเป็นฐานปกครองสังคมไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนากับรัฐในสมัยพุทธกาลความสัมพันธ์กันทั้งในส่วนศาสนธรรมและศาสนบุคคล โดยรัฐมีบทบาทต่อประชาชนคือ การจัดการบริหารการปกครองให้ประกอบชอบด้วยธรรม จัดสรรผลประโยชน์และทรัพยากรของชาติให้ประชาชนได้เข้าถึงอย่างเสมอภาค และรัฐมีหน้าที่ให้การอุปถัมภ์ ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบรรพชิตให้สามารถประพฤติและปฏิบัติตามหลักธรรม รวมถึงประกาศพระศาสนาได้โดยการยอมรับจากทุกฝ่าย อีกทั้งผู้ปกครองจะต้องมีหลักพุทธธรรมาภิบาลใช้เป็นหลักในการปกครอง มีหลักธรรมสำหรับการปกครอง เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ปกครองตลอดจนประชาชนทั่วไปได้มีหลักในการประพฤติปฏิบัติ มีความเกื้อกูลกันโดยรัฐสนับสนุนส่งเสริมพระพุทธศาสนาผ่านนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ เช่น พลังบวร บ้าน วัด ราชการหรือโรงเรียน เป็นต้น ความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนากับรัฐหรือการเมืองการปกครองไทย มีความสัมพันธ์ที่สำคัญในฐานะผู้ขจัดความขัดแย้งของสังคม โดยหลักสันติวิธีถือเป็นหลักซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ในการช่วยรัฐสร้างคนดีมีศีลธรรม ตลอดจนหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันทางสังคม เช่น หลักสุจริตธรรม หลักสันติธรรม หลักเมตตาธรรม หลักคารวธรรม เป็นต้น (พระมหาเอกวิน ปิยะวีโร, 2566, หน้า 1-5) ฝ่ายอาณาจักรมีภาระหน้าที่ในการบริหาร

บ้านเมือง เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนด้วยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) เพื่อกล่อมเกลาประชาชนให้มีความประพฤติดี มีคุณภาพอันจะนำมาซึ่งความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรือง ในขณะเดียวกันผู้ปกครองก็ต้องอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการขับเคลื่อนการเมืองการปกครอง อันได้แก่ หลักความซื่อสัตย์สุจริต หลักอปริหานิยธรรม เป็นต้น โดยการประยุกต์หลักศีลธรรมและจริยธรรมมาเป็นแนวทางในการบริหารประเทศ ส่วนฝ่ายศาสนบุคคลนั้น ได้แก่ พระสงฆ์ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวพุทธทำหน้าที่บูรณาการหลักศีลธรรมจริยธรรมกับการเมืองการปกครองเพื่อให้ประชาชนนำไปประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและชอบธรรม ยกตัวอย่างสังคมไทยในสมัยสุโขทัยใช้หลักไตรภูมิกถา เน้นลักษณะของผู้ปกครองหรือพระราชาที่ดีจะต้องมีธรรมหรือธรรมราชา ต่อมาสมัยอยุธยามีการแต่งมหาชาติคำหลวงและการนำชาดกต่าง ๆ มาเป็นเครื่องสอนใจอย่างกว้างขวาง มีการบัญญัติกฎหมายตราสามดวงขึ้นเป็นกฎหมายหลักของไทย โดยนำมาจากแนวความคิดทางพระพุทธศาสนาในด้านการปฏิบัติตนของพระมหากษัตริย์และผู้ใช้อำนาจปกครองแทนพระมหากษัตริย์ เช่น ตะลาการเป็นต้น (ไชยวัฒน์ เผือกคง, 2566, หน้า 34) จะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนายังมีอิทธิพลอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนานและมีการสืบทอดอุดมการณ์ธรรมจากสมัยสุโขทัย อยุธยาและรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นอุดมคติทางการเมืองการปกครองของไทยอันเป็นที่รับรู้ทั่วไปในหมู่ประชาชนและผู้ปกครองทุกระดับว่าการปกครองด้วยธรรมย่อมทำให้ประชาชนมีความสุข แม้มีปัญหาทางการเมืองเกิดขึ้นในสังคมไทย พระพุทธศาสนาเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่นำมาสร้างความรัก ความเมตตา ความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ ที่เรียกว่า “กระบวนการพุทธสันติวิธี” มาแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการแสวงหาผลประโยชน์จากการทุจริตคอรัปชั่น (Chaiwat Phuakkhong, 2019, p.19) จากอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าสังคมไทยเป็นสังคม ที่มีฐานคติทางพระพุทธศาสนา โดยนำมาเป็นเครื่องมือแก้ไขความขัดแย้งทางการเมือง สร้างความสามัคคีปรองดองของคนในสังคมไทย ด้วยการใช้อำนาจละมุน (Soft Power) มาเป็นอุปกรณ์ในการสร้างสังคมสันติสุข แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่งผลทำให้พระพุทธศาสนาถูกกลืนเป็นแค่เพียงพิธีกรรมเท่านั้น ไม่ใช่หลักวิถีชีวิตเหมือนดังเดิม นำไปสู่การแสวงหาผลประโยชน์ อำนาจทางการเมือง เรียกร้องสิทธิความเท่าเทียม อ้างความรักชาติ มุ่งทำลายฝ่ายตรงข้ามสร้างความขัดแย้งทางการเมืองในที่สุด

ปัญหาทางการเมืองในสังคมไทยที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงโดยการใช้อำนาจอย่างรุนแรง (Hard Power) สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งทางการเมืองอันนำไปสู่การทำรัฐประหารมีมาตั้งแต่สมัยรัฐจารีต ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งนำไปสู่ความแตกแยกของคนในสังคม ด้วยการใช้อำนาจนิยมมาเป็นเครื่องมือในการแย่งชิงอำนาจโดยชนชั้นนำของประเทศไม่ได้เกี่ยวข้องกับประชาชนผู้ถูกปกครอง (ศักดิภัท เชาวน์ลักษณ์สกุล, 2561, หน้า 17-19) ทำให้การเมืองในประเทศไทยมีลักษณะเป็นแบบอำนาจนิยมหรือ Hard Power ทำให้มีการพัฒนาโครงสร้างสถาบันทางการเมืองไม่เต็มที่ ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยที่สร้างระบบเผด็จการและ

วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้าหรือแบบพ่อขุนอุปถัมภ์ ทำให้การเมืองไทยเป็นระบอบการปกครองที่มีอำนาจนิยมทหารเป็นตัวกำหนด โดยใช้อำนาจเพื่อสร้างความมั่นคงของรัฐบาลมากกว่าการสร้างสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชน และมีการปลูกฝังให้มีอุดมการณ์ที่รักและปกป้องชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งส่งผลให้มีการขัดขวางและกีดกันผู้ที่มีความคิดเห็นต่างทางการเมือง (ไชยวัฒน์ เผือกคง, 2566, หน้า 87) การเกิดความขัดแย้งในการปกครองที่เป็นผลมาจากการแก่งแย่งอำนาจของผู้ปกครอง ทำให้มีการขยายวงความขัดแย้งไปสู่คนรุ่นใหม่ โดยจะมีช่วงหนึ่งที่เป็นการขัดแย้งระหว่างสถาบันทางสังคม เช่น การแก่งแย่งระหว่างทหารและพลเรือน และในที่สุดจะมีการย้อนกลับมาสู่สถาบันทางสังคมอีกครั้ง (ธัญญ์ญภัทร์ เจริญพานิช, 2565, หน้า 9-13) การหาทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองสามารถทำได้โดยการสร้างความตระหนักในหน้าที่ของพลเมือง การใช้หลักธรรมทางศาสนาเพื่อสร้างความเข้าใจทางการเมืองที่ดี และการใช้อำนาจที่เที่ยงธรรมและยุติธรรม เช่น การใช้หลักซอฟต์พาเวอร์ในทางการเมือง ที่สามารถทำให้ได้รับผลตามที่ต้องการได้ โดยไม่ต้องใช้การขู่เข็ญหรือการจ่ายเงินให้เป็นสิ่งสำคัญ (Joseph Nye, 2017, p. 1) ซอฟต์พาเวอร์ (Soft Power) เป็นแนวคิดที่แพร่หลายในหมู่นักวิชาการและนักปฏิบัติการในการต่างประเทศ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยได้ตามแนวคิด Joseph S. Nye,Jr. โดยมีเงื่อนไขประกอบด้วย วัฒนธรรม คุณค่าทางการเมืองและนโยบายทางการเมือง (Umut YUKURUC, 2017, p. 494) โดยอาศัยอำนาจละมุนหรืออำนาจแบบอ่อน (Soft Power) อันมีลักษณะสำคัญอยู่ที่การชักจูงหรือการโน้มน้าวให้ปฏิบัติตาม โดยสร้างเสน่ห์ภาพลักษณ์ ความชื่นชม ความสมัครใจและความร่วมมือกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อนำมาใช้ ในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมไทยที่มีความรุนแรง แตกแยกกันระหว่างประชาชนภายในประเทศด้วยการนำหลักซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) หรืออำนาจละมุนบนฐานทางพระพุทธศาสนาที่เป็นหลักทางสายกลาง บนฐานคิดทางการเมืองที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ให้ตระหนักถึงความเป็นไทยและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองหรือผู้อยู่ใต้ปกครองด้วยบทบาทหน้าที่ที่ดีต่อกันในการดำรงวิถีชีวิตทางพระพุทธศาสนา ดังนั้น ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทยจึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่จะนำมาปรับใช้กับสภาพการเมืองในสังคมไทยได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทยเป็นอย่างไร ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางเมืองในพระไตรปิฎกเป็นอย่างไร และรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองสามารถนำมาปรับใช้ในสังคมไทยได้อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทย

1.3.2 เพื่อสังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก

1.3.3 เพื่อสร้างรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธมาปรับใช้ในสังคมไทย

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาถึงแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ ที่ผู้วิจัยต้องการหาหลักคิดทางการเมืองที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา โดยสร้างเป็นแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองแนวที่ไม่สุดโต่งจนเกินไปและไม่หย่อนจนเกินไป แต่อยู่บนฐานคิดทางพระพุทธศาสนาที่มีมุมมองของการอยู่ร่วมกันทางสังคมการเมืองอย่างสร้างสรรค์ไม่เบียดเบียนกัน ซึ่งใช้ข้อมูลส่วนที่เป็นเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเป็นหลัก และการใช้ข้อมูลสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดรวมทั้งหมด 8 รูป/ คน เป็นการตรวจแบบสามเส้า (Data source triangulation) และสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 รูป/คน

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1.5.1 การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)) โดยใช้เอกสารปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และคัมภีร์ปกรณ์วิเสสต่าง ๆ และเอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นต้น มีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1.5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน คือ 1) การจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่ปรากฏในพระไตรปิฎกและคัมภีร์อื่นๆตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2) การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มกับผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการเมือง นักวิชาการและผู้เชี่ยวทางด้านซอฟต์พาวเวอร์ทางเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย

1.5.3การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกตามกลุ่มข้อมูล หรือการวิเคราะห์เนื้อหาแบบจับประเด็น (Content analysis) ที่ได้จากการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการเรียนรู้ร่วมกันโดยการนำเสนอเป็นความเรียง

1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1.6.1 ซอฟต์พาวเวอร์ หมายถึง แนวคิดของความละมุนทางอำนาจที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ค่านิยมและนโยบายที่อยู่บนพื้นฐานความเหมาะสมกับสภาพบริบทของประเทศไทย

1.6.2 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมือง หมายถึง อำนาจทางการเมืองที่ประสานกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความผาสุกของสังคมโดยการกำหนดนโยบายเพื่อผลประโยชน์ของสังคม

1.6.3 วัฒนธรรมการเมือง หมายถึง การสร้างพลังดึงดูดที่เป็นความเมตตา ความดีงาม ของกิจกรรม ที่ ประกอบด้วยความงดงามของวัฒนธรรม ความรุ่งเรืองของวัฒนธรรม และความอ่อนโยนของคนที่อยู่ร่วมกัน

1.6.4 ค่านิยมทางการเมือง หมายถึง ความเชื่อ แนวคิด เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยผ่านการพิจารณาและตัดสินใจอย่างถี่ถ้วนรอบคอบแล้ว และเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี มีคุณค่าที่จะยึดถือ ยอมรับ และยึดเป็นแนวทางสำหรับการประพฤติปฏิบัติตามความเชื่อหรือความรู้สึกต่าง ๆ เป็นความเชื่อดั้งเดิมแต่ระดับความรู้สึกความคิดเห็น เจตคติ จนกลายเป็นค่านิยมซึ่งมีการใช้การคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มีข้อเท็จจริงมากขึ้นในการตัดสินใจ และพร้อมที่จะมีพฤติกรรมตามความเชื่อของตน

1.6.5 นโยบายทางการเมือง หมายถึง การดำเนินการกิจการที่อยู่ภายใต้วัฒนธรรมและสังคมที่เป็นเครื่องมือความเข้าใจ สร้างความเชื่อถือด้วยการสื่อสารเพื่อประโยชน์ด้วยความอ่อนโยน ความรุ่งเรือง และความงาม ในการให้ความช่วยเหลือในการอยู่ร่วมกันของคนภายในและภายนอกสังคมได้

1.6.6 การเมืองเชิงพุทธ หมายถึง แนวคิดทางการเมืองที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกซึ่งเป็นหลักธรรมที่สามารถสร้างเป็นแนวคิดทางการเมืองแบบซอฟต์พาวเวอร์ ได้ 4 ด้านจากการสังเคราะห์ประกอบด้วย

1. อปริหานิยธรรม หมายถึง หลักธรรมที่ไม่มีความเสื่อมของการเมืองรู้หน้าที่ ไม่ทิ้งหน้าที่ รักษากฎกติกา ย่อมรับความคิดเห็น และต้องการความรุ่งเรืองแก่ชุมชน สังคมและประเทศชาติ มุ่งเน้นให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมอันจะก่อให้เกิดเป็นความสามัคคีและความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

2. ทศพิธราชธรรม หมายถึง หลักธรรมสำหรับการปฏิบัติของผู้ปกครองผู้ที่อยู่ใต้ปกครองทั้งการให้แบ่งปัน การวางตนให้ดีงาม อ่อนน้อมถ่อมตัว การอดทน เสียสละ ไม่ทำผิดศีลธรรมที่สังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นแบบอย่างของกันและกันในสังคมเพื่อสร้างบ้านเมืองให้เกิดสันติสุข

3. จักกวัตติวัตร หมายถึง หลักธรรมที่เป็นหลักปฏิบัติตนเองที่ผู้นำต้องมีต่อประชาชนการดูแลเอาใจใส่ความเป็นอยู่สิ่งแวดล้อมการให้สิ่งที่ขาดแคลนแก่คนยากไร้ ปกป้องคุ้มครองสตรีเพศและปรึกษาผู้รู้หรือมีผู้รู้เป็นที่ปรึกษา

4. สังคหวัตถุ หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวกันและกันของคนในสังคมด้วยการให้ การพูดสร้างสรรค์ ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ และการเสมอต้นเสมอปลายในการวางตน

1.6.7 รูปแบบ หมายถึง รูปแบบจำลองจากนามธรรมสู่รูปธรรม หรือกรอบความคิดทางด้านหลักการวิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบ ที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้โดยสามารถใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ลำดับ ขั้นตอนของกิจกรรมในระบบ หรือ ความสัมพันธ์ของ 2 ชุดตัวแปร ประกอบด้วย กระบวนการปฏิบัติงานกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน

1.6.7 ปรากฏการณ์ หมายถึง การรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นและมีอยู่ของสิ่งที่ได้ประสบเป็นผลมาจากภูมิหลักและประสบการณ์เดิมของแต่ละคนโดยใช้วิธีการตีความซึ่งเน้นประสบการณ์ของบุคคลเป็นหลัก ดังนั้น ปรากฏการณ์เป็นสิ่งที่มีอยู่เดิมและเป็นประสบการณ์เดิมแต่เน้นกระบวนการโดยการตีความสิ่งที่มีอยู่เพื่อให้เห็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ

1.6.8 สังคมไทย หมายถึง ประชาชนที่อยู่ร่วมกันในประเทศไทยมีเอกลักษณ์ประกอบด้วย ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ได้ทราบถึงแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทย

1.7.2 ได้ทราบการปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก

1.7.3 ได้รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธและนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยบ้าน วัดและราชการหรือบวร ในการเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์รวมทั้งเพื่อนำมาปรับใช้กับสังคมไทยได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ทางการเมืองไทย

บทที่ 2
ศึกษาแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทย

งานวิจัยเรื่อง ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย ผู้วิจัยได้มีการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีของซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ทางการเมือง

2.2 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทย

2.3 แนวคิดของค่านิยม

2.4 แนวคิดรูปแบบ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีของซอฟพาวเวอร์ (Soft Power) ทางการเมือง

แนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทย เป็นแนวคิดที่มีการนำมาประยุกต์ในวงวิชาการและทางการเมือง ซึ่งทุกอย่างของความเป็นมาทางเมืองไทยมีวิวัฒนาการเพื่อต้องการให้เกิดความละมุนแห่งอำนาจเริ่มตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเหตุการณ์รัฐประหาร ตั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

2.1.1 ความหมายของซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power)

แนวคิดของซอฟต์พาวเวอร์ หมายถึง อำนาจในการชักจูงหรือโน้มน้าวประเทศอื่นให้ปฏิบัติตามที่ตนประสงค์ โดยการสร้างเสน่ห์ ภาพลักษณ์ ความชื่นชมและความสมัครใจ พร้อมที่จะร่วมมือกัน ต่อไปอำนาจในลักษณะนี้จะได้รับการยอมรับมากกว่าการออกคำสั่งโดยใช้อำนาจบังคับขู่เข็ญหรืออำนาจเชิงบังคับอย่างอำนาจทางทหาร ที่เรียกว่าฮาร์ดพาวเวอร์ (Hard power) และหากนิยามแบบกว้าง ๆ ซอฟต์พาวเวอร์ก็คืออำนาจโดยปราศจากกำลังทางทหาร (Non-military power) ไม่ว่าจะเป็นอำนาจทางวัฒนธรรม ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ซอฟต์พาวเวอร์คืออิทธิพลทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ความนิยมชมชอบ มุมมอง แนวคิดของผู้คน และการดึงดูดให้ผู้คนเหล่านั้นรู้สึกมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมของอีกประเทศหนึ่งได้ (อิงอร เนตรานนท์, 2562, หน้า 33-35)

Nye (2004) ให้แนวความคิดเรื่อง Soft Power ไว้ว่า เป็นความสามารถที่ทำให้ผู้อื่นต้องการในสิ่งที่ผู้ใช้อำนาจต้องการ กล่าวคือการปลุกปั้นความพึงพอใจของผู้อื่น กลไกสำคัญคือการสร้างความดึงดูดใจต่อผู้อื่น สรุปความว่า ผลการใช้ Soft Power เป็นการดึงดูดใจที่ไม่สามารถจับต้องได้ซึ่งชักจูงพวกเราให้คล้อยตามจุดประสงค์ของผู้อื่นโดยปราศจากการคุกคามหรือการแลกเปลี่ยน

สิ่งใด ๆ ดังนั้น กุญแจสำคัญของการใช้ Soft Power คือปัจจัยด้านความดึงดูดใจมิใช่การคุกคามหรือการเสนอการแลกเปลี่ยนแบบยื่นหมูยื่นแมว แต่ถ้าใช้ Hard Power คือการเปลี่ยนเพียงแค่พฤติกรรมของผู้อื่นผ่านการบังคับขู่เข็ญการใช้ Soft Power เป็นการเปลี่ยนใจผู้อื่นให้คล้อยตามทำให้ตัวแสดงนั้น ๆเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามไปด้วย มี Soft Power อยู่ 3 แหล่ง คือ (กันตลักษณ์, 2009, หน้า 34-37)

1) วัฒนธรรม (Culture) ถ้าวัฒนธรรมของประเทศหนึ่งมีความสอดคล้องกับผลประโยชน์และค่านิยมของประเทศอื่น ๆ โอกาสที่วัฒนธรรมดังกล่าวจะกลายเป็น Soft Power ของประเทศนั้นก็จะมีมากขึ้น ช่องทางที่ทำให้วัฒนธรรมของประเทศหนึ่งเป็นที่รู้จักในประเทศอื่น ๆ นั้นมีมากมายหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นค้าขาย การเยี่ยมเยือน การติดต่อสื่อสาร และการแลกเปลี่ยน

2) ค่านิยมทางการเมือง (Political Values) ถ้าประเทศดังกล่าวมีค่านิยมทางการเมืองที่สอดคล้องกับประเทศอื่น ๆ Soft Power ของประเทศนั้นจะเพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน ถ้าค่านิยมของประเทศดังกล่าวขัดกับค่านิยมของประเทศอื่น ๆ อย่างชัดเจน Soft Power ของประเทศนั้นก็จะลดลง ตัวอย่างเช่น การที่สหรัฐอเมริกาในทศวรรษ 1950 ยังคงมีการแบ่งแยกสีผิว (Racial Segregation) ทำให้ Soft Power ของสหรัฐอเมริกาในทวีปแอฟริกานั้นมีน้อยเป็นต้น

3) นโยบายต่างประเทศ (Foreign Policies) ถ้าประเทศหนึ่งดำเนินนโยบายที่จะหน้าไหว้หลังหลอก ก้าวร้าวและไม่สนใจต่อท่าทีของประเทศอื่น ๆ โอกาสที่จะสร้าง Soft Power จะมีน้อย ดังเช่น กรณีของรัสเซียที่บุกยึดยุเครนในคริสต์ศักราช 2022 เป็นต้นมา โดยไม่ฟังเสียงคัดค้านของประเทศอื่น ๆ แต่ถ้าประเทศทั้งสองประเทศมีแนวนโยบายต่างประเทศที่รักสันติภาพและเคารพ ในสิทธิมนุษยชน โอกาสที่จะมีการเจรจาด้วยความร่วมมือกันการเกิดแบบ Soft Power ก็จะเกิดขึ้นนั้นเอง

Umut Yukaruc (2017) กล่าวว่า soft power คือ การเปลี่ยนแปลงในนิยามของอำนาจ อำนาจที่เปลี่ยนรูปแบบไป ผลของการบีบบังคับในพฤติกรรมเชิงอำนาจกำลังหมดความสำคัญลง และกำลังจะออกจากสถานการณ์ไปสู่อำนาจแบบร่วมมือซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นจากทรัพยากร เช่น การดึงดูดทางวัฒนธรรมและอุดมการณ์ เป็นต้น แหล่งอำนาจที่จับต้องไม่ได้ เช่น ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความสำคัญมากขึ้น เป็นต้น แล้วนำไปสู่ทุกสิ่งที่ผู้ใช้อำนาจต้องการ มีรูปแบบที่ดึงดูดในสิ่งที่มองไม่เห็นหรือนามธรรมเช่น วัฒนธรรมที่สากลนิยมและความร่วมกันทางการเมือง

Lukes (2016; อ้างถึงใน Nisbett, 2017) กล่าวถึงแนวคิดเรื่อง Soft Power คือ การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างใจของผู้ถูกเปลี่ยนแปลง โดยความสนใจที่ถูกดึงออกไปต้องเท่ากับความสนใจที่ใส่เข้าไปและ Soft Power จะสร้างความสนใจได้

สุรชาติ บำรุงสุข (2557) กล่าวถึง Soft Power ไว้ว่า Soft Power ไม่จำเป็นต้องดีกว่า Hard Power เสมอไปจากการที่ Soft Power เป็นทางเลือกใหม่ในอำนาจทางการเมืองและได้รับการยอมรับจากนักวิชาการและผู้วางนโยบายที่เน้นจริยธรรม แต่ Soft Power เป็นความคิดเชิงพรรณนา

(Descriptive) มากกว่าความคิดเชิงบรรทัดฐาน (Normative) Soft Power อาจถูกนำไปใช้ทั้งเจตนาที่ดีและไม่ดี ดังจะเห็นได้ทั้งฮิตเลอร์ สตาลิน เหมา-เจ๋อตุง และบิน ลาเดนต่างใช้ Soft Power ทั้งสิ้น แต่ก็มิได้ทำให้เกิดผลดีขึ้นมา เช่นในกรณีที่อยากจะขโมยเงิน อาจจะใช้วิธีการใช้ปืนจี้บังคับ หรือใช้การโกงจากการลงทุน หรืออาจจะใช้การโน้มน้าวว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินที่สามารถเข้ามาช่วยดูแลทรัพย์สินได้ ดังนั้น Soft Power จึงหมายถึง ความสามารถที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้อื่นด้วยวิธีการดึงดูดใจเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

เอกชัย ศรีวิลาส (2558) ได้เสนอไว้ว่า Soft Power มันคืออำนาจละมุนสามารถผลิตขึ้นได้จากหลายปัจจัย แต่ที่สำคัญๆก็คือ ค่านิยม วัฒนธรรม นโยบาย และองค์กรเชิงสถาบัน นับวันอำนาจละมุนจะยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นในโลกที่ปฏิเสธการแก้ปัญหาด้วยความรุนแรง

ยุค ศรีอริยะ (อ้างในสันติ ตั้งรพีพากร, 2555) ให้กล่าวไว้ว่า Soft Power “อำนาจอ่อน” (หรือ “อำนาจนุ่ม”) หมายถึง อิทธิพลทางความคิดที่สถาบันชั้นนำในสหรัฐอเมริกาปลูกฝังให้นักศึกษาผูกติดกับแนวคิดตะวันตกนิยมอย่างแนบเนียน และมีนักวิชาการไทยจำนวนไม่น้อยโลดแล่นไปในสายธารแห่งปัญญาโดยมีสายป่านทางปัญญาของสถาบันเหล่านี้ติดตามไปทุกแห่งหนดุจปลาลากสายเบ็ด

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ คือ การใช้อำนาจทางการเมืองที่เป็นไปในทิศทางที่ร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาไม่ใช่วิธีการขู่บังคับ อีกทั้งยังเป็นการสร้างตัวชี้วัดภายในประเทศให้เกิดความเข้าใจทางวัฒนธรรม ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายต่างประเทศที่ต้องนำมาพิจารณาร่วมกันเพื่อให้เกิดการเคารพสิทธิของกันและกัน มากกว่าการขู่บังคับแต่ให้ย่อมรับถึงศักดิ์ศรีของคนในสังคมและประเทศ นั้น ๆ โดยผู้วิจัยจะได้นำไปใช้เป็นนิยามศัพท์ รวมถึงใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1.2 แนวคิดของซอฟต์พาวเวอร์

ซอฟต์พาวเวอร์เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาโดย Joseph S. Nye ศาสตราจารย์ทางรัฐศาสตร์จากสถาบันจอห์น เอฟ เคเนดี มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ที่มีประสบการณ์ทั้งในวงวิชาการและทางการเมือง เพราะเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกาเมื่อครั้งที่ บิล คลินตัน เป็นประธานาธิบดี ซึ่งได้พัฒนาแนวคิดนี้ร่วมกับ Robert Keohane โดยได้เขียนหนังสือ Power and Interdependence ตั้งแต่ปี 1977 Joseph Nye ได้ระบุว่าซอฟต์พาวเวอร์ ประกอบไปด้วยทรัพยากรสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ วัฒนธรรม (culture) ค่านิยม (values) และนโยบายต่างประเทศ (foreign policy) ในกรณีของสหรัฐอเมริกามีทรัพยากรเชิง ซอฟต์พาวเวอร์ที่เข้มแข็ง เช่น วัฒนธรรมที่เสนอผ่านภาพยนตร์ฮอลลีวูด ค่านิยมประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ตลอดจนการค้าเสรี เป็นต้น แนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ ได้รับการกล่าวถึงและวิเคราะห์อย่างกว้างขวางโดยเชื่อมโยงกับ เรื่องของการเมืองการปกครอง นโยบายสาธารณะการทูต ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการเคลื่อนไหวทางการเมืองซึ่งสร้างความเคลื่อนไหวและแรงขับเคลื่อนทางสังคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือการล่มสลายของระบบทางการเมืองหลาย ๆ รูปแบบ โดยเกิดขึ้นกับผู้คนทุกชนชั้นและสังคมการเมืองทุกรูปแบบ เช่น การล่ม สลายของสหภาพโซเวียต การกลับมา

รวมกันของประเทศเยอรมนีและการเป็นชาติมหาอำนาจของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลทำให้ผู้คนที่อยู่ภายใต้ซอฟต์พาวเวอร์ สามารถแฝงอยู่ในกิจกรรรมต่างๆ และเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทสังคมนั้น ๆ ได้ ประเทศต่าง ๆ สามารถใช้แนวคิดนี้แฝงเข้าไปในการดำเนินนโยบายสาธารณะเพื่อทำให้ผู้ที่อยู่ใต้อำนาจนี้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ค่านิยม และวัฒนธรรมไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซอฟต์พาวเวอร์มีอิทธิพลกับชีวิตประจำวันของผู้คนและทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงได้จากการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนกันโดยเฉพาะในโลกยุคดิจิทัล ซึ่งทำให้ซอฟต์พาวเวอร์มีอิทธิพลและเข้าถึงผู้คนได้มากขึ้น สามารถสรุปเป็นตารางจากแนวคิดของนักวิชาการดังนี้

ตารางที่ 2.1 องค์ประกอบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมือง

องค์ประกอบ / ชื่อ	Nye(2004)	Umut Yukaruc (2017)	Lukes (2016	สุรชาติ บำรุงสุข (2557)	เอกชัย ศรีวิลาส (2558)	ยุค ศรีอริยะ 2555	ร้อยละ
1. วัฒนธรรม	/	/	/	/	/	/	100
2. ค่านิยม	/	/	/	/	/	/	100
3. นโยบาย	/	/	/	/	/	/	100
4. การเปลี่ยนใจ		/	/	/			50
5. องค์กรเชิงสถาบัน			/		/	/	50
6. อิทธิพลความคิด			/	/		/	50

จากแนวคิดทฤษฎีในเรื่อง ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทย มีนักคิดทั้ง 6 แหล่ง ประกอบด้วย Joseph S. Nye (2004) Umut Yukaruc (2017) Lukes (2016) สุรชาติ บำรุงสุข (2557) เอกชัย ศรีวิลาส (2558) ยุค ศรีอริยะ (2555) โดยมีแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากนักคิดทั้ง 6 แหล่ง คิดเป็นร้อยละ 50 ขึ้นไป มีหลักของซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมือง ที่สำคัญสามารถสรุปได้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. วัฒนธรรมทางการเมือง
2. ค่านิยมทางการเมือง
3. นโยบายทางการเมือง

2.1.3 ตัวชี้วัดซอฟต์พาวเวอร์

แนวคิดของ Nye (2004) ได้รวบรวมองค์ประกอบพลังอำนาจทั่วๆไปไว้ แต่ได้รวมชนิดของพลังอำนาจออกเป็นด้านการทหาร ด้านเศรษฐกิจ และซอฟต์พาวเวอร์มีองค์ประกอบของพลังอำนาจที่มีชื่อว่า Hard Power โดยทั่วไปจะพบในด้านการทหารของประเทศต่าง ๆขณะที่พลังอำนาจ ด้านเศรษฐกิจก็ได้รับการยอมรับว่าอยู่ภายใต้ Hard Power ที่มีภาพของเงาที่เป็นซอฟต์พาวเวอร์อยู่ภายในนั้นด้วย Nye เสนอว่า ดัชนีซอฟต์พาวเวอร์ในแต่ละประเทศจะต้องประกอบกันขึ้นด้วยภูมิศาสตร์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจลักษณะทางสังคมความเป็นประชาธิปไตยการแพร่กระจายและผลกระทบขององค์กรประชาสังคมรวมไปถึงโครงสร้างวิทยาศาสตร์และเทคโนโยลีและค่านิยมต่าง ๆ เช่น ศิลปะกับการศึกษา เป็นต้น ได้สร้างสำนึกทางปัญญาขึ้นมา และซอฟต์พาวเวอร์ยังเป็นศูนย์ถ่วงดุลอำนาจของประเทศที่ถูกสร้างขึ้นมาจากความเป็นไปได้ และโอกาสแต่ละประเทศที่มีนอกเหนือไปจากอำนาจด้านการทหารโดยตรง แต่ซอฟต์พาวเวอร์จะเป็นเครื่องช่วงสนับสนุนกำลังทางทหารเมื่อมีความจำเป็น จากการที่ World Economic Forum (2017) ระบุว่าประเทศฝรั่งเศสมีซอฟต์พาวเวอร์อันดับที่หนึ่งของโลกที่ได้รับมาจากการวิเคราะห์แหล่งทรัพยากรและตัวชี้วัด 5 ตัว มีผลการวิจัยคือ ธุรกิจ/นวัตกรรม การศึกษา รัฐบาล วัฒนธรรม และการทูต แต่สิ่งที่ค้นพบตัวชี้วัดของซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองมีอยู่ 3 ด้าน ดังรายละเอียดดังนี้

1. วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง สิ่งที่เป็นแนวทางการปฏิบัติทางการเมืองของประเทศนั้นๆที่ประกอบไปด้วยระบบการเมืองการปกครองที่ยึดถือกันมาจนเกิดเป็นแนวคิดที่ต้องดำเนินการแนวทางของรัฐนั้น ๆ เป็นความเชื่อ ค่านิยมและทัศนคติที่ต่อระบบการเมือง สร้างรากฐานพร้อมทั้งข้อบังคับที่ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในระบบทางการเมือง เช่น ประเทศที่ปกครองแบบประชาธิปไตย มีการยึดโยงกับประชาชน ฟังเสียงประชาชน ใช้มติมหาชนที่ตั้ง มีการแยกอำนาจออกเป็นอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจการบริหาร และอำนาจตุลาการเพื่อถ่วงดุลอำนาจ เป็นต้น และยังเป็นกระบวนการเรียนรู้และอบรม อีกทั้งเป็นการกล่อมเกลาทางการเมืองของบุคคลในระบบทางการเมือง เริ่มต้นการเรียนรู้และเข้าใจสภาพของระบบการเมืองที่จะพัฒนาไปพร้อมกันซึ่งจะต้องเป็นความงดงามและทำให้เกิดความรุ่งเรืองและความอ่อนโอน

2. ค่านิยมทางการเมือง หมายถึง สิ่งที่เป็นการตกลงร่วมกันแล้วดำเนินการมาจนเกิดเป็นบรรทัดฐานทางสังคมหรือ Rule of Law ที่เกิดขึ้นในสังคมการเมืองการปกครองแต่บนฐานของความเป็นประเทศนั้นๆที่ได้ปฏิบัติกันมา เช่น การเลือกตั้งที่นำเอาความเป็นคนดีมาเป็นตัวแทนของประชาชน และตัวแทนประชาชนถือเป็นคนที่มีความเสียสละน้ำใจงดงาม บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน เป็นต้น ถือเป็นค่านิยมของการเมืองไทย หรือค่านิยมทางการเมืองแบบตะวันตกที่เน้นความเป็นประชาธิปไตยในระบบการเคารพเสียงคนมติมหาชน

3. นโยบายทางการเมือง หมายถึง แนวทางปฏิบัติในการนำไปสู่การการเมืองการปกครองที่จะการปฏิบัติให้สอดคล้องกับระบบการเมืองทั้งภายในประเทศที่เกี่ยวกับสังคม การเมือง เศรษฐกิจ

และวัฒนธรรมของประเทศนั้น ให้สอดรับกับต่างประเทศที่ใช้การความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมาเป็นเครื่องมือ เช่น การเมืองที่มีนโยบายสอดคล้องกัน ย่อมทำให้เกิดความร่วมมือกันทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม เป็นต้น รวมถึงการสร้างกลุ่มประเทศที่มีแนวทางระบบการเมืองแบบเดียวกันเพื่อต่อต้านกลุ่มประเทศที่มีระบบการเมืองที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มประเทศประชาธิปไตยต่อต้านกลุ่มประเทศแบบคอมมิวนิสต์ เป็นต้น

ดังนั้น ซอฟต์พาวเวอร์มีความเป็นนามธรรมและมีความเป็นพลวัตไม่ตายแล้ว สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาเพราะเกิดขึ้นจากธรรมชาติของแต่ละประเทศ ดัชนีของซอฟต์พาวเวอร์จึงต้องมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น แม้ในเพราะประเทศไทยก็เป็นแหล่งทรัพยากรทางวัฒนธรรมสามารถผลิตกระแสอำนาจของ Soft Power ได้ เมื่อเปรียบเทียบกับกระแสอำนาจ 3 ประการ ได้แก่ ความอ่อนโอน ความรุ่งเรือง และความงาม ดังมีความหมาย ดังนี้

ความอ่อนโยน ต้องแสดงถึงท่าทีที่จริงใจและแสดงการกระทำบางอย่างให้เห็นว่า ไทยเป็นประเทศรักสันติหรือแสดงความตอบรับปฏิกิริยาจากอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานการรักษาผลประโยชน์ของชาติ อาจต้องใช้ความอ่อนโยนทางทูตสาธารณะหรือการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับทุกประเทศ

ความรุ่งเรือง ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาและมีความก้าวหน้าในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง สามารถใช้แหล่งอำนาจนี้ต่อประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกัน การใช้แหล่งทรัพยากรทางทหารเพื่อให้เกิด Soft Power และเกิดการผูกพันทางเศรษฐกิจทั้งพหุภาคีและทวิภาคี

ความงาม ประเทศไทยมีค่านิยมในการเป็นประเทศเสรีนิยมประชาธิปไตย เคารพสิทธิมนุษยชน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และระบบเศรษฐกิจเสรีเช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ ค่านิยมดังกล่าวสามารถนำไปใช้ได้กับประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศกำลังพัฒนา เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และสถานะของประเทศ ประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับภาคเอกชนและประชาชนในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไป (สุรชาติ บำรุงสุข, 2557, หน้า 13-15)

2.1.4 ฮาร์ดพาวเวอร์ทางการเมือง (Political Hard Power)

เมื่อกล่าวถึงซอฟต์พาวเวอร์หรืออำนาจละมุน สิ่งที่ตรงกันข้ามคืออำนาจที่หนักหรืออำนาจที่แข็งแกร่ง คำว่า อำนาจ หมายถึง ความสามารถในการได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่ต้องการ (The ability to get the outcomes one wants) เช่น การใช้อำนาจทางทหารหรือทางเศรษฐกิจเพื่อให้ประเทศอื่นปรับเปลี่ยนท่าทีที่มีต่อประเทศของตน หรือการใช้ไม้แข็ง (Sticks) และไม้นวม (Carrots) ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งอำนาจแบบดังกล่าวนี้เป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของอำนาจเท่านั้น หรือที่ Nye เรียกเป็น Hard Power หรืออำนาจแข็ง ซึ่งปรากฏในสถานการณ์ของประเทศรัสเซียใช้มาตรการเพื่อยึดเอาแผ่นดินที่อ้างว่าเป็นของตนเองจากยูเครน ด้วยการใช้วิธีแบบ Hard Power แม้กลุ่มประเทศอย่าง UN ต้องการให้รัสเซียใช้มาตราการแบบ Soft Power ก็ไม่เป็นผล เกิดเป็นสงครามรุนแรงจนทุกวันนี้ และกำลังจะเกิดเป็นสงครามโลกครั้งที่ 3 นานาชาติทุกฝ่ายกำลังหาทางที่

จะช่วยแก้ไขวิกฤตของโลกด้วยวิธีแบบอำนาจละมุน ดังนั้น Hard Power คือพลังอำนาจที่แข็งแกร่ง จับต้องได้ของประเทศหนึ่งใด เช่น พลังอำนาจทางทหาร พลังอำนาจทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและองค์ความรู้ พลังอำนาจที่มาจากที่ตั้งภูมิศาสตร์ และมาจากการครอบครองทรัพยากรธรรมชาติ อย่างการเป็นประเทศต้นน้ำ เป็นต้น อย่างประเทศจีน กับแม่น้ำหลัก ๆ ของทวีปเอเชีย ที่อำนวยให้จีนมีพลังอำนาจต่อรอง และอิทธิพลเหนือประเทศที่ตั้งอยู่ที่ปลายน้ำ หรือปากน้ำออกสู่ทะเล พลังอำนาจที่แข็งแกร่ง เช่น สหรัฐอเมริกา จีน รัสเซีย ญี่ปุ่น เป็นต้น แม้กระทั้งอินเดีย และอีกหลายๆประเทศพัฒนาแล้วในยุโรปที่สามารถที่จะมีอิทธิพลโน้มน้าว หรือปรามประเทศอื่นได้ แต่ในขณะเดียวกันก็มีประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิต (Life style) ที่เป็นที่น่าดึงดูด เป็นแบบอย่างที่จะส่งออกไปหาความนิยมชมชอบและคล้อยตามได้ ประเทศต่าง ๆ ที่ไม่มีกำลังทหารแบบ Hard Power จึงต้องอาศัยพึ่งพา Soft Power เป็นสำคัญรวมถึงประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มนี้ด้วย (กษิต ภิรมย์, หนังสือพิมพ์ แนวหน้า วันพฤหัสบดีที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2566) ดังนั้น ฮาร์ดพาวเวอร์ (Hard Power) เป็นกิจกรรมที่ใช้กำลังความเข้มแข็งและความแข็งกร้าวในการทำให้สิ่งที่คิดไว้เกิดขึ้นจริง อีกทั้งเป็นกระบวนการ ที่ใช้ความแข็งกร้าวหรือการบังคับ เมื่อสิ่งที่ต้องการไม่ได้ดำเนินการดังที่หวังไว้ หรือไม่สามารถใช้กฎหมายจัดการได้ เช่น การเดินขบวนประท้วงของกลุ่มต่างๆมักจะใช้การรวบรวมข้อมูล และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อใช้ในการต่อสู้จนขยายตัวเป็นกลุ่มทางการเมือง เป็นความสามารถที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้อื่นโดยการเปลี่ยนสถานการณ์ แม้บางครั้งการสร้างแรงดึงดูดจะเป็นทั้งซอฟต์พาวเวอร์และการบังคับหรือใช้ ฮาร์ดพาวเวอร์ (Hard Power) ทั้งสองอย่างจะมาคนละครึ่งทั้งซอฟต์พาวเวอร์และฮาร์ดพาวเวอร์เช่นการติดสินบนเป็นต้น แต่การใช้ฮาร์ดพาวเวอร์จัดเรียงตั้งแต่การใช้การบังคับขู่เข็ญเป็นจุดจบที่ความแข็งกร้าวในการนำไปสู่ความมุ่งหมายที่ต้องการ และจุดจบที่ใช้การดึงดูดใจเพื่อให้เป็นการจบที่นุ่มนวล ทั้งนี้การชักจูง หรือการจ่ายเงิน เป็นเรื่องคลุมเครือ เพราะบางครั้งจะเป็นการบังคับ (สุรชาติ บำรุงสุข, 2006, หน้า 9-14)

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่า ฮาร์ดพาวเวอร์ (Hard Power) คือ การใช้อำนาจบังคับขู่ การแสดงความแข็งกร้าว บังคับให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด แม้บางครั้งจะใช้ซอฟต์พาวเวอร์มาเป็นกระบวนการแต่โดยผลของการกระทำจะเป็นฮาร์ดพาวเวอร์ เช่น การให้สินบน เป็นต้น แม้เป็นซอฟต์พาวเวอร์ก็จริง แต่ก็เป็นฮาร์ดพาวเวอร์ที่ต้องการให้คนนั้น ๆ หรือประเทศนั้น ปฏิบัติตามดังประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือประเทศในตะวันออกกลาง เช่น อิสราเอล เป็นต้น เพื่อให้ปฏิบัติตามไม่ออกนอกข้อตกลงกับประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น

2.1.5 แนวคิดทางการเมืองเชิงพุทธ

พระพุทธศาสนามีความเกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของชาวพุทธในฐานะที่เป็นสถาบันสำคัญหนึ่งของสังคม มีความสำคัญต่อประเพณีทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ปัญหาและความเป็นอยู่ของทั้งปัจเจกบุคคลและสังคมโดยส่วนรวม ในส่วนที่เป็นความเป็นอยู่และความต่อเนื่องของสังคม พระพุทธศาสนาทำหน้าที่เป็นพลังที่สร้างสรรค์บูรณาการของสังคมเป็นสถาบันที่ถ่ายทอดปลูกฝังวัฒนธรรม และจริยธรรมทางสังคมก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทาง

วัฒนธรรมและความรู้สึกเป็นชาติในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม พระพุทธศาสนาจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติและค่านิยมยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางความสัมพันธ์และการกระทำต่อกันระหว่างสมาชิกในสังคม ทำหน้าที่เป็นกลไกควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมอีกด้วย หน้าที่เป็นกลไกควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมอีกด้วย หลักการในพุทธศาสนาไม่เพียงเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและปัญหาทางศีลธรรมเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมกันในโอกาสทางสังคมทั้งทางด้านเศรษฐกิจและทางเมือง ในอดีตมีข้ออ้างถึงหลักการที่พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานที่สำคัญแนวความคิดทางการเมืองและอำนาจของผู้ปกครองที่ผู้ปกครองยึดเป็นแนวทางบริหารประเทศได้รับการยอมรับจากผู้อยู่ใต้การปกครองอย่างปราศจากข้อโต้แย้ง แต่ในปัจจุบันทัศนะในเรื่องนี้แยกออกเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายหนึ่งเป็นพวกหัวสมัยใหม่และพวกที่เชื่อว่าเรื่องการเมืองการปกครองและสังคมเป็นกิจกรรมของฝ่ายอาณาจักร (Secularist) มีความเห็นว่า พระพุทธศาสนาไม่อาจจะช่วยแก้ปัญหาทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ นับวันทวีความซับซ้อนขึ้นได้ หลักการปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวเป็นสิ่งที่ล้าสมัย นำมาปฏิบัติกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ไม่ได้ หรือถ้านำมาปฏิบัติได้ก็ไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะหลักการทางพระพุทธศาสนาทั้งคติธรรมและการปฏิบัติไม่สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่ ไม่เหมาะกับกิจกรรมทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ซึ่งเป็นกิจกรรมของฝ่ายอาณาจักร สรุปความฝ่ายนี้จึงไม่เชื่อว่าพระพุทธศาสนาจะมีบทบาทหรืออิทธิพลต่อวิถีชีวิตทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน (สมบูรณ์ สุขสำราญ, 2522, หน้า 1-2) อีกฝ่ายที่มีทัศนะว่า พระพุทธศาสนามีอิทธิพลซ่อนเร้นอยู่และอาจจะนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมไม่คำนึงถึงกาลเวลา เชื่อว่าความสัมพันธ์ซึ่งโต้ตอบกันอยู่ระหว่างศาสนากับการเมืองเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นและต่อเนื่องตลอดเวลา การเปลี่ยนมือในอำนาจทางการเมือง จากฝ่ายศาสนจักรมาอยู่ในมือของฝ่ายอาณาจักรเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ศาสนามิได้สูญเสียบทบาทในทางการเมืองโดยสิ้นเชิง เพียงแต่บทบาทและอิทธิพลของศาสนาในทางการเมืองเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบเดิมมาเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง การที่ศาสนายังคงมีบทบาทและอิทธิพลทางการเมืองอยู่ก็เพราะว่าสังคมจะคงอยู่ได้ก็เพราะมีกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมเป็นเครื่องค้ำจุน ศาสนาเป็นที่มาของกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมซึ่งเป็นรากฐานของกฎเกณฑ์ต่างๆที่มีไว้สำหรับความคงอยู่ ความเจริญและความปกติของสังคม ผู้ปกครอง(กษัตริย์หรือรัฐบาล) จะมีอำนาจปกครองได้ต่อเมื่อสามารถอ้างเหตุผลสนับสนุนความชอบธรรมในอำนาจปกครองของตน ในอดีตและปัจจุบันศาสนาและจารีตนิยมยังคงเป็นแหล่งที่มาที่สำคัญของความชอบธรรม

2.1.5.1 พระพุทธศาสนากับความชอบธรรมทางการเมือง: กรณีศึกษาในอดีต

ในระบบการเมืองการปกครอง มีปัญหาความชอบธรรมในอำนาจการปกครองซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ผู้ปกครองต้องคำนึงถึงตลอดเวลา ความชอบธรรมในอำนาจปกครองในความหมายที่กว้าง มีพื้นฐานอยู่บนความเชื่อที่ว่ารัฐบาลหรือผู้ปกครองมีสิทธิที่จะปกครอง และผู้อยู่ใต้ปกครองการยอมรับสิทธิและอำนาจปกครองนั้น ความชอบธรรมจะเกิดขึ้นต่อเมื่อผู้ปกครองสามารถโน้มนำให้

ผู้อยู่ใต้การปกครองมีความเชื่อและศรัทธาในสถาบัน กระบวนการทางการเมือง กฎระเบียบ วิธีการปกครอง การกำหนดและดำเนินนโยบายของรัฐบาลเป็นสิ่งที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและเป็นข้อผูกพันทางศีลธรรมที่จะต้องปฏิบัติตามและระบบ กระบวนการตัดสินใจทางการเมือง สอดคล้องกับคำนิยมพื้นฐานที่สังคมยึดถือสอดคล้อง David E.Apter (1965) แบ่งฐานที่มาของความชอบธรรมของการปกครองอย่างกว้าง ๆ ออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรก ความชอบธรรมที่มีแหล่งที่มาจากความเชื่อและค่านิยมซึ่งฝังรากลึกในจิตใจและวิถีของสังคม ความเชื่อและค่านิยมดังกล่าวมีลักษณะเป็นนามธรรมและเป็นมรดกทางวัฒนธรรม กฎเกณฑ์ทางศีลธรรมและจารีตนิยมที่ยึดถือร่วมกันของประชาชน ประเภทที่สอง ความชอบธรรมที่ได้มาจากความสามารถของรัฐบาลหรือผู้ปกครองในการสนองตอบความต้องการทางด้วยวัตถุของประชาชน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสามารถให้ความมั่นใจแก่ประชาชนที่จะรักษาไว้ซึ่งความอยู่ดีกันดีและให้หลักประกันความเจริญรุ่งเรืองในอนาคต (David E.Apter, 1965; อ้างถึงใน สมบูรณ์ สุขสำราญ, 2522, หน้า 3-5) ในสังคมที่วัฒนธรรม ศาสนา และจารีตนิยมเดิมยังคงมีอิทธิพลต่อความเชื่อและค่านิยมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประชาชน ผู้ปกครองพยายามที่ระดมพลังศาสนาและจารีตนิยมมาช่วยสนับสนุนอำนาจการปกครอง นโยบายและการดำเนินการปกครองเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสนองตอบความต้องการทางด้านวัตถุของประชาชน หากผู้ปกครองประสบความสำเร็จในการระดมพลังทางศาสนาและจารีตนิยม ย่อมหมายความว่าผู้ปกครองสามารถสงวนมาตรการบังคับด้วยกำลังไว้เฉพาะในกรณี วิฤตกาล พระพุทธศาสนามีกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมและค่านิยมของประชาชนมีรากฐานจากพระพุทธศาสนามีความสำคัญและสัมพันธ์กับการจัดระเบียบสังคมและการเมืองอย่างลึกซึ้ง และเป็นแหล่งที่มาสำคัญของอำนาจทางการเมือง เมื่อผู้ปกครองนำเอาปรัชญาการเมืองทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการปกครอง ได้ตัดแปลงปรับปรุงให้สอดคล้องกับแนวคิดดั้งเดิม และวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่ก่อนแล้วและสามารถรับกับวัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามาภายหลัง กล่าวคือผู้ปกครองแสวงหาความชอบธรรมจากศาสนาค่านิยมและวัฒนธรรม ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของสังคมในขณะนั้น สถานภาพของผู้ปกครองในอดีตปรากฏในรูปสถาบันกษัตริย์ มาจากแนวคิดผสมผสานระหว่างศาสนาพราหมณ์กับพระพุทธศาสนา รวมทั้งอิทธิพลของแนวความคิดทางจีน ทั้งคติทางพระพุทธศาสนาและฮินดูต่างก็สนับสนุนสถาบันกษัตริย์ ความแตกต่างคติของฮินดูถือว่ากษัตริย์เป็นสมมติเทพหรือลูกของพระเจ้า โดยมีพราหมณ์เป็นที่ปรึกษาในทางการเมือง การปกครองและการออกกฎหมาย ยึดถือคัมภีร์พระธรรมศาสตร์เป็นแนวปฏิบัติทั้งในความประพฤติในฐานะเป็นกษัตริย์และในทางการปกครอง เน้นความสำคัญของพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ซึ่งสงวนไว้เฉพาะกษัตริย์โดยมีพราหมณ์เป็นผู้อำนวยการในการปฏิบัติพิธีกรรม ซึ่งทำให้สถานภาพของกษัตริย์เป็นเสมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แตกต่างไปจากประชาชนธรรมดา ความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับพสกนิกรอยู่ในบรรยากาศของความลึกลับ ความศักดิ์สิทธิ์และความห่างเหิน ในคติทางพระพุทธศาสนากษัตริย์มิใช่สมมติเทพหรือเทพเจ้า แต่เป็นมนุษย์ที่ได้รับมอบอำนาจให้ปกครอง

ด้วยคุณสมบัติบางประการในลักษณะของสัญญาประชาคมระหว่างกษัตริย์กับประชาชน กษัตริย์มีความชอบธรรมที่จะปกครองตราบเท่าที่ได้รับความสนับสนุนจากประชาชน

สถาบันพระพุทธศาสนาให้ยึดมั่นในหลักศีลธรรมโดยเฉพาะที่เรียกว่า ทศพิธราชธรรมในการปกครองอาณาประชาราษฎร์ทำให้มีอิทธิพลมากขึ้นและครอบคลุมวิถีชีวิตของประชาชนในขณะเดียวกันอิทธิพลทางฮินดูยังคงมีอยู่และได้รับการรับรองอยู่ กษัตริย์เองอาจตระหนักดีว่า คติทางฮินดูเกี่ยวกับผู้ปกครองหลายประการ มีบทบาทสำคัญในการสร้างและรักษาไว้ซึ่งความชอบธรรมในอำนาจปกครองของสถาบันกษัตริย์จึงยินดีผสมผสานแนวความคิดจากแหล่งต่าง ๆ และถ่ายทอดความศรัทธาในศาสนาเข้าไว้ในระบบการปกครอง ยกตัวอย่างความเชื่อในความสัมพันธ์ระหว่างระบบจักรวาลกับระบบสังคมและกับระบบการปกครองที่ว่า ถ้าจัดระบบสังคมและการปกครองให้สอดคล้องประสานกับระบบจักรวาลแล้ว จะยังความมั่งคงให้กับผู้ปกครองและส่งผลถึงความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า อุดมสมบูรณ์ให้กับประชาชนเป็นส่วนรวม แนวความคิดเช่นนี้ปรากฏเด่นชัดในการวางผังเมืองหลวงของประเทศต่าง ๆ ในทัศนะของพระพุทธศาสนา เสถียรภาพและความสงบเรียบร้อยของสังคมเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาเพราะถือว่าเป็นเงื่อนไขพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและก้าวหน้าของสังคมอีกทั้งสร้างสรรค์ศีลธรรมอันดีงามของสมาชิกภายในสังคม ผู้ปกครองหรือกษัตริย์ในอุดมคติจึงควรจะเป็นบุคคลที่เข้มแข็งแต่เปี่ยมไปด้วยความเมตตาปรานี สร้างบรรยากาศแห่งศีลธรรมในสังคมด้วยการอุปถัมภ์ให้ความคุ้มครองป้องกันพระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์ ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ธรรม โดยนัยนี้สังคมจะเจริญรุ่งเรือง ผู้ปกครองและประชาชนจะต้องยึดมั่นในพระพุทธศาสนา สังคมที่เจริญก้าวหน้าย่อมยังความพอใจแก่ประชาชน และอำนาจในการปกครองซึ่งสามารถนำความพอใจมาให้แก่ประชาชนรวมอยู่ที่กษัตริย์ ความเจริญหรือความเสื่อมของสังคมจึงเป็นความรับผิดชอบของกษัตริย์โดยตรงและพบว่า การทะนุบำรุง ป้องกัน และเผยแพร่ศาสนาเป็นที่มาสำคัญของความชอบธรรมให้อำนาจการปกครองของตน ดังปรากฏในยุคไทยในอดีตที่ผู้ปกครองใช้พระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์ส่งเสริมอำนาจทางการเมืองเสมอมา สมัยสุโขทัยรับพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ได้ส่งเสริมการเผยแพร่พระพุทธศาสนาอย่างจริงจังทรงจัดให้พระสงฆ์ออกสั่งสอนธรรมะแก่ประชาชนในวันพระแล้วพ่อขุนรามคำแหงเองได้ทรงสั่งสอนธรรมแก่ประชาชนในวันธรรมดาด้วย ในสมัยพระยาลิไท นอกจากจะทรงออกผนวชแล้วยังได้ทรงนิพนธ์ไตรภูมิพระร่วงเพื่อประโยชน์ในทางการเมืองและเพิ่มเสริมอำนาจของพระองค์ ในสมัยอยุธยาสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้นำหลักการทางพระพุทธศาสนามาใช้ผสมผสานกับคติทางพราหมณ์มากขึ้น พระองค์ได้ทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาและคณะสงฆ์ จัดตั้งกรมเกี่ยวกับการทะนุบำรุงและดูแลพระสงฆ์และศาสนา ทรงออกผนวช พระเจ้าตากสินแห่งกรุงธนบุรีอ้างตนว่า เป็นพระโพธิสัตว์ แม้ในสมัยรัตนโกสินทร์เมื่อบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ ปราบดาภิเษกเรียบร้อยแล้วได้มอบหมายให้อำมาตย์ชั้นผู้ใหญ่ดูแลราชสมบัติแทนเพื่อพระองค์ได้มีเวลาจัดการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาและสังคายนาความประพฤติและการปฏิบัติของพระสงฆ์ ซึ่งได้เสื่อมโทรมในช่วงสงครามกับพม่าและความวุ่นวายในชาติ ทรงให้รวบรวมพระไตรปิฎก ทรงสร้างและปฏิสังขรณ์วัด วางระเบียบความประพฤติ

ของพระสงฆ์ ทรงให้ข้าราชการบริพารรักษาปัญจศีลและอุโบสถศีลรื้อฟื้นราชพิธีทางพระพุทธศาสนา ต่อมาได้ยึดถือนโยบายเป็นแนวปฏิบัติเรื่อยมา ความพยายามถ่ายทอดศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นบารมีของกษัตริย์ นอกจากนี้ยังมีความคิดเรื่องบุญกรรมเป็นเหตุผลที่ใช้อ้างสนับสนุนและอำนาจของผู้ปกครอง ชาวพุทธโดยพื้นฐานเชื่อในเรื่องบาปบุญตามกฎแห่งกรรมและใช้อธิบายความไม่เสมอภาคในสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล บุญได้จากการกระทำกรรมดีความประพฤติอยู่ในศีลธรรมที่ได้สะสมมาแต่ชาติปางก่อน ๆ ปริมาณของบุญที่ได้สะสมมาเป็นคุณค่าที่จะกำหนดสถานภาพของบุคคลและการมีอำนาจของบุคคลในชาติหน้า ผู้ที่มีบุญมากคือผู้ที่ได้สะสมบุญมามากและสามารถแบ่งผลบุญให้แก่ผู้อยู่ใต้ปกครองได้ ในสมัยโบราณกล่าวไว้ว่า แนวคิดเรื่องบุญกรรม และผู้มีบุญเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ปกครองและอำนาจของผู้ปกครอง กษัตริย์ในเอเชียส่วนมากมักจะอ้างว่า ตนเป็นคนมีอำนาจปกครองเพราะได้สะสมบุญบารมีมาตั้งแต่ชาติก่อน ๆ และได้ปฏิบัติทศพิธราชธรรมอย่างเคร่งครัด ดังนั้น การถ่ายทอดศรัทธาทางศาสนามาเป็นความเชื่อในเรื่องอำนาจและบุญบารมีเป็นสร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจผู้ปกครอง นอกจากจะมีคุณค่าในการทำให้ประชาชนยอมรับอำนาจการปกครองแล้ว ยังมีส่วนสำคัญในการลดการท้าทายแย่งชิงอำนาจผู้ปกครองน้อยลงด้วย การใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือทางการเมืองทำให้ประชาชนมีทัศนคติว่า สถาบันทางศาสนาและสถาบันการเมืองและการปกครองเป็นสิ่งที่ควบคู่กันและแยกกันไม่ออกในการสร้างชาติและส่งเสริมบูรณาการภายในชาติ พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญทั้งในอดีตและปัจจุบัน ตัวอย่างประเทศศรีลังกา พระพุทธศาสนาเป็นพลังสำคัญในการสร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งอันเดียวกันของเชื้อชาติสิงหล กษัตริย์ได้ใช้พระพุทธศาสนาเป็นอุดมการณ์สำคัญในการต่อต้านการรุกรานของเชื้อชาติทมิฬซึ่งนับถือศาสนาฮินดู ภายใต้การปกครองของกษัตริย์สิงหลนับตั้งแต่กษัตริย์เทวานัมปิยติสสะรับพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาของชาติสิงหลซึ่งเผยแพร่โดยพระเจ้ามหินธดาโอรสของพระเจ้าอโศกมหาราชเป็นต้นมา เป็นผลให้พระพุทธศาสนาและเอกลักษณ์ของเชื้อชาติสิงหลไม่อาจจะแยกจากกันได้ เชื้อชาติสิงหลก็คือการเป็นพุทธศาสนิกชนและอารยธรรมชาวสิงหลก็คือพระพุทธศาสนา ภายใต้การปกครองของกษัตริย์สิงหลมีประเพณีซึ่งถือเป็นกฎหมายว่า ผู้ที่จะเป็นกษัตริย์ของชาวสิงหลจะต้องเป็นชาวพุทธและจะเป็นกษัตริย์โดยชอบธรรมได้ก็ต่อเมื่อผ่านพิธีโดยชอบธรรมและผ่านพิธีราชาภิเษกทางพระพุทธศาสนาก่อน

2.1.5.2 พุทธศาสนากับลัทธิชาตินิยมและการพัฒนาประเทศ

อิทธิพลของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นพื้นฐานอุดมการณ์ทางการเมืองและแหล่งความชอบธรรมของผู้ปกครองค่อยๆลดความสำคัญตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 19 เมื่อจักรวรรดินิยมตะวันตกขยายอำนาจและเผยแพร่แนวความคิดเกี่ยวกับรูปและระบบการปกครองสมัยใหม่แบบโลกทรรศนิยม (Secular) ซึ่งปฏิเสธอำนาจการปกครองที่อ้างอำนาจศักดิ์สิทธิ์ ระบบการปกครองตะวันตกแบบรัฐบาลโดยผู้แทน (Representative Government) มีบทบาทสำคัญในการบั่นทอนระบบการปกครองที่มีฐานความชอบธรรมอยู่บนศาสนาและจารีตนิยม อุดมการณ์ทางการเมืองซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการปกครองค่อย ๆ เคลื่อนเข้าแทนที่อุดมการณ์การปกครอง

ที่มีฐานอยู่บนศาสนาและจารีตนิยม แนวความคิดทางการปกครองแบบโลกทรรศนิยมที่ได้รับความนิยมมากได้แก่ อุดมการณ์การประชาธิปไตย ในขณะเดียวกันอุดมการณ์อำนาจนิยมและเผด็จการในรูปต่าง ๆ ก็ได้รับความนิยมรองลงมา ในช่วงเปลี่ยนแปลงฐานของความชอบธรรมในอำนาจการปกครอง ผู้นำของประเทศที่เคยอาศัยศาสนาและจารีตนิยมเป็นแหล่งที่มาของความชอบธรรมในการปกครองต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางความชอบธรรม ผู้นำประเทศส่วนน้อยซึ่งได้รับการศึกษาแบบตะวันตกเท่านั้นที่เข้าใจ และพร้อมที่จะรับผิดชอบและดำเนินการปกครองตามแบบตะวันตกอย่างแท้จริง ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความคิดแบบจารีตนิยมและยังคงอยู่ให้ความสำคัญแก่อุดมการณ์ทางการปกครองที่มีรากฐานจากศาสนาและจารีตนิยม ในหมู่ชนชั้นนำเองมักจะมีความคิดว่า ประชาชนยังไม่พร้อมที่จะเข้ามาร่วมในกระบวนการทางการเมืองและการปกครองแบบใหม่ความขัดแย้งกันทางความคิดเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองระหว่างชนชั้นแบบจารีตนิยมกับผู้นำสมัยใหม่จึงเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ซึ่งได้รับแนวความคิดสนับสนุนจากอำนาจจักรวรรดินิยมซึ่งมีอำนาจ ทางการทหาร เศรษฐกิจ เทคนิควิทยา และการบริหารเหนือกว่าประเทศอาณานิคม สามารถบั่นทอนพลังของชนชั้นนำแบบจารีตนิยม ผลที่เกิดขึ้นทำให้เกิดการชะงักงันของอิทธิพลทางศาสนาและจารีตนิยมและกลายเป็นพลังแฝงเร้น ในสถานการณ์เมืองขึ้นแม้ว่าสถาบันทางศาสนาจะถูกจำกัดบทบาททางการเมือง แต่พลังทางศาสนาซึ่งตั้งอยู่บนศรัทธาของประชาชนมิได้สูญสิ้นไปและอาจจะระดมมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองได้ ที่เห็นได้ชัดเจนพลังทางศาสนาได้เริ่มผนึกกำลังกันและเคลื่อนไหวต่อสู้จักรวรรดินิยมในช่วงกึ่งศตวรรษที่ 20 พลังแฝงเร้นของศาสนาได้สำแดงอิทธิพลออกมาอย่างชัดแจ้งโดยการเป็นศูนย์รวมความสามัคคีของประชาชนและเป็นแหล่งที่มาของอุดมการณ์ของชาติ ชนชั้นนำแบบจารีตนิยมและผู้นำที่ศรัทธาในระบบการปกครองแบบตะวันตก บัดนี้ได้หันมาร่วมมือกัน ในการต่อสู้จักรวรรดินิยม ผู้นำทางศาสนาทั้งบรรพชิตและฆราวาสเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญในการระดมพลังศาสนาและจารีตนิยมเพื่อสนับสนุนขบวนการชาตินิยม ในประเทศไทยพระพุทธศาสนาได้เข้ามาบทบาทที่สำคัญโดยเป็นเครื่องมือของรัฐชัดเจนที่สุดรัฐบาลภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ที่แสวงหาความชอบธรรมและสร้างเสถียรภาพให้กับระบบการปกครองเผด็จการของตน โดยการเร่งรัดพัฒนาประเทศเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนทางด้านวัตถุและการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในชาติเพื่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความมั่นคงของชาติ พระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ถูกระดมมาช่วยในโครงการพัฒนาชนบท โครงการยกระดับศีลธรรม และศรัทธาในพระพุทธศาสนาและโครงการเผยแพร่พุทธศาสนาในหมู่ชาวเขา มีจุดมุ่งหมายเพื่อชนะจิตใจประชาชนในชนบทโดยมีรากฐานอยู่บนสมมติฐานที่ว่า เมื่อประชาชนได้รับการสอนงตอบทางวัตถุโดยการช่วยเหลือสนับสนุนจากรัฐบาลแล้ว ประชาชนจะจงรักภักดีและให้ความสนับสนุนรัฐบาล ผลที่ตามมาคือ ประชาชนในชนบทไม่เพียงแต่ไม่ศรัทธาในอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ แต่จะต่อต้านคอมมิวนิสต์ บทบาทของพระสงฆ์ในโครงการดังกล่าวเน้นหลักการแนะนำประชาชนในการพัฒนาชุมชนทั้งด้านอาชีพการศึกษา อนามัยและการก่อสร้างถาวรวัตถุ บทบาทนี้จึงเป็นการส่งเสริมให้นโยบายของรัฐบาลบรรลุถึงเป้าหมายดังกล่าว โครงการยกระดับศีลธรรมและศรัทธาในพระพุทธศาสนาดำเนินการโดยคณะพระธรรมทูต

พระสงฆ์ที่ร่วมในโครงการนี้จะอบรมประชาชนให้เข้าใจและศรัทธาในพระพุทธศาสนาและแนะนำแนวทางการพัฒนาทางด้านวัตถุ ปรัชญาของโครงการพระธรรมทูตตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า ถ้าหากประชาชนยึดมั่นในพระพุทธศาสนา ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในฐานะเป็นคนไทยก็จะตามมา และเมื่อประชาชนเข้าใจและศรัทธาในพระพุทธศาสนาแล้วก็จะเป็นปราการต่อต้านคอมมิวนิสต์ โครงการเผยแพร่พระพุทธศาสนาดำเนินการโดยพระธรรมจาริก มีวัตถุประสงค์เผยแพร่พระพุทธศาสนาในหมู่ชาวเขาและชักจูงชาวเขาให้นับถือศาสนาพุทธตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า ถ้าหากชาวเขานับถือหรือมีศรัทธาในพระพุทธศาสนาแล้วจะเกิดความรู้สึกเป็นคนไทยและยอมรับวัฒนธรรมไทยจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย ผลที่ตามมาคือ ชาวเขาจะจงรักภักดีต่อสถาบันที่สำคัญของสังคมไทยซึ่งประกอบด้วยรัฐบาล ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และไม่เพียงแต่ไม่ตกเป็นเครื่องมือคอมมิวนิสต์ แต่จะเป็นปราการต่อต้านคอมมิวนิสต์ ดังนั้น บทบาทพระสงฆ์ได้แก่การจาริกไปสอนธรรมะและการพัฒนาแก่ชาวเขาโดยเฉพาะในภาคเหนือซึ่งถูกแทรกแซงโดยคอมมิวนิสต์และมีบทบาทสำคัญในการต่อต้านอำนาจของรัฐบาลไทย

จากที่กล่าวมา การเมืองเชิงพุทธมีวิวัฒนาการตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันกลายเป็นเครื่องมือของรัฐในการรับรองความชอบธรรมและการปกครองของผู้ปกครองรัฐในอดีตทำให้สถาปนาสถาบันศาสนาเป็นเสาหลักของประเทศโดยอาศัยหลักการคือหลักศีลธรรมและหลักทศพิธราชธรรมของผู้ปกครองมาเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมกระบวนการทางการเมืองได้ ดังนั้น การเมืองเชิงพุทธเน้นไปทางการบริหารประเทศและการวินัยทางสังคมในแนวทางของคำสอนพุทธศาสนา โดยการเมืองเชิงพุทธมีหลักการและแนวคิดพื้นฐานที่เน้นความเป็นธรรมและความเท่าเทียมกันในสังคม ซึ่งอาจมีลักษณะต่าง ๆ ได้แก่การสร้างสังคมที่ยุติธรรมและมีความสุขสมบูรณ์สำหรับทุกคน การเมืองเชิงพุทธอาจมีความเห็นต่างกันไปขึ้นอยู่กับที่ตั้งและการตีความของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลักการของการเมืองเชิงพุทธที่สำคัญได้แก่

1. ธรรมะ: เชื่อมโยงกับคุณค่าและหลักการทางธรรมในการดำเนินชีวิต การเมืองเชิงพุทธจะเน้นการกระทำตามธรรมะเพื่อสร้างสังคมที่มีความยุติธรรมและความสงบสุข

2. ความเท่าเทียม: เชื่อมโยงกับการให้เกียรติและเคารพทั้งกันและกัน การเมืองเชิงพุทธจะส่งเสริมให้มีความเท่าเทียมในสังคม ไม่มีการแบ่งแยกเชื้อสาย ศาสนา หรือความเป็นต่างกันทางสังคม

3. การบำรุงศีลธรรม: เชื่อมโยงกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้คนปฏิบัติตามศีลธรรมของพุทธศาสนา รวมถึงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางของประชาชนด้วย

การใช้หลักธรรมพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการปกป้องสิทธิและสวัสดิภาพของประชาชนและสร้างสังคมที่มีความยุติธรรมและสันติภาพเป็นเรื่องที่หลายคนเห็นคุณค่าและมีความสำคัญมาก เนื่องจากหลักธรรมพุทธศาสนามีหลักคำสอนและกล่าวถึงหลักการและค่านิยมที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตที่ดีและมีความสุขในทุกด้านของบุคคลและสังคม เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถสร้างสังคมที่ยุติธรรมและสันติภาพได้ คือ 1. การเสริมสร้างจริยธรรมและการกระทำที่ถูกต้อง หลักธรรมพุทธศาสนาสอนให้ปฏิบัติตามคำแนะนำสำคัญอย่าง “ปฏิบัติธรรมที่ถูกต้อง” หรือ “ธรรมปฏิบัติ” ซึ่ง

หมายถึง การปฏิบัติตามหลักธรรมในทุกสถานการณ์ การทำตามหลักธรรมในการปกป้องสิทธิและสวัสดิภาพของผู้อื่นเป็นเรื่องสำคัญ เช่นการเคารพสิทธิมนุษยชนของผู้อื่น การไม่ทำร้ายผู้อื่น การให้ความเคารพและเข้าใจผู้อื่น 2. การเสริมสร้างคุณค่าและศักยภาพของทุกบุคคล หลักธรรมทางพุทธศาสนาเน้นในการเข้าใจและเพิ่มคุณค่าของแต่ละบุคคล นอกจากนั้นยังมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อสร้างกฎหมายหมายถึงหลักการและค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาและกำหนดกฎหมายในสังคม เป็นหลักการที่นำมาใช้ในการกำหนดกฎหมายเพื่อให้เกิดความยุติธรรมและการปกป้องสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในสังคมธรรมนิยมที่เกี่ยวข้องในการสร้างกฎหมายสามารถประกอบด้วยหลักการต่อไปนี้

1. ความยุติธรรม (Justice) หลักธรรมนี้เน้นความยุติธรรมในการกำหนดกฎหมาย โดยให้การพิจารณาและการประมวลผลของกฎหมายเป็นอย่างเท่าเทียมและไม่มีการเอื้ออำนวยหรือการลดความยุติธรรมใด ๆ ในการให้ผลกระทบแก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด ๆ ซึ่งหลักธรรมนี้ส่วนใหญ่มีพื้นฐานตามแนวคิดของการยุติธรรมทางจริยธรรม ซึ่งมีการพิจารณาและให้ความยุติธรรมเท่าเทียมกันกับทุกบุคคลเมื่อมีการพิจารณาคดีหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2. ความเสมอภาค (Equality) หลักธรรมนี้เน้นการให้เท่าเทียมกันในการกำหนดกฎหมายโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางสังคม เช่น เพศ เชื้อชาติ ศาสนา หรือสถานะสังคม การกำหนดกฎหมายควรเป็นอย่างและส่งเสริมผู้นำการปกครองหรือพระมหากษัตริย์มีบทบาทสำคัญในการรักษาความสันติภาพในหลายด้าน อันประกอบไปด้วย 1. ผู้รักษาธรรมะและจรรยาบรรณ: พระมหากษัตริย์มีหน้าที่รักษาและส่งเสริมค่านิยมและจรรยาบรรณในสังคม พระองค์เป็นตัวอย่างและผู้นำที่ดีต่อประชาชน การแสดงความเคารพและส่งเสริมธรรมะจะสร้างความสันติภาพในสังคมให้มีความเข้มแข็งและเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้น 2. สร้างและรักษาความสมดุล พระมหากษัตริย์มีบทบาทในการสร้างและรักษาความสมดุลระหว่างกลุ่มหรือส่วนต่าง ๆ ในสังคม การส่งเสริมความเข้มแข็งและเสริมสร้างความสันติภาพระหว่างผู้คนในชุมชนหรือประเทศจะช่วยลดความขัดแย้งและความขัดแย้ง

3. บริหารราชการอย่างยุติธรรม พระมหากษัตริย์มีบทบาทในการบริหารราชการและส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม การบริหารราชการอย่างยุติธรรมและโปร่งใสจะสร้างความเชื่อมั่นในระบบและช่วยเพิ่มความสันติภาพในสังคม

4. สร้างความเข้มแข็งในระบบประชาธิปไตย ด้วยการสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่สิทธิเสรีภาพของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เคารพกฎกติกาของสังคมภายใต้การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์กลางยึดเหนี่ยวรับรองความชอบธรรม

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่า การเมืองเชิงพุทธจึงส่งเสริมหลักการทางการเมืองทั้งในแง่ตัวผู้นำ กระบวนการการปกครองที่มีหลักธรรม และเป้าหมายของระบบการปกครองเพื่อให้เกิดความสุขสงบของการเมืองไม่ให้เกิดความขัดแย้ง แต่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเครื่องมือที่สำคัญคือการนำหลักธรรมที่เป็นแนวทางทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการเมืองที่ในอดีตรัฐก็ได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือของรัฐจนถึงปัจจุบัน

2.1.6 ซอฟต์พาวเวอร์การเมืองเชิงพุทธ

การเมืองเป็นเรื่องของการแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ทั้งตนเองและญาติพี่น้องครอบครัววงศ์ญาติไม่ว่าจะเป็นชาติใดเมื่อมีอำนาจแล้วก็ย่อมแสวงหาอำนาจผลประโยชน์ให้แก่ตนเองโดยไม่ได้สนใจต่อความรู้สึกประชาชน นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างผู้ปกครองกับประชาชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแม้จะเป็นระบบการเมืองแบบใดปัญหาย่อมเกิดขึ้นที่ตัวผู้นำทั้งสิ้น พระพุทธเจ้าทรงพยายามช่วยทุกฝ่าย เพื่อให้ดำรงรักษาความเรียบร้อยสงบสุขของประเทศไว้ ทรงสั่งสอนหลักธรรมเพื่อช่วยการปกครองทั้งที่เป็นสมบูรณาญาสิทธิราชย์และระบอบประชาธิปไตยหรือสามัคคีธรรม สำหรับราชาธิปไตยทรงสั่งสอนเพื่อให้การครองราชสมบัติขยายความหมายออกไปกลายเป็นการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนมากที่สุด ให้อำนาจกลายเป็นเครื่องมือสร้างประโยชน์สุขแก่ราษฎรหรือผู้อยู่ในปกครองให้มากที่สุด สำหรับระบอบสามัคคีธรรมทรงสั่งสอนเพื่อให้การปกครองระบอบนั้นดำเนินไปอย่างได้ผลดีที่สุดและดำรงอยู่ได้ยืนนานที่สุด สำหรับระบบประชาธิปไตยหรือสามัคคีธรรม ทรงตรัสสอนหลักอปริหานิยธรรมไว้ ๗ ประการ เริ่มตั้งแต่ให้ประชุมกันเนืองนิตย์ คือประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม เมื่อกิจที่กระทำเป็นของส่วนรวมก็พร้อมเพรียงกันทำ ให้ยึดมั่นในวัชชีธรรม (รัฐธรรมนูญ) ไม่ล้มล้างเทียบกันได้ เคารพนับถือรับฟังคำของผู้ใหญ่ที่ควรเคารพ ป้องกันให้ความอารักขาแก่สตรีและกุลสตรีทั้งหลายให้มีความเป็นอยู่ดีมิให้ถูกข่มเหงรังแก เคารพ บูชา สักการะเจดียสถาน ปูชนียสถาน หรืออนุสาวรีย์ และให้ความอารักขาแก่ผู้บริสุทธิ์ ผู้เป็นหลักความประพฤติหรือหลักใจของประชาชน ได้แก่ นักบวชทั้งหลาย หลักธรรมนี้ถ้ายังยึดถือกันอยู่จะทำให้มั่นคงเข้มแข็งไม่มีทางเสื่อม ใคร ๆ เอาชนะไม่ได้ และสามารถเทียบได้กับหลักซอฟต์พาวเวอร์ทางเมืองที่เป็นหลักสำคัญในการสร้างการอยู่ด้วยความสามัคคี และความมีระเบียบวินัย จะมั่นคงได้ก็เพราะอาศัยความไม่เห็นแก่อามิส แต่เห็นแก่ธรรมและความถูกต้องดีงามและประโยชน์สุขส่วนรวม เป็นฐานรองรับอีกชั้นหนึ่ง อีกระบบหนึ่งคือ ระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระพุทธเจ้าทรงมองเห็นว่า ระบบนี้จะต้องชนะในระยะยาว พระองค์จึงสอนหลักธรรมเป็นอุดมคติไว้สำหรับพระราชา หรือผู้ปกครองสูงสุด เป็นธรรมสำหรับพระเจ้าจักรพรรดิ เรียกว่า จักรวรรดิวัตร มี 12 หัวข้อ เป็นหลักธรรมที่บอกว่า นักปกครองในระบบราชาธิปไตย ผู้มีอำนาจที่สุด รุ่งเรืองที่สุด ควรจะต้องปฏิบัติอย่างไร และควรจะปกครองอย่างไร คือ 1) พระเจ้าจักรพรรดินั้นเป็นธรรมาธิปไตย คือถือธรรมเป็นใหญ่ เคารพบูชาธรรม 2) จัดการรักษา คุ้มครองป้องกัน และทะนุบำรุงแก่ชนทุกหมู่เหล่าในแว้นแคว้น ทั้ง 7 ประเภท ตลอดจนสัตว์ป่า อันควรสงวนพันธุ์ 3) ไม่ให้มีการกระทำที่ผิดธรรมขึ้นในแว่นแคว้นของตน คือ ป้องกันและกำจัดการกรทะที่ผิดธรรมในแว่นแคว้น 4) แบ่งปันและเฉลี่ยทรัพย์ให้แก่ผู้ไม่มีทรัพย์ หมายถึงว่า ไม่ให้มีผู้ยากจนในแว่นแคว้น 5) ปรึกษาไต่ถามสมณพราหมณ์ หมายความว่า ต้องแสวงหาปัญญาอยู่เสมอ โดยหาที่ปรึกษาที่ดีบริสุทธิ์มีคุณธรรม

จากการวิเคราะห์ข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่า ระบบราชาธิปไตยควรตระหนักสิ่งที่เป็นอุดมคติคือเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ มี 3 ประการ คือ 1) ต้องตั้งตนมั่นในธรรม และสร้างเสริมความเป็น

ธรรมและความชอบธรรมให้มีขึ้น ในแว่นแคว้น 2) ต้องไม่ให้มีความยากจน ต้องคอยเอาใจใส่หาทาให้คนไม่มีทรัพย์ได้รับการแบ่งปัน และเพิ่มพูนทรัพย์แก่ผู้ยากไร้ขัดสน 3) ต้องแสวงหาปัญญา ไม่กระทำการโดยความเห็นเฉพาะผู้เดียว แม้จะเป็นจักรพรรดิสูงสุดก็ต้องหาที่ปรึกษาและต้องคัดเลือกที่ปรึกษานักวิชาการที่ดี มีปัญญาบริสุทธิ์สุจริต มีคุณธรรมจริงๆต้องหมั่นศึกษาไต่ถามหารือแสวงหาปัญญาให้มากขึ้น เพื่อวินิจฉัยว่าสิ่งใดควร สิ่งใดไม่ควร เป็นหลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธสำหรับการปกครองระบบราชาธิปไตย

ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธที่เป็นหลักธรรมสำหรับการปกครองบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้เข้าใจหลักการและความมุ่งหมายของพระพุทธศาสนา เกี่ยวกับคำสอนในด้านการปกครองชัดเจนยิ่งขึ้น การปกครองที่เป็นระบบราชาธิปไตยโดยเฉพาะผู้ปกครองจะต้องแยกระหว่างอำนาจออกจากกันเนื่องจากอำนาจมีอยู่ในจุดหมายของตัวเอง หรืออำนาจมีอยู่ในตัวผู้ปกครองอยู่แล้ว แต่ตามหลักพระพุทธศาสนาได้เบนจุดสนใจของการปกครองออกจากอำนาจ หรือความยิ่งใหญ่ด้วยอำนาจมายังความสงบสุขของประเทศชาติ หรือความอยู่ดีของราษฎร สอนให้ใช้อำนาจหรือความยิ่งใหญ่นั้นเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน อำนาจหรือความยิ่งใหญ่มิใช่จุดหมาย แต่กลายเป็นอุปกรณ์สำหรับใช้สร้างสรรค์ประโยชน์สุข หรือความยิ่งใหญ่ของผู้ปกครองมิใช่อยู่ที่อำนาจ แต่อยู่การปฏิบัติหน้าที่บำเพ็ญกรณียกิจเพื่อประเทศชาติและราษฎร พระพุทธศาสนาห่วงประโยชน์สุขของประชาราษฎร์มากกว่าความมั่นคงแห่งอำนาจของผู้ปกครอง บางครั้งก็มีการกล่าวอ้างถึงพระพุทธศาสนาเป็นต้นเหตุแห่งความอ่อนแอและความเสื่อมอำนาจของรัฐบางรัฐ เพราะพุทธธรรมได้ทำให้กษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ กลายเป็นผู้มีหทัยอ่อนโยนด้วยเมตตากรุณา แทนที่จะแข็งกร้าวและทำการทุกอย่างเพื่อรักษาอำนาจไว้ อาจถือได้ว่า พระพุทธศาสนาคำนึงถึงสวัสดิภาพและความสงบสุขของประชาชนที่เป็นอยู่ในเวลานั้น ๆ ยิ่งกว่ายอมสละสวัสดิภาพและสันติสุขนั้น เพื่อแลกกับความมั่นคงของการปกครองที่มีการครองอำนาจของบุคคลหรือการมีชื่อยิ่งใหญ่อยู่ในประวัติศาสตร์และเห็นว่าการปกครองที่มั่นคงเข้มแข็งยืนนาน แต่ปราศจากความร่มเย็นเป็นสุขของพลเมือง ยังมีหลักธรรมอีกสำหรับผู้ปกครองในระบอบราชาธิปไตยคือ ทศพิธราชธรรม เป็นคุณสมบัติส่วนพระองค์ของพระมหากษัตริย์หรือคุณธรรมประจำตัวของนักปกครองที่ดีมากกว่าจะเป็นหลักการปฏิบัติหน้าที่ หรือการกำหนดพระราชกรณียกิจที่จะพึงบำเพ็ญและปฏิบัติในการทำหน้าที่ของการปกครองอย่างแท้จริง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับรัฐหรือผู้ปกครองกับราษฎร แม้จะเป็นผู้ปกครองในระบบใดก็ต้องปฏิบัติไม่ผิดไปจากนี้ ดังนั้น หลักซอฟต์พาวเวอร์ทางเมืองเชิงพุทธเป็นหลักธรรมที่ใช้สำหรับสองระบบทั้งหลักอปริหานิยธรรมหลักธรรมข้อแรกคือหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์กับข้อสุดท้ายในข้อจักรวรรดิวัตรว่าปรึกษาไถ่ถามสมณพราหมณ์ มุ่งให้มีการปรึกษาหารือ การแสวงหาปัญญาสำหรับระบบสามัคคีธรรมนั้น ต้องใช้หลักสติปัญญามาช่วยแล้ว สิ่งที่ต้องเน้นเพียงให้หมั่นประชุมกันสม่ำเสมอโดยพร้อมเพรียงกัน แต่ในระบบราชาธิปไตยที่บริหารวินิจฉัยสั่งการด้วยอำนาจสิทธิขาดแต่ผู้เดียว โอกาสจะใช้สติปัญญาร่วมกันเช่นนั้นอาจถูกตัดออกไปโดยสิ้นเชิง ความมุ่งหมายในด้านความประพฤติที่เป็นพื้นฐานของการใช้อำนาจคือให้มีทางที่จะควบคุมเหนี่ยวรั้งผู้ปกครองด้วยคำเตือน

คำแนะนำ คำเสนอแนะต่างๆมิให้ลุ่มหลงเพลิดเพลินจนใช้อำนาจผิดวัตถุประสงค์ ในท่ามกลางสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะในด้านการเมืองอย่างนั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงเตรียมคำสอนไว้ช่วยเหลือเกื้อกูล พยายามที่จะให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข สิ่งที่สำคัญอันหนึ่งคือ การปกครอง ภารกิจสำคัญคือการช่วยแนะนำในการปกครองด้วย แนะนำผู้นำในทางการปกครองให้ประพฤติชอบด้วย เนื่องจากพระพุทธศาสนาต้องการจะให้คำสอนใช้ได้ในทางปฏิบัติ จึงไม่จำกัดอยู่ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งแต่อย่างเดียว (พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2532 หน้า 30-38)

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธจึงมีหลักธรรมทั้งตัวของผู้ปกครองเองโดยมีเป้าหมายเพื่อต้องการให้ผู้อยู่ภายใต้ปกครองมีความสุขโดยมีหลักธรรมทั้งจักรวรรดิวัตร สังคหวัตถุ และทศพิธราชธรรม อปริหานิยธรรม ซึ่งเป็นการจัดการให้มนุษย์อยู่กันอย่างเป็นธรรมและเป็นระเบียบ ทั้งการได้มาซึ่งอำนาจในการปกครอง การบริหารราชการแผ่นดินและใช้อำนาจที่ได้มาเพื่อสร้างความผาสุกแก่ประชาชน นอกจากนั้นมีหลักที่จะทำให้สังคมอยู่รวมกันด้วยดีเป็นสังคมแห่งสามัคคีเอกีภาพที่คนมีเมตตาและไมตรีต่อกันเป็นพื้นฐานรองรับความเป็นอยู่และการแสดงออกเสรีที่มีความเสมอภาคเทียมกันหลักธรรมนั้นเรียกว่า สาราณียธรรม ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกันในสังคม ที่จะพูดจะกระทำจะคิดต้องประกอบด้วยเมตตา มีการแบ่งปันมีกินมีใช้ประพฤติดีมีวินัยอยู่ภายใต้กฎหมายเสมอกันและสุดท้ายมีแนวคิดความเห็นร่วมกันหลักการลงกันถือเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธที่จะสมานสังคมที่มีความขัดแย้งได้เป็นอย่างดี

การเมืองการปกครองที่ดีจำเป็นต้องมีหลักการปกครองที่สำคัญ แม้ในอดีตจะมีนักปราชญ์ให้แนวคิดทางปกครองที่ดีที่สุดนับตั้งแต่เพลโต อริสโตเติลเป็นต้นมา แต่ที่ยังมีคำถามมากมายกับระบอบประชาธิปไตยที่บอกว่าดีที่สุด ความขัดแย้งก็ยิ่งสูง การช่วงชิงอำนาจก็สูง การแบ่งพรรคแบ่งพรรคยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนาความหมายของประชาธิปไตยยังผันแปรไปตามกาลเวลาและสถานที่ แม้แต่คำว่า Democracy จากภาษาอังกฤษแปลไปสู่ภาษาอื่น และถูกทำให้มีความหมายที่เฉพาะเจาะจง ฝันแปรไปตามบริบทของประเทศนั้น เช่น ในประเทศ เซเนกัลป์มีการใช้คำว่า ‘demokaraasi’ ในอุกันดาใช้คำว่า ‘eddembeery’obuntu’ และในภาษาจีนใช้คำว่า ‘Minzhu’ คำเหล่านี้แม้ว่าจะถูกแปลมาจากคำว่า democracy และมีองค์ประกอบของความหมายหลายอย่างใกล้เคียงกันและทับซ้อนกับความหมายเดิมในโลกภาษาอังกฤษ แม้จะพูดถึงการปกครองที่ประชาชนกำกับควบคุมอำนาจรัฐ แต่ก็เน้นการใช้อำนาจรวมหมู่ภายใต้ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์และสวัสดิการของส่วนรวม มากกว่าเน้นสิทธิประโยชน์และเสรีภาพของปัจเจกชน กระบวนการแปลหรือแปรประชาธิปไตยหรือการทำให้ประชาธิปไตยเป็นท้องถิ่น ในประเทศไทย คำว่าประชาธิปไตยที่เป็นระบบการเมืองที่มีประวัติอันผกผวนไม่แพ้ชาติอื่น ๆ เรียกได้ว่าความหมายไม่เคยนิ่งแรกเริ่มเดิมที่คำว่าประชาธิปไตย ที่รัฐกาลที่ 6 ได้ทรงบัญญัติขึ้นตั้งแต่ปีพ.ศ. 2455 ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Republic”หรือ “สาธารณรัฐ” ซึ่งหมายถึงระบบการปกครองที่ไม่กษัตริย์เป็นคำนิยามที่เต็มไปด้วยนัยทางการเมืองของการสู้รบขับเคี่ยวระหว่างกลุ่มอำนาจต่างๆในขณะนั้น ใช้เวลาจนพอสมควรจน

ค่อยๆเคลื่อนตัวจาก Republicมาสู่democracy ในแบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2565, หน้า 20-22) เกิดวิกฤตการเมืองจนนำไปสู่การขัดแย้งทางการเมือง ทำให้มีนักวิชาการสายต่างๆพยายามนำแนวคิดทางศาสนามาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองดังต่อไปนี้

พระชลญาณมุนี (2562) กล่าวไว้ในบทความเรื่อง พระพุทธศาสนากับการเมือง สรุปความว่า การเมืองการปกครองการดูแลบริหารรัฐประกอบด้วยบริบท 3 บริบททางการเมือง ทางสังคม และทางเศรษฐกิจ ซึ่งคุณลักษณะต้องเป็นผู้ทรงธรรม มีความยุติธรรม มีความรอบรู้ และความเป็นผู้ใหญ่ที่ดีที่อยู่ภายใต้การปกครองอย่างถูกต้องและเป็นธรรม 2 ประการคือ หลักกฎหมาย และหลักศีลธรรม ผู้นำการปกครองจะต้องยึดถือเป็นข้อปฏิบัติให้เหมาะสมตามธรรม คือ หลักอปริหานิยธรรม 7 หลักอคติ 4 หลักพรหมวิหาร 4 หลักสัปปุริสธรรม 7 หลักจริต 6 ที่ชอบในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่มีอำนาจสิทธิ์ 3 แบบ คือ แบบราชาธิปไตย แบบโลกาธิปไตย และแบบธรรมาธิปไตย ที่มีสิทธิ ที่จะทำการใด ๆ ที่ไม่ขัดต่อสิทธิของผู้อื่นหรือขัดต่อศีลธรรม มีเสรีภาพที่จะทำการใดๆได้ตามที่ตนปรารถนาโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง ยังมีความเสมอภาคตามกฎของไตรลักษณ์และทางสังคม เช่น ชนชั้น เพศ และภราดรภาพ เป็นต้น ความสมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ แบบสามัคคีธรรมใช้ในสังคมไทยที่ได้รับอิทธิพลจากโลกตะวันตก ในสังคมไทยปัจจุบันอยู่ภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข โดยยึดเสียงของประชาชนเป็นเกณฑ์ ในการประยุกต์วิธีการบริหารรัฐกิจตามรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดหน้าที่ของประชาชนไว้ในมาตรา 66-70 สำหรับคุณธรรมของคนไทย มาประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเหมาะสม ในการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต้องนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาใช้ในการบริหารบ้านเมืองและส่งเสริมให้ประชาชนอยู่ในศีลธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นเครื่องมือในการเมืองการปกครองของไทยในสมัยปัจจุบัน

พระครูกิตติวราทร (2560) กล่าวไว้ในบทความเรื่อง พระพุทธศาสนากับบทบาททางการเมือง สรุปความว่า กฎเกณฑ์ของรัฐบาลที่ดีจะต้องมีทศพิธราชธรรมและหลักส่งเสริมความร่วมมือและการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแข็งขันจากประชาชนจะต้องมีหลักสังคหวัตถุ รวมไปถึงการใช้หลักศีลธรรมเพื่อระงับความขัดแย้งอันเป็นการยุติความรุนแรงภายในประเทศ ดังนั้น หลักธรรมที่กล่าวมาเป็นรากฐานสำคัญต่อการเมืองการปกครองที่จะให้มวลมนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักการ หลักคิดและเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติทั้งเป็นผู้ปกครองรัฐและประชาชนในรัฐ ระบบการเมืองไม่ให้มุ่งเอาชนะบุคคลอื่นโดยส่วนเดียว แต่จะต้องเอาชนะใจตนเอง พัฒนาตนเองให้หลุดพ้นจากอำนาจกิเลสที่ครอบงำ ทั้งนี้เพื่อความเป็นอิสรภาพอย่างแท้จริง การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปกครองจะเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์สันติภาพให้เกิดขึ้นแก่โลกและนำสันติสุขมาสู่มนุษยชาติได้อย่างถาวร

สุนทรี อาสะไวย์ (2545) วิจัยเรื่องจักรวรรดิวัตรในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผลการวิจัยพบว่า ทศพิธราชธรรมและจักวรรดิวัตรเป็นกรอบที่กำหนดบทบาททางด้านจริยธรรมให้แก่สถาบันพระมหากษัตริย์ จักรวรรดิวัตรเป็นกรอบที่ครอบคลุมบทบาทและหน้าที่ของพระมหากษัตริย์ที่

กว้างขวางมากที่สุดมากกว่าหลักทศพิธราชธรรม ทั้งนี้เพราะการปกครองตามหลักจักรวรรดิวัตรนั้นคือการปกครองที่ยึดหลักธรรมาธิปไตย การปกครองที่มีหลักธรรมเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็ครอบคลุมถึงการคุ้มครองป้องกันแก่ชนทุกหมู่เหล่าในสังคม ป้องกันมิให้มีการกระทำอันไม่เป็นธรรมในพระราชอาณาเขต ปันทรัพย์ให้แก่ผู้ยากไร้ และปรึกษาสอบถามปัญหากับสมณพราหมณ์และผู้ปฏิบัติธรรม การศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษาจักรวรรดิวัตรในรัชกาลที่ 9 โดยมุ่งประเด็นไปที่วัตรปฏิบัติของพระองค์ในฐานะทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงธรรม ขณะเดียวกันก็มุ่งไปที่พระราชกรณียกิจของพระองค์ทรงจัดการรักษาป้องกันและคุ้มครองที่ประกอบไปด้วยธรรมแก่ชนทุกหมู่เหล่า โดยเน้นความสำคัญไปที่พระราชกรณียกิจเพื่อประชาชนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยเฉพาะคนผู้ยากไร้และด้อยโอกาส ชี้ให้เห็นถึงการที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ของประชาชน และพบว่า พระองค์ได้ทรงปฏิบัติตามกรอบดังกล่าวครบถ้วนในการช่วยเหลือพสกนิกร ทรงทำหน้าที่ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า สมกับพระราชปณิธานที่ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการไว้เมื่อแรกขึ้นครองราชย์ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิธิบุณยากร) (2557) วิจัยเรื่อง แนวโน้มบทบาทพระสงฆ์กับการเมืองไทยในสองทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า สังคมกำลังเผชิญหน้ากับความแตกแยกและแบ่งฝ่ายอย่างร้าวลึก บทบาทที่ถือได้ว่าเป็นภารกิจเร่งด่วนของพระสงฆ์คือการเข้าไปทำหน้าที่เป็นวิศวกรสันติภาพเพื่อเสริมสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นแก่สังคมไทยตามนโยบายของรัฐบาลและข้อเสนอแนะ คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติที่ว่าบุคลากรทางศาสนาควรเพิ่มบทบาทในการลดความแตกแยก ส่งเสริมสันติภาพและแก้ไขความขัดแย้งในสังคมโดยสันติวิธี ดังนั้น ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูหลักศีลธรรมและจริยธรรม และสนับสนุนให้สถาบันศาสนาเข้ามามีบทบาทในการลดความขัดแย้งและยุติการใช้ความรุนแรง โดยเปิดพื้นที่ให้พระสงฆ์เข้าไปเป็นผู้นำกระบวนการกลุ่มเปิดเวทีพูดคุยเพราะคุณสมบัติเด่นของพระสงฆ์คือการเป็นนักฟังที่ดี เพราะดำรงความเป็นกลางระหว่างผู้ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มต่าง ๆ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความเชื่อว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ดีมีจุดเริ่มต้นมาจากพลเมืองที่ดี พระสงฆ์ถือว่าเป็นพลเมืองของประเทศชาติที่ควรเข้าไปทำหน้าที่ในการช่วยรัฐพัฒนาคนดีให้กลายเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและของโลก หลักการพระพุทธศาสนาเอื้อต่อแนวทางในการพัฒนามีหลักสังคหวัตถุธรรม หลักสุจริตธรรม หลักคารวธรรม หลักเมตตาธรรมและหลักสันติธรรม ในการพัฒนาพลเมืองอย่างรอบด้านจำเป็นต้องเปิดใจให้มีการพูดคุยและวิพากษ์กลุ่มคนต่าง ๆ ดังนั้น พระสงฆ์จึงจำเป็นต้องมีบทบาทในการสร้างความสันติภาพในประเทศได้อย่างดียิ่ง

นรี ภาวกานตานันท์ (2538) วิจัยเรื่อง การเมืองการปกครองในแนวทางพุทธศาสนา:ศึกษาจากนักคิดและพระไตรปิฎก ผลการวิจัยพบว่า ระบอบการเมืองการปกครองที่ดีนั้นในพระไตรปิฎกได้กำหนดว่า จะต้อมีรูปแบบประการใด หากแต่ให้นำหลักธรรมาธิปไตย หรือการใช้หลักธรรมเป็นแม่บทเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญ ซึ่งหลักธรรมาธิปไตยมีพื้นฐานจากโพธิปักขิยธรรม ในพุทธกาลก็นำหลักธรรม

ดังกล่าวมาใช้กับรูปแบบการปกครองที่มีอยู่ในขณะนั้นทั้งสองรูปแบบคือการปกครองแบบสาธารณรัฐให้หลักอปริหานิยธรรม และการปกครองแบบราชาธิปไตยใช้หลักทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตรเป็นสำคัญ ส่วนผู้ปกครองที่ดีและทรงคุณธรรมจะต้องเป็นผู้ที่มีลักษณะของมหาปุริสลักษณะครบ 32 ประการ นับเป็นปกครองที่ทรงคุณธรรมอย่างดีที่สุดและนักปกครองจะต้องเป็นสัตบุรุษปฏิบัติธรรมตามฐานะแห่งตน เช่น ธรรมของผู้ปกครอง ธรรมของสมาชิกในสังคม เป็นต้น ส่วนสุดท้าย คือ วิธีการปกครองที่จะทำให้บ้านเมืองมีความสุขเจริญนั้นในสังคมจะต้องมีการถือธรรมโดยมีศีล 5 เป็นพื้นฐานมีฆราวาสธรรมและหลักธรรมทางเศรษฐกิจ คือ ทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรมและที่สำคัญจะต้องจัดการให้สังคมได้รับความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังสม่ำเสมอทั้งในหลักสูตรการเรียนการสอนของนักเรียนนักศึกษาและการแสดงธรรมจากพระสงฆ์ เพื่อให้เข้าถึงการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ประโยชน์อย่างจริงจังในทางการเมืองการปกครอง

พระมหาธานินท์ กลิ่นหอม (2563) บทความเรื่องการเมืองการปกครองไทยกับพระพุทธศาสนาพบว่า การเมืองการปกครองไทยในปัจจุบันได้มีการนำหลักธรรมคืออปริหานิยธรรมมาประยุกต์ใช้ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปกครองแบบสามัคคีธรรมหรือสมาพันธรัฐซึ่งถือว่ามีการปกครองที่ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดเมื่อได้ปฏิบัติแล้วจะสามารถรักษาคุณความดีให้เจริญรุ่งเรืองงดงามส่งผลให้การปกครองบรรลุเป้าหมายเกิดความสงบสุขต่อประชาชนภายในประเทศเป็นที่ตั้งดังนั้น ผู้ปกครองประเทศควรปกครองภายใต้หลักธรรมเพื่อปลูกฝังไปยังเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้ตระหนักรู้ เข้าใจถึงเนื้อแท้ของการเมืองการปกครองไทยกับพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงเพื่อส่งเสริมและสืบสานการปกครองโดยธรรมให้ดำรงอยู่สืบไป

พระครูโอภาสสราธิคุณและคณะ (2565) บทความเรื่อง การเมืองการปกครองตามหลักอปริหานิยธรรมในพระพุทธศาสนาพบว่า การเมืองตามความหมายของพระพุทธศาสนาคือการจัดการอย่างถูกต้องตามกฎธรรมชาติ เพื่อคนจำนวนมากจะอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก ทั้งนี้สิ่งที่เรียกว่า การเมือง คือ ระบบศีลธรรมที่ซ่อนเร้น ถือว่าเป็นประโยชน์และเป็นสิ่งที่จำเป็น ถ้าหากนำมาทำให้ถูกต้องก็จะมีประโยชน์ ควรแยกออกให้เห็นได้ชัดสำหรับการศึกษาและปฏิบัติ ศีลธรรมในรูปแห่งการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำการเมืองการปกครองให้มาอยู่ในรูปแบบศาสนา เพราะคำว่าศาสนาคือภาวะแห่งความสมบูรณ์ของศีลธรรม ทั้งนี้ การเมืองการปกครองไทยในปัจจุบัน ได้มีการนำหลักอปริหานิยธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดความเจริญ ไม่มีความเสื่อมทั้งส่วนตนและส่วนรวม เป็นหลักธรรมที่ป้องกันมิให้การบริหารหมู่คณะเสื่อมถอย แต่กลับเสริมให้เจริญเพียงส่วนเดียว ถ้าบุคคล กลุ่มคนหรือหมู่คณะ สามารถปฏิบัติตามหลักอปริหานิยธรรม บุคคล กลุ่มคน หรือหมู่คณะนั้น จะมีแต่ความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ไม่มีความเสื่อม ความเสียหาย อันเป็นอุปการะมากสำหรับผู้ปฏิบัติ ผู้บริหารหมู่ชน และคนในสังคม ดังนั้น ผู้นำประเทศและผู้ที่เกี่ยวข้องควรปกครองภายใต้หลักธรรมเพื่อปลูกฝังไปยังคนรุ่นใหม่ให้ตระหนักรู้ เข้าใจถึงเนื้อแท้ของการเมืองการปกครองไทยกับพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เพื่อการส่งเสริมและสืบสานการปกครองให้ดำรงอยู่สืบไป

พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ (คำมาก) (2563) บทความเรื่อง พระพุทธศาสนากับการพัฒนาทางการเมืองการปกครองในสังคมไทย พบว่า พระพุทธศาสนาได้เข้ามาประดิษฐานในดินแดนสุวรรณภูมินี้ตั้งแต่สมัยสุโขทัยหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาจึงได้กลายเป็นส่วนสำคัญที่มีคุณูปการต่อการใช้ชีวิตของคนไทย อิทธิพลของพระพุทธศาสนาได้แทรกซึมอยู่ในโครงสร้างสังคมอย่างลงตัว โดยเฉพาะการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางการเมืองการปกครอง แนวปฏิบัติของพระพุทธศาสนาถือว่ามีอรรถประโยชน์ต่อการพัฒนาการเมืองเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ซึ่งเป็นแนวทางสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย เพราะประชาชนไทยนับถือพระพุทธศาสนาในอัตราเฉลี่ย 94.6% คำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครองในหลายกรณี ทั้งด้านการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม การมีคติธรรมประจำใจ และการสร้างความสามัคคีในสังคมเป็นต้น เมื่อมีการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม นักปกครองทั้งหลายก็จะยึดถือเป็นเครื่องมือยึดเหนี่ยวใจในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น เช่น หลักสัปปุริสธรรมที่เป็นธรรมของสัตบุรุษ เป็นต้น อันเป็นตัวอย่างที่เหมาะสมกับนักปกครอง ดังนั้น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญต่อนักปกครองอย่างสุดคณานับ สังคมใดที่นักปกครองจัดสรรหรือแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับประชาชนและสังคมอย่างมีคุณธรรม สังคมนั้นจะแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในทางสังคมและควบคุมความขัดแย้งได้ เกิดเป็นสังคมที่มีความเที่ยงธรรม เศรษฐกิจเติบโต สังคมสงบสุข และการเมืองมีเสถียรภาพ ดังนั้น หลักธรรมต่าง เช่น ทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตร ราชสังคหวัตถุ อปริหานิยธรรม พรหมวิหารธรรม และสาราณียธรรม เป็นต้น จะช่วยพัฒนาการเมืองการปกครอง ในสังคมไทยในหลากหลายมิตินั่นเอง

พระครูภาวนาโพธิคุณ (2554) ได้เขียนหนังสือเรื่อง การเมืองใหม่วิถีพุทธ สรุปความได้ว่า การนำหลักศีล 5 มาสร้างการเมืองใหม่จึงจะพาให้ไทยหลุดวิกฤต เพราะเป็นหลักในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน สังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งเศรษฐกิจและการเมืองที่ส่งผลอย่างรุนแรงต่อวิถีชีวิต มีการผสมผสานวัฒนธรรมตะวันตกมาใช้ในสังคมไทย ส่งผลต่อแบบแผนการเลี้ยงดูและปฏิสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคมในระดับต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว การนำศีล 5 เข้ามาเพื่อยกระดับมาตรฐานการดำเนินชีวิตให้กับสังคมไทยในอนาคตต้องเริ่มจากการพัฒนาคนในสังคม เพื่อเสริมสร้างและพัฒนากระบวนการสร้างสังคมปรองดอง ส่งเสริมแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ คำนึงถึงรากฐานวัฒนธรรมไทยซึ่งการจะสร้างดุลภาพในสังคมได้นั้นก็คือ กิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนากาย จิต วิญญาณที่เป็นฐานคิดเพื่อการพัฒนาตัวมนุษย์ในฐานะปัจเจกและกิจกรรมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมบนฐานคิดที่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม การใช้หลักศีล 5 จะทำให้สังคมการเมืองอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สวาท ฮาดภักดีและคณะ (2561) บทความเรื่อง การเมืองการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนา สรุปความว่า การพัฒนาการเมืองการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนาจะต้องนำหลักธรรมที่ประกอบด้วยหลักอปริหานิยธรรม หลักศีลธรรม มาเป็นหลักในการปฏิบัติทั้งผู้นำและผู้ถูกปกครองซึ่งจะทำให้เกิดความสามัคคีความเสมอภาค การให้เกียรติกันของนักการเมืองอีกทั้งเป็นการพัฒนานักการเมืองให้มีคุณภาพโดยใช้หลักธรรมดังกล่าวให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจัง ย่อมจะทำให้การเมือง

การปกครองตามแนวพระพุทธศาสนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลทางการเมืองอย่างแน่นอน

พระมหาเอกกวิน ปิยวีโรและคณะ (2566) บทความเรื่อง ความสัมพันธ์พระพุทธศาสนากับการเมืองการปกครองไทย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนากับรัฐในสมัยพุทธกาลมีความสัมพันธ์ทั้งในส่วนศาสนธรรมและศาสนบุคคล โดยรัฐมีบทบาทต่อประชาชนคือการจัดการบริหารการปกครองให้ประกอบชอบด้วยธรรมจัดสรรผลประโยชน์และทรัพยากรของชาติให้ประชาชนได้เข้าถึงอย่างเสมอภาค และรัฐก็มีหน้าที่พันธกิจต่อพระพุทธศาสนาในการให้การอุปถัมภ์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบรรพชิตให้สามารถประพฤติปฏิบัติธรรมรวมถึงประกาศพระศาสนาได้โดยสะดวก และผู้ปกครองจะต้องมีหลักธรรมาภิบาลให้เป็นหลักในการปกครองในส่วนพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงแสดงหลักธรรมสำหรับการปกครองคือหลักอปริหานิยธรรมไว้ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ปกครองตลอดจนประชาชนทั่วไปได้มีหลักในการประพฤติปฏิบัติส่วนความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนาและการเมืองการปกครองไทยในปัจจุบัน มีความเกื้อกูลกันโดยรัฐสนับสนุนส่งเสริมพระพุทธศาสนาผ่านนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ เช่น หลักบวร บ้านวัดโรงเรียน เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนซึมซับหลักธรรมคำสอนเป็นการดำรงชีวิตปฏิบัติหน้าที่แห่งตน คณะสงฆ์ประกาศเผยแพร่หลักคำสอนสอดคล้องต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป้าหมายให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่ดีนั่นเอง

ไพบูลย์ สุขเจตนี (2562) บทความเรื่อง การเมืองการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนา พบว่า การเมืองการปกครองเป็นการดูแลจัดการให้มนุษย์อยู่กันอย่างเป็นธรรมและเป็นระเบียบ การเมืองการปกครองในทางพระพุทธศาสนาเป็นการปกครองที่ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยโดยใช้ทศพิธราชธรรม แปลว่า ธรรมของพระราชาหรือธรรมสำหรับนักปกครอง 10 ประการ ซึ่งผู้นำจะต้องเสริมสร้างให้มีขึ้นเป็นคุณสมบัติประจำตัว อันจะช่วยในการปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจสมาชิกในกลุ่มให้ดำเนินไปบรรลุถึงเป้าหมาย นับว่ามีค่าแก่การเป็นผู้นำด้านการปกครองมาก ย่อมทำให้สมาชิกในกลุ่มรักใคร่เชื่อฟัง เคารพนับถือ เชื่อมั่น และให้ความร่วมมือร่วมใจได้มากอันจะเป็นผลช่วยให้บรรลุถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่

พระสุเมธ สุเมโธ (2560) บทความเรื่อง ความอยู่รอดของพระพุทธศาสนาบนพื้นฐานการเมืองไทยในปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า พระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานการเมืองในปัจจุบันที่จะอยู่รอดแต่ขึ้นอยู่กับพุทธบริษัท 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้เกิดภาวะวิกฤติในหลายๆด้าน เช่น วิกฤติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม เป็นต้น การนำคำสอนทางพระพุทธศาสนามาสู่การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองมีหลักธรรมที่สำคัญ คือ หลักสังคหวัตถุ ดังนั้น การมีความประพฤติดีเป็นแบบฉบับในการดำรงชีวิตของนักปกครอง เพราะการปกครองที่ดี คือ การให้แบบอย่างที่ดี ความตรงความคดของนักปกครองมีอิทธิพลต่อความประพฤติของประชาชน ความซื่อตรงของประชาชนขึ้นอยู่กับความซื่อตรงของนักปกครอง การนำหลักธรรมมา

ใช้แก้ไขความขัดแย้งจึงมีความจำเป็นที่สุดเมื่อผู้ปกครองอยู่รอด ประชาชนอยู่รอด พระพุทธศาสนาก็อยู่รอดเช่นเดียวกัน

สมหมาย จันทร์เรือง (2557) บทความเรื่อง แนวคิดทางการเมืองแนวพุทธของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช พบว่า แนวคิดทางการเมืองแนวพุทธของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช คือการปกครองที่ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาในการปกครอง ได้แก่ หลักทศพิธราชธรรม สังคหวัตถุ และจักรวรรดิวัตร สามารถนำมาใช้กับการเมืองการปกครองไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทศพิธราชธรรม ได้นำมาประยุกต์กับการบริหารองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนอย่างกว้างขวาง สำหรับการปกครองของประเทศไทยด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมพระมหากษัตริย์ทางเป็นประมุขสอดคล้องกับหลักธรรมราชาหรือราชาธิปไตยที่ผู้นำการปกครองต้องกอปรด้วยคุณธรรมจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา โดยความซื่อสัตย์สุจริตและความกล้าหาญเป็นคุณสมบัติที่สังคมไทยต้องการมากที่สุด

พระนวชาต รองพล และคณะ (2565) บทความเรื่อง พระพุทธศาสนากับการเมืองในโลกสมัยใหม่ : แนวโน้มการศึกษาของคณะสงฆ์ประเทศไทยในยุค 4.0 พบว่า การพัฒนาของพระสงฆ์ที่ต้องขับเคลื่อนกิจกรรมอาสาสมัครด้านสาธารณกุศลที่สามารถไปสู่การเป็นขบวนการจิตอาสาที่สนับสนุนงานสาธารณสงเคราะห์ได้อย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างโดยอาศัยกัลยาณมิตรและกระบวนการกลุ่มด้วยการจัดองค์กรและกิจกรรมให้เกิดกลุ่มกัลยาณมิตรขึ้นมาในหลายลักษณะและการส่งเสริมคุณธรรมโดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากวิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตดังกล่าวช่วยกล่อมเกลาให้สังคมมีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่เสพตามกระแสบริโภคนิยม ช่วยสังคมการเมืองต้องใช้หลักพรหมวิหารธรรมคือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขามาบำเพ็ญประโยชน์เพื่อเพื่อนมนุษย์และช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรมหรืออุดมการณ์ทางการเมืองใด ๆ แต่มุ่งเน้นการทำความดีเพื่อสังคม เมื่อสังคมดี การเมืองก็ดีไปด้วย

พุทธทาสภิกขุ (2531) เขียนไว้ในหนังสือเรื่อง การเมืองคือธรรมะ มีใจความว่า การเมืองคือการจัดการทำให้คนที่อยู่กันมาก ๆ นั้นอยู่กันด้วยสันติสุขความสงบสุขอย่างแท้จริง เป็นความหมายที่พูดถึงการเมืองที่ถูกต้องบริสุทธิ์ แต่ถ้าความหมายของการเมืองมันเปลี่ยนเป็นไม่ถูกต้อง ไม่บริสุทธิ์มันก็กลายเป็นคดโกง ทั้งการเมืองบริสุทธิ์ และการเมืองสกปรก มันเกี่ยวข้องกับโลกมนุษย์ ดังนั้นการเมืองยังต้องเนื่องอยู่กับธรรมะ ก็คือธรรมชาติที่เป็นสภาวธรรม หรือกฎธรรมชาติที่เป็นสัจธรรม หรือกฎแห่งกรรมหรือผลของกรรม นอกจากธรรมะที่เป็นเรื่องของศีลธรรมเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่ผูกพันกับสังคมมันเกี่ยวกับการเมืองของสังคมของคนทั้งโลกเพราะศีลธรรมจะทำให้การเมืองต้องการทำให้เกิดความสงบ ศีลธรรมคือตัวการที่ทำความสงบ ดังนั้น การเมืองที่บริสุทธิ์คือการเมืองที่มีระเบียบปฏิบัติที่ช่วยกันจัดบ้านเมืองหรือสังคมหรือโลก ให้มันหมดปัญหาคือ สิ่งที่สร้างวิกฤตการณ์คือความไม่อยู่กันผาสุก

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2556) กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง ประชาธิปไตย ไม่ยาก ถ้าอยากได้ มีใจความสำคัญว่า หลักของสังคมที่จะอยู่ร่วมกันด้วยดีจะต้องเป็นสังคมแห่งสามัคคี

เอกีภาพ ที่คนมีเมตตาหรือไมตรีต่อกันเป็นพื้นฐานรองรับความเป็นอยู่และการแสดงออกเสรีที่มีความเสมอภาค พระพุทธศาสนาจึงแสดงหลักการใหญ่แห่งภราดรภาพหรือเอกภาพไว้ โดยครอบคลุมความเป็นอยู่และการปฏิบัติที่เป็นเรื่องของเสรีภาพและสมภาพสามารถประสานเป็นหนึ่งเดียว หลักการหรือหลักธรรมนี้ เรียกว่า สาราณียธรรม แปลว่า ธรรมเป็นเครื่องระลึกถึงกัน สังคมประชาธิปไตยจะต้องมีเครื่องผูกพันคนให้มีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกันเพราะการที่จะอยู่แต่ละคนได้ด้วยดี และเอาศักยภาพของตนมาร่วมสร้างสรรค์สังคมประชาธิปไตยได้นั้น คนเหล่านั้นจะต้องมีความสามัคคีรู้จักร่วมมือกันและอยู่ร่วมกันได้ด้วยดี เน้นความมีเมตตาปรารถนาดีหวังประโยชน์สุขต่อกัน ซึ่งจะโยงไปหาหลักการพื้นฐานคือการใช้ปัญญาบนพื้นฐานของเมตตาประกอบจะทำให้รู้จักพิจารณาเหตุผล

พระมหาไพรัชน์ ธมฺมทีโป (2560) กล่าวไว้บทความเรื่อง วิถีแห่งผู้นำและระบอบการปกครองธรรมราชย์ จอมปราชญ์ จอมธรรม สรุปความตอนหนึ่งไว้ว่า ในหลวงรัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรีพระองค์ทรงเป็นธรรมราชาคือพระราชาผู้ทรงประพฤติทศพิธราชธรรม และปฏิบัติตามหลักนิติธรรมในรัฐธรรมนูญ ธรรมราชายังหมายถึงพระราชาผู้ถือธรรมเป็นใหญ่คือธรรมาธิปไตย เรียกอย่างหนึ่งว่าทรงเป็นธรรมิกราชคือพระราชาผู้ทรงธรรมหรือประพฤติราชธรรมเพื่อสร้างความยินดีพอใจแก่ประชาชนใต้ปกครอง ราชธรรมที่ประพฤติธรรมนั้นคือ กุศลกรรมบถ 10 จักรวรรดิวัตร 5 และราชสังคหวัตถุ 4 ก็คือ ธรรมราชาหรือธรรมราชย์มีความตรงข้ามกับทรราช

น้ำผึ้ง ปูรณธสุคนธ (2561) บทความวิชาการเรื่อง การเสริมสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ความว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์อยู่ภายใต้กรอบแห่งรัฐธรรมนูญ จารีตประเพณีคือทศพิธราชธรรม ราชสังคหะวัตถุ 4 จักรวรรดิวัตร 12 และทรงยึดมั่นอยู่ในราชธรรมเหล่านี้อย่างแน่นแฟ้น ทรงสนพระทัยและศึกษาธรรมะคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างลึกซึ้ง และทรงถือปฏิบัติธรรมะเหล่านั้นด้วยพระองค์เอง ทรงยึดมั่นในธรรมะเหล่านั้นและก็ใช้ธรรมะเหล่านั้นในการดำเนินพระบรมราโชบาย

พระครูปลัดชูเกียรติ ฐิตปญฺโญ (2554) วิจัยเรื่อง ศึกษาหลักธรรมที่ส่งเสริมบทบาทผู้นำของพระเจ้าพิมพิสารในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า ความจำเป็นที่สังคมมนุษย์ต้องมีผู้นำเพื่อให้คนในสังคมนั้นอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสันติ ผู้นำจึงเกิดขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยของสังคม ผู้นำที่แสดงบทบาทนั้น ย่อมรับนามว่า มหาสมมติบ้าง กษัตริย์บ้าง ราชาบ้าง ดังนั้น ผู้นำจึงหมายถึง บุคคลผู้ที่ได้รับการยอมรับจากหมู่คณะหรือกลุ่มชนให้ทำหน้าที่ช่วยให้บุคคลทั้งหลายร่วมมือกันหรือกระทำการร่วมกัน ในทิศทางที่กำหนดไว้ สู่จุดหมายที่ถูกต้องดีงาม โดยมีหลักธรรมที่ผู้นำ สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการนำคนทั้งหลายไปสู่จุดหมาย อาทิ หลักทศพิธราชธรรม จักกวัตติธรรม พรหมวิหารธรรม ราชสังคหวัตถุ สัปปุริสธรรม และอปริหานิยธรรม พระเจ้าพิมพิสารผู้ปกครองแคว้นมคธ ทรงมีพระราชศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนาทรงนำหลักธรรม ได้แก่ ทศพิธราชธรรม จักกวัตติธรรม พรหมวิหารธรรม ราชสังคหวัตถุ สัปปุริสธรรม และอปริหานิยธรรมมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้บทบาทผู้นำของพระองค์โดดเด่นทั้งในด้านการปกครอง การ

ส่งเสริมการศึกษา การป้องกันประเทศ การส่งเสริมสันติภาพ การเจริญสัมพันธไมตรีกับแคว้นอื่น โดยเฉพาะบทบาทผู้นำด้านการส่งเสริมการศึกษาทั้งนี้เพราะพระองค์ทรงส่งเสริมประชาชนของพระองค์ให้มีการศึกษาตามหลักไตรสิกขาควบคู่กับการพัฒนาจิตใจและปัญญา ส่งผลให้ชนทั้งหลายพ้นจากความทุกข์พบสุอย่างแท้จริง

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่า ความเห็นของนักคิดต่าง ๆ เสนอการเมืองเชิงพุทธที่เป็นแนวทางของการบริหารปกครองถือเป็นวิธีที่ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาหลักในการปกครองซึ่งจัดเป็นอำนาจละมุนหรือซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทยที่สามารถนำไปประยุกต์ได้อย่างเหมาะสมกับบริบททางการเมืองทั้งอดีตและปัจจุบันได้อย่างชัดเจน มีการนำหลักธรรมอย่างมากมายมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารบ้านเมืองให้ เช่น หลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชกรรม หลักจักกวัตติวัตรธรรม หลักสังคหวัตถุธรรม เป็นต้น สามารถนำมาสรุปเป็นตารางสังเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 2.2 องค์ประกอบการเมืองเชิงพุทธ

ชื่อ / องค์ประกอบ	พระชลญาณมุนี, 2562	พระครูกิตติวราพร, 2560	สุนทรี อาสะไวย์, 2545	พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2557	นรี ภาวกานตานันท์, 2538	พระมหาธานินท์ กลิ่นหอม, 2563	พระครูโอภาสสราธิคุณและคณะ, 2565	พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ, 2563	พระครูภาวนาโพธิคุณ, 2554	สวาท ฮาดภักดีและคณะ, 2561	พระมหาเอกวิน ปิยวีโร, 2566	ไพบูลย์ สุขเจนี, 2562	พระสุเมธ สุเมโธ, 2560	สมหมาย จันทร์เรือง,2557	พระนวชาติ รองพล,2565	พุทธทาสภิกขุ, 2531	สมเด็จพุทธโฆษาจารย์, 2556	พระมหาไพรัชน์ ธมฺมทีโป, 2560	น้ำผึ้ง ปุรณสุคนธ, 2561	พระครูปลัดชูเกียรติ ฐิตปญฺโญ,2554	ร้อยละ
1. หลักอปริหานิยธรรม	/	/		/	/	/	/	/			/						/		/	/	85
2. หลักอคติ 4	/																				8
3. หลักสุปริสธรรม 7	/	/		/				/												/	38
4. หลักจริต 6	/			/	/																23
5. หลักทศพิธราชธรรม 10			/	/	/			/		/		/		/			/	/	/	/	85
6. หลักสังคหวัตถุ 4				/	/			/					/	/				/	/	/	62
7. หลักจักรวรรดิวัตร 12			/	/	/			/						/			/	/	/	/	69
8. หลักศีล 5					/		/		/							/	/				38

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

องค์ประกอบ / ชื่อ	พระชลญาณมุนี, 2562	พระครูกิตติวราพร, 2560	สุนทรี อาสะไวย์, 2545	พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2557	นรี ภาวกานตานันท์, 2538	พระมหาธานินท์ กลิ่นหอม, 2563	พระครูโอภาสสราธิคุณและคณะ, 2565	พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ, 2563	พระครูภาวนาโพธิคุณ, 2554	สวาท ฮาดภักดีและคณะ, 2561	พระมหาเอกวิน ปิยวีโร, 2566	ไพบูลย์ สุขเจนี, 2562	พระสุเมธ สุเมโธ, 2560	สมหมาย จันทร์เรือง,2557	พระนวชาติ รองพล,2565	พุทธทาสภิกขุ, 2531	สมเด็จพุทธโฆษาจารย์, 2556	พระมหาไพรัชน์ ธมฺมทีโป, 2560	น้ำผึ้ง ปุรณสุคนธ, 2561	พระครูปลัดชูเกียรติ ฐิตปญฺโญ,2554	ร้อยละ
9. หลักสาราณียธรรม 5					/		/										/				23
10. หลักสุจริตธรรม					/																8
11. หลักคารวธรรม					/																8
12. หลักพรหมวิหารธรรม							/								/					/	23
13. หลักสันติธรรม														/	/						15

จากแนวคิดทฤษฎีในเรื่อง ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย มีนักคิดทั้ง 20 แหล่ง ประกอบด้วย พระชลญาณมุนี (2562) พระครูกิตติวราพร (2560) สุนทรี อาสะไวย์ (2545) พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (2557) นรี ภาวกานตานันทน์ (2538) พระมหาธานินทร์ กลิ่นหอม (2563) พระครูโอภาสสราธิคุณและคณะ (2565) พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ (2563) พระครูภาวนาโพธิคุณ (2554) สวาท ฮาดภักดีและคณะ (2561) พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร(2566) ไพบูลย์ สุขเจตนี(2562) พระสุเมธ สุเมโธ (2560) สมหมาย จันทร์เรือง (2557) พระนวชาต รองพลและคณะ (2565) พุทธทาสภิกขุ (2531) สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2556) พระมหาไพรัชน์ ธมฺมทีโป(2560) น้ำผึ้ง ปูรณธสุคนธ (2561) พระปลัดชูเกียรติ ฐิตปญฺโญ (2554) โดยมีหลักธรรมที่เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากนักคิดทั้ง 20 แหล่ง คิดเป็นร้อยละ 50 ขึ้นไป มีหลักธรรมที่เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธที่สำคัญ สามารถสรุปได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. หลักอปริหานิยธรรม
2. หลักทศพิธราชธรรม
3. หลักจักรวรรดิวัตรธรรม
4. หลักสังหควัตถุธรรม

1. หลักอปริหานิยธรรม

หลักธรรมสำหรับผู้ปกครองที่ต้องการความรุ่งเรืองแก่ประเทศชาติหรือองค์กรที่ตนเองปกครอง และยังเป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดความไม่เสื่อมทั้งส่วนตนและส่วนรวม มุ่งเน้นให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อันจะก่อให้เกิดความสามัคคีและความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน นอกจากนั้น หลักธรรมนี้ยังสอนให้รู้จักหลักการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างชุมชน องค์กร หรือสถาบันให้เข้มแข็ง สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเมืองทั้งฝ่ายผู้ปกครองบริหารบ้านเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนในสังคมไทย ถือเป็นเทคนิคในการดำรงรักษาสถาบันให้เจริญรุ่งเรือง ไม่นำไปสู่ความเสื่อมถอย ดังนั้น หลักอปริหานิยธรรม ประกอบด้วย 7 ประการ ดังนี้

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์
2. พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ
3. ไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งบัญญัติไว้ (ตามหลักการเดิม) ถือปฏิบัติมั่นตามธรรม (หลักการ) ตามที่วางไว้เดิม
4. สักการะเคารพนับถือบูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย มองเห็นความสำคัญแห่งถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันพึงรับฟัง
5. บรรดากุลสตรีกุมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหงหรือฉุดคร่าขืนใจ

6. เคารพสักการะบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่าง ๆ) ของคนในชุมชน (ประจำชาติ)ทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอก ไม่ปล่อยให้พลีกรรมอันชอบธรรมที่เคยให้และเคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป

7. จัดให้ความอารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย (ในที่นี้ครอบคลุมหมายถึงบรรพชิตผู้ดำรงธรรม เป็นหลักใจของประชาชนทั่วไป) ตั้งใจว่าขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังมิได้มา ถึงมาสู่แว่นแคว้น ที่มาแล้วพึงอยู่ในแว่นแคว้นโดยผาสุก

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่า หลักอปริหานิยธรรม คือ หลักธรรมสำหรับผู้ปกครองที่ต้องการความรุ่งเรืองแก่ประเทศชาติหรือองค์กรที่ตนปกครอง และยังเป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดความไม่เสื่อมทั้งส่วนตนและส่วนรวม มุ่งเน้นให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมอันจะก่อให้เกิดความสามัคคีและความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน นอกจากนั้น หลักธรรมนี้ยังสอนให้รู้จักหลักการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างชุมชน องค์กร หรือสถาบันให้เข้มแข็งและหลักธรรมอื่นๆด้วยซึ่งจะทำให้สังคมได้รับความเป็นธรรมและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขได้

2. หลักทศพิธราชธรรม

ทศพิธราชธรรมเป็นหลักธรรมที่ผู้ปกครองใช้ปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาโดยธรรม ผู้ปกครองที่เป็นผู้นำคล้ายพระราชาที่ปกครองแผ่นดินไว้ซึ่งทศพิธราชธรรม จึงต้องปฏิบัติหลักธรรมเยี่ยงพระราชามีปรากฏในราโชวาทชาดก กุกกชาดก สุมังคลชาดก และปรากฏอยู่ในธรรมบทและชาดกที่สนับสนุนทศพิธราชธรรมมีอยู่เรื่องอำมาตย์ผู้วินิจฉัย นันทิวิสาลชาดก มหากปินชาดก กุลาวกชาดก มหิสชาดก ติดตติรชาดก โกกาลิกชาดก และวานรินทรชาดก ทศพิธราชธรรม มีอยู่ 10 ประการ ดังนี้ คือ

1. ทาน การให้ คือ พระราชทานทรัพย์ช่วยเหลือประชาราษฎร์ ตลอดจนบำเพ็ญพระองค์เป็นประโยชน์ต่อประชาราษฎร์

2. ศีล สำรวมกาย วาจา ให้เป็นปกติ ไม่ประพฤติในสิ่งที่เป็นโทษ ก่อให้เกิดความเสียหายและเสื่อมเสียทั้งแก่ตนและผู้อื่น ดำรงตนให้เป็นแบบอย่างของประชาราษฎร์

3. ปริจจาคะ เสียสละความสุขส่วนพระองค์ เพื่อประโยชน์และความสุขของมหาชน

4. อาชชวะ มีความซื่อตรงทั้งต่อตนและผู้อื่น ต่อหน้าเป็นอย่างไรลับหลังก็เป็นอย่างนั้น

5. มัททวะ มีความสุภาพอ่อนโยน

6. ตปะ ประพฤติตนทานกระแสกิเลส สามารถที่จะยับยั้งพระทัยในสิ่งที่ยั่วยวนชวนปรารถนาได้ตลอดจนเพียรปฏิบัติในอันทำกิจให้บริสุทธิ์

7. อักโกธะ ไม่ลุแก่อำนาจความโกรธ จนเป็นเหตุให้วินิจฉัยความและลงอาชญาโดยความผิดพลาดคลาดธรรม

8. อวิหิงสา ไม่ใช้พระราชอำนาจที่มีอยู่กดขี่ข่มเหงรังแก เบียดเบียนประชาราษฎร์ผู้บริสุทธิ์

9. ขันติ อดทนต่อความยากลำบากในพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ตลอดจนอดกลั้นโทมนัสที่เกิดขึ้นในพระทัย

10. อวิโรธนะ ปกครองด้วยความเที่ยงธรรม ไม่ลุแก่อำนาจอคติ อันเป็นเหตุให้ไม่ดำรงตนอยู่ในธรรมไม่มีพิรุธ ไม่มีความพิรุธอุตริในแง่ใดก็ตาม

สรุป หลักทศพิธราชธรรม 10 คือ ธรรมสำหรับผู้ปกครองที่ปกครองผู้ใต้ปกครองอันจะเป็นการอัตลักษณ์ของผู้ปกครองที่จะกระทำปกครองให้เป็นที่ไว้วางใจ เชื่อมั่นศรัทธาต่อผู้ปกครองที่เป็นดุจพระราชาซึ่งจะสร้างบ้านเมืองให้เกิดสันติสุข และยังมีหลักธรรมที่ส่งเสริมการปกครองบ้านเมืองให้สงบสุขโดยเฉพาะผู้ปกครองจะต้องมีเครื่องมืออุปกรณ์ในการบริหารบ้านเมืองให้เกิดความสุขอุดมสมบูรณ์ของประชาชน

3. หลักจักรวรรดิวัตรรธรรม

หลักจักรวรรดิวัตร มาจากคำว่า จกฺกวตฺติ แปลตามรูปศัพท์ได้ว่า ผู้ทรงเป็นไปด้วยจักรรตนะ คือ 1) ทรงประพฤติตามราชประเพณีมีปราบปรามคนชั่ว 2) ทรงยังจักรรัตนะให้เป็นไปคือให้ลอยไปข้างหน้าของตน 3) ทรงบำเพ็ญทศพิธราชธรรม 10 ปีเพื่อให้จักรรตนะเกิดขึ้น 4) ทรงปฏิบัติจักรธรรมคือธรรมเนียมปฏิบัติ 12 ประการ 5) ทรงยังอาณาจักรและธรรมจักรให้เป็นไปในหมู่สัตว์ทั้ง 4 ทวีป 6) ผู้ทรงยังอาณาจักรคืออาณาเขตให้เป็นไปไม่ติดขัด และ 7) ผู้ทรงยังจักรคือทานอันยิ่งใหญ่ให้เป็นไป หลักจักรวรรดิวัตรถือเป็นธรรมเนียมทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจของพระเจ้าจักรพรรดิ และถือเป็นหน้าที่ของนักปกครองผู้ยิ่งใหญ่มี 12 ข้อ คือ

1. คุ้มครองสงเคราะห์แก่ชนในพระราชฐานและพยุหเสนา
2. คุ้มครองสงเคราะห์แก่กษัตริย์เมืองขึ้นหรือผู้ครองภายใต้พระบรมโพธิสมภาร
3. คุ้มครองสงเคราะห์แก่กษัตริย์ที่ตามเสด็จคือเหล่าเชื้อพระวงค์ผู้เป็นราชบริพาร
4. คุ้มครองสงเคราะห์แก่เหล่าสมณพราหมณ์และคหปติทั้งหลาย
5. คุ้มครองสงเคราะห์แก่ชาวนิคมและชนบทคือ ราษฎรพื้นเมืองทั้งหลาย
6. คุ้มครองสงเคราะห์แก่เหล่าสมณพราหมณ์
7. คุ้มครองสงเคราะห์แก่เหล่าเนื้อนกอันพึงบำรุงพันธุ์
8. ห้ามปรามมิให้มีความประพฤติอันไม่เป็นธรรม
9. เจือจานทรัพย์ทำนุบำรุงแก่ผู้ขัดสน
10. ไปสู่สมณพราหมณ์ไต่ถามปริศนา
11. เว้นความกำหนัดโดยกามอันไม่เป็นธรรม
12. เว้นโลภกล้า ไม่เลือกใครควรไม่ควร

หลักจักรวรรดิวัตร พระพุทธเจ้าทรงยกการใช้อำนาจสำหรับผู้ปกครองจะต้องปกครองด้วยธรรม มีอำนาจคือธรรม เพราะธรรมนั้นจะเป็นเครื่องนำทางให้ผู้นำใช้อำนาจให้เกิดสันติสุขแก่ประชาราษฎร์หรือผู้ใต้ปกครอง ดังพุทธพจน์ในจักกวัตติสูตรว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอจงมีตนเป็นเกาะ มีตนเป็นที่พึ่ง อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่ง จงมีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งอยู่ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุผู้มีตนเป็นเกาะ มีตนเป็นที่พึ่ง ไม่มีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง ไม่มีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งอยู่” ผู้นำหรือผู้ปกครองเมื่อมีหลักจักรวรรดิวัตรจะเป็นผู้มีชัยชนะโดยไม่

ใช้ศาสตราไม่ต้องใช้ทัณฑ์ ไม่ต้องใช้การลงโทษหรือเครื่องมือทำร้ายกัน แต่ชนะโดยธรรม คือชนะใจด้วยความดี (พระพรหมคุณาภรณ์, 2548, หน้า 33) นอกจากนั้นยังมีจักรวรรดิวัตร ที่เป็นข้อปฏิบัติในการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจของพระเจ้าจักรพรรดิหรือนักปกครองผู้ยิ่งใหญ่ มีอีก 5 อย่าง ดังนี้ คือ

1. สักการะ เคารพ นับถือ บูชา นอบน้อมธรรม ถือธรรมเป็นใหญ่

2. จัดการรักษาป้องกันและคุ้มครองชนภายใน กำลังพล เหล่ากษัตริย์ผู้ตามเสด็จพราหมณ์และคฤหบดี ชาวนิคมและชาวชนบท สมณพราหมณ์ สัตว์จำพวกเนื้อและนกโดยธรรม

3. ห้ามระวังป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม ภายในแว่นแคว้นหรือเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็หาทางแก้ไขให้เรียบร้อย

4. พระราชทานทรัพย์แก่บุคคลผู้ยากไร้

5. ไต่ถามปรึกษาปัญหาธรรมกับสมณพราหมณ์ผู้ไม่ประมาท ตั้งอยู่ในความอดทนและความเสงี่ยม เป็นผู้ฝึกตน มีตนสงบ แล้วปฏิบัติตามคำแนะนำหรือคำสอนของท่านเหล่านั้น

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่า หลักจักรวรรดิวัตรคือ ธรรมสำหรับการปกครองที่จะอำนวยประโยชน์สุขให้แก่ทุกฝ่ายได้มากที่สุด คือ ปกครองในแบบจักรวรรดิราชา หรือธรรมราชาธิปไตย หมายถึง การปกครองที่มีผู้นำเป็นพระราชาเป็นผู้ปกครองโดยธรรมไม่ใช่ด้วยอำนาจความพอใจของตนเอง และผู้ปกครองยังจะต้องหลักของการเอาใจใส่ดูแลปกครองด้วยความเมตตากรุณาต่อผู้อยู่ภายใต้ปกครองถือเป็นอำนาจละมุนหรือซอฟต์พาวเวอร์โดยใช้หลักธรรมเป็นพื้นฐานในการบริหารประเทศอันจะก่อให้เกิดความสงบสุขสามัคคีของคนในชาติเป็นสำคัญ

4. หลักสังคหวัตถุธรรม

หลักธรรมที่ยึดเหนี่ยวจิตใจประชาชน สงเคราะห์ประชาชนด้วยการทำนุบำรุงประชาชนของผู้ปกครอง ประกอบด้วยธรรม 4 ประการ คือ (องฺจตุกฺก.(ไทย) 21/32/50; ขุ.อิติ. (ไทย) 25/27/373)

1. สัสสเมธะ ฉลาดในการบำรุงพืชพันธุ์ธัญญาหาร คือ ฉลาดในการบำรุงบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจให้มีภาวะเศรษฐกิจดี มีผลผลิตพืชพันธุ์สมบูรณ์ กษัตริย์ต้องเป็นผู้ฉลาดในการส่งเสริมอาชีพและการผลิตของประชาชนให้มีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจนั้น มีความหลากหลายในเชิงรูปแบบ ทางด้านพุทธศาสนาก็ได้แสดงทางด้านเศรษฐกิจว่า ประเทศชาติจะมีเศรษฐกิจมั่นคงได้ ประชาชนในชาติจะต้องมีเศรษฐกิจภายในครอบครัวที่มั่นคงเสียก่อน คือประชาชนจะต้องมีเศรษฐกิจที่พอเพียงมีความสุขตามแบบชาวบ้าน

2. ปุริสเมธะ ฉลาดในการบำรุงข้าราชการ คือ ฉลาดในการรับคนเข้ามารับราชการ เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารของรัฐ รู้จักคัดเลือกคนที่เหมาะสมกับงาน เลือกผู้ที่มีความสามารถและมีปูนบำเหน็จความชอบตามโอกาสให้แก่ผู้ทำความดี เป็นการส่งเสริมคนดีในด้านการทหารก็ได้มีการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการ จะต้องเป็นผู้ที่มีอุดมการณ์สูงสุด คือ การเสียสละในงานทหารเพื่อรักษาชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ จะต้องปกป้องสถาบันแม้ชีวิตก็ยอมพลี ในด้านพระพุทธศาสนานั้นก็ได้สอนไว้เป็นลำดับชั้นดังนี้ คือ พึงสละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ เพื่อรักษาชีวิตและพึงสละทั้งทรัพย์

ทั้งอวัยวะ หรือแม้กระทั้งชีวิต เพื่อรักษาธรรม เป็นการแสดงให้เห็นถึงการยอมเสียส่วนน้อยเพื่อรักษาส่วนใหญ่ที่สำคัญกว่าเอาไว้

3. สัมมาปาสะ ส่งเสริมอาชีพประชาราษฎร์ให้อยู่ดีกินดี คือ ฉลาดในการแก้ปัญหาสังคม รู้จักผู้สมาทานใจของประชาชน รู้จักการสงเคราะห์โดยดำเนินการบริหารให้เป็นไปตามประสงค์ของราษฎรมีการส่งเสริมอาชีพด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน เช่น การให้กู้ยืมเงิน เป็นต้น ไปลงทุนโดยคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำให้ความมั่นคงทางด้านสังคมจิตวิทยา เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพที่มีต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในสังคม

4. วาชเปยยะ รู้จักใช้คำพูดให้เหมาะสมกับคนฟังตามวัย เพศ มีประโยชน์ ซึ่งทำให้สามารถดึงดูดน้ำใจคนอื่น วาจาไพเราะอันดูดดื่มใจ คือมีวาจาไพเราะอ่อนหวาน ชวนฟังประกอบด้วยสามัคคี รู้จักโน้มน้าวให้ทำความดี และยกย่องการทำความดี

ส่วนสังคหวัตถุอีกอย่างซึ่งเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจผู้อื่นไว้ได้ กล่าวคือ คนอื่นเห็นความดีที่ปฏิบัติต่อเขา จึงเกิดความประทับใจในคุณงามความดีที่ได้ทำต่อเขานั้น ดุจเป็นบ่วงคล้องใจต่อผู้ได้รบการสงเคราะห์ จัดเข้าในหมวดแห่งการสงเคราะห์ประกอบด้วยธรรม 4 ประการคือ (ที.ปา. (ไทย) 11/40/189)

1. ทาน หมายถึง การรู้จักให้ ผู้ให้ย่อมเป็นที่รักที่ชอบใจของผู้รับ เพราะทำให้เขาได้รับความสะดวกสบายและมีความสุข ต้องเป็นการให้ที่มีความมุ่งหมายดี

2. ปิยวาจา หมายถึง การมีวาจาเป็นที่รัก ในการเป็นผู้ปกครอง การพูดก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะผู้ปกครองที่มีวาทศิลป์ มีศิลปะในการพูดโน้มน้าวจิตใจ ย่อมเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารบ้านเมือง

3. อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติตนเป็นประโยชน์ คือ ช่วยเหลือแรงกาย และขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ เช่น บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรมไม่เป็นคนนิ่งดูดายในเมื่อตนเองมีกำลังความสามารถที่พอจะช่วยเหลือได้ จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักให้การช่วยเหลือในเวลาที่สมควรช่วยเหลือ

4. สมานัตตตา การวางตนสม่ำเสมอ ให้เหมาะสมเป็นภาวะผู้ปกครองที่พึงปรารถนา เพราะทำให้เป็นคนมั่นคง แน่วแน่ในสิ่งที่กระทำนั้น ประชาชนก็มีความมั่นใจในการนำพาประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง (ที.ปา. (ไทย) 11/313/295)

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า สังคหวัตถุเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวกันและกันในสังคม และยังเป็นแนวทางส่งเสริมการปกครองบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองทั้งตัวผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง เป็นซอฟต์พาวเวอร์เชิงพุทธที่นำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดความสงบสุขและลดความขัดแย้งทางการเมืองได้เป็นอย่างดี และในสังคมอดีตมีผู้ปกครองของสังคมไทยได้ใช้หลักธรรมมาประกอบในการบริหารบ้านเมืองสามารถจัดเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองได้ ทำให้ชาติบ้านเมืองเป็นปกติสุขและเกิดความศรัทธาในระบอบการปกครองจนมาถึงการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครอง

2.2 ซอฟต์พาเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทย

2.2.1 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองสมัยสุโขทัย

ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองสมัยสุโขทัย เมื่อมองระบบการเมืองจากตัวชี้วัดด้านซอฟต์พาวเวอร์จะประกอบด้วยหลักสามอย่างคือ หลักวัฒนธรรมทางการเมือง หลักค่านิยมทางการเมือง และนโยบายทางการเมือง ดังรายละเอียด ดังนี้

หลักวัฒนธรรมทางการเมือง

ระบบการเมืองในยุคสุโขทัยนี้จะเป็นระบบปกครองผูกพันด้วยระบบเครือญาติ ก่อนที่จะพัฒนาต่อไปโดยรวมตัวกันเป็นแคว้นดึงอำนาจการบริหารและการปกครองเข้ามาเป็นเครื่องกำกับบนระบบเครือญาติอีกชั้นหนึ่ง (พิเศษ เจียจันทร์พงษ์, 2523, หน้า 23-24) พันธกรณีในการผูกพันด้วยการแต่งงานเป็นเครือญาติ ฝ่ายที่มีอำนาจอยู่เดิมคือขอมเมืองพระนครธรมหรือลพบุรี ซึ่งต่อมาอำนาจก็หมดไปจากดินแดนที่ราบภาคกลางในประเทศไทย ด้วยเงื่อนไขของความเป็นเครือญาติทำให้ตระกูลของพ่อขุนผาเมืองต้องเคลื่อนจากแคว้นสุโขทัยเข้ามาแทนที่อำนาจในที่ราบภาคกลาง

วัฒนธรรมทางการเมืองถือเป็นกุญแจที่สำคัญการใช้วัฒนธรรมของระบบเครือญาติเป็นผู้ควบคุมอำนาจการปกครองทำให้เกิดความเข้มแข็ง สามารถทำให้อำนาจเดิมคือขอมเมืองพระนครธมหรือลพบุรีต้องหมดอำนาจลงไป และความสัมพันธ์ระหว่างเมืองหริภุญไชย สวรรคโลกต่างเป็นอิสระปกครองตนเอง แต่ใช้การผูกพันด้วยระบบเครือญาติมาควบคุมอีกชั้นหนึ่ง

การเมืองสุโขทัยในช่วงของพ่อขุนรามคำแหงมีความเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองโดยยึดหลักวัฒนธรรมค่านิยมทางการเมืองสมัยนั้น เริ่มตั้งแต่การสืบสันติวงศ์หรือการปกครองด้วยการขึ้นเป็นกษัตริย์ มีการปกครองเมืองลูกหลวงที่เป็นระบบเครือญาติพี่-น้อง สอดคล้องกับการจารึกของพระมหาธรรมราชาลิไท ความตอนหนึ่งว่า “...พ่อตายให้ไว้แก่ลูก พี่ตายให้ไว้แก่น้อง ขุนผู้ใดกระทำชอบด้วยธรรมดังอัน ขุนผู้นั้น----กินเมืองเหิงนานแก่กรม ผู้ใดกระทำบ่ชอบด้วยธรรมดังอัน ขุนผู้นั้นบ่ยืนเยิงเหิงนานเลย....” นอกจากนั้นการนับอาวุโสกันตามลำดับขั้นจากชั้นปู่ คือปู่พระยามหาธรรมราชาถึงชั้นลูกปู่คือพ่องำเมือง พ่อเลอไทย เป็นพี่น้องกันทั้งคู่อยู่ในลำดับชั้นเครือญาติ ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับกานับถือผู้อาวุโสตามลำดับชั้นเครือญาติ รวมทั้งประเพณีการสืบราชสมบัติของไทยโบราณซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ของสุโขทัย (พิเศษ เจียจันทร์พงษ์, 2523, หน้า 47)

ค่านิยมทางการเมือง

พ่อขุนรามคำแหงพระโอรสของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ได้ขึ้นปกครองสุโขทัย ได้กล่าวถึงอาณาเขตที่กว้างขวาง รวมทั้งความปรีชาสามารถของพระองค์ทางด้านอักษรศาสตร์ ความอุดมสมบูรณ์ และความสงบร่มเย็นของชาวเมืองสุโขทัย สอดคล้องกับหลักฐานในศิลาจารึกที่บันทึกไว้ว่า -----เมื่อชั่วพระยารามราช----กว้างขวางทุกแห่ง-----ไหว้มาคัลทุกแห่ง-----ทุกแห่งเพื่อพ่อลูกพ่อ-----เป็นเจ้าเป็นขุนอยู่บ้านเมืองขาด----หลายบั่นหลายท่อนแซว----หลายบั่นหลายท่อนดังเมืองฟ—นกเป็นขุนหนึ่งเมืองคนทีพระบางเป็นขุนหนึ่ง---เมืองเชียงทองหาเป็นขุนหนึ่งเมือง---หาเป็นขุนหนึ่งเมือง

บางพานหาเป็นขุนหนึ่งเมือง----หาเป็นขุนหนึ่งเมืองบางฉลังหาเป็นขุนหนึ่ง----ต่างทำเนื้อทำตนข้าอยู่เมื่อ----ได้เสวยราชย์แทนที่ปู่ย่าพ่อแม่-----เป็นเจ้าเป็นขุนนั้นด้วยกำลัง---ราชชอบด้วยทศพิธราชธรรม-----ธรรมิกราชนั้นบ้านอยู่เขษม---แต่งให้ขุนพี่ขุนน้องลูกหลาน-----

จากบันทึกจะเห็นถึงซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่มีลักษณะที่เด่นชัดในทางการเมืองโดยใช้ทั้งหลักของค่านิยมที่มีหลักการทางศาสนาพุทธเข้ามาเป็นเครื่องมือในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับอาณาประชาราษฎร์ในเมืองสุโขทัยโดยพ่อขุนรามคำแหงต้นตระกูลพระร่วงประกาศอิสระภาพจากขอมซึ่งยึดดินแดนอยู่ในสมัยนั้นเมื่อระบบการปกครองภายใต้แนวคิดซอฟพาวเวอร์ทางการเมืองแยกออกเป็นลักษณะดังนี้ (สุขุม นวลสกุล, 2521, หน้า 25-28)

ด้านนโยบายทางการเมือง

ด้านการปกครอง มีรูปแบบการปกครองแบบราชาธิปไตยซึ่งเป็นแบบสมบูรณาญาสิทธิราช (Absolute Monarchy) อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดอยู่ที่พระมหากษัตริย์หรือพ่อขุนเพียงรูปเดียว แต่ลักษณะการปกครองเป็นแบบบิดาปกครองลูก (Paternalism) คือ ถือตนเป็นพ่อของราษฎร บิดาย่อมมีหน้าที่ให้ความคุ้มครองป้องกันภัยและส่งเสริมความสมบูรณ์พูนสุขให้แก่บุตร บุตรย่อมต้องมีหน้าที่ให้ความเคารพนับถือต่อบิดา พ่อขุนอยู่ในฐานะเป็นที่เคารพของประชาชน คุ้มครองป้องกันภัยให้แก่ประชาชน ส่งเสริมความอยู่ดีกินดีให้แก่ประชาชน ประชาชนต้องมีหน้าที่ให้ความเคารพเชื่อฟังพ่อขุน การปกครองสุโขทัยวางรากฐานลงบนครอบครัว จุดเริ่มแห่งโครงสร้างการปกครองอยู่ที่พ่อครัวทำหน้าที่ปกครองครอบครัวหลาย ๆ ครอบครัวมาร่วมกันเป็นเรือน หน้าที่คือพ่อเรือน หลายๆเรือนรวมกันเป็นหมู่บ้าน มีหัวหน้าเรียกว่า พ่อบ้าน หลาย ๆ หมู่บ้านรวมกันเรียนกว่าเมือง หัวหน้าคือพ่อเมือง และพ่อขุนคือผู้ปกครองประเทศหรือผู้ปกครองทุกเมือง ระบบการปกครองสุโขทัยจะเป็นแบบเผด็จการ เพราะอำนาจสูงสุดเด็ดขาดทั้งด้านนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการรวมอยู่ที่พ่อขุนเพียงพระองค์เดียว และพ่อขุนไม่จำเป็นรับผิดชอบต่อประชาชน แต่เพราะการจำลองลักษณะครอบครัวมาใช้ในการปกครองทำให้ลักษณะการใช้อำนาจของพ่อขุนเกือบทุกพระองค์เป็นไปในลักษณะให้ความเมตตาและเสรีภาพต่อประชาชนตามสมควร การปกครองหัวเมืองหรือการปกครองส่วนภูมิภาคในสมัยสุโขทัย ศูนย์กลางอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการอยู่ที่เมืองหลวง และแบ่งหัวเมืองออกเป็น 3 ประเภท คือ หัวเมืองชั้นใน ได้แก่เมืองหน้าด่านหรือเมืองลูกหลวงล้อมรอบราชธานีทั้ง 4 ด้านมีศรีสัชนาลัย (เหนือ) สองแคว (ตะวันออก) สระหลวง (ใต้) และกำแพงเพชร(ตะวันตก)การปกครองขึ้นอยู่กับสุโขทัยโดยตรก หัวเมืองชั้นนอก ได้แก่เมืองท้าวพระยามหานครมีผู้ปกครองดูแลโดยตรง แต่ขึ้นกับสุโขทัยในรูปลักษณะการสวามิภักดิ์ในฐานะเมืองขึ้นหรือเมืองออกชั้นนอกมี แพรก อู่ทอง ราชบุรี ตะนาวศรี แพร่ หล่มศักดิ์ เพชรบูรณ์และศรีเทพ และเมืองประเทศราช คือเมืองที่เป็นชาวต่างภาษามีกษัตริย์ปกครองขึ้นกับสุโขทัยในฐานะประเทศราชมีนครศรีธรรมราช มะละกา ยะโฮว์ ทะวาย เมาะตะมะ หงสาวดี น่าน เซา เวียงจันทร์และเวียงคำ ดังนั้น การปกครองของพ่อขุนจึงเป็นในลักษณะของอำนาจละมุนมากว่าจะเป็นอำนาจแบบขู่เข็ญบังคับ

นโยบายทางการเมืองด้านกฎหมาย สมัยพ่อขุนรามคำแหงมีการประดิษฐ์อักษรขึ้นมา จึงทำให้มีการบัญญัติกฎหมายลายลักษณ์อักษรมาใช้ ด้วยการบันทึกในหลักศิลาจารึกจึงเปรียบเสมือนรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทย กฎหมายที่ปรากฏในศิลาจารึกเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร เช่น กฎหมายมรดก กฎหมายภาษี กฎหมายค้าขาย กฎหมายเกี่ยวกับการจับจองทรัพย์สิน กฎหมายร้องทุกข์เป็นต้น ทำให้ประชาชนมีสิทธิถวายฎีกาหรือร้องทุกข์โดยตรงกับพ่อขุน และพ่อขุนรามคำแหงได้มีกระดิ่งแขวนไว้ที่ประตูวัง ถ้าใครต้องการถวายฎีกาไปสั่นกระดิ่ง พระองค์ก็จะชำระความให้ดัง ข้อความที่ปรากฏในศิลาจารึกว่า

“ในปากประตูมีกระดิ่งหนึ่งแขวนไว้หั้นไพร่ฟ้าหน้าปก กลางบ้าน กลางเมือง มีถ้อยมีความเจ็บท้องข้องใจ มันจักกล่าวถึงเจ้าถึงขุนบ่ไร้ไปสั่นกระดิ่งอันท่านแขวนไว้ พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองได้ยินเรียกเมื่อถามสวนความแก่มันด้วยชื่อ ไพร่ในเมืองสุโขทัยนี้จึงชม” สำหรับโทษผู้กระทำผิดในสมัยสุโขทัย ประกอบด้วยการเฆี่ยนตี กักขัง ปรับ ไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีโทษถึงประหารชีวิต หลักการพิจารณาความใช้หลักสอบสวนข้อเท็จจริงและใช้หลักยุติธรรมเป็นเครื่องตัดสินถือเป็นซอฟพาวเวอร์ทางกฎหมายที่ไม่ได้ทำลายชีวิตใช้อำนาจอย่างละมุน

นโยบายทางการเมืองด้านเศรษฐกิจและสังคม สังคมสุโขทัยเป็นสังคมเกษตรกรรม เศรษฐกิจสุโขทัยคือการทำนาทำสวน มีทั้งนาข้าวและสวนผลไม้ อาหารพลเมืองคือข้าว ผลไม้และปลา สอดคล้องในหลักศิลาจารึกที่ว่า “ในน้ำมีปลาในนามีข้าว” สะท้อนให้เห็นสภาพเศรษฐกิจของสังคมมีความสมบูรณ์พูนสุขอาจเป็นเพราะประชากรมีน้อยกว่าทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นอาหาร ถึงจะอยู่ภายใต้ระบบสมบูรณาญาสิทธิราช แต่ประชาชนก็มีเสรีภาพตามสมควร ดังคำที่ว่า “เมื่อชั่วพ่อขุนรามคำแหงเมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่เอาจอบใน ไพร่ลู่ทาง เพื่องจูงมือไปค้าขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักค้าม้าค้า ใครจักใคร่ค้าเงินค้าทองค้า ไพร่ฟ้าหน้าใส” ในสมัยสุโขทัยก็มีทาส ส่วนใหญ่เป็นพลเมืองอื่น ที่แพ้สงครามแล้วกวาดต้อนมาเป็นทาส และความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ (แสงชัย กระบวนแสง, 2518, หน้า 56-59)

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองสมัยสุโขทัย เมื่อมองบนพื้นฐานด้านตัวชี้วัดประกอบด้วยด้านวัฒนธรรมการเมืองที่สืบทอดการปกครองแผ่นดินด้วยการแต่งงานในเครือญาติ ส่วนด้านค่านิยมที่ส่งเสริมให้ประชาชนยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและสร้างความสุขสันติ รวมไปถึงการปกครองที่เน้นแบบพ่อปกครองลูก ใช้หลักเมตตามาเป็นเครื่องมือในการปกครองภายใต้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งมีหลักความเชื่อที่มีเหตุผลไม่งมงายถือปฏิบัติได้ และนโยบายทางการเมืองส่งเสริมให้ประชาชนด้านกฎหมายเดือนร้อนต้องมาติดต่อโดยตรงกับ พ่อขุน ด้านเศรษฐกิจให้ประชาชนได้เกิดการค้าเสรี ทำมาหากินอย่างสุจริต จะเห็นถึงความยืดหยุ่นของผู้ปกครองที่นำระบบเครือญาติแบ่งตามลำดับอาวุโส แม้ระบบความเชื่อจะเป็นรูปแบบผสมระหว่างลัทธิพราหมณ์ที่มีความเชื่ออยู่เดิม ผสมผสานกับความเชื่อภูติผีปีศาจ วิญญาณและความเชื่อคติแห่งพุทธศาสนามาประสานประโยชน์ของคนไทยในยุคนั้นโดยปราศจาก

ความขัดแย้งทางความเชื่อถือเป็นหลักซอฟต์พาวเวอร์ในสมัยสุโขทัยและส่งต่อมายังสมัยอยุธยา ที่ยังคงมีระบบการเมืองการปกรองมีการสืบเชื้อสายกันมาอย่างต่อเนื่องและอย่างชัดเจนที่สุด

2.2.2 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองสมัยอยุธยา

ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองสมัยอยุธยาซึ่งเริ่มต้นสมัยพระเจ้าอู่ทองหรือพระรามาธิบดีที่ 1 ราว พ.ศ. 1893 และสามารถผนวกสุโขทัยเข้าไว้ในอาณาจักรได้ในสมัยนี้ อาณาจักรศรีอยุธยาเป็นพื้นที่มีความมั่นคงและรุ่งเรืองมาก มีฐานะเป็นเสมือนมหาอำนาจในดินแดนแหลมทอง สามารถเข้ายึดครองประเทศราชใกล้เคียงอยู่เสมอ มีการผลัดเปลี่ยนขึ้นปกครองถึง 34 พระองค์ จนต้องมาเสียกรุงให้กับพม่าเมื่อ พ.ศ. 2310 ในแผ่นดินของพระเจ้าเอกทัศน์จึงหมดยุคสมัยลง สามารถแยกออกเป็นตัวชี้วัดทั้งสามคือ วัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และนโนบายทางการเมือง มีลายละเอียด ดังนี้

ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง

มีความเชื่อทางการเมืองที่สะท้อนออกมาเป็นระบบราชาธิปไตยแบบสมบูรณาญสิทธิราชอำนาจอธิปไตยอยู่ที่กษัตริย์เพียงพระองค์เดียว แนวคิดเกี่ยวกับกษัตริย์ได้เปลี่ยนแปลงไปตามคติพราหมณ์ซึ่งนำมาโดยพวกเขมรซึ่งถือว่า กษัตริย์เป็นผู้ได้รับอำนาจจากสวรรค์หรือเป็นพระเจ้าบนมนุษย์โลก (ศักดิ์ ผาสุกนิรันต์, 2514, หน้า 41) กษัตริย์ตามแบบเทวสิทธิ (Divine Right) ถือว่า เป็นเสมือนเจ้าชีวิต ทรงมีพระราชอำนาจเด็ดขาดสามารถที่จะกำหนดชะตาชีวิตของผู้อยู่ใต้ปกครองได้ ไม่รับผิดชอบต่อประชาชนเพราะปกครองด้วยอาณัติ จากสวรรค์หรือตามเทวโองการ ประชาชนไม่มีสิทธิถอดถอนกษัตริย์ การกระทำของกษัตริย์ถือว่าเป็นไปตามความต้องการของพระเจ้า กษัตริย์เป็นเหมือนสมมติเทพหรือพระเจ้าหรือผู้แทนพระเจ้า มีอำนาจสูงสุดล้นพ้น ลักษณะการปกครองเป็นแบบนายปกครองบ่าว (Autocratic Government) หรือเจ้าปกครองข้า อีกทั้งเป็นความเชื่อคัมภีร์ตามลักษณะพราหมณ์โดยให้มหาบุรุษสมมติราชาเป็นผู้ปกครองในโลกมนุษย์ และมีบุตรชื่อพระมนุสารบวชเป็นฤาษีค้นตัวบทพระธรรมศาสตร์บนขอบจักรวาล แล้วนำมาสั่งสอนแก่สมมติราช คติวัฒนธรรมการเมืองจึงเป็นแนวความเชื่อที่ได้รับจากคัมภีร์ของพราหมณ์

ด้านค่านิยมทางการเมือง

ในการปกครองสมัยอยุธยาพระเจ้าแผ่นดิน จะใช้แนวคิดทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นแบบที่สร้างค่านิยมให้ผู้ใต้ปกครองได้ซึมซับความดีงามตามแนวหลักเทวราชา พระเจ้าแผ่นดินได้คติตามแบบของอินเดีย ถือว่ากษัตริย์เป็นอวตารหรือสมมติเทพสูงเหนือกว่าสามัญชน และเป็นสังคมชนชาวบ้านชาวเขากับสังคมที่เป็นรัฐ กลายเป็นระบบศักดินาที่เชื่อมโยงการเมืองการปกครอง จำแนกกลุ่มคนในสังคมออกเป็นชั้นต่าง ๆ ที่กำหนดขอบเขตหน้าที่ สิทธิ ทรัพย์สิน และความสัมพันธ์ระหว่างชนในระดับต่าง ๆ ที่มีต่อกัน จากต่ำสุด คือ ทาส ไพร่ขึ้นไป จนถึงขุนนาง เจ้านาย และพระมหากษัตริย์ ทำให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่สร้างสังคมสันติสุขได้ สิ่งที่ยึดเหนี่ยวคือวัดเป็นสถาบันที่สำคัญมากในสมัยอยุธยา เป็นศูนย์กลางที่ชุมชนของชาวบ้าน เป็นโรงเรียนสำหรับนักศึกษา ภิกษุสงฆ์เป็นบุคคลที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือเป็นที่พึ่งทางใจและที่ปรึกษา พระใน

สมัยอยุธยามีอภิสิทธิ์ เช่น ไม่ต้องทหาร ผู้ที่ไม่อยากเป็นทหาร หนีออกบวชก็มี สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชถึงกับต้องตรากฎไว้ว่า พระต้องเรียนหนังสือในระหว่างบวช มิฉะนั้นจับสึกออกเป็นทหาร เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่เป็นค่านิยมที่สำคัญของอยุธยา

ด้านนโยบายทางการเมือง

นโยบายทางการเมือง ด้านการปกครองใช้ภูมิรัฐศาสตร์มาประกอบอีกทางในสมัยพระราชาธิบดีที่ 1 มีการปกครองส่วนกลางเป็นแบบจตุสดมภ์ ตามแบบของขอม มีกษัตริย์เป็นผู้มีอำนวยการปกครองสูงสุด และมีเสนาบดี 4 คนคือ ขุนเมือง ขุนวัง ขุนคลังและขุนนา เป็นผู้ช่วยดำเนินการเกี่ยวกับกิจการทั้ง 4 คือ เมือง ด้านรักษาการความสงบและปราบปรามโจรผู้ร้าย วัง มีหน้าที่เกี่ยวกับราชสำนักและการยุติธรรมตัดสินคดีความต่าง ๆ คลัง ได้แก่งานด้านคลังมหาสมบัติ การค้าและภาษีต่าง ๆ และนา รับผิดชอบเกี่ยวกับการเกษตร ส่วนการปกครองภูมิภาคหรือหัวเมือง ระยะแรกพระราชาธิบดีที่ 1 ทรงเลียนแบบการปกครองสุโขทัย มีหัวเมืองชั้นใน หัวเมืองชั้นนอกและเมืองประเทศราช ต่อมาสมัยพระบรมไตรโลกนารถได้ทำการปฏิรูปการปกครองให้มีลักษณะรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลางคือเมืองหลวงมากขึ้น ซึ่งมีการขยายอาณาเขตหัวเมืองชั้นในให้กว้างขวางกว่าเดิม หัวเมืองชั้นนอกก็เป็นเมืองชั้นเอก,โท,ตรีตามลำดับขนาดและความสำคัญแต่ละเมือง ส่งขุนนางหรือพระราชวงศ์ไปทำการปกครอง แต่เมืองประเทศราชยังปล่อยให้มีอิสระในการปกครองเช่นเดิม (สมพงษ์ เกษมสิน, 2515, หน้า 41-43) ได้ปรับปรุงบริหารขึ้นใหม่โดยแยกการบริหารราชการออกเป็นฝ่ายพรเรือนและฝ่ายทหาร สมุหนายกเป็นผู้รับผิดชอบด้านพลเรือนกิจการเกี่ยวกับการเมือง วัง คลัง และนา สมุหกลาโหมรับผิดชอบด้านการทหารและการป้องกันประเทศแต่ภายหลังในสมัยพระเพทราชา ราว พ.ศ. 2234 ทั้งสมุหนายกและสมุหกลาโหมต้องทำงานทั้งด้านทหารและพลเรือนพร้อมกัน ซึ่งแบ่งให้สมุหกลาโหมปกครองทั้งฝ่ายพลเรือนและทหารในหัวเมืองภาคใต้ทั้งหมด ส่วนสมุหนายกควบคุมหัวเมืองทางเหนือทั้งหมด เป็นการแยกให้ถึงความสะดวกในการปกครอง

นโยบายทางการเมืองด้านกฎหมาย สมัยพระราชาธิบดีที่ 1 ได้ทรงตรากฎหมายขึ้นประกาศใช้หลายฉบับ เช่น กฎหมายลักษณะพยาน ลักษณะอาชญาหลวง ลักษณะรับฟ้อง ลักษณะลักพา ลักษณะอาชญาราษฎร์ ลักษณะโจร ลักษณะเบ็ดเสร็จว่าด้วยที่ดิน และลักษณะผัวเมีย เป็นต้น ซึ่งกฎหมายค่อยข้างมีระบบมากกว่าสมัยสุโขทัย เลียนแบบมาจากเขมรและมอญ มีรากฐานเดิมมาจากคัมภีร์มโนสารของอินเดียเพราะเหตุนำในสิ่งที่ทำไว้เสร็จแล้วมาใช้กฎหมายเหล่านี้นับว่าเรียบร้อยมากและใช้ได้มาตลอด 500 ปี (วิจิตรวาทการ, 2475, หน้า 31-32) ต่อมาพระบรมไตรโลกนารถได้ตรากฎมณเฑียรบาลขึ้นเป็นครั้งแรก กำหนดฐานันดรศักดิ์ของพระราชวงศ์ มเหสีตลอดถึงโอรสและธิดารวมทั้งพระชายาต่าง ๆ กฎมณเฑียรบาลมีข้อบังคับการครอบครองพระราชวัง การจัดราชพิธีและพิธีทางศาสนาต่าง ๆ ทั้งพุทธและพราหมณ์ กฎหมายว่าด้วยศักดินาก็ถือกำเนิดขึ้น ข้อสังเกตอาจเป็นการทำให้เกิดความเลื่อมล้ำของประชาชนในยุคสมัยนี้ เพราะก่อให้เกิดความแตกต่างสูงต่ำในศักดิ์ศรีของแต่ละคนก็จริง แต่เมื่อมองลงไปจะเป็นการจัดแบ่งแยกการปกครองได้ชัดเจนทำให้เกิดการปกครองอย่างง่าย แต่ข้อควรระวังที่เป็นฮาร์ดพาวเวอร์(Hard Power) ที่เกิดขึ้นตามคือมีอภิสิทธิ์ชน

เกิดขึ้น ยกตัวอย่าง ถ้าขุนนางกระทำผิด จะมีสิทธิพิเศษที่จะรักษาตำแหน่งเอาไว้จนสิ้นชีวิต มีสิทธิที่จะส่งตัวแทนไปศาลในกรณีที่ตนเป็นจำเลย มีสิทธิเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์ และยังได้รับการชดใช้ค่าเสียหายมากหรือน้อยตามศักดินา

นโยบายทางการเมืองเป็นภูมิรัฐศาสตร์ด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นจุดเด่นที่สำคัญ มีเกษตรกรรมเป็นเศรษฐกิจหลักของไทยสมัยอยุธยาเหมือนสมัยสุโขทัย แต่ด้านการค้าขายได้ขยายตัวกว้างขวางขึ้น มีการเก็บภาษีจังกอบหรือภาษีศุลกากร ภาษีขนอนหรือภาษีสินค้า และมีการค้าขายกับต่างประเทศในเอเชียค้าขายกับตะวันตก ชาติแรกที่เข้ามาคือ โปรตุเกส มีทูตชื่อว่า คูอาร์ต เฟอนันเดซ ต่อสมัยพระราชาธิบดีที่ 2 พ.ศ. 2061 ได้มีการเซ็นสัญญาอนุญาตให้ชาวโปรตุเกสทำมาค้าขายในดินแดนไทยได้ ต่อจากนั้นก็มีชาติอื่น ๆ เช่น สเปน อังกฤษ ฮอลันดา ฝรั่งเศส เป็นต้น ทยอยกันเข้ามามีความสัมพันธ์ทางการค้ากับไทย การปรับตัวในการสร้างความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ยอมรับความรู้ความสามารถของคนต่างประเทศโดยให้ตำแหน่งเป็นข้าราชการที่สูงขึ้น และเมื่อมีภัยคุกคามจากต่างประเทศก็สามารถใช้กองกลังต่างชาติประจำการเป็นอาสาป้องกันอาณาจักร รวมไปถึงการเสด็จไปเจริญสัมพันธไมตรีของพระนารายณ์กับยุโรป โดยเฉพาะฝรั่งเศส พ.ศ. 2223 มีการแลกเปลี่ยนทูตกันหลายครั้ง หลังจากสมัยพระนารายณ์ลงมา อิทธิพลของชาติตะวันตกในราชสำนักจึงได้ลดลง เพราะกษัตริย์ของอยุธยาตอนปลายไม่นิยมชาวตะวันตก สภาพสังคมอยุธยาแบ่งแยกชนชั้นลักษณะเห็นเด่นชัด แม้จะการแบ่งแยกชนชั้นแต่การเคลื่อนไหวแปลง (Mobility) ระหว่างชั้นเป็นไปโดยง่ายโดยผ่านทางระบบราชการ ชนชั้นต่ำ หากประพฤติผิดอาจถูกริบทรัพย์สมบัติกลายเป็นชนชั้นต่ำได้ สิ่งที่ควรระลึกถึงก็คือว่า การเลื่อนฐานะของคนในสังคมไทยสมัยอยุธยานั้นเป็นไปได้ทางเดียวไม่มีทางอื่น กล่าวคือ จะต้องเข้ารับราชการและเลื่อนฐานะของคนขึ้นไปภายในระบบราชการนั้น (คริส เบเคอร์ และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2564, หน้า 5) ด้านนโยบายทางการเมืองที่เป็นซอฟต์พาวเวอร์ที่ชัดเจนคือแม้จะมีการความแตกต่างระหว่างชนชั้นมากแต่สังคมสมัยอยุธยาก็ไม่มีการขัดแย้งระหว่างชนชั้น อาจเป็นเพราะการควบคุมด้วยอำนาจปกครองที่เด็ดขาด มีบทลงโทษที่สูง สามัญชนอยู่ด้วยความกลัวและยอมรับสภาพของตนเอง เชื่อฟัง ผู้มีอำนาจโดยไม่ขัดขืน อิทธิพลของความเชื่อในเรื่องบาปและบุญตลอดจนอำนาจศักดิ์สิทธิ์ฤทธิ์มีส่วนช่วยกล่อมเกลาให้คนมีนิสัยยอมรับ แม้ถูกผู้มีอำนาจกดขี่ในบางครั้ง (สุขุม นวลสกุล, 2521, หน้า 31-32)

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองสมัยอยุธยามีตัวชี้วัดคือด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายทางการเมือง สะท้อนการเมืองการปกครองที่ยึดระบบราชาธิปไตยหรือสมบูรณาญาสิทธิราชย์ หรือเทวสิทธิ์ที่ให้กษัตริย์มีอำนาจแต่เพียงผู้เดียว ทำให้กษัตริย์ก็พยายามสร้างความเข้มแข็งระหว่างชนชั้นปกครองกับผู้ถูกใต้ปกครองเพื่อให้เกิดการอยู่รวมกันอย่างสงบสุข มีการพัฒนาทางด้านกฎหมาย เพื่อให้เกิดความยุติธรรมถือเป็นจุดเด่นที่สำคัญที่สุด แม้ชนชั้นสูงทำความผิดก็ต้องถูกลงโทษด้วยการริบทรัพย์สินจนถึงโทษสูงสุดก็มี มีศูนย์กลางที่ขยายศิลปะวิทยาคือวัดเป็นโรงเรียนทำให้เกิดจิตใจที่ดีงามรู้จักบาปบุญคุณโทษระบบสังคมจึงทำให้เกิดความสงบสุขตราบเท่าการเสียกรุงให้กับพม่า ที่สำคัญในสมัยอยุธยาพระมหากษัตริย์

ได้ใช้ภูมิรัฐศาสตร์เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างงาน ความมั่นคง การค้าขายทำให้เกิดความสุขสงบสมัยนั้นอย่างชัดเจน

2.2.3 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

การเมืองในแต่ละยุคสมัยตั้งแต่สมัยสุโขทัยอยุธยาจนมาถึงกรุงรัตนโกสินทร์ก็มีความคล้ายคลึงกันเพราะยังเป็นระบบการปกครองแบบราชาธิปไตยหรือสมบูรณาญาสิทธิราช กษัตริย์ยังคงมีอำนาจในการปกครองแม้จะในสมัยกรุงธนบุรี (2310-2721) ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิมที่ใช้อยู่สมัยอยุธยา เนื่องจากขณะนั้นเป็นระยะที่ไทยกำลังรวบรวมอาณาจักรขึ้นใหม่ พระเจ้ากรุงธนบุรี (ตากสิน) มีพระราชภาระในการปราบปรามบรรดาชุมนุมอิสระต่าง ๆที่เกิดขึ้นหลักหลังกรุงศรีอยุธยาแตก การปกครองแบบกรุงศรีอยุธยาคงใช้อยู่เรื่อยมา เมื่อนำตัวชี้วัดของซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองประกอบด้วย วัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายทางการเมือง ดังรายละเอียดดังนี้

ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง

รัชกาลที่ 4 ทรงใช้วัฒนธรรมทางการเมือง ทรงสนับสนุนให้มีการศึกษาอารยธรรมตะวันตกเป็นเหตุให้ได้รับทราบถึงความเจริญก้าวหน้า ทรงรื้อฟื้นให้มีระบบรับเรื่องราวร้องทุกข์ขึ้น มีธรรมเนียมว่า ราษฎร์ผู้ใดที่มีความทุกข์ร้อนก็จะตีกลองใหญ่ที่แขวนอยู่นอกพระราชวัง และพระเจ้าแผ่นดินก็จะเสร็จมาฟังคำร้องทุกข์ แต่เป็นธรรมเนียมซึ่งมิได้ใช้มานานแล้ว จนไม่มีใครกล้าจะตีกลองนั้น หลักการปกครองของตะวันตกมีการจ้างให้ครูต่างประเทศมาสอนภาษาอังกฤษ (สุภัตรา ภูมิประเทศ, 2562, หน้า 50) และนำมาปรับปรุงในการปกครองของไทยถือเป็นการปรับวิธีการปกครองบนฐานทรงนำหลักการทางพระพุทธศาสนามาใช้เป็นหลักในการอบรมพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงใช้แบบแผนของความเชื่อ ค่านิยมและทัศนคติของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองบนฐานการกล่อมเกลาทางการเมืองยึดถือหลักศาสนาเข้ามาเป็นเครื่องมือ

ด้านค่านิยมทางการเมือง

ค่านิยมทางการเมือง มีการดำเนินการตามหลักของความเป็นไทยที่เคยปฏิบัติกันมา ถึงจะมีแนวคิดทางตะวันตกเข้ามาล่าอาณานิคม แต่ก็ทรงนำมาปรับใช้โดยมีพระราชดำริที่ว่า “อย่าติดของเก่า อย่าตื่นของใหม่ จงค้นหาของดีในของเก่าและของใหม่” สิ่งที่ปรากฏอีกอย่างคือการให้ผู้ที่เป็นข้าราชการต้องเสวยน้ำพิพัฒน์สัตยาร่วมกันพระองค์และทรงปฏิญาณความซื่อสัตย์ต่อกันและกัน แต่เดิมข้าราชการเป็นผู้ถวายสัตย์ปฏิญาณแต่ฝ่ายเดียว ถือเป็นค่านิยมทางการเมืองที่ต้องการให้ข้าราชการต้องเป็นคนดีซื่อสัตย์ต่อชาติบ้านเมือง เป็นแนวคิดที่ทันสมัยและก้าวหน้าให้เกิดความเท่าเทียมกันกับชาติตะวันตกหรือEquity

ด้านนโยบายทางการเมือง

นโยบายทางการเมือง ทรงหลักการรับแนวคิดตะวันตกเรียนรู้ เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นต้น มีการเปิดนโยบายการค้ากับตะวันตกทำสนธิสัญญาเพื่อป้องกันความขัดแย้งกับประเทศตะวันตก ถือเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่สำคัญในรัชกาลที่ 4 นอกจากนั้นจะเห็นถึงความพยายามปรับปรุง

การปกครองเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ และเป็นพื้นฐานที่จะมีการเปลี่ยนแปลงในโอกาสต่อไป อีกทั้งเป็นการรักษาเอกราชให้พ้นจากการครอบครองของประเทศตะวันตกที่กำลังขยายอิทธิพลเข้ามาในขณะนั้น ทรงออกประกาศการปกครองเรียกว่า ประกาศรัชกาลที่ 4 เพื่อให้ประชาชนและข้าราชการได้ทราบถึงระเบียบแบบแผนการปฏิบัติของคนในสังคมได้อย่างถูกต้อง ให้ประชาชนเข้าเฝ้าถวายฎีกาได้โดยตรงเดือนละ 4 ครั้ง และให้ตุลาการชำระความให้สำเร็จโดยเร็ว และที่เป็นความสำคัญทรงประกาศให้เจ้าหน้าที่และข้าราชการทำการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ เช่น มหาราชครูปุโรหิตจารย์ พระมหาราชครูมหิธร เป็นต้น เป็นจุดเริ่มต้นของความทันสมัยและนโยบายที่สอดคล้องกับแนวคิดของตะวันตก (วิชัย เทียนถาวร, การเมืองการปกครองสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (ยุคต้น) พ.ศ. 2325-2395, มติชนออนไลน์ วันที่ 10 มิถุนายน 2561)

ด้านวัฒนธรรมการเมืองในรัชกาลที่ 5

วัฒนธรรมทางการเมืองในรัชกาลที่ 5 ทรงใช้วัฒนธรรมทางการเมืองดำเนินการพระราชบิดาเน้นความเชื่อ ค่านิยมและทัศนคติที่สำคัญบนฐานของความเป็นไทย ยกตัวอย่างเมื่อครั้งส่งพระราชโอรสไปศึกษาต่อต่างประเทศทรงอบรมให้เรียนรู้วัฒนธรรมตะวันตก แต่ไม่ลืมวัฒนธรรมของตนเอง ทรงสนับสนุนให้ศาสนาเป็นแหล่งการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศโดยโปรดให้จัดตั้งสถานศึกษาสำหรับพระสงฆ์ขึ้น 2 แห่ง ต่อมากลายเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์จัดการศึกษาถึงระดับปริญญาเอก คือ มหามกุฏราชวิทยาลัย วัดบวรนิเวศวิหาร และมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุ

ด้านค่านิยมทางการเมือง

รัชกาลที่ 5 ทรงตระหนักถึงความเป็นไทยไม่ทิ้งความเป็นไทย แม้ทรงรับแนวคิดตะวันตกก็ตาม แต่ทางนำมาปรับให้เข้ากับบริบทของประเทศ จึงทรงแต่งตั้งตำแหน่งรัชทายาท “มงกุฎราชกุมาร”ขึ้น เมื่อประกาศใช้กฎมณเฑียรบาลเป็นการแก้ไขปัญหาความสับสนในเรื่องสิทธิในราชบัลลังก์ลงได้ ทรงปรับปรุงคนไทยให้ทันสมัยเพื่อป้องกันการคุกคามของประเทศตะวันตกและให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยะประเทศ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ทันสมัยตามแบบตะวันตกในทุกๆด้าน แต่อยู่บนฐานของความเป็นไทย

ด้านนโยบายทางการเมือง

รัชกาลที่ 5 ทรงใช้นโยบายทางการเมืองด้วยการยกเลิกตำแหน่งอัครเสนาบดี 2 ตำแหน่ง คือ สมุหกลาโหมและสมุหนายกทั้งจตุสดมภ์ โดยแบ่งการบริหารราชการออกเป็นกระทรวงตามแบบอารยะประเทศและให้มีเสนาบดีเป็นผู้ว่าการแต่ละกระทรวงตั้งขึ้นมี 12 กระทรวง คือ 1. มหาดไทย บังคับบัญชาหัวเมืองฝ่ายเหนือ และเมืองลาว 2. กลาโหม บังคับบัญชาหัวเมืองฝ่ายใต้ หัวเมืองฝ่ายตะวันออก และเมือง มะลายา 3. ต่างประเทศ จัดการเรื่องเกี่ยวต่างประเทศ 4. วังว่าการในพระราชวัง 5. เมืองหรือนครบาล จัดการเกี่ยวกับเรื่องตำรวจ ราชทัณฑ์ 6. เกษตราธิการ จัดการเกี่ยวการเพาะปลูก เหมืองแร่ ป่าไม้ 7. คลังว่าการภาษีอากรและงบประมาณแผ่นดิน 8. ยุติธรรมจัดการเรื่องชำระคดีและการศาล 9. ยุทธนาธิการ จัดการเกี่ยวกับเรื่องการทหาร 10. ธรรมการว่าการเรื่องการศึกษาการสาธารณสุขและสงฆ์ 11. โยธาธิการ ว่าการเรื่องก่อสร้าง ถนน คลอง การช่าง ไปรษณีย์

โทรเลขและรถไฟ 12. มุรธาธิการ เกี่ยวกับการรักษาตราแผ่นดิน และงานระเบียบสารบรรณ ต่อมาได้ยุบกระทรวงยุทธนาธิการและมุรธาธิการคงเหลือเพียง 10 กระทรวงสภา (Council of State) ทำหน้าที่เป็นปรึกษาและช่วยบริหารราชการแผ่นดินตามที่กษัตริย์มอบหมายเพราะอำนาจสูงสุดเด็ดขาดเป็นของกษัตริย์ตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช และยังได้จัดตั้งสภาที่ปรึกษาในพระองค์ (Privy Council) ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนตามพระประสงค์ ต่อมา พ.ศ. 2407 ได้ทรงยกเลิกและตั้งเป็นรัฐมนตรีสภาขึ้นแทน ประกอบด้วยเสนาบดีหรือผู้แทนกับผู้ที่ทรงโปรดเกล้าแต่งตั้งรวมกันไม่น้อยกว่า 12 คน สำหรับจุดประสงค์ในการตั้งนั้น ทรงประกาศว่า “การใด ๆ ที่พระเจ้าแผ่นดินทรงพระราชดำริเป็นการไม่ต้องด้วยยุติธรรม ราษฎรจะได้รับความเดือดร้อน มีแต่จะเร่งเอาเงินแก่ราษฎรทั้งแผ่นดิน เป็นต้น เคาว์ซิล ก็จะขัดพระราชอำนาจพระเจ้าแผ่นดิน ก็พระเจ้าแผ่นดินคนเดียว แล้วก็มีเคาว์ซิลบีบคั้นอยู่ดังนี้ ถึงจะมีอำนาจสักเท่าใด จะทำการที่ผิด ๆ คด ๆ โกง ๆ ไปก็ไม่มากนัก” (วิจิตรวาทการ, 2475, หน้า 70) นอกจากนั้น รัชกาลที่ 5 ยังได้ทรงตั้งองคมนตีสภาขึ้นอีก ซึ่งเสมือนเป็นสภารองจากรัฐมนตรีสภา เมื่อมีข้อความที่ปรึกษาและตกลงแล้วจะต้องนำเสนอรัฐมนตรีสภาจึงเสนอเสนาบดี ซึ่งมีอำนาจสูงสุดในประเทศเสมอ เป็นการร่วมกันตรวจสอบและทำให้เกิดความรอบครอบทั้งเป็นการสร้างดุลยอำนาจของเสนาบดีกับกษัตริย์ที่ราชการการติดต่อกับพระองค์ได้โดยตรง และนโยบายทางการเมืองด้านการปกครองส่วนภูมิภาคหรือการปกครองหัวเมือง ได้มีการออก พรบ.ปกครองท้องที่ รศ. 116 และพรบ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2475 เป็นผลให้มีการจัดตั้งมณฑล จังหวัด อำเภอ และหมู่บ้าน ในการปกครองแบ่งประเทศออกเป็นมณฑล ถัดจากมณฑลก็คือเมือง และได้จัดให้มีสุขาภิบาลซึ่งมีหน้าที่คล้ายกับเทศบาลในปัจจุบันตั้งครั้งแรกที่กรุงเทพฯและท่าฉลอม ปรากฏว่าดำเนินการไปได้ผลดีเป็นอย่างมาก ทำให้ทรงตราพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2458 แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ สุขาภิบาลเมืองและสุขาภิบาลตำบล ท้องถิ่นเหมาะสมที่จะตั้งเป็นสุขาภิบาลประเภทใดก็ประกาศตั้งสุขาภิบาลในท้องถิ่นนั้น รวมทั้งมีนโยบายทางการเมืองในการยกเลิกทาสเกิดขึ้น เพื่อลดแรงเสียดทานจากประเทศตะวันตก เป็นแนวทางซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่เด่นชัดที่สุด

วัฒนธรรมทางการเมืองในรัชกาลที่ 6-7

รัชกาลที่ 6-7 ทรงใช้แนวทางสร้างความตระหนักของความเป็นพลเมืองของประเทศต้องเคารพต่อกันมีระเบียบวินัยและสร้างจิตอาสาด้วยการตั้งลูกเสือเพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมความเสียสละและความสามัคคีของประชาชนในชาติ สิ่งสำคัญทรงมองเห็นลักษณะแนวคิดทางการเมืองของประเทศตะวันตกเหมือนที่อยู่ในกระดาษ ถ้านำมาใช้จริงในประเทศประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจจะเป็นอันตรายยิ่งกว่าระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จึงทรงมุ่งมั่นที่จะให้ประชาชนมีการศึกษามีความพร้อมเสียก่อน แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของไทย ยังไม่สามารถแก้ไขให้เป็นแบบตะวันตกได้ ยังต้องอาศัยการเรียนรู้แล้วค่อยเป็นค่อยไปตามบริบทของตนเอง แม้แต่มาในช่วงรัชกาลที่ 7 ความสุกงอมของสถานการณ์ทางการเมือง เรียกร้องโดยคนรุ่นใหม่ ทำให้เกิดการยึดอำนาจพระมหากษัตริย์เปลี่ยนแปลงเป็นประชาธิปไตย พระองค์ทรงพยายามจัดระบบระเบียบการเปลี่ยน แปลงการปกครองแบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้สอดคล้องกับความคิดความเชื่อวิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่

ด้านค่านิยมทางการเมือง

ทรงใช้แนวทางความเป็นไทยมาสร้างภูมิคุ้มกันทางการเมืองให้ยึดถือระบบการเมืองการปกครองไทย แต่ก็ทรงพยายามที่จะยกอำนาจให้กับคณะบุคคลเข้ามาบริหารประเทศ ด้วยเหตุผลที่เห็นถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงปกครองเป็นแบบประชาธิปไตยที่จะลงหลักปักฐานได้มั่นคง ด้วยพระราชประสงค์ 2 ประการ คือ ทรงเห็นด้วยกับระบอบประชาธิปไตยและได้ทรงเตรียมการพระราชทานรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว และไม่ต้องการเห็นคนไทยประหัตประหารกันจนสูญเสียเลือดเนื้อชีวิตที่ยึดถือการปกครองที่ตนยึดถือ ทรงมีน้ำพระราชหฤทัยเมตตากรุณาต่ออาณาประชาราษฎร์ ทรงเป็นนักประชาธิปไตยที่แท้จริง พระปรีชาญาณ และพระราชจริยวัตรที่อยู่บนค่านิยมของความเป็นไทย

ด้านนโยบายทางการเมือง

ทรงใช้การปกครองไม่ให้ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองหลัก ต้องขยายไปที่หัวเมืองซึ่งเรียกว่า จังหวัดเมือง (หรือจังหวัด) นั้นก็แบ่งออกเป็นอำเภอ อำเภอนั้นแบ่งออกเป็นหมู่บ้านมีกำนันซึ่งเป็นผู้ที่ผู้ใหญ่เป็นผู้เลือก เจ้าผู้ครองทางเมืองเหนือถ้าประพฤติเรียบร้อยและซื่อสัตย์ก็โปรดให้ครองเมืองอยู่ตามเดิม และในการปกครองก็มีข้าหลวงมหาดไทยจากกรุงเทพฯไปช่วยควบคุมอยู่ด้วย สุลต่านของมณฑลมลายูทั้ง 4 ก่อนที่ไทยจะยกให้อังกฤษเราควบคุมอย่างหลวมๆเกือบจะปล่อยให้ปกครองตนเอง (จุล จักรพงษ์, 2514, หน้า 500-501) ทรงปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้างเพียงเล็กน้อย รัชกาลที่ 6 ได้ทรงบัญญัติกฎมณเฑียรบาล พ.ศ. 2467 ขึ้นว่าด้วยการสืบราชสันติวงศ์เป็นกฎหมายฉบับแรกที่วางลำดับสิทธิในการสืบราชสมบัติของกษัตริย์ เดิมจะมีความวุ่นวายเกิดขึ้นในกรณีที่กษัตริย์ไม่มีโอรสหรือมิได้แสดงพระประสงค์ว่า มอบให้ผู้ใดเป็นรัชทายาท ในสมัยรัตนโกสินทร์ส่วนใหญ่ วิธีคัดเลือกกษัตริย์ใช้วิธีแบบอเนกชนนิกรสโมสรสมบัติ ในรัชกาลที่ 6 และที่ 7 แต่ส่วนใหญ่ยังรูปแบบเดิมจนกระทั้งมีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ 24 มิถุนายน 2475 เป็นต้นมา ทรงใช้นโยบายทางการเมืองทางเศรษฐกิจและสังคม การให้นานาประเทศเช่น จีนเป็นต้น ได้อพยพ เข้ามาช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจ มีการค้าขายกับประเทศจีนโดยเน้นไปทางตะวันออกคือจีน มีเรือสำเภาจีนเข้ามาบนเส้นทางแม่น้ำเจ้าพระยาส่วนใหญ่เป็นคนจีนอพยพปรากฏเป็นชุมชนจีนที่สำเพ็งกลายเป็นตลาดคึกคักมากตลอดเส้นทางยาว 3 กิโลเมตรตามแนวถนนปูด้วยอิฐเผา ดังปรากฏข้อความว่า “มีทั้งร้านขายของแห้ง ร้านอะไหล่ ร้านขายเครื่องมือ ร้านช่างเหล็ก ร้านช่างไม้ ร้านทำถังไม้ บ่อนพนัน ร้านขายของชำ ซ่องโสเภณี ร้านผลไม้ ร้านผัก ร้านปลา ร้านขายไก่ ร้านขายหมู ร้านขายยาและร้านขายเหล้า” จีนอพยพรุ่นแรก ส่วนใหญ่เกี่ยวโยงกับการค้าขายระหว่างสยามและจีนที่กำลังรุ่งเรือง (คริส เบเคอร์ และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2564, หน้า 47-48) มีการผ่อนปรนการทำมาหากินมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการยกเลิกทาส ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทำให้สภาพเศรษฐกิจระดับการครองชีพดีขึ้นกว่าชนชาติในเอเชีย การใช้หลักซอฟต์พาวเวอร์ในการบริหารบ้านเมืองส่งเสริมสิทธิของประชาชนในการทำมาหากินเด่นชัดมากในรัชกาลที่ 5 สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสมัยรัตนโกสินทร์ดีกว่าในสมัยก่อน ๆมาก ในการคมนาคมมีการตัดถนนหนทางให้ความเจริญเข้าสู่ชนบท ทรงเริ่มกิจการรถไฟ การสื่อสารไปรษณีย์โทรเลขและโทรศัพท์ การสาธารณสุขสนับสนุนการรักษาแบบตะวันตกจัดตั้งโรงพยาบาลขึ้นหลายแห่ง

และในสมัยรัชกาลที่ 6 ก็ได้เปิดกิจการประปา ด้านการศึกษารัฐได้ส่งเสริมให้แพร่หลายขยายไปถึงราษฎรมีการจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์ขึ้นหลายแห่งและสนับสนุนให้ทุนหลวงส่งนักเรียนไปเรียนต่างประเทศ การบังคับการศึกษากระทำให้รัชกาลที่ 6 โดยกำหนดว่า ใครอายุครบเกณฑ์ 7 ปีต้องเข้ารับการศึกษาชั้นปฐมศึกษา มีการปรับระบบภาษีให้ทันสมัย โปรดให้มีการพิมพ์ธนบัตรใช้ในการค้าขายทำให้สะดวกและปลอดภัยขึ้น มีการสนับการใช้ระบบชลประทานเพื่อการเกษตรกรรมโดยรัฐ ส่งสินค้าไปต่างประเทศมากขึ้น เพราะไทยมีสินค้าคือผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งเป็นที่ต้องการของประเทศทางตะวันตก เกิดการทูตขึ้นเป็นครั้งแรกมาจากยุโรปเข้ามาค้าขาย คือโปรตุเกส ตามด้วยอังกฤษที่มีอิทธิพลอยู่ในแหลมมลายู เข้ามาค้าขาย จนไทยต้องทำสนธิสัญญากับอังกฤษเป็นครั้งแรกและทำกับประเทศสหรัฐอเมริกาต่อมาก็มีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น ทำให้เห็นถึงการใช้ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น ทำให้ประเทศไทยได้ประโยชน์อย่างมากทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม รวมถึงการศึกษาที่ขยายไปสู่ส่วนภูมิภาคมากยิ่งขึ้น

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางเมืองของกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นสามารถนำดัชนีที่มีวัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายทางการเมือง ใช้แนวคิดทางด้านความเชื่อทางด้านศาสนามาเป็นตัวนำ นำค่านิยมของตนเองมาใช้และรับเอาวัฒนธรรมของตะวันตกหรือประเทศล่าอาณานิคมอย่างสหรัฐอเมริกา ส่วนนโยบายทางการเมือง การพัฒนาทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น สภาพเศรษฐกิจจะต้องเปิดกว้างมากยิ่งขึ้น และการสร้างมิตรระหว่างประเทศด้วยการค้าขายกับประเทศจีน ยุโรป มากยิ่งขึ้น จนรวมไปถึงการทำสนธิสัญญาเบาว์ริ่งกับประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ล้วนเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมือง อย่างเด่นชัดที่สุดและที่สำคัญที่สุดจากสภาพสังคมที่เจริญอย่างรุดหน้ากลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศได้กลับมาทำให้เกิดแนวคิดในการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ถือเป็นการเรียนรู้จากตะวันตกสู่การเปลี่ยนของตะวันออกเพื่อนำประเทศไปสู่อารยะประเทศตามตะวันตกอย่างเด่นชัดที่สุด

2.2.4 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองสมัยกรุงรัตนโกสินทร์หลัง 2475

การเมืองการปกครองสมัยรัตนโกสินทร์หลัง 2475 ที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประชาธิปไตยแต่ปัญหาอุปสรรคที่ปรากฏให้ที่สะท้อนภาพที่เกิดขึ้น เช่น การขาดความสำนึกทางการเมือง การเกรงกลัวต่ออำนาจ การฟังผู้ปกครองโดยไม่คัดค้านท้าทาย เป็นต้น สภาพก่อนการเปลี่ยนแปลงมีวัฒนธรรมการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช แต่เพราะความไม่พร้อมของประเทศที่จะเป็นประชาธิปไตย อีกทั้งอิทธิพลของตะวันตกที่แพร่ความคิดระบบการเมืองเข้ามาจึงมีความพยายามในการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครอง เมื่อนำตัวชี้วัดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองประกอบด้วยวัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายทางการเมือง มีรายละเอียดดังนี้

วัฒนธรรมทางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมือง มีการความคิดในการใช้ลัทธิชาตินิยมหรืออุดมการณ์ชาตินิยมเป็นเครื่องมือในการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศ เน้นถึงความรักชาติจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และยึดมั่นในคำสั่งสอนของศาสนา การให้ข้อคิดกับข้าราชการมนุษย์มาร่วมอยู่เป็นสังคมแล้วเลือกพระมหากษัตริย์มาเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง จากจุดนั้นพระราชอำนาจจึงสมบูรณาญาสิทธิ์และท้าทายไม่ได้ การสืบราชสมบัติเป็นไปภายในพระราชวงศ์เดียวกันเพื่อเสถียรภาพรัฐเปรียบเสมือนร่างกายซึ่งทุก ๆ ส่วนมีบทบาทเฉพาะ พระมหากษัตริย์คือสมอง อวัยวะส่วนอื่น ๆ ไม่ควรตั้งคำถามเมื่อสมองสั่งงานลงมา หน้าที่คือ ต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตาม สอดคล้องกับข้อความที่ว่า “ชาติบ้านเมืองเปรียบเหมือนเรือ พระราชาธิบดีคือนายเรือ ประชาชนคือผู้ที่ไปด้วยกันในเรือลำนั้น เราอยู่ในเรือลำเดียวกัน เพราะฉะนั้น หน้าที่ต้องช่วยกันพาย ถ้าแม้ไม่พายถึงแม้ว่าไม่เอาตีนราน้ำ เป็นแต่นั่งอยู่เฉย ๆ ก็หนักเรือเปล่า ๆ ถ้าจะพายก็จับพายขึ้นและอย่าเถียงนายท้าย” (คริส เบเคอร์ และผาสุก พงษ์ไพรจิตร, 2564, หน้า 144) วัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นซอฟต์พาวเวอร์เพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเมืองด้วยการให้ข้อคิดและการปลุกใจให้รักชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ ให้ออกแบบธง 3 สี ใช้สัญลักษณ์ สีขาวคือพระพุทธศาสนา สีน้ำเงินคือ พระมหากษัตริย์ และสีแดงคือเลือดของคนไทยที่พร้อมจะสละเพื่อปกป้องชาติ

ค่านิยมทางการเมือง

ค่านิยมทางการเมือง โดยให้มีการสื่อสารด้วยวรรณกรรมต่าง ๆ เช่น ผลงานของกุหลาบสายประดิษฐ์ (ศรีบูรพา) เทียนวรรณ เป็นต้น ได้นำเสนอเนื้อหาเรื่องราวของผู้คนที่กำหนดชีวิตตนเองได้ และเรื่องความทุจริตและความอยุติธรรมของสังคมภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งสร้างให้มีพื้นที่สาธารณะเกิดขึ้นในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านสื่อตีพิมพ์มากมาย ความมีพระทัยที่กว้างขวางในการเปิดให้มีการนำเสนอแนวทางการเมืองการปกครองสมัยใหม่ ถือเป็นความงดงามของผู้ปกครองหรือพระมหากษัตริย์ โดยให้เหตุผลไว้ ดังนี้

1) วาทกรรมเรื่องความเจริญและความศิวิไลซ์ มีคำนิยามว่า ความเจริญ คือสภาวะที่มีเครื่องบำรุงความงามและความสุขของมนุษย์มาก ความเจริญทั้งหลายแหล่จะมีขึ้นได้ด้วยความพากเพียรของมนุษย์ สำหรับศิวิไลซ์ ได้ให้นิยามเสียใหม่ว่า คนที่ประพฤติตนเป็นคนดี มีความสุภาพราบเรียบ และมีความตั้งใจที่จะทำประโยชน์ให้บ้านเมืองของตนเจริญขึ้นอยู่เสมอ และมีการตั้งคำถามว่า หากความเจริญระดับชาติดังกล่าวคือเป้าหมายรัฐชาติแล้วไซร้ เหตุไฉนสยามจึงยากจนเมื่อเปรียบเทียบกับยุโรป และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเอเชียอื่น ๆ เช่น ญี่ปุ่น เป็นต้น มีคนบางกลุ่มเท่านั้นที่มีอภิสิทธิ์ชนทำนาบนหลังคนสร้างวาทกรรมหลอกหลวงเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของคนกลุ่มน้อย

2) สมบูรณาญาสิทธิราชย์ทำให้เกิดการทุจริตและความไร้ประสิทธิภาพเฟื่องฟู มีการเขียนภาพการ์ตูนลงในหนังสือพิมพ์ แสดงให้เห็นขุนนางและข้าราชการยัดเงินเข้ากระเป๋ากางเกงตนเองหรือไม่ก็วิ่งหนีไปกับถุงเงินที่โกงมาได้ แสดงเป็นภาพว่า กรุงเทพฯ เป็นปลิงตัวใหญ่ซึ่งคอยดูดเอาเลือดจากมณฑลแลจังหวัดต่าง ๆ ปล่อยให้เป็นป่าเป็นเถื่อนไปก่อน

3) สมบูรณาญาสิทธิราชย์ส่งเสริมนักลงทุนต่างชาติมากกว่าผลประโยชน์ชาติ ราชสำนักประทับใจกับอะไร ๆ ของฝรั่ง เป็นตัวนำการบริโภคสินค้านอกอย่างมากมายจนเป็นแฟชั่น ส่งผลเสียกับเศรษฐกิจ

จากเหตุผลอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมทางการเมืองที่ผู้ปกครอง เปิดพื้นที่ให้เกิดความคิดบนฐานความเป็นไทยภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นประชาธิปไตยที่ไม่เป็นความรุนแรงแต่ให้เหตุและผลทำไมต้องเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตยนั่นเอง

นโยบายการทางการเมือง

นโยบายทางการเมืองที่เปิดพื้นที่ให้กลุ่มคนที่เรียกว่า คณะราษฎร ซึ่งเป็นตัวแทนประชาชนในการเรียกร้องประกอบไปด้วยนายปรีดี พนมยงค์ เป็นมันสมองหรือผู้นำกลุ่มโดยมองเห็นความสำคัญของการกำหนดให้พระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ การได้แนวคิดหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่ว่า รัฐเป็นเครื่องมือที่ทรงอำนาจในการนำสังคมสู่ความเติบโตทางเศรษฐกิจและความเสมอภาคมากขึ้น จากสภาพการณ์ทางการเมืองที่เข้าสู่การเปลี่ยนแปลงที่ทำแบบประณีประนอมกับชนชั้นสูงไม่ให้เกิดความรุนแรงที่เรียกว่า Hard Power แต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านการปกครอง คณะราษฎรได้ตั้งเป้าหมายของการจะเปลี่ยนแปลงการปกครองคือ ประการที่หนึ่ง เปลี่ยนพระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ในระบอบรัฐธรรมนูญ ประการที่สอง ใช้อำนาจรัฐดำเนินนโยบายเพื่อความเจริญด้ายเศรษฐกิจและด้านสังคม คือ รักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย รักษาความปลอดภัยของประเทศ บำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ ให้ราษฎรได้มีสิทธิเสมอภาคกัน ให้ราษฎรได้มีเสรีภาพและให้การศึกษาอย่างเต็มที่ สิ่งที่สามารถเห็นชัดจากซอฟต์พาวเวอร์คือการที่พระปกเกล้าฯ ทรงปฏิเสธการกระทำใด ๆ อันจะนำไปสู่ความรุนแรงมีการสูญเสียเลือดเนื้อ และทรงตัดสินพระทัยที่จะร่วมมือกับคณะราษฎร การสร้างสถานการณ์ของฝ่ายนิยมเจ้าเพื่อต้องการอำนาจของพระมหากษัตริย์คืนรวมไปถึงกลุ่มคณะราษฎรเองก็มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์จนทำให้เกิดการรัฐประหารอยู่เนื่อง มีการใส่ร้ายด้วยการเป็นคอมมิวนิสต์

2) ด้านทางกฎหมาย มีรัฐธรรมนูญภายใต้สถานการณ์ที่ “อำนาจเก่ายังไม่หายไป อำนาจใหม่ยังไม่ตั้งมั่น” ทำให้กระบวนการจัดทำรัฐธรรมนูญ เป็นการต่อรองต่อสู้ และการช่วงชิงความหมายระหว่างฝ่ายต่าง ๆ คณะราษฎรเป็นกลุ่มที่มีอำนาจนำเหนือกว่ากลุ่มการเมืองอื่นในห้วงเวลานั้น ธรรมนูญการปกครองฯ 2475 ถือกำเนิดภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การจัดทำจึงอยู่ภายใต้อุดมการณ์ของคณะราษฎรเป็นสำคัญ แต่เมื่อทูลเกล้าฯ ให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ได้มีการเพิ่มเติมคำว่า ‘ชั่วคราว’ เพื่อเปิดทางให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ ขณะที่รัฐธรรมนูญ 2475 เป็นจังหวะแห่งการ ‘รอมชอม’ ระหว่างคณะราษฎรและฝ่ายกษัตริย์นิยม ซึ่งพิจารณาได้จากบุคคลที่มีส่วนในการจัดทำรัฐธรรมนูญและกระบวนการในการจัดทำ รวมทั้งได้มีร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ “เป็นที่พอพระราชหฤทัยมาก หากพิจารณาถึงบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมีหลักการพื้นฐานร่วมกันที่ดำรงอยู่ในรัฐธรรมนูญเหล่านี้ได้ โดยมีนโยบายทางการเมืองที่ยึดหลักรัฐธรรมนูญเป็น

สำคัญ อำนาจสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตยเป็นของราษฎร ถือเป็นหัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ประชาธิปไตยโดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด ประชาชนคือที่มาของความชอบธรรมพื้นฐานทางการเมือง

หลักจารีตนิยม การดำรงอยู่และอำนาจหน้าที่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ก็จะเป็นไปตามบทบัญญัติที่ได้กำหนดไว้ พระมหากษัตริย์จะดำรงอยู่ในสถานะ ‘เหนือการเมือง’ พระองค์จะไม่มีบทบาทในทางการเมือง การใช้อำนาจใดๆ ของพระมหากษัตริย์จะต้องมีบุคคลลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ หรืออีกนัยหนึ่งเป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อการกระทำดังกล่าว สถานะดังกล่าวจึงสอดคล้องกับบทบาทของพระมหากษัตริย์ในระบบรัฐสภาซึ่งวางหลักการว่า King can do no wrong หรือ “พระมหากษัตริย์ไม่อาจกระทำผิด” ในระยะเริ่มต้นของระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้รวมถึงการห้ามมิให้พระบรมวงศานุวงศ์เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในทางการเมือง ก่อนที่จะเปิดกว้างให้สามารถเข้ามามีบทบาทได้ในรัฐธรรมนูญ 2489 ประวัติศาสตร์กฎหมายแนวกษัตริย์นิยมได้ถูกเผยแพร่อย่างมากนับจากทศวรรษ 2490 และกลายเป็นแนวความคิดสำคัญประการหนึ่งในแวดวงทางด้านความรู้ของนิติศาสตร์ในสังคมไทย

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่มีเอกลักษณ์ของประเทศที่จะทำให้เห็นวัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายทางการเมืองแบบใหม่ที่มีรัฐธรรมนูญผสมผสานกับหลักจารีตนิยมหรือกษัตริย์นิยมได้วางรากฐานทางความคิดที่สำคัญ ดังนี้

ประการแรก ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไม่มีความสำคัญมากเท่ากับการได้ผู้ปกครองที่ดี ซึ่งสังคมไทยมีความแตกต่างจากสังคมตะวันตกเพราะมีกษัตริย์ที่ดีมานับตั้งแต่อดีตในสมัยสุโขทัยและสืบเนื่องต่อมาในภายหลัง

ประการที่สอง ในกรณีที่เห็นว่ารัฐธรรมนูญมีความสำคัญ สังคมไทยก็มีรัฐธรรมนูญมาในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกับการเกิดขึ้นของ Magna Carta โดยปฐมรัฐธรรมนูญของไทยคือศิลาจารึก ซึ่งกำเนิดขึ้นโดยพ่อขุนรามคำแหง ในสมัยสุโขทัย ศิลาจารึกมีสถานะเป็น ‘สัญญาประชาคม’ มีผลใช้บังคับให้พระมหากษัตริย์ต้องปฏิบัติตามปฐมรัฐธรรมนูญของไทยจึงควรนับที่ศิลาจารึกมิใช่ธรรมนูญการปกครองฯ 2475

ประการที่สาม แม้สังคมไทยจะอยู่ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่พระมหากษัตริย์ทรงปกครองไพร่ฟ้าประชาราษฎรด้วยความเอ็นดูด้วยความต้องการให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข มีบทบัญญัติของกฎหมายที่จำกัดการใช้อำนาจของพระมหากษัตริย์ไม่ให้เป็นไปโดยมิชอบหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้คน คุณวิเศษของผู้ปกครองจึงมีความสำคัญอย่างมาก (มากกว่าสิทธิเสรีภาพของประชาชน) ต่อการจรรโลงความร่มเย็นเป็นให้เกิดขึ้น แน่นอนว่าคุณลักษณะอันพิเศษเช่นนี้ปรากฏอยู่ก็เฉพาะแต่ในสถาบันพระมหากษัตริย์มิใช่ในหมู่นักการเมือง

3) ด้านทางเศรษฐกิจ สังคม แม้ในตอนเริ่มต้นมีการเสนอเค้าโครงเศรษฐกิจของปรีดี พนมยงค์ ฝ่ายอนุรักษ์นิยมกล่าวหาเป็นแนวคิดที่เป็นคอมมิวนิสต์ แท้จริงไม่ได้เป็นแนวคิดแบบที่ฝ่ายไม่เห็น

ด้วยอ้างแต่อย่างใด แต่เป็นเศรษฐกิจที่ “เดินแบบโซเชียลลิสม์ ผสมลิเบรัล” จะเป็นลูกผสมในระยะยาวจะกลายเป็นโซเชียลลิสม์เต็มตัวหรือทุนนิยมโดยรัฐมากกว่า เพราะประชาชนไร้เสรีภาพทางเศรษฐกิจตั้งแต่ต้น ระบบเศรษฐกิจปราศจากการแข่งขันที่แท้จริงและเปิดโอกาสให้มีการคอร์รัปชั่น การประกอบกิจการของเอกชนจะทำได้ ก็ต่อเมื่อรัฐเห็นชอบเท่านั้น เค้าโครงการฯ ประเมินความสามารถและแรงจูงใจทางศีลธรรมของรัฐ ในการประกอบเศรษฐกิจสูงเกินไป และในทางกลับกันก็ประเมินความสามารถและแรงจูงใจ ทางเศรษฐกิจของเอกชนต่ำเกินไป ดังนั้น รัฐเข้าไปมีบทบาทมากขึ้นในการวางนโยบายและพัฒนาระบบการค้าและการลงทุน ในภาคเกษตรกรรม บริการ และอุตสาหกรรม มีการวางโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ขึ้นมารองรับระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ เข้าไปจัดหางานและส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ การเข้าไปมีบทบาทของรัฐมากขึ้นในทางเศรษฐกิจนี้มีทั้งด้านบวกและลบ แต่ประเด็นตรงนี้คือ หลัง 2475 มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล เปิดพื้นที่จนเกิดการเฟื่องฟูของหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วัฒนธรรมการพิมพ์ ละคร เกิดการถกเถียงทางอุดมการณ์อันหลากหลายเข้มข้นทั้งที่สนับสนุนและต่อต้านรัฐ มีทั้งแนวคิดประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญ อนุรักษนิยม รอยัลลิสต์ สังคมนิยม รวมถึงชาตินิยมแบบต่างๆ แพร่หลายและต่อสู้กัน เกิดพื้นที่ทางปัญญาและวัฒนธรรมใหม่ๆ มากมาย จนสร้างแรงกระเพื่อมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดโครงสร้างการเมืองใหม่ รูปแบบทางเศรษฐกิจใหม่ และจิตสำนึกแบบใหม่ในหมู่ประชาชน

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่มีตัวชี้วัดทั้งวัฒนธรรมการเมือง ค่านิยมทางการเมืองและนโยบายทางการเมือง ที่ผสมผสานกันทั้งรัฐธรรมนูญนิยมและจารีตนิยม จนเป็นยุคเปลี่ยนแปลงการปกครองตั้งปี 2475 เป็นการต่อสู้ด้านอุดมการณ์ทางการเมืองซึ่งได้รับอิทธิพลจากโลกตะวันตกทำให้ต้องมีการนำฮาร์ดพาวเวอร์ (Hard Power) มาต่อสู้ร่วมด้วยเพื่อใช้บังคับพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ เช่น การทำสัญลักษณ์ครุฑหรือการใช้อำนาจทางทหารฮาร์ดพาวเวอร์ (Hard Power) เป็นต้น ออกมาต่อสู้เพื่อคงอุดมการณ์แบบเดิม มีเหตุการณ์ทางการเมืองจากยุคเปลี่ยนผ่านจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พบปรากฏการณ์เปลี่ยนผ่านอำนาจ คืออยู่ในรูปแบบของชนชั้นนำมาโดยตลอด นายกรัฐมนตรีมาจากชนชั้นนำแทบทั้งสิ้นและวิวัฒนาการทางการเมืองได้มีการให้คนรุ่นใหม่ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ เมื่อมีองค์ความรู้เพิ่มมากขึ้น จึงนำไปสู่เหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตย เพื่อให้มาซึ่งผลประโยชน์โดยตรงของประชาชน แต่ละกลุ่มแต่ละฝ่ายเป็นสำคัญ สภาพการเมืองจึงเกิดกลุ่มผลประโยชน์มากยิ่งขึ้นแม้มีการเลือกตั้งมาหลายครั้งแต่ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองนำไปสู่รัฐประหารอยู่บ่อยครั้ง จนปัจจุบันการเมืองได้แยกกลุ่มของคนในสังคม

2.2.5 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในปัจจุบัน

สภาพการเมืองของไทยที่เน้นความเป็นไทยโดยพระมหากษัตริย์และพุทธศาสนาเป็นหัวใจและวัฒนธรรมไทยในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ภาษาไทย ศิลปะไทย มารยาทไทย และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ส่งเสริมให้เกิดความยึดมั่นในสถาบันกษัตริย์และพระพุทธศาสนาสร้างความสัมพันธ์

ทางสังคมยึดเหนี่ยวจิตใจ แต่เพราะกระแสโลกทำให้ต้องปรับเปลี่ยนไปตามการเมืองเศรษฐกิจและสังคม เช่น Thailand 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นต้น เมื่อนำตัวชี้วัดของซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองทางด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยมทางการเมืองและนโยบายทางการเมือง มีรายละเอียด ดังนี้

วัฒนธรรมทางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมืองในช่วงเปลี่ยนผ่านทางการเมืองยังคงมีความคิด ความเชื่ออุดมการณ์ที่ผสานเข้ากับแนวคิดทางการเมืองแบบใหม่ที่มีอิทธิพลจากตะวันตก ทำให้ผู้ปกครองหรือสถาบันพระมหากษัตริย์มอบอำนาจให้กับคนรุ่นใหม่เข้ามาบริหารที่ตั้งอยู่บนความเป็นไทยไม่ทิ้งของเดิมแต่เพิ่มความเป็นสากล แต่ก็มีเหตุการณ์นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยมีการปฏิวัติ 1 ครั้ง การรัฐประหาร 11 ครั้ง และกบฏ 11 ครั้ง ในการปฏิวัติรัฐประหารได้ล้มล้างรัฐธรรมนูญ 8 ครั้ง โดยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่เคยใช้อยู่ 2 ครั้ง โดยเฉลี่ยแล้ว มีการพยายามทำการปฏิวัติรัฐประหารในทุก 3 ปี และเกิดการปฏิวัติรัฐประหารในทุก 5 ปี และช่วงที่ว่างเว้นการปฏิวัติรัฐประหารที่ยาวนานที่สุด คือ ช่วงหลังเหตุการณ์พฤษภา 2535 จนถึง 19 กันยายน 2549 นอกจากนั้น ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่ใช้รัฐธรรมนูญมากที่สุด โดยเฉลี่ยแล้วประเทศไทยใช้รัฐธรรมนูญ 4 ปี ต่อ 1 ฉบับ เหตุการณ์ทางการเมืองของไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการรัฐประหารจัดทำรัฐธรรมนูญใหม่เสร็จแล้วเกิดปัญหาทางการเมือง ทหารเข้ามายึดอำนาจสร้างกติกาใหม่ล้วนเป็นฮาร์ดพาวเวอร์ (Hard Power) แม้จะมีการเลือกตั้งก็ตาม มีการรัฐประหารแล้วถึงสามครั้งตั้งแต่เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2534 และมีการเลือกตั้งทั่วไปมีการเสนอผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งด้วยวาทกรรมที่ว่า “ขอเสียสัตย์เพื่อชาติ” นำไปสู่ความไม่พอใจและการชุมนุมประท้วงครั้งใหญ่โดยนิสิตนักศึกษาและประชาชนทั่วไปนำไปสู่การสูญเสียชีวิตกว่า 40 คนและสูญเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้บทบาทและภาพลักษณ์ของกองทัพลดลงอย่างมากในสังคมไทย สิ่งที่ตามหลังเหตุการณ์คือ การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน การกลับมาให้ความสำคัญกับระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาและเลือกตั้งอีกครั้งพร้อมกับความหวังในการเปลี่ยนแปลงการเมืองไทยสู่ระบอบประชาธิปไตยที่มั่นคงขึ้น และการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปทางการเมืองและการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พ.ศ. 2540 แล้วเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2544 การจัดตั้งรัฐบาลของทักษิณ ชินวัตร และความขัดแย้งทางการเมืองจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยจนกระทั่งนำไปสู่การรัฐประหารปี 2549 รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยน (Transition) ทางการเมืองที่สำคัญนำไปสู่การปฏิรูปทางการเมืองจากการผลักดันของกลุ่มชนชั้นกลางในช่วงก่อนการเกิดของรัฐธรรมนูญก่อนหน้า เป็นยุคแห่งการสร้างความมั่นคงของระบบประชาธิปไตย วัฒนธรรมทางการเมืองที่มีแนวความคิด ความเชื่ออุดมการณ์ทางการเมืองบนพื้นการเปลี่ยนแปลงแบบความเป็นไทยไม่รุนแรง เป็นการปรับตัวของสถาบันที่ต้องการให้เกิดความทันสมัยและพัฒนาแบบสากลบนบริบทของตนเองจึงเป็นตัวชี้วัดที่เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองด้ายวัฒนธรรมทางการเมืองนั่นเอง

ค่านิยมทางการเมือง

ค่านิยมทางการเมืองจะต้องสร้างความปรองดองสามัคคี ด้วยการสื่อสารการที่เพื่อลดระดับความขัดแย้ง สื่อต้องรายงานสิ่งที่จะก่อให้เกิดความปรองดองมากกว่าความเห็นเป็นความขัดแย้ง ความแปลกแยก การแบ่งแยก และแตกแยก ซึ่งสะท้อนถึงการเสียดสีหรือการพูดเพ้อเจ้อ ค่านิยมทางการเมืองจะต้องเป็นความจริง ความเป็นกลาง ความสามัคคีและความรัก เป็นมุดหมายที่สำคัญซึ่งปรากฏจากบทบาทของชนชั้นกลางและภาคประชาชนได้ทำให้ประชาธิปไตยที่ถูกเสนอโดยปัญญาชนและนักวิชาการนั้น มีความชอบธรรมและส่งเสริมบทบาทของปัญญาชนและนักวิชาการเอง รวมทั้งบทบาทขององค์กรเอกชน (NGOs) นอกจากนั้นยังนำไปสู่การกำหนดกติกาทางการเมืองใหม่และเกิดขึ้นของการเมืองภาคประชาชน อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพทางการเมืองระหว่างพลังอำนาจในระบบของนักการเมืองกับพลังนอกระบบรัฐสภาและสถาบันทางการเมือง ในระบบรัฐสภาโดยเฉพาะองค์กรอิสระคือการเมืองภาคประชาชน (People's Politics) รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ยังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางอำนาจในระบบการเมืองไทย คือ การปฏิวัติรัฐธรรมนูญและการควบคุมตรวจสอบนักการเมืองแบบที่ไม่เคยมีมาก่อน ตลอดการส่งเสริมการเคลื่อนไหวและการมาส่วนร่วมของภาคประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ผลที่เกิดขึ้นคือ การปะทะของความคิดและอำนาจระหว่างนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งในระบบรัฐสภาจนถึงยุคเผด็จการรัฐสภากับการเคลื่อนไหวของการเมืองภาคประชาชน (ธัญณ์ณภัทร์ เจริญพานิช, 2565, หน้า 1-4) ค่านิยมทางการเมืองจึงเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่ผ่านมา แม้จะมีความขัดแย้งแต่ก็สามารถแก้ไขปัญหารวมกัน โดยมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นจุดศูนย์กลางที่เข้ามาแก้ไขปัญหา ยกตัวอย่างเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ รัชกาลที่ 9 ทรงให้สติผู้นำในยุคนั้นได้ตระหนักถึงความรักความสามัคคี และแก้ไขวิกฤตทางการเมืองได้อย่างสงบไม่เสียเลือดเนื้อรุนแรง ทำให้เกิดความสงบและเริ่มตั้งกติกาทางการเมืองให้เป็นของประชาชนมากยิ่งขึ้น ค่านิยมทางการเมือง จึงควรปลูกฝังสิ่งที่เป็นของไทยภายใต้สิทธิเสรีภาพที่ไม่เบียดเบียนกัน แต่เคารพสิทธิของกันและกันย่อมพาประเทศชาติอยู่รอด ค่านิยมทางการเมืองจึงเป็นตัวชี้วัดของซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัดที่สุด

นโยบายทางการเมือง

นโยบายทางการเมืองโดยเป็นการเมืองภาคประชาชนหรือประชาธิปไตยภาคประชาชนเป็นการเมืองใหม่ภายในประเทศที่ต้องพัฒนาให้สอดรับกับต่างประเทศตั้งแนวคิดที่เป็นไทยแลนด์ 4.0 และยุทธศาสตร์ 20 ปี ได้สะท้อนนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมพลังประชารัฐวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว ตามวิสัยทัศน์ของรัฐบาลเป็นรูปแบบที่ปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูปการวิจัยและการพัฒนา รวมทั้งการปฏิรูปทางการศึกษาไปพร้อม ๆ กัน เป็นนโยบายพัฒนาให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการสร้างนวัตกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง พึ่งพาตนเองด้วยเทคโนโลยีใหม่ ด้วยการพัฒนาคนไปพร้อมกันด้านการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เรียนรู้เพื่อส่วนรวม และเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติเป็นนโยบายที่เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่มาจากนโยบาย

ของรัฐโดยเชื่อว่า ถ้าเศรษฐกิจดี ประชาชนอยู่ดีกินดี ทุกอย่างรวมถึงการเมืองก็จะดีไปด้วย ส่วนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นนโยบายทางการเมืองที่ต้องการพัฒนาให้ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมียุทธศาสตร์อยู่ 6 ด้าน คือ ด้านความปลอดภัย ด้านความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมทางสังคม ด้านการสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และด้านการปรับความสมดุลและการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มาจากรัฐธรรมนูญ2560 หมวด 6 นโยบายแห่งรรัฐ มาตรา 65 รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย นั้นก็คือ ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป้าหมายเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ รัฐธรรมนูญยังส่งเสริมให้การเมืองภาคประชาชน ทำให้ประชาชนโดยเฉพาะชนชั้นกลางเข้ามาบทบาททางการเมืองมากยิ่งขึ้น ตัวชี้วัดนโยบายทางการเมืองเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่สำคัญเป็นฐานที่ชัดเจนและมีเจตนารมณ์เพื่อแก้ปัญหาทางการเมืองไทยทั้งระบบ 3 ประการ

ประการแรก คือ การเปลี่ยน “การเมืองของนักการเมือง” ให้เป็น “การเมืองของพลเมือง” โดยการเพิ่มสิทธิ เสรีภาพใหม่ ๆ และความเสมอภาคให้กับประชาชน การทำให้สิทธิเสรีภาพเป็นจริงในทางปฏิบัติและการเพิ่มหน้าที่ของรัฐและการขยายการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้รัฐมีหน้าที่ต่าง ๆ มากขึ้นเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองระดับชาติ และกำหนดให้การปกครองท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นเกิดขึ้นได้จริง

ประการที่สอง คือ การทำให้ระบบการเมืองและระบบราชการมีความสุจริตและชอบธรรมในการใช้อำนาจ และการเพิ่มอำนาจพลเมืองในการควบคุมการใช้อำนาจในทุกระดับทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งที่จะทำให้ระบบการเมืองและระบบราชการมีความสุจริตเพิ่มมากขึ้น มีลักษณะเป็น GOOD GOVERNANCE

ประการที่สาม คือ การทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพ นายกรัฐมนตรีมีภาวะความเป็นผู้นำและรัฐสภา มีประสิทธิภาพ ผลพวงของเหตุการณ์พฤษภาทมิฬและการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2540 ได้สร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ที่แตกต่างกันที่นำไปสู่ความขัดแย้งและที่นำไปสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ดังนี้

1. วัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยสากล ที่ยึดหลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกและความคิดเห็นที่แตกต่าง เชื่อมั่นในกระบวนการตามครรลองประชาธิปไตย การใช้อำนาจผ่านระบบรัฐสภา ผู้บริหารที่ต้องมาจากการเลือกตั้งและหลักกฎหมายยอมไม่ได้ที่จะมีการละเมิดอำนาจอธิปไตยของประชาชน ไม่ยอมให้อำนาจใด ๆ อยู่ เหนืออำนาจของประชาชน

2. วัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยภาคประชาชน มีแนวคิดที่ไม่เชื่อในระบบการเลือกตั้งและรัฐสภามากเท่ากับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การพึ่งตนเองของท้องถิ่นเชื่อมั่นว่า ระบบรัฐสภา ใน

กรอบของรัฐธรรมนูญที่ผ่านมาไม่ได้ให้หลักประกันด้านสิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ดังนั้น กระบวนการทางการเมืองในลักษณะองค์กรประชาชน (NGOs) และการชุมนุม เรียกร้องบนท้องถนนจึงกลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองในช่วงเกือบทศวรรษที่ผ่านมา

3. วัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยทุนนิยมเสรีให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง ระบบรัฐสภา และกฎหมายซึ่งไม่ได้มีหลักการของประชาธิปไตยโดยแท้จริง แต่อาศัยกลไกแบบประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่การสร้างฐานอำนาจทางการเมือง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทุนนิยมกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจไปสู่ชนบทเพียงเพื่อสร้างฐานเสียงและสร้างกลไกเพื่อครอบงำทางการเมืองและธุรกิจในระดับชาติทำให้เกิดการละเมิดสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนได้โดยถูกต้องตามกฎหมายแต่ไม่ชอบธรรม

4. วัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในช่วง 3 – 5 ปี ก่อน การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ได้เกิดความขัดแย้งภายในประเทศ นำไปสู่การต่อสู้ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์หลายกลุ่มด้วยกัน ซึ่งแต่ละกลุ่มได้กล่าวพาดพิงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อให้ประชาชนเห็นด้วยและต่อต้านฝ่ายตรงกันข้ามหรือเพื่อทำลายคู่ต่อสู้ และการขอพึ่งพระบารมี โดยการถวายฎีกาขอนายกรัฐมนตรีพระราชทาน เพื่อยุติปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศ

5. วัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยรัฐธรรมนูญนิยม รัฐธรรมนูญ 2540 ได้ให้การรับรอง สิทธิเสรีภาพของประชาชน มีกลไกการตรวจสอบและการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกมิติและเป็นรัฐธรรมนูญที่มีเจตนารมณ์ที่จะสร้างเสถียรภาพให้แก่รัฐบาลที่ทำให้มีรัฐบาลที่บริหารประเทศได้ ครบวาระเป็นครั้งแรกและได้จัดตั้งรัฐบาลจากพรรคการเมืองพรรคเดียวครั้งแรกในประเทศไทยด้วย เหล่านี้เป็นความภาคภูมิใจของปวงชนชาวไทยจำนวนไม่น้อย เมื่อใดที่จะตัดสินใจการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะยึดถือกติกาตามรัฐธรรมนูญเป็นหลัก แม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้จะมีข้อบกพร่องบางประการ แต่เป็นที่ยอมรับกันว่า 9 ปีที่ผ่านมานั้น ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ปฏิเสธว่า รัฐธรรมนูญ 2540 มีคุณประโยชน์ต่อประเทศไทยอย่างยิ่ง

6. วัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยอำนาจนิยม เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยอมให้มีการเว้นวรรคของประชาธิปไตยได้ชั่วครั้งชั่วคราวในยามวิกฤติ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญกว่าสิทธิและเสรีภาพของประชาชน คือ ความสามัคคี เนื่องจากเห็นว่า การแทรกแซงเพื่อขจัดปัญหาความขัดแย้งในระบอบประชาธิปไตยเป็นช่วง ๆ ดังนั้น จึงยอมรับอำนาจนอกรัฐธรรมนูญ วัฒนธรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันดังกล่าวนั้น ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าจะเป็นผลพวงจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 และการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2540 ทั้งนี้ หากพิจารณาจากเจตนารมณ์ของบริบทของรัฐธรรมนูญ 2540 เป็นผลพวงจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2540 นั้น เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะการเปลี่ยน “การเมืองของนักการเมือง” ให้เป็น “การเมืองของพลเมือง” และการทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพ นายกรัฐมนตรีมีภาวะความเป็นผู้นำและรัฐสภา มีประสิทธิภาพ ในการยกร่างรัฐธรรมนูญ 2540 ให้ความสำคัญกับรูปแบบการสร้างฝ่ายบริหารให้เข้มแข็ง มีเสถียรภาพในการบริหารประเทศ ประเทศไทยมีการปฏิวัติรัฐประหารเป็นประจำการบริหารประเทศภายใต้รัฐบาลผสม

ที่อ่อนแอ ผู้บริหารมักจะบริหารประเทศได้ไม่นาน ก็ต้องเปลี่ยนแปลง ทำให้การบริหารประเทศขาดการต่อเนื่อง เป็นผลให้ประเทศไทยพัฒนาไปอย่างล่าช้า รัฐธรรมนูญ 2540 ประสบผลสำเร็จในการสร้างรัฐบาลที่เข้มแข็งได้โดยเร็ว ก่อให้การบริหารประเทศกระทำได้โดยคล่องตัว มีความต่อเนื่องและรวดเร็วในทางตรงกันข้ามการมีรัฐบาลที่เข้มแข็งเกินไป จนสามารถแทรกแซงอำนาจนิติบัญญัติไม่ว่าจะเป็นสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ทำให้ฝ่ายนิติบัญญัติอ่อนแอ และแทรกแซงองค์กรอิสระที่มีอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทำให้ผู้นำ มีเสถียรภาพสูงสุด สามารถดำเนินการใด ๆ ได้โดยขาดการถ่วงดุลอำนาจ และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง สิ่งที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและองค์กรอิสระที่มีอำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ที่ควรจะมีการทบทวนในการยกร่างรัฐธรรมนูญใหม่ แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารที่สำคัญ ๆ มี 3 รูปแบบ ได้แก่

(1) การมีฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารที่เข้มแข็งเท่ากัน ก็จะเกิดการแยกอำนาจที่เข้มแข็ง แต่ถ้าต่างฝ่ายต่างแข็ง ก็ทำงานกันไม่ได้

(2) การมีฝ่ายบริหารที่อ่อนแอ แต่มีฝ่ายนิติบัญญัติที่แข็งแรง รัฐบาลก็จะค่อนข้างปวกเปียก

(3) ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติอ่อนแอด้วยกันทั้งคู่ ก็อาจจะมีบุคคลที่ 3 มาเกี่ยวข้อง เช่น กรณีของประเทศไทย ที่บ่อยครั้งก็มีทหารเข้ามาเกี่ยวข้อง

ดังนั้น สภาพการของรัฐธรรมนูญ 2540 ที่ให้ฝ่ายนิติบัญญัติควบคุมฝ่ายบริหารเพียงลำพังก็จะไม่สามารถหลุดพ้นวัฏจักรการเมืองแบบเดิม ๆ ที่มีการปฏิวัติรัฐประหารและล้มล้างรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญ 2540 จึงบัญญัติให้มีองค์กรอิสระที่มีหน้าที่ในการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็นต้น ซึ่งคาดหวังว่า กลไกเหล่านั้นจะมีส่วนในการสร้าง “ดุลยภาพและความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร” และสร้างกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่มีประสิทธิภาพ แต่ภายหลังจากการใช้รัฐธรรมนูญ 2540 สิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศไทย องค์กรอิสระเหล่านี้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ตามที่กฎหมายกำหนดได้ด้วยดี ประกอบกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การเข้าชื่อเสนอกฎหมายและการเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ สามารถกระทำได้จริง เหล่านี้ ล้วนแต่เป็นประเด็นสำคัญมาก ๆ ไม่ใช่เฉพาะประเด็นการสร้างฝ่ายนิติบัญญัติให้เข้มแข็งเท่านั้น แต่สิ่งที่สำคัญกว่านั้น คือ การสร้างกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ที่มีประสิทธิภาพและการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในมิติต่าง ๆ ให้มีผลในทางปฏิบัติได้จริง ดังนั้น ซ๊อฟต์พาวเวอร์การเมืองการปกครองสามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจึงไม่ใช่ปัญหา แต่ปัญหาอยู่ที่การนำรัฐธรรมนูญไปใช้และปัญหาสำคัญไม่ใช่ปัญหาเกี่ยวกับดุลยภาพและความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร รวมทั้งฝ่ายตุลาการ เพื่อให้เกิดภาวะ check and balance หรือการเพิ่มสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยนำหลักประชาธิปไตยทางตรงมาใช้ให้มากขึ้น

ได้จริง ย่อมจะส่งผลต่อการใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมได้ และกฎหมายย่อมจะอำนวยยุติธรรม ให้กับประชาชนได้

นโยบายทางการเมืองด้านกฎหมาย รัฐธรรมนูญไม่เพียงก่อตั้งระบอบการเมืองและองค์กรทางการเมืองแต่ยังก่อตั้งระบบกฎหมายขึ้นใหม่ทั้งระบบ โดยให้องค์กรได้ทำหน้าที่ออกกฎหมายประเภทต่าง ๆ เช่น ให้รัฐประมุขและสภาของรัฐร่วมกันตราพระราชบัญญัติขึ้นเพื่อบังคับคนในสังคม เป็นต้น และพระราชบัญญัติมอบอำนาจให้คณะรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงมากำหนดตามพระราชบัญญัติได้ ยังกำหนดให้องค์กรที่ใช้กฎหมายให้เกิดผลขึ้น อันแก่ฝ่ายบริหารและหน่วยงาน ในสังกัด รวมถึงกำหนดองค์กรที่ตัดสินข้อพิพาทที่เกิดขึ้นตามกฎหมายได้อีก การมีกฎหมายจึงทำให้สภาพสังคมเป็นไปในทิศทางที่บวกหรือซอฟต์พาวเวอร์ของคนในสังคมมากขึ้น เป็นการปรามความรุนแรงที่เกิดขึ้น ให้อยู่ในสภาวะของสันติมากกว่าความขัดแย้ง กรณีในช่วงรัฐบาลทักษิณ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 โดยมีหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้กว้างที่สุด คือการคุ้มครองและกำหนดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้อย่างกว้างและชัดเจน มีหลักการแบ่งแยกอำนาจเพื่อป้องกันการผูกขาดอำนาจองค์กรหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อเป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสถาบันการเมืองให้มีความชัดเจน ไม่มีการใช้อำนาจหน้าที่ก้าวก่ายและแทรกแซงกันและกันได้ แต่ละสถาบันการเมืองสามารถถ่วงดุลอำนาจและตรวจสอบการใช้อำนาจหน้าที่กันและได้ภายใต้ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญ เช่น การออกกฎหมาย การกลั่นกรองกฎหมาย การตั้งกระทู้ถาม การขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจของฝ่ายนิติบัญญัติ หรือการเสนองบประมาณประจำปีและการยุบสภาของฝ่ายบริหาร เป็นต้น สิ่งที่เป็นจุดเน้นของนโยบายทางการเมืองที่เป็นตัวชี้วัดของซอฟต์พาวเวอร์ คือ รัฐธรรมนูญต้องควบคุมอำนาจฝ่ายบริหารไม่ให้มีอำนาจมากเกินไป ที่กำหนดเช่นนี้เพื่อป้องกันการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารไม่ใช้อำนาจในตำแหน่งและหน้าที่เข้าไปแสวงหาผลประโยชน์จากรัฐหรือหน่วยงานราชการด้วยการแก้ไขกฎหมายหรือการคุกคามและแทรกแซงงานในหน้าที่ของข้าราชการประจำหรือเข้าไปก้าวก่ายอำนาจหน้าที่ในฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายตุลาการ หรือองค์กรที่มีบทบาทในการจัดการเลือกเลือกตั้งเพื่อตนและ กลุ่มพวกพ้องได้ประโยชน์จากรัฐ ปัญหาการแทรกแซงองค์กรอิสระต่าง ๆ การก้าวก่ายการทำงานของราชการ จนถึงฝ่ายต่าง ๆ ทางการเมืองจนนำไปสู่ความวุ่นวายทางการเมืองจนเกิดการัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 ทั้งที่จริงการเมืองกฎหมายต่าง ๆ ก็เป็นส่วนที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมเข้มแข็ง มีการเลื่อนฐานะของคนสังคมมากยิ่งขึ้นกลายเป็นชนชั้นกลาง รัฐให้กองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น ดังนั้นเมื่อกฎหมายมีประสิทธิภาพการบังคับใช้ได้ผล ย่อมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในสังคมได้นั่นเอง (กันตพัฒน์ ชนะบุญ, 2565, หน้า 4-5)

นโยบายทางการเมืองด้านเศรษฐกิจและสังคม เมื่อมีกฎหมายสูงสุดคือรัฐธรรมนูญเกิดมีพระราชบัญญัติต่างๆออกมาบังคับใช้รวมไปถึงการกำหนดระบบเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ ตามแต่อุดมการณ์ของผู้อำนาจก่อนตั้งระบบการเมือง เช่น ผู้ก่อตั้งระบบพรรคการเมืองของสหรัฐอเมริกา ได้ก่อตั้งระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมขึ้นโดยคุ้มครองกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล คุ้มครองเสรีภาพในการ

ประกอบการและการทำสัญญาและคุ้มครองความเสมอภาค เป็นต้น อันเป็นเสาเอกแห่งกฎหมายที่ค้ำชูระบบเศรษฐกิจเสรี รัฐเท่านั้นเป็นผู้วางแผนเศรษฐกิจ กล่าวคือรัฐธรรมนูญสร้างระบบเศรษฐกิจไปพร้อมกับระบบการเมือง (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2544, หน้า 8-10) และทำให้สังคมเกิดกฎกติกาการเคารพสิทธิ์เสรีภาพของกันและกัน การมีพรรคการเมืองซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญมีการเลือกตั้งเพื่อให้มีฝ่ายบริหารประเทศก็เป็นไปตามกลไกของการเลือกตั้ง มีพรรคการเมืองหนึ่งได้นำเสนอนโยบายเรียกว่า ประชาธิปไตยกินได้ จนทำให้ชนะการเลือกตั้งถล่มทลายและสามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเด่นพรรคเดียวได้เป็นประวัติศาสตร์พรรคแรกของการเมืองไทย แก้ไขปัญหากลุ่มรากหญ้า (grass root) ชาวเกษตรกร ชาวไร่ ชาวนา แรงงาน ผู้มีรายได้น้อย จนถึงกลุ่มธุรกิจมีนโยบายเร่งด่วนประกอบด้วย 1) พักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา3 ปี 2) จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองละ 1 ล้านบาท เพื่อแหล่งเงินทุนสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน พร้อมทั้งรัฐบาลจะจัดให้มีโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon On Product-OTOP) แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้า 3) จัดตั้งธนาคารประชาชน เพื่อกระจายโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินให้กับผู้มีรายได้น้อยเพื่อสร้างทางเลือกและลดการพึ่งเงินกู้นอกระบบ 4) จัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการเดิมและเพิ่มจำนวนผู้ประกอบการใหม่อย่างเป็นระบบ 5) จัดตั้งบรรษัทกลางในการบริหารสินทรัพย์ เพื่อดำเนินการกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือ (Non-Performing Loan-NPL) 6) พัฒนารัฐวิสาหกิจให้เป็นองค์กรหลักในการกอบกู้เศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับประเทศ โดยรวมรัฐวิสาหกิจที่มีศักยภาพและมีความพร้อมเข้าด้วยกัน พร้อมเปิดโอกาสให้ประชาชนคนไทยมีโอกาสลงทุนให้กิจการรัฐวิสาหกิจและสนับสนุนรัฐวิสาหกิจที่มีความพร้อมเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ภายในเวลาที่เหมาะสม 7) สร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เพื่อลดรายจ่ายโดยรวมของประเทศและประชาชนในการดูแลรักษาสุขภาพ โดยเสียค่าใช้จ่าย 30 บาทต่อครั้ง และสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม 8) เร่งจัดตั้งสถานบำบัดผู้ติดยาเสพติด ควบคู่การปราบปรามและป้องกัน 9) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชั่น ดังนั้น นโยบายทางการเมืองที่มาจากการมีหลักกฎหมายสูงสุดเป็นฐานทางการเมืองเป็นซอฟต์พาวเวอร์ที่ทำให้ประชาชนนิยมพรรคไทยรักไทยนำไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่เติบโตจากนโยบายที่ทำได้และสโลแกนที่ว่าสี่ซ่อมสี่ปีสร้าง ซึ่งทำได้สำเร็จและเป็นที่พอใจของภาคประชาชน นโยบายทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดของซอฟต์พาวเวอร์ที่ปรากฏในด้านทางเศรษฐกิจและสังคมของสังคมไทยในปัจจุบัน

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่มีวัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายทางการเมือง เมื่อย้อนไปตั้งแต่ปี 2540 - 2563 เด่นชัดมากที่สุดคงอยู่ในช่วงพรรคไทยรักไทยที่มีนายกทักษิณ ชินวัตรเป็นนายกสามารถทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ที่เห็นถึงประชาธิปไตยกินได้และยังมีความสำเร็จอีกมากมายที่เป็นวัฒนธรรมทางการเมือง สร้างค่านิยมทางการเมืองประชาธิปไตยกินได้ เพราะมีความสำเร็จและเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เห็นชัดที่สุด และการเมืองที่สามารถตอบโจทย์ประชาชนได้มาก

ประสบผลสำเร็จด้วยการนำนโยบายทางการเมืองเข้ามาดำเนินการ แต่ด้วยสถานการณ์ทางการเมืองที่มีการแข่งขันสูงจนต้องทำให้เกิดรัฐประหารอีกครั้ง นำไปสู่จุดเริ่มต้นของการใช้อำนาจนิยมทางทหารมาจากรัฐประหารเป็นฮาร์ดพาวเวอร์ (Hard Power) ทำให้เสียมากกว่าโดยเฉพาะการใช้กฎหมายปราบปรามคนเห็นต่าง มีการก่อกำเนิดคณะราษฎร คณะนักเรียนเลว คณะทะลุแก๊ส รวมไปกลุ่มรักสถาบันเกิดขึ้น ด้านเศรษฐกิจมีการชิมช๊อปใช้ แจกคนละครึ่ง เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจแต่ก็ไม่ค่อยเป็นที่นิยมของประชาชน การนำนโยบายทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดของซอฟต์พาวเวอร์มาใช้เริ่มปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2.3 แนวคิดของค่านิยม

ค่านิยมถือเป็นวัฒนธรรมที่กำหนดพฤติกรรมของสมาชิกสังคมนั้น ๆ โดยตรง ทุกสังคมจึงมีระบบค่านิยมของตนเอง เป็นลักษณะเฉพาะที่คนในแต่ละสังคมยึดถือว่ามีคุณค่าร่วมกัน เกิดจากการอบรมบ่มนิสัยและการปลูกฝังค่านิยมตั้งแต่เยาว์วัย จนเกิดความเคยชินและหล่อหลอมเป็นบุคลิกภาพ มีทั้งด้านดีและด้านเสีย เช่น คนทางตะวันตกมองว่าชาวเอเชียขาดความกระตือรือร้น ส่วนชาวเอเชียมองว่าชาวตะวันตกนิยมวัตถุ และเห็นแก่ตัวเป็นต้น ค่านิยมในแต่ละสังคมแปลงขึ้นอยู่แต่ละสังคมจะเป็นผู้กำหนดซึ่งอยู่ในแต่ละวิถีประชาของคนในสังคมนั้นๆ

2.3.1 ความหมายของค่านิยม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2528, หน้า 1) ให้ความหมายค่านิยมไว้ว่า สิ่งที่คนสนใจ สิ่งที่คนปรารถนาจะเป็น หรือกลับกลายมาเป็นสิ่งที่คนถือว่าเป็นสิ่งบังคับต้องทำต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่องและมีความสุขที่จะได้เห็นได้ฟังได้เป็นเจ้าของ ค่านิยมของสังคมเป็นวิถีของการจัดรูปความประพฤติที่มีความหมายต่อบุคคลและเป็นแบบฉบับความคิดที่ฝังแน่นสำหรับยึดถือปฏิบัติตัวของคนในสังคมและในชีวิตหรือเผชิญกับเหตุการณ์ ทำให้มีการเลือกในสถานการณ์หรือเวลานั้น ค่านิยมจึงรวมไปถึงจุดมุ่งหมายหรือความต้องการในชีวิตและสิ่งที่บุคคลชอบ

สุพัตรา สุภาพ (2541, หน้า 24) ให้ความหมายค่านิยมไว้ว่า สิ่งที่กลุ่มสังคมหนึ่งๆเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ น่ากระทำ น่ายกย่อง หรือเห็นว่าถูกต้อง และเป็นสิ่งที่ยึดถือในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ

ทิศนา แขมมณี (2541, หน้า 54) ค่านิยมเป็นหลักแนวคิดหรือความเชื่อที่บุคคลยึดถือเป็นคุณค่า หรือแนวทางในการตัดสินใจและการดำรงชีวิต หากค่านิยมที่แต่ละบุคคลยึดถือเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตตรงกันเป็นจำนวนมาก สิ่งนั้นจะกลายเป็นค่านิยมของสังคม

พนัส หันนาคินทร์ (2526, หน้า 18) ค่านิยม หมายถึง การยอมรับนับถือ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามคุณค่าที่คนหรือกลุ่มคนมีอยู่ต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นวัตถุความคิด อุดมคติ รวมทั้งการกระทำในด้านเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม และสุนทรียภาพ ทั้งนี้โดยได้ทำการประเมินค่าจากทัศนะต่าง ๆ โดยถี่ถ้วนรอบคอบแล้ว หากไม่มีการพิจารณาประเมินค่าเพียงแต่เป็นความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น จะมีฐานะเป็นเพียงเจตคติที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ ค่านิยมของบุคคลจะแตกต่างกันไปตาม

ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงของคน การเปลี่ยนแปลงชองค่านิยมย่อมขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงวุฒิภาวะและประสบการณ์ของบุคคลนั้นๆ

สุนทรี โคมิน และสนิท สมัครการ (2523, หน้า 6-18) ให้ความหมายค่านิยม คือ ความเชื่ออย่างหนึ่งซึ่งมีลักษณะถาวรที่เชื่อว่า “วิถีปฏิบัติ” บางอย่างหรือ “เป้าหมายชีวิต” บางอย่างนั้นเป็นสิ่งที่ตัวเองหรือสังคมเห็นดีเห็นชอบ สมควรที่จะยึดถือปฏิบัติมากกว่า “วิถีปฏิบัติ”หรือ “เป้าหมายชีวิตอย่างอื่น” ระบบค่านิยม คือ การรวมตัวของความเชื่อให้เป็นระบบความเชื่อที่มีลักษณะถาวร ลดหลั่นกันตามลำดับความสำคัญ และระบบค่านิยมของคนๆหนึ่ง หรือคนกลุ่มหนึ่งก็คือภาพรวม(Profile)ที่ได้มาจากการแสดงออกถึงค่านิยมต่าง ๆ ที่บุคคลนั้นได้เลือกแล้ว

สาโรช บัวศรี (2527, หน้า 15) ได้ให้ความหมายคำว่า ค่านิยม หมายถึง สภาพหรือการกระทำบางประการที่เราเชื่อถือ(หรือนิยม)ว่าควรยึดถือหรือยึดมั่น เพื่อจะได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของสังคมหรือของตัวเราเอง

กู๊ด (Good, 1959, หน้า 593) ให้ความหมายค่านิยมหมายถึง ลักษณะเฉพาะที่ถือว่าสำคัญทางจิตวิทยา ทางสังคม ทางศีลธรรม หรือตามหลักสุนทรียศาสตร์

โรดีช(Rokeach, 1968; อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2534, หน้า 229) ให้ความหมายของค่านิยม เป็นความเชื่ออย่างหนึ่งซึ่งมีลักษณะค่อนข้างถาวร และเชื่อว่าวิถีปฏิบัติบางอย่างหรือเป้าหมายบางอย่างนั้นเป็นสิ่งที่ตัวเองหรือสังคมเห็นสมควรที่จะยึดถือหรือปฏิบัติมากกว่าวิถีปฏิบัติหรือเป้าหมายชีวิตอย่างอื่น โรคีชให้หลักการสำคัญว่า ค่านิยมจะมีส่วนประกอบ 5 อย่าง คือ 1) ค่านิยมเป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากวัฒนธรรม สถาบันทางสังคม และบุคลิกภาพของกลุ่มในสังคมนั้น 2) ในขณะเดียวกันอิทธิพลของค่านิยมก็จะแสดงออกทางเจตคติ และพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ทุกรูปแบบ 3) ปริมาณของค่านิยมมีอยู่ไม่มากนักและอยู่ในข่ายที่จะรวมเป็นระบบและศึกษาได้ 4) ความแตกต่างของค่านิยมจะแสดงออกทางระดับมากกว่าทางอื่น และ 5) ค่านิยมอาจจะรวมกันเข้าเป็นระบบค่านิยมได้

จากความหมายของค่านิยมสรุปได้ว่า ค่านิยมเป็นความเชื่อ แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยผ่านการพิจารณาและตัดสินใจอย่างถี่ถ้วนรอบคอบแล้วและเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี มีคุณค่าที่จะยึดถือ ยอมรับ และยึดเป็นแนวทางสำหรับการประพฤติปฏิบัติตามความเชื่อหรือความรู้สึกต่าง ๆ ค่านิยมจะแสดงออกทางแนวคิดหรือความเชื่อดั้งเดิมแต่ระดับความรู้สึกความคิดเห็น เจตคติ จนกลายเป็นค่านิยมซึ่งมีการใช้การคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มีข้อเท็จจริงมากขึ้นในการตัดสินใจ และพร้อมที่จะมีพฤติกรรมตามความเชื่อของตน ค่านิยม มีลักษณะค่อนข้างที่จะถาวร แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้หากมีข้อเท็จจริงมากขึ้น ดังนั้น จึงสามารถวัดค่านิยมของบุคคลได้จากลักษณะทางจิตใจ ได้แก่ความรู้สึก ความคิดเห็น เจตคติ เพราะสิ่งเหล่านี้จะแสดงออกมาทางพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ

2.3.2 วิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย

สังคมไทยสภาพสังคมส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตรเกี่ยวข้องกับดิน น้ำ และอากาศเป็นอย่างมาก วิถีชีวิตมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ รอฝนจากท้องฟ้าในการทำไร่ทำนาส่วนใหญ่จะอยู่กับธรรมชาติ แม้กระทั้งอาหารการกินต้องอยู่กับสภาพธรรมชาติในบริบทพื้นที่นั้น ๆ เป็นสำคัญ แต่ละภาคของชนบทจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นอาหารการเป็นอยู่จึงมีสภาพที่แตกต่างกัน รวมทั้งบ้านที่อยู่อาศัย การทำงานมีสภาพร่วมมือกันทำ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แลกเปลี่ยนสินค้าต่อกัน เป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ชีวิตความเป็นอยู่ในชนบทส่วนใหญ่จึงอยู่กับภาคของเกษตรกรรม เป็นชาวนาชาวสวน ทำการเกษตรประเภทต่างๆ ป้อนผลิตผลให้ชาวเมืองได้บริโภค และที่เหลือก็ส่งออกไปยังต่างประเทศ วิถีชีวิตของชนบทจึงอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ (กันทนา ใจสุวรรณ, 2563, หน้า 31) และเป็นวิถีชีวิตที่มีพระพุทธศาสนาเป็นหลักสำคัญที่ทุกคนยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตร่วมกัน มีหลักคำสอนในการให้ความสำคัญด้านจิตใจทำให้ผู้คนมีความสงบ เมตตา เอื้ออาทร ประณีต ละเอียดอ่อนโดยพื้นฐาน สามารถแยกสภาพการดำรงวิถีชนบทไทยที่แตกต่างกันออกไปในลักษณะต่าง ๆ กัน

ลักษณะทางสังคมไทย มีลักษณะเป็นครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยาย (Extended family) อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบของเครือญาติ ชุมชนในชนบทมักประกอบไปด้วยหลาย ๆ ครอบครัว อยู่รวมกันเป็นหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์ต่อกันและกันอย่างใกล้ชิด มีความรักสามัคคีในการอยู่ร่วมกันในฐานะเป็นเครือญาติกัน เพื่อนบ้านที่พร้อมจะอุทิศตนเพื่อชุมชนในฐานะที่อยู่ด้วยกันเป็นหมู่คณะ

ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมไทยประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบการเกษตรที่เรียบง่าย ซึ่งในทางภาษาทางวิชาการเรียกว่า เป็นลักษณะเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองหรือเลี้ยงตนเอง (Self-sufficient economy) หมายถึงการผลิตทางเศรษฐกิจเพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคภายในครัวเรือน ผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคอุปโภคจึงนำมาซื้อขายแลกเปลี่ยน ซึ่งเท่ากับเป็นการค้าหรือเปลี่ยนแบบเรียบง่ายภายในหมู่บ้านและชุมชน

ลักษณะการปกครอง ชนบทไทยมีประวัติศาสตร์การปรับเปลี่ยนลักษณะการปกครองแยกเป็นแต่ละช่วงสมัย กล่าวคือ

สมัยสุโขทัย ลักษณะการปกครองเป็นแบบปิตุราชาธิปไตย (Patriarchal monarchy) พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะผู้ปกครองที่เรียกว่า”พ่อขุน” เปรียบเสมือนหัวหน้าครอบครัว ส่วนไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินในฐานะผู้ถูกปกครองเปรียบเสมือนบุตร ซึ่งเป็นสมาชิกครอบครัว ความสัมพันธ์ทางอำนาจการปกครองยังมีลักษณะเป็นพ่อปกครองลูก กรุงสุโขทัยมีความเจริญรุ่งเรืองดังคำกล่าวที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว แผ่นดินของเราเป็นแดนอุดมสมบูรณ์” ทั้งนี้ ความเจริญรุ่งเรืองในกรุงสุโขทัยได้ปรากฏอย่างชัดเจนในรัชสมัยพ่อขุนรวมคำแหงมหาราช

สมัยอยุธยา ลักษณะการปกครองมีลักษณะแตกต่างจากสมัยสุโขทัย กล่าวคือ ฐานะของพระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยาเป็นแบบสมมติเทพ สมเด็จพระเจ้าอู่ทองทรงอยู่ในฐานะ “สมเด็จพระ-

รามาธิบดี” ความสัมพันธ์ทางอำนาจการปกครองมีลักษณะมูลนายกับไพร่ ภายใต้ระบบศักดินาที่กำหนดฐานะและหน้าที่ของคนในสังคมไทยตามลำดับศักดินา มูลนายทำหน้าที่ควบคุมไพร่พลเพื่อการเกณฑ์แรงงานไพร่ไปใช้ทั้งในยามสงบและยามสงคราม ไพร่จึงต้องขึ้นทะเบียนสังกัดมูลนาย ความสัมพันธ์ระหว่างไพร่กับมูลนายจึงเป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ (Patron-client) ประดุจนายกับบ่าว ไพร่ซึ่งสังกัดโดยตรงกับมูลนาย ทำหน้าที่รับใช้ช่วยเหลือและส่งส่วยมูลนาย โดยมีมูลนายทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองและรักษาสิทธิไพร่เป็นการต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน ดังนั้น ในความเป็นจริงพระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยาจึงมิได้ควบคุมกำลังไพร่พลโดยตรง อำนาจการปกครองจึงตกภายใต้การกำกับดูแลของมูลนายต่าง ๆ ลักษณะและความสัมพันธ์ทางอำนาจการปกครองแบบนี้ได้มีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง จนมาถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรี

สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระองค์ได้ทรงดำเนินการเพื่อการยกเลิกระบบไพร่และทาส โดยทรงใช้วิธีการแบบสันติวิธีจนได้รับความสำเร็จ โดยในปี พ.ศ. 2417 ได้มีการตราพระราชบัญญัติพิกัดเกษียณอายุลูกทาสและลูกไท และ พ.ศ. 2448 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะการเกณฑ์ทหาร มีผลทำให้ลูกทาสได้รับความเป็นอิสระ และมีการเกณฑ์ทหารหลวงขึ้นตรงต่อรัฐโดยตรงสมัยรัชกาลพระองค์

วิถีชีวิตชนบทไทยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ประเทศไทยได้รับอารยธรรมตะวันตกเข้ามา คนชนบทเริ่มมีการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปมีสหรัฐอเมริกาที่ตั้งเป้าจะส่งเสริมเศรษฐกิจระบบตลาดเสรีในไทยเพื่อผนวกไทยให้อยู่ค่ายเดียวกันกับตนเองอย่างแนบแน่นในภาวะสงครามเย็น จอมพลสฤษดิ์เข้าใจดีว่าการพัฒนาการคือแนวคิดสำคัญของยุทธศาสตร์สหรัฐในระดับโลก และเป็นมโนทัศน์ใหม่ที่จะช่วยสร้างความชอบธรรมของรัฐชาติ งานพัฒนาได้แก่ งานพัฒนาการเศรษฐกิจ การศึกษา การปกครอง และทุกสิ่งทุกอย่างและตั้งคำขวัญที่ว่า “งานคือเงิน เงินคืองานบันดานสุข” นอกจากนี้ จอมพลสฤษดิ์ยังเชิญธนาคารโลกเข้ามาทำรายงานด้ายเศรษฐกิจของไทย จนนำไปสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 เริ่มใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 ซึ่งเป็นการเน้นส่งเสริมให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจขึ้น ในภาคเอกชนต่อมาก็มีไม่กี่เอกชนที่ได้รับโอกาสทางธุรกิจซึ่งเป็นชาวจีนที่อยู่ในเมืองไทยจนมีทุนในการลงทุนด้านอุตสาหกรรมร่วมกับสายนักการเมืองตั้งแต่ปี 2475 เป็นต้นมา ดังนั้น สหรัฐได้มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของชนบทมีการร่วมมือทั้งด้านการศึกษาให้ทุนไปเรียนยังประเทศของตนเองวิถีชนบทไทยจึงเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง

2.3.3 ปัจจัยของการล่มสลายของวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย

หลังจากที่สังคมไทยเดิมเป็นสังคมเกษตรกรรมผลิตเพื่อบริโภคเหลือจึงนำไปจำหน่ายวิถีชีวิตเรียบง่ายมาทุกยุคสมัย แต่เมื่อประเทศไทยมีการติดต่อเชื่อมสัมพันธ์กับนานาประเทศด้วยหลักการพัฒนาในยุคของจอมพลสฤษดิ์ วิถีชีวิตก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามแนวโน้มของประเทศที่พัฒนาการล่มสลายของวิถีชีวิตดั้งเดิมของชนบทไทยด้วยสาเหตุดังนี้ คือ (คริส เบเคอร์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2564, หน้า 212)

ด้านเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ที่เริ่มมีมาตั้งแต่การใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้นเป็นฉบับแรกตั้งปี พ.ศ. 2504 เป้าหมายคือการส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศอย่างเข้มข้นเพื่อเพิ่มอัตราความเติบโตของเศรษฐกิจ ถ่ายโอนส่วนเกิน เพื่อการลงทุนในเศรษฐกิจเมืองและส่งเสริมให้มีการลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นเพื่อนำเข้าเทคโนโลยี นักธุรกิจจากสหรัฐได้รับอนุญาตให้เข้าลงทุนในเมืองไทยเป็นเจ้าของกิจการร้อยละ 100 มีกระบวนการสะสมทุนเข้มขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือชาวนารายเล็กขณะนี้ได้ผนวกและพึ่งพิงระบบตลาดมากกว่าแต่ก่อน การใช้เครื่องทุ่นแรงในการผลิตเริ่มเปลี่ยนมากยิ่งขึ้น ระบบตลาดกลายเป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายมากกว่าผลิตเพื่อบริโภค ระบบทุนนิยมจึงทำให้วิถีชีวิตของชาวไทยล่มสลาย ระบบเศรษฐกิจไทยไม่ได้พึ่งเกษตรเป็นหลัก แต่เป็นการพึ่งพึงทุนนิยมจากต่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงระบบภาษีและดำเนินมาตรการส่งเสริมการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก

ด้านวัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชนบทล่มสลายด้วยอิทธิพลของการพัฒนาที่ยึดหลักวัตถุนิยมมากกว่าจิตนิยมโดยพื้นฐานวัฒนธรรมไทยซึ่งประกอบด้วยค่านิยมการพึ่งพาตนเอง ขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ การประหยัดและออม การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ แต่เมื่อมีการรับเอาวัฒนธรรมของต่างประเทศเข้าทำให้วิถีชีวิตล้มสลาย นิยมการแต่งกายเลียนแบบ การฟุ่มเฟือย การกินอาหารที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ลักษณะทางวัฒนธรรมหรือโครงสร้างชนชั้นทางสังคม เป็นสิ่งที่สืบทอดกันยาวนาน คนได้รับการศึกษามากขึ้นการใช้แรงงานก็น้อยลง เพราะคนหันไปใช้สมองกันมากกว่าการใช้แรงงานทางกาย ทำให้คนต้องผลิตหุ่นยนต์หรือAIเข้ามา วัฒนธรรมระหว่างมนุษย์ด้วยกันก็ยิ่งเปลี่ยนแปลงไปส่งผลต่อการล้มสลายของสังคมไทยอย่างชัดเจนที่สุด

ด้านกฎหมาย กฎหมายเป็นข้อกำหนดหรือข้อบังคับของสังคมที่ตราขึ้นเพื่อบังคับใช้ให้สมาชิกในสังคมต้องปฏิบัติตาม ผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายย่อมต้องถูกลงโทษ กฎหมายจึงเป็นสิ่งที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องต่าง ๆ การมีกฎหมายมากขึ้นเท่าใด จึงเป็นสิ่งที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมากขึ้นเท่านั้น บางครั้งการออกกฎหมายจึงเป็นการทำลายชุมชนอย่างเห็นได้ชัดเจนที่สุด เช่น การออกกฎหมายเกี่ยวกับป่า เป็นต้น ชาวบ้านอาศัยป่าเพื่อหาของป่าเก็บเห็ด เก็บผัก ต้องโดนคดีบุกรุกป่าสงวน กฎหมายเหล่านี้สร้างความหวาดกลัวให้กับชุมชนในชนบท และยังมีกฎหมายอีกมากมายที่ละเมิดสิทธิ์ของคนในชุมชน ทำให้ล้มสลายจากสภาพของกฎหมาย

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ความล้มสลายของวิถีชีวิตของสังคมไทยซึ่งมาแต่สิ่งที่สำคัญใหญ่ๆทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดทำมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมอย่างเด่นชัดที่สุด ทำให้ภาวะทางสังคมเกิดปัญหาที่ประกอบด้วยความเหลื่อมล้ำทางสังคม ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่ความแตกแยกอย่างเด่นชัดที่สุด จนนำไปสู่การแบ่งแยกออกเป็นกลุ่มสีเสื้อต่างๆ การใช้วาทกรรมในการทำลายกัน ด้วยปัญหาดังกล่าวนำไปสู่การหาวิธีแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมานฉันท์ของคนประเทศ การนำวิธีต่างๆเพื่อแก้ไขโดยนำทั้ง

หลักการทางศาสนามาใช้โดยเฉพาะพุทธศาสนาก็เป็นอีกหนทางหนึ่งบนพื้นฐานแนวคิดของซอฟต์พาวเวอร์หรืออำนาจละมุนในการนำมาแก้ไขปัญหาทางการเมืองนั่นเอง

2.4 แนวคิดของรูปแบบ

2.4.1 ความหมายของรูปแบบ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของรูปแบบ พอสรุปได้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 965) ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลักหรือเป็นแนว ซึ่งเป็นที่ยอมรับแสดงว่าเป็นสิ่งนั้น ๆ เช่น รูปแบบบ้าน เป็นต้น

ทิศนา แขมมณี (2550, หน้า 220) ซึ่งกล่าวไว้ว่า รูปแบบ (Model) เป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็น 11 แผนผัง ไดอะแกรม หรือ แผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น รูปแบบจึงเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบเสาะหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย

บุญชม ศรีสะอาด (Online) รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างแสดงถึงความสัมพันธ์ ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ สามารถใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่มีในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือในระบบต่าง ๆ อธิบาย ลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบ หรือกิจกรรมในระบบ

รัตนะ บัวสนธ์ (2552, หน้า 124) ความหมายของรูปแบบจำแนกออกเป็น 3 ความหมาย ดังนี้ 1) แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง รูปแบบใน ความหมายนี้มักจะเรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า “โมเดล” ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ เป็นต้น 2) แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อ ที่เรียกว่า “Mathematical Model” 3) แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบใน ความหมายนี้บางทีเรียกกันว่า ภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน

คัมภีร์ สุดแท้ (2553) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้น แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญๆ ของเรื่องให้เข้าใจง่ายขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

ปัญญา ทองนิล (2553) ได้กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่เกิดจากทฤษฎี ประสบการณ์ การคาดการณ์ นำเสนอในรูปแบบของข้อความหรือแผนผัง

ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล (2553, หน้า 125) รูปแบบหมายถึง โครงสร้างโปรแกรม แบบจำลองหรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริงที่สร้างขึ้นจากการลดทอนเวลาและเทศะ พิจารณาว่ามีสิ่งใดบ้างที่จะต้องนำมาศึกษาเพื่อใช้ทดแทนแนวคิดหรือปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบนั้น ๆ

มีลี สืบกระแสน (2552, หน้า 108 – 109) รูแบบมีสองลักษณะ คือ รูปแบบจำลอง ของสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น ระบบการปฏิบัติงาน และรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็น นามธรรม เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น รูปแบบอาจแสดงความสัมพันธ์ด้วยเส้นโยงแสดงในรูป แผนภาพหรือเขียนในสมการคณิตศาสตร์ หรือสมการพยากรณ์ หรือเขียนเป็นข้อความ จำนวนหรือภาพ หรือแผนภูมิ หรือรูปสามมิติ

กู๊ด (Good, 1973, p. 370) กล่าวว่า ความหมายของรูปแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง หรือทำซ้ำเป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่ง เป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลักการหรือแนวคิด เป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม ตามความหมายดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า รูปแบบ คือ แบบจำลองของสิ่งที่เป็น

พลอเจอร์และพอล (Procter and Paul, 1978, p. 174) ให้ความหมายคำนี้ ไว้ใน Longman Dictionary of Contemporary English โดยสรุปแล้วจะมี 3 ลักษณะใหญ่ คือ Model ที่หมายถึงสิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของจริง ความหมายนี้ตรงกับภาษาไทยว่า แบบจำลอง เช่น แบบจำลองของเรือดำน้ำ เป็นต้น Model ที่หมายถึง สิ่งของหรือคน ที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูแบบอย่าง นักเดินแบบ หรือแม่แบบใน วงการวาดภาพศิลป์ เป็นต้น Model ที่หมายถึง แบบหรือรุ่นของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ รุ่น 864X เป็นต้น

โทส์และคาร์รอล (Tosi and Carroll, 1982, p: 74) กล่าวไว้ว่า รูปแบบเป็น นามธรรมของจริงหรือภาพจำลองของสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีตั้งแต่รูปแบบอย่างง่าย ๆ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนมาก ๆ และมีทั้งรูปแบบทั้งกายภาพ (Physicalmodel) ที่เป็นแบบจำลองของวัตถุ เช่น แบบจำลองหอสมุดแห่งชาติ แบบจำลองเครื่องบินขับไล่เอฟ 16 เป็นต้น และรูปแบบเชิงลักษณะ (Qualitative Model) ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือ สัญลักษณ์ เช่น รูปแบบเชิงระบบและตามสถานการณ์ (A Sastem/Contingency Model) ของบราวน์ และโมเบริกส์ (Brown and Moberg, 1980, p. 56) และรูปแบบการควบคุม วิทยานิพนธ์ ของ บุญชม ศรีสะอาด (2548) เป็นต้น และรูปแบบการบริหารซึ่งกำลังศึกษาและ พัฒนาในการวิจัยครั้งนี้ จะอยู่ในกลุ่มของรูปแบบประเภทหลัง คือ รูปแบบเชิงคุณลักษณะ ซึ่งเป็นรูปแบบในความหมายโดยทั่วไป เมื่อกล่าวถึงคำนี้ในวงวิชาการ

บาร์โด และฮาร์ตแมน (Bardo and Hartman, 1982, p. 245) ได้กล่าวถึงรูปแบบ ในทางสังคมศาสตร์ไว้ว่า “เป็นชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจ เพื่อใช้ ในการนิยามคุณลักษณะและ/หรือ บรรยายคุณสมบัตินั้น ๆ” Bardo และ Hartman อธิบาย ต่อไปว่า รูปแบบเป็นอะไรบางอย่างที่เราพัฒนาขึ้นมา เพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ รูปแบบจึงมิใช่การบรรยายหรือ อธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะการทำเช่นนั้น ทำให้รูปแบบมีความซับซ้อนและ ยุ่งยากเกินไปในการที่จะทำความเข้าใจ ซึ่งจะทำให้คุณค่าของรูปแบบนั้นด้อยลงไป ส่วนการจัดระบบรูปแบบ

หนึ่ง ๆ จะต้องมีรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้น ๆ ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดเป็นการตายตัว ทั้งนี้ก็แล้วแต่ปรากฏการณ์แต่ละอย่าง และวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ อย่างไร

สโดเน่อร์และแวนเกิล (Stoner and Wankel, 1986, p. 44) ให้ทัศนะว่า รูปแบบเป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์ เพื่อทำให้เราได้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อน ของปรากฏการณ์นั้นๆ ได้ง่ายขึ้น

ไรย์ (Raj, 1996, p. 45) ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบ (Model) ในหนังสือ Encyclopedia of Psychology and Educationไว้ 2 ความหมาย ดังนี้

1) รูปแบบ คือ รูปย่อของความ จริงของปรากฏการณ์ ซึ่งแสดงด้วยข้อความ จำนวนหรือภาพ โดยการลดทอนเวลา ทำให้ความเข้าใจความ จริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น

2) รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้แนวความคิดของโปรแกรมที่กำหนด เฉพาะโดยสรุปแล้ว รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วน (Simplified Form) ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบดังกล่าวได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้ เข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนอาจใช้ เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

กูด (Good, 12005, p. 177) ในพจนานุกรมการศึกษาได้รวบรวมความหมายของรูปแบบเอาไว้ 4 ความหมาย คือ

1) เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ

2) เป็นตัวอย่างเพื่อ เลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ เป็นต้น

3) เป็นแผนภูมิ หรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด

4) เป็นชุดของปัจจัย ตัวแปรที่มี ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมตัวกันเป็นตัวประกอบหรือเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจจะเขียน ออกมาเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์หรือบรรยายเป็นภาษาก็ได้

ทิงค์เอ็กซิสท์ (Thinkexist, 2008, p. 1) ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบ (Model) ไว้ว่า เป็นแบบจำลองระบบการปฏิบัติงาน หรือแบบแปลนของการก่อสร้างที่วาดไว้ล่วงหน้า หรือสิ่งของที่เป็นตัวแทน แสดงความของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือสิ่งที่เตรียมเอาไว้ล่วงหน้า

อาร์ดิกชั่นนารี (Ardictionaary, 2008, p. 1) ได้นิยามความหมายของรูปแบบ (Model) ว่า หมายถึง แบบจำลองที่เป็นสัดส่วนหรือเป็นประเภทเดียวกัน กับของจริงหรือสัญลักษณ์ของการเป็นตัวแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คาดว่าจะเกิดในอนาคต หรือแบบแผนของสิ่งที่เตรียมไว้

การให้ความหมายของรูปแบบ (Model) ในหนังสือ Encyclopedia of Psychology and Education ไว้ 2 ความหมาย ดังนี้

1. รูปแบบ คือ รูปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งแสดงด้วยข้อความ จำนวน หรือภาพ โดยการลดทอนเวลาและเทศะ ทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น

2. รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้แนวความคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะ

เรย์ (Raj, 1996, p.197) รูปแบบ หมายถึง รูปย่อที่เลียนแบบความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ใด ปรากฏการณ์หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้ง่ายขึ้น

สารานุกรมสแตนฟอร์ดด้านปรัชญา (Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2006, p. 671) ได้ให้ความหมายของรูปแบบในลักษณะสอดคล้องกับการให้ความหมายของ Good ว่า รูปแบบเป็นระบบหรือ โครงสร้างที่ถูกสร้างขึ้นมาจากทฤษฎีทั่วไปเพื่อพรรณนาและอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ

Husen and Postlethwaite (1994, p. 3895) ได้ให้ความหมายว่า รูปแบบ คือ โครงสร้างที่ถูกนำเสนอเพื่อใช้วินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สร้างมาจากเหตุการณ์ การหยั่งรู้ ด้วยวิธีการอุปมาอุปมัย หรือได้มาจากทฤษฎี รูปแบบจึงไม่ใช่ทฤษฎี

จากการวิเคราะห์ข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่า รูปแบบ หมายถึง รูปแบบจำลองจากนามธรรมสู่รูปธรรม หรือกรอบความคิด ทางด้านหลักการวิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้โดยสามารถใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ลำดับ ขั้นตอนของกิจกรรมในระบบ หรือความสัมพันธ์ของ 2 ชุดตัวแปร ประกอบด้วย กระบวนการปฏิบัติงานกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

อิงอร เนตรานนท์ (2562) วิจัยเรื่อง พลังอำนาจแห่งชาติซอฟต์เพาเวอร์ของไทยในศตวรรษที่ 21 ผลวิจัยพบว่า พลังอำนาจแห่งชาติดั่งเดิมมีศักยภาพไม่เพียงพอรับมือกับการบริหารราชการแผ่นดินยุคโลกาภิวัฒน์รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงจากแบบฮาร์ดเพาเวอร์ดั่งเดิมไปสู่การใช้ซอฟต์เพาเวอร์และพบว่า ตัวบ่งชี้หรือดัชนีซอฟต์เพาเวอร์ได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ พุทธศาสนา องค์เชิงสถาบันและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชาวพุทธ เอกลักษณ์และวัฒนธรรมความเป็นไทย ค่านิยม นโยบายรัฐผลิตภัณฑ์พื้นบ้านไทยอาหารไทย ละคร/ภาพยนตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ การทูต/นโยบายต่างประเทศ การแพทย์ทันสมัยและแพทย์สมุนไพรไทย สถาบันการศึกษา กีฬาไทย กอล์ฟ มวยไทย-สากล และแบดมินตันไทย การสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ในรูปของการรณรงค์ ส่วนข้อเสนอแนะ คือ การสร้างเสริมศักยภาพของซอฟต์เพาเวอร์ของไทย สร้างปณิธานร่วมเพื่อการพัฒนาประเทศ สร้างดุลอำนาจ สร้างองค์ความรู้การวิจัยและพัฒนา สร้างทุนมนุษย์ สร้างปราชญ์ชาวบ้าน ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การปฏิบัติที่ต่อเนื่อง สืบทอดเจตนารมณ์แห่งรัฐ ปรับรูปแบบการใช้ซอฟต์เพาเวอร์

ตามกานใช้เทคโนโลยี AI และ IO ที่เหมาะสม ให้ความรู้แก่ประชาสังคมทุกระดับ แต่ภาพรวามการทำงานที่เชื่อมโยงกันของพลังอำนาจแห่งชาติไม่ชัดเจน

กฤตพร แซ่อึ้ง (2562) วิจัยเรื่อง นโยบาย Soft power กับการส่งออกวัฒนธรรมของเกาหลีใต้ ผลการศึกษาพบว่า การที่เกาหลีใต้นำนโยบาย Soft power มาใช้ในการส่งออกวัฒนธรรมนั้น มีสาเหตุหลายประการด้วยกัน ที่เห็นได้ชัดคือเกาหลีใต้ต้องการฟื้นฟูประเทศจากวิกฤตเศรษฐกิจด้าน การเงินในช่วยปลายทศวรรษ 1990 ซึ่งการนำนโยบาย Soft power เข้ามาช่วยฟื้นฟูประเทศนั้น ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากเนื่องจาก Soft power มีบทบาทในการช่วยดึงดูดความสนใจจาก ประเทศอื่น ๆ ผ่านสินค้าทางวัฒนธรรมซึ่งมีหลากหลายรูปแบบทั้งวัฒนธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรม สมัยนิยม อาทิ เช่น อาหาร การแต่งกาย ภาพยนตร์ละครชุด เพลง ฯ โดยความสำเร็จนี้มีที่มาจาก การวางแผนที่ดีและกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพจากรัฐบาลเกาหลีใต้ทำให้สามารถสร้างมูลค่าให้กับสินค้า ทางวัฒนธรรมได้นอกจากนี้ยังช่วยยกระดับสถานะของประเทศในเวทีโลกและยังช่วยส่งเสริม เศรษฐกิจและการท่องเที่ยวภายในประเทศ อีกทั้งกระแสเกาหลีนิยมได้นำความเป็นสากลเข้ามาผสมผสานทำให้เข้าถึงได้ง่ายและสามารถเผยแพร่สู่ประเทศต่างๆได้ในเวลาอันรวดเร็ว

ชิษณุพงศ์ ด้วงสุขและปริลักษณ์กลิ่นช้าง (2563) วิจัยเรื่อง อำนาจละมุน (Soft Power) ที่สะท้อนในภาพยนตร์เยอรมัน Good Bye, Lenin!: การใช้มุมมองทางรัฐศาสตร์วิเคราะห์ภาษาและสัญลักษณ์ในภาพยนตร์ การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ทฤษฎีอำนาจละมุน (Soft Power) ในการศึกษาวิเคราะห์ทาความเข้าใจความสัมพันธ์และอิทธิพลของพลังอำนาจละมุนต่อสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ที่ดำเนินกิจกรรมโดยทฤษฎีนี้โดยศึกษาผ่านภาพยนตร์เยอรมันที่ออกฉายเมื่อปี ค.ศ. 2003 เรื่อง Good Bye, Lenin! โดย Wolfgang Backer ผลการศึกษาพบว่า ในภาพยนตร์สะท้อนลักษณะการใช้อำนาจละมุนในสังคมเพื่อการสื่อสารกับสังคมและใช้เป็นกลไกการชักจูงเชิญชวนสร้างทัศนคติสร้างค่านิยมควบคุมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและออกนโยบายต่อประชาชนและสังคมผ่านกลวิธีหลากหลายโดยหลักทฤษฎี Soft Power นั้นล้วนมีความมีเกี่ยวข้องทางการเมืองวัฒนธรรมเศรษฐกิจสารสนเทศและการสื่อสารแฟชั่นศิลปะสถาปัตยกรรมประวัติศาสตร์และภาษาดำเนินกิจกรรมไปโดยที่ผู้คนอาจไม่รู้ตัวและรับรู้ได้ถึงพลังอำนาจนั้นและมีผลกระทบต่อผู้คนและสังคมให้เป็นไปตามเป้าหมายนอกจากนั้นยังพบว่าสามารถศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับอำนาจละมุนที่ปรากฏในประวัติศาสตร์โดยเฉพาะในเยอรมนีช่วง ค.ศ.1949 - 1990 ได้ต่อไป

สุรีวัลย์ สุธรรม (2563) วิจัยเรื่อง สตรีเพศในบทบาทของโลกสมัยใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ในความหลากหลายทางมิติทั้งทางขนบประเพณีแบบดั้งเดิม และข้ามผ่านไปสู่ในบทบาทหน้าที่ของโลกสมัยใหม่ ในแง่มุมบริบทของสตรีเพศว่ามีสิ่งใดเป็นแรงกระตุ้นและขับเคลื่อน การปลุกความคิดและศักยภาพการมีตัวตนทางสังคมนำไปสู่บทบาทใหม่ในยุคร่วมสมัยอย่างมีอิสรภาพที่แท้จริงอย่างไรข้างต้น ภายใต้ปัจจัยสำคัญและองค์ประกอบที่มีผลให้สตรีเพศนั้นถูกยกระดับสถานะทางสังคมแล้วจริงหรือไม่ หรือเป็นเพียงส่วนประกอบที่ถูกพูดถึงสัญลักษณ์ความเสมอภาค การให้มีตัวตนเป็นเพียงการต่อรองทางสังคมอำนาจอ่อน (Soft power) หมายถึง ที่เป็นการใช้อำนาจโดยยึดหลักจิตวิทยา

การไม่บังคับ คือ การสร้างแรงจูงใจในความร่วมมือร่วมใจ และการถูกยกย่องทางสังคม โจเซฟ เนย์ เป็นผู้พัฒนาแนวคิดจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เป็นแนวคิดอาศัยแทรกซึมให้มีส่วนร่วมมากกว่าการบังคับ รับสนองนโยบายทางการเมือง วัฒนธรรม การต่อรองระหว่างประเทศ การถูกผลักดันให้อยู่ในสภาวะจำยอม จึงไม่น่าจะเป็นทางออกที่ดีในโลกสมัยใหม่ ความทับซ้อนและย้อนแย้งจึงเกิดคำถามในบทบาทหน้าที่อีกครั้ง สตรีเพศที่ได้การยอมรับในจุดที่สูงสุดของสังคมเบื้องหน้า คือความพึงประสงค์หรือไม่หรือกำลังถูกบิดเบือนในอำนาจเชิงนโยบายอยู่เบื้องหลัง การผูกขาดชุดความคิดตามขนบในภาวะการณ์ปัจจุบัน สตรีเพศมีมุมมองทัศนคติที่เป็นส่วนเติมเต็มของสังคมว่าเป็นสิ่งสำคัญและถูกขับเคลื่อนมาไกลจนเรียกได้ว่า ถูกยอมรับในภาพเบื้องหน้าของสังคม คำเรียกแทนค่าสรรพนาม “สตรีเพศ” นั้นเป็นวาทกรรม ยังถูกใช้และมีการตีความหลากหลายต่างมุมมองทางสังคม จนมาถึงในยุคสมัยใหม่ที่ต้องหยุดมองและคิดทบทวนวาทกรรมอีกครั้ง

ชญาดา เข็มเพชร (2563) วิจัยเรื่อง การส่งเสริมความมั่นคงแห่งชาติด้วยพระพุทธศาสนา มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดการส่งเสริมความมั่นคงของชาติด้วยพระพุทธศาสนาในการศึกษาอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื้อหา อธิบายถึงความมั่นคงแห่งชาติ กำลังอำนาจแห่งชาติและการปรับเปลี่ยนมุมมองจากการใช้อำนาจแบบแข็ง (Hard Power) เป็นการให้ความสำคัญกับการใช้อำนาจแบบอ่อน (Soft Power) เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในปัจจัยเชิงระดับและปัจจัยเชิงมิติ สรุปได้ว่า พระพุทธศาสนาสามารถนำมาเป็นหลักคิด ในการศึกษาความมั่นคงแห่งชาติ ในมิติต่าง ๆ ได้ ดังนี้ 1) มิติด้านการเมือง ด้วยการปกครองระบอบ “ธรรมาธิปไตย” ยึดหลัก “อปริหานิยธรรม 7” เป็นธรรมนูญ บริหารบ้านเมืองด้วยหลัก “ราชสังคหวัตถุ 4” ผู้นำ มีคุณสมบัติตามหลัก “ทศพิธราชธรรม” และประชาชนปฏิบัติตามหลัก “ตามรอยพระยุคลบาท” และ “ศีลห้า” 2) มิติด้านเศรษฐกิจ ด้วยหลัก “ทิฏฐธัมมิกัตถ 4” และหลัก “ปาปณิกธรรม 3” 3) มิติด้านสังคมจิตวิทยาด้วย หลัก “ไตรสิกขา “ “อริยมรรค” และพัฒนาสัมมาทิฏฐิด้วย “ปรโตโฆสะ” และ “โยนิโสมนสิการ” 4) มิติด้านการทหาร ด้วยหลัก “ทศพิธราชธรรม” และ 5) มิติด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยหลัก “กัลยาณมิตรธรรม 7”

สุภัทรา บุญปัญญโรจน์ (2563) วิจัยเรื่อง วรรณกรรมกับการท่องเที่ยว: เศรษฐกิจ (การท่องเที่ยว)สร้างสรรค์จากฐานรากวัฒนธรรม พบว่า วรรณกรรมถือเป็นส่วนที่สำคัญในการแสดงออกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติและวรรณกรรมมักจะถูกนำไปดัดแปลงเป็นศิลปะด้านอื่นๆ เพราะวรรณกรรมเป็นตัวแทนของความรู้สึกนึกคิดของผู้คนและสะท้อนสภาพสังคมวัฒนธรรมมาทุกยุคทุกสมัย ปัจจุบันยุทธศาสตร์ทางวัฒนธรรม (Soft Power) ถูกนำมาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของขีดความสามารถของแต่ละประเทศและยังถือเป็นแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจยุคใหม่ที่เรียกว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) อันเป็นแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจที่ถูกนามาใช้เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาประเทศของหลายๆประเทศสาหรับประเทศไทยนั้นได้รับการจัดอันดับเป็นประเทศที่มีขีดความสามารถทางวัฒนธรรมเป็นอันดับต้นๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น การดัดแปลงใช้ทรัพยากรทางวรรณกรรมของประเทศไทยผ่านวิธีการของการท่องเที่ยวสร้างสรรค์

(Creative Tourism) จึงถือเป็นวิธีการหนึ่งในการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทยโดยดัดแปลงวรรณกรรมที่มีความโดดเด่นเพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวผ่านการเชื่อมโยงตลอดจนวิเคราะห์อิทธิพลทางสังคมวัฒนธรรมที่ส่งทอดถึงกันในลักษณะของสหวิทยาการแล้วดัดแปลงเป็นการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ตามบริบทปัจจุบันโดยสามารถดารงเนื้อหาสำคัญหรือสื่อความหมายถึงความโดดเด่นของวรรณกรรมนั้นๆได้อย่างน่าสนใจ

นนท์ น้าประทานสุข, วินิจ ผาเจริญ (2565) วิจัยเรื่อง นโยบายมุ่งใต้ใหม่ทางด้านการศึกษา: อำนาจอ่อนของไต้หวันต่อสถาบันอุดมศึกษาของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษานโยบายมุ่งใต้ใหม่ของไต้หวัน 2) ศึกษานโยบายมุ่งใต้ใหม่ในด้านการศึกษาของไต้หวัน 3) วิเคราะห์อำนาจอ่อนของไต้หวันและ 4) หาแนวทางปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยและไต้หวัน ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากคำสุนทรพจน์ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้างการวิเคราะห์ข้อมูลอาศัยกรอบแนวคิดทางด้านอำนาจอ่อน อำนาจอันชาญฉลาด นโยบายต่างประเทศ และแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติแล้วจึงมีการอ่านผลและตีความผลการวิจัยพบว่า 1) นโยบายมุ่งใต้ใหม่ประสบความสำเร็จในด้านการแลกเปลี่ยนผู้คนในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา ทั้งนี้นโยบายมุ่งใต้ใหม่นั้นไม่ได้เป็นนโยบายใหม่หากแต่มีวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ขึ้นอยู่กับประธานาธิบดีในแต่ละสมัย 2) นโยบายมุ่งใต้ใหม่ทางด้านการศึกษาประสบความสำเร็จทั้งนี้เนื่องจากอัตราการเพิ่มขึ้นของการศึกษาต่อที่ไต้หวันและการแลกเปลี่ยนบุคลากรที่เน้นด้านภาษาจีน ด้านการวิจัยและด้านการศึกษา 3) ไต้หวันดำเนินการใช้อำนาจอ่อน อำนาจอันชาญฉลาด และอำนาจอบอุ่น อย่างเข้มข้นและประสบความสำเร็จจากนโยบายมุ่งใต้ใหม่ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจต่อไต้หวันมากขึ้น 4) แนวทางที่เหมาะสมของสถาบันอุดมศึกษาของไทยต่อไต้หวัน ควรส่งเสริมและกระชับความสัมพันธ์ที่เน้นด้านวิชาการ การพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี เพิ่มระดับความร่วมมือที่เน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ทั้งนี้ไม่ควรที่จะสนับสนุนประเด็นทางการเมืองโดยตรง

ยุพา ปราญชกูล (2565) บทความเรื่อง การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่กับการบริหารงานแบบ ชัชชาติ สิทธิพันธุ์ การเข้ามาเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของ ชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ถือเป็นการทำให้การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ในประเทศไทยที่ตายไปแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ.2549กลับฟื้นมีชีวิตชีวาขึ้นมาอีกครั้ง และอาจทำให้รัฐราชการหรือการบริหารภาครัฐแบบดั้งเดิมในปัจจุบัน ถูกดิสรัปชั่น (Disruption) จากซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ที่ชื่อ ชัชชาติ สิทธิพันธ์ เนื่องจากตัวของชัชชาติเองถือว่าเป็นซอฟต์พาวเวอร์อย่างหนึ่ง เพราะชัชชาติมีอำนาจในการชักจูงหรือโน้มน้าวให้ผู้คนให้ปฏิบัติตามที่ท่านประสงค์ โดยการสร้างเสน่ห์โดยการไลฟ์สดในการปฏิบัติหน้าที่อย่างทุ่มเท ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่แข็งแกร่ง จริงจัง ตั้งใจ รู้ปัญหา มีความเป็นผู้นำและสุภาพ น่าเชื่อถือว่าจะแก้ปัญหาให้ประชาชนได้ ทำให้ประชาชนชื่นชม และสมัครใจที่จะช่วยเหลือร่วมมือกับท่านและยอมรับท่านโดยความยินยอมพร้อมใจต่อการบริหารงานภาครัฐที่ยึดหลักประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาลโดยนำแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่มาผสมผสานกับแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ได้อย่างลงตัว และซอฟต์พาวเวอร์นี้กำลังส่งผลกระทบต่อการเมืองท้องถิ่นทั่วประเทศและการเมืองระดับชาติ

อย่างรุนแรง รวดเร็ว ดุจผีเสื้อขยับปีกทางนี้กระเทือนไปถึงดวงดาว ซึ่งจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศอย่างแน่นอน

ศลิษฏ์ แพรวัฒนะสุข, ทิพรัตน์ บุบผะศิริ, จักรี ไชยพินิจ และเกรียงชัย ปึง ประวัติ (2565) วิจัยเรื่อง ความดึงดูดใจของไทยต่อการลงทุนโดยตรงจากญี่ปุ่น ในช่วงปี พ.ศ. 2556-2562 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทางการเมืองของประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นการบริหารโดยรัฐบาลทหารหรือรัฐบาลพลเรือนนโยบายและแนวทางส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทยไม่ได้มีความเปลี่ยนแปลงจึงส่งผลดีต่อความเชื่อมั่นในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากญี่ปุ่น 2) Soft Power ของไทยทั้ง 3 ด้าน วัฒนธรรมการเมืองภายในประเทศและนโยบายต่างประเทศมีผลดีต่อการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากญี่ปุ่น 3) แนวทางการส่งเสริมการลงทุนได้แก่การลดขั้นตอน หรือการช่วยอำนวยความสะดวกเรื่องของ Visa, Work Permit การบริหารจัดการการทำงานและอนุญาตให้ทำงานของคนต่างชาติและการปรับสิทธิประโยชน์ทางภาษีประเภทต่างๆ

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

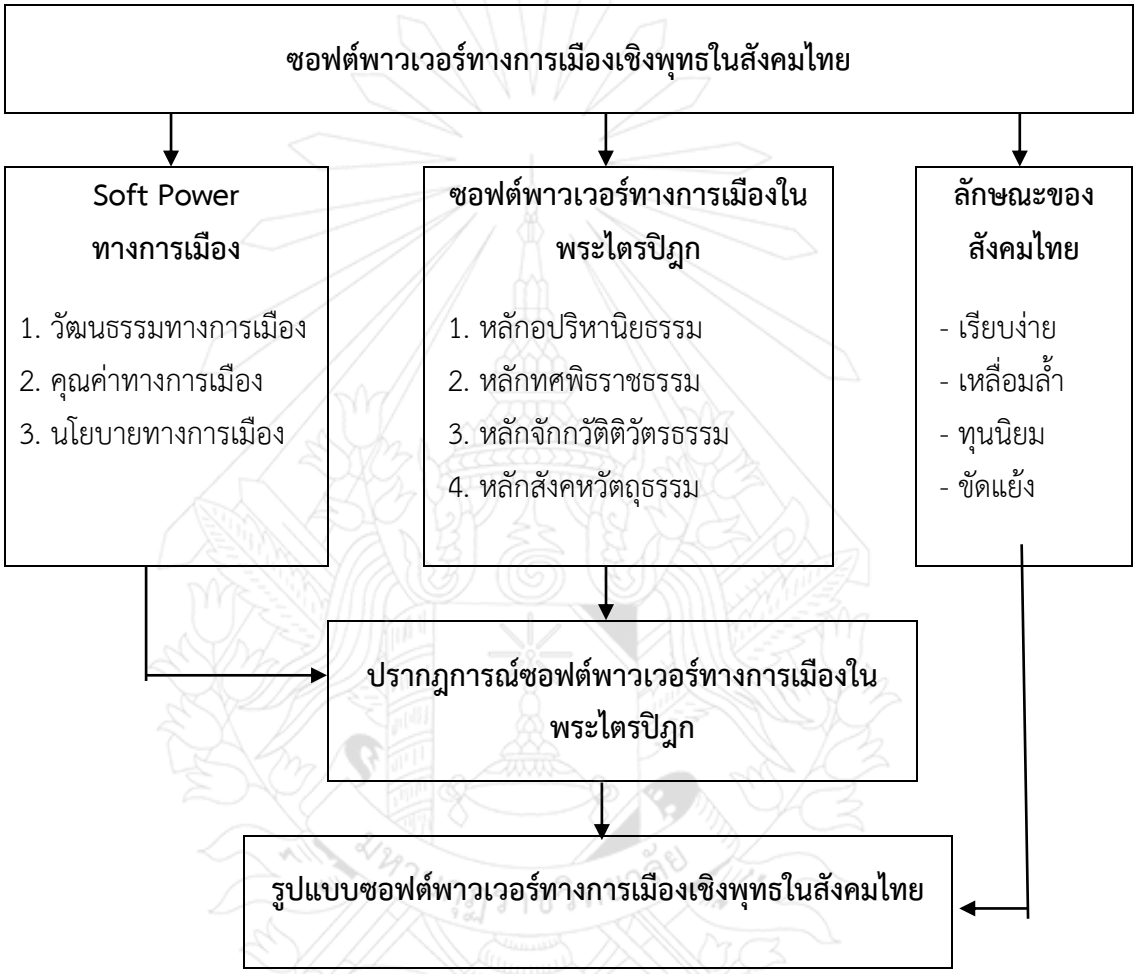
Mario De Martino (2020) วิจัยเรื่อง Soft Power: theoretical framework and political foundations วิจัยพบว่า แนวคิดอำนาจอ่อนในการพลวัตทางการเมืองในปัจจุบัน ประการต่อมาคือคำจำกัดความของแนวคิดของอำนาจอ่อนโดยมุ่งเน้นที่วิวัฒนาการของแนวคิดดังกล่าว เนื่องจากถูกคิดค้นโดย Joseph Nye Jr.การถกเถียงทางวิชาการเกี่ยวกับแนวคิดของอำนาจอ่อนสามารถสรุปได้เป็นส่วนใหญ่สี่ประเด็น: (1) คำจำกัดความของอำนาจอ่อน (2) ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจแข็งและอำนาจอ่อน; (3) ทรัพยากรและพฤติกรรมที่สร้างพลังอ่อน (4) นักแสดงที่เกี่ยวข้องเมื่อเราพูดถึงพลังอ่อน

ในการโต้แย้งทางการเมืองในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา นักรัฐศาสตร์และผู้ปฏิบัติงานบางคนได้ทำให้เกิดข้อสงสัยและประสิทธิผลของ soft power ในโลกปัจจุบันพลวัตทางการเมือง อย่างไรก็ตาม การระบาดใหญ่ของโควิด-19 ซึ่งกำลังปรับเปลี่ยนระเบียบโลก กำลังแสดงให้เห็นว่าการใช้การทูตสาธารณะที่มีประสิทธิภาพยังคงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

Stephanie Christine Winkler (2020) วิทยานิพนธ์เรื่อง Conceptual Politics in Practice How Soft Power Changed the World ผลวิจัยพบว่า แนวคิดของอำนาจที่นุ่มนวลได้กลายเป็นส่วนหนึ่งและเครื่องมือของการต่อสู้ทางการเมืองต่างๆ เกี่ยวกับการตีความความเป็นจริงที่ “ถูกต้อง” และวิธีดำเนินการกับมัน ผลการวิจัยพบว่าความสำคัญของความพยายามอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แน่ใจว่าตำแหน่งของซอฟต์พาวเวอร์ในความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างประเทศ (IR) การรักษาทั่วไปของแนวคิดราวกับว่ามันเป็นของจริงผลกระทบปฏิสัมพันธ์ระหว่างบทบาทต่างๆ (เช่น ข้อเท็จจริงทางสังคมและการตีความ นโยบายต่างประเทศและเครื่องมือทางสังคม) ซึ่งได้หล่อหลอมว่า “อำนาจ” และ “การเปลี่ยนแปลงอำนาจ” เข้าใจและดำเนินการอย่างไรในการเมืองระหว่างประเทศและการเกิดขึ้นของการเปลี่ยนถ่ายและขนาดที่แยกต่างหากทางการเมืองเชิงแนวคิดที่อาศัยแสวงหาประโยชน์ท้าทายหรือแม้แต่เพิกเฉยต่อแนวคิดดั้งเดิมจากการวิเคราะห์ เห็นภาพที่สมบูรณ์มากขึ้นของ

การเมืองเชิงแนวคิดซึ่งเน้นย้ำถึงพลวัตและผลกระทบมากมายที่มิฉะนั้นจะพลาด และพัฒนาความเข้าใจของเราเกี่ยวกับบทบาทของแนวคิดและผลที่ตามมาจากแนวคิดการเมืองในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3
สังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก

วิจัยเรื่อง ซอฟต์พาวเวอร์การเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย ถือเป็นการวิจัยที่จะสร้างมิติทางการเมืองโดยเป็นสังเคราะห์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำไปใช้ในเกิดประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการเมืองไทยอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจะได้สังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก ดังต่อไปนี้

3.1 ปรากฏการณ์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก

3.1.1 ปรากฏการณ์ทางการเมืองของวัชชีบุตร

รูปแบบที่พระพุทธเจ้าได้ สอบถามกับพระอานนที่เกี่ยวกับ “หลักการอปริหานิยธรรม” ที่ทำให้สังคมของชาววัชชีหรือหลักการร้อยรัดให้ชาววัชชีสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเพราะหลักการนี้หมายถึงหลักการที่ทำให้องค์กรหรือสังคมไม่เผชิญหน้ากับความเสื่อมหลากกลุ่มต่าง ๆ พากันประพฤติและปฏิบัติร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นหลักการที่จะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสมัครสมานสามัคคีปรองดองระหว่างกันและกันสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงสามัคคีธรรมในอปริหานิยธรรม (ที.ม. (บาลี) 10/136/69-70 และ ที.ม. (ไทย) 10/136/82-83) ในแง่มุมนี้พระองค์มุ่งเน้นที่จะย้ำเตือนทั้งวัสสกการพราหมณ์ และประชาชนในแคว้นวัชชี ให้ตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของอปริหานิยธรรมว่าเป็นหลักที่จะนำไปสู่สันติสุขแก่มนุษย์และสังคมที่อาศัยอยู่ร่วมกัน นักคิดบางคนอาจตีความหมายว่า การสื่อสารของพระพุทธเจ้าในลักษณะดังกล่าวได้เปิดช่องให้วัสสกพราหมณ์ได้โอกาสและเห็นช่องที่จะยึดเมืองวัชชีตามความต้องการของพระเจ้าอชาตศัตรู แต่หากมองในอีกมุมหนึ่งจะพบว่า พระพุทธเจ้าพยายามที่จะสื่อสารให้เห็นถึงความสำคัญของสามัคคีธรรมตามแนวหลักอปริหานิยธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระองค์ได้อาศัยตัวอย่างของชาววัชชีที่ปฏิบัติตามครรลองของอปริหานิยธรรมให้พระสงฆ์อยู่ภายใต้การปกครองของพระองค์และได้ปฏิบัติตนตามแนวของอปริหานิยธรรมเช่นเดียวกัน ดังนั้น อปริหานิยธรรม หมายถึง ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมที่ไม่เสื่อมเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว มี 7 อย่าง ดังต่อไปนี้

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์

2. เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพรียงกันเลิกและพร้อมเพรียงช่วยกันทำกิจที่พระสงฆ์จะต้องทำ

3. ไม่บัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่บัญญัติขึ้นไม่ถอนสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้แล้ว สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบทตามที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้

4. ภิกษุเหล่าใด เป็นผู้ใหญ่เป็นประธานในสงฆ์เคารพนับถือภิกษุเหล่านั้นเชื่อฟังถ้อยคำของท่าน

5. ไม่ลุอำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น

6. ยินดีในเสนาสนะป่า

7. ตั้งใจอยู่ว่า เพื่อนภิกษุสามเณรซึ่งเป็นผู้มีศีลซึ่งยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มาที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข

อปริหานิยธรรมจึงเป็นธรรมอนเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญอย่างเดียว ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในหมู่มนุษย์เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้รู้จักประยุกต์ใช้ธรรมะในทางการเมืองการปกครอง เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์และเกิดความสามัคคีในสังคมสืบไป

การปกครองทุกระดับไม่ว่าจะเป็นฝ่ายอาณาจักรหรือฝ่ายศาสนจักรหากมีหลักอปริหานิยธรรม 7 ข้อแล้วจะมีแต่ความเจริญ มีความสามัคคีเป็นปึกแผ่นไม่มีใครทำลายได้ ถ้าจะส่งเสริมให้ระบอบประชาธิปไตยมั่นคงเกิดคุณประโยชน์อย่างมากมายต่อชาติบ้านเมืองควรพร้อมเพรียงยึดหลักอปริหานิยธรรมดังที่กล่าวมา หากสามารถปฏิบัติได้โดยพร้อมเพรียงกันแล้ว การเมืองจะกลายเป็นการเมืองบริสุทธิ์ แก้ปัญหาของประเทศได้สำเร็จ เป็นแบบอย่างการเมืองดีเด่นที่โลกจะชื่นชมยินดีมาก หลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ ประกอบด้วย 1. หมั่นประชุมกันเป็นประจำ เพราะการประชุมกันบ่อยๆเป็นการระดมสมองรวมความสามารถทุกคนมี มาแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องส่งเสริมพัฒนาหมู่คณะให้มีความเจริญในด้านต่าง ๆ 2. พร้อมเพรียงกันประชุมพร้อมเพรียงกันเลิกประชุมและพร้อมเพรียงกันปฏิบัติกิจของหมู่คณะมีความรับผิดชอบร่วมกันดำเนินไปอย่างพร้อมเพรียงและเมื่อถึงตอนทำงานก็ต้องทำงานร่วมกันให้ดี 3. ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับทุกคนที่เป็นสมาชิกของสังคมจะต้องยึดระเบียบข้อบังคับเพื่อปฏิบัติอย่างเสมอภาคกันและเป็นเหตุส่งเสริมให้การการปกครองการบริหารเกิดผลดีมีประสิทธิภาพ 4. เคารพนับถือผู้ใหญ่เชื่อฟังคำสอนของท่านความเป็นผู้ใหญ่กับความเป็นผู้น้อยเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออกเพราะการปกครองการบริหารจำเป็นต้องมีผู้นำและผู้ตามมีหน้าที่ปกครองหน้าที่สั่งการเป็นเรื่องผู้ใหญ่หรือผู้นำจำต้องปฏิบัติ 5. ไม่ลุแก่อำนาจความอยากความเห็นแก่ตัว ถ้าใครปฏิบัติได้นี้ย่อมทำให้สังคมมีระเบียบวินัยดีขึ้น สามารถดำรงรักษาสิ่งที่มีคุณค่าของสังคมไว้ได้ยั่งยืน จะไม่ก่อให้เกิดความสูญเสียด้านเศรษฐกิจและการปกครอง 6. รักสันติภาพขัดเกลาจิตใจอยู่เสมอแสดงถึงความเป็นผู้มีนิสัยดีพร้อมที่จะปฏิบัติโดยไม่ประมาท การที่สมาชิกของสังคมเป็นคนดีย่อมเป็นเกียรติเป็นศักดิ์ศรีเป็นเครื่องยืนยันความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติภารกิจและ 7. ตั้งใจสนับสนุนคนดีปกป้องส่งเสริมคนดีเลือกคนดีมีความสามารถเข้ามาเป็นกำลังพัฒนาหมู่คณะของตน คุณธรรมแต่ละข้อเป็นเหตุให้เกิดความสมานสามัคคีในหมู่คณะ ส่งเสริมคุณภาพในการบริหารปกครองและทำให้เกิดความสุขความเจริญในหลายๆด้าน ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะทำให้เกิดความสุข” ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความเจริญอย่างเดียว ไม่นำไปสู่ความเสื่อม พระพุทธเจ้าตรัสไวในมหาปรินิพพานสูตร แบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ อปริหานิยธรรมหรือวัชชีอปริหานิยธรรม ซึ่งตรัสไว้สำหรับกษัตริย์แห่งแคว้นวัชชี ปกครองกันแบบสามัคคีธรรมและภิกขุ

อปริหานิยธรรม ตรัสไว้สำหรับภิกษุ ธรรมสำคัญ 2 หมวดนี้ตรัสเนื่องจากทรงปรารภพระดำริของพระเจ้าอชาตศัตรูกษัตริย์ผู้ครองแคว้นมคธจะทำสงครามกับแคว้นวัชชีได้ทรงสั่งวัสสการพราหมณ์มาเฝ้าพระพุทธเจ้า ขณะประทับอยู่ที่ภูเขาคิชฌกูฏ เขตกรุงราชคฤห์เพื่อขอทราบความเห็นของพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับการทำสงครามกับแคว้นวัชชีขณะที่วัสสการพราหมณ์เฝ้าอยู่นั้น พระพุทธเจ้าตรัสถามพระอานนท์ว่า พวกเจ้าวัชชียังปฏิบัติตามอปริหานิยธรรมที่พระองค์ทรงแสดงไว้แก้พวกเจ้าวัชชีที่สารันทเจดีย์เขตกรุงเวสาลีอยู่หรือไม่ พระอานนท์กราบทูลว่า พวกเจ้าวัชชียังปฏิบัติอยู่จึงตรัสว่า พวกเจ้าวัชชีจะมีความเจริญอย่างเดียวเท่านั้น ไม่มีความเสื่อมเลย ตราบเท่าที่พวกเขายังปฏิบัติตามอปริหานิยธรรม 7 ประการนั้น วัชชีอปริหานิยธรรมนั้น มี 7 ประการคือ (1) ประชุมกันเป็นประจำประชุมกันบ่อยครั้ง (2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และพร้อมเพรียงกันทำหน้าที่ของชาววัชชี (3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้แล้วถือปฏิบัติตามวัชชีธรรมที่วางไว้เดิม (4) สักการะเคารพ นับถือบูชา เจ้าวัชชีผู้สูงวัยและเชื่อถือถ้อยคำของท่านเหล่านั้น ควรรับฟัง (5) ไม่ข่มเหง ฉุดคร่า ขืนใจ กุลสตรีหรือ กุลกุมารีเอามาสมสู่ตามอำเภอใจ (6) สักการะ เคารพ นับถือบูชา เจดีย์ (ปูชนียวัตถุปูชนียสถานและอนุสาวรีย์) ในแคว้นวัชชีไม่ละเลยปล่อยให้การบูชาที่ถูกต้องที่เคยทำต่อเจดีย์เหล่านั้นเสื่อมสิ้นไป และ (7) ให้ความอารักขา คุ้มครองป้องกัน พระอรหันต์ทั้งหลายด้วยความมุ่งหวังให้พระอรหันต์ที่ยังไม่มา ให้มาสู่แว่นแคว้นของตน

ดังนั้น อปริหานิยธรรม 7 ประการ เป็นธรรมที่ไม่เสื่อมมีแต่ความความเจริญอย่างเดียว เพราะเป็นหลักที่สามารถสร้างความสามัคคีของหมู่คณะถือเป็นหลักซอฟต์พาวเวอร์ที่เป็นปรากฏการณ์เกิดขึ้นในครั้งพุทธกาล ที่นำมาใช้แล้วเกิดความสุขสงบของแคว้นวัชชีเป็นตัวอย่าง ยิ่งถ้านำมาประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์ทางการเมืองในสังคมไทยจะนำไปสู่ความสงบสุขอย่างแน่นอน

3.1.2 ปรากฏการณ์ทางการเมืองของพระเจ้าพิมพิสาร

พระเจ้าพิมพิสาร เจ้าเมืองราชคฤห์แคว้นมคธทรงพบกับเจ้าชายสิทธัตถะคราวเสด็จออกผนวชใหม่ ๆ ณ ปัณฑวบรรพต แคว้นมคธพระองคทรงเสด็จไปนมัสการและชักชวนให้เจ้าชายสิทธัตถะสละเพศบรรพชิตมาครองราชย์ แต่เมื่อได้รับคำปฏิเสธจึงขอคำปฏิญญาว่าหากทรงค้นพบสิ่งที่แสวงหาจงมาสอนพระองค์เป็นคนแรก ด้วยเหตุนี้ เมื่อพระพุทธเจ้าทรงโปรดปัญจวัคคีย์ โปรดพระยสะและสหายแล้ว ทรงส่งไปประกาศพระศาสนายังแคว้นต่างๆส่วนพระองค์เสด็จไปเมืองราชคฤห์เพื่อเปลื้องคำปฏิญญาที่ประทานให้กับพระเจ้าพิมพิสาร ประกอบกับทรงพิจารณาเห็นว่าพระเจ้าพิมพิสารเป็นผู้นำแคว้นใหญ่ ถ้าทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาแล้ว ประชาชนคนอื่น ๆ ก็จะดำเนินรอยตาม พระเจ้าพิมพิสารทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างเข้มแข็งจนเป็นที่กล่าวขานว่าเป็นดินแดนแห่งพระพุทธศาสนา พระองค์ทรงเป็นพระโสดาบัน คราวที่พระองค์ทรงถูกจองจำจากพระเจ้าอชาตศัตรูพระโอรส ทรงเสด็จเดินจงกรมอยู่ในคุกด้วยพุทธานุสสติและมองลอดช่องหน้าต่างทอดพระเนตรดูพระพุทธเจ้าเสด็จขึ้นลงเขาคิชฌกูฏพร้อมภิกษุสงฆ์ทุกวัน พระองค์ผู้ทรงธรรมและทรงอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาเป็นอย่างดีทำให้พระพุทธศาสนา หยั่งรากลงในแคว้นมคธและเจริญแพร่หลาย ในระยะเวลาอันรวดเร็วเป็นพระอริยบุคคลและทั้งยังไม่ประทุษร้ายตอบต่อบุคคลผู้

ประทุษร้ายพระองค์แสดงถึงการยึดมั่นในธรรมตามหลักการของศาสนา ตลอดจนถึงการสักการะธรรมของพระพุทธเจ้าอย่างยิ่ง ด้วยผลงานของพระองค์ที่ร่วมเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทรงมีความประพฤติที่เป็นแบบอย่างของพระองค์ที่สามารถบรรลุธรรมในระดับโสดาบัน จึงทำให้เห็นว่าพระองค์ทรงเป็นธรรมราชาในฐานะกษัตริย์ผู้ทรงบรรลุธรรมทรงปฏิบัติสังคหวัตถุข้อ ปิยวาจาในการปกครองบ้านเมืองในการตัดสินปัญหาต่าง ๆ แยกออกเป็นประเด็นได้ดังนี้ (พระปลัด ชูเกียรติ ฐิตปญฺโญ, 2554, หน้า 144-147)

เหตุการณ์ที่ตัวอย่าง ด้านการปกครอง ทรงใช้หลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองด้านสังคหวัตถุด้านปิยวาจาในการปกครองไม่กล่าวร้ายด่วนตัดสินใจ โดยยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการตัดสินใจปกครองบริหารประเทศป้องกันทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสันติภายในประเทศ ดังมีเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

พระเจ้าพิมพิสารทรงให้อภัยแก่พระธนิยะ ด้วยคุณธรรมที่พระองค์ทรงเต็มเปี่ยมไปด้วยคุณธรรมของผู้นำในการบริหารประเทศสอดคล้องกับหลักทศพิธราชธรรมอันมีการให้ทานไม่ทรงยึดไม้จากพระธนิยะคืนเข้าหลวง และทรงมีจักรวัตติธรรมที่มีหลักธัมมิกรักขา ทรงเคารพ นับถือ บูชา สักการะ นอบน้อมธรรมให้การคุ้มครองป้องกันสมณพราหมณ์ พร้อมทั้งทรงมีหลักพรหมวิหารธรรม คือกรุณาไม่ทรงให้พระธนิยะได้รับโทษานุโทษในสิ่งที่ตนเองได้กระทำผิด อีกทั้งทรงมีหลักสัปปุริสธรรมมข้อปุคคลัญญุตา ทรงมีความเคารพในพระสงฆ์ซึ่งเป็นนักบวชในพระพุทธศาสนาเป็นอริยสาวกของพระพุทธเจ้าการกระทำอะไรจะต้องแจ้งต่อผู้ปกครองไม่ได้ทำอะไรโดยใช้อาญาของแผ่นแต่ฝ่ายเดียว นอกจากนั้นพระองค์ยังมีหลักอปริหานิยธรรมโดยมีหลักในการให้การอารักขาคุ้มครองป้องกันสมณพราหมณ์และพระอรหันต์ขอให้ท่านที่ยังไม่มาก็ขอให้มายังแว่นแคว้น การเคารพพระสงฆ์ในฐานะเป็นศาสกยบุตรที่มีอย่างสูงในพระเจ้าพิมพิสารในการปกครองถือเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่เด่นชัดที่สุด

เหตุการณ์ตัวอย่าง ด้านเศรษฐกิจ ทรงใช้หลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองด้านสังคหวัตถุด้วยปิยวาจาในด้านส่งเสริมให้คนมีโอกาสเท่าเทียมด้วยฐานะมอบตำแหน่งส่งเสริมให้เป็นคฤบดีเศรษฐีตามหลักรัฐาภิบาลนโยบายหรือนโยบายทางรัฐาประศาสนศาสตร์ ถือเป็นหลักปกครองส่งเสริมการกินดีอยู่ดีของอาณาประชาราษฎร์ด้วยเศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงในประเทศของพระองค์เพราะความมั่นคงของรัฐขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 อย่างคือ ปัจจัยที่ 1 ความมั่งคงทางเศรษฐกิจ ปัจจัยที่ 2 ความมั่นคงทางด้านสังคมจิตวิทยา ปัจจัยที่ 3 ความมั่นคงทางด้านการเมือง และปัจจัยที่ 4 ความมั่นคงทางด้านการทหาร ในการปกครองประเทศ ดังกรณีตัวอย่างที่เป็นความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจดังเหตุการณ์นี้

พระเจ้าพิมพิสารทรงใช้ปิยวาจา ในการส่งเสริมสนับสนุนคนดีอย่างนายกุมภะโฆสกะ ทรงเป็นที่พึ่งและพระราชทานตำแหน่งเศรษฐีให้กับเขา ทรงประพฤติหลักธรรมด้วยการให้ทาน คือให้ตำแหน่งเศรษฐีแก่นายกุมภะโฆสกะที่มีทรัพย์สินประกาศให้สังคมได้รู้ว่าประเทศนี้ มีคนเป็นเศรษฐีอันบ่งบอกถึงฐานะของประเทศและการบริหารประเทศของพระองค์ การกระทำเช่นนี้ ถือเป็นกุสโลบาย

ที่จะทำให้เกิดความรักความศรัทธาต่อผู้นำที่ส่งเสริมสนับสนุนประชากรของพระองค์ได้มีฐานะทางสังคมที่ควรยกย่อง ภาพของผู้นำของรัฐจึงน่าเคารพเชื่อฟังปฏิบัติและเป็นตัวอย่างของพสกนิกร อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้คนดีได้ทำดีต่อไป กรณีเหตุการณ์ที่กล่าวมาถือเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุดของพระเจ้าพิมพิสาร

เหตุการณ์ตัวอย่าง ด้านการศึกษา ทรงประกาศด้วยการให้การศึกษาที่สำคัญอันนำไปสู่การบรรลุธรรมของคนในรัฐของพระองค์ย่อมแสดงให้ถึงความมีพระหฤทัยที่เต็มเปี่ยมไปด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในรัฐของพระองค์ได้มีความรู้ทั้งเป็นโลกียะและโลกุตระซึ่งหาได้ยากอย่างยิ่งดังกรณีตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

พระเจ้าพิมพิสารทรงอนุญาตให้พระนางเขมาผู้เป็นพระเทวีผนวช มีพระสิริโสมที่งดงามและเป็นที่โปรดปรานของพระองค์ แต่เพราะความปรารถนาของพระเทวีก็ทรงหมดความอาลัยไม่เกิดความกังวลและให้พระเทวีได้ตั้งใจศึกษาปฏิบัติธรรมได้รู้แจ้งเห็นจริง ในหลักธรรมของพระพุทธเจ้าพระองค์ก็ทรงส่งเสริมอย่างจริงจัง โดยสนับสนุนให้ได้ไปยังสถานศึกษาที่มีพระพุทธเจ้าเป็นบรมครูจนพระนางเขมาได้มีโอกาสไปยังพระเวฬุวันทำให้พระนางได้ศึกษาไตรสิกขาอันประกอบด้วยศีล สมาธิ และปัญญา นำพาให้ได้บรรลุธรรมขั้นสูงจนได้เป็นพระเถรีด้วยการได้บรรลุธรรม เหตุการณ์นี้ถือเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาตามความสามารถของบุคคลหรือตามศักยภาพย่อมแสดงให้ถึงนำพระทัยที่ทรงใช้หลักซอฟต์พาวเวอร์อันการปกครองประเทศด้วยหลักทางการศึกษามาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและเด่นชัดที่สุด

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า การใช้ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองของพระเจ้าพิมพิสารที่ทรงใช้หลักปิยวาจาในสังคหวัตถุ สะท้อนให้เห็นถึงภาวะผู้นำในการบริหารประเทศที่เต็มไปด้วยการใช้หลักอำนาจละมุนทั้งด้านการปกครอง เศรษฐกิจ และการศึกษาทำให้เห็นการใช้อำนาจบนพื้นฐานของความถูกต้องยุติธรรมทำให้อาณาประชาราษฎร์มีแต่ความสุขรวมถึงศาสนาต่าง ๆ ที่ได้มีโอกาสเข้าเผยแพร่ลัทธิต่าง ๆ จนนำไปสู่วลีที่ว่า ถนนทุกสายมุ่งหน้าไปสู่กรุงราชคฤห์ ซึ่งเป็นเมืองหลวงที่มีพระเจ้าพิมพิสารเป็นผู้ครองเมืองนั่นเอง

3.1.3 ปรากฏการณ์ทางเมืองของพระเจ้าอโศกมหาราช

พระเจ้าอโศกมหาราชเป็นพระราชโอรสของพระเจ้าพินทุสารแห่งราชวงศ์โมริยะ พระมารดานามว่า สิริธรรม พระเจ้าอโศก มีพระโอรสและธิดา 11 พระองค์ทรงมีพระชนม์อยู่ในราว พ.ศ. 218-260 เดิมทรงเป็นอุปราชอยู่ที่กรุงอุชเชนีแคว้นวัชชีพระเจ้าอโศกมหาราชเป็นพระราชนัดดาของพระเจ้าจันทรคุปต์ ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์เมารยะซึ่งเข้าครอบครองแคว้นมคธที่มีนครปาฏลีบุตรเป็นเมืองหลวง ในราวพุทธ ศตวรรษที่ 3 ภายหลังการแผ่อำนาจเข้ามาของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์แห่งอาณาจักรกรีก-มาซิโดเนีย ชาวอินเดียต้องการที่จะรวมจักรพรรดิของตนเข้าเป็นหนึ่งเดียว ดังนั้นจึงมีการสถาปนาราชวงศ์เมารยะหรือโมริยะขึ้น กษัตริย์ที่สำคัญที่สุดในราชวงศ์นี้คือ พระเจ้าอโศก ซึ่งทรงรวมอินเดียเกือบทั้งหมดไว้ภายใต้ การปกครองของพระองค์ต่อมาพระองค์ได้อุปถัมภ์พุทธศาสนาเถรวาท หลังสมัยพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชบุกรุกอินเดีย พระองค์มีบทบาทสำคัญใน

ประวัติศาสตร์พระพุทธ ศาสนา พระนามของพระเจ้าอโศกมหาราชในศิลาจารึกเรียกว่า “เทวานัม-ปิยทัสสี”แปลว่ากษัตริย์ผู้เป็น ที่รักใคร่ของเทพเจ้า ก่อนหน้านี้พระเจ้าอโศกมหาราช ผู้ซึ่งครั้งหนึ่งเคยได้ชื่อว่าเป็น “ทรราช”แต่ทรงกลับพระทัยได้ทันเสียก่อน โลกจึงเรียกขานพระองค์เสียใหม่ว่าเป็น “มหาราช” ดังนั้น พระสมัญญานามของพระองค์ก็ทรงเปลี่ยนไปด้วย กล่าวคือ ทรงเปลี่ยนจาก “จัณฑาโศกราช” (อโศกทมิฬ) มาเป็น “ธรรมาโศกราช” (อโศกผู้ทรงธรรม) จากการถูกขนานนามว่า จัณฑาโศก (อโศกผู้ ดุร้าย) มาเป็นธรรมาโศก (อโศกผู้ทรงธรรม) พระเจ้าอโศกมหาราช เมื่อทรงกลับพระทัยมานับถือพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งที่ระลึก เพราะทรงเล็งเห็นความไร้สาระของ “สงครามวิชัย” คือ การมีชัยโดยสงครามแล้ว จึงทรงเปลี่ยนแนวนโยบายในการบริหารแผ่นดินเสียใหม่จากสงครามวิชัยมาเป็น “ธรรมวิชัย” กล่าวคือ การมีชัยโดยธรรม ซึ่งรัชสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราช พระองค์ทรงนำกองทัพธรรมยาตราไปทั่วราชอาณาจักร ทรงชนะจิตใจของประชาชน ด้วยการปกครองแผ่นดินโดยธรรม เมื่อเสด็จไปจาริกธรรมที่ใด ก็ยังได้นำเอาเสาหินทรายขนาดใหญ่ที่แกะสลักไว้อย่างงดงามไปประดิษฐานไว้ในสถานที่สำคัญในพระพุทธศาสนาทุกแห่งอีกด้วยสาเหตุที่พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงเลื่อมใสในพุทธศาสนา “วันหนึ่งพระองค์ทรงทอดพระเนตร ผ่านสีหบัญชร (หน้าต่าง) ทรงเห็นสามเณรน้อยรูปหนึ่งนามว่า“นิโครธ”เดินบิณฑบาตด้วยอาการสำรวม ผ่านลานพระราชวัง ทรงเกิดความเอ็นดูเหมือนบุตรขึ้นมาทันที จึงให้คนไปนิมนต์สามเณรรูปนั้นขึ้นมาสนทนาและทรงขอให้สามเณรแสดงธรรมให้ฟัง “ความประมาทเป็นทางไม่ตายความประมาทเป็นทางแห่งความตาย คนที่ประมาทถึงมีชีวิตอยู่ ก็เปรียบเสมือนคนตายแล้ว” ทำให้พระองค์ได้สติและปัญญาที่จะเปลี่ยนพระหฤทัยของพระองค์ที่ชื่นชอบการสงครามมาสู่การเผยแผ่ธรรม การเปลี่ยนพระทัยของพระองค์ทำให้พระองค์ได้ประกาศยกการเลิกการประหารชีวิต โดยมีพระกระแสรับสั่งให้สรรพสัตว์ได้รับการปกป้องคุ้มกันดูแลรักษา ไม่ให้ถูกฆ่าอีกต่อไป พระองค์มีพระกระแสรับสั่งให้ปลูกต้นไม้สมุนไพรตามรายทางเพื่อให้ผู้คนและสัตว์ได้พึ่งพิง พระองค์ทรงทำนุบำรุง พุทธศาสนา เช่น ทรงสร้างวัด วิหาร พระสถูป พระเจดีย์หลักศิลาจารึก มหาวิทยาลัยนาลันทา เป็นต้น พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์พระองค์แรกที่ทรงผนวชขณะที่ยังทรงครองราชย์อยู่และเลิกการแผ่อำนาจในการปกครอง มาใช้หลักพุทธธรรม(ธรรมราชา)ปกครอง นอกจากนี้พระเจ้าอโศก ยังส่งสมณะทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยแบ่งเป็น 9 สาย สายที่ 8 มาเผยแผ่ที่สุวรรณภูมิโดยเฉพาะพระโสณะและพระอุตระเป็นสมณทูตและพระองค์เป็นผู้จัดการสังคายานาพระไตรปิฎกครั้งที่ 3 ณ วัดอโศการาม เมืองปาฏลีบุตร ต่อมาก็ทรงโปรดเกล้าให้สร้างบ่อน้ำ ที่พักคนเดินทาง โรงพยาบาลและปลูกต้นไม้เพื่อจัดสาธารณูปโภคและสาธารณะตามหลักพุทธธรรม ต่อมาก็ทรงโปรดเกล้าให้สร้างบ่อน้ำ ที่พักคนเดินทางโรงพยาบาลและปลูกต้นไม้ เพื่อจัดสาธารณูปโภคและสาธารณะ ตามหลักพุทธธรรมต่อจากนั้นก็เสด็จไปพบสังเวชนียสถาน 4 แห่ง เป็นผู้แรกและทรงสถาปนาให้เป็นสถานที่สักการบูชาของพุทธศาสนิกชนในเวลาต่อมา นับว่าพระองค์เป็นอัครศาสนูปถัมภ์พระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ทรงเป็นพระมหากษัตริย์อีกพระองค์ที่มีบทบาทสำคัญโดดเด่น เมื่อทรงกลับพระทัยมานับถือพระพุทธศาสนา พระเจ้าอโศกต้องการเปลี่ยนพระทัยมานานแล้วเป็นไปได้ว่า คำสอนของสาวกของพระพุทธเจ้าได้ทำให้พระองค์ประทับใจมากกว่าที่พระองค์

เข้าใจด้วยพระองค์เองและเข้าใจหลักธรรมด้วยพระองค์เอง จุดเปลี่ยนพระทัยเกิดขึ้นเป็นที่พึ่งที่ระลึก เพราะทรงเล็งเห็นความไร้สาระของ “สงครามวิชัย”คือการมีชัยโดยสงครามอย่างชัดเจนแล้ว จึงทรงเปลี่ยนแนวนโยบายในการบริหารแผ่นดินเสียใหม่จากสงครามวิชัยมาเป็น “ธรรมวิชัย”กล่าวคือการมีชัย โดยธรรมทรงบำเพ็ญอัตถจริยาในสังคหวัตถุ ดังต่อไปนี้

1. การปกครองของพระเจ้าอโศกมหาราช จากจารึกโองการพระเจ้าอโศกมหาราช ไม่มีแผ่นดินใด ระบุถึงวิธีการปกครองแบบจตุสดมภ์และจตุรงคเสนา ม้า รถคชพล มีการกล่าวถึงคณะมนตรี แต่ไม่ระบุตำแหน่งงานไม่กล่าวถึงการกำหนดชั้นข้าราชการแต่อาจใช้ระบบอัศวศักดิ์ คือ เกียรติศักดิ์ตามจำนวนม้าสำหรับเสนาทหาร ไม่กล่าวถึงระบบตอบแทนข้าราชบริพารและระบบกฎหมาย ระบบศาลและราชทัณฑ์แต่จารึกกล่าวถึงการลดหย่อนผ่อนโทษการอภัยโทษ การลงโทษแก่ผู้ทำสังฆเภท การระบุตำแหน่งข้าราชการหลายตำแหน่ง ไม่เพียงพอที่จะให้เห็นภาพการจัดการปกครองส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้แต่มีการระบุการปกครองในบางแคว้นที่มีพระบรมวงศ์ ไปปกครองถ้าจะตั้งชื่อระบอบการปกครองของพระเจ้าอโศกมหาราชว่าเป็นแบบ “ธรรมาธิปไตย” ก็คงไม่ถนัดนัก เพราะธรรมาธิปไตยไม่ใช่ ระบอบการปกครองและไม่ได้ใช้ธรรมะเป็นหลักกฎหมายและการจัดระบบการบริหารและการลงโทษ ผู้ฝ่าฝืน คงจะเรียกได้แต่เพียงว่าพระองค์เป็น “พระมหาธรรมราชา” ในความหมายที่ว่า พระองค์ดำรงอยู่ในธรรม เช่น ทรงพยายามไม่เสวยเนื้อสัตว์ทรงอดทนและให้อภัยแก่ผู้กระทำต่อพระองค์และทรงสั่งสอน ธรรมะและกวดขันให้ข้าราชบริพารพระญาติวงศ์ประพฤติธรรมสั่งสอนธรรมโดยทั่วกัน การปกครองของพระเจ้าอโศกมหาราช พบว่า บทบาทการปกครองตามแบบธรรมวิชัยของพระเจ้า อโศกมหาราชเกี่ยวกับการปกครองบ้านเมืองต้องมีคุณสมบัติของการเป็นผู้นำที่ดีจะต้องอาศัยธรรมเป็นหลักในการปกครองสร้างบุคคลให้มีธรรมราชาในจิตใจ มีภาวะผู้นำทางการเมืองกับความเป็นธรรมราชา มุ่งเน้นพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมือง คือ มุ่งพัฒนาตน ได้แก่ พัฒนาตัวของผู้นำเอง โดยใช้หลักแห่งความเข้าใจและการมีฐานแห่งความเป็นธรรมที่สถิตอยู่ในใจ เป็นต้น มุ่งพัฒนาผู้ใต้การปกครอง คือ ด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจและด้านสติปัญญา พัฒนาองค์รวมของสังคมโดยยึดกรอบศีลธรรมเป็นหลักในขณะเดียวกันก็กำหนดกฎหมายเป็นเครื่องส่งเสริมสนับสนุนศีลธรรม โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวคิดหลักในการปกครองบ้านเมือง มุ่งเน้นหลักปฏิบัติโดยนำหลักธรรมดังกล่าวลงสู่การปฏิบัติ เผยแผ่สั่งสอนประชาชนทั่วไป

2. การปกครองแบบธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราช ทรงปกครองบ้านเมืองโดยธรรม โดยใช้หลักพรหมวิหารธรรม 4 ไม่ขาดและไม่ทำลาย เป็นตัวอย่างแก่ผู้นำบริษัทและเจ้าขุนมูลนายทั้งสมัยโบราณกาลและสมัยปัจจุบันอย่างยิ่ง ทรงเป็นมหาราชในอุดมคติ พระองค์ทรงใช้หลัก"ธรรมราชา" คือการปกครองบ้านเมืองโดยธรรม “ธรรมวิชัย”เป็นหลักการปกครอง พระมหากษัตริย์ต่างเมืองต่างประเทศทั้งสมัยอดีตจนสมัยปัจจุบันได้กระทำตามจนบ้านเมืองของตนเจริญรุ่งเรือง ทรงปกครองอาณาประชาราษฎร์ประดุจพ่อปกครองลูกหรือทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรม ส่งเสริมกิจการสาธารณูปการ สวัสดิการสังคม ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การจัดบริการสาธารณประโยชน์และสังคมสงเคราะห์สร้างศิลาจารึกสื่อสารเสริมธรรม ประกาศหลักการแห่งเสรีภาพ แถลงเรื่องที่เป็น

นโยบายของรัฐในทางธรรมที่จะให้ผู้บริหารปกครองท้องถิ่นนำไปสั่งสอนประชาชน แต่งตั้งธรรมมหาอำมาตย์เป็นทูตแห่งธรรมในการเผยแผ่พระธรรมโดยพระองค์ ก็เสด็จธรรมยาตราไปยังพุทธสถานทุกแห่งเพื่อศึกษาและปฏิบัติธรรม

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า การปกครองแบบธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราชความหมายของการปกครองแบบธรรมวิชัย พบว่า หลักธรรมที่ทรงยึดมั่นในการชนะ ทางด้านจิตใจ เป็นชัยชนะอันสูงสุด เป็นชัยชนะแห่งธรรมซึ่งเป็นต้นแบบของการเมืองใหม่ที่ใช้ธรรมนำหน้าอย่างแท้จริง ที่สามารถเข้าถึงวิถีแห่งสันติ อหิงสา ขันติธรรม และความสงบสุข “ธรรมวิชัย” มุ่งเอาชนะจิตใจประชาชนโดยธรรมหรือเรียก“ทรงครองแผ่นดินโดยธรรม” ทรงส่งเสริมกิจการสาธารณูปการ ประชาสงเคราะห์สวัสดิการ สังคม และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง ทำให้ชมพูทวีปในสมัยของพระองค์เป็นบ่อเกิดแห่งอารยธรรมแผ่ไพศาลทั่วไป ซึ่งพระราชจริยาวัตรของพระเจ้าอโศกมหาราชนั้นประกอบด้วย

1. ด้านการปกครองประเทศ ดังนี้

1.1 การปกครองแบบบิดากับบุตร โดยทรงอยู่ในฐานะ “พ่อ” ประชาชนเป็น “ลูก”ของพระองค์ มีความรักความเมตตาและความยุติธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญ ข้าราชการ ที่คอยดูแลต่างพระเนตรพระกรรณเปรียบเสมือนพี่เลี้ยงของประชาชน

1.2 ถือประโยชน์สุขของประชาชน เป็นหลักเน้นความยุติธรรมไม่ลำเอียงถูกเป็นถูกผิดเป็นผิดข้าราชการต้องเป็นผู้ “บำบัดทุกข์บำรุงสุข” แท้จริง ดำเนินการให้เกิดความถูกต้องยุติธรรมทั่วไป

1.3 การจัดให้มีเจ้าหน้าที่สอนธรรมแก่ประชาชน คอยดูแลแนะนำประชาชนในทางความประพฤติและการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึง และวางระบบราชการคุมกันเป็นชั้นๆ

1.4 การจัดบริการสาธารณประโยชน์และสังคมสงเคราะห์ เช่น บ่อน้ำที่พักคนเดินทาง ปลูกสวนสงวนป่า ตั้งโอสถศาลา โรงพยาบาลสำหรับคนและสัตว์

2. ด้านการปฏิบัติธรรม ดังนี้ 1) เน้นทางการบริจาคแบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยทรัพย์สิน และสิ่งของแต่ทรงยำธรรมทานค่อนข้างมากเพราะทรงเห็นว่าการให้ความรู้ความเข้าใจในทางด้านความประพฤติและการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญที่สุด 2) การคุ้มครองสัตว์งดเว้นจากการเบียดเบียนสัตว์โดยเฉพาะให้เลิกการฆ่าสัตว์บูชายัญอย่างเด็ดขาด พระองค์เองก็ทรงงดการเสวยเนื้อสัตว์โดยค่อย ๆ ลดการฆ่าสัตว์เป็นอาหารลงตามลำดับจนไม่มีการฆ่าและไม่มีการเสวยเนื้อสัตว์ต่อไป 3) ให้ระงับการสนุกสนานบันเทิงมัวเมา แหล่งมั่วสุม รื่นเริงหันมาใฝ่ในกิจกรรมทางการปฏิบัติธรรมและเจริญปัญญา พระองค์ทรงทำเป็นตัวอย่างเช่นกัน คือ ทรงงดการล่าสัตว์เปลี่ยนมาเป็น “ธรรมยาตรา” จาริกแสวงบุญไปยังปูชนียสถานต่าง ๆ คือ สถานที่พระพุทธเจ้าประสูติตรัสรู้ทรงแสดงปฐมเทศนา เสด็จดับขันธปรินิพพาน ทรงเยี่ยมเยียนราษฎรตามชนบทต่าง ๆ และแนะนำให้ปฏิบัติธรรมแทนการประกอบ พิธีกรรมมงคลต่าง ๆ 4) เน้นการปฏิบัติธรรมทางสังคม คือ ให้ทำหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคมอย่างถูกต้องดีงาม เช่น เป็นบุตรธิดาให้เคารพเชื่อฟังบิดามารดา เป็นศิษย์ให้

เคารพเชื่อฟังครูอาจารย์เป็นนายจ้างให้เอาใจใส่ดูแลทาสและกรรมกร เป็นต้น และ 5) เน้นเสรีภาพในการนับถือศาสนาและความสามัคคีปรองดอง เอื้อเฟื้อ นับถือกันระหว่างศาสนาต่าง ๆ ไม่ด่าบริภาษคำสอนของศาสนาอื่นหรือวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่ศาสนิกนับถือของศาสนาอื่นและตรัสสอนว่าให้ศาสนิกของศาสนาปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาของตนอย่างเคร่งครัด ในขณะเดียวกันมิให้ดูถูกดูหมิ่นหรือเบียดเบียนศาสนาอื่น

3. คุณค่าและประโยชน์การปกครองตามแบบธรรมวิชัยสำหรับคุณค่าและประโยชน์การปกครองตามแบบธรรมวิชัย พบว่า พระองค์ทรงใช้ระบอบประชาธิปไตยเต็มที่แต่เอนไปทางด้านปิตาธิปไตย คือ ทรงปกครองอาณาประชาราษฎร์ประดุจพ่อปกครองลูก และพระองค์ทรงครองแผ่นดินโดยธรรม ทรงส่งเสริมกิจการสาธารณูปการ สวัสดิการสังคม และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การจัดบริการสาธารณประโยชน์และสังคมสงเคราะห์ เช่น บ่อน้ำ ที่พักคนเดินทางปลูกสวน สงวนป่า ตั้งโอสถศาลาหรืออาโรคยาศาลา โรงพยาบาล สำหรับคนและสัตว์ทรงให้ขุดบ่อน้ำ ปลูกต้นไม้สร้างถนนหนทาง เชื่อมต่อให้กว้างขวางทั่วถึงสร้างที่พักคนเดินทางสร้างอ่างเก็บนำ สร้างสถานพยาบาลคนและสัตว์ เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า หลักการทางการเมืองของพระเจ้าอโศกมหาราช มีบทบาทด้านทานทรัพย์และอำนาจเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ทำความดีงามและประโยชน์สุขให้แก่ประชาชน ตลอดจนให้การอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนา พระเจ้าอโศกมหาราชทรงโปรดให้สร้างอารามวิหารไว้เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุจำนวน 84,000 แห่งและจารึก ดังนั้น อัตถจริยาที่ทรงปฏิบัติ คือ ความเป็นธรรมราชาของพระเจ้าอโศกมหาราช ทรงนำหลักธรรมวิชัยเป็นนโยบายการปกครองของรัฐ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยหลักเมตตาธรรมต่อทุกคนพระเจ้าอโศกมหาราชทรงเป็นแบบอย่างอันดีงามให้กับคฤหัสถ์ผู้อยู่ครองเรือนทั้งหลาย ได้ประพฤติตามแบบอย่างพระองค์ด้วยการให้ทาน ทั้งวัตถุทาน ธรรมทานและอภัยทาน โดยเฉพาะธรรมทานที่พระองค์ทรงสรรเสริญว่า เป็นการให้ที่ยิ่งใหญ่กว่าการให้อย่างอื่น และให้มีจิตเมตตากรุณาต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย ให้การคุ้มครองและดูแลสรรพสัตว์ทั้งหลาย ถ้าเป็นการเที่ยวก็เที่ยวอย่างมีธรรมหรือเที่ยวนมัสการบูชาสังเวชนียสถานทั้ง 4 หรือเที่ยวจาริกบุญต่าง ๆ ให้มีการปฏิบัติธรรมและแนะนำสั่งสอนผู้อื่น ให้ปฏิบัติตามตนด้วยรู้จักสร้างสัมพันธ์อันดีงามต่อทุกคน เช่น เชื่อฟังบิดามารดา เคารพคุณครูบาอาจารย์ เป็นต้น ให้มีความสามัคคีซึ่งกันและกันในทุกคนทุกชาติทุกศาสนาก็ให้มีความสามัคคีกัน เพราะว่าความสามัคคีนั้นนำมาซึ่งความสุขและก่อให้เกิดความสันติคือความสงบร่มเย็นและเป็นสุขตลอดกาลนาน คฤหัสถ์ที่ประพฤติปฏิบัติธรรมตามแบบอย่างพระองค์ย่อมจะเป็นคฤหัสถ์ที่สังคมต้องการให้อยู่ร่วมงานด้วย คฤหัสถ์ที่ประพฤติธรรมเช่นนี้หากอยู่ในครอบครัวใดครอบครัวนั้นก็มีแต่ความสุขความเจริญรุ่งเรือง หากอยู่ในโรงเรียนนั้นก็มีแต่ความสุข หากอยู่ในประเทศใด ประเทศนั้นก็มีแต่ความสุข หากอยู่ในสังคมใด ๆ ก็ตาม ก็ทำให้สังคมนั้นๆ มีความร่มเย็นเป็นสุข พระเจ้าอโศกมหาราชทรงเป็นแบบอย่างอันดีงามให้กับพุทธศาสนิกชนทุกคน เพื่อพุทธศาสนิกชนจะประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่างพระองค์ด้วยการปฏิบัติ ต่อพระสงฆ์ปกป้องคุ้มครองพระสงฆ์ทำพูดคิดต่อพระสงฆ์ด้วยเมตตาอุปถัมภ์บำรุง

พระสงฆ์ด้วยปัจจัย ทั้ง 4 มีเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย อาหาร และยารักษาโรค หมั่นทำบุญทำกรรมดีด้วยวิธีต่างๆ อาทิ ทำบุญด้วยการให้ปันทรัพย์สิ่งของ ทำบุญด้วยการรักษาศีลประพฤติปฏิบัติชอบ ทำบุญด้วยการฝึกจิตใจของตน ให้สะอาดสว่างและสงบ หมั่นเยี่ยมเยือนพระสงฆ์สนทนาธรรมและฟังธรรมจากพระสงฆ์ ให้มีความเคารพยกย่องบูชาพระสงฆ์ มีศรัทธาตั้งมั่น ไม่หวั่นไหวในพระพุทธศาสนา เอาใจใส่ทำนุบำรุงพระพุทธ ศาสนาและช่วยทำกิจการงานพระพุทธศาสนาด้วยการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมและช่วยกันเผยแผ่ พระพุทธศาสนาให้กว้างขวางขึ้นเจริญขึ้นสืบไป

3.1.4 ปรากฏการณ์ทางการเมืองของจักกวัตติสูตร

จักกวัตติสูตร เป็นพระสูตรขนาดยาว ปรากฏในพระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค ในขณะที่ทำสังคายนาครั้งที่ 1 ที่ถ้ำสัตตบรรณคูหา โดยมีพระมหากัสสปะเป็นประธาน พระอุบาลีเป็นผู้วิสัชนาพระวินัย พระอานนท์เป็นผู้วิสัชนาพระสูตร ในที่นั้น พระอานนท์กล่าวว่า ท่านได้ฟังมาอย่างนี้ว่า สมัยที่พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ที่เมืองมาตุลาในแคว้นมคธ ได้ตรัสแก่เหล่าภิกษุว่า “เธอทั้งหลายจงมีตนเป็นเกาะ มีตนเป็นที่พึ่ง อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่ง จงมีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งอยู่ ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ พิจารณาเห็นกายในกายอยู่มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติกำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกเสียได้” (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996, 11/80 pp. 59-60) และพระองค์ได้ตรัสให้เจริญสติปัฏฐาน 4 (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996, 19/376-470, pp. 210-281) และการเจริญสติปัฏฐาน 4 เท่ากับพึ่งตนและพึ่งธรรมไปพร้อมกัน พระสูตรนี้ตามความหมายคือ พระสูตรที่ว่าด้วยหลักปฏิบัติของพระเจ้าจักรพรรดิเท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาสาระที่ปรากฏในพระสูตรแล้ว พบว่ามีความสำคัญใน 3 สถานะ ได้แก่ (1) เป็นพระสูตรที่ว่าด้วยหลักการปฏิบัติแห่งความสามารถในการบรรลุถึงการพึ่งตนเองอย่างแท้จริง (2) เป็นพระสูตรที่ว่าด้วยหลักการบริหารการปกครองรัฐสำหรับพระเจ้าจักรพรรดิพระมหากษัตริย์หรือคณะผู้บริหารประเทศ ได้แก่ หลักจักกวัตติวัตร 12 ประการ และ (3) เป็นพระสูตรที่ว่าด้วยความเจริญและความเสื่อมของคนของสังคมหรือของประเทศตามแนวคิด หลักการหรือทรรศนะของพระพุทธศาสนาโดยแบ่งโครงสร้างของพระสูตรออกเป็น 3 ส่วน คือ (1) ภาคอุทเทศ เป็นบทเริ่มต้นที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสสอนให้ภิกษุทั้งหลายพึ่งธรรม ไม่พึ่งสิ่งอื่นโดยวิธีการในการพึ่งตนเอง คือ การเจริญสติปัฏฐาน 4 (2) ภาคนิทเทส เป็นบทที่อธิบายเนื้อเรื่องที่พระองค์ทรงสาธกนิทานทั้งในอดีตและอนาคตมาเป็นบุคลาธิษฐานเพื่อสอนพระภิกษุและท้ายของภาคนิทเทสตรัสถึงพระศรีอริยเมตไตรย อธิบายถึงเรื่องการสอนธรรมและการบริหารคณะสงฆ์ว่า เป็นแบบอย่างเดียวกันกับพระองค์ และ (3) ภาคนิคมน์ เป็นการอธิบายบทสรุปในการตรัสพระสูตรนี้ ผู้ปฏิบัติธรรมย่อมเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ โภคะ และพละโดยสาระสำคัญของจักก วัตติสูตรนั้น จะกล่าวถึงการที่ผู้จะเป็นพระราชาหรือกษัตริย์ จะต้องประพฤติวัตรโดยการเดินตามรอยพ่อ (พระบิดา) ด้วยจักกวัตติวัตร 5 จะไม่เสื่อมจากโลกหรือพระภิกษุสงฆ์เดินตามรอยพระพุทธองค์ด้วยสติปัฏฐาน 4 ก็จะไม่เสื่อมจากธรรมปกครองภายนอกพึงใช้จักกวัตติวัตร 5 ประการ ปกครองภายในพึงใช้สติปัฏฐาน 4 อันที่จริงแล้วจักกวัตติสูตรที่พระองค์ตรัสที่เมืองมาตุลานั้น เกิดขึ้นเพราะอัธยาศัยของพระองค์เอง พระองค์ทรงตรัสเรียกภิกษุ

ทั้งหลายมาแล้วตรัสกับภิกษุทั้งหลายเอง ไม่มีผู้ใดทูลถามหรือเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นเลย แต่พระองค์ทรงตรัสขึ้นมาเองในการอบรมสั่งสอนภิกษุทั้งหลายในขณะนั้น ฉะนั้น จักกวัตติสูตรนี้ ก็มีบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) พระพุทธเจ้า ทรงเป็นผู้ตรัสพระสูตรนี้ 2) พระภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย และสรรพสัตว์ ได้แก่ เทวดา พระราชา ชาวเมืองมาตุลา ผู้สดับฟังพระสูตร และ 3) บุคคลที่ถูกปรารภถึง ในเรื่องราวที่พระพุทธเจ้าทรงยกตัวอย่างเป็นเหตุการณ์ในอดีต เช่น พระเจ้าจักรพรรดิ พระศรีอริยเมตไตย เป็นต้น ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า การแสดงธรรมของพระพุทธเจ้ามีพระประสงค์หรือเป้าหมายที่จะแนะนำที่พึ่งที่แท้จริงอันเหมาะสมกับเพศภาวะโดยเน้นไปที่ 2 กลุ่มบุคคล ได้แก่ 1) กลุ่มภิกษุ ทรงเน้นให้ทำที่พึ่งแก่ตนเองด้วยหลักของสติปัฏฐาน 4 และ 2) ฆราวาสทรงแสดงหลักการสร้างที่พึ่งแก่ตนด้วยหลักการปกครองตนและการปกครองคนอื่นด้วยภาวะผู้นำตามหลักจักกวัตติธรรมและเมื่อพระผู้มีพระภาคแสดงธรรมจบลง พระสงฆ์ทั้งหมดจำนวน 20,000 รูปได้บรรลุธรรมขั้นสูงสุดคือพระอรหัตผล ส่วนสรรพสัตว์ที่เหลือจำนวน 84,000 ได้บรรลุธรรมถัดลงมาตามลำดับแล้วแต่วาสนาบารมีที่สั่งสมมาตั้งแต่สกทาคามิผล จนถึงโสดาปัตติผล ไม่มีผู้ใดที่ว่างเว้นจากมรรคผลทางพระพุทธศาสนา นอกจากการนั้น จักกวัตติสูตรยังมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับพระสูตรอื่น ๆ มากมาย อาทิเช่น อัคคัญญสูตร มหาปทานสูตร สารันททสูตร มหาสุทัสสนสูตร กูฏทันตสูตร สังคีติสูตร ธัมมราชาสูตร ลักขณสูตร และสิงคาลกสูตรเป็นต้น ซึ่งพระสูตรเหล่านั้นจะเน้นไปที่การอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งประกอบด้วยผู้นำและผู้อยู่ร่วม ในสังคมซึ่งต่างก็ต้องอาศัยหลักธรรมของการอยู่ร่วมกัน เช่น ธรรมของความเป็นผู้นำ ได้แก่ จักกวัตติธรรม ธัมมราชาและธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม และอปริหานิยธรรม เป็นต้น ซึ่งหลักธรรมเหล่านี้ ย่อมหนุนให้สังคมเจริญรุ่งเรือง เป็นสังคมแห่งสันติสุข แต่เมื่อขาดธรรมเหล่านี้แล้ว สังคมย่อมหวั่นไหว ก่อให้เกิดความร้าวรานทางสังคม ก่อการทะเลาะวิวาท ส่งผลให้เกิดเป็นวิบากกรรมด้วย เมื่อกล่าวถึงคุณค่าสรุปมี 2 ประการ คือ 1) คุณค่าในการบรรลุเป้าหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาด้วยการทำตนให้เป็นที่พึ่ง และ 2) คุณค่าในการปกครองโดยใช้หลักจักรวรรดิวัตร 12 ประการ เพื่อใช้แก้ปัญหาของสังคมใน 3 ระดับ คือ (1) ระดับปัจเจกบุคคล (2) ระดับสังคมครอบครัว และ (3) ระดับสังคมโดยรวม ในจักกวัตติสูตรได้กล่าวซอฟต์พาวเวอร์ที่เป็นหลักกุศลธรรม อันเป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ได้แก่ สติปัฏฐาน จักรวรรดิวัตร ศีล กรรม อิทธิบาท คุณเครื่องความเป็นสมณะ ฌาน อัปปมัญญา และวิมุตติ สรุปได้ ดังนี้

1) สติปัฏฐาน 4 สติปัฏฐานมีหลักการและสาระสำคัญอยู่ที่การตั้งสติกำหนดกาย เวทนา จิตและธรรมให้เห็นตามความเป็นจริง ไม่ให้ความรู้สึกที่เป็นตัวตน เรา เขา เข้าไปเกี่ยวข้องโดยอาศัยองค์ธรรมสำคัญคือความเพียรถูกต้อง ความมีสติและสัมปชัญญะเป็นเครื่องช่วยเพื่อจุดประสงค์หลักคือกำจัดอภิชฌา โทมนัส และเพื่อบรรลุถึงนิพพานอันเป็นภาวะที่อิสระจากทุกข์ ซึ่งการที่จะปฏิบัติให้ได้ผลจริงต้องอาศัยระยะเวลาอันสมควรแก่เหตุปัจจัย เมื่อผู้ใดสามารถปฏิบัติได้ ย่อมชื่อว่าได้สร้างที่พึ่งอันสำคัญแก่ตนเอง

2) จักรวรรดิวัตร หรือจักรวรรดิธรรม หมายถึง วัตรของพระเจ้าจักรพรรดิ พระจริยาที่พระจักรพรรดิพึงทรงบำเพ็ญสม่ำเสมอ พระราชาหรือผู้ปกครองจะต้องประพฤติตนให้เป็นที่เคารพ

เชื่อถือของประชาชน เป็นการสอนผู้ปกครองให้มีความพร้อมเพื่อทำงานอันเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ไม่ว่าในเมืองหรือชนบทและการพัฒนาเศรษฐกิจของราษฎรให้พึ่งตนเองได้ผู้บริหารประเทศหรือผู้ปกครองจะต้องตั้งตนอยู่ในธรรมเป็นที่พึ่งของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย รวมถึงการใช้อำนาจทางการเมืองคือไม่เบียดเบียนผู้อื่น จะต้องเข้าไปหาสมณะหรือนักบวช หรือผู้ที่มีปัญญาฉลาด นักปราชญ์ที่มีคุณธรรมในการแก้ปัญหาบ้านเมืองแล้วปรึกษากับผู้รู้ว่าสิ่งไหนควรทำไม่ควรทำเพื่อการบริหารประเทศและพัฒนาการเมืองให้เป็นไปในแนวทางที่สร้างสรรค์เพื่อความผาสุกของคนในชาติ

3) ศีล ผู้รักษาศีลให้ดีในเบื้องต้นเสียอย่างหนึ่งแล้วคุณธรรมความดีในเบื้องสูงจะเกิดขึ้นสืบเนื่องติดตามมาเอง ศีลมีประโยชน์และอานิสงส์สืบเนื่องโดยลำดับขั้นตอน ยังประโยชน์ไม่เดือดร้อน มีความชื่นบาน มีความอิ่มเอิบใจ เกิดความสงบ มีความสุข มีความตั้งใจมั่น มีความรู้ความเห็นตามความเป็นจริง เกิดความเบื่อหน่ายคายกำหนัด มีความหลุดพ้น บรรลุอริยมรรคนำไปสู่มรรค ผล นิพพาน ศีล ทั้งหลายที่เป็นกุศล ย่อมบริบูรณ์เพื่อความเป็นพระอรหันต์ด้วยประการทั้งปวง

4) กรรม กรรมเป็นการกระทำของบุคคลคนนั้น แต่กรรมจะหนักหนาสักเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับเจตนาที่ตนเองได้ตั้งใจไว้ กรรมนำให้เป็นเกิดใหม่อย่างแน่นอนในภพภูมิต่าง ๆ ใน 31 ภพ ภูมิ กรรมดีก็จะนำไปสู่สุคติภูมิ ได้แก่ มนุษย์ เทวดา พรหม พระอรหันต์ เป็นต้น กรรมชั่วก็จะนำไปสู่อบายภูมิ 4 ได้แก่ นรก สัตว์เดรัจฉาน เปรต และอสุรกาย บุคคลที่ทำกรรมชั่วไว้มาก ๆ ละจากโลกนี้ไปแล้วยังไปเกิดในสวรรค์ไม่ได้เพราะเหตุแห่งการทำกรรมชั่ว แต่สำหรับบุคคลผู้มีสัมมาทิฏฐิ เพราะจิตได้อาศัยกุศลก็จะนำไปสู่กรรมดี ผู้มีสัมมาทิฏฐิสมบูรณ์จะไม่ตกนรกอีกแล้ว ไม่ว่ากรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม ผลของกรรมจะทำหน้าที่ของตนเองทั้งนั้นและจะนำไปสู่ชาติต่อ ๆ ไป

5) อิทธิบาท ธรรมให้ถึงความสำเร็จ พระผู้มีพระภาคทรงบัญญัติอิทธิบาท 4 ประการนี้เพื่อเพิ่มพูนความสำเร็จ เพื่อให้ชำนาญในเรื่องความสำเร็จ เพื่อพลิกแพลงให้เกิดความสำเร็จ เมื่อภิกษุเจริญอิทธิบาท 4 ประการเหล่านี้เสมอ ๆ แล้ว อกุศลบาปธรรมที่ยังไม่เกิดก็ไม่เกิด อกุศลบาปธรรมที่เกิดขึ้นแล้วย่อมเสื่อมไป กุศลธรรมที่ยังไม่เกิดก็เกิดขึ้น กุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วก็เจริญยิ่งขึ้น จิตก็จะเป็นสมาธิ เรียกว่า ฉันท สมาธิ คือ สมาธิอาศัยความพอใจเกิดขึ้น วิริยสมาธิ คือ สมาธิที่อาศัยความเพียรเกิดขึ้น จิตตสมาธิ คือ สมาธิที่อาศัยจิตฝักใฝ่เกิดขึ้น วิมังสาสมาธิ คือ สมาธิที่อาศัยวิมังสาเกิดขึ้น และปธานสังขาร คือ การประกอบความเพียรอันให้สำเร็จกิจที่ประสงค์

6) คุณเครื่องความเป็นสมณะ เป็นเสมือนอาภรณ์เครื่องประดับพระภิกษุสงฆ์ให้เป็นผู้องอาจ มีสง่าราศี เรียกว่า มีวรรณะผุดผ่องด้วยรัศมีแห่งธรรม ได้แก่ เป็นผู้ทรงศีล เป็นผู้สำรวมระวังในพระปาติโมกข์ เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยอาจาระและโคจร เป็นผู้เห็นภัยในสงสาร และเป็นผู้ใคร่ในการศึกษา

7) ฌาน ผู้ปฏิบัติสมถกรรมฐานจนจิตตั้งมั่นแล้ว ก็ทำจิตให้น้อมจิตไปเพื่ออาสวักขยญาณ ก็จะบรรลุถึงจุดมุ่งหมายสูงสุดได้ การบำเพ็ญสมาธิทำให้จิตใจสงบแน่วแน่ จนเข้าถึงภาวะที่ เรียกว่าฌานหรือสมาบัติขั้นต่าง ๆ ทำให้จิตใจมีความพร้อมที่จะใช้ปฏิบัติการต่าง ๆ อย่างที่เรียกว่าจิตนุ่มนวล

ควรแก่การงาน โน้มไปใช้ในกิจที่ประสงค์อย่างดีที่สุด ในสภาพจิตเช่นนี้เหมาะสมอย่างยิ่ง ที่จะก้าวไปสู่การใช้ปัญญาเพื่อบรรลุพระนิพพานซึ่งเป็นจุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา

8) อัปปมัญญา การเจริญเมตตามีประโยชน์กว้างขวาง ทั้งเป็นกำลังเกื้อหนุนให้ กรุณา มุทิตา อุเบกขา เกิดขึ้นได้ง่าย ยังช่วยทำให้การสร้างบารมีต่าง ๆ สำเร็จลงได้อย่างสะดวก ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่ปรารถนาสัมโพธิญาณทั้งหลาย จึงมีการเจริญเมตตาโดยคำนึงถึงตนว่าจะต้องสร้างบารมี 30 ทัศ ด้วยอานุภาพแห่งอัปปมัญญานี้ย่อมเป็นภาวนาที่จะทำกัลยาณธรรม มีทานบารมี เป็นต้น ให้บริบูรณ์ กล่าวคือ บำเพ็ญบารมีด้วยการให้ทาน อันเป็นเหตุแห่งความสุขแก่สัตว์ทุกถ้วนหน้า เว้นการทำร้าย ด้วยสมาทานศีล เสพเนกขัมมะ ละความเบียดเบียนสัตว์ด้วยกามคุณ อารมณ์ ชำระปัญญาให้บริสุทธิ์ ผ่องแผ้วเพื่อประโยชน์แก่ความไม่งมงายในสิ่งที่เป็นประโยชน์และมิใช่ประโยชน์ของสัตว์ทั้งหลาย ทำความเพียรเป็นนิตย์ เพื่อประโยชน์สุขแก่สัตว์ทั้งหลาย ระงับโทสะด้วยอำนาจของขันติไม่ทำปฏิญญาที่ทำไว้ให้คลาดเคลื่อนไปด้วยอำนาจแห่งสัจจะ เป็นผู้มีความตั้งใจมั่นไม่หวั่นไหว เพื่อประโยชน์สุขของสัตว์ ด้วยอำนาจอธิษฐาน อุปการะแก่สัตว์ทั้งหลายก่อน ด้วยอำนาจเมตตาและมิได้หวังผลตอบแทนด้วยอุเบกขา

9) วิมุตติ ได้แก่ เจโตวิมุตติและปัญญาวิมุตติ เป็นธรรมที่เป็นที่พึ่งอันสูงสุดของ พระภิกษุ เพราะเป็นเหตุแห่งการพ้นจากกิเลสอาสวะอันเป็นเป้าหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา นับว่าเป็นที่พึ่งที่ควรแสวงหา

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่เป็นหลักธรรมที่ปรากฏในจักกวัตติสูตร ได้แก่ (1) สติปัฏฐาน ธรรมอันเป็นที่พึ่ง (2) จักรวรรดิวัตร วัตรปฏิบัติของนักปกครอง (3) ศีล หลักควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ (4) กรรม ผลของการกระทำ (5) อิทธิบาท ธรรมที่ทำให้อายุยืน (6) คุณเครื่องความเป็นสมณะ ธรรมที่ทำให้มีวรรณะ (7) ฌาน ธรรมที่ทำให้มีความสุข (8) อัปปมัญญา ธรรมที่ทำให้มีโภคะ และ (9) วิมุตติ ธรรมอันเป็นเครื่องเพิ่มกำลังให้ภิกษุผู้บำเพ็ญเพียร หลักธรรมทั้ง 9 ประการดังกล่าวนั้น เป็นเสมือนองค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนกันและกันให้เข้าถึงจุดหมายสูงสุดทั้งที่เป็นโลกิยะคือความเป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช และจุดหมายสูงสุดที่เป็นโลกุตตระคือพระนิพพาน

สังเคราะห์ซอฟต์พาวเวอร์ทางเมืองที่สำคัญของจักกวัตติสูตร จากการศึกษาวิเคราะห์ความสำคัญของจักกวัตติสูตร พบว่า จักกวัตติสูตรเป็นพระสูตร ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงใช้เป็นกุศโลบายสั่งสอนภิกษุ บุคคล ชุมชนโดยเฉพาะที่เป็นพุทธศาสนิกชนได้ รู้จักการพึ่งตนเองและการพึ่งธรรมะให้เกิดประโยชน์แก่ตนและผู้อื่นได้ สรุป ดังนี้

1) ความสำคัญของจักกวัตติสูตรในด้านการพัฒนาชีวิต การพัฒนาชีวิตตามหลักของพระพุทธศาสนาตามที่ปรากฏในจักกวัตติสูตรนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ 3 ประการคือ 1) ทำให้บุคคลเป็นคนดีของสังคม เป็นผู้มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย แต่อยู่ในกรอบวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของสังคม พระพุทธเจ้าสอนให้บุคคลงดเว้นกายทุจริต วจีทุจริต และประพฤติแต่กายสุจริต วจีสุจริต อันเป็นไปตามหลักของศีล เรียกว่า กายภาวนา กายภาวนานี้เป็นวิธีการพัฒนาบุคคลด้านพฤติกรรมที่

แสดงออกทางกายและวาจา เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม ให้บุคคลแสดงออกเฉพาะพฤติกรรมในด้านดีเท่านั้น 2) ทำให้บุคคลมีจิตใจและอารมณ์มั่นคง เป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนอื่นเป็นคนที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม พระพุทธเจ้าสอนให้บุคคลงดเว้นความโลภ ความพยาบาท แล้วให้ประพฤติ แต่มโนสุจริต ไม่มีความโลภ ไม่มีความพยาบาท หรือมีจิตใจเสียสละและยินดีให้อภัย ตามมโนสุจริต เป็นการพัฒนาจิตใจตามหลักของสมาธิที่เรียกว่า จิตภาวนา 3) ทำให้บุคคลได้รู้และเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เป็นสัมมาทิฏฐิ ละมโนทุจริต ปฏิบัติตามมโนสุจริตเป็นการพัฒนาบุคคลตามหลักปัญญา เรียกว่า ปัญญาภาวนา การปฏิบัติข้อนี้เป็นการพัฒนาบุคคลให้เข้าใจชีวิตอย่างแจ่มแจ้ง จนถึงสัมมาญาณและบรรลุสัมมาวิมุติ (ความหลุดพ้นจากกิเลสได้อย่างสิ้นเชิง) ถือเป็นปัญญาภาวนาเช่นกัน

2) ซอฟต์พาวเวอร์ที่สำคัญของจักกวัตติสูตรในด้านการเมืองการปกครอง การเมืองการปกครอง หมายถึง การปกครองเพื่อการศึกษาเป็นการปกครองที่ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อย โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องเชื่อมประสานเพื่อสร้างสังคมให้สงบสุข โดยนัยหมายถึงการดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาราษฎร์ที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตรัฐโดยหลักธรรมาภิบาล ในจักกวัตติสูตรที่แสดงถึงหลักการปกครองโดยธรรม 5 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่

1) ความสำคัญของผู้ปกครอง ผู้นำนั้นมีความสำคัญในการปกครองกำหนดบทบาทของรัฐ โดยการวางกติกามารยาททางสังคม เพื่อให้คนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข แต่ทั้งนี้ก็อยู่ที่ประชาชนในรัฐเป็นผู้เลือกโดยพิจารณาที่ลักษณะบุคคลเป็นสำคัญและในการปกครองบ้านเมืองนั้น ผู้นำเป็นผู้ขับเคลื่อนบริหารประเทศให้ดำเนินไปได้

2) คุณลักษณะของผู้ปกครอง ผู้ปกครองต้องประพฤติอยู่ในข้อวัตรที่เป็นธรรม ทำให้รัฐที่อยู่ในปกครองเกิดความสงบสุข สรุปคุณลักษณะของผู้ปกครองตามหลักของพระพุทธศาสนา (1) เป็นผู้ทรงธรรม (2) มีความยุติธรรม (3) มีความรอบรู้

3) หน้าที่ของผู้ปกครอง หน้าที่ของผู้ปกครองในคัมภีร์พระพุทธศาสนาคือการสร้างความมั่งคั่งแก่ราชอาณาจักรการที่จะสร้างความมั่งคั่งแก่ราชอาณาจักรได้นั้นต้องเกิดแต่การสร้างความอยู่ดีกินดีให้กับประชาชน ไม่ว่าจะอยู่ในสังคมใด หน้าที่หลักของผู้ปกครอง คือ บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ผู้ใต้ปกครองอย่างถูกต้องและเป็นธรรม ด้วยหลักการ 5 ประการ คือ (1) ถือธรรมเป็นใหญ่ (2) ให้ความคุ้มครองโดยธรรม (3) ป่องกันอธรรม (4) ปันทรัพย์เฉลี่ยให้แก่ชนผู้ไร้ทรัพย์ และ (5) มีที่ปรึกษาที่ทรงความรู้และคุณธรรม

4) บทบาทของผู้ปกครอง ผู้ปกครองต้องคิดวิธีการที่จะสร้างประโยชน์สุขให้เกิดประชารัฐโดยดำรงตนด้วยบทบาท 3 ประการ คือ ต้องมีจิตสำนึกสาธารณะ ต้องรับฟังเสียงของประชาชนและต้องประชาสัมพันธ์สิ่งที่ถูกต้องแก่สังคม

5) หลักการปกครอง การปกครองจำเป็นต้องมีหลักการ เพราะต้องเกี่ยวข้องกับคนหมู่มากเพื่อให้การปกครองนั้นเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุจุดประสงค์ตามที่ได้หวังไว้ หลักการปกครองมี 2 ประการคือ หลักกฎหมายอันเป็นระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือข้อบังคับ ยอมรับด้วยกันและ

หลักศีลธรรมเพื่อเป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันของผู้ปกครองและจะต้องยึดเป็นข้อปฏิบัติในการปกครองเป็นสำคัญ ได้แก่ (1) หลักทศพิธราชธรรม (2) ราชสังคหวัตถุ 4 (3) อปริหานิยธรรม 7 (4) สัปปุริสธรรม 7 (5) หลักการทูต 8

ซอฟต์พาวเวอร์ของจักกวัตติสูตรในด้านเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจในทางพระพุทธศาสนามี 3 คือ การผลิต การจำหน่ายจ่ายแจกและการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ในฐานะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยสร้างสรรค์ชีวิตของมนุษย์ให้เข้าถึงเป้าหมายคือความสุข 4 ประการ ได้แก่ สุขอันเกิดแต่การมีทรัพย์ สุขเกิด แต่การใช้สอยทรัพย์ สุขอันเกิดจากการไม่มีหนี้ และสุขอันเกิดจากการทำงานที่ไม่มีโทษ แต่ที่เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจขึ้นในจักกวัตติสูตร ก็เพราะการบริหารปกครองประเทศที่ไม่มีความเป็นธรรมของพระมหากษัตริย์หรือคณะผู้ปกครอง ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมมีความแตกต่างระหว่างคนจนกับคนรวย ทำให้เกิดปัญหาหลายอย่างตามมาและการแก้ปัญหาอย่างผิดวิธี ดังนั้น พระสูตรจึงได้เสนอหลักการที่ผู้ปกครองพึงปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจไว้ 3 ประการ ด้วยกัน คือ 1) พระราชาต้องพระราชทานพันธุ์พืช และอาหารแก่พลเมืองผู้ขะมักเขม้นในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเลี้ยง ปศุสัตว์ 2) พระราชาจะต้องพระราชทานทุนทรัพย์ให้แก่พลเมืองผู้ที่ขะมักเขม้นในพาณิชยกรรม 3) พระราชาต้องพระราชทานอาหารและเงินเดือนแก่ข้าราชการที่ขยันขันแข็งในการทำงาน

ซอฟต์พาวเวอร์ด้านการเมืองของจักกวัตติสูตรในด้านการศึกษา การศึกษานั้นคือการฝึกฝนอบรมพัฒนาคนให้เกิดความดีงาม ความเจริญทางด้านจิตใจเป็นส่วนสำคัญ พระพุทธศาสนามีทัศนะว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษานั้นเพื่อการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้สามารถดับทุกข์และพ้นไปจากทุกข์ได้ ก็คือการกำจัดราคะ โทสะ โมหะ เป็นสาเหตุหลักของความทุกข์ทั้งปวงในชีวิตมนุษย์ ส่วนการศึกษาในจักกวัตติสูตร คือ การเข้าไปถามปัญหากับสมณพราหมณ์นั้น เพราะการจัดการศึกษามีเป้าหมายเพื่อให้เกิดคุณธรรมโดยเฉพาะเมตตาเมื่อคนมีเมตตาแล้วการให้ทานเป็นต้นย่อมเกิดขึ้นได้ง่าย

ซอฟต์พาวเวอร์ด้านหลักจริยธรรม คำสอนของศาสนาปรัชญาและขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติตนเพื่อการบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าที่พึงประสงค์ เหตุที่จริยธรรมอิงศาสนา เนื่องจากคำสอนทางศาสนา ช่วยสร้างระบบจริยธรรมให้สังคม และได้หยั่งรากลึกอยู่บนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ 1) หลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานเป็นหลักการของการทำความดีของมนุษย์ 2) หลักจริยธรรมขั้นกลาง เป็นหลักของการประพฤติปฏิบัติที่เพิ่มความเพียรทางใจมิให้บุคคลปฏิบัติเพื่อยกระดับคุณธรรมและจริยธรรมให้สูงขึ้น และ 3) หลักจริยธรรมขั้นสูง เป็นหลักจริยธรรมที่ผู้ปฏิบัติตามแล้วจะทำให้ห่างไกลจากกิเลสเครื่องเศร้าหมอง หลักจริยธรรมขั้นสูงสุดคือมรรคมีองค์ 8 นั้น เมื่อย่อลงแล้วเหลือ 3 คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นการประมวลเอาหลักจริยธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาทั้งหมดมารวมกันไว้หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ไตรสิกขา

ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในจักกวัตติสูตร มีคุณลักษณะของจริยธรรม 5 ประการของนักการเมือง คือ 1) มีความเพียรความพยายามประกอบความดี 2) ละอายต่อการปฏิบัติชั่ว 3) มีความ

ซื่อสัตย์สุจริต 4) ยุติธรรมและมีเมตตากรุณา และ 5) การสร้างความเข้าใจต่อกัน ดังนั้น จักกวัตติสูตร แบ่งโครงสร้างออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ภาคอุทเทศ เป็นบทเริ่มต้น ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสสอนให้ภิกษุทั้งหลายพึ่งธรรม พึ่งตนเอง โดยการเจริญสติปัฏฐาน 4 2) ภาคนิทเทส เป็นบทอธิบายนิทานทั้งในอดีตและอนาคตมาเป็นบุคลาธิษฐานเพื่อสอนพระภิกษุ และ 3) ภาคนิคมน์ โดยสรุปผู้ปฏิบัติธรรมย่อมเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ โภคะ และพละ

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า จักกวัตติสูตรนั้น ต้องการเสนอหลักการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยวิถีการพึ่งตนเองโดยใช้สติปัฏฐาน 4 เป็นเครื่องนำและการใช้ระบบการปกครองแบบธรรมาธิปไตยถือธรรมเป็นใหญ่ อาศัยหลักธรรมให้ความคุ้มครองอันเป็นธรรมแก่มนุษย์และสัตว์ ทำคนไม่มีทรัพย์ให้มีทรัพย์และส่งเสริมศีลธรรม โดยทรงยึดหลักกุศลกรรมบถ 10 และยกหลักศีล 5 มาใช้ในระบบการปกครอง ทำให้ประชาชนตั้งตนไว้ชอบ มีการดำรงชีพด้วยความเกื้อหนุนกันให้มีกระบวนการคบหาสัตบุรุษ คือจัดระบบการศึกษาที่ดีและการทำให้ประชาชนได้มีโอกาสทำความดีอีกด้วย

3.1.5 ปรากฏการณ์ทางการเมืองในกุฏทันตสูตร

พราหมณ์ปุโรหิตกราบทูล พระเจ้ามหาวิชิตราชว่า “บ้านเมืองของพระองค์ยังมีเสี้ยนหนาม มีการเบียดเบียน โจรยังปล้นบ้าน ปล้นนิคม ปล้นเมืองหลวง ดักจี้ในทางเปลี่ยว เมื่อบ้านเมืองยังมีเสี้ยนหนาม พระองค์จะโปรดให้ฟื้นฟูพลีกรรมขึ้นก็จะชื่อว่าทรงกระทำสิ่งที่ไม่สมควร พระองค์มีพระราช ดำริอย่างนี้ว่า ‘เราจักปราบปรามเสี้ยนหนามคือโจร ด้วยการประหาร จองจำ ปรับไหมตำหนิโทษ หรือเนรเทศ’ อย่างนี้ไม่ใช่การกำจัดเสี้ยนหนามคือโจรที่ถูกต้อง เพราะว่าโจรที่เหลือจากที่กำจัดไปแล้วจักมาเบียดเบียนบ้านเมืองของพระองค์ในภายหลังได้แต่การกำจัดเสี้ยนหนาม คือ โจรที่ถูกต้อง ต้องอาศัยวิธีการต่อไปนี้คือ 1.ขอให้พระองค์พระราชทานพันธุ์พืชและอาหารให้แก่พลเมืองผู้ขะมักเขม้นในเกษตรกรรมและการเลี้ยงปศุสัตว์ในบ้านเมืองของพระองค์ 2. ขอให้พระองค์พระราชทานต้นทุนให้แก่พลเมืองผู้ขะมักเขม้นในพาณิชยกรรมในบ้านเมืองของพระองค์ 3. ขอให้พระองค์พระราชทานอาหารและเงินเดือนแก่ข้าราชการที่ขยันขันแข็งในบ้านเมืองของพระองค์ พลเมืองเหล่านั้นจักขวนขวายในหน้าที่การงานของตน ไม่พากันเบียดเบียนบ้านเมืองของพระองค์และจักมีกองพระราชทรัพย์อย่างยิ่งใหญ่ บ้านเมืองก็จะอยู่ร่มเย็น ไม่มีเสี้ยนหนามไม่มีการเบียดเบียน ประชาชนจะชื่นชมยินดีต่อกัน มีความสุขกับครอบครัวอยู่อย่างไม่ต้องปิดประตูบ้าน พระเจ้ามหาวิชิตราชทรงรับคำของพราหมณ์ปุโรหิตแล้ว ได้พระราชทานพันธุ์พืชและอาหารแก่พลเมืองที่ขะมักเขม้นในเกษตรกรรมและการเลี้ยงปศุสัตว์พระราชทานต้นทุนให้แก่พลเมืองผู้ขะมักเขม้น ในพาณิชยกรรม พระราชทานอาหารและเงินเดือนแก่ข้าราชการที่ขยันขันแข็ง ในบ้านเมืองของพระองค์ พลเมืองเหล่านั้น ขวนขวายในหน้าที่การงานของตน ไม่พากันเบียดเบียนบ้านเมืองของพระองค์และได้มีกองพระราชทรัพย์อย่างยิ่งใหญ่ บ้านเมืองอยู่ร่มเย็น ไม่มีเสี้ยนหนาม ไม่มีการเบียดเบียน ประชาชนต่างชื่นชมยินดีต่อกัน มีความสุขกับครอบครัวอยู่อย่างไม่ต้องปิดประตูบ้าน ต่อมา ท้าวเธอรับสั่งให้พราหมณ์ปุโรหิตเข้าเฝ้าแล้วตรัสว่า ‘ท่านผู้เจริญ เราได้กำจัดเสี้ยนหนาม คือ โจรจนหมดสิ้นด้วย

วิธีการของท่านและได้มีกองราชทรัพย์อย่างยิ่งใหญ่ บ้านเมืองอยู่ร่มเย็น ไม่มีเสี้ยนหนาม ไม่มีการเบียดเบียน ประชาชนต่างชื่นชมยินดีต่อกัน มีความสุขกับครอบครัว อยู่อย่างไม่ต้องปิดประตูบ้าน ปรารถนาจะบูชามหายัญ ขอท่านผู้เจริญโปรดแนะนำ วิธีบูชายัญที่จะอำนวยประโยชน์สุขแก่เราตลอดกาลนาน' (พระไตรปิฎกภาษาไทย 9/338/131-132) ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายของการจัดสรรทรัพยากรของรัฐหรือสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมมีคุณค่ามากมายต่อสังคมชุมชนนับเป็นต้นกำเนิดเศรษฐกิจประชานิยมก็ว่าได้ ทำให้สังคมชุมชนเกิดความสงบสุขร่มเย็นขึ้นได้ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ปฏิบัติหน้าที่ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ต่อมา ท้าวเธอรับสั่งให้พราหมณ์ปุโรหิตเข้าเฝ้าแล้วตรัสว่า 'ท่านผู้เจริญ เราได้กำจัดเสี้ยนหนามคือโจรจนหมดสิ้นด้วยวิธีการของท่านและได้มีกองราชทรัพย์อย่างยิ่งใหญ่ บ้านเมืองอยู่ร่มเย็น ไม่มีเสี้ยนหนาม ไม่มีการเบียดเบียน ประชาชนต่างชื่นชมยินดีต่อกัน มีความสุขกับครอบครัว อยู่อย่างไม่ต้องปิดประตูบ้าน เราปรารถนาจะบูชามหายัญ ขอท่านผู้เจริญโปรดแนะนำ วิธีบูชายัญที่จะอำนวยประโยชน์สุขแก่เราตลอดกาลนาน' (พระไตรปิฎกภาษาไทย 9/338/131-132)

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายของการจัดสรรทรัพยากรของรัฐหรือสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมมีคุณค่ามากมายต่อสังคมชุมชนนับเป็นต้นกำเนิดเศรษฐกิจประชานิยมก็ว่าได้ ทำให้สังคมชุมชน เกิดความสงบสุขร่มเย็นขึ้นได้ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ปฏิบัติหน้าที่ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.1.6 ปรากฏการณ์ทางการเมืองของมาฆมาณพ

ในอดีตกาล มาณพชื่อ มฆะ อาศัยอยู่กับครอบครัวในอจลคาม แคว้นมคธ เขาจะออกจากเรือนตอน เช้าตรู่ไปทำกิจการงานจิตอาสาโดยได้กระทำสถานที่ที่ไม่น่ารื่นรมย์ให้เป็นรมณียสถานหรือสถานที่น่ารื่นรมย์ พอสถานที่นั้นๆเขาปรับแต่งดีแล้วคนทั้งหลายก็มาแย่งที่เขาอยู่ร่ำไป ตัวเขาเองก็ไม่ได้ติดใจเอาเรื่องก็ยอมสละให้ แล้วไปจัดทำ ปรับปรุงสถานที่ใหม่เรื่อยไปซึ่งอาจจะเป็นนโยบายหรือกุสโลบายของเขาก็ได้ด้วยคิดว่า "ชนเหล่านั้น แม้ทั้งหมด เป็นผู้ได้รับสุขแล้ว สิ่งนี้พึงเป็นสิ่งที่ให้ความสุขแก่เรา" วันรุ่งขึ้น เขาได้ถือเอาจอบไปทำที่เท่ามณฑลแห่งลานให้เป็นรมณียสถานแล้วปวงชนได้ไปพักอยู่ในที่นั้น ครั้นในฤดูหนาว เขาได้ก่อไฟให้คนเหล่านั้น ในฤดูร้อนได้ให้น้ำ ต่อมา เขาคิดว่า "ชื่อรมณียสถาน เป็นที่รักของคนทั้งปวง ชื่อว่าไม่เป็นที่รักของใคร ๆ ไม่มีตั้งแต่นี้ไป เราควรเที่ยวทำหนทางให้ราบเรียบ" ดังนี้แล้ว จากนั้นทุกเช้าตรู่ เขาจะออกจากบ้านพร้อมอุปกรณ์ต่าง ๆ ใช้จอบปรับพื้นถนนบ้าง ใช้มีดตัดแต่งต้นไม้ใบไม้ตามริมถนนบ้าง ทำถนนหนทางให้ราบเรียบบ้าง ทำสองข้างทางให้สวยงาม มาณพหนุ่มคนหนึ่งเห็นการกระทำของ เขาแล้วถามว่า "สหาย ท่านทำการงานเหล่านี้ไปเพื่ออะไร" มฆมาณพตอบว่า "เรากำลังทำหนทางไปสวรรค์อยู่สิสหาย" มาณพคนนั้นเห็นดีงามด้วย กล่าวว่า "ถ้าอย่างนั้นเราจะช่วยสหายทำสิ่งเหล่านี้ด้วยนะ" มฆมาณพ กล่าวด้วยความยินดีว่า "สหายเอ๋ย จงมาช่วยกันเถอะ สวรรค์ล้วนเป็นที่รักที่ชอบใจของชนเป็นอันมากอยู่แล้ว" ต่อมามฆมาณพได้สหาย 33 คนช่วยกันปรับปรุงหนทางได้วันละ 1 โยชน์บ้าง 2 โยชน์บ้างเป็นเหตุทำให้นายบ้าน เห็นชายเหล่านั้นแล้วคิดว่า "มนุษย์เหล่านี้ทำอะไรไม่เข้าท่าน่าจะเอาเวลาไปหาปลาล่าเนื้อหรือ

ทำสุราดื่มหรือทำอะไรที่เราพอจะได้มีส่วนร่วมด้วย” เขาจึงให้เรียกพวกนั้นมาถามว่า “พวกแกเที่ยวทำอะไรกัน” ชนเหล่านั้นตอบว่า “ทำทางสวรรค์ขอรับ”นายบ้านกล่าวว่า “ธรรมดาผู้อยู่ครองเรือนทั้งหลาย จะทำอย่างนั้นไม่ควร ควรจะเอาเวลาไปหาปลาล่าเนื้อหรือทำสุราดื่มหรือควรทำการงานทั้งหลายมีประการต่าง ๆ” ชนเหล่านั้นคัดค้านคำของนายบ้านแม้ถูกรบเร้าอยู่บ่อยๆ ก็ยังคงคัดค้านร่ำไปทำให้นายบ้านโกรธแค้น คิดหาทางเล่นงานให้พินาศจึงไปสำนักพระราชวังกราบทูลพระราชาว่าเหล่ามาณพเป็นโจรพระราชาตรัสให้นำชนเหล่านั้นมาแล้วผลุนผลันมิทันได้ทรงพิจารณาสั่งลงโทษให้ช้างเหยียบ มฆมาณพได้ให้โอวาทแก่เพื่อน ๆ ไม่ให้โกรธพระราชา นายบ้าน และใครๆ ขอให้แผ่เมตตาให้คนเหล่านั้นด้วยอานุภาพแห่งเมตตาของชนเหล่านั้นแม้แต่ช้างยังไม่กล้าเหยียบ ถึงจะเอาเสื่อลำแพนคลุมชนเหล่านั้นแล้ว ไสช้างเข้าไป ช้างก็ถอยกลับไปเสียแต่ไกล พระราชาทรงสดับเหตุนั้นแล้วทรงดำริว่า “มันต้องมีเหตุอะไรสักอย่างเป็นแน่” แล้วทรงรับสั่งให้เรียกชนเหล่านั้นมาเฝ้าตรัสถามจนได้ทราบความจริงแล้วทรงโสมนัส ตรัสว่า “พ่อทั้งหลายสัตว์ดิรัจฉานนี้ยังรู้จักคุณของพวกเจ้า เราเป็นมนุษย์ก็ไม่อาจรู้จักขอจงยกโทษให้เราด้วยเถิด” ครั้นแล้ว ก็ได้พระราชทานนายบ้านพร้อมทั้งบุตรและภริยาให้เป็นทาส ช้างตัวนั้นให้เป็นพาหนะสำหรับขี่และบ้านให้เป็นเครื่องใช้สอยตามสบายแก่ชนเหล่านั้น มฆมาณพกับพวกต่างมีใจผ่องใสในอานิสงส์แห่งบุญในปัจจุบันจึงปรึกษากันจัดสร้างศาลาที่ถาวรให้เป็นที่พักของมหาชนในหนทางใหญ่สี่แยก พวกเขาจึงหาช่างไม้มาแล้วเริ่มสร้างศาลา แต่เพราะไม่อยากให้สตรีมีส่วนร่วมจึงไม่ได้บอกบุญแก่พวกเธอในการนั้น มฆมาณพมีภริยา 4 คน คือ นางสุนันทา นางสุจิตรา นางสุธรรมา และนางสุชาดา เมื่อนางสุธรรมาได้ทราบเรื่องเธอจึงคบคิดกับนายช่างไม้ให้ค่าจ้างทำไม้ช่อฟ้าสลักอักษรว่า “ศาลานี้ชื่อสุธรรมา” เพื่อที่เธอจะได้เป็นใหญ่ในศาลาแห่งนี้ พอเสร็จแล้วก็เอาผ้าพันเก็บไว้ ครั้นช่างไม้สร้างศาลาเสร็จแล้ว ในวันยกช่อฟ้าจึงบอกพวกมฆมาณพว่าลืมช่อฟ้าและต้องได้ไม้ช่อฟ้าที่เขาตัดถากสลักแล้วเก็บไว้จึงจะใช้ได้และทันเวลา แล้วบอกให้พวกมฆมาณพแสวงหาช่อฟ้าที่ทำเสร็จแล้วเก็บไว้ขาย พวกเขาพากันแสวงหาแล้วพบเห็นในเรือนของนางสุธรรมา ถามซื้อเป็นเงิน 1,000 แต่นางไม่ขายแต่จะให้ฟรี ถ้าให้นางมีส่วนร่วมทำบุญในศาลาด้วย ฝ่ายพวกมฆมาณพตอบนางไปว่าไม่ให้ผู้หญิงร่วมทำบุญในศาลาด้วย ช่างไม้จึงกล่าวกับคนเหล่านั้นว่าสถานที่ ๆ ไม่มีผู้หญิงก็มีแต่พรหมโลกเท่านั้น ถ้าอยากเห็นความสำเร็จของศาลาก็จงรับเอาช่อฟ้าโดยไม่มีข้อแม้ พวกมฆมาณพจึงเห็นดีเห็นงามด้วย งานสร้างศาลาจึงสำเร็จและศาลาแบ่งเป็น 3 ส่วน (1) ส่วนหนึ่งสร้างเป็นที่สำหรับอยู่ของพวกอิสรชน (2) ส่วนหนึ่ง สำหรับคนเข็ญใจ และ (3) ส่วนหนึ่งสำหรับคนไข้ นางสุนันทาก็ได้มีส่วนร่วมด้วยการสร้างสระโบกขรณีเพื่อคนที่มาสู่ศาลาควรจะได้น้ำกินและน้ำอาบ นางสุจิตราได้ให้เขาสร้างสวนดอกไม้อันน่ารื่นรมย์ด้วยคิดว่าคนที่มาสู่ศาลา ดื่มน้ำ อาบน้ำแล้วควรจะประดับระเบียบดอกไม้แล้วจึงไป ฝ่ายนางสุชาดาคิดเสียว่า“เราเป็นทั้งลูกลุงของนายมฆะเป็นทั้งภริยาสิ่งที่นายมฆะนั้นทำแล้วก็เป็นของเราเหมือนกันและสิ่งที่เราทำแล้วก็เป็นของนายมฆะนั่นเหมือนกัน”ดังนี้แล้ว ไม่ทำอะไรๆ มัวแต่งแต่ตัวของตนเท่านั้น ปล่อยเวลาให้ผ่านพ้นไปแล้ว ในเวลาสิ้นชีวิต มฆมาณพได้เกิดเป็นท้าวสักกเทวราชในภพดาวดึงส์ สหายของเขาแม้เหล่านั้นก็เกิดในที่นั้นเหมือนกัน ช่างไม้เกิดเป็นวิศวกรรมเทพบุตร นางสุธรรมา ถึงแก่กรรมก็ได้ไปเกิดในภพดาวดึงส์นั้น

เหมือนกัน แม้นางสุนันทาถึงแก่กรรมแล้ว ก็ได้ไปเกิดในภพดาวดึงส์นั้นเหมือนกัน ส่วนนางสุชาดาถึงแก่กรรมแล้ว เกิดเป็นนางนกยางในซอกเขาแห่งหนึ่ง (พระไตรปิฎกและอรรถกถาภาษาไทย, 40/12/359-367)

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายว่าการเมืองเป็นเรื่องนโยบายสาธารณะนี้ มฆมาณพได้เป็นต้นคิดด้วยจิตอาสาสานต่อเป็นนโยบายสาธารณะซึ่งเป็นเหตุจูงใจมาณพอีก 33 คนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดังกล่าว แม้จะมีคนที่มีจิตใจเป็นอกุศลใส่ความว่าร้ายก็สามารถฝ่าฟันผ่านพ้นไปได้ด้วยอานิสงส์ของจิตคิดเมตตาไม่อาฆาตพยาบาทต่อใครๆ คิดจะสร้างจะทำสิ่งใดก็มีแต่คนขันอาสาจะเข้ามามีส่วนร่วมในการนั้นๆด้วยความเต็มใจ เมื่อละจากโลกนี้ไปสู่ปรโลกก็ได้ไปสู่ภพภูมิที่ดีเพราะผลกรรมดีที่สร้างไว้ซึ่งเป็นทิฏฐานุคติให้ชนรุ่นต่อๆ มาได้ดำเนินตามอย่างนั่นเอง

3.1.7 ปรากฏการณ์ทางการเมืองของอัคคัญญสูตร

รัฐกำเนิดขึ้นมาเพื่อควบคุมสถานการณ์ความเลวร้ายในสังคม ผู้ปกครองรัฐ คือทางเลือกที่สมาชิก ของสังคมเห็นร่วมกันให้เป็นผู้ที่มีความชอบธรรมในการใช้อำนาจรัฐเพื่อสกัดกั้นกิเลสของมนุษย์ ซึ่งก็สกัดกั้นได้เป็นบางส่วนเพียงที่จะทำ ให้มนุษย์อยู่รวมกันในสังคมได้อย่างสงบสุขเท่านั้น แต่ไม่สามารถทำให้กิเลสหมดไปจากมนุษย์ได้ จุดมุ่งหมายของรัฐเพียงเพื่อขจัดความเลวร้ายในสังคมและปกป้องคนดีให้อยู่กันอย่างสงบสุขหรืออาจจะกล่าวได้ว่ารัฐเป็นเพียงเครื่องมือที่จะทำให้มนุษย์พัฒนาตนเองให้บรรลุถึงเป้าหมายที่สูงสุดของชีวิตได้ รัฐบาล (Government) คือผู้ได้รับมอบอำนาจในการบริหารจัดการบ้านเมืองให้เกิดความสงบเรียบร้อย ในพระสูตรได้ระบุชัดเจนว่ามีการสรรหาบุคคลผู้เป็นผู้นำหรือต่อมาเรียกว่ากษัตริย์หรือมหาสมมติหรือราชาขึ้นมาเพื่อปกครองคุ้มครองรักษาโดยประชาชนได้จ่ายภาษีที่เรียกว่าส่วนแบ่ง คือข้าวสาลีให้ ทั้งนี้ รัฐบาลมีหน้าที่กำหนดนโยบายของรัฐและต้องดำเนินการให้เป็นผลสำเร็จตามนโยบายที่วางเอาไว้รัฐบาลต้อง สามารถปกครองดินแดนทุกส่วนของรัฐ อาณาเขต ประชาชนและรัฐบาลจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น ความสัมพันธ์นี้ในแต่ละรัฐจะแตกต่างกันไปมีลักษณะเฉพาะของตนเองซึ่งทำให้รัฐแต่ละรัฐไม่เหมือนกัน (คนอง วังฝายแก้ว, 2554, หน้า 8)

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า การนำเสนอหลักการและเรื่องราวต่างๆบางบทบางตอนในพระไตรปิฎกที่เกี่ยวข้องหรือคล้อยตามหลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองมาตามลำดับนั้นทำให้ทราบว่า พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองในความหมายทั้ง 6 กลุ่มของบรรพชิตและคฤหัสถ์ ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในแง่ของอำนาจตัวอย่างที่เด่นชัดคือพระสงฆ์สาวกได้มีส่วนร่วมในอำนาจการปกครอง 2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในแง่ของการจัดสรรปันส่วนทรัพยากรของรัฐหรือสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมในกูฏทันสูตรที่พลเมืองได้รับการจัดสรรทุนทรัพย์จากพระเจ้ามหาวิชิตราช 3) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในแง่ของนโยบายสาธารณะ ตัวอย่างที่เด่นชัดคือมฆมาณพกับสหาย 4) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในแง่ของความขัดแย้ง และ 5) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในแง่ของการประนีประนอมผลประโยชน์ ตัวอย่างที่

เด่นชัดคือการแย่งชิงทรัพยากรน้ำ ในแม่น้ำโรหิณีของพระประยูรญาติและความขัดแย้งระหว่างภิกษุชาวโกสัมพี 2 รูป และ 6) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในแง่ที่เกี่ยวกับรัฐและการบริหารประเทศ ตัวอย่าง คือ การสรรหาผู้นำ

3.1.8 ปรากฏการณ์ทางการเมืองของชาวกาลามะ

กาลามสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ชาวกาลามะนั้นเป็นพระสูตรที่มีแนวคิดเรื่องประชาธิปไตย โดย พระพุทธองค์ทรงให้สติ หลักการและเหตุผลในการที่จะปลงใจเชื่อในสิ่งใดนั้นก็จงใคร่ครวญอย่างถี่ถ้วนเสียก่อน อย่าเพิ่งเชื่อเพราะ “เขาว่า” “ได้ยินมาว่า” “ใคร ๆ ว่า” อย่าเพิ่งเชื่อตามที่ทำต่อๆ กันมาโบราณว่าตามกระแส อย่าเพิ่งเชื่อตามคำเล่าลือ ประเภทข่าวลือข่าวโคมลอยก็อย่าไปด่วน สรุปว่าเป็นจริงอย่าเพิ่งเชื่อโดยอ้างตำราอย่าไปตามตำรามากนัก เพราะตำราบางเล่มคนแต่งก็ยกเมฆ ใส่สีตีไข่เอาเองบ้าง อย่าเพิ่งเชื่อโดยนึกเดา เช่น เข้าใจเอาเอง หรือข้อมูลไม่พอ ใจร้อนเดาสุ่มเอาแบบมั่วๆ อย่าเพิ่งเชื่อโดยคาดคะเนเอาการคาดการณ์ตามประวัติศาสตร์ ตามสถิติ ความน่าจะเป็นซึ่งอาจจะผิดก็ได้ อย่าเพิ่งเชื่อโดยนึกคิดตามแนวเหตุผล เพราะบางครั้งแนวเหตุผลอาจใช้ได้ไม่ครอบคลุมไปทุกเรื่อง อย่าเพิ่งเชื่อเพราะถูกกับทฤษฎีของตน อย่าเข้าข้างตนเอง อย่าได้ยึดถือโดยชอบใจว่าสอดคล้องต้องกันกับความคิดเห็นของตน อย่าเอาความเห็นของตนเป็นใหญ่ อะไรที่ตรงกับที่ตนคิดไว้เท่านั้นที่เชื่อได้ อย่าเพิ่งเชื่อเพราะมีรูปลักษณ์ที่ควรเชื่อได้ การมองแต่เพียงรูปลักษณ์ภายนอกแล้วตัดสินใจ ปลงใจเชื่อนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำอย่างยิ่ง เพราะจะเกิดความผิดพลาดได้ อย่าเพิ่งเชื่อเพราะผู้พูดเป็นครูบาอาจารย์ของตน เพราะบางครั้งครูบาอาจารย์อาจพูดผิดและสอนผิดได้

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ปรากฏการณ์ทางการเมืองในพระไตรปิฎกที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเมืองที่สำคัญบนพื้นฐานหลักของพระพุทธศาสนาที่นำมาใช้ในยุคนั้น ๆ ซึ่งเหตุการณ์นำไปสู่หลักการของการปฏิบัติการเชื่อมโยงของการเมืองที่เป็นหลักการปกครองทั้งแบบประชาธิปไตยของคน สังคม ที่อาศัยหลักของการแก้ไขปัญหาแต่ละยุคผู้นำมีการหลักความเด็ดขาดหลักความธรรมในการปกครองซึ่งเป็นหลักที่เป็นแนวทางที่พระพุทธเจ้าทรงใช้แนะนำเชื่อมโยงบนฐานวัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายทางการเมืองของหลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่เป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก

3.2 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก

3.2.1 หลักด้านวัฒนธรรมทางการเมืองในพระไตรปิฎก

1) หลักอปริหานิยธรรม

หลักอปริหานิยธรรมนั้นสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างการเมืองคุณภาพด้านวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ 1. การประยุกต์อปริหานิยธรรมในองค์กรทางการเมืองเพื่อสร้างการเมืองคุณภาพ การปกครองบ้านเมืองที่ดีต้องบริหารประเทศชาติก็ดี การดำเนินการด้านสังคมก็ดีหรือการจัดการในครอบครัวดี ควรต้องยึดถือภาวะวิสัยเป็นที่ตั้งในการกำหนดหรือดำเนินตามนโยบายเป็นธรรมที่ต้องกระทบสิทธิขององค์กรหรือกลุ่มบุคคลหนึ่งบุคคลใด เพราะเป็นการกำหนดนโยบายในเชิง

กว้างเพื่อความเจริญของชาติบ้านเมืองซึ่งเป็นที่มาของความขัดแย้งดังกล่าว หากทั้งสองฝ่ายนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักอปริหานิยธรรมกล่าวคือ หมั่นประชุมกันเนืองนิจ เพื่อทางแก้ไขทั้งสองฝ่ายพร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติและไม่ล้มเลิกสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว ไม่ยกเลิกกระบวนการหรือกฎเกณฑ์เพื่อตนเอง เคารพนับถือผู้ใหญ่ การเคารพและรับฟังคำสั่งสอนผู้ใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี คือ การเคารพในกติกาสังคม ไม่ข่มเหงล่วงเกินและปกป้องไม่ให้ใครละเมิดสิทธิและข่มเหงรังแก สักการะเคารพเจดีย์ หมายถึงการให้ความเคารพและปกป้องปูชนียสถานที่สำคัญในศาสนา เพื่อจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มคนในหมู่คณะที่อยู่ร่วมกันให้การอารักขาคุ้มครองอันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ คือ การคุ้มครองบรรพชิตหรือนักบวช ซึ่งเป็นผู้สืบทอดศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป คือ การเสียสละรู้จักการให้หากผู้บริหารหรือผู้นำองค์กรนำหลักธรรมดังกล่าวไปประยุกต์ใช้โดยบูรณาการเข้ากับบริหารบ้านเมืองย่อมเป็นการนำมาซึ่งการเมืองที่มีคุณภาพบนฐานวัฒนธรรม

ดังนั้น หลักอปริหานิยธรรมถือเป็นหลักธรรมที่สร้างวัฒนธรรมความสามัคคีของคนในสังคมหรือชุมชนตลอดถึงประเทศชาติ การเมืองจะเจริญรุ่งเรืองอย่างมีคุณภาพควรนำหลักธรรมเหล่านี้ มาประยุกต์ใช้เพื่อเกิดความมั่งคงต่อบ้านเมืองและสามารถลดความขัดแย้งได้ สภาพปัญหาบ้านเมืองในปัจจุบันเหมาะแก่การนำหลักการนี้ไปบูรณาการอย่างจริงจัง จะนำไปสู่การแก้ไขความขัดแย้งทางเมืองอีกวิธีการหนึ่งถือเป็นซอฟต์พาวเวอร์ที่สำคัญ ดังปรากฏการณ์ทางซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎกที่ได้นำเสนอมีความเป็นมาและเกิดขึ้นโดยใช้หลักธรรมที่ปรากฏมาแก้ไขปัญหาบ้านเมืองอีกด้วย

2) หลักทศพิธราชธรรม

หลักทศพิธราชธรรม มุมมองวัฒนธรรมทางการเมือง พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญเกี่ยวกับการดำรงชีพในสังคมมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง ดังตัวอย่างที่พระพุทธองค์ได้ตรัสสอนเรื่องของสมาชิกของรัฐผู้มีส่วนร่วมให้เกิดการปกครองที่ดี พึงรู้หลักและปฏิบัติในหลักอธิปไตย แม้ในการมีส่วนร่วม ในการปกครอง โดยปฏิบัติตามหลักการร่วมรับผิดชอบที่จะช่วยป้องกันความเสื่อม นำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ตนเองและสังคม แม้ในส่วนของผู้นำหรือผู้ปกครองประเทศตั้งแต่พระเจ้าจักรพรรดิ พระมหากษัตริย์ ตลอดจน นักปกครองทั่วไป พระพุทธองค์ก็ตรัสหลักธรรมมีทศพิธราชธรรม มองเห็นตรงกันว่าการเมืองการปกครอง เป็นเรื่องของการแสวงหาความยุติธรรมและการดำรงชีวิตที่ดี และย้ำว่ามนุษย์ เป็นสัตว์การเมือง มีวัฒนธรรมของมนุษย์เป็นผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคม ต้องเรียนรู้และดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีระเบียบแบบแผน ทั้งที่เพื่อให้สังคมมีความสงบสุขก็โดยอาศัยการเรียนวิชารัฐศาสตร์ เพื่อนำไปเป็นเครื่องมือในการครองตนและช่วยเหลือสังคม นอกจากนี้หลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนายังช่วยทำให้เกิดความรู้จักเข้าใจคนและชุมชน รวมทั้งจะช่วยให้เกิดการทำงานร่วมกัน เกิดความสามัคคีอันเป็นพลังทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายแห่งการพัฒนาที่ตั้งไว้ได้ ทั้งนี้ก็เพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ความทุกข์ยากเดือดร้อน เหตุจาก

ประการต่าง ๆ ทั้งปวงที่เกิดขึ้นในสังคม ให้บรรเทาเบาบางลง ในอันที่จะช่วยนำชาติและสังคมไปสู่ความสงบร่มเย็นต่อไป (อรณี ฝูงวรรณลักษณ์, 2538, หน้า 219)

ทศพิธราชธรรม เป็นข้อปฏิบัติดีปฏิบัติชอบสำหรับพระมหากษัตริย์ที่ทรงใช้ปกครองพระราชอาณาจักร เป็นคุณธรรมที่โบราณบัณฑิตได้บัญญัติไว้ก่อนสมัยพุทธกาล ซึ่งพระมหากษัตริย์ในอดีตได้ทรงถือปฏิบัติมาเป็นพระราชจริยาวัตร แม้บุคคลผู้มิใช่พระเจ้าแผ่นดินก็ควรเจริญรอยตาม โดยนำเอาหลักธรรม 10ประการนี้มาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเกิดความสวัสดีในสังคมตามอุดมการณ์แห่งการปกครองยิ่งๆ ขึ้นไป คุณสมบัติของนักปกครองหรือผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดินตั้งแต่พระราชามหากษัตริย์ตลอดจนนักปกครองทั่วไป (พระพิจิตรธรรมพาที (ชัยวัฒน์ ธมฺมวฑฺโน), 2552, หน้า 22-23) ทศพิธราชธรรมเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งประกอบด้วย

ข้อที่ 1 ทาน หมายถึง การให้ การให้ในที่นี้เป็นการให้แล้วมีผลผูกพัน พระองค์พระราชทานทรัพย์ สิ่งของ เพื่อนำไปช่วยเหลือประชาชน โดยมิได้เลือกเชื้อชาติ หรือศาสนา เป็นการสร้างสรรค์ความสงบสุขให้เกิดขึ้นในบ้านเมือง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้วยธรรมะ ทรงรักและเมตตาพสกนิกรของพระองค์ ทรงมุ่งหวังให้พสกนิกรมีความสุขอย่างแท้จริง ดังนั้น ข้าราชการก็สามารถเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทในหลักธรรมข้อนี้ได้เช่นกัน หลักธรรมในข้อนี้ คือ ทาน อาจไม่จำเป็นต้องเป็นข้าวของเงินทองเสมอไป สำหรับข้าราชการการให้ในที่นี้อาจจะเป็นการให้บริการแก่ประชาชน บริการด้วยความเต็มใจ ทำให้ประชาชนมีความสุขเป็นการให้ทานแล้วคุณธรรม

ข้อที่ 2 ศีล หมายถึง ความประพฤติที่ดีงาม อันเกิดจากการรักษาศีล เว้นจากการทำชั่วไม่ทำความเสียหาย หรือ ละเว้นในสิ่งที่ไม่เหมาะ ไม่ควร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพุทธมามะกะที่ดีและทรงเคร่งครัดในการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนา พระจริยวัตรที่ดีงามของพระองค์ สามารถตรึงดวงใจทุกดวงของพสกนิกรให้เกิดความจงรักภักดีต่อพระองค์อย่างท่วมท้นเป็นที่ประจักษ์คุณธรรม

ข้อที่ 3 ปริจจาคะ หมายถึง การเสียสละ เป็นการให้ การเสียสละเพื่อให้เกิดประโยชน์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นผู้เสียสละเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง ทรงเสียสละความสำราญส่วนพระองค์ เสด็จพระราชดำเนินไปยังท้องถิ่นทุรกันดาร และห่างไกลความเจริญเพื่อดูแลทุกข์สุขของประชาชนคุณธรรม

ข้อที่ 4 อาชชวะ หมายถึง ความเป็นคนตรงซื่อสัตย์สุจริตจริงใจซื่อตรงในการวางแผนโครงการทุก ๆ โครงการ เพื่อไม่ให้มีการรั่วไหล เพื่อให้ผลประโยชน์ตกอยู่กับประชาชนอย่างแท้จริง

ข้อที่ 5 มัททวะ หมายถึง ความสุภาพอ่อนโยน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ทรงถือว่าพระองค์เป็นพระราชาเลย ภาพที่พระองค์ทรงโน้มพระวรกายเข้าหาประชาชน เพื่อรับการเคารพของประชาชนซึ่งบางคนก็เป็นคนเฒ่าคนแก่ นับเป็นภาพที่ประทับใจแก่ผู้ที่ได้พบเห็นอย่างยิ่ง

ข้อที่ 6 ตปะ หมายถึง ความเพียรไม่ลดละเบื่อหน่าย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรคใด ๆ พระองค์ทรงอยู่ในฐานะที่สามารถทรงพระสำราญได้อย่างเต็มที่ แต่พระองค์ก็ไม่ทรงทำเช่นนั้น มีแต่ทรงริเริ่มโครงการต่าง ๆ ส่วนพระองค์มากมาย เพื่อให้ประชาชนได้อยู่ดีกินดี

ข้อที่ 7 อักโกธะ หมายถึง ไม่โกรธ บุคคลที่ได้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาท ล้วนแต่กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระอารมณ์ที่สุขุม ไม่ทรงกริ้ว ไม่ทรงโกรธ ทรงมีพระเมตตาที่สูงยิ่ง

ข้อที่ 8 อวิหิงสา หมายถึง การไม่เบียดเบียน ทรงมีแต่ความรัก ความห่วงใย ไม่เบียดเบียนประชาชน เปี่ยมด้วยพระเมตตากรุณา ด้วยเหตุนี้จึงทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เป็นที่เคารพของพสกนิกรชาวไทยทั้งมวล ทรงเป็นผู้ปกครองประเทศที่มีอำนาจได้โดยที่ไม่ต้องสร้างความหวาดกลัว กดขี่ข่มเหงประชาชน

ข้อที่ 9 ขันติ หมายถึง ความอดทน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงไม่ย่อท้อ ไม่เคยหมดกำลัง พระราชหฤทัย หรือทรงละทิ้ง ในการที่จะสร้างความอยู่ดีกินดีให้แก่ประชาชน หรือแม้แต่การเสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรในท้องถิ่นห่างไกล ต้องบุกป่าฝ่าดงไป แต่ก็ทรงมุ่งมั่นไปเพื่อพบราษฎรที่รอพระองค์อยู่

ข้อที่ 10 อวิโรธนะ หมายถึง ความยุติธรรม การไม่ทำผิดทำนองคลองธรรมดำรงไว้ซึ่งความถูกต้องตามศีลธรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีความยุติธรรมทรงรับฟังปัญหาของราษฎรด้วยพระองค์เอง

ทศพิธราชธรรมเมื่อมองด้านวัฒนธรรมทางการเมือง เชื่อกันว่าเป็นหลักธรรมที่เป็นของพระราชาหรือผู้นำประเทศใช้ยึดถือปฏิบัติในการบริหารประเทศเท่านั้นแต่ในปัจจุบัน ได้มีการทำความเข้าใจและขยายขอบเขตการนำทศพิธราชธรรมไปปรับใช้ในวงกว้างมากขึ้น ทั้งนักวิชาการ นักบริหาร และประชาชนธรรมดา ก็สามารถยึดถือและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นแนวทางในการทำความดี ก่อให้เกิดความสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าในชีวิตได้เช่นเดียวกัน (สุมาลี บุญเรือง และคณะ, 2564, หน้า 237)

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการปกครองในยุคปัจจุบันจึงจะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการประพฤติผิดมิชอบทางราชการได้อย่างดีที่สุด สามารถป้องกันปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบทางราชการได้และจะเป็นการช่วยลดปัญหาด้านการขัดแย้งในสังคมเกิดประโยชน์สุขแก่สังคม การมีองค์ความรู้และความสามารถทางการปกครองอย่างเดียวโดยไม่มีหลักคุณธรรมสำหรับนักบริหารจึงไม่สามารถที่จะทำให้เกิดการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำหลักทศพิธราชธรรม มาประยุกต์ใช้ในการปกครองจึงถือเป็นหัวใจของนักปกครองที่จะปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาหรือประชาชนให้เกิดความสุขจึงก่อให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศได้ รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธมนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีความเชื่อ แนวคิด อุปนิสัย ทัศนคติและวัฒนธรรมที่

แตกต่างกัน มารวมกันอยู่ภายในอาณาเขตเดียวกัน จึงทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องหาการปกครองที่เหมาะสมมาใช้ในสังคม เพื่อให้สังคมนั้น ๆ ดำเนินไปได้ด้วยดี คือมีความสงบเรียบร้อย มีความยุติธรรม มีความสามัคคี ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม หากสังคมที่มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย ไม่มีการนำการปกครองที่เหมาะสม มาใช้แล้ว ก็อาจทำให้สังคมนั้นประสบกับความสับสนยุ่งเหยิง เกิดความแตกแยก แย่งชิงผลประโยชน์ตามมาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ในพระพุทธศาสนาสามารถนำมาประยุกต์กับวิชารัฐศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีรัฐศาสตร์ สถาบันการเมือง กฎหมายสาธารณะ รัฐประศาสนศาสตร์ กระบวนการทางการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพราะพระพุทธศาสนาเน้นการใช้ธรรมะ ที่สามารถนำมาประยุกต์กับการศึกษาเกี่ยวกับรัฐและการปกครองได้เป็นอย่างดีพระพุทธเจ้าในสมัยที่ยังไม่ได้ออกผนวชได้ทรงศึกษา ได้ทราบระบบการปกครองต่าง ๆ ในครั้งพุทธกาล ทุกรูปแบบบนพื้นฐานทางวัฒนธรรมทางการเมืองของเมืองนั้นๆ เพื่อไปเข้าผู้ปกครอง เช่น พระเจ้าพิมพิสาร เป็นต้น เมื่อทรงสั่งสอนพระพุทธศาสนา จึงทรงสั่งสอนนักปกครองให้สร้างความผาสุกสมบูรณ์แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งดังนั้น ผู้นำ ผู้ปกครองโดยตรงเมื่อมองในแง่รัฐศาสตร์ ก็คือหลักแห่งการบริหารและการปกครองกายและใจ ซึ่งเมื่อนำมาปฏิบัติตามแล้วจะทำให้ชีวิตดำเนินไปในแนวทางที่ถูกต้องและก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม

3) หลักจักกวัตติวัตรธรรม

หลักจักกวัตติวัตรธรรม เป็นหลักปฏิบัติของผู้ปกครองต่อผู้อยู่ใต้ปกครองด้วยวัฒนธรรมที่งดงามของการปฏิบัติของผู้ปกครองหรือผู้บริหารที่ต้องกระทำต้องปฏิบัติตามหลักรักขธรรม คือ อดกลั้น งดเว้น ไม่เบียดเบียน อาวรณธรรม คือ การให้สิ่งต่าง ๆ ตามที่บุคคลและสัตว์ควรได้รับการสงเคราะห์และคุตติธรรม คือ การคุ้มครองป้องกันให้พ้นอันตรายแก่ประชาชน เป็นวัฒนธรรมที่ผู้ปกครองจะนำมาใช้ และพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานทางวัฒนธรรม และเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันหนึ่งที่มีนักบวชคือพระสงฆ์ทำหน้าที่สนองความต้องการของมนุษย์โดยการทำพิธีกรรมเป็นวัฒนธรรม มีหลักของจักกวัตติ 5 อย่าง คือ

1) ความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม เหตุผล หลักการ กฎกติกาที่ชอบธรรมเป็นบรรทัดฐาน เคารพธรรม เชิดชูธรรม นิยมธรรม ตั้งอยู่ในธรรม ประพฤติธรรม

2) การจัดอำนวยการรักษา คุ้มครองอันชอบธรรมแก่ทุกคนในสังคม เช่น ฝ่ายปกครอง ทหาร พลเรือน นักวิชากาและอาชีพต่างๆ เช่น พ่อค้า เกษตรกร ชาวบ้านชนบท ตลอดนักบวช พระสงฆ์ ตลอดคุ้มครองสัตว์ทั้งหลายที่ต้องสงวนไว้

3) ห้ามไม่ให้มีความไม่ดีไม่งามเกิดขึ้นในประเทศ คือการจัดการป้องกัน แก้ไข ห้ามมิให้การกระทำความผิดชั่วร้ายเดือดร้อนเกิดขึ้นในบ้านเมือง แนะนำประชาชนให้ปฏิบัติในความดีงามตามหลักศาสนา

4) สนับสนุนแบ่งปันทรัพย์ให้กับคนยากไร้ ไม่ให้ยากลำบากขัดสนให้เกิดขึ้นในบ้านเมือง เช่น มีสวัสดิการให้กับประชาชน ส่งเสริมการทำมาหากินโดยสุจริต เป็นต้น

5) มีที่ปรึกษาที่เป็นนักปราชญ์นักบวชสมณพราหมณ์ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ผู้ไม่ประมาทมัวเมาอยู่เสมอ รู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นประโยชน์ สิ่งควรทำหรือไม่ควรทำ ดีหรือชั่ว เพื่อนำมาใช้ให้เข้าวัฒนธรรมทางการเมือง

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า หลักจักกวัตติวัตรธรรมเป็นหลักที่เข้าบริบทของสังคมโดยบนฐานทางด้านวัฒนธรรมที่ผู้ปกครองจะเอาใจใส่สารทุกข์ดิบของประชาชนทั้งข้าราชบริพารและสิ่งแวดล้อมป่าเขาสัตว์ที่ควรสงวนไว้ ไม่ให้ทำร้าย และส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์ของประเทศของตนเอง มีที่ปรึกษาที่เป็นผู้ทรงศีล สนทนาธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารประเทศบนฐานความดีงาม (พระมหาอุทิศ กวิวโส, 2560, หน้า 71)

4) หลักสังคหวัตถุธรรม

ปฐมบรมพุทโธวาทที่ว่า “เธอทั้งหลาย จงเที่ยวไป เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุข และเพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก” นั้น ถือเป็นพันธสัญญาสำคัญที่พระพุทธเจ้าได้จัดวางบทบาทให้พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่ ทั้งการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา นอกจากนั้น บทบาทที่จะต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรม เผยแผ่ธรรม และปกป้องรักษาธรรมไม่ให้ผิดเพี้ยนไปจากเจตนารมณ์ที่แท้จริงของพระพุทธศาสนา (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2557, หน้า 72) การที่จะทำให้ชุมชนยึดเหนี่ยวน้ำใจกันได้อย่างดีจำต้องมีหลักธรรมที่จะทำให้สังคมมีความสันติภาพ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อการปฏิบัติงานด้านการเมืองของเจ้าหน้าที่และเพิ่มประสิทธิภาพคุณภาพในการปฏิบัติงานบริการจึงเสริมการบริการโดยนำหลักทางพระพุทธศาสนา ตามแนวสังคหวัตถุ 4 คือ ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตตา มาเป็นหลักในการประยุกต์ในการแก้ไขปัญหาให้ชุมชน หลักธรรมอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกื้อหนุนกัน คือ คำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นสัจธรรมที่ผู้ปฏิบัติตามทุกคนย่อมสามารถรู้แจ้งเห็นจริงได้ด้วยตนเองและทำให้ผู้ปฏิบัติพ้นทุกข์เข้าถึงความสุขและความบริสุทธิ์ภายในได้จริง ธรรมะของพระพุทธองค์เป็นความรู้อันบริสุทธิ์เป็นธรรมโอสถขนานเอกที่สามารถเยียวยารักษาจิตใจของมวลมนุษยชาติให้หลุดพ้นจากความโลภ ความโกรธ ความหลง เพราะเมื่อใจปราศจากสิ่งเหล่านี้ใจย่อมสะอาดบริสุทธิ์มีอานุภาพและเกิดเป็นความเมตตากรุณาปราณีมีแต่ความรักความปรารถนาดีต่อกัน พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ในสังคหวัตถุสูตรว่า ทานัญจะ เปยยะวัชชัญจะ อัตถจะริยา จะ ยา อิธะ สมานัตตะตา จะ ธัมเมสุ ตัตถะตัตถะ ยถารหัง ทาน (การให้) เปยยวัชชะ (มีวาจาเป็นที่รัก) สมานัตตตา (วางตนสม่ำเสมอ) อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) สังคหวัตถุธรรมเหล่านี้ช่วยอุ้มชูโลกเหมือนลิ่มสลักที่ยึดคบรถซึ่งเล่นไปไว้ได้ ฉะนั้น ในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้าง เป็นที่ยอมรับนับถือของทุกๆ คน และปรารถนาที่จะได้ยินได้ฟังคำยกย่องสรรเสริญมากกว่าเสียง นินทาว่าร้ายพระพุทธองค์ได้ทรงสอนวิธีที่จะทำตนให้เป็นที่รักของสังคมว่าขั้นแรกให้ปรับที่ตัวเองก่อนคือต้องทำตัวเราให้เป็นคนน่ารักเสียก่อนโดยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นคุณธรรม ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนทั่วไป เป็นการปลูกไมตรีเติมน้ำใจต่อกันทำให้สังคมเป็นสุข ประกอบด้วย หลัก 4 ประการ ดังนี้ (วัฒนา ภังคสังข์, 2555, หน้า 72-77)

1. ทาน (Giving; Generosity; Charity) การให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปันช่วยเหลือกันด้วยการให้สิ่งของ หรือให้ความรู้และแนะนำสั่งสอนด้วยน้ำใจไมตรีมีความโอบอ้อมอารีจะช่วยผูกใจคนไว้ได้การทำทานจะไม่สูญเปล่าผู้ที่ให้สิ่งที่ดีย่อมได้รับสิ่งที่ดีตอบแทนดั่งพุทธพจน์ที่ว่า “มนาปทายี ลภเต มนาปำ” แปลว่า ผู้ให้สิ่งที่น่าพอใจย่อมได้รับสิ่งที่น่าพอใจ การให้ทานอาจให้ได้ 2 วิธีด้วยกัน คือ 1. อามิสทาน ให้สิ่งของแก่เพื่อนหรือผู้อื่นที่ด้อยกว่ารวมทั้งการให้รางวัลต่าง ๆ 2. วิทยาทานหรือธรรมทาน หมายถึง การให้ธรรมการให้ความรู้และแนะนำสั่งสอนหรือการให้ในสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์ ทาน 2 อย่าง คือ อามิสทาน (การให้สิ่งของ) และธรรมทาน (การให้ธรรม) บรรดาทาน 2 อย่างนี้ธรรมทานเป็นเลิศ

2. ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ (Kindly Speech : Convincing Speech) ความเป็นผู้มีวาจาน่ารัก พูดอย่างรักกัน วาจาเป็นที่รัก วาจาดูดดื่มน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ คือ กล่าววาจาสุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน มีหางเสียง สมานสามัคคีซาบซึ้งใจ ทำให้เกิดไมตรีรักใคร่นับถือตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตามพระพุทธเจ้า ได้ทรงตรัสเตือนพระภิกษุให้พยายามหลีกเลี่ยงถ้อยคำที่ขัดแย้งกัน พูดจาส่อเสียดเสียดสีกัน อันนำไปสู่การทะเลาะวิวาทกัน พระพุทธองค์ทรงตรัสถึงการพูดที่ประกอบด้วยประโยชน์ดังปรากฏในอภัยราชกุมารสูตรดังนี้ ตถาคตรู้วาจาที่ไม่จริง ไม่แท้ไม่ประกอบด้วยประโยชน์และวาจานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าวคำนั้น ตถาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้แต่ไม่ประกอบด้วยประโยชน์และวาจานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าวคำนั้น ตถาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้และประกอบด้วยประโยชน์แต่วาจานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่นในข้อนั้น ตถาคตรู้กาลที่จะกล่าววาจานั้น ตถาคตรู้วาจาที่ไม่จริง ไม่แท้ไม่ประกอบด้วยประโยชน์และวาจานั้นเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าววาจานั้น ตถาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ที่ประกอบด้วยประโยชน์และวาจานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่นในข้อนั้น ตถาคตรู้กาลที่จะกล่าววาจานั้น ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะตถาคตมีความเอ็นดูในหมู่สัตว์ทั้งหลาย

สรุป พระพุทธเจ้าทรงให้หลักการพูดไว้ดังนี้ 1. ต้องเป็นความจริง 2. เป็นคำสุภาพไพเราะอ่อนหวาน 3. พูดแล้วก่อให้เกิดประโยชน์ 4. พูดแล้วเกิดการสมานสามัคคี 5. พูดด้วยจิตเมตตา 6. พูดถูกกาลเทศะ คือ ถูกเวลาและสถานที่ จะเห็นได้ว่าการให้แต่เพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถที่จะทำให้เป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนทั่วไปได้จึงต้องรู้จักพูดจาปราศรัยให้ไพเราะนุ่มนวลน่าฟัง เมื่อได้ฟังแล้วเกิดกำลังใจที่จะส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกคนอยากทำความดีให้ยิ่งขึ้นไป ไม่พูดจาส่อเสียดอันก่อให้เกิดความแตกแยกพูดแต่คำที่ จะทำให้เกิดความสามัคคีเปรียบเสมือนน้ำทิพย์ชโลมใจ ประสานใจทุก ๆ ดวงให้เป็นหนึ่งเดียวเหมือนน้ำฝนประสานดินเหนียวที่แตกระแหงให้เป็นผืนแผ่นเดียวกัน

3. อัตถจริยา (Useful Conduct; Rendering Services; Life of Service; Doing Good) การประพฤติประโยชน์ทำประโยชน์แก่เขาหลักธรรมข้อนี้มุ่งสอนตน 2 ด้าน คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์และการทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม 1.

การทำตนให้เป็นประโยชน์ หมายถึง ทำตนให้มีคุณค่าในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ด้วย การตั้งใจศึกษาเล่าเรียนฝึกฝนอบรมตนให้เป็นคนเจริญด้วยความรู้ความสามารถมีคุณธรรมเป็นบุตรที่ ดีของบิดามารดา เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์เป็นนักเรียนที่ดีของสถานศึกษาเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติตลอดจนเป็นศาสนิกชนที่ดีของพระพุทธศาสนาตลอดไป 2. การทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์คือเมื่อทำตนให้เป็นประโยชน์แล้ว ก็ต้องสร้างตนให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่นด้วยการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่นิ่งดูดาย มีน้ำใจไมตรีต่อกัน บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตามสติกำลังทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “คนทำหมู่คณะให้งดงาม”

4. สมานัตตตา (Evenand Equal Treatment; Equality Consisting in Impartiality, Participation and Behaving Oneself Properly in All Circumstances) เอาตัวเข้าสมานคือการทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ตลอดถึงวางตนให้เหมาะสมแก่ฐานะภาวะ บุคคลเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม 1. วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ในสังคม เช่น เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นบิดามารดา เป็นครูอาจารย์เป็นเพื่อนบ้านกัน เป็นต้น ตนอยู่ในฐานะอะไรก็วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่เป็นอยู่และทำอย่างเสมอต้นเสมอปลาย 2. ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เสมอในสุขและทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน ร่วมรับรู้ปัญหาและร่วมแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ของสังคม ดังนั้น จึงต้องคอยศึกษาและหมั่นเตือนสติตนเองไว้ตลอดว่า ในแต่ละฐานะที่เราเป็นอยู่ มีหน้าที่อะไรบ้าง เมื่อรู้แล้วก็ต้องปฏิบัติตามหน้าที่นั่นให้สมบูรณ์นอกจากนี้ ก็ต้องทำตนให้ เสมอต้นเสมอปลายด้วย คือ เคยวางตัวกับคนอื่นในทางที่ดีอย่างไรแม้ว่าจะได้ดิบได้ดีแล้วก็ต้องไม่ลืมตัว ยังคงปฏิบัติตัวเหมือนเช่นเดิมนั้นไม่เปลี่ยนแปลงหรือว่าเมื่อเห็นคนอื่นเขาได้ดีก็ต้องแสดงออกให้เขารับรู้ว่า มีความยินดีกับเขาอย่างจริงใจ ไม่คิดกลั่นแกล้งใส่ร้ายป้ายสีเขา ถ้าทำได้อย่างนี้ก็ย่อมจะเป็นที่รักที่พอใจของทุกคนรอบข้าง เช่น เรื่องหัตถกอุบาสกชาวเมืองอาฬวีผู้มีสังคหวัตถุธรรมประจำใจ เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า สังคหวัตถุธรรมเป็นหลักธรรมที่ยึดเหนี่ยวของคนสังคมให้อยู่ร่วมกันบนฐานซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองด้านวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีงามรักเมตตาช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน สร้างสรรค์ด้วยคำพูดก่อให้เกิดประโยชน์ถูกต้องไม่ทำลายกันด้วยวาจาที่ก่อให้เกิดความแตกแยก ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ทั้งส่วนตนและส่วนร่วม ไม่ให้ส่วนให้มากกว่ากันและการวางตนบนฐานของความดีงามที่ยึดถือกันมาจนกลายเป็นค่านิยมที่เป็นบรรทัดฐานทางสังคมที่ต้องปฏิบัติต่อกัน

3.2.2 หลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองด้านค่านิยมทางการเมืองในพระไตรปิฎก

1) หลักอปริหานิยธรรม

หลักธรรมที่ไม่มีความเสื่อมทำสังคมให้มีความสุขเกิดความสามัคคี หลักการที่ทำให้องค์กรหรือสังคมไม่เผชิญหน้ากับความเสื่อม เพราะการปฏิบัติร่วมกันจนนำไปสู่การปฏิบัติร่วมกันอย่างสม่ำเสมอกลายเป็นค่านิยมที่เกิดขึ้นในสังคมจนกลายเป็นสิ่งที่ยอมรับกัน เป็นธรรมที่ทำให้ไม่เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวอยู่ 7 อย่าง คือ

1. ขยันทำหน้าที่ของตนเองและส่วนร่วม

2. เมื่อทำหน้าที่แล้วก็พร้อมเพรียงกัน พร้อมเพรียงกันเลิกและร่วมมือกันทำหน้าที่

3. ไม่ยกเลิกกติกาที่ดีอยู่แล้ว และต้องปฏิบัติตามกฎกติกาที่ยอมรับกันในสังคม

4. เคารพต่อผู้ที่มีทรงคุณทั้งวัยวุฒิ คุณวุฒิ เชื่อฟังคำสอนที่เป็นประโยชน์

5. ไม่หลงอำนาจเพื่อความโลภโกรธหลงจนเห็นแก่ตัว

6. ส่งเสริมสภาพแวดล้อมให้ยั่งยืน รักสันติภาพ ขัดเกลาจิตใจอยู่เสมอส่งเสริมให้คนดีมีที่ยืนได้

7. ต้องใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดีส่งเสริมคนดีเลือกคนดี เข้ามาช่วยพัฒนาประเทศชาติ

หลักอปริหานิยธรรมที่ถือเป็นค่านิยมทางการเมือง เมื่อปฏิบัติโดยพร้อมเพรียงกันจะกลายเป็นการเมืองบริสุทธิ์ สามารถแก้ไขปัญหาชาติได้สำเร็จ เป็นแบบอย่างการเมืองที่ดีเด่นที่โลกจะชื่นชมยินดี เมื่อปฏิบัติกันจนกลายเป็นบรรทัดฐานทางสังคมและค่านิยมที่ก่อให้เกิดความสมานสามัคคี ส่งเสริมคุณภาพทางการเมืองและทำให้เกิดความสุขความเจริญดังพระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า “ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ ทำให้เกิดความสุข” (พระครูปลัดไพฑูรย์ เมธิโก (มหาบุญ), 2557, หน้า 81-82)

2. หลักทศพิธราชธรรม

หลักทศพิธราชธรรมเป็นหลักผู้นำด้านการปกครองทั่วไปบนฐานค่านิยมที่เป็นแบบอย่าง จะต้องยึดเป็นข้อปฏิบัติในการปกครองเป็นสำคัญ ดังพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493และตลอดระยะเวลากว่า 60 ปี ที่ทรงครองราชย์ทุกคนก็ได้ประจักษ์แล้วว่า พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่และประเสริฐ ทรงครองแผ่นดินนี้โดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนมาโดยตลอด ได้เรียนรู้จากการประกอบพระราชกรณียกิจต่าง ๆ มากมาย พระปฐมบรมราชโองการที่พระราชทานไว้เมื่อทรงขึ้นครองราชย์ เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”ท่านทราบหรือไม่ว่าในวันนั้น พระองค์ได้ประกาศ Good Governance แล้ว Governance หรือหลักธรรมาภิบาล พระองค์ทรงประกาศว่า เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม ธรรมะ ก็คือ ธรรมาภิบาล พระองค์ทรงประกาศก่อนที่ต่างชาติจะบัญญัติคำว่า Governance เสียอีกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงประกาศพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ก็เท่ากับเป็นการประกาศเจตนารมณ์ในการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น (ปรหิตปฏิบัติ) ราชธรรมที่ทรงถือปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวไทยตลอดระยะเวลากว่า 60 ปีที่ผ่านมาก็คือทศพิธราชธรรมหรือธรรมของพระราชา 10 ประการ คือ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2551, หน้า 22-25)

1. ทาน การให้ทรัพย์สินสิ่งของและธรรมเพื่อช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เป็นการให้เพื่อสงเคราะห์อนุเคราะห์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็น

สำคัญ วิธีการให้ทานแบ่งออกเป็น 2 อย่างคือ (1) อามิสทาน การให้สิ่งของ และ (2) ธรรมทาน (การให้ธรรมเป็นทาน) หรือวิทยาทาน (การให้ความรู้เป็นทาน)

2. ศีล ความประพฤติเรียบร้อยดีงาม การสำรวมระวังรักษาพฤติกรรมทางกายและทางวาจาให้ถูกต้องเรียบร้อยดีงามทั้งที่เป็นอัตตหิตสมบัติคือความดีงามส่วนตัวและปรหิตปฏิบัติคือความดีงามเพื่อส่วนรวม การรักษาศีลที่เป็นทศพิธราชธรรมนั้นต้องเป็นปรหิตปฏิบัติด้วย คือ ผู้ปกครองต้องมีภาพแห่งความซื่อสัตย์สุจริต สามารถทำตนเป็นแบบอย่างและเป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป ไม่ทุจริตคอรัปชั่น พูดง่าย ๆ ก็คือ ผู้ปกครองต้องมีชื่อเสียงเกียรติคุณอันดีงามโดยไม่มีประวัติด่างพร้อย

3. บริจาค เสียสละความสุขสบายส่วนตัวเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม ทศพิธราชธรรมข้อนี้เป็นเรื่องของกิเลสจาคะคือสละกิเลส เช่น สละความเห็นแก่ตัวหรือความสุขสบายส่วนตัวเพื่อทำประโยชน์สุขให้แก่ประชาชน เป็นต้น การปฏิบัติธรรมข้อนี้มุ่งปรหิตปฏิบัติคือยึดประโยชน์สุขของคนอื่นเป็นที่ตั้ง ดังพุทธพจน์ในธรรมบทที่ว่า “ถ้าเห็นว่า จะได้สุขอันยิ่งใหญ่ด้วยการสละสุขเล็ก ๆ น้อยๆ นักปราชญ์ก็ควรสละสุขเล็กน้อยเพื่อเห็นแก่สุขอันยิ่งใหญ่”

4. อาชชวะ ความซื่อสัตย์สุจริต บอกความจริงแก่ประชาชน ไม่ฉ้อฉลหลอกลวง ไม่ทุจริตคอรัปชั่นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงอธิบายความหมายของความซื่อสัตย์สุจริตในพระบรมราโชวาทที่พระราชทานไว้ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2497 ว่า “มีคุณธรรมข้อหนึ่งที่สำคัญซึ่งท่านต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ คือ ความสัตย์สุจริต ประเทศบ้านเมืองจะวัฒนาถาวรอยู่ได้ ก็ย่อมอาศัยความสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐาน ท่านทั้งหลายจะออกไปรับราชการก็ดี หรือประกอบกิจการงานส่วนตัวก็ดี ขอให้มั่นอยู่ในคุณธรรมทั้ง 3 ประการคือ สุจริตต่อบ้านเมือง สุจริตต่อประชาชน และสุจริตต่อหน้าที่”

5. มัททวะ ความอ่อนโยนเป็นการปฏิบัติต่อคนอื่นด้วยความอ่อนโยนสุภาพเรียบร้อย ไม่เย่อหยิ่งหลงตัวเอง มัททวะเป็นความแข็งแรงแต่ไม่แข็งกระด้างและเป็นความอ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ ผู้นำมี 2 ประเภทคือ (1) ผู้นำที่นั่งอยู่บนหัวคน และ (2) ผู้นำที่นั่งอยู่ในหัวใจคน ผู้นำที่นั่งอยู่บนหัวคนชอบใช้ความแข็งกระด้างกดขี่คนอื่นผู้นำที่นั่งอยู่ในหัวใจคนชอบใช้ความอ่อนโยนผูกมัดใจคน

6. ตบะ ความเพียรเผากิเลสตัณหา ไม่หลงระเริงไปกับคำสรรเสริญเยินยอและความสำเริงสำราญที่มาพร้อมกับอำนาจวาสนาจนลืมปฏิบัติหน้าที่ให้บริบูรณ์ ผู้นำที่มีตบะสามารถควบคุมจิตใจให้พอใจกับความเรียบง่าย เขาเป็นคนที่ได้ดีแล้วไม่ลืมตัว เขาอยู่อย่างไม่ตามใจกิเลสตัณหา แม้จะมีเงินทองมากมาย เขาก็ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย

7. อวิหิงสา ความไม่เบียดเบียน ความกรุณาต่อคนทั่วไป ไม่หาเรื่องกดขี่ข่มเหงหรือลงอาญาแผ่นดินโดยปราศจากเหตุอันควร สงสารหวั่นใจเมื่อเห็นความทุกข์ของประชาชนและหาหนทางที่จะดับทุกข์เข็ญ

8. ขันติ ความอดทนต่ออนิฏฐารมณ์คือสิ่งที่ไม่น่าปรารถนาหรือไม่น่าพอใจ เมื่อต้องประสบสิ่งที่ไม่น่าปรารถนาหรือไม่น่าพอใจก็สามารถควบคุมกิริยาอาการให้นิ่งสงบอยู่ได้ เป็นนายเหนือสถานการณ์ ไม่แสดงอาการหงุดหงิดทุรนทุรายหรือแสดงความไม่พอใจจนออกนอกหน้า

9. อวิโรธนะ ความไม่คลาดจากธรรม การยึดมั่นในหลักการปกครอง หลักนิติธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ โดยไม่ประพฤติปฏิบัติให้ผิดเพี้ยนไปจากหลักการเหล่านั้น ผู้ปกครองจะมั่นคงอยู่ในหลักการเช่นนั้นได้ต้องมีปัญญารู้เท่าทันสถานการณ์และตัดสินสั่งการโดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจอคติคือความลำเอียง 4 ประการ ได้แก่ ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะชอบ โทสาคติ ลำเอียงเพราะชัง โมหาคติ ลำเอียงเพราะหลง และภยาคติ ลำเอียงเพราะกลัวตลอดระยะเวลาที่ทรงครองราชย์ พระองค์ทรงยึดมั่นในหลักธรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยเฉพาะหลักธรรมะ 10 ประการสำหรับพระราชาหรือที่เรียกกันว่า “ทศพิธราชธรรม” หลักธรรมะอันประเสริฐ 10 ประการ

จากที่กล่าวมา ทศพิธราชธรรมมีฐานรองรับคือค่านิยมทางการเมืองที่สำคัญ แม้แต่การให้ทานต่อกัน มีศีลธรรมต่อกัน มีบริจาคต่อกัน มีความซื่อตรง อ่อนโยน ความเพียร ความไม่โกรธ เมตตาจิตต่อกัน มีความไม่เบียดเบียน ประกอบด้วยกรุณาต่อกัน มีความอดทนต่อกัน มีความประพฤติไม่ผิดต่อกัน ในหลักทศพิธราชธรรมนี้ เป็นคุณธรรมของผู้ปกครองบ้านเมืองหรือธรรมของผู้ปกครองซึ่งแต่ครั้งเดิมถือเป็นธรรมะ หรือพระราชกิจวัตรของพระมหากษัตริย์หรือนักการเมืองการปกครองทุกระดับชั้นควรนำไปปฏิบัติเพื่อเป็นหลักในการเกื้อกูลต่อแนวทางในการปกครองตนเองและสังคมส่วนรวม

3. หลักจักกวัตติวัตรธรรม

หลักธรรมของผู้ปกครองต่อผู้อยู่ใต้ปกครองที่ควรยึดถือและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดบนฐานทางค่านิยมทางการเมืองที่ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชนที่ได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติหน้าที่อันดีงามในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศและสังคมให้เป็นในทิศทางที่พึงประสงค์ คือความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ ความสันติสุขของสังคม ความเป็นอยู่อย่างผาสุกของประชาชนภายในประเทศโดยผู้ปกครองควรมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติจนกลายเป็นค่านิยมที่ดีงามได้ คือ

1) จงรักษาคุ้มครองรักษาป้องกันข้าราชบริพารและคนในประเทศ พระสงฆ์ นักบวช สิ่งแวดล้อมป่าเขาลำเนาไพร สิ่งมีชีวิตให้เป็นปลอดภัยบนฐานค่านิยมที่ยึดถือปฏิบัติกันมา ส่งเสริมสมณะให้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบส่งเสริมหลักคำสอนให้เป็นแนวปฏิบัติเพื่อไม่ให้เกิดความเดือดร้อนทางชีวิตและทรัพย์สิน หน้าที่ของผู้ปกครองจึงต้องยึดหลักเดิมที่ดีงาม เพิ่มเติมสิ่งใหม่มาประกอบในการบริหารประเทศภายใต้ค่านิยมทางการเมืองที่คนในสังคมยึดถือกันมา

2) ผู้นำหรือผู้ปกครองหรือนักการเมือง เมื่อได้รับหน้าที่แล้วควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมไม่ ลุแก่อำนาจ นำหลักหลักธรรมมาปฏิบัติจนเป็นแบบอย่างของคนในสังคมได้ ประพฤติปฏิบัติตนเองที่ดี พร้อมเป็นตัวอย่างที่พลเมืองนำไปปฏิบัติกลายเป็นค่านิยมทางการเมืองที่ควรลงมือทำ

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า หลักจักกวัตติวัตรธรรม เป็นหลักการสำคัญ คุณลักษณะ หน้าที่ และจริยธรรมของผู้ปกครอง ผู้บริหาร นักการเมืองจะต้องนำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติภายใต้หลักค่านิยมที่ดีงามแล้วนำมาเผยแพร่ให้คนอื่นได้ยึดถือปฏิบัติกัน จะทำให้เกิดความมั่นคงยั่งยืนของพลเมืองและประเทศชาติได้ (พระเนติธร มหาปุญฺโญ, 2564, หน้า 82-86)

4. หลักสังคหวัตถุธรรม

สังคหวัตถุ เป็นซอฟต์พาวเวอร์ด้านค่านิยมทางการเมือง สามารถระงับดับทุกข์ของชุมชนได้อย่างชัดเจน เพราะแต่ละหลักธรรมจะเป็นเครื่องช่วยทำให้เกิดความสามัคคีได้ทั้งยังเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของคนในชุมชนและประสานชุมชนให้สามัคคีเป็นหลักสงเคราะห์ส่งเสริมกัน ประกอบด้วย

1. ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปันช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจและศิลปวิทยา

2. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผลเป็นหลักฐานชักจูงในทางที่ดีงาม หรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดีสมานสามัคคีเกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

3. อัตถจริยา ทำประโยชน์แก่ คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกาย และขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญประโยชน์รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม

4. สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้วางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอกันต่อคนทั้งหลายไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์ร่วมรับรู้ร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า สังคหวัตถุธรรม เป็นหลักการที่ยึดเหนี่ยวสังเคราะห์กันในชุมชนเป็นค่านิยมที่สังคมจะต้องร่วมมือกันในการขับเคลื่อนการพัฒนาส่งเสริมกันช่วยเหลือกัน เมื่อได้รับการช่วยเหลือจากผู้นำหรือคนมีหน้าที่ ส่วนคนที่มีสถานะเสมอกันก็ทำหน้าที่เหมือนกัน ย่อมนำไปสู่ความดีงามไม่เดือนร้อนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจะเป็นไปด้วยความยุติธรรมและความถูกต้องอันจะก่อให้เกิดความสุขในสังคมรวมถึงการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักสังคหวัตถุถือเป็นค่านิยมทางการเมืองที่จะกำกับจิตใจและกำกับความประพฤติของตนเอง มิให้ทำในสิ่งที่มิชอบ ไม่ถูกไม่ควรมุ่งเน้นให้ผู้ปกครองสามารถประสานความสัมพันธ์กับชุมชนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สิ่งที่เป็นประโยชน์กับบุคคลอื่น ๆ ตลอดถึงคนอื่นได้

3.2.3 หลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองด้านนโยบายทางการเมืองในพระไตรปิฎก

1. หลักอปริหานิยธรรม

หลักธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว เพราะเป็นหลักธรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความสามัคคีและทุกคนมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วมให้เคารพนับถือซึ่งกันและกันเป็นหลักธรรมที่ควรนำมาเป็นนโยบายทางการเมืองที่เน้นการทำงานเป็นทีม สร้างชุมชนองค์กร หรือสถาบันให้เข้มแข็ง มีอยู่ 7 หลักดังนี้

1) หมั่นประชุมกันเสมอ

2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจกรรมส่วนรวม

3) ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ได้บัญญัติไว้ ไม่ถอนสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนเดิมตามที่บัญญัติไว้

4) ให้ความเคารพนับถือแก่ผู้ทรงคุณวุฒิ วัยวุฒิและฟังคำท่าน

5) ไม่บังคับข่มเหงรักแกสตรีเพศ

6) สักการะ เคารพ นับถือ บูชา ปูชนียสถานทั่วรัฐ

7) ให้การอารักขาคุ้มครองป้องกันแก่นักบวชผู้มีศีลาจารวัตร ปรารถนาให้ท่านมาสู่รัฐที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า หลักธรรมนี้ เมื่อนำมาเป็นนโยบายทางการเมืองจะทำให้เกิดความเจริญ ไม่มีความเสื่อมเสียทั้งส่วนตนและส่วนรวม เป็นแนวทางที่ป้องกันมิให้การปกครองบริหารหมู่คณะเสื่อมถอย มีแต่ส่งเสริมให้เจริญเพียงส่วนเดียว ถ้าสามารถนำมาเป็นนโยบายสู่การปฏิบัติจะมีแต่ความเจริญความก้าวหน้าในชีวิต ไม่มีความเสื่อม ความเสียหาย ซึ่งมีอุปการะมากต่อผู้ปฏิบัติ ผู้บริหารชุมชน และคนในสังคม ควรนำไปสู่การปลูกฝังคนรุ่นใหม่ให้ตระหนักรู้ เข้าใจถึงเนื้อแท้โดยผ่านนโยบายการเมืองที่ดี

2. หลักทศพิธราชธรรม

ทศพิธราชธรรมหรือหลักปฏิบัติ 10 ประการเป็นนโยบายทางการเมือง ที่นำเป็นหลักการปกครองของกษัตริย์ไทยนับตั้งแต่โบราณกาล นับแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ พระองค์ทรงดำรงอยู่ในทศพิธราชธรรม คือ ธรรมะ 10 ประการสำหรับพระมหากษัตริย์เสมอมา พระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ที่ทรงปฏิบัติและพระราชจริยวัตรมากมายที่ทรงประกอบนั้นยังประโยชน์มหาศาลและเป็นที่ตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นว่าทรงอุทิศพระองค์เพื่อประเทศและพสกนิกร ทศพิธราชธรรม 10 ประการ หลักการทั้ง 10 ข้อนี้ เป็นหลักปฏิบัติสำหรับการกำกับควบคุม และพัฒนาอารมณ์ของผู้นำให้มีความฉลาดทางอารมณ์มากยิ่งขึ้น เหตุผลสำหรับผู้นำหรือผู้ที่จะทำให้ผู้อื่นเกิดความพอใจตามที่เรียกขานว่า “ราชา” นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะมี “จิตใจที่สงบนิ่ง” ในขณะที่เผชิญหน้ากับอารมณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบจิตใจของตัวเอง ความนิ่งจึงมีผลต่อการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นราชา (พระหรรษา ธมฺมหาโส, 2556, หน้า 83) สำหรับหลักทศพิธราชธรรมไม่ได้จำเพาะจงว่าต้องเป็นพระมหากษัตริย์เท่านั้นที่ต้องประพฤติปฏิบัติตาม แต่แท้จริงหลักทศพิธราชธรรมเป็นหลักคุณธรรมที่ผู้ปกครองพึงจะต้องปฏิบัติเพื่อเป็นพื้นฐานของความสุข ความเจริญก้าวหน้าขององค์กรอย่างแท้จริง หลักทศพิธราชธรรมนี้สามารถนำไปปรับใช้เป็นนโยบายทางการเมืองที่นำไปให้ทั้งผู้บริหาร หัวหน้างาน พนักงานปฏิบัติการ ตลอดจนบุคคลทั่วไปทุกระดับชั้น และทุกองค์กรหน่วยงาน เพราะในการปฏิบัติงานในทุกองค์นั้นย่อมมีการทำงานกันเป็นทีม หรือกลุ่มคนไม่ว่าจะมีตำแหน่งเดียวกันหรือต่างกันมีผู้ใต้บังคับชาหรือไม่ ภาวะผู้นำตามหลัก

ทศพิธราชธรรมในตัวบุคคลจะช่วยกระตุ้นชี้นำ ผลักดันให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่นปฏิบัติงานด้วยคุณธรรมจริยธรรมเพื่อความสำเร็จของกลุ่มและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ทศพิธราชธรรม หลักธรรมของผู้ปกครอง ผู้บริหาร คน ชุมชนในสังคมสร้างให้เกิดขึ้นด้วยความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือ อ่อนโยน สุภาพ ซื่อสัตย์ ไม่รังแกเบียดเบียนกัน ทำงานให้ถูกต้องตามหลักนิติธรรมสอดคล้องกับหลักกรรมซึ่งเป็นฐานของนำไปสู่นโยบายทางการเมืองเพื่อสมานฉันท์กันในสังคมได้อย่างดียิ่ง ควรนำไปสู่การกำหนดนโยบายทางการเมืองส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเมื่อสันติสุขเกิดขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมถึงการปฏิบัติตนย่อมนำไปสู่ความปลอดภัยและความสุขในชีวิตและทรัพย์สิน

3. หลักจักรวรรดิวัตรธรรม

หลักธรรมที่นำไปใช้ในการกำหนดนโยบายในการปกครองดูแลหมู่คณะสนับสนุนให้สังคมเจริญขึ้นหรือเสื่อมถอยลง ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าอยู่ 2 หลักการใหญ่ คือ คุณค่าในการบรรลุเป้าหมายสูงสุดด้วยการทำตนให้เป็นที่พึ่งและคุณค่าในการบริหารบ้านเมืองที่มีเป้าหมายทั้งระดับปัจเจกบุคคล ระดับครอบครัว และระดับสังคมโดยรวม เมื่อสังคมนำไปสู่การปฏิบัติแล้วจะทำให้สังคมมีความเข้มแข็งและช่วยบรรเทาให้ประพฤติดีงาม เมื่อนำไปเป็นนโยบายทางการเมืองแล้วจะช่วยพัฒนาสังคมได้ 3 ทาง คือ

1. พัฒนาทางด้านชีวิต ด้วยการทำให้คนในสังคมเป็นคนดีมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย อยู่ในกรอบวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามและมีค่านิยมในความเป็นประเทศของตนเอง ภายใต้บริบทการพัฒนาตามหลักศาสนาของตนเอง เมื่อปฏิบัติตามจะทำให้มีจิตใจและอารมณ์มั่งคง เป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนอื่น และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม จิตใจเสียสละ ยินดีให้อภัย และทำให้ได้รู้และเข้าใจตามหลักตามความเป็นจริงเป็นการพัฒนาปัญญาที่ทำให้เข้าใจชีวิตที่เป็นระดับโลกและระดับธรรมได้

2. พัฒนาทางด้านการเมือง บริหารบ้านเมืองจะเป็นการศึกษาที่ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยโดยใช้หลักคำสอนทางศาสนาผ่านกระบวนการสร้างเป็นนโยบายทางสังคมเชื่อมประสานให้เกิดความสงบสุข โดยเป้าหมายเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่พลเมืองที่อยู่อาศัยซึ่งผู้นำจะต้องถือความถูกต้องรักษาคุ้มครองที่ดี ป้องกันสิ่งไม่ดี ให้ทุนทรัพย์แก่คนยากไร้และมีที่ปรึกษาที่มีความรู้และคุณธรรมเป็นนโยบายที่ควรทำ ส่วนตัวผู้นำจะต้องมีจิตสำนึกสาธารณะ รับฟังเสียงของคนส่วนใหญ่และสื่อสารสิ่งที่ถูกต้องกับสังคม

3. พัฒนาด้านเศรษฐกิจ นโยบายที่สำคัญต้องมีการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจกและการบริโภคใช้สอยสิ่งต่างๆเป็นไปเพื่อสร้างสรรค์ชีวิตของพลเมืองให้เข้าถึงเป้าหมายคือ สุขอันเกิดแต่การใช้สอยทรัพย์ การไม่มีหนี้ และสุขเกิดจากการทำงานไม่มีโทษ ผู้นำจะต้องเอาใจใส่ดูทั้งด้านพื้นฐาน การผลิต การหารายได้ จนทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดีผ่านนโยบายที่เท่าเทียมลดความเลื่อมล้ำขจัดความยากจนของคนในสังคมได้

4. พัฒนาด้านการศึกษา สร้างคนให้มีความรู้ฝึกฝนอบรมให้เกิดสำนึกความดีงาม มีทักษะในการทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีวิตควบคู่กับความเจริญทางด้านจิตใจที่ปราศจากความราคะ โทสะ โมหะ ทำนโยบายทางการเมืองให้สอดคล้องกับการพัฒนาคนดังคำว่า “พัฒนาการเมืองให้เริ่มที่คน พัฒนาคนให้เริ่มที่จิตใจ จะพัฒนาอะไรให้เริ่มที่ตนเองเป็นสำคัญ”

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า จักวรรดิวัตรธรรม เป็นฐานการกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติส่งเสริมพัฒนาคนให้สอดรับกับการพัฒนาด้านชีวิต ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาได้แล้วย่อมนำไปสู่หลักความเจริญรุ่งเรืองของประเทศที่มีทรัพยากรที่มีคุณภาพทางด้านชีวิต หลักการนี้มีความสอดคล้องกับหลักนโยบายทางการเมืองนำไปสู่การปฏิบัติบนฐานคติทางหลักพระพุทธศาสนา (ศรุตานนท์ ซอบประดิษฐ์, 2561, หน้า 36-44)

4. สังคหวัตถุธรรม

หลักธรรมที่เป็นศูนย์รวมน้ำใจของคนในสังคมผ่านต้นแบบทั้งผู้ปกครอง คน ชุมชน และสังคม เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจกันและกัน เมื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ย่อมจะทำให้สังคมปลอดภัย และมีความสุขสอดคล้องกับนโยบายทางการเมืองที่ควรยึดหลักสังคหวัตถุ คือ การรู้จักแบ่งปันสิ่งของการเจรจาด้วยวาจาสุขภาพอ่อนโยน ความประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และความประพฤติปฏิบัติดีต่อผู้อื่นอย่างเสมอต้นเสมอปลาย การนำมาสู่นโยบายทางการเมืองย่อมเป็นแนวทางที่จะสร้างสังคมให้เกิดความรักสามัคคีในประเทศและสังคมจะเต็มไปด้วยความสุข ไม่เดือนร้อนแตกแยกทางความคิดเพราะเป็นสังคมแห่งการแบ่งปันความรักการช่วยเหลือ ลดวิวาทะ ลดอคติ ไม่ใส่ร้ายป้ายสีกัน ความสมานฉันท์ย่อมจะนำไปพาไปสู่ความผาสุกของประเทศอย่างยั่งยืน

กรณีตัวอย่างที่ 1 สังคหวัตถุสอดคล้องกับนโยบายทางการเมืองแบบธรรมราชา

แนวคิดผู้ปกครองแบบธรรมราชาในไตรปิฎก มีวิวัฒนาการกำเนิดความคิดมาจากสองส่วนคือ ประการที่หนึ่ง คือ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ เป็นวิวัฒนาการความคิดมาจากแนวคิดธรรมราชา ในปรัชญาฮินดู เนื่องจากพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นในท่ามกลางสังคมแบบฮินดู จากความเป็นจริงด้านประวัติศาสตร์นั้น พระพุทธองค์ในขณะที่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะก็ทรงศึกษาคัมภีร์ พระเวทหรือมีวิธีปฏิบัติแบบพราหมณ์หรือฮินดูมาก่อน เมื่อผนวชและได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว ก็ทรงประกาศคำสอนในสังคมฮินดูไม่ได้ ปรับเปลี่ยนภาวะแวดล้อมทางการเมืองแต่อย่างใด เพียงแต่พระพุทธองค์ทรงตรัสหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเพื่อแก้ปัญหาภายในจิตใจของมนุษย์เป็นหลัก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทุกคนเข้าใจสาเหตุแห่งความทุกข์และวิธีการดับทุกข์ของชีวิตได้อย่างถูกต้องหรือดับความทุกข์ได้อย่างแท้จริง (ส. ศิวรักษ์, 2551, หน้า 173-174) เมื่อพิจารณาจากการที่พระพุทธองค์ทรงประกาศคำสอนอยู่ในสังคมฮินดู ซึ่งเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในยุคนั้น แนวคิดเกี่ยวกับผู้ปกครองแบบธรรมราชาแบบฮินดูที่นิยมใช้กันอยู่ในขณะนั้นพระพุทธองค์ก็ไม่ได้ทรงขัดแย้งหรือกล่าวร้ายแต่ประการใด หากแนวคิดใดเข้ากันได้กับหลักคำสอน ทางพระพุทธศาสนาพระองค์ก็ทรงสนับสนุนนโยบายว่า เป็นการกระทำที่ดีอยู่แล้ว หากแนวคิดใดขัดกับหลักพระพุทธศาสนาปฏิบัติตาม

แล้วเกิดความเดือดร้อนหรือได้รับผล เป็นทุกข์ในภายหลัง พระพุทธองค์ก็จะทรงเสนอหลักคำสอนหรือแนวคิดใหม่ เช่น ตามคติของพราหมณ์เชื่อว่า การประกอบพิธีบูชามหายัญ โดยการฆ่าสัตว์จำนวนมาก เช่น โค ลูกโค แพะ และแกะ อย่างละ 700 ตัวเพื่อบูชายัญ จะเป็นมหากุศลอย่างยิ่งใหญ่ แต่พระพุทธองค์ไม่ได้คัดค้านหรือปฏิเสธการบูชายัญแบบพราหมณ์นั้น เพียงแต่พระองค์ทรงชี้โทษของการบูชายัญเช่นนั้นและเสนอคำสอนใหม่ว่า วิธีการบูชามหายัญที่จะได้รับผลเป็นมหากุศลนั้นคือ การไม่เบียดเบียน การไม่ฆ่าชีวิตของสัตว์อื่น ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การทำทานแก่ผู้อื่นหรือบูชาบุคคลที่ประพฤติดีมีหลักกุศลกรรมบถ 10ประการ เป็นต้น (ที.สี. (ไทย) 9/23- 358/125-150) แนวคิดการเมืองฮินดูได้เสนอแนวคิดระบบวรรณะว่าเป็นนโครงสร้างสำคัญในระบบการเมืองเนื่องจากเป็นการวางระบบด้านบทบาทหน้าที่ทางสังคมของทุกคนทุกวรรณะไว้อย่างชัดเจน แต่คนกลับบิดพลิ้วต่อหลักการของฮินดูไม่ได้ ยึดมั่นในหลักความเชื่อดังกล่าว จึงเกิดปัญหาระหว่างวรรณะและปัญหาสังคมการเมือง จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันความเชื่อเรื่องวรรณะเพิ่มมากยิ่งขึ้น แต่ละวรรณะกลับแบ่งแยกวรรณะย่อยออกไปอีก นับเป็นร้อย ๆ วรรณะ (พระมหาจรรยา สุทธิญาโณ, 2548, หน้า 22) และความเชื่อเรื่องวรรณะนี้ไม่สามารถลบให้หมดสิ้นไปจากโลกนี้ได้ แม้จะมีการออกกฎหมายไม่ให้เลือกปฏิบัติต่อกันในระบบวรรณะมานานกว่า 50 ปียังมีการเลือกปฏิบัติต่อกันมาเช่นเดิม โดยเฉพาะการปฏิบัติไม่ดีต่อวรรณะจัณฑาลจึงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของกันและกัน (พระมหาอ้าย ธีรปญฺโญ, 2553, หน้า 30-35) นอกจากนั้น คนวรรณะสูงยังดูถูกเหยียดหยามคนวรรณะต่ำอย่างรุนแรงและปิดกั้นสิทธิทางสังคมและศาสนา นำไปสู่ความไม่กลมเกลียวไร้เอกภาพ ไม่มีความสามัคคี เกิดภาวะขัดแย้งในสังคมวรรณะ กษัตริย์มีหน้าที่รบ ปกป้องประเทศ ส่วนวรรณะอื่นคิดว่ามิใช่หนาที่ จึงทำให้สังคมการเมืองขาดเสถียรภาพ (พระมหาณรงค์ กนฺตสีโล, 2548, หน้า 16) จะเห็นได้ว่า พระพุทธองค์เสนอแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองใหม่ที่แตกต่างหรือเห็นแย้งจากแนวคิดเดิมกล่าวคือ แนวคิดการทำพิธีบูชามหายัญแบบใหม่ที่ดีหรือเป็นมหากุศล คือ การไม่ฆ่าหรือประหารชีวิตของสัตว์อื่น เมื่อบูชายัญแล้วต้องก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น ไม่ให้เกิดความเดือดร้อนหรือทุกข์ใจ ดังนั้นหลักสังควัตถุธรรมที่สอดคล้องกับนโยบายทางการเมือง จึงให้ทุกคนมีความเสมอภาคกันในความเป็นมนุษย์หรือความเป็นคน มีสิทธิเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเองและการทำความดีเพื่อไปสู่ความเป็นธรรมราชาได้ไม่ได้จำกัดเฉพาะวรรณะกษัตริย์ที่ฮินดูกำหนดไว้ในการใช้อำนาจการปกครองนั้น ธรรมราชาแบบพุทธมีสิทธิและใช้สติปัญญาของตนเอง ในการปกครองไม่ได้อาศัยอำนาจจากกฎเทวสิทธิ์หรือจากมือที่มองไม่เห็นแต่ประการใด เป็นการใช้อำนาจทางการเมืองบนสถานการณ์จริง ในสังคมการเมืองบนโลกมนุษย์ไม่มีการบัญชาด้านอำนาจ ผู้ปกครองแบบธรรมราชาก็ใช้นโยบายทางการเมืองที่ควรให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนมากกว่าความขัดแย้งกันหรือเป็นข้อถกเถียงกัน หลักที่ควรนำมาคือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันกัน การพูดวาจาสร้างสรรค์ไม่ก่อความแตกแยก การปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์ไม่มีโทษ และวางตนให้เป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย ย่อมนำไปสู่การยึดเหนี่ยวประชาชนได้มากที่สุดจนนำไปสู่การปกครองแบบธรรมาธิปไตยหรือผู้ปกครองแบบธรรมราชาขึ้น (ส. ศิวรักษ์, 2551, หน้า 91)

จากการวิเคราะห์ข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่า สังคหวัตถุธรรมสอดคล้องกับนโยบายทางการเมือง ที่ผู้ปกครองต้องเป็นผู้ประพฤติดีทางกาย วาจา และใจ และปกครองบ้านเมืองโดยธรรม เอื้อเฟื้อต่อผู้อยู่ภายใต้ปกครองให้สิทธิความเสมอภาค ตามหลักธรรมาธิปไตย คือ มีหลักการ วิธีการ และเป้าหมายทางการเมืองภายใต้หลักธรรมาธิปไตย ธรรมราชาทุกคนเป็นผู้ประพฤติดี ดังตัวอย่าง พระเจ้าพิมพิสารเป็นธรรมราชา ดังนั้น พระเจ้าพิมพิสารเป็นผู้ประพฤติดี หรือธรรมราชาทุกคนปกครองบ้านเมืองโดยธรรม พระเจ้ามหาวิชิตราชเป็นธรรมราชา ดังนั้น พระเจ้ามหาวิชิตราชปกครองบ้านเมืองโดยธรรม จากข้อความนี้แสดงว่า ธรรมราชา เป็นคนดีมีคุณธรรม ในการปกครองตนเองและบริหารบ้านเมืองโดยธรรมทุกเวลา หากเทียบเคียงจากข้อความในมหาสุทัสสนสูตร หรือ ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาแห่งอื่นก็จะพบว่า เมื่อธรรมราชาหรือพระเจ้าจักรพรรดิประพฤติไม่ดีหรือไม่ทรงธรรม ไม่ปกครองโดยธรรม สัญลักษณ์ต่าง ๆ ด้านอำนาจทางการเมือง และความเป็นธรรมราชา หรือพระเจ้าจักรพรรดิก็จะหายไป ดังนั้น ธรรมราชาต้องเป็นคนดีตลอดเวลา และปกครองบ้านเมืองโดยธรรม สถานะความเป็นธรรมราชาและสัญลักษณ์ด้านอำนาจจึงจะคงอยู่คู่กันต่อไป

กรณีตัวอย่างที่ 2 สังคหวัตถุธรรมด้านนโยบายทางการเมืองแบบรัฐกาลที่ 9

วิถีชีวิตของมนุษย์อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ระบบการปกครองที่ดีตามความเห็นของสมบูรณ์ สุขสำราญ (2527, หน้า 17-24) คือ ระบบการปกครองที่มุ่งสร้างสรรค์สังคมมนุษย์ให้เป็นสังคมที่ดีมีระเบียบอยู่ด้วยความสงบสุขและอุดมสมบูรณ์ ซึ่งในทรรศนะของพุทธศาสนาระบบการปกครองที่ดีอาจเป็นระบบใดก็ได้ แต่ต้องยึดหลักการได้มาซึ่งอำนาจ การใช้อำนาจ และการรักษาไว้ซึ่งอำนาจ ความมั่นคงของการปกครอง ต้องสร้างสรรค์ประโยชน์สุข สวัสดิภาพและความสงบสุขของประชาชน การเมืองการปกครองของแต่ละประเทศอาจมีลักษณะแตกต่างกัน มีผู้นำประเทศที่เรียกต่างกัน แต่ไม่ว่าประเทศนั้นจะมีระบบการปกครองแบบใด ต่างต้องการความมั่นคง เพราะเมื่อประเทศมีความมั่นคงก็ย่อมส่งผลดีในทุกด้าน ความมั่นคงนี้จะ เกิดขึ้นได้ก็ด้วยการเมืองการปกครองที่มีเสถียรภาพ มีลักษณะของการพัฒนาทางการเมืองอย่างค่อยเป็นค่อยไป ความมั่นคงมีความพันธ์กับโครงสร้างอำนาจรัฐ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ที่ทรงขึ้นครองราชย์ในช่วงที่ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาทั้งภายในและภายนอกจากภาวะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ปัญหาภัยคอมมิวนิสต์ เศรษฐกิจสังคม การเป็นพระมหากษัตริย์ในระบอบการเมืองใหม่จึงเป็นเรื่องที่พระบาทสมเด็จ พระเจ้าอยู่หัวฯ ต้องทรงงานอย่างหนักและต้องระวังพระองค์ไม่ให้ก้าวล่วงกว่าพระราชอำนาจ ทรงวางพระองค์เสมอต้นเสมอปลาย พระราชทานคำแนะนำให้ทุกฝ่ายเห็นแก่ชาติ บ้านเมือง ช่วงนี้ยังเป็นการสิ้นสุดสงครามเย็นทำให้ประเทศมีความมั่นคงและมีการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ก็ส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา ทรงพระราชทานความช่วยเหลือประชาชนจากโครงการในพระราชดำริ โครงการหลวง และ โครงการอื่น ๆ รวมทั้งพระราชทานเงินส่วนพระองค์และทรงพระราชทานแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้ชาวไทยยึดเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ทำให้สามารถต่อสู้วิกฤติเศรษฐกิจและนำมาซึ่งภาพลักษณ์ของกษัตริย์นักพัฒนา (นครินทร์ เมฆไตร

รัตน์, 2549, หน้า 257) ซึ่งเป็นช่วงแห่งความต่อเนื่องและเสถียรภาพทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย ส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ บทบาทของพรรคการเมืองและนักการเมืองโดดเด่นขึ้นเกิดการแข่งขันเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน มีการซื้อเสียง ระบบอุปถัมภ์และนโยบายประชานิยมในทุกรูปแบบ เป็นช่วงที่ประชาชนมีความแตกแยกทางความคิดจนก่อเกิดกลุ่มต่าง ๆ ที่ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองสูงมาก ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ครั้งสำคัญส่งผลกระทบมาจนถึงปัจจุบัน ดังที่เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2550) ได้อธิบายปรากฏการณ์นี้ ด้วยทฤษฎี “สองนครประชาธิปไตย” ที่อธิบายถึงความไม่มั่นคงลงตัวของระบอบประชาธิปไตย จนกล่าวได้ว่า คนชนบทเป็นผู้ “ตั้ง” รัฐบาลเพราะเป็น “ฐานเสียง” ส่วนใหญ่ของพรรคการเมือง ขณะที่คนชั้นกลางเป็นผู้ “ล้ม” รัฐบาลเพราะเป็น “ฐานนโยบาย” ของรัฐบาล เหตุการณ์ในช่วงที่ 4 นี้ ความขัดแย้งทางการเมืองยิ่งเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น มีการดึงสถาบันพระมหากษัตริย์เข้ามาเกี่ยวข้อง ทางการเมืองจากกลุ่มต่าง ๆ

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า สังคหวัตถุธรรม อันเป็นแนวทางตั้งแต่ครองราชย์ยาวนานถึง 70 ปีเศษทรงทุ่มเทการทรงงานเพื่อประชาชนและเพื่อความมั่นคงของประเทศ ดังที่ปรากฏในงานของไชยันต์ ไชยพร (2560, หน้า 191-192) เห็นว่าพระองค์ทรงเข้าพระทัยและตระหนักถึงแบบแผนของคติคุณธรรมของพระมหากษัตริย์ไทยในอดีต ทรงสามารถประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์บริบทในรัชสมัยโดยผสมผสานแนวคิดคติคุณธรรมของพุทธศาสนาเถรวาท พราหมณ์และความเชื่อผี รวมทั้งของพราหมณ์และฮินดูที่กษัตริย์เป็นดังสมมติเทพ ทรงเข้าพระทัยและมองการเมืองได้อย่างชัดเจน ทรงตระหนักถึงปัญหาข้อขัดข้อง กระบวนการทำงานขององค์กรต่าง ๆ จึงมักสะท้อนออกมาเป็นพระราชดำรัสพระบรมราโชวาท ทรงปรารถนาจะให้สังคมยึดความถูกต้องชอบธรรม ทั้งตามกฎหมายและศีลธรรมและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด ดังนั้น เมื่อประเทศเกิดวิกฤตและสถาบันการเมืองไม่สามารถเป็นหลักในการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้น พระองค์จึงทรงเป็นทางออกสุดท้ายของทางตันทางการเมือง ทรงสามารถยุติปัญหาได้ด้วยคุณธรรมบารมีที่ทรงสะสมมาตลอดรัชกาลและที่สำคัญยิ่งพระองค์ทรงให้ความสำคัญและทรงยอมรับบทบาทและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญดังพระราชดำรัสเมื่อปี พ.ศ. 2522 ที่ทรงพระราชทานไว้ว่า “เราพยายามวางตัวให้เป็นกลางและร่วมมือโดยสันติวิธีกับทุกฝ่าย เพราะเชื่อมั่นว่าความเป็นกลาง นี้สำคัญสำหรับเรา” (วัชรา ไชยสาร, 2549, หน้า 22) พระองค์ทรงงานให้กับประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับเรื่องปัญหาความเดือดร้อน เรื่องการทำมาหากิน ทรงมุ่งไปที่เรื่องของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ หากเป็นเรื่องความขัดแย้งทางการเมืองทรงลงมาเพื่อแก้ไขปัญหา บำบัด ขจัดเหตุการณ์ให้มีความเรียบร้อย ในฐานะที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ ทรงดูแลบ้านเมือง ทรงลงมาแก้ไขปัญหา ขจัดปัญหาให้คลี่คลาย ทรงติดตามทุกเรื่องราว แต่เรื่องการบริหารประเทศ ทรงปล่อยให้เป็นไปตามหน้าที่ของรัฐบาล

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า สังคหวัตถุธรรมทรงใช้ให้เป็นแนวทางหรือนโยบายทรงงานเพื่อชาติบ้านเมืองจนได้รับความรัก ความจงรักภักดีจนเกิดเป็นพระราชอำนาจทางสังคมที่ มิใช่พระราชอำนาจที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการ

จรรโลงและเสริมสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ทรงปลูกฝังหลักคุณธรรมและพระราชทานหลักคิดที่สำคัญยิ่งของการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยไว้ว่า ... ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครทำทุกคนให้เป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมือง มีความปกติสุขเรียบร้อยจึงไม่ใช่อยู่ที่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากอยู่ที่การส่งเสริมคนดีได้ปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้. . ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional Monarchy) มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทสังคมวัฒนธรรมไทย ด้วยการมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจ อีกทั้งการมีพระมหากษัตริย์ผู้ทรงธรรมปกครองบ้านเมืองย่อมนำความสงบสุขและนำพาประเทศให้มั่นคงสถาพร ทรงคิดแนวการดำเนินชีวิตกับพศกนิกร ทราบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางแห่งซอฟต์พาวเวอร์ที่ชัดเจนที่สุด แบงได้ 3 ระดับคือ

1. ความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว โดยเฉพาะเกษตรกรเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐานเทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ที่มุงแกปญหาของเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลแหล่งน้ำ ต้องพึ่งน้ำฝนและประสบความเสี่ยงจากการที่ไม่มีน้ำ จากการแกปญหาความเสี่ยงเรื่องน้ำ จะทำให้เกษตรกรสามารถมีข้าวเพื่อการบริโภคยังชีพในระดับหนึ่งได้และใชที่ดินสวนอื่น ๆ สนองความตองการพื้นฐานของครอบครัว รวมทั้งขายในสวนที่เหลือ เพื่อมีรายได้ที่จะใชเป็นคาใชจ่ายอื่น ๆ ที่ไม่สามารถผลิตเองได้ ทั้งหมดนี้เป็นการสร้างภูมิคุมกันในตัวใหเกิดขึ้นในระดับครอบครัว

2. ทางการเมืองความพอเพียงในระดับชุมชนและระดับองคกร เป็นเศรษฐกิจเพียงพอแบบก้าวหนา ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เป็นเรื่องของการสนับสนุนใหเกษตรกรรวมพลังกัน ในรูปกลุ่มหรือสหกรณ หรือการที่ธุรกิจต่าง ๆ รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ 3. ความพอเพียงในระดับประเทศ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหนา ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 ซึ่งสงเสริมใหชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจ สร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ในประเทศ เชน บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นตน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะเชนนี้ จะเป็นประโยชนในการสืบทอด ภูมิปัญญาแลกเปลี่ยนความรู เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนา หรือร่วมมือกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประเทศอันเป็นสังคมใหญ่อันประกอบด้วยชุมชน องคกร และธุรกิจต่าง ๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง กลายเป็นเครือข่ายชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบงปันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันไดในที่สุด

รัชกาลที่ 9 ทรงวางพระองค์เป็นกลางโดยใช้หลักการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุมกันที่ดีในตัว ตลอดจนใชความรู ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ ดังนั้น ปรัชญาของระบบเศรษฐกิจพอเพียงมีคุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกตใชกับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเนนการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน คำนิยามความพอเพียง จะตองประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพรอม ๆ กัน ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เชน การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ เป็นต้น

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวของ ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดวาจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวใหพรอมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณต่าง ๆ ที่คาดวาจะเกิดขึ้น ในอนาคตทั้งใกลและไกล เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ใหอยู่ในระดับพอเพียงนั้นตองอาศัยทั้ง ความรูและคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กลาวคือ

1. เงื่อนไขความรู ประกอบด้วยความรอบรูเกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวของอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรูเหลานั้นมาพิจารณาใหเชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะตองเสริมสร้างประกอบด้วยการมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตยสุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใชสติปัญญาในการดำเนินชีวิต แนวทางการปฏิบัติ/ผลที่คาดวาจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกตใช คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พรอมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดลอม ความรูและเทคโนโลยี ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียง จึงหมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาค หนึ่งในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิด เพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่ตองพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่ตน ไม่ได้เป็นเจาของเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับบุคคล คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือนร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่มีพันธนาการอยู่กับสิ่งใด คือ การหันกลับมายึดเสนทางสายกลางในการดำรงชีวิต

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า สังคหวัตถุตามแบบรัชกาลที่ 9 ที่ทรงใช้เป็นแนวทางหรือนโยบายทางการเมืองบนเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุมกันที่ดี ตลอดจนใชความรู ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจ ปฏิบัติให้เกิดความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยเฉพาะผู้อ่อนแอกว่า ช่วยลดความขัดแย้ง ความกดดันซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยสร้างความสมานฉันท ความกลมเกลียว ความสามัคคีในสังคมโลกได้สร้างภูมิคุมกันใหแกระบบสิ่งแวดลอม ระบบเศรษฐกิจที่สร้างผู้ชนะตลอดกาลไม่มีผู้แพ้ เพราะผู้ปฏิบัติจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน ไม่มีการทำรายซึ่งกันและกัน มีแต่การแบ่งปัน การอยูร่วมกันอย่างสันติและเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยสร้างมิตร ลดความเป็นปรปักษ์ศัตรูต่อกัน เพราะผู้ปฏิบัติตางเห็นอกเห็นใจ เอื้อเฟื้อ เอื้ออาทรต่อกันใหอภัย แบ่งปัน และลดความขัดแย้ง ลดแรงกดดันต่อกัน ลดช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวย สร้างความเสมอภาคของฐานะความเป็นมนุษย์ให้เท่าเทียมกัน คนรวยมีฐานะดีจะเห็นอกเห็นใจและ

ช่วยเหลือแบ่งปันคนจนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข รัชกาลที่ 9 ทรงแบบอย่างของการวางตนตามหลักสังควัตถุ 4 ข้อว่าด้วยการวางตนเสมอนั่นเอง

3.3 สรุปสังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก

การเมืองมีคำนิยามมากมายขึ้นอยู่กับบริบทของผู้ให้ความหมายหรือขึ้นอยู่กับประเทศนั้น เช่น การเมืองแบบไทย เป็นต้น อย่างการเมืองที่อับราฮัม ลินคอล์น ให้คำนิยามประชาธิปไตยว่า การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน หรือวินสตัน เชอร์ชิลล์ กล่าวว่า การปกครองที่เลวน้อยที่สุดที่มนุษย์คิดค้นขึ้นมาได้ แม้แต่ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษฉบับออกซฟอร์ดบอกว่า ระบบการปกครองของรัฐบาลที่ประชาชนทุกคนในประเทศมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตัวแทนของตน และพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานระบุว่า ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่ (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2565, หน้า 17) ดังนั้น การเมืองมีลักษณะคำนิยามที่หลากหลาย ทำให้การต่อสู้ทางการเมืองของผู้ที่ต้องการแสวงหาอำนาจผลประโยชน์จึงเกิดขึ้นมากมายหลากหลายวิธีในการช่วงชิงอำนาจบางครั้งเกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน การหาวิธีทำให้เกิดความสงบสุขของการเมืองที่เป็นแนวทางของศาสนาย่อมเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สำคัญ มีแนวทางที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้อีกแนวทางหนึ่งคือ อำนาจละมุน หรือ Soft Power ที่มองจากมิติเชิงพุทธจะเห็นถึงวิธีที่เป็นไปในทิศทางที่ไม่แข็งกร้าวแต่เป็นไปในทิศทางบนฐานของความเข้าใจและมีเหตุผลจะแก้ไขตามแนวทางอย่างประนีประนอม โดยมีหลักของสังคมที่จะอยู่ร่วมกันด้วยดีคือเป็นสังคมแห่งสามัคคีที่มีเมตตาหรือไมตรีต่อกัน เป็นพื้นฐานรองรับความเป็นอยู่และการแสดงออกเสรีที่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎกสะท้อนให้เห็นการใช้หลักธรรมของผู้ปกครองที่ปรากฏในพระสูตรต่าง ๆ ภายใต้เงื่อนไขซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองตามตัวชี้วัดทั้งสามด้านและสอดคล้องกับหลักธรรมในพระไตรปิฎกที่ยืนยันจากงานวิจัยต่าง ๆ คือ

1. หลักวัฒนธรรมทางการเมือง ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองคือ ปรากฏการณ์ที่พระเจ้าพิมพิสารทางนำมาใช้ยึดหลักธรรมทั้งหลักอปริหานิยธรรม ทศพิธราชธรรม จักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุที่ทรงปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างในการส่งเสริมหลักการปกครองให้ประชาชนได้มีสิทธิเสรีภาพการแสดงออกของศาสนิกของต่าง ๆ ศาสนา แม้พระองค์จะเป็นพุทธมามกะทรงส่งเสริมให้ชาวพุทธได้ปฏิบัติตนภายใต้หลักคำสั่งสอน

2. หลักค่านิยมทางการเมือง ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทงการเมืองคือ ปรากฏการณ์ที่ปรากฏของชาววัชชีที่นำหลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม จักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุมาเป็นแกนกลางในการปฏิบัติจนทำให้เกิดเสถียรภาพทางการเมือง ความมั่นคงทางการเมืองจนเป็นที่ยอมรับของประชาชนเกิดเป็นค่านิยมทางการเมืองที่มีหลายเมืองนำไปปฏิบัติตามจนเกิดความมั่นคงทั้งภายในและภายนอกประชาชนร่มเย็นเป็นสุข

3. นโยบายทางการเมือง ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมือง คือ ปรากฏการณ์ตามพระมฆมาณพที่สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม จักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุ ซึ่งสอดรับกันแต่ที่ชัดเจนคือการปฏิบัติตนด้วยการนำภรรยาของตนมาสร้างนโยบายสาธารณะให้กับทุกคน เช่น การขุดสระน้ำ การสร้างศาลา ทำสวนดอกไม้เป็นที่พักผ่อน เป็นต้น จนเกิดปรากฏการณ์หมู่ทำความดีขึ้น นอกจากนี้ปรากฏการณ์ของชาวกาลามะที่พระองค์ทรงให้ใช้สติอย่าเพิ่งปลงใจเชื่อถ้ายังไม่ได้ลงมือทำ ถือเป็นการให้ใช้หลักของการพิสูจน์ ที่ใครก็ตามจะเป็นนักการเมืองหรือผู้นำ ไม่ใช่เห็นแต่รูปก็เชื่อ ได้ยินแต่เสียงก็เชื่อ แต่ต้องพิสูจน์เสียก่อน ถือเป็นแนวทางที่เป็นนโยบายทางการเมืองที่ควรปฏิบัติอย่างยิ่ง สามารถสรุปปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก ดังนี้

ตารางที่ 2.3 สังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ในพระไตรปิฎก

ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมือง	ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ในพระไตรปิฎก	หลักธรรม
1. ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง	1. พระเจ้าพิมพิสารคงใช้หลักการปกครองบนพื้นฐานวัฒนธรรมที่ชัดเจนทั้งภายในประเทศส่งเสริมให้ทุกคนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี 2. ชาววัชชีบุตร ที่สร้างวัฒนธรรมทางการเมืองด้วยการยึดหลักความดีงามของหมู่คณะจะต้องปฏิบัติตนให้รู้จักหน้าที่ที่ควรทำ 3. พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงใช้หลักธรรมวิชัยที่เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่สำคัญ 4. จักกวัตติสูตร ผู้ปกครองจะต้องส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีงามดูแลคนที่มีพระคุณ 5. มาฆมาณพ ให้ทุกคนรักในความเป็นชุมชนดีงาม	1. หลักอปริหานิยธรรม 2. หลักทศพิธราชธรรม 3. หลักจักกวัตติวัตรธรรม 4. หลักสังคหวัตถุธรรม
2. ด้านค่านิยมทางการเมือง	1. พระเจ้าพิมพิสารคงใช้หลักการปกครองบนพื้นฐานวัฒนธรรมที่ชัดเจนทั้งภายในประเทศส่งเสริมให้ทุกคนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี 2. ชาววัชชีบุตร ที่สร้างวัฒนธรรมทางการเมืองด้วยการยึดหลักความดีงามของหมู่คณะจะต้องปฏิบัติตนให้รู้จักหน้าที่ที่ควรทำ	1. หลักอปริหานิยธรรม 2. หลักทศพิธราชธรรม 3. หลักจักกวัตติวัตรธรรม 4. หลักสังคหวัตถุธรรม

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมือง	ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ในพระไตรปิฎก	หลักธรรม
	3. พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงใช้หลักธรรมวิชัยที่เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่สำคัญ 4. จักกวัตติสูตร ผู้ปกครองจะต้องส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีงามดูแลคนที่มีพระคุณ 5. มาฆมาณพส่งเสริมค่านิยมของการสั่งสมความดีที่จะทำให้สังคมน่าอยู่	
3. ด้านนโยบายทางการเมือง	1. พระเจ้าพิมพิสารคงใช้หลักการปกครองบนพื้นฐานวัฒนธรรมที่ชัดเจนทั้งภายในประเทศส่งเสริมให้ทุกคนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี 2. ชาววัชชีบุตร ที่สร้างวัฒนธรรมทางการเมืองด้วยการยึดหลักความดีงามของหมู่คณะจะต้องปฏิบัติตนให้รู้จักหน้าที่ที่ควรทำ 3. พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงใช้หลักธรรมวิชัยที่เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่สำคัญ 4. จักกวัตติสูตร ผู้ปกครองจะต้องส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีงามดูแลคนที่มีพระคุณ 5. มาฆมาณพส่งให้เกิดแผนกระทำความดีให้เกิดความสุขแก่มหาชน	1. หลักอปริหานิยธรรม 2. หลักทศพิธราชธรรม 3. หลักจักกวัตติวัตรธรรม 4. หลักสังคหวัตถุธรรม

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แนวคิดซอฟต์พาวเวอร์การเมืองในสังคมไทย

แนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเป็นแนวคิดที่สะท้อนการทำงานที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เป็นต้นกำหนดบนพื้นฐานร่วมมือกันไม่ได้ใช้วิธีข่มขู่แต่เป็นวิธีที่สร้างความไว้ใจซึ่งกันและกันและดำเนินไปในทิศทางที่สร้างมิติทางพันธสัญญาร่วมกัน วัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองมนุษย์ไม่อาจอยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง จำเป็นต้องรวมกันอยู่เป็นสังคม เป็นกลุ่มก้อน จำเป็นต้องจัดระบบในการอยู่ร่วมกัน โดยจะต้องมีฝ่ายปกครอง และอยู่ภายใต้การปกครอง ซึ่งไม่ว่าการปกครองจะเป็นลักษณะใดก็ตามถือว่าเป็น “การเมือง” การเมืองจึงเป็นเรื่องของการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ที่อยู่ภายใต้การปกครองจะผูกมัดสมาชิกทั้งหมดในสังคม เมื่อรวบรวมแนวคิดของซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองได้จาก 6 แหล่งโดยค่าร้อยละ 50 ขึ้นไปจัดเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองได้ สามารถสรุปได้อยู่ 3 หลัก คือ

1) ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง คือ ชุดคุณค่า และการปฏิบัติซึ่งสร้างความหมายสำหรับสังคม ซึ่งหากวัฒนธรรมของรัฐ ที่ต้องการใช้ soft power นั้นสอดคล้องกับคุณค่าสากล ก็มีโอกาสที่รัฐดังกล่าว จะสามารถสร้างแรงจูงใจต่อรัฐอื่น ๆ สอดคล้องกับ พีระ เจริญวัฒนกุล (2565) ทำให้เกิดการดึงดูดให้คนเข้ามามีส่วนร่วมมือในการทำกิจกรรมทางการเมือง เช่น วัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทย วัฒนธรรมภาพยนต์บุพเพสันนิวาส เป็นต้น สะท้อนให้เกิดเป็นวัฒนธรรมร่วมกัน ไม่รวมถึงการมีประพณีตามภูมิภาคต่าง ๆ ล้วนเป็นสื่อทางวัฒนธรรมทางการเมืองทั้งสิ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของอิงอร เนตรานนท์ (2565) ที่กล่าวถึงซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่มีวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญทำให้เกิดความมั่นคงของชาติ

2) ด้านค่านิยมทางการเมือง ถือเป็นแนวทางหรือวิถีชีวิตที่ยึดถือกันมาจนกลายเป็นสิ่งที่ยอมรับในสังคมนั้น ๆ ค่านิยมเป็นพลังอำนาจอย่างน้อยสามประการ ทำให้เกิดพลังอำนาจและความนุ่มนวล คือ ความงาม (Beauty) ความรุ่งเรือง (Brilliance) และความอ่อนโยน (Benignity) ความอ่อนโยน เป็นลักษณะความสัมพันธ์ของผู้กระทำที่แสดงต่อผู้อื่น เป็นค่านิยมที่เป็นมารยาทที่ดีที่แสดงต่ออีกฝ่ายหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้นั้นเป็นเป้าหมาย ความอ่อนโยนเป็นกระแสพลังอำนาจที่ใช้ร่วมกับความบริสุทธิ์ใจซึ่งกันและกันเป็นส่วนใหญ่ สำหรับมนุษย์ Soft Power จะมาจากความภาคภูมิใจและความเห็นอกเห็นใจ ความรุ่งเรืองเป็นลักษณะความสัมพันธ์ของผู้กระทำกับการงาน คือ การมีประสิทธิภาพในการดำเนินการสูงจนประสบความสำเร็จ ความรุ่งเรืองเป็นกระแสพลังอำนาจที่ใช้กับมนุษย์ โดยเป็นการเรียนรู้จากความสำเร็จของผู้อื่น Soft Power จะมาจากความชื่นชมใน

ความสำเร็จและความงาม ลักษณะความสัมพันธ์ของผู้แสดงกับอุดมคติ ค่านิยม ความมุ่งหมาย และวิสัยทัศน์ หมายถึง เสียงสะท้อนที่ดี เมื่อผู้กระทำเป็นตัวแทนของอุดมคติ ค่านิยม ความมุ่งหมาย และวิสัยทัศน์ กระแสอำนาจใช้ได้กับผู้ที่มีจิตใจเดียวกัน และเมื่อใดผู้มีจิตใจเดียวกันมารวมตัวเพื่อเป้าหมายเดียวกัน เมื่อนั้นกลุ่มดังกล่าวจะมีความต้องการการสนับสนุนด้านกำลังใจ คำแนะนำและความต้องการประสบการณ์เกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ ความงามได้ผลิต Soft Power ผ่านแรงบันดาลใจ สอดคล้องกับงานของ กันตลักษณ์ (2555)

3) ด้านนโยบายทางการเมือง คือ เป็นนโยบายการเมือง ภายในและนโยบายต่างประเทศ หากรัฐสนับสนุนคุณค่าทั้งในและต่างประเทศ อาทิ คุณค่าทางด้านสิทธิมนุษยชน คุณค่าด้านประชาธิปไตย หรือคุณค่าของการแก้ไขความขัดแย้งด้วยกลไกสันติภาพก็มี โอกาสที่จะสร้างคะแนนนิยมต่อรัฐอื่นๆ ได้ทั้งในระยะยาวและระยะสั้น สอดคล้องรับ Nye (2004) ยกตัวอย่างคือ นโยบายสนับสนุนสิทธิมนุษยชนของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาในอาร์เจนตินาในทศวรรษที่ 70 ซึ่งแม้จะถูกปฏิเสธโดยรัฐบาลทหารในช่วงเวลา แต่ทว่าสองทศวรรษต่อมานั้น เมื่อกลุ่มนิยมลัทธิเปรอน (Peronist) ที่ถูกจำคุกในช่วงทศวรรษที่ 70 ได้เข้ามาเป็นรัฐบาล พวกเขาก็สนับสนุนนโยบายต่างๆ ของสหรัฐอเมริกา สอดคล้องกับงานของ สุรชาติ บำรุงสุข (2557) ดังนั้น นโยบายทางการเมืองเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่เป็นตัวกำหนดแผนโครงการแล้วนำไปสู่การปฏิบัติการทางการเมืองตั้งแต่สังคมเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษาตลอดถึงวัฒนธรรมภายใต้พลังละมุนหรือ Soft Power

จากการสังเคราะห์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองจากแหล่งข้อมูลทั้ง 6 แหล่งได้ค่าร้อยละ 50 ขึ้นไปทำให้ได้ซอฟต์พาวเวอร์ที่เป็นตัวชี้วัดอยู่ 3 หลัก คือ ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายทางการเมืองซึ่งในประเทศไทยตั้งแต่อดีตปัจจุบันมีการใช้หลักการทั้งสามขับเคลื่อนสนับสนุนการเมืองของตนทั้งระดับบุคคล ระดับกลุ่ม จนถึงระดับประเทศ ตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์ตอนต้นและตอนปลายจนถึงปัจจุบัน แต่ใช้ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) น้อยกว่าฮาร์ดพาวเวอร์ (Hard Power) จนนำไปสู่การต่อสู้ของชนชั้นในสังคมไทยอย่างไม่หยุดจนมาถึงปัจจุบัน แม้จะมีพระพุทธศาสนาเป็นฐานรองรับทั้งวัฒนธรรม ค่านิยมและนโยบายทางการเมืองก็ตาม ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการบีบบังคับ กดขี่อยู่เสมอ แต่ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองนำไปใช้กับกลุ่มผลประโยชน์เดียวกันเสียมากกว่า

4.2 สังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก

ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก สามารถค้นพบได้จากเหตุการณ์ทั้งในพระสูตร อย่างกรณีในพระสูตรที่เด่นที่สุด คือ ปรากฏการณ์ทางการเมืองของเจ้าวัชชีบุตร พระเจ้าพิมพิสาร พระเจ้าอโศกมหาราช จักกวัตติสูตร กุฏกันตสูตร ชาวกาลามะ มาฆมาณพ อัญคัญญสูตร ที่ได้นำหลักธรรมภายใต้หลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองทั้งสามด้านมาเป็นเครื่องมือ คือ

1) ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง

หลักหลักอปริหานิยธรรม 7 หมายถึง หลักธรรมสำหรับใช้ในการปกครอง เพื่อป้องกันมิให้การบริหารคนในชุมชนเสื่อมถอย แต่กลับเสริมให้เจริญเพียงส่วนเดียว สามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมู่ชนและผู้บริหารบ้านเมือง ดังนั้น อปริหานิยธรรมสำหรับสังคมและการบริหารบ้านเมือง เป็นหลักในการปกครอง โดยปฏิบัติตามหลักการร่วมรับผิดชอบที่จะช่วยป้องกันความเสื่อมสอดคล้องกับไพฑูรย์ นูมหันต์ (2555) นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง มี 7 ประการ ได้แก่

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ เป็นการประชุมพบปะปรึกษาหารือกิจการงานต่างๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกันโดยสม่ำเสมอ

2. พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม และทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการประชุมและการทำกิจกรรมทั้งหลายที่พึงกระทำร่วมกันหรือพร้อมเพรียงกันลุกขึ้นป้องกันบ้านเมือง

3. ไม่บัญญัติ หรือล้มเลิกข้อบัญญัติต่างๆ เป็นการไม่เพิกถอน ไม่เพิ่มเติม ไม่ละเมิดหรือวางข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อันมิได้ตกลงบัญญัติไว้ และไม่เหยียบย่ำล้มล้างสิ่งที่ตกลงวางบัญญัติไว้แล้ว ถือปฏิบัติมั่นอยู่ในบทบัญญัติใหญ่ที่วางไว้เป็นธรรมนูญ

4. ให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์ยาวนาน ดังนั้น ต้องให้เกียรติให้ความเคารพนับถือ และรับฟังความคิดเห็นของท่านในฐานะที่เป็นผู้รู้และมีประสบการณ์มามาก

5. ไม่ข่มเหงสตรี เป็นการให้เกียรติและคุ้มครองสตรี มิให้มีการกดขี่ข่มเหงรังแก

6. เคารพบูชาสักการะเจดีย์ คือการให้ความเคารพศาสนสถาน ปูชนียสถาน อนุสาวรีย์ประจำชาติเป็นเครื่องเตือนความจำ ปลุกเร้าให้ทำความดีและเป็นที่รวมใจของหมู่ชน ไม่ละเลยพิธีเคารพบูชาอันพึงทำต่ออนุสรณ์สถานที่สำคัญเหล่านั้นตามประเพณีที่ดีงาม

7. ให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล เป็นการจัดการให้ความอารักขา บำรุงคุ้มครอง อันชอบธรรมแก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลทรงธรรมบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นหลักธรรมและเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชน เต็มใจต้อนรับและหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก สอดคล้องกับแนวคิดที่พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2532) ได้อธิบายเสริมความว่า อปริหานิยธรรม คือ ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมที่ทำให้ไม่เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว มี 7 อย่าง ที่ตรัสสำหรับภิกษุ (ภิกขุอปริหานิยธรรม) คือ 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 2) เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพรียงกันเลิกและพร้อมเพรียงช่วยกันทำกิจที่สงฆ์จะต้องทำ 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่บัญญัติขึ้น ไม่ถอนสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้แล้ว สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบทตามที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ 4) ภิกษุเหล่าใด เป็นผู้ใหญ่เป็นประธานในสงฆ์ เคารพนับถือภิกษุเหล่านั้น เชื่อฟังถ้อยคำของท่าน 5) ไม่ลุอำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น 6) ยินดีในเสนาสนะป่า 7) ตั้งใจอยู่ว่า เพื่อนภิกษุสามเณรซึ่งเป็นผู้มีศีลยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มา ที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองด้านวัฒนธรรมใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 คือหลักธรรมสำหรับใช้ในการปกครอง เพื่อป้องกันมิให้การบริหารประเทศ

เสื่อมถอย สามารถนำไปใช้ได้ทั้งผู้บริหารบ้านเมืองที่เป็นแนวทางของการใช้ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ สามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม และยังมีหลักธรรมที่สามารถนำมาเป็นแบบในการบริหารบ้านเมืองทั้งในตัวของผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครองที่มีหลักธรรมที่เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

หลักทศพิธราชธรรม แม้พระพุทธศาสนามิได้แสดงระบบหรือระบอบการปกครองทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่แสดงทางการศาสนาคือ ธรรม ธรรมจะพึงนำไปปฏิบัติในการทุก ๆ อย่างโดยเหมาะสม เช่น ในทางการปกครอง ทางการศึกษาทางสังคม เป็นต้น เพื่อให้เกิดความสุข ความเจริญในด้านการนำไปใช้ต่าง ๆ “ทศพิธราชธรรม” เป็นศูนย์รวมของการปกครองหรือกลไกสำคัญอันจะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการปกครองอยู่ที่ผู้ปกครองหรือพระราชาผู้เป็นพระประมุขของรัฐสอดคล้องกับวิจัยของกิตวิชัย ไชยพรศิริ (2564) สุมาลี บุญเรืองและคณะ (2564) สุนิตย์ เหมนิล (2566) ไพบูลย์ สุขเจตนี (2562) อำนาจ ยอดทอง (2562)กล่าวถึงหลักทศพิธราชธรรม เน้นความสำคัญของผู้นำ หรือเน้นที่ตัวผู้นำว่าจะต้องมีคุณสมบัติ นำประเทศชาติไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข มี 10 อย่าง ดังนี้ คือ

ด้านหลักธรรมข้อที่ 1 คือ ทาน หมายถึงการแบ่งปันให้ทรัพย์สิ่งของ เพื่ออนุเคราะห์สงเคราะห์ ผู้อื่นด้วยจิตเมตตา ปรารถนาที่จะให้ผู้รับอยู่ดีมีสุข และปรารถนาที่จะให้ผู้ประสบความทุกข์ เดือดร้อน ให้พ้นทุกข์ นับว่ามีความสำคัญสำหรับผู้ปกครองเป็นอันดับแรก เพราะในฐานะที่เป็นผู้นำหรือผู้ปกครองนั้นหากมองในแง่ของคุณธรรม ก็ควรจะเป็นผู้เอื้ออารีย์ต่อคนในปกครอง รู้จักเอื้อเฟื้อแบ่งปัน สงเคราะห์ช่วยเหลือคนในปกครองของตนตามควรแก่โอกาสและเหตุการณ์ หากมองในแง่ของหน้าที่ผู้ปกครองก็มีหน้าที่จะต้องบำบัดทุกข์บำรุงสุขคน ในปกครองของตน ด้วยการให้วัตถุสิ่งของบ้าง ด้วยการให้วิชาความรู้บ้าง ด้วยการให้สิ่งที่ต้องการอื่น ๆ ตลอดถึงให้การอบรมแนะนำบ้าง เพื่อเขาเหล่านั้นจะได้เป็นเครื่องยังชีพและสร้างสรรค์ชีวิตให้มีความผาสุกตามควรแก่อัตภาพ สิ่งเหล่านี้ก็รวมอยู่ในคุณธรรมข้อที่เรียกว่า ทาน คือ การให้

ด้านหลักธรรมข้อที่ 2 คือ ศีล เป็นการสำรวมระวังกายและวาจาให้เรียบร้อยดีไม่มีโทษกล่าวคือ เจตนางดเว้นจากความประพฤติปฏิบัติที่เป็นการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่นให้เดือดร้อนเสียหาย เป็นที่ทราบกันดีว่า ศีลนั้นคู่กับธรรม ศีลเป็นข้อห้ามนั้น หมายความว่า ผู้ปกครองจะต้องประพฤติตนอยู่ในศีลในธรรม มั่นคงหนักแน่นอยู่ในระเบียบวินัย กฎหมายและขนบประเพณีอันดีงามของบ้านเมือง วางตนให้เป็นหลักเป็นที่เชื่อถือของประชาชนได้ในฐานะที่เป็นหลักเป็นประธานของหมู่คณะหรือประเทศชาติ ส่วนประชาชนก็จะต้องประพฤติเช่นเดียวกัน เพราะถ้าผู้นำทำดีอยู่คนเดียวแต่ประชาชนไม่เอาด้วย สังคมก็จะสงบเรียบร้อยไม่ได้หรือถ้าประชาชนพยายามทำดีแต่ผู้นำไม่เอาด้วยประชาชนก็เดือดร้อน ฉะนั้น ทุกฝ่ายจึงต่างต้องมีศีลต่อกัน สังคมจึงจะสงบสุข

ด้านหลักธรรมข้อที่ 3 คือ ปริจจาคะ หมายถึง ความเสียสละคือกิริยาอันเป็นไปด้วยกุศลเจตนา ประกอบด้วยสติปัญญาอันเห็นชอบที่เสียสละประโยชน์สุขส่วนตนเพื่อประโยชน์สุขแก่ชนส่วนรวม หรือเสียสละประโยชน์สุขส่วนน้อยเพื่อประโยชน์สุขที่ยิ่งใหญ่ อันเป็นไปเพื่อบรรเทากิเลส

คือ ความตระหนี่ ความเห็นแก่ตัวแก่พวกพ้องของตน โดยหน้าที่แล้วผู้ปกครองย่อมต้องเป็นคนเสียสละ หากไม่มีคุณธรรมข้อนี้ก็เป็นผู้ปกครองที่ดีไม่ได้ จะกลายเป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่เพื่อกอบโกยประโยชน์สุขส่วนตนฝ่ายเดียว กล่าวสั้นๆ ผู้ปกครองของตนหรือเพื่อประเทศชาติของตน ส่วนประชาชนก็จะต้องเสียสละเพื่อสนองนโยบายที่เป็นธรรมหรือความปรารถนาดีของผู้ปกครองด้วยเช่นกัน เช่น เมื่อถึงคราวอดก็อดด้วยกัน เมื่อถึงคราวควรออมก็ออมด้วยกัน เป็นต้น การแก้ปัญหาของหมู่คณะหรือชาติบ้านเมืองจะเป็นไปได้แต่ถ้าฝ่ายหนึ่งกำลังประสบปัญหา แต่อีกฝ่ายหนึ่งกลับแสวงหาแต่ความสุขใส่ตัวเอง โดยไม่อาทรห่วงใยต่อใคร หมู่คณะหรือชาติบ้านเมืองก็คงไปไม่รอด ฉะนั้นทุกคนจึงต้องเสียสละตามควรแก่ฐานะและความรับผิดชอบ

ด้านหลักธรรมข้อที่ 4 คือ อาชชวะ หมายถึง ความซื่อตรง ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม กล่าวโดยสรุปก็คือกิจการทุกอย่างหากผู้ที่มีส่วนร่วม ไม่ว่าจะในฐานะผู้นำหรือผู้ตาม ต่างไม่มีความซื่อสัตย์ต่อกัน ไม่ซื่อตรงต่อเวลาไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่ ไม่ซื่อตรงต่อความถูกความควร ความสัมฤทธิ์ผลก็เป็นไปได้ยากและจะถึงความล่มสลายในที่สุดแต่ถ้าทุกฝ่ายซื่อตรงต่อกัน ซื่อตรงต่อเวลาซื่อตรงต่อหน้าที่และซื่อตรงต่อความถูกต้อง หวังได้ว่า กิจการย่อมจะประสบความสำเร็จด้วยดีหากแม้นจะมีอุปสรรค ก็จะสามารถช่วยกันแก้ไขให้สำเร็จได้ไม่ยาก

ด้านหลักธรรมข้อที่ 5 คือ มัททวะ หมายถึง ความสุภาพอ่อนโยน คือความเป็นผู้มีอัธยาศัยใจคอและมีกิริยาวาจาที่สุภาพอ่อนโยน งดงามตามฐานะตามเหตุผลที่ควรดำเนิน ไม่แข็งกระด้าง ดื้อดึง ด้วยความเย่อหยิ่ง ถือตัวถือตน ความอ่อนโยน คุณธรรมข้อนี้มีความจำเป็นอย่างไรคงเห็นได้ไม่ยาก คนที่เย่อหยิ่งจองหองหรือแข็งกระด้างหยาบคายนั้น ย่อมเป็นที่เกลียดชังของคนทั่วไป หากเป็นผู้ปกครองด้วยแล้ว ก็ย่อมจะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อการปกครองเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้คนในปกครองขาดความเคารพนับถือและเสื่อมศรัทธา และบางครั้งอาจจะก่อให้เกิดความหายนะอย่างร้ายแรงขึ้นก็ได้ ฉะนั้น ผู้ปกครองที่ดีย่อมสุภาพอ่อนโยนต่อทุกคนและในทุกโอกาสด้วยความจริงใจเสมอ ประชาชนก็จะให้ความเคารพรักและคารวะอ่อนน้อมเป็นการตอบแทนเช่นกัน ดังนั้น ทุกคนควรมีความสุภาพอ่อนโยนต่อกันและกันตามควรแก่ฐานะ

ด้านหลักธรรมข้อที่ 6 คือ ตบะ หมายถึง การเผากิเลสมิให้เข้าครอบงำจิตใจ หรือความเพียร มีความอุตสาหะในการปฏิบัติงานโดยปราศจากความเกียจคร้าน ลักษณะของผู้นำที่จะขาดเสียมิได้ก็คือความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวในการปฏิบัติหน้าที่ หรือในยามที่ต้องเผชิญกับปัญหาความยุ่งยากต่างๆ จึงจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและยำเกรงขึ้นในประชาชนได้ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวจะมีได้ก็ต่อเมื่อมีพลังภายใน คือ ตบะ ความเพียรพยายามอย่างเด็ดเดี่ยวมั่นคงจนกว่าจะบรรลุความสำเร็จในหน้าที่การงานนั่นเอง ตบะจึงเป็นที่มาแห่งอำนาจของผู้นำ ดังที่เรียกกันว่า“มีตบะเดชะ”ผู้นำที่ไร้ตบะไม่เป็นที่เชื่อมั่นยำเกรงของคนในปกครอง ฉะนั้น ตบะจึงเป็นคุณธรรมจำเป็นสำหรับผู้ปกครองผู้บริหารและในเมื่อผู้ปกครองผู้บริหารมีความเพียรพยายามแล้ว ผู้อยู่ภายใต้ปกครองหรือผู้ตามก็จะต้องสนองตอบด้วยความเพียรพยายามไปตามฐานะและหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

ด้านหลักธรรมข้อที่ 7 คือ อักโกธะ หมายถึง ความไม่โกรธนั้นคือกิริยาที่ไม่แสดงความโกรธให้ปรากฏ ตลอดทั้งไม่ผูกพยาบาทอาฆาตผู้อื่น แม้จักต้องลงโทษทัณฑ์แก่ผู้กระทำผิด ก็กระทำตามเหตุผลที่สมควรตามหลักกฎหมายและกระทำตามระเบียบวินัยที่ได้กำหนดไว้ดีแล้วไม่กระทำด้วยอำนาจความโกรธ ผูกพยาบาท และแม้มีเหตุให้โกรธ ก็สามารถข่มความโกรธเสียได้ด้วยขันติธรรม หมายถึงว่า ผู้ปกครองไม่ควรปฏิบัติต่อคนในปกครองของตนด้วยอำนาจบาตรใหญ่ หรือด้วยความเกี้ยวกราดอย่างไร้เหตุผล เพราะจะทำให้กลายเป็นที่เกลียดกลัวและเกลียดชังของคนในปกครอง จะทำให้ขาดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่การงาน แต่ถ้าผู้ปกครองหรือผู้บริหารเป็นคนไม่ว่วามใช้อารมณ์แต่เป็นคนเยือกเย็นมีเหตุผลและแสดงความเมตตาต่อทุกคน โดยเสมอหน้าก็ย่อมจะเป็นที่รักที่พอใจของทุกคนในสังคม

ด้านหลักธรรมข้อที่ 8 คือ อวิหิงสา หมายถึง ความไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ลำบาก คือ ความไม่ก่อความทุกข์ยากให้แก่บุคคลอื่น ตลอดทั้งสัตว์อื่นทั้งหลาย ได้แก่ ผู้ปกครองจะต้องไม่เป็นผู้โหดร้ายทารุณประชาชนไม่กระทำการใด ๆ จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนทุกข์ยากแก่ประชาชน ทั้งในด้านทรัพย์สินและชีวิตร่างกาย หากผู้ปกครองโหดร้ายปราศจากกรุณาปราณีประชาชนก็จะมีแต่ความหวาดผวา หาความมั่นใจในชีวิตและทรัพย์สินไม่ได้เมื่อเป็นเช่นนี้ก็คงจะไม่มีใครคิดสร้างสรรค์อะไรให้สังคมหรือส่วนรวม เพราะแต่ละคนก็จะมัวแต่ระวังภัยอันอาจจะเกิดขึ้นกับตนเองได้ทุกเมื่อ ฉะนั้น ผู้ปกครองที่ดีจะต้องไม่สร้างความหวาดกลัวให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน แต่จะต้องพยายามสร้างความสุขกายเย็นใจให้แก่ทุกคนในปกครองของตนเท่าที่สามารถจะทำได้ส่วนประชาชนก็จะต้องไม่หาเหตุสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้ปกครอง

ด้านหลักธรรมข้อที่ 9 คือ ขันติ หมายถึง ความอดทนอดกลั้น ภารกิจของผู้ปกครองนั้นเป็นสิ่งที่หนักยิ่ง ผู้ปกครองจึงจำต้องมีความอดทนอย่างยิ่ง สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นผลสำเร็จจะต้องอดทนต่อความทุกข์ยากในการปฏิบัติหน้าที่ ทนเสียสละเพื่อประชาชน ทนต่อปัญหาและอารมณ์อันไม่พึงประสงค์ของคนเป็นจำนวนมาก ตลอดถึงทนต่อความรู้สึกและความต้องการอันไม่ถูกไม่ควรของตนเอง ไม่ให้แสดงออกมา จะต้องเป็นผู้หนักแน่นมั่นคงในทุกสถานการณ์เพื่อให้ภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบดำเนินไปด้วยดีแม้ประชาชนก็จะต้องมีความอดทน เช่น ทนกระทำในสิ่งที่ดีงามควรกระทำ ทนลำบากได้ในเมื่อบ้านเมืองอยู่ในภาวะลำบาก ทนเสียสละได้เมื่อบ้านเมืองต้องการความเสียสละช่วยเหลือหรือทนอดทนออมได้ เพื่อผลดีแก่ส่วนรวม เป็นต้น

ด้านหลักธรรมข้อที่ 10 คือ อวิโรธนะ หมายถึง ความปฏิบัติไม่ผิดได้แก่ปฏิบัติหรือกระทำการต่าง ๆ ไม่ผิดไปจากทำนองคลองธรรมของผู้ปกครองที่ดีแต่กระทำการต่างๆ ไปตามที่ถูกที่ควรโดยยึดถือคุณธรรมมีทศพิธราชธรรมเป็นหลักในการบริหารหรือปกครองกล่าวสั้นๆ ก็คือ ปกครองโดยธรรมทางพระพุทธศาสนารวมเรียกว่า ธรรมมาธิปไตยถือธรรมที่ถูกต้องมีความยุติธรรมเป็นใหญ่ไม่เอาประโยชน์สุขส่วนตัวหรืออำนาจบาตรใหญ่หรืออารมณ์อันไร้เหตุผลมาเป็นหลักเป็นใหญ่ในการบริหารหรือปกครอง แม้ผู้อยู่ในปกครองหรือผู้ร่วมงานก็เช่นเดียวกันจะต้องยึดถือธรรม คือ ความถูกต้องยุติธรรมเป็นหลักในการปฏิบัติต่อกันและกัน ดังนั้น ทุกฝ่ายจะต้องยึดถือธรรม คือความถูกต้อง

ยุติธรรมเป็นหลักในการปฏิบัติต่อกันและกัน ไม่เอาประโยชน์สุขส่วนตัวหรืออคติความลำเอียง เพราะเหตุใดเหตุหนึ่งมาเป็นเกณฑ์ในการวินิจฉัยตัดสินความเป็นธรรมในสังคมจึงจะเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้

ดังนั้น ซอฟต์พาวเวอร์ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ใช้หลักทศพิธราชธรรมหรือธรรมสำหรับผู้ปกครอง เป็นหลักธรรมที่ของผู้ปกครองและเป็นเสมือนศีลวินัยซึ่งจักต้องสังวรปฏิบัติเพื่อเป็นเครื่องอบรมและคุ้มครองจิตใจ ไม่ให้ละเมิดอำนาจหน้าที่โดยอาศัยหลักธรรมนี้เป็นหลักหรือปทัสถานในการปกครองและประพฤติปฏิบัติตน

หลักจักกวัตติสูตร สภาพสังคมในจักกวัตติสูตรมีการปกครองหมู่คณะอันเป็นเหตุสนับสนุนให้สังคมเจริญขึ้นประกอบด้วย 1. การจัดการรักษาป้องกันและคุ้มครองพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชบริพาร อาณาประชาราษฎร์ สมณะโดยธรรม 2. การดูแลสรรพสัตว์ “จำพวกเนื้อและนก” โดยธรรม 3. การป้องกันให้เกิดสิ่งแบบแผนหรืออาชญากรรมขึ้นในดินแดน 4. การบริจาคทรัพย์แก่บุคคลผู้ไม่มีทรัพย์ 5. การไต่ถามและปรึกษาสมณพราหมณ์อยู่ ประกอบด้วยหลักการ คือ 1) การทำตนให้เป็นที่พึ่ง และ 2) การปกครองโดยใช้หลักจักรวรรดิธรรมเพื่อแก้ปัญหาของสังคมใน 3 ระดับ คือ 1) ระดับปัจเจกบุคคล 2) ระดับสังคมครอบครัว และ 3) ระดับสังคมโดยรวม สภาพสังคมที่เจริญขึ้นนั้นได้เกิดจากการให้ความสำคัญ 4 ด้าน คือ

1. ด้านการพัฒนาชีวิต การพัฒนาชีวิตเพื่อสร้างที่พึ่งแห่งตนตามหลักของพระพุทธศาสนาตามที่ปรากฏในจักกวัตติสูตรนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ 3 ประการ คือ

1) ทำให้บุคคลเป็นคนดีของสังคม เป็นผู้มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย แต่อยู่ในกรอบวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของสังคมพระพุทธเจ้าสอนให้บุคคลงดเว้นกายทุจริต วจีทุจริต และประพฤติแต่กายสุจริต วจีสุจริต อันเป็นไปตามหลักของศีล เรียกว่า กายภาวนา กายภาวนานี้เป็นวิธีการพัฒนาบุคคลด้านพฤติกรรมที่แสดงออกทางกายและวาจา เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมให้บุคคลแสดงออกเฉพาะพฤติกรรมในด้านดีเท่านั้น

2) ทำให้บุคคลมีจิตใจและอารมณ์มั่นคง เป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนอื่นเป็นคนที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม พระพุทธเจ้าสอนให้บุคคลงดเว้นความโลภ ความพยาบาทแล้วให้ประพฤติแต่มโนสุจริต ไม่มีความโลภ ไม่มีความพยาบาทหรือมีจิตใจเสียสละและยินดีให้อภัยตามมโนสุจริต เป็นการพัฒนาจิตใจตามหลักของสมาธิที่เรียกว่า จิตภาวนา

3) ทำให้บุคคลได้รู้และเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เป็นสัมมาทิฐิ ละมโนทุจริต ปฏิบัติตามมโนสุจริต เป็นการพัฒนาบุคคลตามหลักปัญญา เรียกว่า ปัญญาภาวนา การปฏิบัติข้อนี้เป็นการพัฒนาบุคคลให้เข้าใจชีวิตอย่างแจ่มแจ้งจนถึงสัมมาญาณ และบรรลุสัมมาวิมุตติ ซึ่งถือเป็นปัญญาภาวนาเช่นกัน

2. ด้านการเมืองการปกครอง หมายถึง การปกครองเพื่อการศึกษาเป็นการปกครองที่ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องเชื่อมประสานเพื่อสร้างสังคมให้สงบสุข เป็นการดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาราษฎร์ที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตรัฐที่ปกครอง

โดยหลักจักวรรดิธรรมในจักกวัตติสูตรชี้ให้เห็นถึงหลักการปกครองโดยธรรม สามารถจำแนกได้ 5 ข้อ ดังนี้

1) ความสำคัญของผู้ปกครอง ผู้ปกครองนั้นย่อมมีความสำคัญต่อการปกครอง เพราะเป็นผู้กำหนดบทบาทของรัฐและวางกติกาเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคม โดยมีเป้าหมายคือให้คนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และบทบาทของผู้ปกครอง ผู้ปกครองนั้นต้องดำรงตนอยู่ในหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) ต้องมีจิตสำนึกสาธารณะ 2) ต้องรับฟังเสียงของประชาชน และ 3) ต้องประชาสัมพันธ์สิ่งที่ถูกต้องแก่สังคม และหน้าที่ของผู้ปกครอง ผู้ปกครองนั้นจะต้องทำหน้าที่หลัก 5 ประการ ได้แก่ 1) ถือธรรมเป็นใหญ่ 2) ให้ความคุ้มครองโดยธรรม 3) ป้องกันอธรรมมิให้เกิดขึ้น 4) ปันทรัพย์โดยการเฉลี่ยทรัพย์ให้แก่ชนผู้ยากไร้ และ(5) มีที่ปรึกษาที่มีภูมิรู้และภูมิธรรม

2) คุณลักษณะของผู้ปกครอง ผู้ปกครองที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนา 3 ประการ ได้แก่ 1) เป็นผู้ทรงธรรม 2) มีความยุติธรรม และ 3) มีความรอบรู้ รวมทั้งหลักการปกครองหลักธรรมสำคัญที่ผู้ปกครองต้องนำไปใช้ในการปกครอง ได้แก่ 1) หลักทศพิธราชธรรม 2) ราชสังคหวัตถุ 3) อปริหานิยธรรม 4) สัปปุริสธรรมและ 5) หลักการทูต

3. ด้านเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจในทางพระพุทธศาสนามี 3 อย่าง คือ การผลิต การจำหน่ายจ่ายแจกและการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ในฐานะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยสร้างสรรค์ชีวิตของมนุษย์ให้เข้าถึงเป้าหมายคือความสุข 4 ประการ ได้แก่ สุขอันเกิดแต่การมีทรัพย์สุขเกิดแต่การใช้สอยทรัพย์สุขอันเกิดจากการไม่มีหนี้และสุขอันเกิดจากการทำงานที่ไม่มีโทษ แต่ที่เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจขึ้นก็เพราะการบริหารปกครองประเทศที่ไม่มีความเป็นธรรมของพระมหากษัตริย์หรือคณะผู้ปกครองทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ในสังคมมีความแตกต่างระหว่างคนจนกับคนรวย ทำให้เกิดปัญหาหลายอย่างตามมาและการแก้ปัญหาอย่างผิดวิธี ดังนั้น ในจักกวัตติสูตรจึงได้เสนอหลักการที่ผู้ปกครองพึงปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจไว้ 3 ประการด้วยกัน คือ

1) พระราชาต้องพระราชทานพันธุ์พืชและอาหารแก่พลเมืองผู้ขะมักเขม้น ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเลี้ยงปศุสัตว์

2) พระราชาจะต้องพระราชทานทุนทรัพย์ให้แก่พลเมือง ผู้ที่ขะมักเขม้นในพาณิชยกรรม

3) พระราชาต้องพระราชทานอาหารและเงินเดือนแก่ข้าราชการที่ขยันขันแข็งในการทำงาน

4. ด้านการศึกษา การศึกษาคือการฝึกฝนอบรมพัฒนาคนให้เกิดความดีงามและความเจริญทางด้านจิตใจเป็นสำคัญ พระพุทธศาสนามีทัศนะว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษานั้นเพื่อการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้สามารถดับทุกข์และพ้นไปจากทุกข์ได้ ก็คือการกำจัดราคะ โทสะ โมหะ เป็นสาเหตุหลักของความทุกข์ทั้งปวงในชีวิตมนุษย์ ส่วนการศึกษาในจักกวัตติสูตร คือ การเข้าไปปรึกษาข้อปัญหา ความถูกผิดกับสมณะพราหมณ์อันเนื่องจากสมณะพราหมณ์มีทั้งภูมิรู้และภูมิธรรมมาก ด้วยประสบการณ์แห่งความดีงามโดยตรง จึงสามารถให้การศึกษาเรื่องความดีความชั่วได้เป็น

อย่างดี ความเป็นธรรมย่อมเกิดขึ้นเมื่อแยกชั่วแยกดีได้ชัดเจนถูกต้องทำให้เกิดการครองสังคมได้อย่างเหมาะสมถูกต้องดีงามปัญหาก็ไม่มี

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง หลักจักกวัตติวัตรที่เน้นผู้นำที่เอาใจใส่ดูแลประชาชนให้มีความอยู่ดีมีสุขไม่ให้เกิดความเลื่อมล้ำ จนเกิดการเรียกร้องต่าง ๆ อันนำไปสู่การต่อต้านอำนาจรัฐ ผู้นำที่ดีสามารถนำหลักจักกวัตติวัตรไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดแนวทางปฏิบัติการปกครอง ตัวผู้ปกครองการบริหารความเป็นอยู่ส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมเศรษฐกิจให้อยู่ดีมีสุข รวมถึงการให้การศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงถือเป็นการสร้างความยั่งยืนของประเทศ ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธจึงเน้นที่การทำหน้าที่ของผู้ปกครองจะเป็นสร้างหลักการยึดเหนี่ยวทางสังคมบนฐานความเสมอภาคความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นนั้นเอง

ด้านสังคหวัตถุธรรมด้านวัฒนธรรมทางการเมือง พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในสังคหวัตถุสูตรว่า ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ(ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) 4 ประการนี้ สังคหวัตถุ 4 ประการ คือ 1. ทาน (การให้) 2. ปิยวาจา (วาจาเป็นที่รัก) 3. อัตถจริยา(การประพฤติประโยชน์) 4. สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) จากหลักคำกล่าวข้างต้น พระพุทธองค์ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสังคหวัตถุว่า เป็นคุณธรรมที่ช่วยอุ้มชูโลก และเป็นหลักธรรมสำคัญในการสงเคราะห์เกื้อซึ่งกันและกันของคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขได้ให้ความหมายของสังคหวัตถุ 4 คือหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคนและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคีประกอบด้วย

1. ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจและศิลปวิทยา

2. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผลเป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงามหรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

3. อัตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม

4. สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอกันต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎกด้านวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยหลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติธรรม และหลักสังคหวัตถุธรรม ที่ส่งเสริมให้เกิดความงดงามและยังเป็นแนวทางที่เกิดอัตลักษณ์ในสังคมอย่างเช่น เมืองราชคฤห์ พระเจ้าพิมพิสาร ที่ถนนทุกสายมุ่งตรงไปที่นั้น เป็นต้น แสดงให้เห็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมนั่นเอง

2) ด้านค่านิยมทางการเมือง

หลักอปริหานิยธรรม เป็นหลักธรรมที่สร้างค่านิยมทางการเมือง ที่จะทำให้เกิดความเจริญ ไม่มีความเสื่อมทั้งสวนตนและสวนรวม มุเน้นให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อสวนรวมกอเกิดเป็นความสามัคคีและความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน นอกจากนั้นยังสอนใหรูจักหลักการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสรางชุมชน องคกร หรือสถาบันให้เขมแข็ง สามารถนำไปประยุกตใช้ได้ในสังคมทั้งฝ่ายผู้บริหารบานเมืองและฝ่ายคณะสงฆ เพื่อแกไขปญหาความขัดแย้งและสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนในสังคมไทย ในสถานการณปจจุบันสังคมตองการนักบริหารประเทศที่มีความรู ความซื่อสัตย สุจริตเป็นอย่างมาก ปฏิบัติหนาที่ด้วยจิตสำนึกมุ่งมั่นในการเสริมสร้างคุณงามความดี มีความรับผิดชอบ ด้วยหลักการสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูโอภาส สราธิคุณ และคณะ (2565) กล่าว คือ

1. หมั่นประชุมกันเสมอ
2. สร้างจิตสำนึกในการประชุมพร้อมกัน เลิกพร้อมกัน ร่วมทำประโยชน์ร่วมกัน
3. รักษากฎกติกาที่เป็นอัตลักษณ์ที่ดีไว้ และปฏิบัติตามให้เป็นนิสัย
4. เคารพนับถือผู้อาวุโสที่ทรงภูมิรู้เป็นแบบอย่างแห่งความประพฤติปฏิบัติตน
5. สร้างจิตสำนึกและป้องกันสตรีเพศที่เป็นเพศแม่
6. เคารพสักการะนับถือปูชนียสถานที่เป็นสัญลักษณ์ของประเทศ
7. ดูแลและเผยแผ่คำสั่งสอนของพระสงฆ์ มีธรรมเนียมปฏิบัติที่งดงามที่มาพบและอยู่ในถิ่นที่นั้น

หลักทศพิธรราชธรรม เป็นหลักที่สร้างค่านิยมทางการเมืองเป็นหลักธรรมที่จะทำให้เกิดการเคารพซึ่งเป็นสิ่งคุ้มครองป้องกันและอำนวยสุขแก่ประชาชนและหมู่คณะมีจุดมุ่งหมายหลวมรวมจาก 10 ข้อภายใต้จุดหมาย 4 ข้อสอดคล้องกับ สุนิตย์ เหมนิล (2566) คือ

1. จุดหมายของการปกครองต้องเป็นไปเพื่อความสุขของผู้ใต้ปกครอง ข้อนี้อาศัยหลักทานและบริจาค คือผู้ปกครองจะต้องเสียสละทั้งทรัพย์เท่าที่จะทำได้ความสุขส่วนตัว กำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา เพื่อทำให้ผู้ใต้ปกครองมีความกินดีอยู่ดีเมื่อมีความเดือดร้อนตนต้องเดือดร้อนก่อน เช่น ต้องอดด้วยเมื่อผู้ใต้ปกครองอด ถ้าตนมีแต่ผู้ใต้ปกครองไม่มีต้องแบ่งให้เท่าที่จะบรรเทาทุกข์ได้มากที่สุดไม่หาความสุขใส่ตัวเสียคนเดียว เป็นต้น

2. มุ่งความเป็นธรรมในสังคม ข้อนี้ยึดหลักเหตุผลเป็นที่ตั้ง เอาจิตใจซื่อตรงคืออาชชวะเป็นเครื่องตัดสิน เอาเจตนาที่ไม่เบียดเบียน ไม่ประพฤติผิดทำนองคลองธรรมเป็นจุดหมายแล้ววินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่ผู้ใต้ปกครองว่าอย่างไรเป็นธรรม อย่างไรไม่เป็นธรรม แล้วจึงตัดสิน

3. มุ่งพัฒนาตนเองให้เป็นตัวอย่าง หลักข้อนี้คือ ถ้าผู้ปกครองต้องการให้ผู้ใต้ปกครองดี ตนต้องทำตัวให้เป็นตัวอย่างว่าดีนั้นเป็นอย่างไร การพัฒนาตนเอง ได้แก่ การสมาทานศีล การไม่ให้ความโกรธมีอำนาจ รู้จักอดทนและมีความเพียรในการปฏิบัติหน้าที่ การพัฒนาตนเองดังกล่าว นอกจากทำให้บุคลิกเรียบร้อย น่านับถือแล้ว ยังได้ผลทางใจ คือผู้ใต้ปกครองไว้วางใจ ศีลทำให้เชื่อว่าเป็นคนไม่ทำชั่วด้วยกาย วาจา และใจ ความไม่โกรธทำให้เชื่อได้ว่าไม่ตัดสินปัญหาด้วยอารมณ์ ไม่ถืออำนาจเป็น

ธรรม ความอดทนเป็นตัวอย่างให้เกิดกำลังใจในการแก้ปัญหาต่างๆ และไม่ยอมทำตามความบังคับของสิ่งชั่วทั้งปวง ความเพียรในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ใต้ปกครองมีความเชื่อมั่นว่าผู้ปกครองตั้งใจแสวงหาประโยชน์สุขให้แก่ผู้ใต้ปกครอง โดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย ความตั้งใจนี้ทำให้ผู้อยู่ใต้ปกครองมีความตั้งใจที่จะให้ความเคารพนับถือและทำตามอย่างเพื่อความสุขของส่วนรวม

4. การปกครองแบบนี้มุ่งใช้เหตุผล ความร่วมมือมากกว่าใช้อำนาจบังคับ กล่าวคือ ใช้พระคุณปกครองไม่ใช้พระเดชปกครอง ยิ่งเป็นผู้ปกครองมีอำนาจเพียงใดก็ต้องควบคุมตนเองให้มาก ไม่ให้ใช้อำนาจโดยไม่ชอบธรรม มีความสุภาพอ่อนโยน ใช้เหตุผลเข้าชักจูงประชาชนให้ร่วมมือกันทำดีตามที่ผู้ปกครองได้ทำเป็นตัวอย่าง

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางเมืองด้านค่านิยมที่เป็นหลักทศพิธราชธรรม 10 ประการ มาประยุกต์ใช้กับการเมืองไทยในปัจจุบันด้วยการนำหลักทศพิธราชธรรมมาประยุกต์ใช้ในการเมืองด้วยหลักเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาบนฐานคติค่านิยมที่เข้ากับความงามทางอัตลักษณ์ของสังคมไทยด้วย หลักจักกวัตติวัตรธรรมที่มีค่านิยมทางการเมืองในการบริหารบ้านเมือง เพื่อให้เกิดการบริหารที่ดี เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่องค์กรและประเทศฐานค่านิยมทางการเมืองสอดคล้องกับพระครูสุวรรณรัตนสุนทร (2565) กล่าวไว้ว่า ปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง ไปจนถึงปัญหาความเสื่อมทรามทางศีลธรรม เช่น พ่อบังคับขืนใจลูก ลูกฆ่าพ่อแม่ แม่ทิ้งเด็กทารกที่เป็นลูกของตนเอง ลูกทอดทิ้งพ่อแม่อย่างไม่ใยดี เป็นต้น ล้วนต้องใช้จักกวัตติธรรมเข้ามาเป็นเครื่องมือในทางการเมือง สภาพสังคมในจักกวัตติสูตรมีการปกครองหมู่คณะอันเป็นเหตุสนับสนุนให้สังคมเจริญขึ้นประกอบด้วย 1) การทำตนให้เป็นที่พึ่งและ 2) การปกครองโดยใช้หลักจักรวรรดิธรรมเพื่อแก้ปัญหาของสังคมใน 3 ระดับ คือ 2.1) ระดับปัจเจกบุคคล 2.2) ระดับสังคมครอบครัวและ 2.3) ระดับสังคมโดยรวมเพราะคุณธรรมจะทำให้สังคมเข้มแข็งและพฤติกรรมของมนุษย์แก้ไขได้ยากดังนั้น มนุษย์จึงต้องถูกควบคุมด้วยการถูกลงโทษตามกฎระเบียบทางสังคม โดยมีผู้ควบคุมและบทลงโทษผู้กระทำผิด เพื่อช่วยบรรเทาให้มนุษย์ลดละเว้นการกระทำชั่วสอดคล้องกับณรงค์วรรษ บุญมา (2563) กล่าวถึงพระธรรมราชามีบทบาทและหน้าที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) การแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและ 2) การสร้างความมั่นคงทางด้านศีลธรรม บทบาทและหน้าที่สำคัญ 2 ประการดังกล่าวพระธรรมราชาจะต้องเข้าใจถึงปัญหาของผู้ใต้ปกครองมีวิธีการแก้ปัญหาด้วยความถูกต้องและตั้งอยู่ในธรรมอันจะทำให้ประชาชนส่วนมากมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เศรษฐกิจและสังคมในประเทศที่ตนปกครอง ประชาชนจะมีความสุข ประเทศชาติมีมั่นคงด้วยศีลธรรมได้โดยพระธรรมราชาจะต้องตั้งตนอยู่ในหลักจักกวัตติวัตรธรรมสอดคล้องกับพระมหาคำพันธ์ ปภากโร และคณะ (2563)

หลักสังคหวัตถุธรรมด้านค่านิยมทางการเมือง ดังที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ในสังคหวัตถุสูตรว่า ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ(ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) 4 ประการนี้ สังคหวัตถุ 4 ประการ คือ

1. การให้ คือ ให้อภัยทานเป็นการให้อภัยต่อกันเวลาที่ทำผิดต่อกัน ให้อามิสทานให้สิ่งของรวมทั้งทุนทรัพย์แก่คนยากไร้

2. วาจาเป็นที่รัก เป็นคำพูดที่สร้างสรรค์ อ่อนโยน ลดวิวาทะใส่ร้ายป้ายสี

3. การประพฤติประโยชน์ เป็นทำประโยชน์ให้กับสังคมส่งเสริมให้เกิดความรักสมัครสมานสามัคคี

4. การวางตนสม่ำเสมอ เป็นคนทำตัวให้เสมอต้นเสมอปลายในการทำหน้าที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวคนในสังคม ความมีตนเสมอ การรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ร่วมสุขร่วมทุกข์กันได้ เสมอต้นเสมอปลาย

สรุป พระพุทธองค์ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสังคหวัตถุธรรมใช้หลักค่านิยมทางการเมืองว่า เป็นคุณธรรมที่ช่วยอุ้มชูโลก และเป็นหลักธรรมสำคัญในการสงเคราะห์เกื้อซึ่งกันและกันของคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขบนฐานทางด้านค่านิยมทางการเมือง

3) ด้านนโยบายทางการเมือง

หลักอปริหานิยธรรม ถือเป็นหลักธรรมประการหนึ่งที่ปรากฏในพระไตรปิฎกซึ่งพระพุทธเจ้าได้แสดงไว้เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งและความเจริญรุ่งเรืองของแคว้นวัชชี เนื่องจากตระกูลกษัตริย์ทั้ง 8 ตระกูลของแคว้นวัชชีมีนโยบายที่เป็นหลักในการปกครองโดยสภาเรียกว่า สภากษัตริย์ กล่าวคือ จะมีกษัตริย์หลายพระองค์ปกครองร่วมกัน จะมีการประชุมสภาร่วมกันและยึดถือมติของที่ประชุมสภาเป็นที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่าหลักอปริหานิยธรรม 7 เป็นหลักธรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้มีอำนาจปกครองมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันอยู่เป็นนิตย์สอดคล้องกับเจษฎา ทองขาว (2566) ด้วยนโยบายทางการเมืองดังนี้

(1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ประชุมกันมากครั้ง

(2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และพร้อมเพรียงกันทำกิจที่เจ้าวัชชีพึงทำ

(3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติ ไม่ล้มล้างที่บัญญัติไว้แล้ว ถือปฏิบัติมั่นในวัชชีธรรมที่วางไว้เดิม

(4) สักการะ เคารพ นับถือ บูชาเจ้าวัชชีผู้มีพระชนมายุมากของชาววัชชี และสำคัญถ้อยคำของท่านเหล่านั้นว่าเป็นสิ่งที่ควรรับฟัง

(5) ไม่ฉุดคร่าขืนใจกุลสตรีหรือกุลกุมารีให้อยู่ร่วมด้วย

(6) สักการะ เคารพ นับถือ บูชาเจดีย์ของชาววัชชีทั้งในเมืองนอกเมืองและไม่ละเลยการบูชาธรรมซึ่งเคยกระทำต่อเจดีย์เหล่านั้นให้เสื่อมสูญไป

(7) จัดการรักษา คุ้มครอง ป้องกันพระอรหันต์ทั้งหลายโดยชอบธรรมด้วยตั้งใจว่า “ทำอย่างไรพระอรหันต์ที่ยังไม่มาพึงสู่แคว้นเรา และท่านที่มาแล้วพึงอยู่อย่างผาสุก”

หลักทศพิธราชธรรมเป็นนโยบายทางการเมืองที่ผู้ปกครองต้องมีความเข้าใจ โดยพื้นฐานแห่งความเข้าใจผู้ปกครองต้องมีศีล เป็นผู้ปกครองที่คงไว้ความดีงาม จริยาวัตร ผู้ปกครองต้องมีความ

ไม่โกรธ ไม่มีโทสจริตตริตรองอย่างถี่ถ้วน ไม่ว่าจะเป็นการคิดการพูดและการปฏิบัติและผู้ปกครองต้องมีความประพฤติที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม หลักทศพิธราชธรรมจะเป็นการสร้างคุณค่าในตัวของผู้ปกครองได้อย่างประจักษ์ชัดในการบริหารจัดการหรือการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา ความเข้าถึงตามหลักทศพิธราชธรรม ผู้ปกครองต้องมีความเข้าถึงความต้องการผู้ใต้บังคับบัญชาหรือทราบถึงเป้าหมายของงานนั้น ๆ โดยพื้นฐานแห่งความเข้าถึงนี้ผู้ปกครองต้องมีการให้ทั้งการให้ที่เป็นวัตถุทานและธรรมทาน ผู้ปกครองต้องมีความซื่อตรง ผู้ปกครองต้องมีความสุภาพอ่อนโยน ผู้ปกครองต้องมีความเพียรในการเผากิเลสไม่โลภและไม่หลง ผู้ปกครองต้องไม่เบียดเบียนหรือการเอารัดเอาเปรียบและผู้ปกครองต้องความอดทน และสร้างความรักเคารพนับถือต่อตัวของผู้ปกครอง พร้อมกับสร้างความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่รักของผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา การพัฒนาตามหลักทศพิธราชธรรม ผู้ปกครองต้องมีการพัฒนา กล่าวคือ การส่งเสริมสนับสนุน สร้างสมรรถนะในการบริหารจัดการหรือการปกครอง เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้า สร้างผลสัมฤทธิ์และสร้างความสุขให้แก่คน ชุมชนและสังคม โดยพื้นฐานแห่งการพัฒนานี้ผู้ปกครอง ต้องมีการเสียสละกาย ใจ เวลา และการบริจาคทั้งทรัพย์และสิ่งของที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา เป็นการสร้างบารมีหรือการปฏิบัติตนที่เป็นแบบอย่างของผู้ปกครองที่ดีซึ่งจะนำความสุขมาให้แก่ทั้งผู้ให้และผู้รับ สามารถร่วมกันสร้างการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนต่อไป ดังนั้น หากมีการนำซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองด้านนโยบายตามหลักหลักทศพิธราชธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปกครองหรือการบริหารจักสามารถสร้างคุณค่า สร้างความเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาหน่วยงานภายใต้การปกครองนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์และเห็นรูปธรรมที่ชัดเจนในการการเมืองปกครองภายใต้หลักทศพิธราชธรรมอันเป็นหลักธรรมที่เป็นหัวใจแห่งการเมืองการปกครองและที่สำคัญทั้งผู้ปกครองหรือผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรมเป็นเครื่องกำกับการบริหารบ้านเมืองเพื่อให้เกิดความสุขและลดความขัดแย้งในสังคมประเทศชาติเป็นซอฟต์พาวเวอร์ที่เป็นหลักธรรมที่สำคัญ

หลักสังคหวัตถุธรรม 4 คือหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคนและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคีสอดล้องกับอารีย์ ชูเฉลิมและคณะ (2566) ภัชลดา สุวรรณนวล (2563) ประกอบด้วย

1. ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจและศิลปวิทยา การแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันพระพุทธเจ้ามุ่งที่ธรรมทานมากกว่าอมิสทาน ธรรมทานให้การช่วยเหลือแนะนำ ในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ชี้ช่องทางให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยตนเอง

2. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผลเป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงามหรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การพูดจาน่ารักนิยมนับถือ พระพุทธเจ้าทรงเน้นว่าต้องเป็นถ้อยคำ ไพเราะ อ่อนหวาน ที่ประกอบด้วยสัจจะ คือความจริงใจและต้องเกิดประโยชน์แก่ผู้เจรจาด้วย

3. อัตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ซึ่งหมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่น พระพุทะเจ้าเน้นที่โลกัตถจริยา คือการทำคุณประโยชน์ให้แก่บุคคลในวงกว้าง ไม่จำกัดเฉพาะตนเองและญาติผู้ใกล้ชิด

4. สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอกันต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า หลักสังคหวัตถุธรรมสอดคล้องกับนโยบายทางการเมือง ควรที่นำไปเป็นหลักการสงเคราะห์หรือเรื่องการสงเคราะห์กัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีลักษณะพฤติกรรมที่รู้จักแบ่งปัน รู้จักการให้เสียสละยินดี ในความสุขของผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไกล่เกลี่ยความแตกแยกในหมู่คณะ บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกัน อันเป็นไปเพื่อการสงเคราะห์กัน ควรจะทำเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติการทางเมืองสอดคล้องกับพระธงชัย วชิรญาโณ (2564) ดังนี้

1. การให้ การเฉลี่ยเผื่อแผ่แก่กันและกัน ซึ่งเป็นข้อสำคัญเพราะว่า ทุก ๆ คนนั้นย่อมต้องการความช่วยเหลือจากกันและกันอยู่ในด้านต่าง ๆ ในด้านวัตถุ เช่น ทรัพย์สินเงินทอง เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เป็นต้น ในด้านกำลังกาย ช่วยกระทำกิจการของกันและกันทางกาย ในด้านวาจา พูดจาช่วยเหลือกันในเรื่องที่ควรพูดจา ในด้านสติปัญญา ช่วยให้ความรู้ ให้การแนะนำ ในข้อที่ควรจะแนะนำต่าง ๆ การให้การเฉลี่ยเผื่อแผ่เจือจานทุกคนทั้งผู้ใหญ่ทั้งผู้น้อย ต่างก็ควรจะมีทาน คือให้การช่วยเหลือกัน ผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือผู้น้อย ผู้น้อยให้การช่วยเหลือผู้ใหญ่ ด้วยมีจิตใจมุ่งที่จะช่วยให้บรรลุถึงประโยชน์ที่ต้องการหรือเพื่อที่จะให้พ้นจากอุปสรรคขัดข้องทั้งหลาย

2. การเจรจาถ้อยคำซึ่งเป็นที่รักเป็นที่จับใจแก่กันและกัน เป็นถ้อยคำสุภาพ เพราะวาจาที่พูดออกไปนั้น ถ้าเป็นวาจาที่ไม่สุภาพไม่เป็นที่รักที่พอใจ ก็เป็นวาจาที่อาจเสียดแทงน้ำใจของผู้อื่นทำให้ผู้อื่นเสียใจ เจ็บใจ ไม่สบายใจ เพราะฉะนั้นจึงสมควรที่ทุกคนจะต้องมีสติควบคุมใจ ควบคุมวาจา ที่จะพูดออกไปให้เป็นวาจาที่สุภาพที่เหมาะสม แม้ว่าในบางคราวต้องทำงานเหน็ดเหนื่อยก็ตาม สิ่งที่จะเป็นเครื่องในการควบคุมการพูดให้ไพเราะก็คือสตินั้นเอง ดังนั้น การพูดหรือการแสดงออกทุกครั้งต้องมีสติอยู่เสมอ

3. การประพฤติประโยชน์ต่อกันและกัน คือ การทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย เป็นต้น สังคมที่เป็นอาศัยอยู่ ตลอดถึงประเทศชาติ สิ่งใดที่เป็นโทษก็ควรละเว้นไม่กระทำการประพฤติตนให้เป็นประโยชน์สามารถปฏิบัติได้ทั้ง กาย วาจา ใจ ในทุกเวลาทุกโอกาส

4. ความเป็นผู้วางตนสม่ำเสมอ หรือเสมอต้นเสมอปลาย หมายถึง การรักษาระเบียบวินัยอันใดที่ทุกคนพึงปฏิบัติทั้งผู้ใหญ่ทั้งผู้น้อยตามหน้าที่ที่บัญญัติเอาไว้ เป็นระเบียบของสถานที่ของ

หน่วยงาน เช่น กฎระเบียบของสถาบันการศึกษา กฎระเบียบของสถานที่ราชการต่าง ๆ เป็นต้น ตลอดถึงกฎหมายบ้านเมืองในทางพระพุทธศาสนาก็คือพระวินัยบัญญัติสำหรับพระภิกษุทั้งหลาย

4.3 รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธมาปรับใช้ในสังคม

ซอฟต์พาเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธที่ปรากฏถึงกระบวนการที่สำคัญในการเชื่อมโยงวิถีพุทธที่มีอยู่ในสังคมไทย ซึ่งก็มีการนับถือมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันดังโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นต้น ที่นำเรื่องของหลักปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้เกิดขึ้นในสังคมไทย ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธจึงมีมาคู่กับสังคมไทยมานาน ถ้าย้อนไปตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันล้วนปรากฏให้การดำเนินการทางการเมืองเชิงพุทธโดยเน้นไปที่เรื่องธรรมาธิปไตยที่มีการปกครองที่ประกอบด้วยธรรมที่ปรากฏในหลักอธิปไตย 3 มีอยู่ในสังคีติสูตรได้แก่ อัตตาธิปไตย ความมีตนเป็นใหญ่หรือเป็นระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โลกาธิปไตย ความโลกเป็นใหญ่หรือระบบประชาธิปไตยที่มีเสียงส่วนใหญ่เป็นหลัก และธรรมาธิปไตย ความมีธรรมเป็นใหญ่ขยายความตามหลักที่พระเทพเวที (ปอ.ปยุตฺโต) (2532) ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. อัตตาธิปไตย ถือตนเป็นใหญ่ คือ ถือเอาตนเองศักดิ์เกียรติภูมิ ตลอดจนผลประโยชน์ตนเป็นใหญ่ การทำด้วยการปรารภตนและสิ่งที่เนื่องด้วยตนเป็นประมาณ

2. โลกาธิปไตย ถือโลกเป็นใหญ่ คือ ถือความนิยมของชาวโลกเป็นใหญ่ หวั่นไหวไปตามเสียงนินทาและสรรเสริญไม่มีหลักการที่แน่นอน กระทำการด้วยปรารถนาจะเอาใจหมู่ชนหาความนิยมหรือหวั่นกลัวเสียงว่ากล่าวเป็นประมาณ

3. ธรรมาธิปไตย ถือธรรมะเป็นใหญ่คือถือหลักความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม เหตุผลเป็นใหญ่ กระทำการด้วยปรารภสิ่งที่ได้ศึกษาตรวจสอบข้อเท็จจริงและความคิดเห็นที่รับฟังอย่างกว้างขวางแจ้งชัด และพิจารณาอย่างดีที่สุดเต็มขีดแห่งสติปัญญาจะมองเห็นได้ด้วยความบริสุทธิ์ใจว่าเป็นไปโดยชอบธรรมและเพื่อความดีงามเป็นประมาณ

จากที่กล่าวมา หลักธรรมาธิปไตยไม่ถือเป็นหลักการปกครอง แต่เป็นหลักการปฏิบัติของนักปกครองเมื่อเทียบกับราชาธิปไตย ประชาธิปไตย อภิชนาธิปไตย สังคมนิยม คือระบอบการปกครองหนึ่งโดยสมบูรณ์ ธรรมาธิปไตยจึงเป็นเพียงการควบคุมการปกครอง เพราะถือเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธได้ชัดเจน เพราะการใช้การปกครองที่เน้นการใช้กฎหมายไม่สามารถควบคุมได้ทุกกระเบียดนิ้ว คนไม่ดีจะใช้กฎหมายเพื่อประโยชน์ของตน หรือคนโง่อาจใช้กฎหมายไปในทางเสียหายได้ผู้ปกครองสามารถกำจัดผู้อยู่ในระบบการปกครองได้ ถ้าหากผู้ปกครองเลวหรือโง่ตรงกันข้ามถ้าผู้ปกครองธรรมใช้ธรรมในการปกครองก็จะพ้นจากความเลวหรือโง่ได้ คือเอาความถูกต้องยุติธรรมเป็นหลักในการปกครอง คือใช้ธรรมาธิปไตยเป็นซอฟต์พาวเวอร์เชิงพุทธที่ในใช้ในการปฏิบัติงานของผู้ใช้อำนาจถือเป็นหลักที่ผู้ใต้ปกครองใช้ในการตรวจสอบผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองใช้อำนาจอยู่ในกรอบเหตุผลและความดีงาม (ปรีชา ช้างขวัญยืน, 2559, หน้า 198-199) หลักธรรมาธิปไตยไม่ได้ใช้ในการปกครองอย่างเดียว ใช้ในด้านต่าง ๆ เช่น ธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ สังคม

การศึกษา เป็นต้น ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธคือธรรมาธิปไตย ที่ทำให้รัฐเป็นธรรมรัฐหรือธรรมราชา ต้องใช้หลักธรรมาธิปไตยในการปกครองทั้งสิ้น ส่วนที่สำคัญการใช้หลักดังกล่าวก็เพื่อไม่ให้การปกครองทั้งหลายไม่ถูกหันเหไปในทางชั่วร้าย เพราะซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธที่ใช้หลักธรรมเป็นเครื่องป้องกันมิให้ความชั่วเกิดขึ้น หลักอปริหารนิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตรและหลักสังคหวัตถุ จึงเป็นหลักธรรมาธิปไตยที่ส่งเสริมให้ผู้ปกครองเป็นธรรมราชาถือเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธที่เป็นวัฒนธรรมแห่งธรรม ความเมตตา ความสัมพันธ์ฉันญาติที่เอื้อเฟื้อเกื้อกูลกันในสังคมไทยได้ชัดเจน คือ

1) หลักความมีใจกว้างทางศาสนา ความใจกว้างทางศาสนาทำให้สังคมไทยไม่ปัญหาขัดแย้งทางศาสนาอย่างรุนแรง รัฐในความอุปถัมภ์ดูแลศาสนาต่าง ๆ พระเจ้าแผ่นดินเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกมา แต่โบราณ ชาวต่างชาติที่เข้ามาเผยแผ่ศาสนาก็ได้รับการต้อนรับ พระเจ้าแผ่นดินพระราชทานที่ให้อยู่อาศัยและตั้งศาสนสถานของตนปัญหาขัดแย้งที่จะใช้ศาสนาเป็นข้ออ้างทำได้ยาก แม้ชุมชนที่นับถือศาสนาต่าง ๆ กันก็ติดต่อคบหากันได้ในฐานะที่เป็นคนไทยด้วยกัน ไม่มีความรังเกียจเดียดฉันท์ในเรื่องศาสนา

2) หลักความเมตตาแก่สรรพชีวิตและหลักอภัยทาน ความเมตตาแก่ชีวิตซึ่งแผ่ขยายไปถึงสัตว์ทำให้คนไทยแต่โบราณมีใจกรุณาสัตว์ มีขอบเขตในการเอาชีวิตสรรพสัตว์ เช่น เขตอภัยทานในบริเวณวัด ห้ามจับสัตว์ทุกชนิด เป็นต้น มีธรรมเนียมการปล่อยปลาในเทศกาลสงกรานต์ เป็นการปลูกฝังความเมตตาแก่อนุชนความเมตตาได้นำไปสู่อภัยทาน ปล่อยชีวิตสรรพสัตว์ การไม่ใช้แรงงานสัตว์ที่มีอายุมากแล้ว ตลอดจนถึงการที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทานอภัยโทษแก่นักโทษและการลดหย่อนผ่อนโทษตามเหตุผลที่สมควร

3) หลักการเอาชนะโดยธรรม การเอาชนะโดยธรรมคือการใช้เหตุผลและความดีชนะเป็นซอฟต์พาวเวอร์ที่เด่นชัด ไม่ได้ใช้กำลังที่เป็นฮาร์ดพาวเวอร์(Hard Power) ทำให้สังคมไทยแม้มีเหตุขัดแย้งกันก็ไม่ใช้ความรุนแรงมากนัก หากมีเหตุรุนแรงเกิดขึ้นก็สงบได้ง่าย และมีการให้อภัยกัน มีนิสัยค่อนไปทางประนีประนอมและไม่ชอบการรุกราน ในแง่ความสัมพันธ์กับต่างประเทศก็คือหลักอยู่ร่วมกันโดยสันติเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

4) หลักการควบคุมตนเอง เป็นการถือศีลของผู้ปกครองและการสอนประชาชนให้ถือศีลเป็นหลักการในการปฏิบัติของผู้มีธรรมมาแต่โบราณ จนมีการยอมรับทั่วไปถ้าถือศีล 5 ได้บริบูรณ์ก็นับว่าเป็นคนดี ศีล 5 จึงเป็นเกณฑ์ตัดสินความดีในระดับทั่วไปและเป็นศีลที่คนไทยรู้จักเป็นอย่างดี ซึ่งใช้เป็นหลักในการควบคุมตนเอง

5) หลักการเป็นที่พึ่ง พ่อแม่เป็นที่พึ่งของลูก ครอบครัวเป็นพึ่งของวงศ์ญาติ พระเจ้าแผ่นดินหรือผู้ปกครองเป็นที่พึ่งของประชาชน รัฐเป็นที่ให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่ประชาชนผู้อาศัยพระเจ้าแผ่นดินหรือผู้ปกครองดูแลให้ประชาชนอยู่ร่วมกันด้วยความสงบและมีความสุข เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของประชาชน ทั้งยังแผ่ความร่มเย็นแก่ผู้มาพึ่งโพธิสมภารหรือหนีร้อนมาพึ่งเย็น บารมีของผู้ปกครองในธรรมรัฐไม่ใช่อำนาจและความกลัว แต่เป็นความร่วมเย็น คนต่างชาติจึงสามารถอยู่ในบ้านเมืองไทย

ได้อย่างสุขสบาย จนบางครั้งความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อนั้นได้ทำให้คนชั่วกลับอาศัยเป็นช่องทางในการทำความเลวร้ายต่าง ๆ ขึ้นในบ้านเมือง เพราะคนบางพวกไม่เคยมีความคิดเรื่องบุญคุณข้าวแดงแกงร้อนของบ้านเมืองไม่มีความสำนึกในวัฒนธรรม

6) หลักการละอบายมุข ประเทศที่มีหลักการปฏิบัติดีจนกลายเป็นธรรมรัฐมีเป้าหมายที่สร้างคนดีส่งเสริมให้ประชาชนรักษาศีล สังคมไทยแต่เดิมก็ต่อต้านอบายมุข การเสียเงินเสียทองไปกับอบายมุข เป็นเรื่องที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น สังคมประณามพวกขี้เหล้าเมายา พวกนักเลงหัวไม้ พวกเล่นเบี้ยเล่นถั่ว เป็นต้น สมัยก่อนคนที่เสียหายในเรื่องดังกล่าวจึงมีไม่มาก แต่ในปัจจุบันหลักการนี้ถูกละทิ้งอบายมุขต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก ตั้งแต่อเมริกันเข้ามาใช้ประเทศไทยเป็นฐานทัพในการทำสงครามเวียดนาม ประเทศไทยกลายเป็นประเทศวัตถุนิยมโลกียนิยมและรัฐอบายมุข จนไม่อาจกลับไปสู่วัฒนธรรมเดิมและไม่อาจเป็นธรรมรัฐได้อีก (ปรีชา ช้างขวัญยืน, 2559, หน้า 206)

7) หลักหน้าที่ทางสังคม ในรัฐที่มีธรรมเป็นที่ตั้งแต่ละคนมีหน้าที่ลดหลั่นกันไปโดยลำดับเป็นหน้าที่ที่ตนจะต้องสละความสุขของคนเพื่อผู้อื่นที่ตนมีหน้าที่ดูแล เช่น พระเจ้าแผ่นดินต้องดูแลตั้งแต่พระราชวงศ์ เป็นต้น ข้าราชบริพาร ไปจนถึงประชาชน และสัตว์ ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ เช่น ขุนนาง ข้าราชการก็ดูแลการทำงานตามสายการบังคับบัญชาไปตามลำดับชั้น เป็นต้น เพื่อให้ข้าราชการทำหน้าที่ของตนโดยปราศจากอุปสรรค ข้าราชการก็ทำหน้าที่แต่ละอย่างเพื่อให้ประชาชนทำกิจการต่างๆในรัฐได้สะดวก ประชาชนมีหน้าที่เสียภาษีให้รัฐ ทำการงานต่างๆ เพื่อให้มีการกระจายความกินดีออกไปทั่วกัน ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครอบครัวก็ทำมาหากินเพื่อให้คนในครอบครัวได้มีความสุข คนในครอบครัวก็แบ่งหน้าที่การงานในครอบครัว ช่วยกันดูแลหน้าที่ต่าง ๆ ในรัฐเหล่านี้คนสัมพันธ์ก็เป็นอันหนึ่งอันเดียว ในลักษณะเป็นผู้ทำหน้าที่เพื่อผู้อื่นไม่ใช่สิทธิเพื่อตนเอง เน้นความรับผิดชอบประโยชน์ของผู้อื่น ไม่ใช่การแสดงหาประโยชน์ ใส่ตัว ความสำนึกในหน้าที่และความเต็มใจทำหน้าที่เป็นคุณสมบัติที่ดีของมนุษย์ สังคมไทยในปัจจุบันเห็นแก่ตัวมีมาก หน้าที่ทางสังคมจึงไม่ค่อยมีคนยึดถือ ทั้งที่ควรจะเสียสละเพื่อผู้อื่น กลับฉวยเอาโอกาสและช่องทางที่มีอยู่แสวงประโยชน์จากสังคมในตัว คนที่เบียดเบียนสังมีมากเพียงไรรัฐก็ห่างไกลจากความเป็นรัฐที่หลักธรรมเพียงนั้น

8) หลักการตรวจสอบ เป็นหลักที่ผู้ปกครองแม้เป็นพระราชาทรงปฏิบัติจะเสด็จประพาสพระเจ้าอโศกมหาราชทรงเปลี่ยนการประพาสเพื่อล่าสัตว์ เป็นการเสด็จเพื่อดูแลทุกข์สุขของสมณพราหมณ์ ประชาชน ตลอดจนสัตว์ทั้งหลาย การเสด็จประพาสดังกล่าวส่วนหนึ่งเป็นการตรวจสอบการทำงาน เผื่อว่าข้าราชการจะบกพร่องหรือดูแลไม่ทั่วถึง พระเจ้าแผ่นก็จะทรงดูแลด้วยพระองค์ เมื่อทรงเห็นบัญชาใดก็จะได้ทางแก้ไข สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนอกจากจะโปรดให้เจ้านาย เช่น สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพได้ทำราชการต่างพระเนตรพระกรรณโดยการออกตรวจราชการแล้ว เป็นต้น ยังได้เสด็จประพาสทั้งในต่างประเทศเพื่อการดูแลทุกข์สุขราษฎร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์รัชกาลที่ 9 ทรงประพาสต่างประเทศเพื่อสัมพันธไมตรี และเสด็จดูแลทุกข์สุขของราษฎรตลอดจนสัตว์และต้นไม้ให้อยู่บริบูรณ์พูนสุขมาตลอดรัชกาล การเสด็จประพาสดังกล่าวทำให้ข้าราชการสนใจดูแลทุกข์สุขของราษฎรมากขึ้น ทำให้บุคคลในคณะรัฐบาลซึ่งมีหน้าที่

โดยตรงในกิจการเหล่านั้น ทำหน้าที่ซึ่งตนได้ละเลย รัชกาลที่ 9 แม้ทรงครองราชย์ในสมัยที่มิได้มีพระราชภาระโดยตรงในการดูแลการปฏิบัติบริหารราชการแผ่นดินยังทรงปฏิบัติราชธรรมโดยบริบูรณ์ ส่วนรัฐบาลซึ่งมีหน้าที่โดยตรงแม้ใต้ปกครองโดยถูกต้องตามระบบแต่มักไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมนี้ และมักหาความรับผิดชอบต่อประชาชนมิได้ นี้เป็นระบอบหรือระบบเป็นเพียงรูปแบบ หากขาดหลักธรรมในการปกครองเสียแล้วก็เท่ากับให้มีการแสวงหาอำนาจโดยธรรม

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า หลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทยสะท้อนถึงการปฏิบัติมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันปรากฏชัดในผู้ปกครองที่ทรงปฏิบัติเป็นแบบอย่างให้เห็นอย่างชัดเจนและแม้พระองค์จะอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรม แต่พระองค์ก็ทรงเป็นแบบอย่างแห่งการปฏิบัติได้อย่างบริบูรณ์ ทำโครงการพระราชดำริหลายพันโครงการ เช่น โครงการทำชาวเขาให้เป็นชาวเราเพื่อป้องกันยาเสพติด เป็นต้น เมื่อสรุปหลักธรรมที่เป็นหลักจากหลักอปริหานิยธรรม ทศพิธราชธรรม จักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุธรรม รวมสรุปหลักธรรมที่เป็นแนวปฏิบัติของซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทยได้ 3 หลัก คือ

1. หลักศีลหรือการมีหลักปฏิบัติอย่างมีกฎกติกาหรือสัญญาประชาคม หมายถึง หลักที่ต้องให้เกิดมีในจิตใจ เป็นหลักปกติของบุคคลนำไปสู่การมีระเบียบแบบแผนในการดำเนินบทบาททางการเมือง ผู้ปกครองต้องเป็นคนดีโดยการมีหลักศีล ทำตามหลักธรรม ละอบายมุข และควบคุมอารมณ์ของตน เป็นหลักในการควบคุมตนให้เป็นคนดี หากผู้ปกครองไม่ดีแล้วก็ไม่อาจปกครองคนอื่นให้ดีได้ เพราะการปกครองที่ดีจะเกิดขึ้นได้เมื่อมาจากการคิดดี พูดดี ทำดี ทั้งสามอย่างนี้ เป็นรากฐานการปกครอง ผู้ปกครองที่คิดไม่ได้ คิดอิจฉาริษยา คิดเอาชนะ คิดรักษาอำนาจ ย่อมปกครองโดยการบังคับควบคุมของความคิดที่ไม่ดี ผู้ปกครองต้องอุทิศ คือการเสียสละตนเพื่อผู้ใต้ปกครอง เป็นผู้ปกครองแล้วต้องลำบากกว่าคนธรรมดา ต้องยากจนคือประหยัดและใช้จ่ายเพื่อคนน้อยกว่าคนธรรมดา ต้องเหน็ดเหนื่อยกว่าคนธรรมดา แม้การพักผ่อนก็น้อยกว่าคนธรรมดา ไม่ทอดธุระ ไม่ทิ้งเวลาว่างโดยเปล่าประโยชน์ ทำงานมากจนแทบไม่มีเวลาสนุกสนานบันเทิง การทำงานของผู้ปกครองเป็นการสร้างความสุขให้แก่ประชาชน ผู้ปกครองมีความสุขที่เห็นประชาชนมีความสุข หาใช่มีความสุขเพราะบริโภคความสุขมากกว่าประชาชนไม่ การปกครองที่ดีต้องส่งเสริมคนดี ส่งเสริมสิ่งที่ถูกต้อง ตัดสินโดยถือหลักธรรมาธิปไตย ไม่ควรส่งเสริมสิ่งที่ไม่ดี คนไม่ดี สนับสนุนในสิ่งที่ไม่ดี เช่น อบายมุข เป็นต้น ความฟุ่มเฟือยถือว่าไม่ถูกธรรม ทำตามแรงบังคับ ในสิ่งที่ไม่เป็นธรรม ไม่ดูแลผู้เสียเปรียบซึ่งเป็นฝ่ายถูกผู้ปกครองที่เป็นเช่นนี้เป็นผู้ปกครองที่ไม่เป็นธรรม เป็นผู้ขาดธรรม ผู้ปกครองที่เป็นธรรมจะต้องคบคนดีส่งเสริมคนดีมีศีลธรรมอันจะเป็นวัฒนธรรม ค่านิยมที่ผู้ปกครองที่ประดุจพ่อแม่ที่ดีเลี้ยงลูกให้มีความสุข ความสุขของพ่อแม่คือได้เห็นลูกมีความสุข ผู้ปกครองที่ดีต้องให้ผู้ใต้ปกครองมีความสุขตลอดจนการส่งเสริมให้เป็นวาระของชาติจัดทำเป็นนโยบายของประเทศ

2. หลักสมาธิหรือความตั้งใจแน่วแน่ในทางแก้ไขปัญหาไม่ละสติ หมายถึง หลักธรรมที่สร้างคนเป็นผู้ที่มั่นคงในอารมณ์ ไม่โกรธง่าย ไม่ก้าวร้าว ไม่หยาบคาย สุภาพเรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักมองโลกและมองผู้อื่นในแง่ดี ไม่เป็นทาสของสิ่งชั่วต่างๆไม่เป็นคนปากอย่างใจอย่าง ไม่อาฆาตมาด

ร้ายเป็นส่วนตัว มีจิตใจสม่ำเสมอมั่นคง และไตร่ตรองโดยรอบคอบในทุกสถานการณ์ เมื่อมีสมาธิหรือความตั้งใจมั่นจะเป็นส่งเสริมให้ผู้ปกครองส่งเสริมความดีงาม ความดีงามเป็นจุดหมายสำคัญของคนดีในทางพุทธศาสนาความดีงามเกิดขึ้นได้ด้วยการส่งเสริมให้คนทำความดี ละกิเลสต่าง ๆ ทำบุญทำทาน เพราะความหลุดพ้นจากกิเลสเป็นจุดหมายสูงสุดของมนุษย์ จุดมุ่งหมายสูงสุดของรัฐก็ต้องส่งเสริมให้มนุษย์ไปสู่จุดหมายดังกล่าวได้โดยปราศจากอุปสรรค โดยรัฐจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้ความรู้ความเข้าใจ ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธจึงต้องส่งเสริมศีลธรรมให้เกิดขึ้น ในบ้านเมืองและปลูกฝังและสั่งสอนประชาชนให้เป็นผู้มีศีลธรรมสร้างให้เป็นวัฒนธรรม สร้างกระบวนการให้เป็นค่านิยมทางการเมืองเชิงพุทธที่ปลูกฝังความตั้งใจต่อสิ่งดีงามที่เกิดขึ้นในจิตใจด้วยหลักแห่งความเป็นธรรมดังคำว่า “ความเป็นธรรมไม่มี ความสามัคคีก็ไม่เกิดขึ้น” มีการวางแผนนโยบายให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนให้เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ปลูกฝังจิตสำนึกที่มีหัวใจที่เสียสละหรือหัวใจแห่งพระโพธิสัตว์

3. หลักปัญญาหรือความมีเหตุมีผลรอบรู้สิ่งที่ควรหรือไม่ควรสิ่งเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ยึดหลักความยุติธรรมไม่เบียดเบียนกัน แต่สร้างสรรค์ด้วยความมีเมตตาต่อกัน หมายถึงผู้ปกครองต้องมีความรู้ รู้หลักการปกครองที่ดี ในทางพุทธศาสนารู้หลักในพระไตรปิฎก คัมภีร์ต่าง ๆ คือ ต้องรอบรู้ในวิชาการต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่การเข้าใจสภาพการณ์ของโลกและใช้ความรู้นั้นในการแก้ไขปัญหาของประชาชนและของรัฐ นำความรู้ไปใช้ในการรักษาประเทศไม่ให้ตกไปในอำนาจต่างประเทศ มีความรู้ความสามารถในการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างประเทศพร้อมที่จะเจรจาในเวทีระหว่างประเทศ ผู้ปกครองหรือผู้นำต้องเรียนรู้ศึกษาค้นคว้าให้ได้ความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาสู่การแก้ไขปัญหาภายใต้บริบทของประเทศตนเอง ส่งเสริมวัฒนธรรมอัตลักษณ์ของความเป็นไทยของตนเองมากกว่า มุ่งผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน รวมแผนนโยบายทั้งในระยะสั้นระยะยาวโดยปลูกฝังการพัฒนาที่ตัวบุคคลซึ่งต้องเริ่มที่จิตใจ จะพัฒนาอะไรก็ต้องเริ่มที่ตนเองก่อนเสมอ โดยเฉพาะซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธจะต้องเริ่มที่ผู้นำหรือคนกลางที่จะมีบทบาทในการชี้นำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยความรอบรู้เพื่อไปใช้ให้เกิดหลักการความห่วยใยใกล้ชิดประชาชน ผู้นำหรือผู้ปกครองจะต้องลงไปเยี่ยมเยือนประชาชนอย่างใกล้ชิดและประชาชนจะได้แจ้งความทุกข์ต่างๆ ยกตัวอย่าง พระเจ้าอโศกมหาราชทรงเสด็จเยี่ยมประชาชนและทรงใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา ถ้าในปัจจุบันรัฐบาลก็จะต้องดูแลทำหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขเพื่อให้เกิดประโยชน์เป็นอเนกอนันต์ทั้งการปลูกฝังวัฒนธรรมทางปัญญาเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือนร้อนส่งเสริมวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมเพิ่มเติมการต่อยอดให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น เอาจุดเด่นของประชาชน ชุมชนมาเป็นจุดขายเพิ่มรายได้ขยายสู่สังคมโลก ทั้งสร้างความเชื่อที่เป็นค่านิยมทางปัญญารอบรู้สิ่งที่ดีงามไม่หลงงมงายความเป็นคนไทยที่มีอัตลักษณ์ยิ้มไหว้ทักทายเป็นกัลยาณมิตรที่ต่อเพื่อบุคคล สังคม ประเทศส่งเสริมการให้ไม่ว่าร้าย ไม่ทำร้าย มีเหตุมีผล และรวมไปถึงการวางแผนให้เป็นวาระแห่งชาติในการสร้างซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธที่ลดวิวาทะ ลดละอคติ ไม่ใส่ร้ายป้ายสี มอบสิ่งที่ดีให้แก่กัน

หมั่นประชุมเพื่อหารือทางออก ไม่ออกกฎหมายเพื่อทำร้ายกัน รู้จักให้ทั้งสิ่งของและอภัยไม่ใส่ร้ายคนอื่น ประพฤติเกื้อกูลต่อกันและไม่ทำตัวให้เกินตนหรือวางตนพอดี

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลได้ว่า หลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธประกอบด้วยหลักไตรสิกขา คือ หลักศีล หลักสมาธิ และหลักปัญญา ที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้นในทางจิตใจมากกว่าจะสร้างขึ้นทางวัตถุเพราะเมื่อจิตดีมีความงดงาม การสร้างทางวัตถุก็เป็นไปอย่างงดงามไม่เป็นไปเพื่อความเอารัดเอาเปรียบ แต่เต็มเปี่ยมไปด้วยความเมตตา กรุณาต่อกัน ไม่ใช่จิตใจที่มีความโลภ ขุ่นมัวเบียดเบียน ไม่เป็นธรรมจนกลายเป็นปัญหารื้อรังจนปรากฏในสังคมไทยในช่วงตั้งแต่ปี 2542 จนถึงปัจจุบันเด่นชัดมากที่สุด แม้ในอดีตจะเห็นการแก่งแย่งช่วงชิงของกลุ่มชนชั้นนำในสังคมไทย แต่เป็นเพียงการแก่งแย่งของคนชั้นปกครอง แม้จะกลายมาเป็นการต่อสู้ของชั้นตั้งแต่ปี 2516, 2517 เป็นต้นมา การเรียกร้องสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมจนกลายมาเป็นความขัดแย้งจนมาจนถึงปัจจุบันและยังคงรุนแรงต่อไป การต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรมที่ผ่านมาเป็นความรุนแรงหรือฮาร์ดพาวเวอร์ (Hard Power) ถึงจะเป็นความรุนที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็จะสร้างแนวทางการต่อสู้แบบความรุนแรงหลายรูปแบบซึ่งรัฐเองก็ควบคุมได้ในระดับหนึ่ง แต่ไม่ใช่การแก้ไขปัญหาแบบมีเมตตากรุณาต่อกัน และแบบยั่งยืน ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทยเป็นแนวทางหลักในการแก้ไขปัญหาได้ คือ “พลังธัมมิกรัฐ” หมายถึง การใช้ศีล สมาธิและปัญญาเป็นการขับเคลื่อนทางการเมืองปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางการเมืองภายใต้หลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองที่มีหลักวัฒนธรรม ค่านิยมและนโยบายทางการเมือง เมื่อได้แนวคิดดังกล่าวได้ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยเน้นที่สามด้านคือด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ด้านค่านิยมทางการเมือง และด้านนโยบายทางการเมือง ซึ่งใช้หลักธรรมมาเป็นส่วนในการสังเคราะห์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธบนฐานของวัฒนธรรมทางการเมืองถือเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างการเมืองให้มีความงดงามมีความเป็นการเมืองที่ไม่ขัดแย้งแต่มองถึงการสร้างสรรค์ทางการเมือง ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถโดยการนำหลักธรรมทั้ง 4 หัวข้อมาเป็นฐานคิดทางซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทยจำนวน 8 รูป/ท่าน ดังต่อไปนี้

4.4 ผลการสัมภาษณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในแต่ละด้าน มีดังนี้

4.4.1 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธวัฒนธรรมทางการเมือง

(รหัส P06, สัมภาษณ์ 6 ธันวาคม 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “ซอฟต์พาวเวอร์ ที่ประดิษฐ์อยู่ที่ตัวบุคคลใส่ในบุคคลให้บุคคลดำเนินการให้เป็นซอฟต์พาวเวอร์ เอาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทางพุทธศาสนา มนุษย์ที่สมบูรณ์คือเรื่องของพื้นฐานมีศีล เป็นปกติสุขเรื่องกายวาจา ถ้ากายวาจาเป็นปกติสุข กายวาจาของเป็นสุขที่จิตมันจะอ่อนน้อม เรื่องจิตใจที่เราจะอ่อนโยน เป็นเรื่องของซอฟต์พาวเวอร์ในการทำงานมันเป็นสิ่งประเสริฐ แต่ว่าจะเห็นได้ที่จะออกมาให้เป็นซอฟต์พาวเวอร์ปรากฏที่เป็นพื้นฐานของวัฒนธรรมก็ดี หรือออกมาทางค่านิยมที่บรรพบุรุษเรักษาไว้ในอดีต เช่น ประเพณี

สงกรานต์ เทศน์มหาชาติ เป็นต้น ออกมาจากจิตใจเป็นซอฟต์พาวเวอร์ หลักอปริหานิยธรรม พื้นฐานมีการประชุมกันเนืองนิจการเป็นความสำคัญของหน้าที่ของตนเอง มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มองถึงภาพที่จะเป็นประธานและทำหน้าที่อะไร การคุยกันด้วยการเจรจามุ่งสู่เป้าหมายสูงสุดที่ตั้งใจที่จะร่วมกัน ไม่ได้ว่ากูของกูของฉันและของฉัน ของกูของฝ่ายกูของฝ่ายฉันอย่างนี้เป็นต้น ดังนั้น ซอฟต์พาวเวอร์อยู่ในตัวคือการมีคุณธรรมเป็นสำคัญ จึงมีความสอดคล้อง ”

หลักทศพิธราชธรรม “ทศพิธราชธรรมเป็นธรรมของผู้ปกครองหรือพระราชาที่จะรวมทั้งหมดเป็นเรื่องการให้ ด้านสิ่งของวัตถุ ให้ทางด้านจิตใจ ให้ทางวิถีชีวิต ได้ชีวิต เพื่อให้อยู่ดีกินดี ทศพิธราชธรรมเหมือนพ่อแม่ดูแลบุตรหลานไม่มีอะไรเจือปน พระราชาองค์ใดผู้ดำรงอยู่ในพระสถานะในทศพิธราชธรรม พสกนิกรประชาชนผู้อยู่ใต้ร่มโพธิสมภารอันไหนเล่าที่จะไม่เป็นสุขเหมือนกับบุตรที่ต้องอาศัยพ่อแม่ปกปักรักษา ถ้ามีพระมหากษัตริย์ที่ดำรงเช่นนั้นแล้วเป็นซอฟต์พาวเวอร์โดยตรง พระองค์ทรงมีแต่ให้ ไม่ได้แสดงออก พระองค์ใช้แนวความคิดทางพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือในการหล่อหลอมคนให้อยู่ในแบบความเป็นไทย ประเทศไทยเป็นสยามเมืองยิ้มยิ้มเกิดจากใจ มีองค์ธรรมมาจากพระพุทธศาสนา แม้แต่พระองค์ผู้เป็นพระมหากษัตริย์ ผู้ทรงไว้ซึ่งทศพิธราชธรรม แม้พระองค์จะดำเนินวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ยกตัวอย่างรัชกาลที่ 9 ท่านจะใช้ดินสอเดือนหนึ่ง หนึ่งแท่ง หลอดยาสีฟันที่จะสีพระทนต์ พระองค์จะทรงใช้ให้หมดก่อนเกลี้ยง มันเป็นซอฟต์พาวเวอร์ ทรงดำเนินวิถีชีวิตเป็นแบบอย่างให้กับพสกนิกรหรือผู้เห็น แม้แต่พระองค์อยู่ทรงสถานะสูงสุด อะไรคือจุดประสงค์อันที่แท้จริงของการดำเนินวิถีชีวิตที่จะให้เป็นความสุขแล้วเป็นวัฒนธรรมเป็นประเพณีที่สืบทอดมา ดังนั้นพระองค์ท่านทรงแทรกหลักธรรมแทรกคุณธรรมวิถีชีวิตสอดแทรกเข้าไปในการดำเนินวิถีชีวิตของพสกนิกรของพระองค์ได้อย่างแนบเนียน เมื่อเวลาสถานการณ์บ้านเมืองใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย พระองค์ทรงคนเป็นแบบอย่างได้ หลักเศรษฐกิจพอเพียงคือซอฟต์พาวเวอร์ ถ้าวิทยาศาสตร์สามารถแก้ไขปัญหาของโลกได้ทุกอย่างแก้ไขได้ด้วยวิทยาศาสตร์สามารถสร้างได้คิดได้ประดิษฐ์ได้จะไปโลกที่ในโลกได้ใครจะใครเจ็บไข้ได้ป่วยทั้งหลายหาวิธีการทางวิทยาศาสตร์ทดลองและแก้ไขปัญหารักษาโรค แต่หันกลับมารบราฆ่าฟันกัน ปรมาณูลงที่ฮิโรชิม่าเป็นฮาร์ดพาวเวอร์ แต่สุดท้ายต้องย้อนกลับแบบธรรมชาติเกิดขึ้นในการดำเนินวิถีชีวิตด้วยความเป็นปกติสุข มีศีลเป็นเบื้องต้นของการดำรงของทศพิธราชธรรม มีจาคะก็ดี ความไม่โกรธก็ดี การประพฤติไม่พลาดจากทำนองครองธรรมนี้คือทศพิธราชธรรม”

หลักจักกวัตติวัตร “จักกวัตติวัตรเป็นเริ่มตั้งแต่การรักษาป้องกันคุ้มครองเหล่านี้บรมวงศานุวงค์อันนี้เป็นแนวของกษัตริย์ไทย ทรงมอบรางวัลให้บุคคลผู้อยู่ใต้พระยุคลบาทที่รับใช้ภายในแม้แต่พระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ท่านก็จะสถาปนาขึ้นโดยเฉพาะการมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ขึ้นตามลำดับ จักกวัตติวัตร เป็นธรรมของพระองค์อยู่ในฐานะเป็นผู้ปกครองเป็นจักรพรรดิ์เป็นพระราชาแล้ว และจะดูแลบริวารก่อนพระองค์ทรงดำรงพระสถานะ จะต้องดูแล ข้าราชบริพาร พระบรมวงศานุวงศ์ข้าราชบริพาร พวกส่วนราชการดูแลทั้งอัครสาวกในศาสนาอุปถัมภ์เป็นหน้าที่ของพระองค์ ตัวอย่างเช่นถึงเวลาวัน 5 ธันวาได้สถาปนาพระสงฆ์ผู้ทรงสมณศักดิ์ผู้ทรงคุณทั้งหลาย เป็นต้น เกิดขึ้นความอ่อนน้อม

อานิสงส์ของการที่มอบให้สิ่งทั้งหลายให้ด้วยจิตใจที่เต็มใจให้ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องดึงดูดของจิตใจที่เป็นซอฟต์พาวเวอร์”

สังคหวัตถุ “สังคหวัตถุ เป็นหลักธรรมที่จะอนุเคราะห์สงเคราะห์อยู่แล้วมันก็ถือว่าเป็นหัวข้อธรรมทำที่พยายามที่จะนำมาใช้ในบุคคลทั่ว ๆ ไป มีทาน ปิยวาจา อัตถจริยา สมานัตตา จะต้องใช้หลักพื้นฐานในการรู้จักให้ ต้องดูด้านจิตใจ มีแต่ความรักสมัครสมานสามัคคี การรู้จักใช้คำให้เป็นไปตามบริบทของสังคม ปิยวาจาเป็นมิตรภาพของคน เป็นซอฟต์พาวเวอร์ด้านจิตใจบุคคลต้องเป็นมุมบวกที่มาจากจิตใจแล้วจะแสดงออกมาจากการพูด ในสังคมการเมืองใช้ฮาร์ดพาวเวอร์มากกว่าซอฟต์พาวเวอร์ ควรมีหลักธรรมพื้นฐานต้องมองตนเองและมองคนในแง่บวกเป็นซอฟต์พาวเวอร์ วัฒนธรรมเป็นเรื่องการไม่เบียดเบียน ความรักสามัคคีมีเมตตากรุณาต่อกันเป็นกุศลจะต้องคำนึงคือพูดไปแล้วตนไม่เดือดร้อน คนรอบข้างไม่เดือนด้อน สภาพสังคมสิ่งแวดล้อมไม่เดือดร้อนเป็นซอฟต์พาวเวอร์เป็นวัฒนธรรมที่ดี”

(รหัส PO2, สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “เมื่อมองอำนาจที่แข็งกระด้างกับอำนาจอ่อนนุม อำนาจละมุน มองในเชิงของแง่มุมในการทำงาน เวลาพูดถึงฮาร์ดพาวเวอร์คือการใช้ความรุนแรง สงครามและความรุนแรงคือฮาร์ดพาวเวอร์ (Hard Power) ดังคำที่ว่า แม้เพียงความหวังตั้งสงบ จงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ เอาชนะความรุนแรงด้วยความรุนแรง หมายถึงว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้น ก็ต้องใช้ความรุนแรง ความรุนแรงเกิดขึ้นถ้าต้องการให้ความรุนแรงนั้นมันสงบระงับคงต้องใช้ความรุนแรง เอาสงครามไปจัดการ เช่น กรณีชาวบ้านทะเลาะเบาะแว้งกันมาถึงว่ารัฐหนึ่งหรือปัญหาเขมร 3 ฝ่ายทะเลาะเบาะแว้งกัน ฆ่ารันฟันแทงกัน เป็นต้น องค์การสหประชาชาติก็ส่งกองกำลังไปรักษาสันติภาพ ให้คานอำนาจกันได้ก็คือเอานิวเคลียร์มาสู้กับนิวเคลียร์ คนหนึ่งใช้นิวเคลียร์ได้ถ้าจีนนิวเคลียร์ ปากีสถานีนิวเคลียร์ อินเดียก็ต้องมีนิวเคลียร์ด้วย คือ ใช้ความรุนแรงไปกดความรุนแรง กรณีเช่น เรือดำน้ำ เขามีเรือดำน้ำมากกว่าก็มีอาวุธมากกว่า มีเครื่องบินมากกว่าเราก็ต้องมีเหมือนกัน เป็นต้น สายเหยี่ยวก็ใช้วิธีการพวกนี้เป็นฮาร์ดพาวเวอร์ ซอฟต์พาวเวอร์เวลาเกิดความขัดแย้งความรุนแรงต้องใช้ความรุนแรงในการจัดการซอฟต์พาวเวอร์เป็นเรื่องสันติวิธี สันติวิธีเป็นซอฟต์พาวเวอร์ ในกฎบัตรสหประชาชาติข้อ 9 ใช้ตัวสันติวิธีเป็นซอฟต์พาวเวอร์ในการคุยการเจรจาทางออก สันติวิธีมันก็จะเริ่มตั้งแต่การเจรจาต่อรอง หรือ negotiation สองคนคุยกัน เช่น รัสเซียกับยูเครน เจรจาต่อรอง ทางเลือกที่ 1ของสันติวิธี อันที่ 2 การใช้วิธีไกล่เกลี่ย หาคนกลางไกล่เกลี่ย ต่างคนต่างใหญ่ เช่น อเมริกาเป็นใหญ่มาไกล่เกลี่ย หรือแม้แต่ยูเอ็น(United Nation) ถูกครอบงำโดยอเมริกา แต่ทางเลือกที่ดีที่สุดคือทางสันติวิธี แต่ถ้าทั้งสองทางเลือกตกลงไม่ได้ก็ต้องใช้อนุญาโตตุลาการมาเป็นทางเลือกเป็นซอฟต์พาวเวอร์ แม้กระทั่งการใช้กระบวนการทางศาลกระบวนการทางศาลเป็นเครื่องมือที่เรียกว่า ซอฟต์พาวเวอร์เหมือนกัน ทั้งเป็นศาลทรัพย์สินทางปัญญาศาลเยาวชน ศาลการเมืองจนถึงศาลโลก เจรจาไกล่เกลี่ยและหาคนกลางมาช่วยตัดสินเรียกว่าสันติวิธี ใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการทางการเมืองว่าจะเป็นค่านิยมวัฒนธรรมหรือนโยบายทางการเมือง เป็นอำนาจที่นุ่มเสมอ เป็นเรื่องของกระบวนการ ในการจัดการที่นุ่มนวล เพราะเป็นการ

ปลูกฝังเรื่องค่านิยม ใส่วิถีของค่านิยมเอาไปใส่เรื่องวัฒนธรรมในเชิงบวกเข้าไป และนโยบายเชิงบวกเข้าไปจัดการชุมชน สังคม พลเมืองมีความร่มเย็นเป็นสุข ไม่ได้ใช้อำนาจทางการทหารมากดทับ บริบทระหว่างฮาร์ดเวอร์กับซอฟต์พาวเวอร์ เป็นการใช้ความสงครามหรือความรุนแรงกับการใช้กระบวนการสันติวิธี มุมทางพระพุทธศาสนา พาวเวอร์(Power)หรือซอฟต์พาวเวอร์ พุทธศาสนาก็ใช้กระบวนการซอฟต์พาวเวอร์ ก็คือ ธรรม ธรรมจักรคือการหมุนไปช่วยในการเยียวยา เป็นซอฟต์พาวเวอร์หรืออำนาจที่นุ่มนวล ตัวพละ 5 อินทรีย์ 5 หรือพละ 5 พละ แปลว่า พาวเวอร์แปลว่าอำนาจหรือพละ อธิบายเรื่องของอำนาจ อำนาจ คือ พาวเวอร์ หมายถึง อำนาจนุ่มนวล เริ่มตั้งสติเป็นแกนสร้างอำนาจภายในหรือ Inner power เป็นการสร้างพลังภายในอยู่ในจิตใจโดยมีสติเป็นฐานหรือเป็นแกน มีตัวศรัธทาให้เชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์ เชื่อมั่นในศรัทธา 4 คือ กัมมศรัทธา วิปากศรัทธา กัมมัสสกตาศรัทธา ตถาคตโพธิศรัทธา พอมันมีความเชื่อมั่นในศักยภาพจะก่อให้เกิดดุลตัวที่สอง คือ วิริยะแปลว่า กล้าในการลงมือทำไม่กลัวผิด กล้าในการเผชิญหน้ากับปัญหาและอุปสรรคที่เข้ามาท้าทาย และก่อให้เกิดดุลตัวที่ 3 คือสมาธิ มีความเชื่อมั่นในศักยภาพ กล้าในการลงมือทำสมาธิคือ ความมุ่งมั่นต่อเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ มุ่งมั่นต่อวิสัยทัศน์ที่วางเอาไว้ ไม่เรรวนไปกลับสิ่งที่เข้ามาท้าทายยั่วยวน โดยมีปัญญาเป็นตัวคัดท้าย มีปัญญาเป็นตัวทำหน้าที่ในการตรวจสอบความเชื่อตรวจสอบความกล้าตรวจสอบความมุ่งมั่นในการกระทำทั้งหมด มีสติเป็นตัวขับเคลื่อนเป็นแกนของอำนาจเป็นตัวรักษาดุลอำนาจทั้ง 4 ตัวอยู่รายรอบ เรียกว่า ซอฟต์พาวเวอร์ในพุทธศาสนา จะนำไปสู่เป้าหมายที่แท้จริงคือการเข้าถึงความจริงสูงสุดในรูปกับนาม ที่อยู่ในกายและใจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ส่วนมรรคจะทำหน้าที่ในการขับเคลื่อน สติเป็นฐานเชื่อมโยงกับสิ่งต่าง ๆ เป็นซอฟต์เพาเวอร์ในพุทธศาสนา ดังนั้น รัฐศาสตร์เป็นเครื่องมือประนีประนอมให้ ปรากฏในอัคคัญญสูตรเป็นเครื่องมือสร้างความสมานฉันท์ให้ชุมชนหรือพลเมืองอยู่อย่างสันติสุข เครื่องอำนวยการบริหารจัดการมนุษย์เป็นเครื่องมือในการปกครองมนุษย์ มันฐานของการครองมนุษย์หรือครองใจของตัวเองให้ได้ ในหลวงรัชกาลที่ 9 ท่านพยายามจะย้ำว่า เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม ต้องเริ่มจากการครองข้างในก่อน ก็คือซอฟต์พาวเวอร์หนุนนำให้ทุกคนครองข้างในให้ได้ ตัวผู้นำเองจะต้องทำให้พลเมืองครองข้างใน พอครองข้างในได้ การทุจริตคอรัปชั่นก็ตาม ยาเสพติดก็ตาม โดยเฉพาะศีล 5 การไม่ไปฆ่าเขา การไม่ทุจริตไม่เบียดเบียนครอบครัวคนอื่นหรือเพศอื่น การไม่พูดจาอะไรต่าง ๆ การไม่มั่วสุม เป็นหลักประกัน 5 ข้อ ประกันชีวิต ประกันทรัพย์สิน ประกันครอบครัวและสังคม ประกันสุขภาพ มาจากครองข้างใน เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทั้งนั้น หลักธรรมที่เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางพุทธศาสนาสามารถอยู่ข้างในใจเรียบร้อย สามารถเครื่องมือต่าง ๆ เข้ามาใช้ได้หรือเครื่องมือที่เกี่ยวกับศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญามันเกิดขึ้นในรูปนาม ปัญญาหาวิธีการทำให้ชุมชนและสังคมอยู่อย่างมีความสุข สามารถใช้หลักหลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตรและสังคหวัตถุมาใช้ แต่ต้องอาศัยตัวแกนกลาง ดังนั้น หลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม จักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุ มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม แต่มีเงื่อนไขภายในจะต้องหลักธรรมเป็นแกน เมื่อมีแล้วหลักธรรมก็สามารถเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมทางการเมืองได้”

(รหัส P05, สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2566) ได้กล่าวหลักไว้ว่า “ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมือง ตั้งแต่ประเด็นแรกหลักอปริหานิยธรรมไปใช้ในการวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดการซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ อันประกอบไปด้วยการหมั่นประชุมเนืองนิจ การพร้อมเพรียงกันประชุม แก่นสาระทางพระพุทธศาสนา เป็นซอฟต์พาวเวอร์โดยธรรมชาติอยู่นำมาบูรณาการกับการเมือง การเมืองเชิงพุทธจะเป็นหลักอปริหานิยธรรมหรือหลักธรรมอื่นๆจะเป็นสังคหวัตถุก็ดีหรือเรื่องใดเป็นตัวชูให้การเมืองเป็นแบบปราศจากอำนาจคือเป้าหมายของพุทธศาสนา หลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นตัวทำให้มนุษย์กลับคืนสู่สภาพตามปกติคือการอยู่ร่วมกันโดยอาศัยอำนาจ เมื่อมนุษย์ไม่มีอำนาจมนุษย์จะกลับมาสู่การระลึกถึงการเกื้อกูลกันและกันมากยิ่งขึ้น เพราะกระบวนการที่ทำให้มนุษย์มีอำนาจส่งผลต่อความสัมพันธ์ของชนชั้น อำนาจก็จะสัมพันธ์ไปบนพื้นฐานของโลภจริต เป้าหมายคือการแสวงหากอบโกย แนวทางการพัฒนามุ่งที่จะแสวงหากอบโกยเป็นมิจฉาพัฒนา เป้าหมายหวังเพียงเบียดเบียนผู้อื่นได้มีความสุขก็เพียงพอ ในทางกลับกัน ถ้าใช้หลักการทางพระพุทธศาสนา เป็นเครื่องมือจัดการทางการเมือง ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันตามปกติโดยไม่มีอำนาจ มนุษย์จะอยู่กันบนพื้นฐานความรักสมัครสมานสามัคคี เรียกว่า สันติสุข เป้าหมายของการพัฒนาความสัมพันธ์ของมนุษย์คือ ศีลธรรม เป้าหมายการพัฒนาแบบสัมมาพัฒนา มุ่งเป้าไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสันติสุข เรียกว่า ระบอบธรรมาธิปไตย ไม่ใช่ประชาธิปไตยหรือจะเป็นระบบอริยชนาธิปไตย เพราะฉะนั้นหลักการทางพุทธศาสนาไม่ว่าจะเป็นหลักอปริหานิยธรรม สังคหวัตถุธรรม หลักธรรมหลักอื่นๆเป็นเครื่องมือช่วยเหลือเกื้อกูลในการทำการเมืองแบบปลอดจากอำนาจเป็นโลภจริตเป็นตัวนำหรือโมหะจิต เป็นตัวนำ คุณธรรมทั้งหมดเป็นเครื่องมือการสร้างธรรมาธิปไตย ซึ่งระบอบการปกครองบนหลักการและเหตุผลแห่งความเกื้อกูลเอื้ออาทรต่อกันและเป็นระบบนิเวศน์ที่ดีของผู้อื่นที่ด้อยกว่า ถ้าเป็นแบบนี้ ก่อให้เกิดพลังแห่งการปกครองอย่างสันติสุข เรียกว่า ซอฟต์พาวเวอร์ เพราะฉะนั้นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมือง ธรรมตามหลักพุทธศาสนาต้องเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองแบบพุทธ ทำให้การปกครองหรือการอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่เรื่องของอำนาจ แต่เป็นวิถีแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเอื้ออาทร”

ทศพิธราชธรรม “ทศพิธราชธรรมเป็นเครื่องมือของผู้ปกครองตีกรอบตัวเองให้เข้าใจว่าบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง ทานัง สีลัง ปริจจาคัง อาชชวัง มัททวัง ตปัง ประพฤติปฏิบัติตามหลักทศพิธราชธรรม ในฐานะผู้ปกครองก็จะได้รับการยอมรับจากคนใต้ปกครอง ใช้ฮาร์ดพาวเวอร์ผู้ปกครองจะใช้อำนาจกำลังทหาร ใช้ความรุนแรง ผู้ปกครองที่ทรงทศพิธราชธรรมเน้นการไม่เบียดเบียน จะมองหาอำนาจที่เป็นเรื่องของการเข้าไปนั่งอยู่ในใจคนอื่นด้วยการยอมรับมากกว่าการบังคับให้กลัว เป็นความศรัทธาเป็นความจงรักภักดีที่เกิดขึ้น ด้วยความรู้สึกจริงใจ เพราะฉะนั้นซอฟต์พาวเวอร์ตรงกันข้ามกับฮาร์ดพาวเวอร์ที่ต้องการใช้อำนาจแบบรุนแรงใช้กำลังทหาร ส่วนทศพิธราชธรรมคือซอฟต์พาวเวอร์”

จักกวัตติวัตร “จักกวัตติวัตร เป็นแนวประพฤติของพระมหากษัตริย์หรือผู้ปกครอง เป็นเครื่องมือในการสร้างธรรมาธิปไตย ซอฟต์พาวเวอร์ในทางพุทธศาสนา ในแง่การเมืองมันจะไปจบที่

ระบบการปกครองแบบธรรมาธิปไตย เครื่องมือของธรรมาธิปไตยก็คือรัฐศาสตร์เชิงวัฒนธรรม เป็นฐานคติในการสร้างความคิดหรือกรอบความคิดทางการเมืองเชิงพุทธที่ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นซอฟต์พาวเวอร์ แบ่งคนออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกก็คือ ชนชั้นนำเป็นพวกอีเลท (Elite) พวกนี้นิยมใช้ฮาร์ดพาวเวอร์ จะสัมพันธ์กันบนพื้นฐานเกื้อกูลกันบนพื้นฐานโลภจริต กระบวนการความสัมพันธ์เคลื่อนไปบนพื้นฐานของกิเลสตัณหาโมหะ สุดท้ายทิศทางการพัฒนามายุคหนึ่ง เป็นไปในทางผิด คือ พวกมิจฉาพัฒนา ดังที่คุณหมอประเวศบอกว่า คนรากหญ้าเป็นตัวทำให้เกิดศีลธรรมกลุ่มหนึ่งไม่ต้องการอำนาจหรือไม่ต้องการไปยุ่งกับอำนาจ แต่ผู้คนก็สามารถแก้ปัญหากันเองได้ เครื่องมือคือภูมิปัญญาส่งต่อกันมาจากรุ่นต่อรุ่น เพราะฉะนั้นสิ่งที่ส่งต่อมาคือศีลธรรมที่เกิดมาจากระดับรากหญ้าเป็นซอฟต์พาวเวอร์มาจากหลักทางพุทธศาสนา ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้คือ ภูมิปัญญาทำให้เกิดความสัมพันธ์กันแบบที่มีพื้นฐานการเกื้อกูลเอื้ออาทรกัน สุดท้ายวิธีการพัฒนาก็จะเป็นสัมมาพัฒนาคือ ระบอบธรรมาธิปไตย”

สังคหวัตถุ “สังคหวัตถุ คือ ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา สมานัตตา คือวิธีการที่จะนำไปสู่การกระจายไปสู่ชุมชนได้ เช่น การให้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน เป็นต้น จะเปรียบเทียบกับดิจิตัลวอลล์เลซเป็นฮาร์ดพาวเวอร์ คือมองคนอื่นอ่อนแอ (weak) ในสังคม ไม่ใช่แข็งแรง(Strong)หรือเท่าเทียม แต่พอมองว่าอ่อนแอ (weak) เป็นผู้ด้อยโอกาสในสังคม เมื่อศึกษาการมีส่วนร่วมมันจะมีคนอยู่ สองประเภท คือ ประเภทแรก มองว่า การออกแบบสังคมใหม่ ขึ้นอยู่กับความคิดเรียกว่า วิศวกรทางสังคม ประเภทสองมองว่า ต้องเกิดการเรียนรู้แล้วพัฒนาตนเอง กลุ่มนี้เป็นนักพัฒนา ดิจิตัลวอลเลซเป็นคนกลุ่มข้างบนกลุ่มที่คิดว่า ถ้าเราหยอดเงินลงไปแล้ว เงินคือสัญลักษณ์ของโลภจริตเป็นฮาร์ดพาวเวอร์เพราะไม่เกื้อหนุนเกื้อกูลให้เกิดความเอื้ออาทรต่อคน เงินลงไปตรงไหนปัญหาเกิดที่นั่น ดังนั้น ดิจิตัลวอลเลซขัดแย้งอยู่ตรงข้ามกับหลักสังคหวัตถุธรรมเป็นฮาร์ดพาวเวอร์เชื่อว่าในแง่ผู้ให้ได้ประโยชน์ แต่ในแง่ผู้รับความรู้สึกการได้รับและความศรัทธาความมั่นใจในตัวผู้นำที่ให้ไม่ได้เกิดขึ้น เอาไปใช้จ่ายช่วงระยะเวลาสั้นๆ ไม่ทำให้เกิดผลผลิตอะไร สุดท้าย จะทำให้คนติดนิสัยรอรับอย่างเดียว ถ้าประเทศร่ำรวยมันก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าประเทศไม่ได้ร่ำรวย วิกฤตเศรษฐกิจมันก็เกิดขึ้นง่ายๆแล้วเงินมาจากการกู้หนี้ ประเทศต้องรับภาระต่อไปในวันข้างหน้าอีก เพราะฉะนั้นทานตามหลักสังคหวัตถุ ทาน ปิยวาจา มันต้องเกื้อกูลให้เกิดกัน สร้างมูลค่าเพิ่มไม่ใช่มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ต้องมูลค่าเพิ่มทางจิตใจ กระตุ้นความวิริยะอุตสาหะลงมือทำด้วยตัวเอง หลักสังคหวัตถุธรรม ดิจิตัลวอลเลซถือว่าเป็นทานขัดแย้งกัน ถ้าทานตามหลักพุทธศาสนาคือให้โดยไม่หวังผลสิ่งตอบแทน แต่ผู้ให้เองก็มีความหวังผลพอรับแล้วจะเอาไปสร้างมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจหรือทางด้านจิตใจตนเอง ในแง่วัฒนธรรมหลักอปริหานิยธรรมทศพิธราชธรรม จักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุ สร้างวัฒนธรรมทางการเมือง สามารถสร้างรัฐศาสตร์เชิงวัฒนธรรมคือวัฒนธรรมทางการเมือง สามารถเป็นระบบนิเวศน์ที่ดีต่อกันและกันในชุมชนได้ ยกตัวอย่างว่า ถ้าบ้านหนึ่งพ่อกับแม่ตีลูกทุกวัน คนข้างบ้านยอมได้หรือจะทนนั่งฟังเสียงร้องทุกวันทุกวันโดยไม่รู้สึกอะไรเลย ถ้าไม่รู้สึกอะไรเลยแสดงว่าเป็นพวกฮาร์ดพาวเวอร์(Hard Power) แต่ถ้ามีคุณธรรมในใจเป็นซอฟต์พาวเวอร์ เขาจะรู้สึกรู้ร้อนรู้หนาวไปกว่าคนในครอบครัว เพราะฉะนั้น

จะหาทางออกให้กับครอบครัวนี้ร่วมกัน ครอบครัวเป็นระบบนิเวศน์ของกันและกัน ดังนั้น หลักคุณธรรมที่จะนำเสนอจะทำให้เกิดระบบการเป็นอยู่หรือวิถีการดำรงชีวิตผู้คน ในชุมชนเป็นระบบนิเวศน์ของกันและกันได้ ในแง่วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นซอฟต์พาวเวอร์ตามหลักพุทธศาสนาก็น่าจะโฟกัสไปผู้คนเท่าเทียมกันและอยู่ร่วมกันได้”

(รหัส PO1, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “หลักธรรมนี้เป็นนวัตกรรมที่นักการเมืองไม่มี หลักอปริหานิยธรรมมีความสอดคล้องและเหมาะสมทางการเมือง ต้องใช้ธรรมะไม่ให้เสื่อม สนับสนุนการทำงานเชิงเครือข่าย หน่วยรัฐการต่าง ๆ กระทรวงทบวงกรม หลักปริหานิยธรรมชัดเจน ในประชุมจะต้องมีกรรมาธิการคณะนั้น คณะนี้มีการลิงค์การสื่อสารถึงกัน คิดเห็นไม่ตรงกันก็ปรับให้ตรงกัน ปรับให้สมกันเป็นซอฟต์พาวเวอร์ ที่ต้องสามัคคีหรือต้องรักกัน ข้อที่ 1 การประชุมกันเป็นนิตย์ถือว่าสอดคล้องถือเป็นการปรับความเห็นให้ตรงกัน การหารือกันสนทนาหาข้อสรุปมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมทางการเมือง ข้อสอง เมื่อประชุมแล้วก็พร้อมเพรียงเลิกประชุม ความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟท์พาวเวอร์ทางการเมือง เพราะต้องมีการประชุมเลิกประชุมแต่สิ่งหนึ่งที่ควรเอาเข้ามาด้วยก็คือเวลาเกิดซอฟต์พาวเวอร์ ไม่ควรเป็นแบบไม่ทำแต่พูดเก่งหรือดีแต่พูด ถ้าหากจะนำมาใช้ให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์เชิงพุทธก็คือต้องหาคนที่เข้าใจ มีประสบการณ์แต่เรียกว่า รัตตัญญู คือ คุมเกมส์ได้แล้วอยู่กับความหลากหลายและต้องใช้หลักประนีประนอมเหมาะสม ข้อที่ 3 ไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้อันขัดต่อหลักการเดิมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรม ทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมือง ไม่ล้มล้างอะไรที่มันวัฒนธรรมอันดีงามอยู่แล้ว ข้อที่ 4 ต้องเคารพนักการเมืองอาวุโสและมีความเคารพอาวุโสกันสอดคล้อง ข้อที่ 5 การคุ้มครองสิทธิทางเพศของสตรีนะครับสตรีและเด็ก ข้อนี้ตรงกับหลักสากล สตรีควรได้รับการคุ้มครองสอดคล้อง ข้อ 6 เหมาะสม การสร้างอนุสาวรีย์ทั้งหลาย เป็นแรงบันดาลใจและเป็นกำลังใจ เช่น อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยหรืออนุสาวรีย์ของบุรพมหากษัตริย์ หรือ เจดีย์ชัยมงคลและเจดีย์อนุสรณ์พระบรมราชานุสาวรีย์ดอนเจดีย์ เป็นต้น มีการเคารพกันในวันที่สำคัญ มันตรงกับหลักของพุทธศาสนา คือ ความกตัญญูกตเวทีต่อสถาบันหลักคือชาติศาสนาพระมหากษัตริย์เป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ ข้อ 7 ควรเคารพผู้มีศีลหรือผู้มีจริยธรรมสอดคล้อง”

หลักทศพิธราชธรรม “หลักทศพิธราชธรรมเป็นสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ปัจจุบันเป็นประชาธิปไตยนักการเมืองที่เป็นผู้นำทุกคน ควรต้องมีหลักทศพิธราชธรรม ทำให้เกิดการยอมรับและความเชื่อมั่นต่อการกระทำภาษาฝรั่งเรียกว่า จริยศาสตร์ (Ethics) เรียกว่าจริยศาสตร์หรือจริยธรรม 10 ข้อถ้านักการเมืองใช้เอามาใช้เป็นความคิดริเริ่มที่ดี ข้อหนึ่ง เริ่มทานเห็นด้วยชัดเจนเลยเพราะนักการเมืองที่ดีจะต้องทำทั้ง การให้ทำบุญทำทานซึ่งทานบารมี ทานอุปปารมีและทานปรมัตถบารมีก็คือให้สิ่งของให้ความช่วยเหลือให้ความมีน้ำใจไปจนถึงอภัยทานแล้วก็ธรรมทาน เป็นหลักการที่เป็นเหตุเป็นผล ข้อสอง ศีลควรใช้เพราะนักการเมืองเนี่ยจะต้องมีศีลนำศีลเพราะคือความเย็นหรือความเยือกเย็น ข้อ 3 จาคะ บริจาคสอดคล้องกับทาน นอกให้ของก็ต้องให้ใจคือการให้อภัย อภัยรวมถึง

สูงสุดของการให้คือธรรมทาน ข้อ 4 ซื่อตรงนักการเมืองต้องซื่อสัตย์ต่อหน้าลับหลังโปร่งใสตรวจสอบได้ชัดเจน เป็นหลักประจำใจของนักการเมือง ถ้าใครคิดจะเล่นการเมืองต้องดูมือตัวเองให้สะอาด อาชชวะคือซื่อตรงๆ ตรวจสอบได้แบบมหาตมคานธีเป็นตัวอย่าง คือ มาเพื่อให้ไม่ใช่มาเพื่อรับ ส่วนข้อ 5 มัททวะนักการเมืองต้องมีความสุภาพอ่อนโยน นักการเมืองนี้ต้องให้เกียรติประชาชนเป็นหลักการที่ดีต้องติดดินคุยรู้เรื่องเข้าใจสภาพปัญหา ไม่ทำตัวแบบเป็นนักวิชาการหอคอยงาช้างต้องใจถึงพึ่งได้ ข้อ 6 ความเพ่งเผากิเลสตบะมีความเหมาะสม นักการเมืองเปรียบเสมือนพระหรือนักบวชเป้าหมายคือการเสียสละ เสียสละและลดละเลิกกิเลสของตัวเอง ตบะข้อเผากิเลสเป็นคุณสมบัติสำคัญของนักการเมืองและทำให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ เผากิเลสคือไม่เห็นแก่ตัวบำเพ็ญประโยชน์ส่วนรวมได้ ข้อ 7 การไม่โกรธเหมาะสมเพราะนักการเมืองเป็นคนของประชาชนต้องถูกฝ่ายตรงข้ามทดสอบทดลองกดดัน ใส่ร้ายใส่ความยัดเยียดปรักปรำคอยจับผิดสารพัด เพราะฉะนั้นต้องไม่โกรธ ข้อ 8 ไม่เอากฎหมายไปปิดปากฝ่ายตรงข้ามใครมาวิพากษ์วิจารณ์ตำหนิไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ข้อที่ 9 ความอดทนเหมาะสม นักการเมืองต้องทน ไม่ใช่แค่ทนแดดทนฝน แต่ต้องอดทนคำพูดของคนและต้องอดกลั้น นักการเมืองที่ดีคือจะต้องยอมฟังความเห็นที่แตกต่างเปิดใจกว้าง ส่วนข้อ 10 ไม่ผิดศีลทำนองสิ้นครองธรรมอวิโรธนะคือต้องยึดศีล 5 ธรรม 5 ตลอดเวลา ศีลข้อหนึ่งปาณาติบาต อทินนาทานเกี่ยวกับทุจริตยักยอกมาจนถึงข้อสุดท้ายคือสุราเมรัยเพราะว่าจะต้องอยู่ในศีลในธรรมเป็นที่ยอมรับของประชาชน”

หลักจักกวัตติวัตร “หลักจักกวัตติวัตรมีความสอดคล้อง ข้อ 1 ปกป้องคุ้มครองข้าราชบริพารอาณาประชาราษฎร์สมณะโดยธรรม นักการเมืองจะต้องไม่ดูแลพวกตัวเองแต่ก็ต้องดูแล ข้อ 2 ดูแลสรรพสัตว์เห็นด้วยเห็นด้วย ไม่ได้มีกฎหมายคุ้มครองเฉพาะคน ต้องมีกฎหมายคุ้มครองไปถึงสิ่งมีชีวิตออกเป็นพรบ.ในสังคมเมือง ก็ต้องเลี้ยงสุนัขเลี้ยงแมว ส่วนข้อ 3 การป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมความเหมาะสมเป็นความมั่นคงของประเทศ เป็นหัวใจสำคัญของจักกวัตติวัตรไม่ปกครองแบบปล่อยปะละเลยจนเกิดความขัดแย้งต่อสังคม ส่วนข้อ 4 บริจาคทรัพย์แก่บุคคลไม่มีทรัพย์เหมาะสม เช่น นโยบายเงินดิจิตอล เป็นต้น เป็นการช่วยเหลือชาวนาที่เขาเดือดร้อน จะต้องทำนโยบายเพื่อให้เกิดหรือเอื้อประโยชน์สูงสุดและสวัสดิการแก่คนที่ไม่มีทรัพย์หรือมีรายได้น้อย ส่วนข้อ 5 การไต่ถามปรึกษาสมณพราหมณ์อยู่เนืองนิจถึงศีลธรรมจริยธรรมเหมาะสม ควรทำกันเป็นระบบเอาพระไปเป็นที่ปรึกษาเลยในบางประเทศ พระเป็นที่ปรึกษาของรัฐบาลหรือเป็นที่ปรึกษาของวัง เช่น ประเทศเขมร เป็นต้น ยกตัวอย่าง รัชกาลที่ 5 ทรงเรียกรัชกาลที่ 4 จะมีการตั้งพระเป็นพระราชาคณะและทรงปรึกษาพระราชาคณะให้ช่วยกันปกครองบ้านเมืองให้สงบร่มเย็น”

หลักสังคหวัตถุ “ มีสังคหวัตถุมีความสอดคล้องเหมาะสม เช่น ทาน โอบอ้อมอารีย์ ชัดเจนตรงกับหลักข้อแรกของทศพิธราชธรรมก็คือโอบอ้อมอารีย์ช่วยเหลือเกื้อกูลกันมีน้ำใจ ให้แง่คิด ให้ถ้อยคำฟังดูแล้วมีกำลังใจสร้างแรงบันดาลใจรวมถึงให้วัตถุสิ่งของ เงินหรือการลดความเดือดร้อนค่าครองชีพ ปิยวาจาวจีไพเราะเหมาะสม นักการเมืองเป็นซอฟต์พาวเวอร์พูดจาดี นิ่มนวลให้เกียรติประชาชนและให้เกียรติเพื่อนนักการเมืองจะเป็นที่ยอมรับ สงเคราะห์ประชาชนตรงกับหลักของการทำการเมืองเพราะว่านักการเมือง เมื่อประชาชนเดือดร้อนประชาชนคาดหวังความช่วยเหลือ ข้ออัตถ

จริยา จะมาช่วยเหลือเกื้อกูล สมานัตตา วางตนให้พอดีเสมอต้นเสมอปลาย ในแง่ของบุคลาธิษฐานกับธรรมาธิษฐาน คือวางตัวบุคคลให้เป็นตัวอย่าง ธรรมาธิษฐานก็คือมีธรรมะอยู่ในใจ ซึ่งหลักการวางตนดูบุคคล ธรรมะดูที่หัวใจเรียกว่า ต้นแบบ นักการเมืองที่อยู่ในใจประชาชนจะต้องสมานัตตาคือใช้ทั้งบุคลาธิฐานคือวางตัวให้เป็นบุคคลที่เป็นไอดอลหรือว่าเป็นต้นแบบกับธรรมาธิษฐานคือใช้ธรรมะให้ประชาชนก็เห็นมีหิริโอตัปปะหลายเกรงกลัวต่อบาป มีความซื่อสัตย์ ไม่ทุจริตสำคัญมาก"

(รหัส PO2, สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2566) ได้กล่าวว่า “ซอฟต์พาวเวอร์หลักสังคหวัตถุตัวเดียวพอ แล้วอธิบายไปถึงหลักธรรมอื่นมองในแง่ทางการปฏิบัติ การปฏิบัติในซอฟต์พาวเวอร์คือการจงจูงให้หรือกระตุ้นให้คนมีความพึ่งพอใจ สิ่งที่แสดงออก แบ่งออกเป็นหลายสาขา ถ้านำมาทุกหลักธรรม ไม่สามารถนำมาอธิบายบูรณาการได้ ยกเว้นจะให้ความหมายของหลักธรรมอย่างไรเกี่ยวข้องกับซอฟต์พาวเวอร์ วิธีการแสดงออกไม่รุนแรง ยิ้มสยาม การเข้าไปหาพระสงฆ์เป็นซอฟต์พาวเวอร์ แต่ทางการเมืองคือการเจรจาต่อรองเป็นซอฟต์พาวเวอร์ มันเกิดจากสภาพของจิตใจมีเมตตากรุณามุทิตา อุเบกขา ถ้าตามมหายานคือการช่วยเหลือทุกอย่าง เกิดจากความรัก กรุณาไปช่วยเขา มุทิตาเมื่อเข้าไปช่วยเหลือ เขาสามารถตั้งหลักได้ เข้าใจทำมาหากินได้ แล้วแสดงความยินดี อุเบกขาการปล่อยให้เขาทำตามวิถีชีวิตเขาไม่เข้าไปยุ่ง ใจยินดีปรีดากับเขา ซอฟต์พาวเวอร์ทางเศรษฐกิจ ที่จะให้ ดิจิตัลวอลเลซเป็นเศรษฐกิจแนวใหม่ ในทางการเมืองการเจรจาต่อรอง นักการทูตที่ยิ่งใหญ่คือการประนีประนอมไม่เข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ใช้ความรุนแรง เชื่อมั่นด้วยหลักปัญญาไม่ใช่ศรัทธา การแก้ไขปัญหาทางการเมือง คือใช้ปัญญา คือประนีประนอม ทางสายกลางไม่ใช้กำลังสุดท้ายพยายามในการเจรจาต่อรอง ถ้าจูงใจทุกฝ่ายได้ก็จะเกิดซอฟต์พาวเวอร์ การใช้ปัญญาคือการเดินทางสายกลางคือมรรคมีองค์ 8 แล้วสามารถเอาหลักธรรมมาบูรณาการได้ หลักอปริหานิยธรรมทางเมืองไม่เวิร์ค แต่ถ้าเป็นทางการเมืองจะเริ่มต้นมาจากรัฐธรรมนูญเป็นประชาธิปไตยหลักใหญ่เป็นประชาธิปไตย ประชาชนมีส่วนร่วม ก็มีความพึ่งใจในส่วนร่วมในการใช้สิทธิเสรีภาพ เพราะระบบการเมืองมีทั้งประชาธิปไตย คอมมิวนิสต์ ประชาธิปไตย เผด็จการทหาร หลักซอฟต์พาวเวอร์ควรจะใช้อะไรเป็นซอฟต์พาวเวอร์ มีหลักวัฒนธรรมมาจากศาสนาทางพุทธคือวัดเป็นศูนย์กลาง เป็นสถานที่ให้คนเข้ามาเที่ยวได้รายได้เป็นจำนวนมาก ธรรมะคือซอฟต์พาวเวอร์ ตัวธรรมเป็นกลางใช้ได้ทุกชาติศาสนา หลักสังคหวัตถุ 4 มีทาน ปิยวาจา อัตถจริยา สมานัตตา ทานคือการดูแลซึ่งและกัน ปิยวาจาคือการเจรจามีเหตุมีผล อัตถจริยาประพฤติให้เป็นประโยชน์เกื้อกูล สมานัตตาเป็นตรงไปตรงมาเสมอต้นเสมอปลายเป็นหลักเป็นแกน สามารถนำหลักธรรมอื่นมาสนับสนุนได้ ศีล 5 เป็นซอฟต์พาวเวอร์การยอมสิทธิเสรีภาพคนอื่น เคารพบุคคล ความแตกต่างคนอื่น ไม่ทำร้ายคนอื่น ทั้งสิ่งแวดล้อมหลักชีวิต หลักเศรษฐกิจไม่เอาของคนอื่นมาเป็นของตนเอง หลักครอบครัวรับผิดชอบต่อภรรยาสามี หลักสังคมไม่โกหก เจรจา ปิยวาจาพูดจามีเหตุมีผล สุขภาวะไม่ดื่มสุราเมรัย เป็นหลักซอฟต์พาวเวอร์สากลวัฒนธรรมมาจากหลักศาสนาทุกศาสนาเน้นปัญญาไม่ใช่ศรัทธาคำสั่งสอนเป็นซอฟต์พาวเวอร์ที่ถูกต้องคือ ปัญญา สัมมาทิฏฐิเป็นซอฟต์พาวเวอร์ วัฒนธรรมเป็นตัวแปรอิสระธรรมะหลายหลัก เกิดความเข้าใจกัน สมานฉันท์ เกิดนวัตกรรมทางเมือง คิดสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยมทางเมือง

และนโยบายทางการเมือง ควรเอานโยบายทางการเมืองขึ้นก่อนตามด้วยวัฒนธรรมทางการเมืองและค่านิยมทางการเมืองบูรณาการเป็นซอฟต์พาวเวอร์ เป็นตัวแปรตามคือ การใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา ใช้ความรักเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความเป็นกลาง สร้างนวัตกรรมเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีสิทธิเท่าเทียมกัน นโยบายทางการเมืองเป็นประชาธิปไตยมีพระมหากษัตริย์ประชาชนมีส่วนร่วม ประชาชนตรวจสอบการเลือกตั้งได้ วัฒนธรรมทางการเมือง และค่านิยมทางการเมือง หลักธรรมใช้สังคหวัตถุ ตัวแปรตามของซอฟต์พาวเวอร์มาออกมาต้องเป็นนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ แก้ไขด้วยหลักอหิงสา มีความเป็นกลาง มีความรักเข้าใจซึ่งกันและกัน หลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตร และหลักสังคหวัตถุมีมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมทางการเมือง”

(รหัส PO4, สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธบนฐานทางวัฒนธรรม มองพุทธศาสนาเป็นพลังทางสังคม Social force อาจถูกนำไปใช้หรือถูกตีความอย่างใดอย่างใดหนึ่งได้ พระพุทธศาสนามีความยืดหยุ่นปรับให้เข้ากับสังคมโลกได้ หลักธรรมะของพระพุทธศาสนาสามารถปรับให้สอดคล้องความเป็นไปของโลกได้ สอดคล้องให้ในการยังประโยชน์ให้กับประชาชนให้กับพุทธศาสนิกหรือศาสนิกทั้งหลาย หลักธรรมที่กล่าวไว้ถือว่าสอดคล้อง ดังนั้น พระพุทธศาสนาเป็นได้ทั้งซอฟต์พาวเวอร์และฮาร์ดพาวเวอร์ หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถให้ความชอบธรรมแก่การเมืองได้ การต่อต้านคอมมิวนิสต์ในปี 1970 ในอดีตทางรัฐบาลได้ใช้พุทธศาสนาเป็นฮาร์ดพาวเวอร์ พุทธศาสนาต้องปรับเปลี่ยนไปตามสังคม มีประเด็นปัญหาอย่างก้าวไกลในความสำคัญทางพระพุทธศาสนารวมถึงคุณค่าทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง ศาสนาที่เคยเป็นพลังทางสังคมมันอ่อนแรง การเป็นซอฟต์พาวเวอร์ก็หมดมนต์ขลังไปด้วย เมื่อก่อนนี้พระพุทธศาสนาเป็นซอฟต์พาวเวอร์เป็นเยื่อใยทางสังคม ผูกมัดคนเข้าเป็นอันหนึ่งเดียวกัน สามารถเป็นพลังที่เข็มแข็งเป็นฮาร์ดพาวเวอร์ ตอนนี้สังคมเปลี่ยนแปลงไป คนอาจไม่เห็นความสำคัญ ก็ไม่ดูเนื้อหา ดูแต่กระพี้ ก็ตีความพระพุทธศาสนาไปอีกทางหนึ่ง หลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุมีส่วนเกี่ยวข้องที่สร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้ผูดมัดคนเข้าเป็นอันเดียวเป็นเยื่อใยทางสังคม สังคมเป็นพลวัตรไม่ได้หยุดนิ่ง สังคมจะเปลี่ยนแปลงก็ต้องใช้หลักธรรมถ้าไม่เปลี่ยนแปลง พระพุทธศาสนาอยู่ได้ด้วยสังคม ไม่ต้านทานในการเปลี่ยนแปลงการเปลี่ยนแปลงจะทำให้พุทธศาสนาปรับเปลี่ยนไปอย่างไรจึงจะเป็นประโยชน์มากที่สุด เมื่อย้อนไปพระพุทธเจ้าทรงถูกพญามาร นอกรีต ศาสนาอื่นพระองค์เอาชนะได้ นี้คือบทสรุป หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับซอฟต์พาวเวอร์จะเรียกอะไรก็แล้วแต่จะมองซอฟต์พาวเวอร์ได้ สังคมเปลี่ยนไป อะไรที่ไม่เปลี่ยนแปลง อะไรที่คล้อยตามสังคมจนย้อยไป ซอฟต์พาวเวอร์ทางศาสนาก็จะไม่สำคัญ พุทธศาสนาหรือศาสนาจะต้องปรับให้สอดคล้อง ส่วนที่เป็นแกนจะต้องยืนยันอยู่ เช่น พระพุทธองค์สอนว่า ให้พระสงฆ์จะต้องทำคุณประโยชน์ให้ชาวบ้าน ให้พิจารณาคำข้าวที่กลืนลงแต่ละคำไป ถ้าไม่ทำประโยชน์ให้ชาวบ้านเหมือนกลืนลูกทองแดงเข้าไป เป็นต้น ก็ต้องดูภูมิประเทศ ถ้าลืมหลัก ดัดแปลงไปไม่เหลืออะไรเลยพระศาสนาจะสิ้นไป”

(รหัส PO7, สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “ ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธมีความสอดคล้องกับหลักธรรมทั้งอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม จักกวัตติวัตรและสังคหวัตถุถือว่าตรงประเด็นเป็นซอฟต์พาวเวอร์โดยตรง หลักของพุทธเป็นซอฟต์พาวเวอร์เป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ไม่บังคับให้ใครปฏิบัติเป็นแนวทางประชาธิปไตย ศรัทธาขึ้นอยู่กับศีลแต่ละอย่าง ถ้าใครปฏิบัติได้ ซอฟต์พาวเวอร์เกิดขึ้น จากการเกิดปัญหาทางการเมืองแล้วมีการตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์เสื้อเหลืองเสื้อแดงตีกัน ได้ใช้หลักพระพุทธศาสนามาใช้แก้ไข การขัดแย้งในสังคมเกิดขึ้นจากรัฐธรรมนูญ ถ้าเปรียบเสมือนคน รัฐบาลเปรียบเทียบเป็นศีรษะ ระบบราชการเป็นโครงกระดูก ประชาชนเนื้อหนังมังสา ถ้าคนไม่ประกอบด้วยสามส่วนเป็นคนไม่ได้ เนื้อหนังมังสาคือภาษี มีสามส่วนจึงเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สิ่งที่สำคัญที่สุดของคนคือหัวใจ รัฐธรรมนูญจึงเป็นหัวใจ หัวใจมันรั่ว รัฐธรรมนูญไม่เป็นประชาธิปไตย ส่วนใหญ่เขียนเพื่อประโยชน์ตนเองไม่ได้เขียนเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม จนเกิดปัญหา พยายามทำรัฐธรรมนูญหรือหัวใจให้สมบูรณ์จนเกิดมีความขัดแย้งระหว่างเสื้อเหลืองมีการไปยึดสถานที่ต่างๆ มีการเปลี่ยนรัฐบาลจนเกิดเป็นเสื้อแดง มีการเอาอย่างเสื้อเหลือง จนมีการต่อสู้ทำให้เกิดการสูญเสียชีวิต จนนำไปสู่การหาวิธีสมานฉันท์เพื่อสร้างความปรองดองแห่งชาติ มีการไกล่เกลี่ยโดยใช้หลักพระพุทธศาสนาในทุกเรื่อง ได้ข้อยุติได้สามแนวทางคือ หนึ่งสร้างปรองดองสมานฉันท์ ลดวิวาทะ ลดอคติ ลดการใส่ร้ายป้ายสี หันมาเจรจากันตรงกัน ต้องมาคุยกันจึงเป็นซอฟต์พาวเวอร์ ต้องลดวิวาท ลดอคติ ลดการใส่ร้ายป้ายสี ต้องหันมาเจรจากัน แนวทางที่สอง แก้ไขรัฐธรรมนูญเพราะหัวใจมันรั่วควรจะเป็นมาอย่างไร รัฐธรรมนูญต้องเป็นประชาธิปไตย เช่น รัฐธรรมนูญ 60 เป็นต้น ไม่เป็นประชาธิปไตย ต้องใช้หลักธรรมมาใช้ แนวทางที่สาม ปฏิรูปการเมือง ปฏิรูปข้าราชการ ข้าราชการเป็นข้าของแผ่นดินมีความซื่อสัตย์ รับใช้ประชาชน ดูแลประชาชนคือผู้รับใช้ประชาชน ไม่ขูดรีดประชาชน ดังนั้น ซอฟต์พาวเวอร์เชิงพุทธตรงกับหลักพุทธศาสนาตรงกับหลักวิชาการ เป็นหลักของประชาธิปไตยที่สุด ไม่บังคับบุคคลให้ปฏิบัติ พุทธไม่ได้บังคับอิสระมาก ศรัทธามันจึงจะเกิดนำไปปฏิบัติเอง พระพุทธศาสนาเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบซอฟต์พาวเวอร์หลักวิชาการมีมาก ถ้าความเป็นธรรมไม่มี ความสามัคคีจะเกิดขึ้นในชาติ ความยุติธรรมพวกมากลากไปอีกกลุ่มก็ไม่พอใจ แต่ถ้าความเป็นธรรมไม่มีความสามัคคีใช้ได้ทุกระบบทั้งบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ ดังนั้น ความเป็นธรรมไม่มี ความสามัคคีก็ไม่เกิด หลักเชิงพุทธที่มีหลักธรรมเป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองเชิงพุทธได้”

(รหัส PO8, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “ ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธบนพื้นฐานทางวัฒนธรรมสอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรมที่ส่งเสริมให้มีหลักไม่มีความเสื่อม มีการหมั่นประชุมกันเนืองนิจเป็นวัฒนธรรม พร้อมกันเลิกประชุม ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ควรบัญญัติควรส่งเสริมวิถีประชาเป็นวัฒนธรรมแบบบ้านถึงบ่งบอกความเป็นไทย วัฒนธรรมลดลงไม่ปรากฏให้เห็น มีกฎหมายมาบังคับแทบทุกหน่วยงาน ควรยึดหลักที่ดีงามส่งเสริมให้รู้จักอาวุโสเป็นวัฒนธรรมเป็นซอฟต์พาวเวอร์ การดูแลสตรีให้ดีเพราะถือเป็นเพศแม่ ควรจะต้องปกป้องสตรีให้อยู่รอดปลอดภัย การเคารพต่อเจดีย์ที่เป็นการเชื่อมโยงต่อวัฒนธรรมและการคุ้มครองปกป้องพระสงฆ์ เพราะเป็น

ศูนย์กลางให้กับชุมชนสัญลักษณ์ของชุมชนไม่ใช่ปล่อยให้พระสงฆ์เป็นสถาบันหนึ่งช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชนมีการสนทนาเพื่อให้เกิดปัญญา นักการเมืองควรจะต้องใส่ใจมากขึ้น เป็นวัฒนธรรมที่เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมือง ดังนั้น หลักธรรมทั้งหมดจึงสอดคล้องกับซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ มีสามหลัก คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นวัฒนธรรมให้อ่อนน้อม ส่งเสริมให้คนมีศีลไม่เบียดเบียนจึงมีเมตตา จนนำไปสู่การให้ พอมีการให้ก็เกิดการแบ่งปัน จนให้เกิดความสุขในสังคม หลักธรรมทั้งหมดจะเหลือเพียงทาน ศีล ภาวนา หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา จากการสัมภาษณ์ได้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ อยากได้ผู้นำเป็นคนดี ใช้หลักธรรมเหล่านั้นไปบ่มเพาะให้คนเหล่านั้นไปสู่ระบบ สร้างคนเหล่านั้นเข้าไปสู่ระบบแต่ต้องเป็นคนดี ส่วนหลักทศพิธราชธรรม มันคือตัวตนของคน ทานัง สีลัง คนที่รู้จักการให้ ถ้าวัฒนธรรมของชาวพุทธคือการให้ เช่น ผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก ผู้ไหว้ย่อมได้รับการไหว้ตอบ เป็นต้น ศีลคือความปกติสุขที่คนไม่ต้องเบียดเบียนกันทางกาย วาจา โยงไปเรื่องสังคหวัตถุที่สามารถโยงไปเป็นหัวข้อสั้นๆเชื่อมโยงไปถึงหัวข้อธรรม แม้ปรากฏอยู่ในหลักจักกวัตติวัตร การให้คนมีศีลก็เป็นสุภาพอ่อนโยน มีตบะคือการมีศีล การไม่เบียดเบียนด้วย ดังนั้น ทศพิธราชธรรมจึงมีส่วนเรื่องของศีล จักกวัตติวัตร การดูแลสรรพสัตว์เป็นเรื่องของทาน ปกป้องคุ้มครองเป็นเรื่องของทาน ทำให้สันติสุข การบริจาคทรัพย์ก็เป็นเรื่องของทาน ศีล ภาวนา สังคหวัตถุเป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธเป็นความงอกงาม การแบ่งปัน ไม่พูดถูกกันส่วนใหญ่ใช้ฮาร์ดพาวเวอร์ในสังคมไทย ควรลดการพูดที่เป็นฮาร์ดพาวเวอร์เช่นในสภาเป็นต้น วัฒนธรรมในอดีตมีความเอื้ออาทร แต่ปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงจนนำไปสู่การพูด ดูถูกคนอื่นๆ จนกลายเป็นสั่งสมสิ่งผิดๆ ทำให้เกิดความเรียนรู้เป็นปกติคำพูดจึงเป็นฮาร์ดพาวเวอร์ ไม่ยึดถือทางหลักธรรมถึงจะมีกฎหมายคุ้มครอง แต่ไม่สนใจศีลธรรมชัดเจนมากในสังคม ปิยวาจา อัตถจริยาก็เป็นทานด้วยการปฏิบัติจิตสาธารณะย่อมจะทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยการเกื้อกูลต่อกัน”

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน สรุปได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธด้านวัฒนธรรมทางการเมืองมีความสอดคล้องเหมาะสมกับหลักอปริหารนิยธรรมที่เป็นหลักธรรมที่ไม่เสื่อมทั้งการรู้จักหน้าที่ ไม่ทิ้งหน้าที่ มีความพร้อมเพรียงกันในการทำหน้าที่ เคารพกฎกติกาของสังคมที่ยอมรับกัน เคารพอาวุโสที่เป็นวิญญูชน ปกป้องคุ้มครองสตรีเพศให้ได้รับความปลอดภัยและคุ้มครองศาสนาอย่างเท่าเทียม หลักทศพิธราชธรรม หลักปฏิบัติของพลเมืองที่ต้องมีความเมตตาช่วยเหลือ เอื้ออาทร ซื่อตรง อ่อนน้อมถ่อมตน เสียสละ อดทน มั่นคงต่อความดี อนุรักษ์วัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา หลักจักกวัตติวัตร หลักของการปฏิบัติของผู้ทำหน้าที่ปกครองต่อผู้ใต้ปกครองควรดูแลเอาใจใส่ความเป็นอยู่ดูแลความเดือดร้อนบำบัดทุกข์บำรุงสุข รักษาสภาพสิ่งแวดล้อมสร้างความสมดุลของป่าคนสัตว์ให้อยู่ร่วมกัน คุ้มครองป้องกันภัยให้อยู่อย่างมีความสุข แบ่งปันทุนทรัพย์ให้กับคนยากไร้ และมีที่ปรึกษานักปราชญ์ที่เป็นพระสงฆ์หรือผู้นำศาสนา และหลักสังคหวัตถุเป็นหลักสมานสามัคคียึดเหนี่ยวน้ำใจคนสังคมให้มีแต่ให้ทั้งความรัก ให้ความช่วยเหลือ เจรจาสร้างสรรค์ ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์และวางตนเสมอตนเสมอปลาย ที่กล่าวมามีความสอดคล้องวัฒนธรรมการเมืองไทย

4.4.2 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธบนพื้นฐานค่านิยมทางการเมือง

(รหัส PO6, สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “หลักธรรมทั้งอปริหานิยธรรม ทศพิธราชธรรม จักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุ ถือเป็นซอฟต์พาวเวอร์ที่สำคัญเพราะมันเป็นพื้นฐานของคนที่สะท้อนออกมากจากจิตใจ เมื่อจิตใจดีแล้วธรรมเหล่านี้ก็จะแสดงออกมาที่พฤติกรรมการกระทำ ทั้งหมดเป็นหลักของผู้ปกครองจะต้องสร้างให้เกิดมีเป็นพื้นฐานทางสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นค่านิยมที่ถูกต้องดีงาม อีกทั้งเป็นสร้างความรักความปรารถนาดีต่อกันไม่ทำร้ายต่อกัน สร้างความเป็นแบบที่ดีต่อประชาชนในทางที่ดี ไม่เป็นต้นแบบในทางที่ไม่ดีของคนในสังคม การนำหลักหลักธรรมมาตรวจสอบดูตนเองให้ดูคนอื่นในทางบวกไม่ใช่ทางลบ ย่อมจะทำให้เกิดค่านิยมที่ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน”

(รหัส PO3, สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “หลักธรรมที่สำคัญที่จะใส่ลงไปทั้งค่านิยมทางการเมือง จะต้องมีหลักธรรมอยู่ในเสียก่อนหรือมีหลักธรรมเป็นแกนมีฐานะคือพละ 5 ประกอบด้วย ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา นอกจากนั้น มีความสอดคล้องในหลักธรรมที่เป็นหลักอปริหารนิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตรและหลักสังคหวัตถุ เพื่อเป็นให้ชุมชนและสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข”

(รหัส PO5, สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2566) ได้ล่าวไว้ว่า “ในแง่ของค่านิยม การช่วยเสริมคุณค่ายอมรับความจริงอยู่ว่าการเมืองตามระบบปกติที่เป็นอยู่ประชาธิปไตยที่มีเป็นการเมืองแห่งความรุนแรง นิยมใช้ความรุนแรง นิยมการใช้ความผรุสวาท นิยมการใช้การบูลลี่ นิยมการใช้การด่า นิยมการใช้การดิสเครดิต และทำลายฝ่ายตรงข้ามมากที่สุดเท่าที่จะมากได้อันนั้นเป็นเรื่องของการเมืองตามระบบปกติที่มองไม่เห็นถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ระหว่างกันแต่การเมืองที่มีลักษณะเป็นการเมืองเชิงพุทธ ที่มีคุณธรรมแล้วเราก็พูดถึงคุณธรรมทั้งหมดเลย 4 อย่าง เป็นซอฟต์พาวเวอร์เป็นการเมืองที่เคารพกับค่านิยมความเป็นมนุษย์และไม่ใช่เฉพาะเคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์ด้วยยังคุณเคารพค่านิยมสิ่งเหนือธรรมชาติที่คอยปกป้องดูแลมนุษย์และสถาปนาสิ่งเหนือธรรมชาตินั้นให้มาทำหน้าที่เป็นเหมือนกับเกราะป้องกันให้มนุษย์ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขเหมือนกับในหลายๆภูมิปัญญาที่มันเกิดขึ้นในประเทศไทยรวมถึงแม่สอดก็มี”

(รหัส PO1, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2566) ได้กล่าวหลักไว้ว่า “สอดคล้องกับการนำมาใช้ค่านิยมการเมือง เพราะว่าการประชุมของพรรคในระดับต่างๆตั้งแต่ระดับในพื้นที่ เช่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัดไปจนถึงระดับเขต ระดับภาคแล้วก็โยงไปถึงระดับของพรรคถ้ามีการประชุมทุกระดับแล้วก็สอดคล้องกัน หลักอปริหานิยธรรมเหมาะสมแล้วหมั่นประชุม พรรคที่ทำการพรรคแล้วก็แต่ละจุดมีการหมั่นประชุมอยู่ตลอดจะรุ่งเรือง หลักพร้อมเพรียงกันประชุมเลิกประชุมเหมาะสมกับค่านิยมต้องบอกได้เลยว่าเหมาะสมคือประชุมและกำหนดประเด็นให้มันชัดเจน ส่วนไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ไม่ให้ขัดต่อขัดต่อขนบประเพณีวัฒนธรรมศีลธรรมอันดีสอดคล้องกับค่านิยม การเคารพผู้อาวุโสนี้เหมาะสมต้องสอนให้เคารพกันเคารพสถาบันครอบครัวรวมถึงมีความเคารพในสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์นี้สอดคล้อง ควรสร้างค่านิยมที่ไม่ข่มเหงกุลสตรีทั้งหลายสอดรับกับซอฟต์พาวเวอร์ ยกตัวอย่างพระพุทธเจ้าทรงเปิดใจกว้างให้มีภิกษุณี ให้มีแม่ชีต่างๆมาบวชแล้วมาอยู่ในวัดหรือให้

มีอุบาสิกามาช่วยเหลือช่วยงานแล้วโดยไม่ถูกข่มเหงรังแก เรียกว่า ความเท่าเทียมทางเพศ การบูชาเจดีย์อนุสาวรีย์ต่าง ๆ เช่น บูชารูปบุรพมหากษัตริย์ เป็นต้น เป็นนักการเมืองในดวงใจสอดคล้องกับค่านิยมของตนส่วนการอารักขาคุ้มครองแก่ท่านผู้พระอรหันต์ ผู้มีศีลมีธรรมต้องดูแลไม่ใช่ไปจับผิดเอากฎหมายเพื่อบังคับใช้จับผิดกับผู้ทรงศีลให้เดือดร้อน ต้องปรับกฎหมายให้สอดรับกับค่านิยมของยุคสมัย ”

หลักทศพิธราชธรรม “หลักทศพิธราชธรรมสอดคล้องกับค่านิยมทางการเมือง 10 ข้อ ข้อแรกก็คือ ทานหรือว่าอโกธนะการไม่โกรธ ภาพลักษณ์ของนักการเมืองที่เป็นผู้นำรัฐบาลจะเปลี่ยนทันที ตั้งแต่สสและสวเป็นต้นไปจนถึงรัฐมนตรี การให้ทานเหมาะสมสอดคล้องกับค่านิยมการเมืองใหม่ นี่คือ หัวใจ ถ้าในการทำการเมือง ต้องบอกเลยว่า การให้ทานนี้เป็นข้อหนึ่ง สสในต่างจังหวัดที่ได้คะแนนสูงๆเนี่ยคือมาจากข้อหนึ่ง ใจถึงพึ่งได้ อีกคำหนึ่ง ที่สอดรับกับข้อนึงก็คือเรื่องของทาน ส่วนข้อสอง ศีลเหมาะสม ภาพลักษณ์นักการเมืองเหมือนพระคือนักการเมืองเป็นคนมีศีล มีสัจจะ ข้อ 3 ให้เสียสละปริจจาคะ นักการเมืองจะต้องเอาประโยชน์ของประเทศชาติอันดับหนึ่ง ประโยชน์ของสังคมประชาชนอันดับสอง ประโยชน์ของตนและพวกพ้องเป็นอันดับสุดท้ายทำให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ ความซื่อตรงตรงไปตรงมาตงฉินเป็นซอฟต์พาวเวอร์ ความสุภาพอ่อนโยนมัททวะนักการเมืองต้องนุ่มนวลพูดจาดี คือพูดแบบฉลาดแล้วก็ให้เกียรติประชาชน เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางเมืองเชิงพุทธ ส่วนเผาผลาญกิเลสหรือเพ่งกิเลส ลดละเลิกชัดเจน ไม่โกรธสอดคล้องนักการเมืองต้องอดทนอดกลั้น ส่วนข้อไม่เบียดเบียนคือไม่เอากฎหมายไปเล่นงานฝ่ายตรงข้ามหรือไม่ประดิษฐ์วาทกรรมใส่ร้ายใส่ความฝ่ายตรงข้าม เหมาะสมสอดคล้อง ส่วนความอดทนเหมาะสมต้องทนต่ออารมณ์ความรู้สึกของคน ข้อประพฤติไม่ผิดศีลธรรมนักการเมืองเหมือนพระต้องมีเทวธรรมคือหิริโอตตัปปะละอายเกรงกลัวบาปในที่แจ้งในที่ลับสอดคล้องกับซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมือง”

หลักจักกวัตติวัตร “มีความสอดคล้องเริ่มจัดการดูแลบรมวงศานุวงค์ดูแลสิงสาลาสัตว์ดูแลเรื่องอาชญากรรมเรื่องบริจาคทรัพย์ให้แก่คนที่ไม่มีทรัพย์หรือว่าการสอบถามพระ รวมเรียกว่าทั้งหมดห้าคำถามนี้มันครอบคลุม มีความมันเหมาะสมที่จะเอามาใช้กับการทำการเมืองเพราะการทำการเมืองไม่ได้ดูแลแค่ประชาชนแต่ต้องคุ้มครอง บรรดาสิ่งมีชีวิตคือสัตว์ทั้งหลายก็สังคมในโลกยุคดิจิตอล มนุษย์ไม่ได้อยู่คนเดียวแต่มีต้องอยู่กับสัตว์เลี้ยงด้วยบางคนก็เลี้ยงแมวบางคนก็เลี้ยงหมาบางคนก็เลี้ยงนกเลี้ยงปลาเลี้ยงเต่าสารพัดที่จะเลี้ยงก็ต้องเอามาใช้แล้ว ส่วนอาชญากรรม ก็เป็นสิ่งที่จะต้องระมัดระวังและป้องกัน การบริจาคทรัพย์แก่คนไม่มีทรัพย์ สมัยก่อนทำโรงทาน ถ้าสมัยนี้ก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เช่น อัคคีภัย อุทกภัยหรือว่าภัยหนาวภัยแล้ง เป็นต้น ต้องพิจารณารวมถึงปัญหาความยากจน เช่น กระตุ้นเศรษฐกิจก็ต้องอาจจะต้องมีการดูแลหลายๆ อย่าง เป็นต้น ไม่ว่าเงินดิจิตอลมาแจกหรือสิทธิทางภาษีก็เรียกว่า แท็กซ์รีฟันด์ (Tax refund) การคืนภาษีเมื่อใช้เงิน ในจำนวนหนึ่ง ส่วนการถาม พระเป็นซอฟต์พาวเวอร์ที่ทันตาเห็นและเห็นทันตาว่า นักการเมืองคนไหนที่อยู่กับพระแล้วก็รับใช้พระและเอาแนวคิดพระไปใช้จะได้คะแนนนิยมสูง ยกตัวอย่างในอดีตคุณสมัครสุนทรเวช จะชอบเข้ามาหาพระแล้วก็ทำอะไรเขาก็จะปรึกษาพระ ผลคือได้รับคะแนนนิยมสูงมาก ”

หลักสังคหวัตถุ “หลักสังคหวัตถุสอดคล้อง ทั้งทาน ปิยวาจา อัตถจริยา รวมถึงสมานัตตา นำหลักบูรณาการเป็นโมเดลได้คือนักการเมืองที่ขับเคลื่อนด้วยแนวคิดสังคหวัตถุ ภาพลักษณ์เป็นคนที่ใจถึงพึ่งได้เป็นคนพูดจาดีอ่อนน้อมให้เกียรติคนแล้วก็เป็นคนชอบสังเคราะห์ประชาชนภาพลักษณ์ออกมาคือเป็นคนที่เป็นไอดอลเป็นบุคคลาธิฐานยกเป็นตัวอย่างได้และในแง่เป็นธรรมาธิษฐานนักการเมืองคนนี้ ไม่ใช่เป็นคนแค่โนแอ็คชั่นทอค ออนรี่ (No action Talk only) ดีต่อพูดแต่ไม่ได้ทำจริง ต้องเป็นคนที่มีภาพลักษณ์ วางตัวพอดี ก็คือดูแลประชาชนในพื้นที่ทุกกิจกรรมเสมอต้นเสมอปลายบอกได้เลยว่าจะอยู่ในใจคน”

(รหัส PO2, สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ ที่สอดคล้องกับหลักธรรมทั้งที่เป็นหลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตร และหลักสังคหวัตถุมีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยยะสำคัญเพราะเป็นหลักของการสร้างนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ สร้างความรักความเข้าใจต่อกัน การสร้างสิทธิเสรีภาพต่อกันได้ เป็นการสร้างค่านิยมทางการเมืองโดยมีหลักธรรมดังกล่าวเป็นพื้นฐาน มีความปรารถนาดีต่อกันเหมือนพ่อกับลูก ความชำนาญที่ทำลงไปทำให้เกิดความร่วมมือกัน เกิดการบริหารที่ดี เสียสละเป็นซอฟต์พาวเวอร์ได้ออกเป็นพุทธซอฟต์พาวเวอร์”

(รหัส PO4, สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธบนพื้นฐานทางค่านิยม หลักธรรมทั้งอปริหานิยธรรม ทศพิธราชธรรม จักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุที่ส่งเสริมความเป็นไทย เป็นสร้างความผูกพันเป็นอันหนึ่งเดียวกัน สร้างคุณค่าที่ยึดแกนของพระศาสนาไว้ ไม่ดัดแปลงจนทำให้แกนเสียไป เพราะค่านิยมทางการเมืองมาจากพระพุทธศาสนาก็ต้องปรับตัวเนื่องจากสังคมเป็นพลวัตรที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้น”

(รหัส PO7, สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธบนพื้นฐานทางค่านิยมหลักธรรมทั้งอปริหานิยธรรม ทศพิธราชธรรม จักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุมีความสอดคล้องกับทางค่านิยมทางการเมืองตามหลักซอฟต์พาวเวอร์บนพื้นฐานทางพระพุทธศาสนาที่เป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ไม่ได้บังคับ แต่ให้ใช้ศรัทธาแล้วปฏิบัติเองบนพื้นฐานปัญญา ส่งเสริมให้ทุกคนรู้รักสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ รู้จักหน้าที่ของความเป็นไทยมีความยุติธรรมโดยเฉพาะหัวใจที่เป็นรัฐธรรมนูญให้มาจากประชาชนและต้องเป็นธรรม ลดวิวาทะ ลดอคติไม่ใส่ร้ายป้ายสี จะเกิดความเป็นธรรมในสังคมได้สร้างให้มีในคนหรือในจิตใจคน การสร้างให้มีคนกลางรวมทั้งพระ จะเกิดความเป็นธรรมได้ พระคือพุทธศาสนาจะสร้างความปรองดองได้ ต้องมีคนชี้นำหรือคนกลางเป็นคนชี้นำ ถ้าไม่มีคนเป็นกลาง จะไม่สามารถทำให้คนลดทิฏฐิลงได้ ค่านิยมทางการเมืองจึงต้องเอาคนมาชี้นำหรือคนกลางมาเป็นชี้นำ ตั้งแต่ระดับบ้านขึ้นมา พระสงฆ์เป็นกลางได้จะสร้างความเชื่อจนเป็นค่านิยมที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้”

(รหัส PO8, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธบนพื้นฐานทางค่านิยมทางการเมืองเป็นเรื่องความเชื่อที่ยอมรับว่าดี นักปราชญ์ที่พูดแล้วน่าเชื่อเป็นแบบอย่าง ค่านิยมทางการเมืองคือธรรมาธิปไตย ความถูกต้องตามหลักศาสนา เช่น การ

บริหารด้วยการใช้งบประมาณเท่าที่มี เกิดประสิทธิภาพ เป็นต้น แต่ขณะเดียวกันถ้ายิ่งมีงบประมาณมากยิ่งทำให้เกิดการทุจริต ใช้หลักมือใครยาวสาวได้สาวเอา ค่านิยมบางอย่างก็จะถูกเฉพาะบางกลุ่ม แต่ละกลุ่มจะค่านิยมของตนเอง เพราะค่านิยมมันเต็มไปด้วยความโลภ โกรธ หลง ไม่ใช่การใช้ปัญญา สังคมไทยจึงมีการขัดแย้งทางค่านิยม เกิดความค่านิยมที่ต่างฝ่ายต่างเชื่อ ในค่านิยมของตนเอง ถ้าเป็นค่านิยมที่ถูกต้องมีความเสียสละคือทานรักความเป็นธรรมในสังคมมีศาสนารองรับนั้นก็คือหลักอปริหานิยธรรมแต่ละข้อชัดเจน ทศพิธราชธรรม ค่านิยมที่เป็นทาน ศีล อาชวะ มัททวะ ปริจจาคะ อักโกธ อวิหิงสา อวิโรธนะ ที่มีอยู่ในตัวคนที่จะทำเกิดเป็นซอฟต์พาวเวอร์เป็นนักให้ เป็นคนอ่อนน้อม ซื่อตรง การบริจาค ไม่โกรธ ไม่เบียดเบียน ไม่ทำให้เกิดคลาดจากธรรมให้มันผิดไปที่มีอยู่ตัวบุคคลย่อมเป็นซอฟต์พาวเวอร์ ซึ่งเป็นหลักธรรมของผู้ปกครอง ค่านิยมเป็นความเชื่อที่ดี ความถูกต้องและยุติธรรม หลักจักกวัตติวัตร แนวประพฤติของผู้ปกครองในการดูแลพสกนิกรหรือข้าราชบริพารส่งเสริมให้ทั้งเมล็ดพืชพันธุ์ต่าง ๆ ต่อมาหลักสังคหวัตถุที่ส่งเสริมการให้การพูดส่งเสริมความสามัคคีไม่เป็นฮาร์ดพาวเวอร์ทางวาจา อัตถจริยา ต้องประพฤติปฏิบัติให้เกื้อกูลเอาความสุขไปให้ต่อประชาชนดังปรากฏในอัญคัญญสูตรคนที่เป็นผู้นำเป็นนักเสียสละ สมานัตตา การวางตนพอดีรู้จักภาวะของความเป็นผู้นำความเชื่อความศรัทธาก็เกิดขึ้น”

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน สรุปได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธด้านค่านิยมทางการเมืองมีความสอดคล้องเหมาะสมกับหลักอปริหานิยธรรมอันเป็นหลักธรรมที่ไม่เสื่อมเพราะเป็นแนวปฏิบัติที่ต้องรู้คุณค่าของหน้าที่ รักในหน้าที่ ศรัทธาต่อหน้าที่ ความพร้อมเพรียงกันทำจนเกิดเป็นความสมัครสามัคคี มีแนวปฏิบัติที่ควรยึดถือไว้ให้เป็นอัตลักษณ์ของประเทศ เช่น สยามเมืองยิ้ม เป็นต้น การรู้จักรักษาคุณค่าของความงดงามทางศิลปะที่บรรพบุรุษสร้างไว้ เช่น เจดีย์วัดอรุณราชวราราม เป็นต้น ส่งเสริมความหลากหลายทั้งคำสอนปกป้องให้เผยแพร่คำสั่งโดยเสมอภาพ หลักทศพิธราชธรรมเป็นปฏิบัติตนของผู้ปกครองหรือผู้บริหารบ้านเมืองต่อพลเมืองต้องรู้จักการให้ทั้งให้อภัย ให้น้ำใจไมตรีต่อกัน ปลูกฝังความซื่อสัตย์อ่อนน้อม ยิ้มไหว้ทักทายต่อคนที่อยู่ร่วมกัน ส่งเสริมความรักอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข วางตนในความดีที่เป็นคุณค่าทางสังคม หลักจักกวัตติวัตรเป็นหลักการปฏิบัติของผู้ปกครองหรือผู้บริหารบ้านเมืองที่ปฏิบัติต่อพลเมืองด้วยการสร้างนิสัยการเอาใจเขามาใส่ใจดูแลช่วยเหลือด้วยน้ำใจที่เสียสละ ช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติทุกอย่าง สอนให้รู้รักสามัคคีปรองดองกัน เอื้ออาทรโอบอ้อมอารีย์ช่วยเหลือเกื้อกูลและหมั่นปรึกษาหารือกับผู้รู้ทุกคนอยู่เสมอ หลักสังคหวัตถุธรรมเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจที่สร้างความรู้สึกที่ดีต่อกันด้วยกันให้ การพูดด้วยคำที่สร้างสรรค์ไม่ทำลายคนอื่น มีจิตอาสาต่อประโยชน์ส่วนรวมและการสร้างนิสัยตรงไปตรงมาต่อกันและกัน

4.4.3 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธบนพื้นฐานนโยบายทางการเมือง

(รหัส PO6, สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “หลักธรรมทั้ง 4 หลักธรรมถือเป็นหัวใจที่สำคัญโดยทางผู้ส่วนเกี่ยวข้องควรนำไปใช้ในการขับเคลื่อน สามารถบูรณการเข้าไปในการกำหนดแนวทางในการปกครองโดยเฉพาะรัฐบาลจะต้องส่งเสริมคนในสังคมทั้งเรื่องศีล ถือเป็น

ต้นแบบในรัฐสภาที่มีคุณธรรม สัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส คุยกันสนทนากันเป็นนโยบายที่สร้างสรรที่จะพัฒนา หาวิธีการทำให้เกิดความเจริญ มีนโยบายที่มั่นคง มองถึงอนาคตกาลไกล จะวางรูปแบบของประเทศซึ่งมีวัฒนธรรมและค่านิยมเป็นพื้นฐาน ถ้าจะได้ตรงนั้น และนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้กับซอฟต์พาวเวอร์ ประเทศจะยิ่งใหญ่”

(รหัส PO3, สัมภาณ์, 17 พฤศจิกายน 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “หลักธรรมที่สำคัญที่จะใส่ลงไปทั้งค่านิยมทางการเมือง จะต้องมีหลักธรรมอยู่ในเสียก่อนหรือมีหลักธรรมเป็นแกนมีฐานะคือพละ 5 ประกอบด้วย ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา นอกจากนั้น สามารถมีความสอดคล้องในหลักธรรมที่เป็นหลักอปริหารนิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตรและหลักสังคหวัตถุ เพื่อเป็นให้ชุมชนและสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข”

(รหัส PO5, สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “นโยบาย ถ้ามองในแง่ของผู้กำหนดนโยบายคือรัฐ รัฐซึ่งชอบนิยมอำนาจรัฐเกิดจากอำนาจ การกำหนดนโยบายตามลักษณะรัฐศาสตร์รัฐประศาสนศาสตร์ นโยบายวันส่วนใหญ่มันเกิดจากอีริต (Elite) ชนชั้นนำอยากให้เป็นอย่างไรก็พยายามออกแบบนโยบายไปในทิศทางนั้น ถ้าจะทำการเมืองแบบพุทธแบบซอฟต์พาวเวอร์นโยบายที่รัฐกำหนดรัฐต้องไม่กำหนดนโยบายในลักษณะที่เป็นมาม่าไวไว มีนโยบายหนึ่งมันจะต้องแก้ปัญหาคนทุกคนได้เพราะต้องเคารพในความเป็นปัจเจกของมนุษย์ เคารพในความเป็นปัจเจกของคอมมิวนิตี้คือชุมชนนั้นๆแล้วก็เคารพ ในภูมิปัญญา รัฐต้องไม่นำอะไรที่เกิดโดยอำนาจของรัฐและนโยบายของรัฐเข้าไปให้กลายเป็นสิ่งแปลกปลอมแล้วทำให้คุณค่าของสิ่งที่มันมีอยู่ในชุมชนนั้นมันเจือจางไป ก็คือ นโยบายของรัฐที่มีในปัจจุบันนี้ มันเป็นเครื่องมือหรือเป็นกลไกของรัฐที่ไปทำให้ระบบคิดของชาวบ้านในชุมชนมันเจือจางในคุณค่าโดยการใช้กลไกอำนาจกฎหมายเงินวิ่งเข้าไปที่ไหนเงินเข้าไปกฎหมายก็ไปเละทุกที ที่ไหนตั้งกำแพงสูงไม่เอาเงินไม่เอาอำนาจของรัฐมาเข้าอยู่ได้แล้วก็มันมั่นคง เช่น ชุมชนอโศกชุมชนชัดเจน เป็นต้นใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนา เพราะฉะนั้น ถ้ารัฐต้องการมีเป้าหมายรัฐมีเป้าหมายเพื่อที่จะสร้างชุมชนให้เป็นชุมชนแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเป็นสังฆะแบบสงฆ์และเป็นชุมชนที่เอื้ออาทรต่อกันผู้คนทั้งหลาย รู้ร้อนรู้หนาวแล้วก็ช่วยกันปลดพันธนาการความทุกข์ยากลำเค็ญของกันและกันได้ และต้องไม่กำหนดนโยบายแบบเดิม แต่ต้องเน้นให้ชาวบ้านให้เจ้าของชุมชนเป็นผู้กำหนดนโยบายโดยใช้ทุนที่มีคือวัฒนธรรมตัววิถีชีวิตเป็นเครื่องมือ ในการกำหนดนโยบาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นซอฟต์พาวเวอร์เป็นเหมือนไฟไหม้ฟาง เป็นส่วนที่รัฐส่งเสริมส่วนใหญ่เปลี่ยนเป็นภาคอุตสาหกรรม ในแง่นโยบายของรัฐเขาจัดสรรงบประมาณลงไป ทุนของชาวบ้านเป็นซอฟต์พาวเวอร์แต่รัฐไปสนใจ ซอฟต์พาวเวอร์มันแปลงร่างมาแล้วมันมาในรูปของธุรกิจ เช่น มวยเป็นต้น ในฐานะที่เป็นการต่อสู้ ภูมิปัญญาของชาวบ้านรัฐมองไม่เห็น แต่รัฐส่งเสริมมวยในแง่ธุรกิจเรื่องธุรกิจธุรกิจมันจะมีเทรนด์ของมัน ช่วงระยะเวลา 3 ปีถึง 5 ปี เดี๋ยวมันจะจืดจางไปเองแล้วมีแนวคิดใหม่ ๆเกิดขึ้นอีก มันไม่ได้ยั่งยืน แนวคิดของรัฐเพียงแต่ถ้าชาวบ้านส่งเสริมซอฟต์พาวเวอร์ตัวเองตามนโยบายของรัฐที่รัฐให้ความสำคัญอยู่ตอนนี้ มันจะช่วยทำให้ผู้คนอาจจะลุกขึ้นมาแล้วก็ทำให้ตัวเองอยู่ได้มีความสุขมากยิ่งขึ้นมีอาชีพมีรายได้จากภูมิปัญญาที่ตัวเองมีมากขึ้น เป็นแนวทางที่

ถูกต้อง ซอฟต์พาวเวอร์ทางพุทธศาสนาโดยปกติมีอยู่แล้วเพราะหลักธรรมบอกว่า จงปลดพันธนาการแห่งการประหัตประหาร จงอย่าไปทำร้ายคนอื่น จงอย่าเบียดเบียนคนอื่น อยู่ตรงกันข้ามกันอยู่แล้ว เพราะพุทธธรรมกับซอฟต์พาวเวอร์คือตัวเดียวกัน ซอฟต์พาวเวอร์ทางพุทธศาสนาเป็นแบบพลังละมุน การเมืองเรียกว่าแบบไม่รุนแรง ขบวนการที่ทำให้อำนาจเปราะบาง การปกครองแบบทำให้อำนาจมันเปราะปาง เป็นการเมืองแบบซอฟต์พาวเวอร์ใช้เฉพาะบุคคล แต่ว่าระบบคิดมันทำให้อำนาจหลักที่มีอยู่ มันเป็นอำนาจที่ถดถอยไปได้แล้วทำให้คนหันกลับมาสู่ธรรมชาติดั้งเดิมคือการเอื้ออาทรต่อกันได้ จัดเป็นซอฟต์พาวเวอร์เชิงพุทธแบบละมุน”

(รหัส PO1, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2566) ได้กล่าวหลักว่า “ มีความเหมาะสม ทุกวันนี้ก็ยังไม่เห็นพรรคการเมืองพรรคไหนเอาอปริหานิยธรรมมาแต่ถ้าเกิดเราเอาหลักตัวนี้ พรรคการเมืองไหนทำขึ้นมาก่อนบอกได้เลยว่าพรรคการเมืองนั้นได้คะแนนนิยมสูงที่สุด ทศพิธราชธรรมถ้าพรรคการเมืองนำนโยบายการเมืองขับเคลื่อนด้วยทาน ศีล ปริจาคะ อาชวะ มัททวะ ตปะ ไม่ใช่คิดว่าเป็นเรื่องของบุรพกษัตริย์เป็นของสูงเป็นของกษัตริย์ ควรมีความคิดริเริ่ม คุณสมบัติของภาวะผู้นำแบบพุทธเถรวาทนี้คือการเอาหลักคิดแบบหลักความดีในตัวเอาออกมาใช้ ถ้าเอาหลักทศพิธราชธรรมทำนโยบายการเมืองจะเลือกคนที่เป็นนายกรัฐมนตรีแล้วระบุบ่งชี้ว่าต้องมีหลักธรรม10ข้อ ต้องให้สัตยาบันว่าจะทำโดยเคร่งครัด จะเกิดมิติใหม่ทางการเมือง จะได้ผู้นำที่เป็นรัฐมนตรีที่เป็นสส สวที่ใช้หลักทศพิธราชธรรม จักกวัตติวัตรเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธจะต้องดูแลให้เกิดความมั่นคงทั้งเรื่องสังคมทั้งเรื่องเศรษฐกิจและเทคโนโลยีจัดการที่ทันสมัยและเหมาะสม มันเป็นซอฟต์พาวเวอร์แห่งการเมือง ไม่ใช่เอาเอไอมาทำแล้วมันเกิดเป็นโทษต่อการนโยบายทางการเมือง รวมถึงการแก้ไขข้อกฎหมายต่างๆให้สอดคล้องกับหลักจักกวัตติวัตร ซึ่งจะคุ้มครองทั้งบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชบริพารอาณาประชาราษฎร์พระสงฆ์สามเณรนักบวช ทุกศาสนารวมถึงดูแลสรรพสัตว์ดูแลเรื่องอาชญากรรมดูแลเรื่องคนที่ด้อยโอกาสหรือไม่มีทรัพย์รวมถึงการจะสอบถามด้วยว่าการให้คำปรึกษาขอคำปรึกษาจากผู้มีศีลมีธรรมหรือว่าปราชญ์ชาวบ้าน หลักสังคหวัตถุธรรมเหมาะสมกับนโยบายการเมือง ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตา พรรคการเมืองปฏิบัติจะมีแต่คะแนนนิยมสูงขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น หลักธรรมทั้ง 4 คือ หลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุ มันเป็นโมเดลของซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธขับเคลื่อนไป ด้วยแปลเป็นภาษาอังกฤษให้นักการเมืองในกลุ่มประเทศบิมสเทค (BIMSTEC) ประกอบด้วยภูฏาน อินเดีย ศรีลังกา บังคลาเทศ ไทย ลาว เขมร พม่า เวียดนาม เป็นตัวอย่างที่ดีถือว่าเป็นต้นแบบของพุทธเถรวาทที่ธรรมะมาใช้เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย

(รหัส PO2, สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธบนฐานทางนโยบายการเมือง มีความสอดคล้องกับหลักธรรมทั้งหลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุที่สามารถนำไปกำหนดเป็นนโยบายที่ให้เกิดความรักความเมตตา ใช้ปัญญา การสร้างอบอุ่นให้กับประชาชนอย่างกรณีเข้าไปหาได้รับจากพระสงฆ์ ความหวังอยากได้ความสุข ความหวังจะได้ความเมตตา ความหวังที่จะได้เสรีภาพ ความหวังที่จะได้

ตามที่ต้องการที่สุดของที่รักคือความรักความเมตตา ความอบอุ่น และความหวังที่เกิดได้จากวัดที่มีพระสงฆ์ที่เป็นตัวแทนความอบอุ่น ลงมาในศีล สมาธิ ปัญญา จะต้องนำเอามากำหนดให้เป็นแนวทางทางการเมืองหรือนโยบายทางการเมืองเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ สรุปแล้วเป็นหลักทำให้เกิดความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นผู้นำทำให้เกิดความมั่นคงดูแลประเทศชาติเป็นวัฒนธรรมสถาบันกษัตริย์จึงผู้ดูแลปกครองประเทศชาติ”

(รหัส PO4, สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธบนพื้นฐานทางนโยบาย มีความสอดคล้องกับหลักธรรมทั้งที่เป็นหลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม จักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุ มีส่วนให้เกิดการกำหนดทิศทางทางการเมืองเพราะจุดที่สังคมเป็นพลวัตรหรือเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รัฐบาลเคยกำหนดเอาพระพุทธศาสนามาเป็นการส่งเสริมให้เกิดฮาร์ดพาวเวอร์มากกว่าถ้ามองย้อนไปในอดีต แต่ปัจจุบันสามารถที่จะนำหลักการที่เป็นแกนของพระพุทธศาสนามาเป็นตัวขับเคลื่อนพลังทางสังคมให้มากขึ้น ถึงแม้ปัจจุบันจะสิ้นมนต์ขลัง แต่รัฐเองควรนำกลับมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรม ค่านิยมโดยทำเป็นนโยบายเพื่อให้เกิดมนต์ขลังหลักธรรมที่กล่าวมาทั้งหมดจึงมีความสอดคล้องกัน”

(รหัส PO7, สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “ ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธบนฐานทางนโยบายสอดคล้องกับหลักธรรมทั้งอปริหานิยธรรม ทศพิธราชธรรม จักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุเมื่อหลวมรวมกันเป็นข้อปฏิบัติเชิงพุทธที่ต้องมีคนกลางเป็นผู้ชี้นำหรือคนกลางเป็นผู้แนะนำการสร้างนโยบายทางการเมืองที่เกิดความขัดแย้งแล้วหาวิธีแนะนำแนวทางตั้งแต่ลดวิวาทะ ลดอคติ ลดการใส่ร้ายป้ายสี และสุดท้ายลดลงไปเรื่อย ๆ ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธให้นำหลักสามทางคือ ทางหนึ่ง ลด วิวาทะ ลดอคติ ลดการใส่ร้ายป้ายเสีย แนวทางที่สอง ทำรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย แนวทางที่ 3 ปฏิรูประบบข้าราชการ ด้วยการปลูกฝังตั้งแต่เด็กเพื่อให้ความเสียสละรู้แพ้รู้ชนะต้องทำเป็นนโยบายที่ชัดเจน”

(รหัส PO8, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2566) ได้กล่าวไว้ว่า “ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธบนพื้นฐานทางนโยบายทางการเมือง คือสิ่งเป็นแนวปฏิบัติของคนในสังคมควรจะมีนโยบายในการส่งเสริมด้วยหลัก อปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุต้องหลวมรวมให้เป็นหัวใจพระโพธิสัตว์เหมือนต้นไม้ที่ให้ร่ม ป้องแดดป้องกันลมให้ความสุขแก่ประชาชนได้อุ่นใจ การมีนโยบายที่จะส่งเสริมบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน มันคือซอฟต์พาวเวอร์ การใช้หลักความเมตตาที่จะส่งเสริมให้เกิดความรักสามัคคีเป็นนโยบายคือประกอบหลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม จักกวัตติวัตร และสังคหวัตถุ นี้คือนโยบาย คนต้องมีเป็นแนวทางที่จะทำให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ”

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน สรุปได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ ด้านนโยบายทางการเมืองสอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรมที่เป็นหลักของการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ละเว้นต่อหน้าที่ หมั่นทำหน้าที่ที่ควรกระทำ ปฏิบัติตามหลักการที่ดีอยู่แล้วสืบสานอนุรักษ์ไว้ ควรปฏิบัติต่อผู้มีภูมิรู้ภูมิธรรมที่เป็นอาวุโส ทำหน้าที่คุ้มครองสตรีเพศอย่างสูงสุดให้อยู่

อย่างปลอดภัย ควรสักการะสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ เพื่อเป็นอนุสรณ์เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้รำลึกถึงความดีงามในการสร้าง และทำหน้าที่ในการส่งเสริมป้องกันคุ้มครองผู้มีศีลให้อยู่ดีมีสุขและส่งเสริมการเผยแพร่หลักธรรมให้กับพลเมืองอย่างผาสุก หลักทศพิธราชธรรมเป็นหลักการที่ผู้ปกครองจะต้องปฏิบัติและพลเมืองก็ต้องนำมาใช้ในวิถีชีวิตที่ต้องแบ่งปันต่อกัน ปฏิบัติตนที่ดี เอื้ออาทร ความอ่อนน้อม ซื่อสัตย์ อดทนต่อการปฏิบัติหน้าที่ ไม่รังแกเบียดเบียนกัน ไม่ทำให้ตนเสื่อมเสียและไม่ทำผิดจารีตประเพณีที่ดีงามของสังคม หลักจักกวัตติวัตรธรรมเป็นหลักการปฏิบัติที่ควรบำบัดทุกข์บำรุงสุขต่อประชาชน รักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ให้ความเคารพคนมีอายุที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ทุนทรัพย์เพื่อการดำรงชีพแก่คนยากไร้และต้องหมั่นหาความรู้ด้วยแลกเปลี่ยนความรู้กับนักปราชญ์ที่เป็นทั้งพระสงฆ์นักบวชเพื่อต่อยอดความรู้อยู่เสมอและสังคหวัตถุธรรมเป็นหลักปฏิบัติให้เกิดความศูนย์รวมน้ำใจต่อคนในสังคมด้วยการให้อภัยต่อกัน ให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาส ให้สิ่งที่เขาไม่ดีด้วยการให้การศึกษาอบรม ส่งเสริมวาจาที่สร้างสรรค์ที่ต่อกัน สร้างจิตสาธารณะและรักษาทรัพย์สินของส่วนร่วม และปฏิบัติตนให้พอดีเสมอต้นเสมอปลาย

จากข้อค้นพบ ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย สรุปได้ว่า หลักไตรสิกขา คือ หลักศีล หลักสมาธิ และหลักปัญญา เมื่อนำมาพัฒนากลายเป็นหลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธที่ทั้งนักการเมืองและประชาชนจะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ทั้งความเป็นธรรมหรือความยุติธรรมดังคำที่ว่า “ความเป็นธรรมไม่มีความสามัคคีก็ไม่เกิดขึ้น” ดังนั้น การจะสร้างให้เกิดขึ้นได้จะต้องเริ่มที่นโยบายของรัฐและต้องกำหนดให้ชัดเจน อีกทั้งพัฒนาสู่ค่านิยมที่ลดวิวาทะ ลดละอคติไม่ใส่ร้ายป้ายสี มีผู้ชี้นำหรือคนกลางเป็นผู้ขับเคลื่อนหรือเฉพาะพระสงฆ์ที่มีภูมิรู้มีความเป็นกลาง หรือบุคลากรที่มีความเป็นกลางที่จะสามารถชี้นำได้ หลักธรรมเมื่อนำมาสู่แนวคิดจึงเป็นรูปแบบเรียกว่า “พลังธัมมิกรัฐ” หมายถึง รัฐที่ประกอบด้วยหลักธรรมสามอย่าง คือ หลักศีล การปฏิบัติตนให้อยู่ในหน้าที่อย่างเคร่งครัด รักษากฎกติกาของสังคม พัฒนาตนอยู่ในหลักปฏิบัติทางศาสนา รักษาความสมดุลของสังคม ปฏิบัติด้วยความความดีงามที่เป็นวัฒนธรรมทางการเมือง หลักสมาธิ เมื่อมีความดีงามจนกลายเป็นค่านิยมทางการเมืองที่ยึดหลักความตั้งใจที่มีพื้นฐานทางด้านศาสนามาเป็นเครื่องปลูกฝังให้เกิดขึ้นในจิตใจ มีความอ่อนน้อม ซื่อสัตย์ ไม่เบียดเบียนกัน ยึดมั่นในหลักความดีที่เป็นจารีตประเพณีอันดีงาม หลักปัญญา ที่ต้องน้อมนำมาสู่นโยบายทางการเมืองที่ต้องเน้นทางความรู้เป็นฐานในการพัฒนาที่ปราศจากอคติต่อกัน แต่สร้างสรรค์ผลประโยชน์ต่อทุกคน ความรู้จึงเป็นฐานของการพัฒนาพลเมืองของสังคมได้อย่างสมบูรณ์แบบที่สุด

4.5 ผลการสัมมนากลุ่มย่อยเพื่อยืนยันรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน สรุปได้หลักไตรสิกขา คือ หลักศีล หลักสมาธิ และหลักปัญญา ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสนทนากลุ่มย่อย เพื่อนำไปหาความสอดคล้องเหมาะสมรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางเมืองเชิงพุทธในสังคมไทยกับผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 คน สามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมโดยมีพื้นฐาน ที่ให้คนรู้จักกฎกติกาของสังคม (ศีล) หลักความตั้งใจใน

การทำหน้าที่ของทุกคน (สมาธิ) และความรู้เหตุและผลที่สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาทางการเมืองในสังคมได้อย่างเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักธรรมที่ประกอบด้วย หลักอปริหานิยธรรม 7 ทศพิธราชธรรม 10 จักกวัตติวัตรธรรม 5 และสังคหวัตถุ 4 เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่เรียกว่า “**พลังธัมมิกรัฐ (Dhammika State Power)**” โดยความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 คนมีความเห็นสอดคล้องเหมาะสม ดังนี้

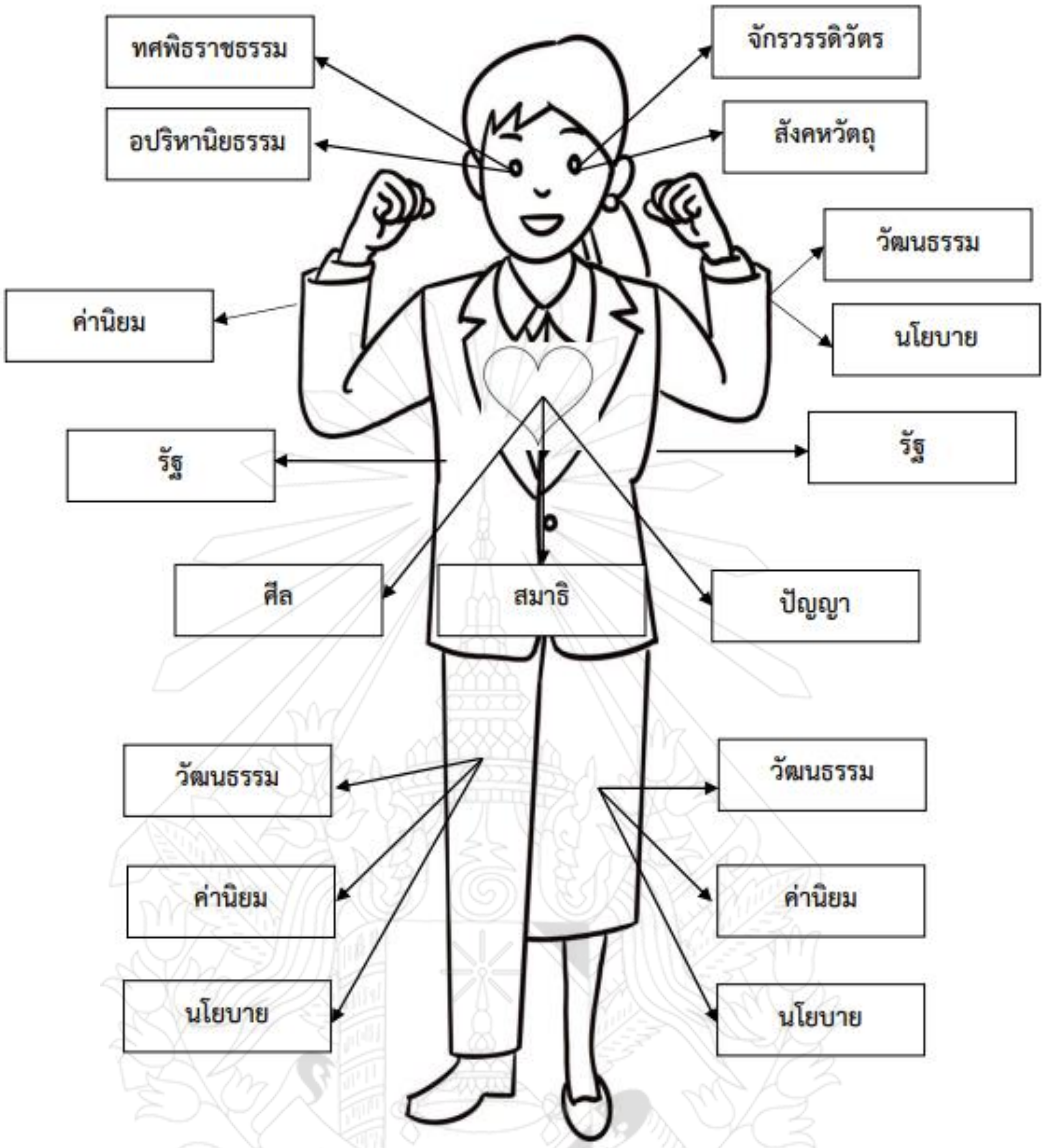
ตารางที่ 4.1 สรุปผลการสัมมนากลุ่มเรื่อง “รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย”

ด้าน	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1		ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2		ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	สอดคล้อง	ม่สอดคล้อง	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
วัฒนธรรมทางการเมือง						
1. หลักอปริหานิยธรรม 7	/		/		/	
2. ทศพิธราชธรรม 10	/		/		/	
3. จักกวัตติวัตร 5	/		/		/	
4. สังคหวัตถุ 4	/		/		/	
ค่านิยมทางการเมือง						
1. หลักอปริหานิยธรรม 7	/		/		/	
2. ทศพิธราชธรรม 10	/		/		/	
3. จักกวัตติวัตร 5	/		/		/	
4. สังคหวัตถุ 4	/		/		/	
นโยบายทางการเมือง						
. หลักอปริหานิยธรรม 7	/		/		/	
2. ทศพิธราชธรรม 10	/		/		/	
3. จักกวัตติวัตร 5	/		/		/	
4. สังคหวัตถุ 4	/		/		/	
วัฒนธรรมทางการเมือง						
1. หลักอปริหานิยธรรม 7	/		/		/	
2. ทศพิธราชธรรม 10	/		/		/	
3. จักกวัตติวัตร 5	/		/		/	
4. สังคหวัตถุ 4	/		/		/	

ตารางที่ 4.1 สรุปผลการสัมมนากลุ่มเรื่อง “รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย”

ด้าน	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1		ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2		ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	สอดคล้อง	ม่สอดคล้อง	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
ค่านิยมทางการเมือง						
1. หลักอปริหานิยธรรม 7	/		/		/	
2. ทศพิธราชธรรม 10	/		/		/	
3. จักกวัตติวัตร 5	/		/		/	
4. สังคหวัตถุ 4	/		/		/	
นโยบายทางการเมือง						
1. หลักอปริหานิยธรรม 7	/		/		/	
2. ทศพิธราชธรรม 10	/		/		/	
3. จักกวัตติวัตร 5	/		/		/	
4. สังคหวัตถุ 4	/		/		/	

จากตารางที่ 4.1 ผลการสนทนากลุ่มย่อย “รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย” พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 คน มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ มีความเห็นว่าซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย มีความสอดคล้องกับหลักธรรมทั้ง 4 หลักธรรมคือ 1) หลักอปริหานิยธรรม 7 2) ทศพิธราชธรรม 10 3) จักกวัตติวัตร 5 4) สังคหวัตถุ 4 เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่เรียกว่า “**พลังธัมมิกรัฐ (Dhammika State Power)**”

ภาพที่ 4.1 ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย

ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย
เรียกว่า **“พลังธัมมิกรัฐ”** (Dhammika State Power)

ส่วนของร่างกายเปรียบได้กับ“พลังธัมมิกรัฐ” (Dhammika State Power) ที่สำคัญ คือ

1. ส่วนของร่างกาย = รัฐหรือประเทศ
2. ตา = หลักธรรมที่ใช้ในการบริหารประเทศ
3. แขนและขา = ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมือง
4. หัวใจ = พลังธัมมิกรัฐ

ส่วนของร่างกาย คือ สิ่งจำเป็นทั้งหมดที่มนุษย์ต้องการในการดำรงชีวิตและปฏิบัติกิจกรรมประจำวันประกอบด้วยปัจจัย 4 อาหาร ยา เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ถือเป็นเครื่องทำให้ร่างกายแข็งแรง เมื่อร่างกายแข็งแรงย่อมส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งการให้พลังงานในการทำกิจกรรมต่าง ๆ รับรู้สิ่งต่าง ๆ จากสิ่งแวดล้อมและประมวลผลข้อมูลเหล่านั้น และควบคุมการทำงานของร่างกาย เปรียบเทียบได้กับรัฐที่มี แผ่นดิน อาณาเขต ประชาชน พลเมือง มีรัฐบาลมีอำนาจอธิปไตยในการบริหารประเทศและกฎหมายจึงรวมเป็นรัฐได้

ตา คือ เป็นอวัยวะที่มองเห็นสิ่งสำคัญช่วยในการเรียนรู้รูปร่าง สี, และลักษณะต่าง ๆ ของวัตถุ ที่สำคัญในการพัฒนาการระบบประสาทและการเรียนรู้ การสื่อสารทั้งทางสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารภายในร่างกายช่วยในการรับรู้และป้องกันอันตรายในสิ่งแวดล้อม และตอบสนองอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันตนเองไม่ให้เกิดอันตราย เปรียบเทียบได้กับการมีวิสัยทัศน์หรือวิฐูโรของบุคคลที่จะต้องมองเห็นรับรู้เข้าใจสื่อสารซึ่งมีความเป็นผู้มีจักขุปัญญาที่สามารถมองเห็นถึงความเป็นสาระในหลักการที่จะปกครองประเทศหรือรัฐด้วยหลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตรธรรม และหลักสังคหวัตถุธรรม อันเป็นหลักการในการนำประเทศไปสู่การพัฒนาทางการเมืองได้อย่างชัดเจน

หัวใจ คือ อวัยวะที่ทำหน้าที่สำคัญในการส่งโลหิตไปทั่วร่างกาย เพื่อนำธาตุอาหารและออกซิเจนไปสู่เซลล์ทั่วร่างกาย เพื่อรักษาชีวิตของเซลล์และอวัยวะต่าง ๆ ส่งสัญญาณไปยังสมองเพื่อสั่งการ ให้พร้อมที่จะทำงาน ทำให้การทำงานของหัวใจเป็นไปตามปกติและมั่นคง เปรียบเทียบได้กับการขับเคลื่อนกลไกลทางการเมืองที่ต้องอาศัยหลักการในการพัฒนาการเมืองอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งเป็นหลักการที่มีกลไกที่ดีย่อมทำให้เกิดการขจัดทุกข์ยากของประชาชนได้บนฐานที่มีศูนย์กลางที่ประกอบด้วยศีล สมาธิ และปัญญา จะนำไปสู่การทำให้รัฐมีกระบวนการให้พัฒนาอย่างมีระบบที่เอื้ออำนวยต่อการเมืองการปกครอง และทำให้เกิดความสงบสันติสุข เป็นส่วนช่วยให้รัฐดำเนินไปได้ดุจลมหายใจที่ต้องมีในการดำเนินชีวิตสิ่งนั้นคือ หัวใจ เป็นส่วนที่เป็นพลังธัมมิกรัฐที่เป็นศูนย์กลางของระบบทุกอย่าง

แขนและขา คือ ส่วนหนึ่งของระบบกล้ามเนื้อที่ช่วยในการเคลื่อนไหว ทำให้เราสามารถเดิน วิ่ง ยืน และทำกิจกรรมอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเทียบได้กับการขับเคลื่อนประเทศ

อย่างมีทิศทางที่ถูกต้องด้วยการบริหารอำนาจและต้องประกอบแสงสว่างที่นำทางไปความสุขของประชาชนพลเมือง ความก้าวหน้าการร่วมมือกันทำบนฐานของส่วนของร่างกายหัวใจ อวัยวะที่ต้องเอื้ออำนวยในการบริหารประเทศร่วมทั้งประชาชนที่มีส่วนร่วมในการสร้างการเมืองแบบเคารพสิทธิเสรีภาพของกัน ดังแขนกับขามีหน้าที่ต่างกันทำเช่น แขนเป็นอวัยวะในการหยิบจับ สร้างผลงาน ในขณะเดียวกัน ขา เป็นอวัยวะทำให้ก้าวเดินขับเคลื่อนไปข้างหน้า บ่งบอกความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ เป็นต้น ดังนั้น แขนและขาจึงเป็นอวัยวะที่สะท้อนการก้าวไปข้างหน้าของการพัฒนาทางการเมืองการปกครองของพลังธัมมิกรัฐ

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทย 2) เพื่อสังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก 3) เพื่อสร้างรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธมาปรับใช้ในสังคมไทย งานวิจัยนี้ได้จากสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทยจากแหล่งข้อมูลจำนวน 6 แหล่งประกอบด้วยหลักวัฒนธรรม หลักค่านิยม และนโยบาย ใช้เกณฑ์พิจารณาความถี่ร้อย โดยใช้ค่าร้อยละ 50 ขึ้นไป และจากการสังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎกผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากแหล่งข้อมูล 20 แห่ง ประกอบด้วย หลักอปริหานิยธรรม 7 หลักทศพิธราชธรรม 10 จักกวัตติวัตร 5 และสังคหวัตถุ 4 ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างแบ่งเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 ตอนที่ 2 สามารถสรุปผลการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยซอฟต์พาวเวอร์การเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์รายละเอียดในแต่ละส่วนดังต่อไปนี้

5.1.1 ศึกษาแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทย

ผลการวิเคราะห์การศึกษาแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทยพบว่า การใช้อำนาจทางการเมืองที่เป็นไปในทิศทางร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาโดยไม่ใช่วิธีการขู่บังคับ อีกทั้งยังเป็นการใช้หลักที่สำคัญในการสร้างเข้าใจทางวัฒนธรรม ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายต่างประเทศที่ต้องนำมาพิจารณาร่วมกันเพื่อให้เกิดการเคารพสิทธิของกันและกัน มากกว่าการขู่บังคับโดยอ้างอำนาจยุทโธปกรณ์ขู่เข็ญ เพื่อให้เกิดความหวาดกลัวซึ่งเป็นฮาร์ดพาวเวอร์ (Hard Power)และเป็นการยอมรับถึงศักดิ์ศรีของคนในสังคมและประเทศ ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทยเมื่อนำมาสังเคราะห์มีองค์ประกอบอยู่ 3 อย่างด้วยกันคือ 1. ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง คือ วัฒนธรรมของประเทศหนึ่งมีความสอดคล้องกับผลประโยชน์และค่านิยมของประเทศต่าง ๆ โอกาสที่วัฒนธรรมจะกลายเป็น Soft Power ของประเทศนั้นก็จะมีมากขึ้น หนทางที่ทำให้วัฒนธรรมของประเทศหนึ่ง

เป็นที่รู้จักในประเทศอื่น ๆ นั้นมีมากมายหลากหลายเช่นการค้าขาย การเยี่ยมเยือน การติดต่อสื่อสาร และการแลกเปลี่ยน 2. ด้านค่านิยมทางการเมืองที่สอดคล้องกับประเทศ อื่น ๆ Soft Power ของประเทศนั้นจะเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าค่านิยมของประเทศดังกล่าวขัดกับค่านิยมของประเทศอื่น ๆ อย่างชัดเจน Soft Power ของประเทศนั้นก็จะลดลง 3.ด้านนโยบายทางการเมือง คือ ประเทศหนึ่งดำเนินนโยบายที่จะหน้าไหว้หลังหลอก ก้าวร้าวและไม่แยแสต่อท่าทีของประเทศอื่น ๆ โอกาสที่จะสร้าง Soft Power จะมีน้อย แต่ถ้าประเทศทั้งสอง มีแนวนโยบายต่างประเทศที่รักสันติภาพและเคารพในสิทธิมนุษยชน โอกาสที่จะมีการเจรจาด้วยความร่วมมือกันการเกิดแบบ Soft Power ก็จะเกิดขึ้นนั้นเอง ซึ่งมาจากแนวคิดของนักวิชาการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

5.1.2 สังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก

ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก พบว่า มีหลักธรรม 4 หลักธรรมคือ 1. หลักอปริหานิยธรรมได้แก่ 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิจ 2) พร้อมเพรียงกันประชุมแล้วพร้อมเพรียงกันเลิกและพร้อมเพรียงทำกิจที่ควรทำ 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติ อันขัดต่อหลักการเดิม ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้(ตามหลักการเดิม)ถือปฏิบัติตามวัชชีธรรมตามที่วางไว้เดิม 4) ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชนชาววัชชี เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่า เป็นสิ่งที่ควรรับฟัง 5) มรรคากุลสตรี กุลกุมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยโดยมิถูกข่มเหงหรือฉุดคร่าขืนใจ 6) เคารพสักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่าง ๆ) ของชาววัชชี (ประจำชาติ)ทั้งหลาย ทั้งภายในภายนอก ไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลีที่เคยให้เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป 7) จัดให้อารักขาคุ้มครองป้องกันอันมิชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย (ในที่นี้ความหมายกว้างหมายถึงบรรพชิต ผู้ดำรงธรรมเป็นหลักของประชาชนทั่วไป) โดยตั้งใจว่า ขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังไม่ได้มาพึงมาสู่แคว้นที่มาแล้วพึงอยู่ในแว่นแคว้นโดยผาสุก) 2. หลักทศพิธราชธรรม มีอยู่ 10 หลักประกอบด้วย 1) ทาน การให้ 2) สีล การสังวรระวังกายและวาจา 3) ปริจจาค การเสียสละ 4) อาชชวะ ความซื่อตรง 5) มัททวะ ความสุภาพอ่อนโยน 6) ตปะ ความเพียรเพ่งเผากิเลส 7) อักโกธะ ความไม่โกรธ 8) อวิหิงสะ ความไม่เบียดเบียน 9) ขันติ ความอดทน 10) อวิโรธนะ ความประพฤติที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม 3.จักกวัตติวัตร มีอยู่ 5 หลัก คือ 1) การจัดการรักษาป้องกันและคุ้มครองพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชบริพาร อาณาประชาราษฎร์ สมณะโดยธรรม 2) การดูแลสรรพสัตว์ “จำพวกเนื้อและนก”โดยธรรม 3) การป้องกันให้ไม่ให้เกิดสิ่งที่ผิดแบบแผนหรืออาชญากรรมขึ้นในดินแดน 4) การบริจาคทรัพย์แก่บุคคลผู้ไม่มีทรัพย์ 5) การไต่ถามและปรึกษาสมณพราหมณ์อยู่เนืองนิจถึงศีลธรรมและจริยศาสตร์ที่ผู้ปกครองพึงกระทำหรือควรงดเว้น และ4.หลักสังคหวัตถุ มีอยู่ 4 หลัก คือ 1) ทาน โอบอ้อมอารี 2) ปิยวาจา วจีไพเราะ 3) อัตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน 4) สมานัตตา วางตนพอดี

5.1.3 สร้างรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธมาปรับใช้ในสังคมไทย

ผลการสร้างรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธมาปรับใช้ในสังคมไทยพบว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธคือ ธรรมาธิปไตย เป็นเครื่องทำให้รัฐเป็นธรรมรัฐหรือธรรมราชา ซึ่งใช้หลักธรรมาธิปไตยในการปกครองส่วนที่สำคัญเพื่อไม่ให้การปกครองทั้งหลายไม่ถูกหันเหไปในทางชั่วร้าย ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธจึงใช้หลักธรรมเป็นเครื่องป้องกันมิให้ความชั่วเกิดขึ้นหลักอปริหารนิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตรและหลักสังคหวัตถุ จึงเป็นหลักธรรมาธิปไตยที่ส่งเสริมให้ผู้ปกครองเป็นธรรมราชาถือเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธที่เป็นวัฒนธรรมแห่งธรรม ความเมตตา ความสัมพันธ์ฉันญาติที่เอื้อเฟื้อเกื้อกูลกันในสังคมไทยได้ชัดเจนและต้องสร้างขึ้นให้เกิดภายในจิตใจมากกว่าจะสร้างขึ้นทางวัตถุเพราะเมื่อจิตดีมีความงดงาม การสร้างทางวัตถุก็เป็นไปอย่างงดงามไม่เป็นไปเพื่อความเอารัดเอาเปรียบ แต่เต็มเปี่ยมไปด้วยความเมตตา กรุณาต่อกัน ไม่ใช่การสร้างวัตถุดีแต่จิตใจมีความโลภ ขุ่นมัวเบียดเบียน ไม่เป็นธรรมจนกลายเป็นปัญหารื้อรังจนปรากฏในสังคมไทย ดังนั้น ภายใต้รูปแบบที่หลักซอฟต์พาวเวอร์ที่ประกอบด้วยวัฒนธรรม ค่านิยม และนโยบายที่สอดคล้องกับหลักธรรมทั้ง 4 หลัก จนนำไปสู่การสังเคราะห์ได้หลักไตรภาคีหรือไตรสิกขา ดังนี้ คือ

1. หลักศีลหรือการมีหลักปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยภายในสังคม รู้จักหน้าที่ต่อสังคม มีความใจกว้างเคาสิทธิของกันและกันเป็นพื้นฐานของคนภายใต้หลักวัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง รวมทั้งนโยบายทางการเมืองที่อยู่หลักศีลหรือข้อปฏิบัติของสังคมที่เรียกว่ากฎหมาย

2. สมาธิหรือความตั้งใจแน่วแน่ที่จะให้สังคมไม่วิวาทะ ไม่มีอคติ และไม่ใส่ร้ายป้ายสี แต่มีสติในการสร้างสรรค์สังคมไทยภายใต้วัฒนธรรม ค่านิยมทางการเมือง

3. ปัญญาหรือความมีเหตุมีผลรอบรู้หาทางแก้ไขปัญหาหาทางออกให้กับประเทศไม่สร้างเงื่อนไขเพื่อทำลายคนอื่น แต่จงการเงื่อนไขเพื่อสร้างสังคมอุดมปัญญาที่มีวัฒนธรรม ค่านิยมและแนวปฏิบัติมีแบบแผนนโยบายไปใช้กับประเทศ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลการอภิปรายผลเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์รายละเอียดดังต่อไปนี้

5.2.1 ศึกษาแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทย

ศึกษาแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทย สังเคราะห์พบว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในสังคมไทย สอดคล้องกับ Umut Yukaruc (2017) กล่าวถึงความสามารถของรัฐเพื่อให้ผลลัพธ์โดยการดึงดูดมากกว่าการบีบบังคับหรือการจ่ายเงินเป็นสิ่งที่รวมอยู่ในวัฒนธรรม ระบบสังคม รูปแบบพัฒนา วิถีชีวิตและอุดมการณ์ของประเทศของประเทศ และเป็นองค์ประกอบสำคัญของอำนาจชาติที่ครอบคลุมของประเทศ กุญแจสำคัญในการสร้าง "ความดึงดูด" คือผ่านวัฒนธรรม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทูตทางวัฒนธรรม การส่งเสริมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทูตทางวัฒนธรรม การส่งเสริม อำนาจอ่อนของประเทศจะเอื้อต่อการเสริมสร้างอำนาจของชาติที่ครอบคลุม รักษาและปกป้องความมั่นคงของชาติ ดังนี้

1. หลักวัฒนธรรมทางการเมืองเพราะอยู่บนพื้นฐานของสังคมที่เป็นพลวัตรไม่หยุดนิ่ง หลักธรรมที่เป็นหัวใจทางการเมืองต้องแสดงถึงความสามัคคีปรองดองสามัคคีต่อกันไม่ใช่ต่างกันต่างประชุมเมื่อเลิกก็ต่างกันเลิกถือเป็นความไม่พร้อมเพรียงย่อมทำให้วาระการประชุมไม่มมีข้อสรุป และต้องหัดรับฟังคำแนะนำจากคนกลางหรือผู้ชี้นำที่มีความเป็นกลางปราชญ์ที่เป็นที่ยอมรับในสังคมไม่เอนเอียงฝักฝ่ายฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และวัฒนธรรมที่ดีงามคือการรู้จักเคารพต่อสิ่งที่ดีงามทั้งที่เป็นบุคคลและสถานที่ที่เป็นสัญลักษณ์ของประเทศชาติ น้อมนำคำแนะนำของนักปราชญ์ นักพรต พระสงฆ์ที่มีภูมิรู้ที่เป็นยอมรับทั้งภายในและภายนอกด้วยการสนทนาธรรมเพื่อให้เกิดปัญญาในการแก้ไขปัญหาดังคำที่ว่า ฟังคำผู้ใหญ่ย่อมเจริญ หรือการขอพรจากผู้ใหญ่เป็นการแสดงออกถึงวัฒนธรรมของความอ่อนน้อมถ่อมตัวของสังคมไทย รวมทั้งประเพณีที่ต่าง ๆ ที่อยู่แต่ละภาคล้วนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของจิตใจกำหนดเป็นรูปแบบของวัฒนธรรมที่หลากหลายในปัจจุบัน เช่น ประเพณีสงกรานต์ รดน้ำขอพรผู้ใหญ่ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิษณุพงศ์ ด้วงสุข และปริลักษณ์ กลิ่นช้าง (2563) กล่าวว่า ภาพยนต์สะท้อนลักษณะการใช้อำนาจละมุนในสังคมเพื่อการสื่อสารกับสังคมและใช้เป็นกลไกการชักจูง เชิญชวน สร้างทัศนคติ สร้างค่านิยม ควบคุม เปลี่ยนแปลงสื่อสารกับสังคมและออกนโยบายต่อประชาชน

2. ด้านค่านิยมทางการเมือง โดยการส่งเสริมให้รู้จักการให้ การมีศีลที่ทำให้เกิดความเป็นปกติมีระเบียบงดงามด้วยจารีตประเพณีที่รักษาส่งเสริมกันมา ความไม่โกรธ ไม่เบียดเบียน มีความอ่อนโยนอ่อนน้อมถ่อมตัวเป็นคุณลักษณะของคนในสังคมไทยที่รู้จักความเป็นคนไทยที่แสดงออกด้วยรอยยิ้ม มิตรภาพที่งดงามทั้งที่เคยเป็นมาในอดีตเช่น รอยยิ้มของประเทศที่เรียกว่า สยามเมืองยิ้ม เป็นต้น การพูดจาที่ไม่เบียดเบียนเคารพสิทธิของกันและกันไม่ทำร้ายกันกันด้วยคำพูดหรือการบูลลี่ (Bully) อิทธิของวัฒนธรรมจะหล่อหลวมความเป็นคนที่มีจิตใจงดงามเสมอต้นเสมอปลาย

3. ด้านนโยบายทางการเมือง เมื่อนำมาสังเคราะห์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองจะต้องดูแลคุ้มครอง ป้องกันคนภายในรัฐของตนเอง ไม่ให้เดือดร้อนในการดำเนินชีวิตควรสร้างสิ่งที่เป็นโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคคลในสังคม ไม่ออกกฎหมายที่ขัดจารีตฝืนธรรมชาติซึ่งจะก่อให้เกิดฮาร์ดพาวเวอร์มากกว่าซอฟต์พาวเวอร์ หัวใจของผู้นำหรือผู้ปกครองจะต้องถือเป็นแนวนโยบายที่ควรปฏิบัติคือการป้องกันรักษาและคุ้มครองให้ผู้อยู่ใต้ปกครองได้มีความสุขอบอุ่น มีความหวังทั้งด้านอนาคต ความหวังด้านความเป็นอยู่ และความหวังในด้านความสุขไม่ลำบากด้วยการให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นธรรมและทั่วถึงไม่เลือกที่รักมักที่ชั่ง และควรขอคำปรึกษาหารือกับนักบวชผู้รู้ทั้งหลายในการบริหารกิจการบ้านเมืองเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมเพื่อการลดละเลิกวิวาทะ ลดละอคติไม่ใส่ร้ายป้ายสี ส่งเสริมศักดิ์ของความเป็นคนบำบัดทุกข์บำรุงสุขผ่านกระบวนการนโยบายของรัฐบาลภายใต้เงื่อนไขของนโยบายทางการเมืองที่เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย

สอดคล้องกับอิงอร เนตรานนท์ (2562) ที่กล่าวว่า ซอฟต์พาวเวอร์ได้แก่สถาบันพระมหากษัตริย์ พุทธศาสนา องค์กรเชิงสถาบันและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชาวพุทธมีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมความเป็นไทย ค่านิยม เป็นนโยบายของรัฐ สร้างศักยภาพซอฟต์พาวเวอร์ สร้างปณิธานร่วมเพื่อการพัฒนาประเทศ สร้างดุลอำนาจ สร้างองค์ความรู้การวิจัยและพัฒนา สร้างทุนมนุษย์ สร้างปราชญ์ชาวบ้าน ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การปฏิบัติที่ต่อเนื่อง สืบทอดเจตนารมณ์แห่งรัฐ ปรับรูปแบบการใช้ซอฟต์พาวเวอร์เป็นนโยบายให้ความรู้กับประชาชนและสอดคล้องกับปาริชาติ เปรมชัย (2566) กล่าวไว้ว่า การนำหลักธรรมคือศีล สมาธิ และปัญญามาใช้ในนโยบายสาธารณะในส่วนสุขภาพของรัฐบาลเป็นการนำมาบูรณาการการบริหารทางการเมืองของรัฐผ่านยุทธศาสตร์โดยมีหลักพระพุทธศาสนาคือไตรสิกขาผ่านนโยบายสาธารณะ

5.2.2 สังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองในพระไตรปิฎก

สังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์การเมืองในพระไตรปิฎก สังเคราะห์พบว่าปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในพระไตรปิฎก หลักอปริหานิยธรรม คือหลักธรรมสำหรับใช้ในการปกครอง เพื่อป้องกันมิให้การบริหารประเทศเสื่อมถอย สามารถนำไปใช้ได้ทั้งผู้บริหารบ้านเมืองที่เป็นแนวทางของการใช้หลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม และยังมีหลักธรรมที่สามารถนำมาเป็นแบบในการบริหารบ้านเมืองทั้งในตัวของผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครองที่มีหลักธรรมที่เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ หลักทศพิธราชธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปกครองหรือการบริหารจักสามารถสร้างคุณค่า สร้างความเข้าใจเข้าถึงและพัฒนา ผู้ภายใต้การปกครองนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์และเห็นรูปธรรมที่ชัดเจนในการการเมืองปกครองภายใต้หลักทศพิธราชธรรม อันเป็นหลักธรรมที่เป็นหัวใจแห่งการเมืองการปกครองและที่สำคัญทั้งผู้ปกครองหรือผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรมเป็นเครื่องกำกับการบริหารบ้านเมืองเพื่อให้เกิดความสุขและลดความขัดแย้งในสังคมประเทศชาติเป็นซอฟต์พาวเวอร์ที่เป็นหลักธรรมที่สำคัญ หลักจักกวัตติวัตรที่เน้นผู้นำที่เอาใจใส่ดูแลประชาชนให้มีความอยู่ดีมีสุขไม่ให้เกิดความเลื่อมล้ำ จนเกิดการเรียกร้องต่าง ๆ นำไปสู่การต่อต้านอำนาจรัฐ ผู้นำที่ดีสามารถนำหลักธรรมนี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดแนวทางปฏิบัติการปกครอง ตัวผู้ปกครอง การบริหารความเป็นอยู่ส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมเศรษฐกิจให้อยู่ดีมีสุข รวมถึงการให้การศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงถือเป็นการสร้างความยั่งยืนของประเทศ ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธจึงเน้นที่การทำหน้าที่ของผู้ปกครองจะเป็นสร้างหลักการยึดเหนี่ยวทางสังคมบนฐานความเสมอภาค ความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นและสังคหวัตถุเป็นหลักธรรมที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคมเริ่มตั้งแต่การให้ทั้งสิ่งของให้อภัยต่อกันและกัน การพูดจาไพเราะให้เกียรติกันสร้างสรรค์มากกว่าทำลายและการปฏิบัติตนเองให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ทั้งในหน้าที่ของตนเองเพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนร่วมและการวางตนเป็นกลางไม่เอนเอียง ถือเป็นหลักธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคมได้ ดังนั้น หลักธรรมทั้ง 4 หัวข้อจึงมีความสำคัญต่อการเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธที่มาจากคัมภีร์หรือพระไตรปิฎกเมื่อ

หลวมรวมแล้วก็จะเกิดเป็นหลักธรรมใหม่ขึ้นสอดคล้องกับงานของ อาจารย์ปรีชา ช้างขวัญยืน (2559) กล่าวไว้ว่า ผู้นำที่เป็นธรรมราชาต้องมีศีล สมาธิ และปัญญาเป็นเครื่องควบคุม

5.2.3 สร้างรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธมาปรับใช้ในสังคมไทย

การสร้างรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธมาปรับใช้ในสังคมไทย พบว่า การนำหลักธรรมทั้ง 4 มาหลวมรวมซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย เมื่อสังเคราะห์ซอฟต์พาวเวอร์ทางเมืองเชิงพุทธในสังคมไทยภายใต้หลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองทั้งสามอย่างคือ ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ด้านค่านิยมทางการเมือง และด้านนโยบายทางการเมืองที่ต้องมีความคิดริเริ่มธรรมชาติที่วัดไม่ได้ และจุดรวมของการบริหาร โดยสอดล้องกับหลักธรรมทั้ง 4 หัวข้อ ประกอบด้วย หลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตรธรรม และหลักสังคหวัตถุธรรม ทั้งสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คนสอดคล้องกับ ปาริชาติ เปรมวิชัย (2565) กล่าวถึงการประยุกต์พุทธธรรมทั้งในระดับโลกียธรรมและโลกุตรธรรมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคลากรและในฐานะทรัพยากรขององค์การและประเทศชาติ ทำให้คนเป็นมนุษย์ที่มีทั้งความเก่ง ความดี และความสุข หลักไตรสิกขาสามารถเสริมสร้างการพัฒนาการบริหารบุคลากรให้เป็นคนมีความประพฤติดี มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพสูง อันจะนำพาให้องค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้และเป็นองค์กรที่มั่นคง ยั่งยืนและสะท้อนให้ถึงซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทยที่หลวมรวมปรากฏออกมาเป็นสามด้านคือ

1. ด้านศีล คือปรากฏหลักธรรมที่เชื่อมโยงทั้งที่เป็นหลักอปริหานิยธรรมหรือหลักแห่งความเสื่อมไปแห่งหมู่คณะหรือนักการเมืองที่ควรนำมาปฏิบัติทั้งการหมั่นประชุมกันเพื่อแก้ไขปัญหา การพร้อมเพรียงกันทำหน้าที่ทั้งเลิกประชุม การไม่บัญญัติสิ่งที่มีอยู่แล้วและดีอยู่หรือออกกฎหมายเพื่อให้ประโยชน์แก่ตนและพวกพ้องไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ คุ้มครองป้องกันภัยแก่สตรีเพศให้ได้รับความปลอดภัยอารักขาเป็นอย่างดี รวมทั้งการป้องกันไม่ให้อันตรายเกิดแก่นักบวชทุกศาสนา เคารพผู้อาวุโสที่ทรงความรู้ทรงภูมิธรรมและเชื่อฟังนำคำแนะนำมาเป็นหลักในการประยุกต์ในสังคม หลักทศพิธราชธรรมหรือหลักธรรมของพระเจ้าแผ่นดินหรือนักปกครอง ผู้นำที่ควรยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดทั้งความประพฤติที่อยู่ในตัวเรื่องข้อปฏิบัติ การควบคุมอารมณ์ การเสียสละ การปฏิบัติตนให้ถูกต้อง มีความซื่อตรง อ่อนน้อมถ่อมตัวเป็นสุภาพชน มีความเพียรในหน้าที่ ไม่เบียดเบียนผู้ใต้ปกครองของตนเองด้วยกฎหมายต้องให้ความยุติธรรมอย่างเสมอ เป็นต้นแบบแห่งความดีมีจิตใจเสียสละมากกว่าการเห็นแก่ตัว หลักจักกวัตติวัตร เป็นหลักธรรมของผู้ปกครองหรือพระเจ้าจักรพรรดิ์ที่ต้องป้องกันภัยแก่ผู้ใต้ปกครองอย่าง เช่น ประชาชน พสกนิกร ข้าราชบริพาร เป็นต้น ให้อยู่เป็นสุขไม่ให้เป็นทุกข์ ดูแลสิ่งแวดล้อมหมู่สัตว์ให้ปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ผู้ปกครองจะต้องป้องกันไม่ให้เกิดสิ่งที่ผิดแบบแผนหรือประเพณีอันดีงามหรือป้องกันอาชญากรรมที่ขึ้นในสังคม ทั้งให้ทรัพย์แก่ผู้ด้อยโอกาส สนทนาปัญหากับนักปราชญ์เพื่อให้เกิดปัญญาในการไปแก้ไขปัญหาในชุมชน สังคมพร้อมกับสมณพราหมณ์อยู่เนือง ๆ ส่วนหลักสังคหวัตถุถือเป็นหลักธรรมที่ยึดเหนี่ยวคนในสังคมให้เกิดการปฏิบัติที่ดี ส่งเสริมให้คนดีมีศีล ทั้งหลักการให้ด้วยความเมตตาโอบอ้อมอารี การพูดวาจาที่ไม่เป็น

การทำลายล้างกัน ส่งเสริมพูดกันด้วยวาจาที่ดีไม่ประหัตประหารกันด้วยวาจาที่ไม่ดี ประพฤติปฏิบัติตนให้มีจิตสาธารณะหรือเสียสละให้แก่คนอื่นหรือคนใต้ปกครองเพื่อให้เกิดความสุขอบอุ่น และการวางตนที่เป็นกลางไม่ย้อนและไม่ยานไป แต่ให้เสมอต้นเสมอปลายในการวางตนจะนำไปสู่การเกิดทั้งวัฒนธรรมที่งดงาม ค่านิยมความเชื่อที่ดี และมีแบบแผนนโยบายในการบริหารงานของผู้ปกครองที่มีศีลหรือหลักประพฤติตนที่ดีเป็นพื้นฐาน

2. ด้านสมาธิ เป็นหลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธที่บ่งถึงความประพฤติปฏิบัติของคนในสังคมที่พูดถึงความตั้งมั่นแน่วแน่ตั้งใจในการปฏิบัติตนให้เป็นคนที่มีความดีและยุติธรรมเป็นที่คนน่าเชื่อถือได้โดยยึดหลักธรรมทั้งเป็นหลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตร และหลักสังคหวัตถุที่เป็นแนวทางแห่งการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านวัฒนธรรมทางการเมืองเชิงพุทธที่ควรปลูกฝังที่จิตใจมากกว่าทางด้านวัตถุ แต่ละหลักธรรมถือเป็นสิ่งที่ควรให้มีในตัวบุคคล เมื่อบุคคลมีหลักธรรมแล้วการจะบริหารก็ง่ายขึ้น ไม่เป็นไปเพื่อความเบียดเบียน มีแต่เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่กันและกัน คนที่จะเป็นผู้นำจะต้องมีความสุขุมคัมภีรภาพในการแก้ไขปัญหา รอบครอบรอบด้านในการด้านการปกครองที่มีปัญหาจะต้องแก้ไขบนเงื่อนไขไม่รังแกผู้อยู่ใต้ปกครอง และสร้างค่านิยมทางการเมืองเชิงพุทธให้ส่งเสริมคนดีให้มีโอกาสอยู่ในหน่วยงานความเชื่อที่ว่า คนเก่งและต้องดี ต้องมีที่ยืนในสังคม ผู้นำหรือนักการเมืองจะต้องมีความเป็นธรรมไม่ใช่รักพวกพ้องมากกว่า ถ้าอย่างนั้นวลีที่ว่า ความเป็นธรรมไม่มี ความสามัคคีก็ไม่เกิดการแก้ไขปัญหาจะยิ่งยากลำบาก แต่ถ้าผู้นำดีมีความยุติธรรมหรือความเป็นธรรม ความสามัคคีจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

3. ด้านปัญญา เป็นหลักซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธที่จะช่วยทำให้การเมืองมีทิศทางที่ชัดเจน แม้เมื่อมีปัญหาก็สามารถนำหลักการต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาทางสังคมไทยได้ อย่างกรณีที่เกิดความขัดแย้งในสังคมไทยที่มียาวนานจึงถึงปัจจุบัน ในช่วงที่เกิดปัญหาเรื่องเสื้อหรือสีต่างๆในสังคมไทย ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการปรองดองสมานฉันท์แห่งชาติมีการใช้หลักทางพระพุทธศาสนา มีคนชี้นำหรือคนกลางมาเป็นผู้ช่วยแก้ไขผ่านกระบวนการทางปัญญาจนเกิดทางแก้ไขปัญหาอยู่ 3 ทาง คือ ทางที่ 1 การลด วิวาทะ ลดละอคติ ไม่ใส่ร้ายป้ายสี ซึ่งในช่วงความขัดแย้งมีการสร้างวาทกรรมฝ่ายตรงกันข้าม ยึดข้อมูลตัวเองถูกต้องรักชาติรักแผ่นดินจำเป็นต้องกู้ชาติฝ่ายตรงข้ามเป็นศัตรูที่ต้องทำลาย อีกฝ่ายก็บอกตนเองเป็นไพร่ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับฝ่ายอามาตย์จนนำไปสู่การบาดเจ็บล้มตายในการต่อสู้ครั้งนี้ ดังนั้น การลดวิวาทะ ลดละอคติ และหยุดใส่ร้ายป้ายสีจึงเป็นทางที่ 1 ทางที่ 2 รัฐธรรมนูญจะต้องเป็นกลางเป็นประชาธิปไตยไม่เป็นประโยชน์กับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นไปเพื่อทำร้ายฝ่ายตรงกันข้ามดังรัฐธรรมนูญปี 60 จนเกิดวิกฤตทางการเมืองแม้จะไม่รุนแรงแต่ก็สร้างความร้าวฉานทางสังคม ทางออกคือการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่โดยมีคณะร่างรัฐธรรมนูญหรือสสร.ขึ้นมาเพื่อให้รัฐธรรมนูญมีความเป็นธรรมมากที่สุด ทางที่ 3 การปฏิรูประบบราชการ ปฏิรูปข้าราชการ ควรให้เน้นคำนิยามเสียใหม่คือ ข้าราชการ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่รับใช้ประชาชน ไม่ใช่นายของประชาชน มีกระบวนการทำงานที่เห็นประโยชน์ประชาชนเป็นที่ตั้ง ไม่ทำทุจริตในหน้าที่คอรัปชั่นต่าง ๆ ที่ผ่านมาสถิติการทุจริตในข้าราชการมีมากที่สุด ดังนั้น การแก้ไข

ปัญหาความขัดแย้งทั้งสามทางที่เกิดขึ้นได้เพราะการใช้หลักการทางพระพุทธศาสนาบนพื้นฐานปัญญาอันประกอบด้วยหลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตร และหลักสังคหวัตถุภายใต้เงื่อนไขซอฟต์พาวเวอร์ในเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมไทย ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายทางการเมืองที่เชื่อมโยงประสานกันจนหาทางแก้ไขได้จนลดความขัดแย้งกันมากขึ้นเกือบจะเป็นซอฟต์พาวเวอร์หรือพลังละมุน มากกว่าฮาร์ดพาวเวอร์หรือพลังกระด้างที่มีแต่ความแตกหักความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในปัจจุบันสอดคล้องกับสมบูรณ์ สุขสำราญ (2522) การสนับสนุนการให้ทุนการศึกษาของรัฐบาลจีนเป็นการสร้างนโยบายที่เป็นซอฟต์พาวเวอร์บนพื้นฐานทางปัญญา

องค์ความรู้ใหม่

ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย ที่ได้จากการรวบรวมเอกสารจนนำไปสู่การสร้างรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมโดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 รูป/คนและยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 คนเป็นฉันทามติ จึงสรุปได้ว่าซอฟต์พาวเวอร์มีหลักวัฒนธรรมทางการเมือง หลักค่านิยมทางการเมือง และนโยบายทางการเมืองสอดคล้องกับหลักธรรมที่ประกอบด้วยหลักอปริหานิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หลักจักกวัตติวัตรธรรม และหลักสังคหวัตถุธรรม รวมทั้งหมดเป็น 21 หลักธรรมใน 4 หัวข้อธรรม หลวมรวมเป็นหลักธรรมอยู่สามหลักหรือไตรภาคี คือ หลักศีล หลักสมาธิ และหลักปัญญาสอดคล้องกับบุญวัฒน์ บุญทะวงศ์ (2565, หน้า 264) กล่าวถึงพลเมืองที่เข้มแข็งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะพลเมืองที่เข้มแข็ง ย่อมทำให้สังคมเข้มแข็งไปด้วย พุทธจริยศาสตร์เน้นพัฒนาให้มนุษย์มีความเข้มแข็งทั้งด้านความเชื่อมั่น ความเพียร ความรู้ตัว ความมีสมาธิ และปัญญา โดยการพัฒนาพฤติกรรม จิตใจและปัญญาควบคู่กันบนหลักการพัฒนา 3 หลักการได้แก่ ศีลสมาธิ และปัญญา เพื่อให้พลเมืองไทยมีอัตลักษณ์คือ เทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เคารพผู้อาวุโส เสียสละ ปฏิบัติตามกฎหมาย ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือภูมิใจไทยความเป็นไทย และซื่อสัตย์ หากพลเมืองไทยมีความเข้มแข็งทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ก่อเกิดเป็นพลังธรรมของรัฐและเกิดองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมาเรียกว่า **“พลังธัมมิกรัฐ”** (Dhammika State Power) สามารถสรุปเป็นรูปแบบได้ดังนี้

ภาพที่ 5.1 รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธนำมาปรับใช้ในสังคมไทย

การนำซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธไปปรับใช้ในสังคมไทย คือ

อบรมบ่มเพาะหลักศีล สมาธิ และปัญญาให้แก่คนในสังคมไทยด้วยการให้ยึดปฏิบัติให้เป็นคนดีไม่เบียดเบียนกัน สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามบนฐานคติของความเป็นไทย เรียนรู้วิถีแห่งความแตกต่างไม่มุ่งสร้างเงื่อนไขให้เกิดความแตกแยกในสังคมไทยด้วยหัวใจแห่งความดี ความงามและความรู้เพื่อพัฒนาไปสู่ความรักสามัคคีต่อกัน ด้วยหลักทั้ง 3 ด้านคือ

1. ศีล คือ การนำไปเป็นหลักในการดำเนินชีวิตโดยไม่ไปทำร้ายใคร ไม่กล่าวว่าร้ายใคร ลดวิวาทะที่จะนำไปสู่ความแตกแยก ไม่ใส่ร้ายปลายสี ลดอคติต่อกันจะเกิดเป็นความดี

2. สมาธิ คือ การฝึกฝนจิตใจให้อ่อนโยน มีความมุ่งมั่นต่อการอบรมจิตให้แน่วแน่ อดทนต่ออารมณ์ความรู้ที่ทำให้ความรู้ไม่ดี มองมุมบวกมากขึ้น ฝึกมองคนอื่นในมุมมอง หรือ ให้คิดถึงลมหายใจของเขาคือลมหายใจของเราเสมอ ฝึกจิตใจงาม

3. ปัญญา คือ การฝึกฝนอบรมบ่มเพาะเหตุผล มองปัญหาด้วยเหตุผลไม่ใช่มองด้วยอารมณ์แก้ปัญหาด้วยปัญญา ไม่เข้าใจถามผู้รู้ที่สามารถให้ความกระจ่างต่อการแก้ปัญหาได้ หมั่นทบทวนความรู้เดิมและเพิ่มของใหม่อยู่เสมอ จนเกิดเป็นความรู้

การนำซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธไปปรับใช้ในสังคมไทย ควรสร้างความดีมีความงาม น้อมนำความรู้สู่การพัฒนาตนเองอย่างมั่นคงด้วยพลังที่อ่อนโยนไม่แข็งกระด้างจนนำไปสู่ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม

5.3 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทยที่มีหลักซอฟต์พาวเวอร์ประกอบด้วยหลักวัฒนธรรมทางการเมือง หลักค่านิยมทางการเมือง และหลักนโยบายทางการเมือง และยังมีหลักธรรมต่าง ๆ คือ หลักอปริหานิยธรรม 7 ข้อ หลักทศพิธราชธรรม 10 ข้อ และหลักสังคหวัตถุ 4 ข้อ ซึ่งได้สกัดหัวข้อธรรมที่เป็นการเมืองเชิงพุทธ จนนำไปสู่การสังเคราะห์ถึงแต่ละด้านที่เชื่อมโยงกับการเมืองในแต่ละด้าน ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ที่ประกอบหลักอปริหานิยธรรมเพียง 3 ข้อประกอบด้วยหลักหมั่นประชุมและพร้อมเพรียงกันเลิก การรับฟังคำแนะนำ และเคารพต่อสิ่งที่ดีงาม หลักจักกวัตติวัตร มี 1 หลักคือ การสนทนากับนักปราชญ์ นักบวช สุดท้ายคือหลักสังคหวัตถุ มี 1 หลักคือ การประพฤติให้เป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อประชาชนหรืออัตถจริยา ด้านค่านิยมทางการเมืองประกอบด้วยหลักทศพิธราชธรรม มี 10 หลัก คือ การให้ทาน มีศีลความ การบริจาค ซื่อตรง ความอดทน ความเพียร ไม่โกรธ ไม่เบียดเบียน และการอ่อนน้อม และหลักสังคหวัตถุ มี 3 ข้อคือ การให้หรือทาน ปิยวาจา วาจาที่ไพเราะ และสมานัตตา ความเสมอต้นเสมอปลาย ความเป็นกลางวางตนพอดี สุดท้ายคือด้านนโยบายทางการเมือง ประกอบด้วยหลักอปริหานิยธรรม มี 2 หลัก คือ การคุ้มครอง ป้องกัน และไม่ออกกฎหมายที่ขัดกับจารีตเดิมที่ดีอยู่แล้ว และหลักจักกวัตติวัตร มีอยู่ 3 หลักคือ การป้องกันรักษาและคุ้มครองผู้อยู่ใต้ปกครอง ช่วยเหลือและขอคำปรึกษาหารือกับนักบวชผู้รู้ จนเกิดการหลวมรวมเป็นสามหลักหรือหลักไตรภาคี คือ ศีล สมาธิ และปัญญา ความจริงเรื่องซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทยที่ตรงกับหลักธรรมคือ พละ 5 ที่มี สัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา เป็นหลักที่มีพื้นฐานของความเชื่อที่เป็นไปเพื่อการสร้างซอฟต์พาวเวอร์เชิงพุทธ นำไปสู่ความเพียรในการแสวงหาการแก้ไขพลังที่แข็งกระด่างให้เป็นพลังที่อ่อนละมุน โดยใช้สติที่มีอยู่ในตัวบุคคลมากำกับดุจหางเสือเรือ ให้ใช้ความรู้สึกก่อนพูด ก่อนทำ และก่อนคิด และขณะพูด ขณะทำ และขณะคิด มาเป็นเครื่องมือในความตั้งใจแน่วแน่แก้ไข ในสิ่งที่ถูกต้องงดงาม และท้ายสุดก็ใช้ปัญญาหรือการรู้เหตุผลที่เป็นกำลังในการแก้ไขปัญหาที่ใช้พละหรือกำลังที่มีอยู่ในตัวบุคคลเสียก่อน แล้วจึงจะไปแก้ไขคนอื่นได้

ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย มีการใช้หลักธรรมซึ่งก็เข้าได้กับทุกหลักธรรมไม่ใช่เฉพาะแต่การค้นพบการวิจัยเท่านั้น แม้หลักศีล ก็เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองได้ที่สะท้อนให้เห็นถึงหลักชีวิต(การไม่ฆ่าสัตว์) หลักทรัพย์ (การไม่ลักทรัพย์) หลักครอบครัว (การไม่ผิดลูกผิดเมีย) หลักสังคม(การไม่โกหกพูดเท็จ)และหลักสุขภาพอนามัย (การไม่ดื่มสุราเมรัย) ซึ่งถ้าบุคคลปฏิบัติตามหลักศีลก็เป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมได้เช่นเดียวกัน แล้วแต่มุมมองของแต่ละคนที่จะอธิบายความหมายของพลังอ่อนละมุนในมิติอะไร และยิ่งในปัจจุบันมีการอธิบาย

เรื่องซอฟต์พาวเวอร์ในเชิงทุนนิยมมากกว่าจิตนิยมโดยสร้างซอฟต์พาวเวอร์ให้เป็นการสร้างรายได้ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากญี่ปุ่น เกาหลี ที่นำเอาหลักวัฒนธรรมมาเป็นสื่อในการสร้างรายได้จากแฟชั่น หรือภาพยนต์ การ์ตูนของประเทศดังกล่าว ภายใต้แนวคิดที่แตกต่างจากแนวคิดเดิมของซอฟต์พาวเวอร์ที่มุ่งแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่ขัดแย้งจนเกิดเป็นสงครามที่ใช้หลักฮาร์ดพาวเวอร์ในการแก้ไขปัญหาด้วยการใช้อาวุธยุทโธปกรณ์ กำลังทหารในการทำลายล้างฝ่ายตรงกันข้าม ถึงจะหยุดได้ แต่ก็สร้างความขัดแย้งไม่มีที่สิ้นสุด แต่ถ้าใช้หลักซอฟต์พาวเวอร์หรือพลังอ่อนละมุนมีการเจรจาต่อรองใช้ความเหมือนทางวัฒนธรรมมาเป็นเครื่องมือให้อภัยให้โอกาสแก่ผู้ด้อยกว่าตน สร้างค่านิยมที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมที่คล้ายกันด้วยการร่วมมือแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศก็ถือเป็นการกระฉับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ เช่น กลุ่มประเทศบริมสเทค ที่เป็นมีการนับถือศาสนาที่คล้ายกันเป็นต้น ทำให้เกิดภูมิภาคที่ไม่ขัดแย้งกันในระหว่างประเทศ มีแต่ความร่วมมือกันจนนำไปสู่ความเข้มแข็งทางภูมิภาคนี้ และซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย ควรส่งเสริมทางด้านจิตใจควบคู่ไปกับทางด้านวัตถุเพื่อให้เกิดสำนึกที่ดี มีความรักสามัคคีปรองดองกัน แล้วสร้างสรรค์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเศรษฐกิจคือ ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน มันจะต้องสะท้อนออกมาทางด้านจิตใจเป็นสำคัญโดยมีฐานทางหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นแกนหลักไม่ควรปรับเปลี่ยนหลักแกนถึงสังคมจะมีพลวัตรก็ตาม มีหัวข้อที่น่าสนใจที่ควรทำวิจัยต่อไป คือ

1) ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองบนฐานคติแบบการเมืองไทย

2) ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองกับการแก้ไขปัญหาการเมืองอย่างยั่งยืน

3) ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองภายใต้นโยบายของรัฐบาล

4) ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในประเทศรัสเซียและยูเครนหรืออิสราเอลกับปาเลสไตล์

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

กรมประชาสัมพันธ์. (2561). *โครงการไทนนิยม ยั่งยืน*. สืบค้นจาก http://www.yotathai.com/yotanews/community

กระทรวงกลาโหม. (2562). *นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงกลาโหม.

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). *โครงการไทยนิยม ยั่งยืน*. ลืบค้นจาก http://www.thainiyom.mnre.go.th/th/about/content/1492.

กรุงเทพธุรกิจ. (2561, 10 พฤษภาคม). *รบ.ตั้งเป้าสร้าง นักรบไซเบอร์ 5,000 คนจับตาการเมืองต่อสู้โลกออนไลน์*. กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้นจาก http://www.matichon.co.th/politics/news

กิตติมัย ธนณาเคนทร์. “นโยบายเส้นทางสายไหมทางทะเลแห่งศตวรรษที่ 21 ของจีน: ผลกระทบต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.” *จุลสารความมั่นคงศึกษา*, ฉบับที่ 195 (มีนาคม 2561), 1- 22.

กิตติชัย ไชยพรศิริ. (2564). *การสังเคราะห์พุทธธรรมเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินของข้าราชการฝ่ายปกครอง จังหวัดอุทัยธานี*. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กุลธน ธนาพงศธร. (2520). *หลักการกำ หนดนโยบายของรัฐ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ข่าวเทคโนโลยี. (2561). *พล.อ.อ.ประจิน จั่นตอง กล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่องพลังซอฟต์แวร์ไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล*. สืบค้นจาก http://www.ryt9.com/s/prg/2922354.

ข่าวสด. (2561ก, 24 มกราคม). *โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยจากระดับชาติสู่ระดับพื้นที่*. ข่าวสดออนไลน์ จาก http://www.khaosod.co.th/advertorial/news_1011342

ข่าวสด. (2561ข, 5 ตุลาคม). บิ๊กตู่ ฉุน ลูกน้องทำ ไทยนิยมยั่งยืน ไม่ติดตลาด หวั่น กระทบเรตติ้งรัฐบาลช่วงหาเสียง. สืบค้นจาก http://www.khaosod.co.th/politics/news_1647571

ข่าวสด. (2560, 16 กันยายน). *ไทยกับซอฟต์เพาเวอร์*. คมชัดลึกออนไลน์. สืบค้นจาก http://www.komchadluck.net/news/today-in-history/388367.

คนอง วังฝายแก้ว. (2554). *การกำ เนิดแห่งรัฐที่ปรากฏในอัคคัญญสูตร*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2564, จาก https://www.gotoknow.org/posts/504187.

คริส เบเคอร์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2557). *ประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: มติชน.

จรูญ สุภาพ. (2514). *หลักรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

จารุบุตร เรืองสุวรรณ. (2526). “บทบาทของรัฐบาลต่อความมั่นคงทางการเมือง”. *รัฐสภาสาร*, 31(6), 16-27.

จิรโชค วีระสัย และคณะ. (2546). *รัฐศาสตร์ทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จีระ หงส์ลดารมภ์. (2560, 4 พฤศจิกายน). *บทเรียนจากความจริง*. แนวหน้าออนไลน์. ลืบค้นจาก http://www.naewna.com/columnist/1226

จุมพล หนิมพานิช. (2560). *ประมวลชุดวิชาการวิเคราะห์การเมือง (Political analysis)*. บัณฑิตวิทยาลัย สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เจษฎา มีบุญลือ. (2553). *ความมั่นคงแห่งชาติ: การสร้างชาติไทยให้ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

เจษฎา ทองขาว. (2566). “การประชุมรัฐสภากับหลักอปริหานิยธรรม”. *วารสารวิชาการนิติศาสตร์*, ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม –มิถุนายน).

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2517). *ความคิดอิสระ:รวมบทความทางการเมืองระหว่างปี 2511-2516*. กรุงเทพฯ: พิฆเณศ.

ชินรัตน์ สมสืบ. (2539). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชัยวัฒน์ สุรวิชัย. (17 ตุลาคม 2559) *พระบรมราโชวาทของในหลวงเป็นหลักคิดที่ปฏิบัติได้จริงมีคุณค่าและประโยชน์ยิ่ง [Television serices episode].* สยามรัฐออนไลน์, ผีเสื้อกระพือปีก. สืบค้นจาก http://siamrath.co.th/n/4194

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2551). *ประวัติการเมืองไทยสยาม พ.ศ. 2475-2500.* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2552). รัฐ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายการศึกษา.

ชุตินันท์ ทักษิณาภินันท์. (2551). *Soft Power ของญี่ปุ่น: จากนโยบายเชิงรับสู่เชิงรุก.* วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา, สาขาวิชาญี่ปุ่นศึกษา คณะศิลปะศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชิษณุพงศ์ ด้วงสุข และปริลักษณ์ กลิ่นช้าง. (2020). “อำนาจละมุน(Soft Power) ที่สะท้อนในภาพยนตร์เยอรมัน Good Bye. Lenin : การใช้มุมมองทางรัฐศาสตร์วิเคราะห์ภาษาและสัญลักษณ์ในภาพยนต์”. *วารสาร มนุษยศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษา.*

ไชยวัฒน์ เผือกคง. (2566). *แนวคิดทางการเมืองไทยและตะวันออก*. นนทบุรี: บริษัท สามดี ออล์.

ซีบา, โทนี่. (2559). *การบรรยายพิเศษอนาคตโลกที่สัมผัสได้ด้านพลังงาน - ยานยนต์ - วัสดุ - สังคม ชุดบรรยายพิเศษ ฉลองครบรอบ 30 ปี การก่อตั้งสถาบันปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย* [Clean Disruption: Why Current Energy and Transportation systems Will Be Obsolete by 2030]. สืบค้นจาก www.ptit.org/dinner.

ดอน ประมัตถ์วินัย. “ ‘ดอน’ เผยนโยบายปี ’60 ดัน ‘การทูตไทย 5s.’” *มติชน*, 3 มกราคม 2560.

ดิษฐพงษ์ แตงโสภา. (2565). “การใช้เครื่องมือรัฐตำรวจกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย พ.ศ. 2475- 2562”. *วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์*, ปีที่5 ฉบับที่1/2565.

เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์. (2515). *หลักรัฐศาสตร์.* (พิมพ์ครั้งที่ 7). พระนคร: โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์.

ณรงค์ สินสวัสดิ์. (2539). *การเมืองไทย: การวิเคราะห์เชิงจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: วัชรินทร์การพิมพ์.

_____. (2539). *จิตวิทยาการเมือง*. กรุงเทพฯ: วัชรินทร์การพิมพ์.

ณรงค์ นุ่นทอง. (2543). *พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาการเมืองไปสู่ประชาธิปไตย*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

ณงค์วรรษ บุญมา. (2563). “สภาพสังคมที่พึงปรารถนาตามแนวพระพุทธศาสนาเถรวาท”. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.*. ปีที่ 8 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม –สิงหาคม).

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดลศูนย์ศึกษา.

ไทยโพสต์. (5261, 10, มกราคม). *ประชาธิปไตย ระบบทหาร กับราชาธิปไตย*. ไทยโพสต์ออนไลน์. สืบค้นจาก http://drmlib.parliament.go.th/securepdf/p_522358.pdf

ธรรมรักษ์ การพิศิษฎ์. (2559, 20-21, 27-28 มีนาคม). สัมมนาวิชาการเรื่อง ยุทธศาสตร์การปฏิรูปประเทศไทย สัมมนา คณะรัฐประศาสตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.

ธีรนันท์ นันทขว้าง. (2555). *การเป็นทหารอาชีพ*. สืบค้นจาก http://dcjs3.rtarf.mi.th/dep_cheifl/index.php?option.com

นโยบายสาธารณสุข. นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

นรี ภวกานตานันท์.(2538). *การเมืองการปกครองในแนวพุทธศาสนา:ศึกษาจากนักคิดและพระไตรปิฎก*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

น้ำผึ้ง ปูรณธสุคนธ.(2561). “การเสริมสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช”. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 378-389.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (ฉบับปรับปรุงใหม่ ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักส์.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2551). *ทศพิธราชธรรมกับพระมหากษัตริย์ไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ส เจริญ การพิมพ์.

บุญวัฒน์ บุญทะวงศ์. (2565). “พุทธจริยศาสตร์กับการพัฒนาพลเมืองที่เข้มแข็ง”. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม).

ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2565). *ประชาธิปไตยหลากความหมายหลายรูปแบบ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศยาม.

ประมูล สารพันธ์. (2550). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพระไตรปิฎก (บทความ)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ประยงค์ สุวรรณบุบผา. (2541). *รัฐปรัชญา แนวคิดตะวันออก-ตะวันตก*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ประสิทธิ์ กุลบุญญา. (2557). “ความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้งตามหลักพระพุทธศาสนา”. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 5(1), 18-40.

ประวิตร วงษ์สุวรรณ. (2562). *นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม*. สืบค้นจาก http://mdu41.rtarf.mi.th/images/pdf/นโยบาย%20รมว.กห..pdf

ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์. (2517). *รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี (2475-2517).* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: รัฐกิจเสรี.

ปัทมา จันทร์เจริญสุข. (2553). *การ์ตูน Soft Power ของนโยบายการต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่น*. นำเสนอในงานประชุมวิชาการงานเกษตรกำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

พรพิมล จรูญจิตเสถียร. (2561). “จีนกับการก่อตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย.” *จุลสารความมั่นคงศึกษา*, ฉบับที่ 195 (มีนาคม 2561), 23-41.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2548). *รัฐศาสตร์และจริยธรรมนักการเมืองแนวพุทธ.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธีพุทธธรรม.

พระเทพเวที(ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2532). *พระพุทธศาสนากับประชาธิปไตย.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เคล็ดไทย.

พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต).(2556). ประชาธิปไตยไม่ยากถ้าอยากได้. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผลิธัมม์.

พระชลญาณมุนี. (2562). “พระพุทธศาสนากับการเมือง”. *วารสารรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, ปีที่ 2 ฉบับที่ 1(พฤษภาคม-มิถุนายน 2019).

พระครูกิตติวราพร. (ทองปั้น). “พระพุทธศาสนากับบทบาททางการเมือง”. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, ฉบับที่ 6 ปีที่ 1 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2560).

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2557). *แนวโน้มบทบาทพระสงฆ์กับการเมืองไทยในสองทศวรรษหน้า*. ศูนย์พุทธศาสน์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระมหาธานินทร์ กลิ่นหอม.(2563). “การเมืองการปกครองไทยกับพระพุทธศาสนา”. *วารสารพุทธปรัชญา,* ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563), 92-93.

พระธงชัย วชิรญาโณ. (2564). “การบูรณาการหลักสังคหวัตถุเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดแพร่”. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, ปีที่10 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม).

พระครูโอภาสสราธิคุณและคณะ. (2565). “การเมืองการปกครองตามหลักอปริหานิยธรรมในพระพุทธศาสนา”. *วารสารมจรพุทธโสธรปริทรรศน์*, ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565), 148.

พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ(คำมาก). (2563). “พระพุทธศาสนากับการพัฒนาทางการเมืองการปกครองในสังคมไทย”. *วารสาร ปัญญาปณิธาน,* ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2563), 1-2.

พระครูภาวนาโพธิคุณ. (2554). *การเมืองใหม่วิถีพุทธ*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

พระครูสุวรรณรัตนสุนทร. (2565). “การวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลในจักกวัตติสูตร”. *วารสาร มจร อุบล ปริทรรศน์*, ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน).

พระมหาเอกกวิน ปิยวีโรและคณะ. (2566). “ความสัมพันธ์พระพุทธศาสนากับการเมืองการปกครองไทย”. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2566), 2-10.

พระสุเมธ สุเมโธ. (2560). “ความอยู่รอดของพระพุทธศาสนาบนพื้นฐานการเมืองไทยในปัจจุบัน”. *วารสารการพัฒนาการศึกษาสมัยใหม่*, ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560), 18-20.

พระนวชาต รองพลและคณะ. 2565. “พระพุทธศาสนากับการเมืองในโลกสมัยใหม่ :แนวโน้มการศึกษาของคณะสงฆ์ประเทศไทยในยุค 4.0”. *วารสารมจรเลยปริทัศน์*, ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2565), 83 - 92.

พระมหาไพรัชน์ ธมฺมทีโป. (2560). *วิถีแห่งผู้นำและระบอบการปกครอง : ธรรมราชย์ จอมปราชญ์ จอมธรรม*. สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาอุทิศ กวิวโส (แววละบก). (2560). “จักกวัตติสูตร:วิเคราะห์เชิงแนวคิดเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม”. *วารสารมนุษย์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,* ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม 2560).

พระมหาคำพันธ์ ปภากโร. (2563). “การแก้ปัญหาการบริหารตามแนวทางพุทธธรรม”. *วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์*, ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม).

พระครูปลัดไพฑูรย์ เมธิโก. (2557). “อปริหานิยธรรม7: สันติภาพสู่สังคมไทย”. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา*, ฉบับที่ 8 ปีที่ 2 (ธันวาคม 2014).

พระเนติธร มหาปุณฺโญ. 2564. “การศึกษาเปรียบเทียบหน้าที่นักปกครองในจักกวัตติสูตรในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับคัมภีร์หลุนอวี่ในศาสนาขงจื้อ”. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2564).

พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. (2531). *การเมืองเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พีระ เจริญวัฒนานุกูล. (2565). “พินิจแนวคิด Soft Powerอย่างจริงจัง : ปัญหาและความเข้าใจผิดในการประยุตก์ใช้แนวคิดนี้ในวงการวิชาการไทย”. *วารสารรัฐศาสตร์ หาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*

โพสต์ทูเดย์. (2554). *จุดเด่นและข้อได้เปรียบของประเทศไทยที่ดีกว่าประเทศอื่นในอาเซียน*. โพสต์ทูเดย์ออนไลน์. สืบค้นจาก http://www.isit.or.th/uploads/Trademeasures/662-file.pdf

ไพเราะ คณะพูล. (2554, 27 สิงหาคม). *วงจรนโยบายสาธารณะ*. สืบค้นจาก http://www.gotoknow.org/posts/456494

ไพฑูรย์ นูมหมันต์. (2555). *การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการเมืองการปกครองไทย: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลแช่ช้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไพบูลย์ สุขเจตนี. (2562). “การเมืองการปกครองตามแนวพุทธศาสนา”. *วารสารวิจยวิชาการ*, ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม –สิงหาคม).

ภัชลดา สุวรรรณนวล. (2560). “นโยบายสาธารณ : กรณีศึกษา เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ”. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, ปีที่ 9 ฉบับที่ 9 (กันยายน).

ศรุตานนท์ ชอบประเสริฐ. (2561). “จักกวัตรสูตรและการสังเคราะห์สังคมไทยที่พึงปรารถนา”. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา*, ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561).

ศักดิภัท เชาวน์ลักษณ์สกุล. (2561). *รัฐประหารกับการเมืองไทย. วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. (2561). *โลกาภิวัฒน์กับสังคมไทย*. สืบค้นจาก http://human.tru.ac.th/elearning/local/globa106/thaitune8.html

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2525). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับสยามรัฐ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

_____. (2539). *พระไตรปฎกและอรรถกถาฉบับภาษาไทย ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ยงยุทธ สาระสมบัติ. (2560). *ร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี*. สืบค้นจาก http://www.royin.go.th/wpcontent/uploads

รงค์ บุญสวยขวัญ.(2560). “การเมืองของนโยบาย”. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม- มิถุนายน 2560), 198.

ราชกิจจานุเบกษา. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 – 2580) ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 135 ตอน 82 ก ประกาศใช้ 8 ตุลาคม 2561. สืบค้นจาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th

ว.วชิรเมธี. (2552). *การเมืองเนื่องในธรรม*. (พิมพ์ครั้งแรก). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ.

วาสนา ปานนวม. (2555). “*การส่งเสริมการ์ตูนของญี่ปุ่น: เครื่องมือเพิ่ม Soft Power และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น*. “วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตสาขาวิชาญี่ปุ่นศึกษา, คณะศิลปะศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิชัย เทียนถาวร, *การเมืองการปกครองสมัยกรุงรัตนโกสินทร์(ยุคต้น) พ.ศ.2325-2395*, มติชน [ออนไลน์]. วันที่ 10 มิถุนายน 2561.

วิทยาลัยการทัพอากาศ. (2549). *เอกสารประกอบการบรรยายการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติและพลังอำนาจแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพอากาศ.

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2558). *ภูมิรัฐศาสตร์และกำลังอำนาจแห่งชาติ*. สืบค้นจาก www.elifesara.com.ekkachais@hotmail.vom ฯ

วิสุทธิ์ โพธิแท่น. (2538). *อะไรนะ...ประชาธิปไตย?*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศุทธิดา ชวนวัน. (2555). *จำนวนประชากรโลกปี 2555*. สืบค้นจาก www.sutthida.chu@mahidol.ac.th

สมบูรณ์ สุขสำราญ.(2522). “พระพุทธศาสนากับการเมือง”. *วารสารสังคมศาสตร์*, ปีที่ 16 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม- ธันวาคม).

สมหมาย จันทร์เรือง .(2557). “แนวคิดทางการเมืองแนวพุทธของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช”. *วารสารกระแสวัฒนธรรม*, ปีที่ 15 ฉบับที่ 28 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2557), 17-26.

สมปอง ทิพย์สมบัติ. (2562). “เหลียวหลังแลหน้าการเมืองการปกครองของไทย”. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มีนาคม 2565).

สรศักดิ์ สมรไกรศรกิจ. (2560). *“การดำเนินทูตสาธารณะโดยใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือเพื่อการทูต* สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ.

สวาท ฮาดภักดีและคณะ.(2561). “การเมืองการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนา”. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น*, ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561), 98-106.

สยามรัฐ. (2560, 12 มิถุนายน). *สัมภาษณ์พิเศษ ดอน ปรมัตถ์วินัย เรื่อง soft Power Diplomacy ที่พาไทยเป็นที่ยอมรับทั่วโลก*. สยามรัฐออนไลน์. สืบค้นจากhttp://saimrath.co.th/n/17238

สันติ ตั้งรพีพากร. (2555, 13 มีนาคม). *อำนาจแข็ง อำนาจนุ่ม - สหรัฐฯ จีน ไทย*. สืบค้นจาก http://mgronline.com/daily/detail/9550000032600

สำนักข่าวไทย. (2560, 28 สิงหาคม). *ยูเนสโกหนุนไทยจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา*. สืบค้นจาก http://www.tnamcot.com/view/59a3d48ae3f8e41e694593ab

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2560). *ยุทธศาสตร์ Soft Power ของไทย : บทเรียนจากจีน ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้สู่การประยุกต์ใช้ของไทย*. สืบค้นจาก http://aseanwatch.org/2017/02/18/trf-asean-public-forum-soft-power/

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2560, 3 กรกฎาคม). *ปี 61 ไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ*. สืบค้นจาก http://thaihealth.or.th/Content/37506-ปี%2061%20

สุภางค์ จันทวานิช. (2547). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนทรี อาสะไวย์. (2547). *จักวรรดิวัตรในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. สถาบันไทยคดีศึกษา: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรชาติ บำรุงสุข. (2557). *Soft Power*. กรุงเทพฯ: สำนักข่าวกรองแห่งชาติ.

สุทธิพจน สุทธิวจโนและคณะ. (2564). “วิวัฒนาการและแนวโน้มการปกครองระบอบประชาธิปไตยในไทย”. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 1 (2), 67-82.

สุพจน์ บุญวิเศษ. (2549). *หลักรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม. ที.เพรส.

สุธี โกสิทธ์. (2565). “การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองสู่ความเข้มเข็งประชาธิปไตยของไทย”. *วารสารปัญญา*, ปีที่ 30 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566).

สุมาลี บุญเรือง และพระอโณทัย กตปุญโญ. (2564). “รัฐศาสตร์แนวพุทธว่าด้วยการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรม”. *วารสารวิจัยวิชาการ*, ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม).

สุนิตย์ เหมนิล. (2566). “พุทธรัฐศาสตร์ : บทศึกษาเบื้องต้นว่าด้วยความหมายและการประยุกต์ใช้กับการเมืองการปกครอง”. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*.

สิงห์คำ มณีจันสุข. (2564). “วิวัฒนาการของการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมไทย”. *วารสารวิจัยวิชาการ*, ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2564).

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2543). *คำบรรยายพระไตรปิฎก*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.

อมร รักษาสัตย์ และคณะ. (2543). *ประชาธิปไตย:อุดมการณ์ หลักการและแบบอย่างการปกครองหลายประเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อสิ ม้ามณี. (2555). *การใช้ Soft Power ในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: กรณีศึกษาการดำเนินการของทีมประเทศไทยในเนปาล.*รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต, สถาบันการต่างประเทศ เทวะวงศ์วโรปการ, กระทรวงต่างประเทศ.

อานนท์ อาภาภิรม. (2528). *รัฐศาสตร์เบื้องต้น.* กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

อารีย์ ชูเฉลิม. (2566). “บทบาทสตรีกับการปกครองท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุธรรมในเขตอำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์”. *วารสารวิจยวิชาการ*, ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (มีนาคม-เมษายน).

อำนาจ ยอดทอง. (2562). “วิเคราะห์เชิงวิพากษ์แนวคิดว่าด้วยทศพิธราชธรรมในพระพุทธศาสนาคือธรรมาภิบาล”. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.*, ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-กุมภาพันธ์).

เอกสิทธิ์ หนุนภักดี. (2546). *Soft Power ของญี่ปุ่นกับการแก้ไขข้อขัดแย้งทางการค้า: กรณีศึกษาข้อพิพาท เรื่องยานยนต์ระหว่างญี่ปุ่น-สหรัฐ.* วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต, สาขาวิชาญี่ปุ่นศึกษา คณะศิลปะศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

2. ภาษาอังกฤษ

Claude, I.L. (2013). Strategy. Retrieved from http://slideshare.net/mobile/tarayasri/ndc Clunsevitz, K. (1972). On War. Retrieved from http://www.crma.ac. th/msdept/e_ Bookmsd2012/strategy ms4010/pdf/lesson_1.pdf

Charles E.Lindblom. (1968). *The Policy-Making Process Englewood*. Cliffs,N.J.: Prentice-Hall.

Denizen, N.K. (1970). *The Research Act : A Theoretical Introduction to Sociological Methods*. Chicaco: Aldine.

Dahl, R.A. (1957). Power: Three aspect of relation of power international affairs. Retrieved from http://wecometorel.files.wordpress.com/ 2008/08/ concept power_rdahl.pdf

Joseph s. Nye Jr. (2004). Soft Power the means to Success In World Politics. www. publicaffairsbook.com

Lukes, S. (1986). *Power Oxford: Blackwell*. New York : New York University Press.

Maslow, A.H. (1943). “A theory of Human Motivation”. *Psychological Review*, 50(4), 370- 96.

Nibitt, J. (2000). Megatrend Asia. Retrieved from http://www.slideshare.net/ tarayasri/1-ndc2556

Nye, J.S. (2005). Soft Power : The mean to success in world politics. New York : Public

Affairs. Sprout, H. (2013). Strategy. Retrieved from http://www.slideshare.net/ tarayasri/1-ndc

The Soft Power 30 Inde. (2018). *The Global Ranking Soft Power*. Retrieved from http://softpower30.com/wp-content/.../2018/07/The-Soft-Power-30-Report-2018.pdf

Umut Yukaruc. (2017). *A Critical Approach to Soft Power*. Journal of Bitlis Eren University Institute of Social Sciences Aralık/December.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. รศ.ดร. ภาสกร ดอกจันทร์

การศึกษา Ph.D.(Social Science) Malgache University, India

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2. ดร. กรรณิกา ไวโสภา

การศึกษา ปร.ด. (วิจัย ประเมิน และสถิติการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง

3. รศ.ดร. สุพรต บุญอ่อน

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำครุครุศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4. พระมหาวิจิตร กลฺยาณจิตฺโต

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำคณะพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาลีพุทธโฆษ

5. นายไชยา เสนแสนยา

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการ คณะพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย 42000
โทร. 0-4283-0434

ที่ อว ๗๙๑๔/ว [๒๑๗

๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบโครงร่างงานวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย (BUDDHIST- ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY)" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำเป็นเครื่องมือในการทำวิจัย

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าว รายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมมวิโร,ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฒนเมธี (พันธ์ศรี) ผู้วิจัย
โทร ๐๘๒ ๑๖๔ ๖๖๔๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย 42000
โทร. 0-4283-0434

ที่ อว ๗๘๑๗/ว [๒๑๗

๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรด บุญอ่อน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๓ ชุด
๒. แบบโครงร่างงานวิจัย จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย (BUDDHIST- ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY)" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำเป็นเครื่องมือในการทำวิจัย

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าว รายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมมวชิโร,ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๔๒ ๘๓๔๖๓๖
พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) ผู้วิจัย
โทร ๐๔๒ ๓๖๔ ๖๖๔๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐-๔๒๘๘-๔๖๑๖

ที่ อว ๗๘๑๗/ว๒๖๑ **วันที่** ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ดร.กรรณิกา ไวโสภา

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย (BUDDHIST- ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY)" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำเป็นเครื่องมือในการทำวิจัย

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าว รายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาอนุเคราะห์

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
โทร ๐๔๒ ๘๑๔ ๖๑๖
พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) ผู้วิจัย
โทร ๐๘๒ ๑๖๔ ๖๖๔๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย 42000
โทร. 0-4283-0434

ที่ อว ๗๘๓๘/ว ๒๑๗

๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เรียน พระมหาวิจิตร กลยาณจิตฺโต, ผศ.

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๓ ชุด
๒. แบบโครงร่างงานวิจัย จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย (BUDDHIST- ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY)" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำเป็นเครื่องมือในการทำวิจัย

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าว รายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(พระมหาวิเชียร ชมมวชิโร,ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) ผู้วิจัย
โทร ๐๘๒ ๑๖๔ ๖๖๔๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย 42000
โทร. 0-4283-0434

ที่ อว ๗๙๑๔/ว ๒๑๓

๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร นายไชยา เสนแสนยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบโครงร่างงานวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย (BUDDHIST- ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY)" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำเป็นเครื่องมือในการทำวิจัย

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าว รายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร,ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) ผู้วิจัย
โทร ๐๘๒ ๑๖๔ ๖๖๔๕

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

รายชื่อผู้ทรงคุณในการสัมภาษณ์

1. ศ.ดร. อุทิส ศิริวรรณ

การศึกษา เปรียญธรรม 9 ประโยค (ขณะเป็นสามเณร)
พุทธศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาสุโขธรรมาธิราช
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต เอกภาษาบาลี-สันสกฤต
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
MBA in Finance & Insurance, The College of Insurance, New York City, New York, USA,
Doctor of International Business Administration (DIBA), Nova Southeastern University, Fort Lauderdale, Florida USA

ตำแหน่งปัจจุบัน รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยธุรกิจโลก
Charisma University MONTANA, USA

2. ศ.ดร. บุญทัน ดอกไธสง

การศึกษา B.A. (Political Science) University of Manila, the Philippines
M.A. (Political Development) University, California. USA.
Ph.D.(Leadership and Human Behavior with Specialization in Urban Development) Alliant University, San Diego, California USA Loyola
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

3. พระเมธีวัชรบัณฑิต, ศ.ดร. (หรรษา ธมฺมหาโส)

การศึกษา เปรียญธรรม 6 ประโยค พุทธศาสตรบัณฑิต (ปรัชญา)
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พุทธศาสตร์ศึกษา)
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4. ศ.ดร. สมบูรณ์ สุขสำราญ

การศึกษา รัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Master of Art (Politics) University of Manchester,
Doctor of Philosophy (South-East Asian Sociology)
University of Hull

5. พระมหาบุญเลิศ อินฺทปญฺโญ, ศ.ดร.

การศึกษา เปรียญธรรม 7 ประโยค
พุทธศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับ 1
ประกาศนียบัตรการจัดการความขัดแย้ง(สถาบันพระปกเกล้า)
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม NIDA
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการความขัดแย้ง
ตำแหน่งปัจจุบัน รองผู้อำนวจการวิทยาลัยพุทธปัญญาศรีทราวดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครปฐม

6. พระเทพวัชรบัณฑิต, ผศ.ดร.

การศึกษา ปริยญธรรม ๕ ประโยค
ศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Master of Arts, Buddhist Studies,
University of Delhi, India
ศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตำแหน่งปัจจุบัน อธิการบดี มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย

7. ดร. ดิเรก ถึงฝั่ง

การศึกษา ศึกษาศาสตรบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
การจัดการดุษฎีบัณฑิต (การจัดการภาครัฐ)
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยศรีปทุม

8. รศ.ดร. วินิจ ผาเจริญ

การศึกษา รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Doctor of Political Science Banaras Hindu University

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยบริหารศาตร์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐-๔๒๘๑-๔๖๑๖

ที่ อว ๗๙๑๘/ ๔๐๗ **วันที่** ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

กราบเรียน พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย (BUDDHIST- ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY)" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอธิการบดี ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลสมบูร์แบบในรูปเล่มดุษฎีนิพนธ์ต่อไป รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาอนุเคราะห์

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
โทร ๐๔๒ ๘๑๔ ๖๑๖
พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) ผู้วิจัย
โทร ๐๘๒ ๑๖๔ ๖๖๔๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

ที่ อว ๗๙๑๘/ ว๘๖๙

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและขอเข้าสัมภาษณ์

กราบเรียน พระเมธีวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย (BUDDHIST- ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY)" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จึงขอความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลสมบูร์แบบในรูปเล่มดุษฎีนิพนธ์ต่อไป รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และกราบขอบพระคุณมาในครั้งนี้

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) ผู้วิจัย
โทร ๐๘๒ ๑๖๔ ๖๖๔๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

ที่ อว ๗๙๑๘/ ว ๔๖๔

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและขอเข้าสัมภาษณ์

กราบเรียน พระมหาบุญเลิศ อินฺทปญฺโญ, ศ.ดร.

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย (BUDDHIST- ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY)" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จึงขอความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลสมบูร์แบบในรูปเล่มดุษฎีนิพนธ์ต่อไป รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และกราบขอบพระคุณมาในครั้งนี้

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) ผู้วิจัย
โทร ๐๘๒ ๑๖๔ ๖๖๔๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

ที่ อว ๗๙๑๘/ ว ๔๖๕

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและขอเข้าสัมภาษณ์

เจริญพร ศาสตราจารย์ ดร. อุทิศ ศิริวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย (BUDDHIST- ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY)" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จึงขอความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลสมบูร์แบบในรูปเล่มดุษฎีนิพนธ์ต่อไป รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมาในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) ผู้วิจัย
โทร ๐๘๒ ๑๖๔ ๖๖๔๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

ที่ อว ๗๙๑๘/ ว ๘๖๔

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและขอเข้าสัมภาษณ์

เจริญพร ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย (BUDDHIST- ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY)" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จึงขอความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลสมบูร์แบบในรูปเล่มดุษฎีนิพนธ์ต่อไป รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมาในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) ผู้วิจัย
โทร ๐๘๒ ๑๖๔ ๖๖๔๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

ที่ อว ๗๙๑๘/ ว ๔๖๔

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและขอเข้าสัมภาษณ์

เจริญพร ศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ สุขสำราญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย (BUDDHIST- ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY)" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จึงขอความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลสมบูร์แบบในรูปเล่มดุษฎีนิพนธ์ต่อไป รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมาในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) ผู้วิจัย
โทร ๐๘๒ ๑๖๔ ๖๖๔๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๔๖๔

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและขอเข้าสัมภาษณ์

เจริญพร ดร. ดิเรก ถึงฝั่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย (BUDDHIST- ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY)" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จึงขอความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลสมบูร์แบบในรูปเล่มดุษฎีนิพนธ์ต่อไป รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมาในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) ผู้วิจัย
โทร ๐๘๒ ๑๖๔ ๖๖๔๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๔๖๔

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและขอเข้าสัมภาษณ์

เจริญพร ผศ.ดร. วินิจ ผาเจริญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย (BUDDHIST- ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY)" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

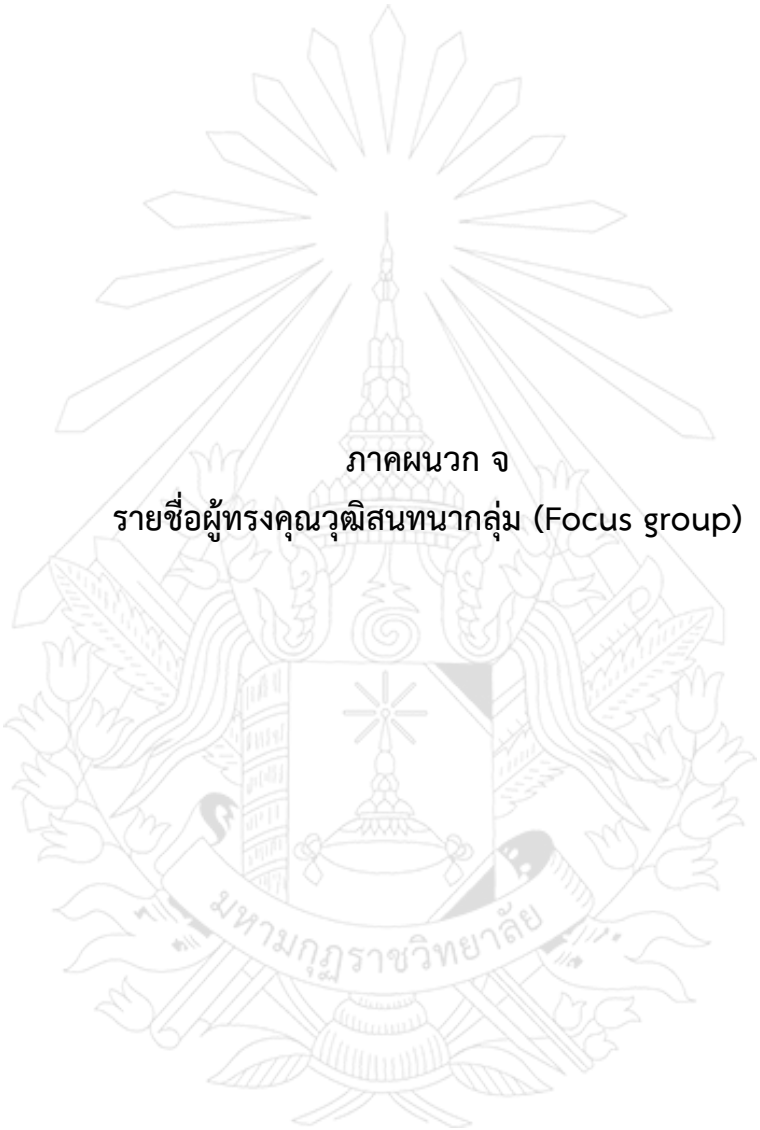
ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จึงขอความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลสมบูร์แบบในรูปเล่มดุษฎีนิพนธ์ต่อไป รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมาในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) ผู้วิจัย
โทร ๐๘๒ ๑๖๔ ๖๖๔๕

ภาคผนวก จ
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม (Focus group)

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม (Focus group)

1. พระศรีวชิรวาที

ตำแหน่งปัจจุบัน รองอธิการบดีด้านวิชาการและพัฒนาคุณภาพ
มหามกุฏราชวิทยาลัย

2. รศ.ดร. วรกฤต เถื่อนช้าง

ตำแหน่งปัจจุบัน รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. ผศ.ดร. อัจฉรา ศรีพันธ์

ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

4. ผศ.ดร. ประจวบ ทองศรี

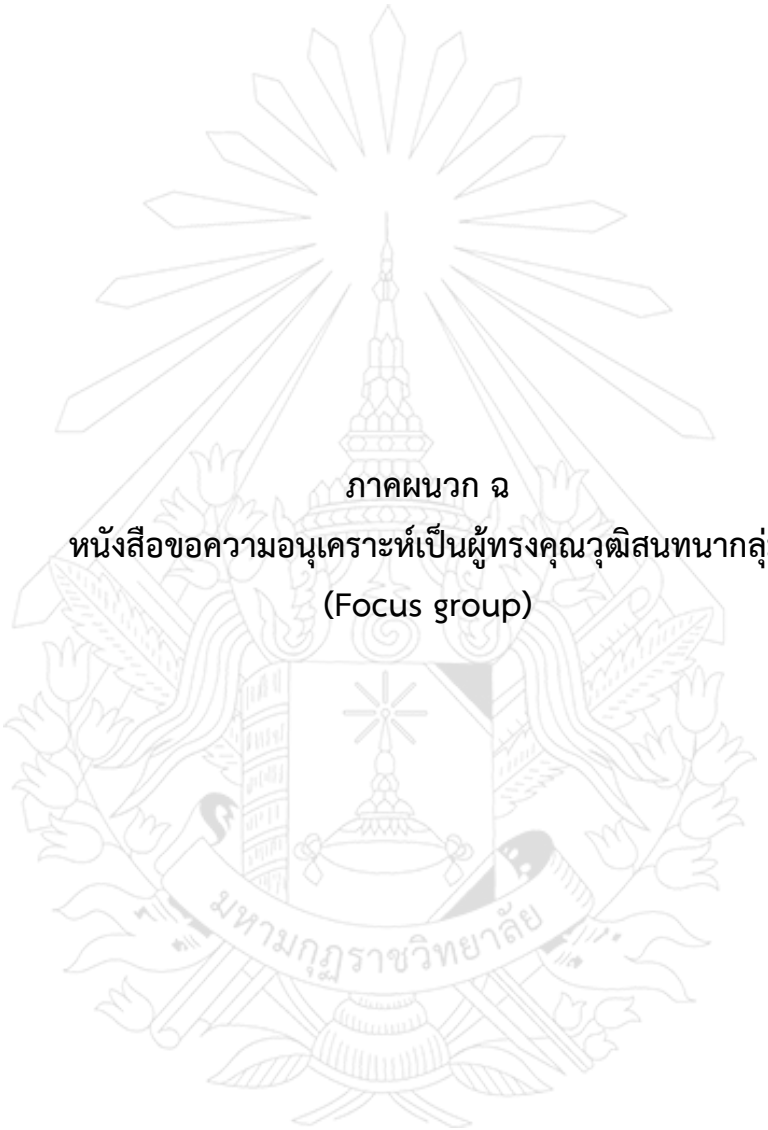
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร กรุงเทพฯ

5. ผศ.ดร. ณรรช หลักชัยกุล

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

6. ผศ.ดร. ปัญญา คล้ายเดช

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม
(Focus group)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๓๐๔๓๔

ที่ อว ๗๙๑๘/ ๐๐๗ **วันที่** ๑๐ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิการสนทนากลุ่ม

เรียน พระศรีวชิรวาที, ผศ.ดร. รองอธิการบดีด้านวิชาการและพัฒนาคุณภาพ

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวุฒฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย"(BUDDHIST-ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ "รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย"(BUDDHIST-ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY) ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมกว้าง รอบคอบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง รายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร,ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตศรีล้านช้าง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๙๙๕

ที่ อว ๓๘๐๙๘/ว ๐๓๙

๓๐ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิการสนทนากลุ่ม

เจริญพร รศ.ดร. วรกฤต เสือนช้าง รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการ จำนวน ๓ ฉบับ

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับบริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย"(BUDDHIST-ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ "รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย"(BUDDHIST-ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY) ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมกว้าง รอบคอบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง รายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณมาในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมาธิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสานงาน:
ดร.วีรนุช พรมจักร์ อาจารย์ประจำหลักสูตร โทร. ๐๙๒-๑๖๔-๖๖๙๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

ที่ อว ๗๙๑๔/ว ๐๑๙

๑๐ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิการสนทนากลุ่ม

เจริญพร ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์ หัวหน้าภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒเนมฺยี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย"(BUDDHIST-ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ "รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย"(BUDDHIST-ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY) ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมกว้าง รอบคอย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง รายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณมาในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมาธีโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสานงาน:
ดร.วีรนุช พรมจักร์ อาจารย์ประจำหลักสูตร โทร. ๐๘๒-๑๖๔-๖๖๔๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

ที่ อว ๗๘๓๘/ว ๐๑๙

๑๐ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิการสนทนากลุ่ม

เจริญพร ผศ.ดร. ณรรช หลักชัยกุล อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย"(BUDDHIST-ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ "รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย" (BUDDHIST-ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY) ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมกว้าง รอบคอบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง รายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณมาในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสานงาน:
ดร.วีรนุช พรมจักร์ อาจารย์ประจำหลักสูตร โทร. ๐๘๒-๑๖๔-๖๖๔๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๙๓๙

ที่ อว ๗๙๑๙/ว ๐๑๙

๓๐ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิการสนทนากลุ่ม

เจริญพร ผศ.ดร. ปัญญา คล้ายเดช อาจารย์ประจำสาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการ จำนวน ๓ ฉบับ

ด้วย พระมหาวีรวีร์ วีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย"(BUDDHIST-ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ ขนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ "รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย"(BUDDHIST-ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY) ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมกว้าง รอบคอบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง รายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณมาในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร อมโรชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสานงาน:
ดร.วีรนุช พรมจักร์ อาจารย์ประจำหลักสูตร โทร. ๐๘๒-๑๖๔-๖๖๔๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

ที่ อว ๗๗๒๘/ว ๐๑๙

๑๐ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิการสนทนากลุ่ม

เจริญพร ผศ.ดร.ประจวบ ทองศรี อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฒนเมธี (พันธ์ศรี) นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย"(BUDDHIST-ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ "รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย"(BUDDHIST-ORIENTED POLITICAL SOFT POWER IN THAI SOCIETY) ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมกว้าง รอบคอบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง รายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณมาในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสานงาน:
ดร.วีรนุช พรมจักร์ อาจารย์ประจำหลักสูตร โทร. ๐๘๒-๑๖๔-๖๖๔๕

ภาคผนวก ช
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง : ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย และเพื่อสังเคราะห์ปรากฏการณ์ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในพระไตรปิฎกและเพื่อนำเสนอรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย

2. ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย มีหลักธรรมที่จัดเป็นซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธอยู่ 4 ด้าน คือ 1) ด้านหลักอปริหานิยธรรม 2) ด้านหลักทศพิธราชธรรม 3) ด้านหลักจักกวัตติวัตร 4) ด้านหลักสังคหวัตถุ

3. ผลการวิจัยนี้ เป็นประโยชน์ต่อการนำซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธที่นำมาประยุกต์ใช้โดยมีการสร้างเป็นรูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธนำมาใช้ในสังคมไทยซึ่งเป็นทางเลือกในการลดความขัดแย้งทางการเมืองและการมีส่วนรวมในการพัฒนาประเทศมากยิ่งขึ้นต่อไป

ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดให้ข้อมูลตามความเป็นจริง ซึ่งข้อมูลที่ได้จะใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น และจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม ไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่ประการใด

พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี)
นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา รัฐศาสตร์
หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบบันทึกประเด็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
เรื่อง ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย

.....

ชื่อผู้วิจัย พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี(พันธ์ศรี) นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชารัฐศาสตร์
หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รศ.ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร.วีรนุช พรมจักร์

ชื่อ.....นามสกุล.....
ตำแหน่ง.....เบอร์โทรศัพท์.....

ประเด็นคำถาม

1. ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองด้านวัฒนธรรมทางการเมือง

1.1 ด้านหลักอปริหานิยธรรมมีความสอดคล้องหรือเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร กับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

.....
.....
.....
.....

1). ท่านคิดว่าหลักการหมั่นประชุมเนื่องนิตย์ มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

2). ท่านคิดว่าหลักพร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมมีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

3). ท่านคิดว่าไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ อันขัดต่อหลักการเดิมมีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4). ท่านคิดว่าควรเตารพท่านอาวุโสในเมืองวัชชีด้วยความเคารพมีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5). ท่านคิดว่า กุลสตรี กุลกุมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหงหรือฉุดคร่าขืนใจ มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

6). ท่านคิดว่า เคารพสักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่างๆ) ของชาววัชชี (ประจำชาติ) ทั้งหลาย ทั้งภายในภายนอก มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7). ท่านคิดว่า จัดให้ความอารักขาคุ้มครองป้องกันอันมิชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

1.2 ด้านหลักทศพิธราชธรรมมีความสอดคล้องหรือเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร กับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

.....

.....

.....

.....

1). ท่านคิดว่า การให้ (ทาน) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2). ท่านคิดว่า ศีล (สีละ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3). ท่านคิดว่า การเสียสละ (ปริจจาคะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4). ท่านคิดว่า ความซื่อตรง (อาชวะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5). ท่านคิดว่าความสุภาพอ่อนโยน (มัททวะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

6). ท่านคิดว่า ความเพียรเพ่งเผากิเลส (ตปะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7). ท่านคิดว่าความไม่โกรธ (โกธะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

8). ท่านคิดว่า การไม่เบียดเบียน (อวิหิงสา) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

9). ท่านคิดว่า ความอดทน (ขันติ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

10). ท่านคิดว่า ความประพฤติที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม (อวิโรธนะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

1.3 ด้านหลักจักกวัตติวัตรมีความสอดคล้องหรือเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร กับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

.....

.....

.....

.....

1). ท่านคิดว่า การจัดการรักษาป้องกันและคุ้มครองพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชบริพาร อาณาประชาราษฎร์ สมณะโดยธรรม มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2). ท่านคิดว่า การดูแลสรรพสัตว์ “จำพวกเนื้อและนก” โดยธรรมมีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3). ท่านคิดว่า การป้องกันให้เกิดสิ่งแบบแผนหรืออาชญากรรมขึ้นในดินแดน มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4). ท่านคิดว่า การบริจาคทรัพย์แก่บุคคลผู้ไม่มีทรัพย์ มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5). ท่านคิดว่า การไต่ถามและปรึกษาสมณพราหมณ์อยู่เนืองนิตย์ถึงศีลธรรมและ จริยศาสตร์ที่ผู้ปกครองพึงกระทำหรือควรงดเว้น มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

1.4 ด้านหลักสังคหวัตถุมีความสอดคล้องหรือเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร กับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

.....

.....

.....

.....

1). ท่านคิดว่า ทาน (โอบอ้อมอารี มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2). ท่านคิดว่า ปิยวาจา (วจีไพเราะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3). ท่านคิดว่า อัตถจริยา (สงเคราะห์ประชาชน มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4). ท่านคิดว่า สมานัตตตา (วางตนพอดี) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองด้านค่านิยมทางการเมือง

2.1 ด้านหลักอปริหานิยธรรมมีความสอดคล้องหรือเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร กับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมือง เพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

.....

.....

.....

.....

1). ท่านคิดว่าหลักการหมั่นประชุมเนื่องนิตย์ มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2). ท่านคิดว่าหลักพร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมมีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3). ท่านคิดว่าไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ อันขัดต่อหลักการเดิมมีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4). ท่านคิดว่าควรเตารพท่านอาวุโสในเมืองวัชชีด้วยความเคารพมีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5). ท่านคิดว่า กุลสตรี กุลกุมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหงหรือฉุดคร่าขืนใจ มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

6). ท่านคิดว่า เคารพสักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่างๆ) ของชาววัชชี (ประจำชาติ) ทั้งหลาย ทั้งภายในภายนอก มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7). ท่านคิดว่า จัดให้ความอารักขาคุ้มครองป้องกันอันมิชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2.2 ด้านหลักทศพิธราชธรรมมีความสอดคล้องหรือเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร กับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมือง เพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

.....

.....

.....

.....

1). ท่านคิดว่า การให้ (ทาน) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2). ท่านคิดว่า ศีล(สีละ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3). ท่านคิดว่า การเสียสละ (ปริจจาคะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4). ท่านคิดว่า ความซื่อตรง (อาชวะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5). ท่านคิดว่าความสุภาพอ่อนโยน (มัททวะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

6). ท่านคิดว่า ความเพียรเพ่งเผากิเลส (ตปะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7). ท่านคิดว่าความไม่โกรธ (โกธะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

8). ท่านคิดว่า การไม่เบียดเบียน (อวิหิงสา) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

9). ท่านคิดว่า ความอดทน (ขันติ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

10). ท่านคิดว่า ความประพฤติที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม (อวิโรธนะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2.3 ด้านหลักจักกวัตติวัตรมีความสอดคล้องหรือเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร กับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมือง เพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

.....

.....

.....

.....

1). ท่านคิดว่า การจัดการรักษาป้องกันและคุ้มครองพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชบริพาร อาณาประชาราษฎร์ สมณะโดยธรรม มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2). ท่านคิดว่า การดูแลสรรพสัตว์ “จำพวกเนื้อและนก” โดยธรรม มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3). ท่านคิดว่า การป้องกันให้เกิดสิ่งแบบแผนหรืออาชญากรรมขึ้นในดินแดน มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4). ท่านคิดว่า การบริจาคทรัพย์แก่บุคคลผู้ไม่มีทรัพย์ มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5). ท่านคิดว่า การไต่ถามและปรึกษาสมณพราหมณ์อยู่เนืองนิจถึงศีลธรรมและจริยศาสตร์ที่ผู้ปกครองพึงกระทำหรือควรงดเว้น มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2.4 ด้านหลักสังคหวัตถุมีความสอดคล้องหรือเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร กับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมือง เพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

.....

.....

.....

.....

.....

1). ท่านคิดว่า ทาน (โอบอ้อมอารี มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2). ท่านคิดว่า ปิยวาจา (วจีไพเราะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3). ท่านคิดว่า อัตถจริยา (สงเคราะห์ประชาชน) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4). ท่านคิดว่า สมานัตตตา (วางตนพอดี) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ซอฟต์พาวเวอร์การเมืองด้านนโยบายทางการเมือง

3.1 ด้านหลักอปริหานิยธรรมมีความสอดคล้องหรือเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร กับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมือง เพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

.....

.....

.....

.....

1). ท่านคิดว่าหลักการหมั่นประชุมเนื่องนิตย์ มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2). ท่านคิดว่าหลักพร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมมีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3). ท่านคิดว่าไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ อันขัดต่อหลักการเดิมมีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4). ท่านคิดว่าควรเตารพท่านอาวุโสในเมืองวัชชีด้วยความเคารพมีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5). ท่านคิดว่า กุลสตรี กุลกุมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหงหรือฉุดคร่าขืนใจ มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

6). ท่านคิดว่า เคารพสักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่างๆ) ของชาววัชชี (ประจำชาติ) ทั้งหลาย ทั้งภายในภายนอก มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7). ท่านคิดว่า จัดให้ความอารักขาคุ้มครองป้องกันอันมิชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3.2 ด้านหลักทศพิธราชธรรมมีความสอดคล้องหรือเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร กับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมือง เพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

.....

.....

.....

.....

1). ท่านคิดว่า การให้ (ทาน) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2). ท่านคิดว่า ศีล (สีละ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3). ท่านคิดว่า การเสียสละ (ปริจจาคะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4). ท่านคิดว่า ความซื่อตรง (อาชวะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5). ท่านคิดว่าความสุภาพอ่อนโยน (มัททวะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

6). ท่านคิดว่า ความเพียรเพ่งเผากิเลส (ตปะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7). ท่านคิดว่าความไม่โกรธ (โกธะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

8). ท่านคิดว่า การไม่เบียดเบียน (อวิหิงสา) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

9). ท่านคิดว่า ความอดทน (ขันติ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

10). ท่านคิดว่า ความประพฤติที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม (อวิโรธนะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3.3 ด้านหลักจักกวัตติวัตรมีความสอดคล้องหรือเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร กับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมือง เพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

.....

.....

.....

.....

1). ท่านคิดว่า การจัดการรักษาป้องกันและคุ้มครองพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชบริพาร อาณาประชาราษฎร์ สมณะโดยธรรม มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2). ท่านคิดว่า การดูแลสรรพสัตว์ “จำพวกเนื้อและนก” โดยธรรม มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3). ท่านคิดว่า การป้องกันให้เกิดสิ่งแบบแผนหรืออาชญากรรมขึ้นในดินแดน มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4). ท่านคิดว่า การบริจาคทรัพย์แก่บุคคลผู้ไม่มีทรัพย์ มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5). ท่านคิดว่า การไต่ถามและปรึกษาสมณพราหมณ์อยู่เนืองนิตย์ถึงศีลธรรมและ จริยศาสตร์ที่ผู้ปกครองพึงกระทำหรือควรงดเว้น มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3.4 ด้านหลักสังคหวัตถุมีความสอดคล้องหรือเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร กับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมือง เพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ

.....

.....

.....

.....

1). ท่านคิดว่า ทาน (โอบอ้อมอารี) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2). ท่านคิดว่า ปิยวาจา (วจีไพเราะ) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3). ท่านคิดว่า อัตถจริยา (สงเคราะห์ประชาชน) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4). ท่านคิดว่า สมานัตตตา (วางตนพอดี) มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการนำมาใช้กับนโยบายทางการเมืองเพื่อให้เกิดซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5). ท่านคิดว่า ซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธ ที่เหมาะสมสอดคล้องควรมีลักษณะอย่างไร ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ทางการเมืองได้อย่างชัดเจน

.....

.....

.....

.....

* ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาในการร่วมให้ข้อมูลสัมภาษณ์
ที่เป็นประโยชน์ต่อซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย มา ณ ที่นี้ *

ภาคผนวก ซ
แบบสนทนากลุ่ม

สัมมนากลุ่มเรื่อง “รูปแบบซอฟต์พาวเวอร์ทางการเมืองเชิงพุทธในสังคมไทย”

ชื่อ.....**นามสกุล**.....

สถาบัน.....อีเมลล์.....

ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง	สอดคล้องเหมาะสม	ไม่สอดคล้องไม่เหมาะสม	แก้ไขเพิ่มเติม
1. หลักอปริหานิยธรรม 7 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ อันขัดต่อหลักการเดิม ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ (ตามหลักการเดิม) ถือปฏิบัติตามวัชชีธรรมตามที่วางไว้เดิม 4) ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชนชาววัชชี เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง 5) สตรีและกุมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหงหรือฉุดคร่าขืนใจ 6) เคารพสักการะบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถาน และปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่างๆ) ของชาววัชชี (ประจำชาติ) ทั้งหลาย ทั้งภายในภายนอก ไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลีที่เคยให้เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป 7) จัดให้ความอารักขาคุ้มครองป้องกันอันมิชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย (ในที่นี้กินความกว้างหมายถึงบรรพชิต ผู้ดำรงธรรมเป็นหลักของประชาชนทั่วไป) โดยตั้งใจว่า ขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังไม่ได้มาพึงมาสู่แคว้นที่มาแล้วพึงอยู่ในแว่นแคว้นโดยผาสุก			

ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง	สอดคล้อง เหมาะสม	ไม่สอดคล้อง ไม่เหมาะสม	แก้ไขเพิ่มเติม
2. ทศพิธราชธรรม 10 1) ทานำ คือ การให้ 2) สีลำ คือ การสังวรระวังกายและวาจา 3) ปริจฺจาคำ คือ การเสียสละ 4) อาชฺชวำ คือ ความซื่อตรง 5) มทฺทวำ คือ ความสุภาพอ่อนโยน 6) ตปำ คือ ความเพียรเพ่งเผากิเลส 7) อกฺโกธำ คือ ความไม่โกรธ 8) อวิหึสญฺจ คือ การไม่เบียดเบียน 9) ขนฺติญฺจ คือ ความอดทน 10) อวิโรธนำ คือ ความประพฤติที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม **3. จักกวัตติวัตร 5** 1) การจัดการรักษาป้องกันและคุ้มครองพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชบริพาร อาณาประชาราษฎร์ สมณะโดยธรรม 2) การดูแลสรรพสัตว์ “จำพวกเนื้อและนก” โดยธรรม 3) การป้องกันให้เกิดสิ่งแบบแผนหรืออาชญากรรมขึ้นในดินแดน 4) การบริจาคทรัพย์แก่บุคคลผู้ไม่มีทรัพย์ 5) การไต่ถามและปรึกษาสมณพราหมณ์ อยู่เนืองนิตย์ถึงศีลธรรมและจริยศาสตร์ที่ผู้ปกครองพึงกระทำหรือควรงดเว้น			

ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง	สอดคล้อง เหมาะสม	ไม่สอดคล้อง ไม่เหมาะสม	แก้ไขเพิ่มเติม
4. สังคหวัตถุ 4 1) ทาน (โอบอ้อมอารี) หมายถึง นักการเมืองเป็นผู้ให้ คือให้ความโอบอ้อมอารี ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้ความสบายใจ ให้ความร่มเย็น ให้ความสะดวกสบาย ให้ความ ไว้วางใจ เป็นต้น ฉะนั้นนักการเมืองเป็นผู้มีธรรมเป็นเบื้องต้นคือต้องเป็นผู้ให้ 2) ปิยวาจา (วจีไพเราะ) หมายถึง นักการเมืองต้องรู้จักพูดจาปราศรัย หัดพูดจา ให้ไพเราะนุ่มนวลน่าฟัง ก่อให้เกิดความแตกแยก พูด แต่คำที่จะทำให้เกิดความสามัคคี 3) อัตถจริยา (สงเคราะห์ประชาชน) หมายถึง นักการเมืองต้องเป็นผู้รู้จักทำตัวให้ เป็นประโยชน์ต่อคนอื่น 4) สมานัตตตา (วางตนพอดี) หมายถึง นักการเมืองต้องเป็นผู้รู้จักวางตัวเสมอต้น เสมอปลาย			

ด้านค่านิยมทางการเมือง	สอดคล้องเหมาะสม	ไม่สอดคล้องไม่เหมาะสม	แก้ไขเพิ่มเติม
1. หลักอปริหานิยธรรม 7 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ อันขัดต่อหลักการเดิม ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ (ตามหลักการเดิม) ถือปฏิบัติตามวัชชีธรรมตามที่วางไว้เดิม 4) ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชนชาววัชชี เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง 5) สตรีและกุมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหงหรือฉุดคร่าขืนใจ 6) เคารพสักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถาน และปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่างๆ) ของชาววัชชี (ประจำชาติ) ทั้งหลาย ทั้งภายในภายนอก ไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลีที่เคยให้เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป 7) จัดให้ความอารักขาคุ้มครองป้องกันอันมิชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย (ในที่นี้กินความกว้างหมายถึงบรรพชิต ผู้ดำรงธรรมเป็นหลักของประชาชนทั่วไป) โดยตั้งใจว่า ขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังไม่ได้มาพึงมาสู่แคว้นที่มาแล้วพึงอยู่ในแว่นแคว้นโดยผาสุก			

ด้านค่านิยมทางการเมือง	สอดคล้อง เหมาะสม	ไม่สอดคล้อง ไม่เหมาะสม	แก้ไขเพิ่มเติม
2. ทศพิธราชธรรม 10 1) ทานำ คือ การให้ 2) สีลำ คือ การสังวรระวังกายและวาจา 3) ปริจฺจาคำ คือ การเสียสละ 4) อาชฺชวำ คือ ความซื่อตรง 5) มทฺทวำ คือ ความสุภาพอ่อนโยน 6) ตปำ คือ ความเพียรเพ่งเผากิเลส 7) อกฺโกธำ คือ ความไม่โกรธ 8) อวิหึสญฺจ คือ การไม่เบียดเบียน 9) ขนฺติญฺจ คือ ความอดทน 10) อวิโรธนำ คือ ความประพฤติที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม **3. จักกวัตติวัตร 5** 1) การจัดการรักษาป้องกันและคุ้มครองพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชบริพาร อาณาประชาราษฎร์ สมณะโดยธรรม 2) การดูแลสรรพสัตว์ “จำพวกเนื้อและนก” โดยธรรม 3) การป้องกันให้เกิดสิ่งแบบแผนหรืออาชญากรรมขึ้นในดินแดน 4) การบริจาคทรัพย์แก่บุคคลผู้ไม่มีทรัพย์ 5) การไต่ถามและปรึกษาสมณพราหมณ์อยู่เนืองนิตย์ถึงศีลธรรมและจริยศาสตร์ที่ผู้ปกครองพึงกระทำหรือควรงดเว้น			

ด้านค่านิยมทางการเมือง	สอดคล้อง เหมาะสม	ไม่สอดคล้อง ไม่เหมาะสม	แก้ไขเพิ่มเติม
4. สังคหวัตถุ 4 1) ทาน (โอบอ้อมอารี) หมายถึง นักการเมืองเป็นผู้ให้ คือให้ความโอบอ้อมอารี ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้ความสบายใจ ให้ความร่มเย็น ให้ความสะดวกสบาย ให้ความ ไว้วางใจ เป็นต้นฉะนั้นนักการเมืองเป็นผู้มีธรรมเป็นเบื้องต้นคือต้องเป็นผู้ให้ 2) ปิยวาจา (วจีไพเราะ) หมายถึง นักการเมืองต้องรู้จักพูดจาปราศรัย หัดพูดจา ให้ไพเราะนุ่มนวลน่าฟัง ก่อให้เกิดความแตกแยก พูด แต่คำที่จะทำให้เกิดความสามัคคี 3) อัตถจริยา (สงเคราะห์ประชาชน) หมายถึง นักการเมืองต้องเป็นผู้รู้จักทำตัวให้ เป็นประโยชน์ต่อคนอื่น 4) สมานัตตตา (วางตนพอดี) หมายถึง นักการเมืองต้องเป็นผู้รู้จักวางตัวเสมอต้น เสมอปลาย			

ด้านนโยบายทางการเมือง	สอดคล้อง เหมาะสม	ไม่สอดคล้อง ไม่เหมาะสม	แก้ไขเพิ่มเติม
1. หลักอปริหานิยธรรม 7 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ อันขัดต่อหลักการเดิม ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ (ตามหลักการเดิม) ถือปฏิบัติตามวัชชีธรรมตามที่วางไว้เดิม 4) ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชนชาววัชชี เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง 5) สตรีและกุมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหงหรือฉุดคร่าขืนใจ 6) เคารพสักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่างๆ) ของชาววัชชี (ประจำชาติ) ทั้งหลาย ทั้งภายในภาย นอก ไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลีที่เคยให้เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป 7) จัดให้ความอารักขาคุ้มครองป้องกันอันมิชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย (ในที่นี้กินความกว้างหมายถึงบรรพชิต ผู้ดำรงธรรมเป็นหลักของประชาชนทั่วไป) โดยตั้งใจว่า ขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังไม่ได้มาพึงมาสู่แคว้นที่มาแล้วพึงอยู่ในแว่นแคว้นโดยผาสุก			

ด้านนโยบายทางการเมือง	สอดคล้อง เหมาะสม	ไม่สอดคล้อง ไม่เหมาะสม	แก้ไขเพิ่มเติม
2. ทศพิธราชธรรม 10 1) ทานำ คือ การให้ 2) สีลำ คือ การสังวรระวังกายและวาจา 3) ปริจฺจาคำ คือ การเสียสละ 4) อาชฺชวำ คือ ความซื่อตรง 5) มทฺทวำ คือ ความสุภาพอ่อนโยน 6) ตปำ คือ ความเพียรเพ่งเผากิเลส 7) อกฺโกธำ คือ ความไม่โกรธ 8) อวิหึสญฺจ คือ การไม่เบียดเบียน 9) ขนฺติญฺจ คือ ความอดทน 10) อวิโรธนำ คือ ความประพฤติที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม **3. จักกวัตติวัตร 5** 1) การจัดการรักษาป้องกันและคุ้มครองพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชบริพาร อาณาประชาราษฎร์ สมณะโดยธรรม 2) การดูแลสรรพสัตว์ “จำพวกเนื้อและนก” โดยธรรม 3) การป้องกันให้เกิดสิ่งแบบแผนหรืออาชญากรรมขึ้นในดินแดน 4) การบริจาคทรัพย์แก่บุคคลผู้ไม่มีทรัพย์ 5) การไต่ถามและปรึกษาสมณพราหมณ์อยู่เนืองนิตย์ถึงศีลธรรมและจริยศาสตร์ที่ผู้ปกครองพึงกระทำหรือควรงดเว้น			

ด้านนโยบายทางการเมือง	สอดคล้อง เหมาะสม	ไม่สอดคล้อง ไม่เหมาะสม	แก้ไขเพิ่มเติม
4. สังคหวัตถุ 4 1) ทาน (โอบอ้อมอารี) หมายถึง นักการเมืองเป็นผู้ให้ คือให้ความโอบอ้อมอารี ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้ความสบายใจ ให้ความร่มเย็น ให้ความสะดวกสบาย ให้ความ ไว้วางใจ เป็นต้น ฉะนั้นนักการเมืองเป็นผู้มีธรรมเป็นเบื้องต้นคือต้องเป็นผู้ให้ 2) ปิยวาจา (วจีไพเราะ) หมายถึง นักการเมืองต้องรู้จักพูดจาปราศรัย หัดพูดจา ให้ไพเราะนุ่มนวลน่าฟัง ก่อให้เกิดความแตกแยก พูด แต่คำที่จะทำให้เกิดความสามัคคี 3) อัตถจริยา (สงเคราะห์ประชาชน) หมายถึง นักการเมืองต้องเป็นผู้รู้จักทำตัวให้ เป็นประโยชน์ต่อคนอื่น 4) สมานัตตตา (วางตนพอดี) หมายถึง นักการเมืองต้องเป็นผู้รู้จักวางตัวเสมอต้น เสมอปลาย			

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ฉายา/นามสกุล : พระมหาธีรวีร์ ธีรวฑฺฒนเมธี (พันธ์ศรี)

วัน เดือน ปีเกิด : 18 ธันวาคม 2517

ภูมิลำเนาที่เกิด : บ้านสายโท 10 เหนือ ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี

: พ.ศ. 2542 ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) สาขาเศรษฐศาสตร์ (เกียรตินิยม) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

: พ.ศ. 2543 ปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการเมืองเปรียบเทียบ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

: พ.ศ. 2545 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

: พ.ศ. 2563 ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ปริญญาโท

: พ.ศ. 2545 ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พธ.ม.) สาขาปรัชญา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

: พ.ศ. 2553 ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันรัชภาคย์

: พ.ศ. 2555 ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

: พ.ศ. 2564 ปริญญาเศรษฐมหาบัณฑิต (ศศ.ม) สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ปริญญาเอก

: พ.ศ. 2555 ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

: พ.ศ. 2566 ปริญญาพุทธศาสนาดุษฎีบัณฑิต (พธ.ด.) สาขาปรัชญา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การศึกษาพระปริยัติธรรม

: พ.ศ. 2545 เปรียญธรรม 7 ประโยค สำนักเรียนวัดอินทาราม กรุงเทพมหานคร

ปีที่เข้าศึกษา : 2564

ปีที่สำเร็จการศึกษา : 2567

ที่**อยู่ปัจจุบัน** : วัดดอนไชย ตำบลแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก